

عبدالكریم فتاح

حېلمه نى پېران

رؤمان

۲۰۱۰

به پوحي مهزني

"مهولاناي شارهزووري"

پيشكesh بيت...

که سایه تییه دیاریه کانی ناو رۆمانه که :

۱. موهته دا
۲. مه نسووری عه تتار
۳. مه ریه می مه له کووتی
۴. میهری
۵. مه عسو مه
۶. مه لای گه وره
۷. نازداری مه له کووتی
۸. سمکۆ
۹. کاک عه بدوللای مه نگوری
۱۰. مه لا عاسی
۱۱. پاز
۱۲. پاوێژ
۱۳. شاروخ
۱۴. جوتیار
۱۵. یوسوف
۱۶. سه یوان
۱۷. مامۆستا ئه حمه د
۱۸. خاله مه ولود
۱۹. فاتیمه
۲۰. لافه
۲۱. سیبهر خان
۲۲. ئالان
۲۳. که مال
۲۴. شاسوار
۲۵. نه سرین خان

Introduction to the Study of the History of the World

The history of the world is a vast and complex subject, encompassing the lives and actions of countless individuals and the events that have shaped our planet. It is a story of human progress, struggle, and the enduring quest for knowledge and understanding. This study aims to explore the key moments and figures that have defined our world, from the dawn of civilization to the present day. We will delve into the political, social, and cultural changes that have shaped the modern world, and we will examine the role of individual leaders and the impact of global events. Through this study, we hope to gain a deeper understanding of our world and the forces that have shaped it, and to learn from the experiences of the past to better navigate the future.

The history of the world is a vast and complex subject, encompassing the lives and actions of countless individuals and the events that have shaped our planet. It is a story of human progress, struggle, and the enduring quest for knowledge and understanding. This study aims to explore the key moments and figures that have defined our world, from the dawn of civilization to the present day. We will delve into the political, social, and cultural changes that have shaped the modern world, and we will examine the role of individual leaders and the impact of global events. Through this study, we hope to gain a deeper understanding of our world and the forces that have shaped it, and to learn from the experiences of the past to better navigate the future.

The history of the world is a vast and complex subject, encompassing the lives and actions of countless individuals and the events that have shaped our planet. It is a story of human progress, struggle, and the enduring quest for knowledge and understanding. This study aims to explore the key moments and figures that have defined our world, from the dawn of civilization to the present day. We will delve into the political, social, and cultural changes that have shaped the modern world, and we will examine the role of individual leaders and the impact of global events. Through this study, we hope to gain a deeper understanding of our world and the forces that have shaped it, and to learn from the experiences of the past to better navigate the future.

به‌شی یه‌که‌م

- ۱ -

مەنسووری عەتتار

"مەنسووری عەتتار" یەکیک لە ناو دارانی شارەکەى خۆى بوو، بە ئیش و کارى عەتتارى یەوێ خەریک بوو، خاوەنى بنەمالەىەکی ناودار و خانەدان بوو، باپیرانى - یەک لە دواى یەک - بەشداری شۆرش و راپەرینهکانى کوردستانیان کرد بوو، "مەنسوور" پیاویکی ژیر و عەتتاریکی لیزان بوو، لە "ئەستەمبول" و حەلەب و دیمەشق" ه وه بۆنى جۆراوجۆرى بە کوپه و مەرکانه‌ی گه‌وره بۆ ره‌وانه ده‌کرا و ئه‌ویش به جوانترین شیوه و زانستیانه‌ترین پرێگا ماده‌ سه‌ره‌تاییه‌کانى تیکه‌ل ده‌کرد و بۆنى سه‌یر و فینکی لیوه به‌رهه‌م ده‌هینا...

که‌سانیک هه‌بوون هه‌ولیان ده‌دا - له‌ چه‌ند پرێگه‌یه‌که‌وه - نه‌هینی ئه‌و پیشه‌یه‌ی لیوه‌ فیر بین و پاشان کیبه‌رکیی بازاری ئه‌وى پى بکه‌ن، به‌لام نه‌هینی ئه‌و تیکه‌ل کردنه‌ ته‌نانه‌ت نزیکترین که‌س له‌ "مەنسوور" ه وه‌ په‌ی پى نه‌ده‌برد و نه‌یان ده‌توانی پرێژه و جۆر و راده‌ی تیکه‌ل کردنه‌کان شاره‌زا بین، "مەنسوور" به‌ هه‌موو ئه‌وانه‌ی ده‌یانویست نه‌هینی پیشه‌که‌ی لی بدن ده‌یوت : وه‌رن ئیوه‌ش دوکان دابنن و من هه‌موو جۆره‌ بۆنیکتان پى ده‌ده‌م و بازاریتان بۆ ده‌که‌مه‌وه...

"مەنسور" ده‌ستی زۆربه‌ی عەتتاره‌کانى ناوچه‌که‌ی گرت بوو، ئه‌و بوو فیری که‌سابه‌تى کرد بوون، به‌ به‌رده‌وامی به‌ پیدانى بۆنى جۆراوجۆر که‌ خۆى به‌رهه‌می ده‌هینا کۆمه‌کی ده‌کردن، به‌لام چه‌ند که‌سیک له‌وانه‌ جاجینۆک بوون و

دەیانویست نەینی ئەو زانستە دەگمەنەیی بۆنی دلفیینی پی بەرھەم دەھینیت
فیر بین ، ھەموو ئەو کەسانە هیچیان دروینە نەکرد و لە کار و کاسبی بازاریشدا
پاشەکشییان کرد، مەگەر کەسانیک دەستی خۆیان بخستبایەتە ناو دەستی
"مەنسووری عەتتار" و وەك بازەرگانیک لیزان و مامۆستایەکی عەتتار کاری
لیوھ فیر بوونایە...

عەترو بۆنی "مەنسوور" بە ئەندازەیک ناویانگی دەرکرد بازەرگانیک
پیچەوانەیی بۆ دروست بوویەو و زۆر جار ھەر ئەوانەیی لە ئەستەمبول و ھەلەب
و دیمەشقوھ کەرەستەیان بۆ دەنارد داویان لی دەکرد دوای دروست کردنی
بۆنی ناوازە لەو کەرەستانە جاریکی تر "مەنسوور" بۆیان پەوانە بکاتەو ،
چونکە لە لای ئەوان بۆنەکانی ئەو داواکارییەکی زۆری لەسەر بوو، جاریک لە
ھەلەبەوھ دەستەیک عەتتار کۆ دەبنەوھ و دینە سەردانی "مەنسوور" و چەند
شەو و پۆژیک لە لای دەمیننەوھ تاكو لە نەینی زانستی تیکەل کردنی ئەو بۆنانە
تی بگەن و بتوانن لە دوای گەرانیوھیان بۆ خۆیان دروستی بگەن، دەلین
"مەنسوور" پی وت بوون: (گەر بەدیار چاوتانەوھ و لەبەر دەمی ئیوھدا بۆنیک
دروست بگەم دواتر دەتوانن وەکو ئەوھیی من ئامادەیی بگەنەوھ ؟)

ئەوانیش دەلین: تەنھا یەكجار لەبەردەم ئیمەدا کارەكەت ئەنجام بدە و بر و
پێژەكانمان پی بلی)

ئەویش پییان دەلین: بەلین دەدەن دوای ئەوھیی ترم لی داوا نەكەن؟
ئەوانیش دەلین : بەلین بی...

"مەنسوور" دەیانباتە تاقیگە فراوانەكەیی تەنیشتی مالاكەیان و پینج
كەمۆلەیی گەرەیی عەتر لە پەفەكاندا دادەگری و لە ھەریەكەیان بە پێژەیک
دەچۆرینیتە كەمۆلەیک خالی یەوھ و پاشان بۆ ماوھیی نیو كاتریمیر سەری
كەمۆلەكە دادەپۆشیت و ئەوجا سەری بەرز دەكاتەوھ ، ھەندیک لە دەستمالیک
دەدات و بە لوتی عەتتارەكانیدا دەدا، پاش كەمیک ھەموو خەویان لی دەكەوین
و كاتیک بە ئاگا دین هیچیان دەربارەیی ماددەكان و پێژەیی تیکەل كردنەكان لە

بیر نەماوە ، لەو کارەى "مەنسور" ه وه عەتتارەکان بۆیان دەرکەوت "مەنسور" زۆر زاناترە لەوەى ئەوان بیریان لى دەکردەوه ، بۆیه بە پێگەیهکی تر بۆی دین و دوو خال دەخەنە بەردەمی: یەكەمیان پى فرۆشتنى نهینى ئەو زانستە بە پارەیهکی زۆر، دووهمیان مالەكەى بهیئیتە حەلەب و خانو و دوکانى لەسەر ئەوان بىت و هەر هەموو پێكەوه بازەرگانی بە بۆن بکەن ، لە وه لامیاندا "مەنسور" دەلیت: ناتوانم ولاتى خۆم بەجى بهیلم ، فرۆشتنى ئەو زانستەش ناپاکى و پەیمان شکینىیە بەرانبەر بەو بهیئەى بە مامۆستاكەم داوه ، چونکە داواى لى کردووم نهینى پيشهكە بپاریزم و تەنها یەك كەس — ئەویش ئەگەر پىویست بىت — ئەو کارە لە منەوه فىر بىت ، دیارى کردنى ئەو كەسهش دیسان لە دەستى مندا نییه...

بازەرگانهکان بۆ ولاتى خویان دەگەرپێنەوه و تەنها بهیئى ئەوهى لى وەردەگرن بە بەردەوامى کۆمەکیان بکات و لەو جۆرە بۆنە نایابانهیان بۆ بنیڕیت ، "مەنسور" یش داوا لەوان دەکات لە ناردنى کەرەستەى خاو و ماددەى سەرەتایى دەستیان نەگۆرپ و هەر وهكو جاران بۆی پەوانە بکەن...

"مەنسورى عەتتار" چەندین نەخۆشى بە بۆن چارەسەر دەکرد، جۆرە بۆنێكى دروست دەکرد مرقى خەمۆكى دەهیئایە پێكەنین و سەما و سروور، دەیتوانى لە پێگەى بۆنەوه ئەو ژن و میردانەى بەرانبەر یەكترى سارد و بى مەیلن گەرمیان بکاتەوه و خۆشهویستی بخاتەوه نۆوانیان ، بەهۆى جۆرە بۆنێكەوه شەوق و هیواى بە پیره میردەکان دەبەخشی و نەى دەهیلا پووبەپووى خەمۆكى و تەنهایى تەمەنى پیری ببنەوه، بۆنى گەنجانەى دروست دەکرد و هەموو گیانیانى پڕ لە خۆشى و جوانى دەکرد، كەسى تووش بوو بە نەخۆشى "دوو كەرتبوونى كەسایەتى" لە لای "مەنسور" بە بۆنێكى تاییەت ئارام دەکرایەوه و دەبوویەوه بە مرقى ئاسایى...

ناویانگى "مەنسور" بۆ بۆنى دل رپین هەر وهك بۆنە خۆشهکانى بە هەموو لایەكدا پەرش و بلاو بوو بوویەوه ، لە "شام و ئێران" دا مەنسورى عەتتار دەناسرا و قسە و باس لەسەر بۆنەکانى دەکرا بە تاییەت دواى هاتنى ئەو

کۆمه له عهتتاره و بلاوکردنهوهی ئه و پووداوه سهیر و سه مه ره ی له عهتتاره کان پووی دا و " مه نسور " به بۆن خهوی لی خستن...

جاریک " شارن " ی ئیران چه ند پیاویکی خۆی په وانه ی لای " مه نسوری عهتتار " دهکات ، ئه وانیش داوای لی ده که ن بانگهیشتیکی شاهانه قبول بکا و سه ردانیکی " ئیران " بکات ، " مه نسور " ترسیک گیانی داده گری و ده چیته لای " پیری مه زن " و له و باره وه پرس و پای پی دهکات ، ئه ویش مۆله تی ده دا و پیی ده لیت: ده توانیت به ده م بانگهیشته که وه برۆیت ، به لام له بیرت بی ئه وه ی پیت دراوه زانستیکی زۆر تایبه ته و به هره یه کی خوداییه و مامه له ی دونیایی له گه ل ده سه لاتداراندا له سه ر نا کریت ، به عیززه تی شاهانه وه برۆ و به سه ره رزییه وه بگه پیره وه ، ئه گه ر کاریکت بۆ کرد و ویستت به رانه ری لی وه ر بگریت ئه و داوای به ردانی ئه و گوندنشینه بکه به تاوانی پشتگیری کردن له نه یارانی " شا " ی ئیران زیندانیی کراون...

" پیری مه زن " له بنه ماله یه که وه هات بوو به زانست و عیرفان به ناوبانگ بوون، ئه وان ئه و سه رچاوه یه بوون به به رده وامی ئارامی و ئاسوده بیان به سه ر مه ردووماندا په خش ده کرد ، ئاویکی سازگار بوون سارا و بیابانیان پاراو ده کرد، نووریکی پۆشنی سه ر لوتکه ی چیا یه ک بوون له شه وه نووته که کانداهه زاران پیبوری ویلیان رینمووی ده کرد...

" مه نسور " له گه ل ئه و چه ند پیاوه دا بۆ " ئیران " به ری ده که ویت و پاش چه ند پۆژیک ده گهن و پيشوازییه کی گه رم و گوپ ده کری و ده بیبه نه جیگه ی هه وانه وه ، بۆ به یانی " شارن " پیاویک له دووی ده نیییت و بۆ کۆشکه که ی ده بن ، دوا ی به خیره اتن " شابانو " پرسیا ری نه ینی ئه و زانسته ی لی دهکات و ئه ویش له وه لامدا ده لیت: ئه وه زانستیکه تایبه ته به خۆم و ناتوانم لای که س باسی لیوه بکه م، چونکه به لێنم به مامۆستاکه م داوه بۆ که سی نه خه مه پوو...

" شابانو " پرسیا ری مامۆستاکه ی دهکات ، له وه لامدا " مه نسور " ده لیت: ناتوانم ناوی به ینم و دیسان ئه وه ش ئه مانه ته...

شارژن پیی دهلیت: زانیی ئه وه نهیینه و ناوی مامۆستاکهت لای من گرنگ نییه ، ئه وهی له لام گرنگه ئه وهیه مالت بهینی بو " تاران " و لیڤه کار و کاسبی بکهیت ، هه رچی تو دهتهوی من بو ت جیبه جی دهکه م: خانوو، دوکان، تاقیگه ، شاگرد... هه موو ئه وانه له خزمهتت داده نیم..)

ئه ویش له وه لام دا دهلیت: خاتوون ، من ناتوانم ولاتی خۆم به جی بهیلم ، خودا بو ولاتی خۆمی دروست کردووم ، گه ر به شی ئه م ولاته بوومایه لیڤه نیشته جی ده کردم ، بی حیکمهت نییه له نیشتمانیکی هه ژاری وهک ولاتی خۆمدا له دایک بووم...

وه لامه کهی مه نسوور به دلی " شابانو " نابیت و به توانجه وه پیی دهلیت: خه لکی ئیوه گوند نشین و دواکه وتوون له کوی ده زانن بۆنی خوش به کار بهینن ؟! بۆن تایبه تمه ندی خه لکی شار و پیشکه وتوو...

" مه نسوور " له وه لامدا دهلیت: ئیمه که ده زانین دروستی بکهین بلیی نه زانین به کاری بهینن ؟!

" شارژن " هه ست دهکات قسه یه کی رهق و بی تامی له پرووی ئه م عه تتاره کورده کردوو ، بۆیه به قسه کهی خۆیدا ده چیته وه و دهلیت: مه به ستم سووکایه تی کردن نه بوو به میلله ته کهت ، نه خیر ته نها ده مویت بلیم له شاره گه وره کاندایا بازاری بۆن و کاری عه تتاری سه رکه وتوو...

مه نسوور دهلیت: خاتوون ، ئیمه ی میلله تی هه ژار ته نها خودامان هه یه ..

" شارژن " وا هه ست دهکات ئه م عه تتاره زیاده به ره ی خوی پی راده کیشت، بۆیه پیی دهلیت: من تو م بو ئیڤه نه هیناوه باسی سیاسه تم بو بکه ی ، تو ته نها عه تتاریکی و به س...

مه نسوور - هه ندیک به تووندی - : خاتوون ، تو ده زانیت من بوخۆم نه هاتوومه ته ئیڤه به لکو ئیوه له دووی منتان ناردوو ، له گه ل ئه وه شدا من غه ربیم و خه لکی ولاتیکی ترم...

"شاژن" ھەندىك بايداھەوھ و وتى: تۆ ميوانى ئىمەيت و بەخىر بىيت، ئىستا پىم بلى دەتوانى چ جۆرە بۆنىكمان پىشكەش بکەيت تاكو توانا و زانستى خۆتى تيا بنوینیت ؟

مەنسور: ھەر بۆنىكى سەراسیمە دروست بکەم ھىچ ئازاھەتیھەكى منى تىدا نىيە و گەورەھى بۆ مامۆستاکەمە و من تەنھا شوکرى خودا و ئەوم لەسەرە ..

شاژن: ھەرچۆنىك بىت، دەمەوئەت توانای تۆ لە عەتتارىدا ببىنم...

مەنسور: بۆ دروست کردنى چ جۆرە بۆنىك منت بانگھىش کردوھ، دەروونى خۆت والا بکە و نھىنى خۆتم بۆ بدرکىنە...

کە "شاژن" ئەو قسەى "مەنسور" ى بىست زانى ئەم عەتتارە کوردە - لە پال زانستى وردى عەتتارىدا - کابراھەكى دەروونناسە و کەسىكى سادە نىيە وەك ئەوھى ئەو وینای کرد بوو، بۆيە سەيرىكى يەكک لە پیاوھکانى کرد و ئامازەى دا بۆ ئەوھى بچنە دەرەوھ، ئەوانىش چوونە دەرەوھ و تەنھا خانمىكى بەردەستى "شاژن" ماھەوھ و پاش ماوھەك لە بىدەنگى "شاژن" وتى: براى عەتتار تۆ کەسىكى شارەزا و لىزانىت و زۆر بە جوانى لە مەبەستى ھاتنەکەت گەشتووى، من گەفتىکم ھەيە و دەبى بۆم چارەسەر بکەيت...

مەنسور: (چ جۆرە گەفتىك ؟)

شاژن: (من بەرانبەر بە "شا" ساردم و دەمەوئەت بەو جۆرە نەبم، وام بىستووھ تۆ دەتوانىت بۆنى سەير و سەمەرە دروست بکەيت و بەھۆيەوھ خۆشەويستى بخەيتە نىوان ژن و مێردەوھ)

مەنسور: (دەمەوئەت زۆرتر گوئەلى بگرم)

"شاژن" بە دوور و درىژى باسى پەيوەندى ژن و مێرداھەتى نىوان خۆى و "شا" ى بۆ کرد و پاشان وتى: (ھەموو ئەم قسانە نھىن و چوونە دەرەوھيان دەبىتە ھۆى تياچوونت، خۆت دەزانى ئەم باسانە پەيوەندى بە ئەمنى دەولەتەوھ ھەيە و لىرە و لەوى درکاندى باسى سەرە)

مەنسوور: (خاتوون ، باس نەکردنی ئەم قسانە و نەبردنە دەرەووی لە لایەن مەنەو لە ترسی ھەرەشە و گۆرەشە تۆ نییە و ناشزانم ئەمنی دەولەت یانی چی ، باس نەکردنی نەینییەکان تەنھا لەبەر یەک شتە ئەویش پارێزگاری کردنە لە ئەمانەتی مەردوومان ، من سالانە دەیان و سەدان شتی لەو جوۆرە دێتە بەر دەستم ، پزیشک و حەکیم مەحرەمە و وەك باوک و برا و خوشک و دایک گوێ بۆ نەخۆشەکان دەگریت)

شاژن: (باوەرت پێ دەکەم)

مەنسوور: (گەر ئەو گرفتەت بۆ چارەسەر بکەم تۆ چ بەلێنیک بە من دەدەیت؟)

شاژن: (داواکاریت چی یە؟)

مەنسوور: (بەردانی کۆمەڵێک گوند نشین بە تاوانی کۆمەکی کردنی نەیارانی " شا " حوکمی زیندانی ھەتا ھەتاییان بە سەردا دراوہ)

شاژن: (داوايەكەت جیبه جی کردنی ئاسان نییە)

مەنسوور: (ھەموو شتێک ھەر چەند گران بێت لای خاتوونی گەورە ئاسانە)

شاژن: (لە پال بەھرە ی عەتاریدا زمانیشت پاراوہ)

مەنسوور: (" شاژن " خەلکی نەزان بانگەیشتی کۆشکی خۆی ناکات)

شاژن: (ئەمەشت لەوی تر بەھێزتر بوو)

مەنسوور: (مرۆڤ کەسی گەورە ی لە پشت بێت ھەمیشە بەھێزە)

" مەنسوور " مەبەستی لە کەسی بەھێز " پیری مەزن " بوو، بەلام لەبەرئەووی " شاژن " لەسەر مەدح و سەنای مەردوومان پراھات بوو وای دەزانی مەبەستی لە کەسی بەھێز " شاژن " خۆیەتی ، بۆیە بە بزەییەکی کال وەلامی " مەنسوور " ی دایەو و وتی: (من ھەولێ خۆم لە لای " شا " دەخەمە گەر، بەلام گەر پێشتر بۆنەکە ی تۆ بە دەستم بگات دەبێتە ھۆی سەرکەوتنم لە کارەکەم دا)

"مه‌نسور" له قسه‌که‌ی "شارن" حالّی بوو، ئەو مه‌به‌ستییه‌تی بلّیت: بۆنه‌که‌م فریا بخه بۆ ئەوه‌ی بتوانم له‌گه‌ڵ "شا" دا که‌شیک بره‌خسینم و تیايدا داواکه‌ی تۆی پێ بلّیم...

"مه‌نسور" ده‌ترسا دواي پێدانی بۆنه‌که‌ کاریان پێی نه‌میڤیت و په‌لی بگرن و فرپیی بده‌نه‌ ده‌ره‌وه، بۆیه‌ بیرى له‌ دوو شت کرده‌وه، یه‌که‌میان: ده‌بیّت برپیکى زۆر که‌مى له‌و بۆنه‌ بۆ دروست بکات و پاشانیش به‌لّینی لى وهربرگړیت بۆ به‌ردانی ئەو گوندنشینانه و بۆ ئەو مه‌به‌سته هه‌ولێ خۆی به‌ته‌واوی به‌گه‌ر بخات، مه‌نسور ئەوه‌ی به‌ بیردا هات "شارن" ناتوانیّت داواکه‌ی جیبه‌جی نه‌کات، چونکه‌ نه‌یڤی ژن و می‌ردایه‌تی ئەو و "شا" ی که‌وتۆته ژیر ده‌ست، سه‌ریکیش بیرى له‌وه ده‌کرده‌وه "بلّی" "شارن" بۆ شارده‌وه‌ی ئەو نه‌یڤیه‌ ناپاکى له‌گه‌ڵ بکات و بیکوژیت؟! باشت‌ر وایه‌ نه‌یڤی دروست کردنى بۆنه‌که‌ نه‌خاته ژیر ده‌ستى و ته‌نها به‌شى یه‌کجارى بۆ دروست بکات...

پاش ئەو بیرکردنه‌وه ورده به‌ "شارن" ی وت: (تۆ ده‌بیّت که‌سیک بۆ من ته‌رخان بکه‌ی بۆ ئەوه‌ی له‌گه‌ڵم بیته بازار و لای عه‌تتاره‌کان ماده‌ خاوه‌کانى دروستکردنى ئەو بۆنه به‌ده‌ست بخه‌م..)

شارن: (له‌ ده‌ره‌وه دوو که‌س له‌ خزمه‌تی تۆدان و بۆ ئەو کاره‌ چاوه‌پوانن)

مه‌نسور: (ته‌نها یه‌ک که‌سم به‌سه)

شارن: (با دوو که‌س له‌ خزمه‌ت دا بیّت)

"مه‌نسور" داواي مۆله‌تی له‌ "شارن" کرد و له‌گه‌ڵ دوو پیاوه‌که‌دا چوونه بازار، ئەو ماده‌دانه‌ی که‌ پێویست بوون به‌ ده‌ستى هیڤا وچوار پێنج ماده‌ده‌ی تری ناپیویستی به‌گه‌ر خست تاكو سه‌ریان لى تیك بدات، چونکه‌ وای هه‌ست ده‌کرد یه‌کیك له‌و دوو پیاوه‌ عه‌تتاریکی زۆر لی‌زانه و بۆ دزیڤی نه‌یڤی دروست کردنى بۆنه‌که‌ "شارن" به‌ دووی خستوو، هه‌موو ماده‌ده‌کانى هیڤایه‌وه بۆ جیگه‌ی هه‌وانه‌وه‌ی، له‌ سى که‌مۆله‌دا ده‌ستى به‌تیکه‌ڵ کردنیان کرد، به‌جۆریک پێژه و جۆری ماده‌ده‌کان و شیوه‌ی تیکه‌ڵ کردنه‌که‌ی ئالۆز کرد به‌ په‌نجا

عه تتاری لیژان نهینیه که نه ده زانرا و په ی پی نه ده برا ، پاشان له و گشت بونه ته نها به شی یه کجار بون کردنی جیا کرده وه ، له ده ست مالیکی نا و بو شارنی برد و پیی وت: (هه رچه ند ئه م بره زور که مه ، به لام گه ر ئه و کومه له گوند نشینه م بو بهر بده ی له م بونه به هیتر و کاریگه رترت بو دروست ده که م)

شارن: (ئه ی بو ئه م جاره دروستت نه کرد؟)

مه نسور ده یزانی بوچی " شارن " ئه و پرسیاره ده کات ، بویه وه لامیکی دروستی دوزیه وه و وتی: (مادده ره سه ن و که ره سه ته ئه سه له کانی خو م له بهر ده ستدا نییه)

شارن: (یانی له م " تاران " ه مه زنه دا له و بونانه ی توی تیدا نه بوو؟!)

مه نسور: (ئه و بونانه ی له ژیر ده ستی مندایه به شیکی له سه له ب و دیمه شق و ئه سه ته مبوله وه بو م دیت و به شیکی تریشی له گول و گولزاری ولاتی خو مان دروستی ده که م)

شارن: (من سبه ینی له سه ر به ندیه کان وه لامت لی ده گپرمه وه و ئه م شه ویش نه ینی ئه م بونه سیحرئامیزه ی تو ده رده که ویت)

سبه ینی " شارن " له دووی " مه نسور " ی نارد و له گه ل هاتنه ژووره وه یدا "شارن" هه ستایه سه ر پی و فره مووی لی کرد ، مه نسور له دلی خویدا وتی: (دیاره بونه که ی پیکه وتوو ، بویه وا ئه وه ند به گهرمی پیشوازم لی ده کا)

" شارن " رووی له مه نسور کرد و وتی: (به راستی تو که سیکی زانا و به توانای ، نه م ده توانی باوه ر بکه م که بونی خوش مروڤ ده گوریت ، به لام ئه و بونه ی تو پیی سه لماندم ، خاوه نشکو له من سه راسیمه بوو بوو ، ئه و هه رگیز منی به وجوره نه بینی بوو ، چه ند جاریک له قاقای پیکه نیی دا ، پرسیاره نه ینی ئه و گهرم و گوریه ی لی کردم ، منیش باسی بونه دل رفینه که م بو کرد ، به لام ناوی تو م لا نه هینا ، له کوتایدا داوایه که م پی گه یاند و ئه ویش به میهره بانی خوی بریاری لیخوش بوونی بو ده رکردن ، تا تو ده گه ریته وه زیدی

خۆت ئەوانیش دەگەنەو ناو خانەوادەى خۆيان ، بەلام دەبیّت بەلیننامە پر
بکەنەو جارێکی تر خیانت بە مەملەکەتى "شا" ى مەزن نەکەن

مەنسور: (خاتوون، ئەوەندەى من بزانم ئەوانە جوتیار و کاسبکارن و
پەيوەندیان بە سیاسەتەو نیه و نەبوو)

شاژن: (هەرچۆنى بیّت دەبی ئەوانە سوپاسى مەقامى بەرزى شاهانە بکەن
کە لیان بوراو و پرزگارى کردوون)، پاشان "شاژن" باسەکەى گۆرى: (بەراست کەى برێکی زۆترمان لەو بۆنە سەیرە بۆ دەنیریت؟)

مەنسور: (هەر ئەم شەو برێکی زۆترت بۆ دەنیرم)

"شاژن" سوپاسى "مەنسور" ى کرد و داواى لى کرد ناوبەناو سەردانى
بکات و بە بۆنە خۆشەکانى بەهرەمەندى بکات، "مەنسور" بەلینى دووبارە
سەردان کردنەو دەو و خواحافیزی لى کرد و بەو دەستکەوتە گەورەیهو بۆ
لاى "پیری مەزن" گەرایەو، ئەو هەموو سەربوردەکەى بۆ "پیری مەزن"
گیرایەو و مژدەى بەربوونی گوند نشینەکانى پى راگەیانند..

"مەنسورى عەتتار" عاریفیکی مەزن بوو، جیگەى پرس و پای ئەهلى دل
بوو، هەر لە گەنجییهو رێگای سەیر و سلوکی گرتبوو بەر و لەو کاروانەشدا
رێگای زۆرى برى بوو، بەلکو نزیك بوو بە شوین و جیگەى سەرقافلە و
هەنگاوەکانى نزیك بوو بە هەنگاوەکانى "پیری مەزن".

ئەو خۆشەویستى بۆ "پیری مەزن" گەشت بوو پادەیهك ئوقره و ئارامى
لى برا بوو، کاتى لى دوور دەکەوتەو شەوق و تامەرزبوونی بۆ "پیر"
سەوداسەرى دەکرد و دەبواى لە شارەکەى خۆیهو بۆ لای "پیر" بەگەر
بکەوتبایە و خۆى بگەیهندبایەتە کانیایى ئارامى، کە دەگەشتە بەرەو
نەدەحهوایەو و وەك پەپوولە بە دەورى "پیری مەزن" دا بالەتەپى دەکرد...

بازاریکی سەراسیمە و جیهانیکی پر لە مەستى! ئەمەیه حەقیقەتى ئەو
مەملەکەتى عاشقان پووى تى دەکەن و بۆتەنها ساتیکیش پۆحیان لە

بالە تەپى ناكە وېت ، لە مەشرەبى ئەھلى دالدا سەرمەستى و ئۆقرە لى بېران
سروشتى ھەموو ئەو كەسانە يە پى دەننە مەملەكەتى عىشقەوہ ...

ھەموو جارىك پىرى مەزن دەيوت:

" مەيدانى مە مەيدانى عىشقە نە جەدەل ،

عاشق دوورە لە ھەوا و دەردى مەلەل ،

مەيدانى مە مەيدانى عىشق و مەيە ،

لە دەروونا نالەيە وەكو نەيە "

مەنسورى عەتتار جيگەى سەرنجى شەو و پۆژى " پىرى مەزن " بوو ، ئەو
ھەميشە بىرى لە " مەنسور " دەكردەوہ ، لە قوولايى دلى خويىدا ئەوى دانا
بوو ، ئەم حالەتە پۆجى يەش " مەنسور " ى مەست و عەودال كرد بوو ، ئەو لە
لايەن " پىر " ەوہ پەلكيشى مەيخانەى دلى " پىر " كرا بوو ، لەو جيگەيەش جگە
لە نۆشىنى مەى و بادە چيتر ھەيە ئارامى بە مرقۇ ببەخشىت .. !

" پىر " كە " مەنسور " ى دەبينى دەيوت:

وەرە سەيرى ھەناوم چەند بەجۆشە

وەرە مەيخانەى دلم مەى بنۆشە ..

ئەوہى " مەنسور " ى مەست و عەودال كرد بوو ئەو مانا قوولانانە بوو
" پىر " ھەندىك جار بە دىپىك ھۆنراوہ گوزارشتى لى دەكردن ، ئەو بۆ زياتر
سووتاندنى " مەنسور " پىى دەوت:

دەمەوى بېم بە ميوانى دلت

كەچى تۆ دەرگام لە روو دادەخەى ؟!

ھيجر و بى مەيلى بۆ خۆشەويستان

بۆ ئەويش سينەى سافت رادەخەى !

مەنسور گریان و لەرزین ھەموو گیانی داگیر دەکرد و ئەو سێ نیوہ دێرە
ھۆنراوہ عەرەبییەى دەوتەوہ کە دەلیت:

مرضت و أنت طبیب

فهل لي من ودك نصیب

و أنت دون العالمین حبیب..

(نەخۆش کەوتم ، تۆ ھەکیمی گیانمى ، ئایا لە خۆشەویستى خۆت بەشم

دەدەى ، کە جگە لە تۆ ھیچ خۆشەویستىكى ترم نییە ؟)

" پیری مەزن " لە نامەى ھەکی عاشقانەدا بە مەنسورى سووتاوی وت بوو:

خۆم دایە ژێر بالی عیشقیك

وام دەزانى

بەر لە ھەموو عاشقانت

دەبم بە میوانى دلت...

كاتى ھاتم

میوانان مەیبان دەنۆشى

دەرگا بە پروما داخرا

دەریان کردم بە سەرخۆشى...

" مەنسور " ی پەرمانە لە وەلامى نامە ھەى " پیر " دا نووسى بوو:

میوانانم بەجى ھیلا

سەرقالى نۆشى خویان بن

- بۆ پیشوازیت -

منت لە خانەى دلى خۆم

و دەدەرناوہ ،

بیّ دلّ ماوم - بیّ مالّ و حالّ -

عاشقیکی پرووت و پرەجالّ..

زۆر دەمیکیکە لە دووت ویّلم

دەرگای دلّم دەلەرزینی و

خۆت ون دەکە ی ،

گوایه بۆ کە لاوہی دلّم

فەرمووم لە تۆ نە کردووە !

ئادابی میوان پەزیریم

بە دلّ بەرّی نە بردووە

گولم نازانی جیگە ی تۆ

ویرانە ی دلّی من نییە ؟

بۆ سولتانی مەملەکە تیّ

ئەو شوینە لام بیّ ریزی یە...

خۆت ون مە کە ،

بەهانەم بۆ مە هیئەوہ ،

لە ھەر کویّ بی دەتدۆزمەوہ

خۆم دەکەمە قۆچی قوربانی بەری پیّت ،

سەرم دەخەمە سەری ریّت...

"مه نسووری عهتتار" داوای دهستی کچی خالی خۆی - به ناوی مه عسومه خاتوون - کرد ، دواي زیاتر له دوازه سال ته مه نی ژن و میردایه تی هیشتا مندال نه که وتبووه نیوانیانه وه ، مه عسومه خاتوون ی هاوسه ری "مه نسوور" جوړیک بی هیوایی له خۆی - بو مندال بوون - له لا دروست بوو بوو ئه وه ش خه م و ئازاری لا خولقاند بوو ، به لام هیشتا له قاپی به زه یی خودا بی هیوا نه بوو بوون و بهرده وام له پارانه وه دا بوون...

"مه نسوور" دوو به ره خانووی دروست کرد بوو ، یه کیکیان بوو خۆی و هاوسه ره که ی و ئه ویتریان بوو مانه وه ی "پیری مه زن" و میوانه کانی که سالی یه کجار به مه به سستی به سه رکردنه وه ی موریدان و دۆستانی خۆی سه ردانی شاره که ی "مه نسوور" ی ده کرد ، به دریژی ئه و ماوه یه ی ده مایه وه "مه نسوور" نه ی ده هیلا پروو له هیچ شوینیکی تر بکات ، بۆیه داوای له خوشه ویستانی "پیری مه زن" ده کرد با ئه وان بێن و له و جیگه دا سه ردانی "پیر" بکه ن و لای بمیننه وه ، چونکه "مه نسوور" ماله که ی خۆی به مالی "پیری مه زن" ده زانی ، سویندنی ده خوارد و ده یوت: (پوژیک له پوژان وام نه زانیوه خاوه نی مال و پارهم ، به لکو هه میشه "پیر" م به خاوه نی هه موو ئه وانه زانیوه ، ئه م ماله ش تیایدا ده ژیم واده زانم ئه وه خاوه نه که ی و به منی به خشیوه ، ئیتر بوو ده بیئت خزمه تی "پیر" و میوانه کانی منه ت و شاباشی تیدا بیئت.. "

هه رواش بوو "مه نسوور" له دلّه وه ئه و قسانه ی ده کرد ، ئه و پیاویکی وه فاداری به ئه مه ک و به نمه ک بوو، هه موو ئاموژگاری و پینمووییه کانی "پیر" ی له یاد بوو، هه ر له گه نجییه وه "پیری مه زن" ده سستی گرت و پێگه ی خیر و چاکه ی نیشاندا ، له دونیای که سابه تی عهتتاریشدا زۆر شت له "پیر" وه فیّر بوو بوو، به لکو مامۆستای هونه ری عهتتاری مه نسوور "پیری مه زن" بوو، ئه و بوو نه یینی ئه و بۆنه دل پفینانه ی فیّر کرد ، له گه ل ئه وه شدا "پیری مه زن" نه ی ده ویست ناوی به یئیریت ، ته نها "مه نسوور" و چه ند که سیکی زۆر که م ئه و راستیییه یان ده زانی...

له یه کێك له سهردانه كانیدا بۆ شاره که ی مه نسوور شه وێك " پیری مه زن " مه نسوور و مه عسومه ی هاوسه ری بانگ کرد و پرسیار ی مندالی لی کردن ، ئەوانیش له وه لامدا وتیان: (تاكو ئیستا خودا نه یداوه و هه ندیکیش له خۆمان بێ هیوا بووین)

" پیری مه زن " له وه لامیاندا وتی: (ده رگای به زه یی خودا دانه خراوه ، خودا به پیری و نه زۆکی مندالی به چه زره تی " ئیبراهیم " و چه زره تی " زه که ریا " به خشی ، هه ر ئه و خودایه ده توانی ت مندال به ئیوه ببه خشی ت)

پاشان سیوێکی پێدان و وتی: (به یه کسان ی بیکه ن به دوو له ته وه و هه ری هه که تان له تیکی بخوات ، به لکو خودا مندالی کتان پی ببه خشی و منداله که ش یه کێك بی ت له مورادانی ئه و...

ئهم مژده یه ی " پیر " جیگه ی دل خۆشی " مه نسوور و مه عسومه " ی هاوسه ری بوو ، به تایبه ت مژده ی مندالی ک مورادی خودا بی ت ، چونکه لای ئه هلی عیرفان که من ئه و که سانه ی ده بن به مورادی خودا ، له فه ره هه نگی ئه هلی دل دا مورید که سی که به دوا ی خودا دا وی له و خودا دۆزی ده کات و ده یه ویت پی بگات ، به لام موراد که سی که خودا بۆ خۆی په لی ده گریت و سه رۆکاری ده کات ، خودایه ری گاکانی عیرفانی پی ته ی ده کات تا به دیداری خۆی شادی بکات...

پاش سالی ک له مژده که ی " پیر " خودا کو پێکی پی به خشین و دوا ی هه فته یه ک " مه نسوور " و هاوسه ره که ی هه لیان گرت و بر دیان بۆ لای " پیری مه زن " ، ئه ویش دوا ی نزا و پا رانه وه له به ر خودا بۆ منداله که و دایک و باوکی ناوی لینا " مو هته دا " و ، پاشان وتی:

" مو هته دا " ش مورادی خودایه ...

" مو هته دا " ته مه نی دوو سالان بوو " پیری مه زن " دونه یای به جی هیلا و که سی کیش نه بوو له دوا ی ئه و جیگه ی پر بکاته وه ، بۆ پر کردنه وه ی ئه و بۆشایی یه پۆ حیه ی له دوا ی مردنی " پیر " پوو ی تی کرد بوون موریدان له هه رشاری کدا جیگه یه کیان ته رخا ن کرد بوو بۆ ئه وه ی هه فته یه جاری ک تیایدا کۆ ببنه وه و

یادی خودای تیادا بکەن ، مائی "مەنسووری عەتتار" یەکیک بوو لەو مائە دەگمەنەنە زانایان و موریدانی "پیر" ی تیا کۆ دەبوویەو و یادی خودای تیادا دەکرا و زانستە شەرعییەکانی تیدا تاوتوێ دەکرا ...

"مەنسووری عەتتار" و خێزانەکی مائیکی میوانپەزیری خانەدان بوون ، لە مائیاندای هەفتەیه جارێک جوانترین میوانداری بۆ میوانەکان ئامادە دەکرا و بە دلێکی گوشاد و پڕ لە میهرەبانییەو و پیشکەشیان دەکردن ، "مەنسوور" پێی خۆش بوو بە دەستی خۆی خزمەتی میوانەکان بکات ، بەلام چەند گەنجیکی پۆح سووک خزمەت کردنەکیان دەگرتە ئەستۆ و نهیان دەهیشیت "مەنسوور" ئەو کارە بکات ...

- ۲ -

موهته دا:

زانست و عیرفان ، ئه رکی مامؤستایی

"موهته دا" ی موده ریس پیاویکی ته مه ن "بیست" سالانی ره قه کاری موو ره ش بوو ، پروخساریکی سپی به لای رهنگی زهره دا دهی پوانی ، له سیما و شیوهیدا نه جابه ت و پیکه وتویی ده بینرا ، ئه و کوره تاقانه ی دایک و باوکی بوو ، بۆ جوانخاسی و لی هاتوویی له ناو ژناندا باو بوو ده یانوت : یه ک مندالت بی و "موهته دا" دا بی ت...

خۆشه ویستی دایک و باوکی بۆ "موهته دا" بی سنوور بوو ، زۆرجار بابی به "مه عسومه" ی هاوسه ری دهوت : (ئافرهت ، ده ترسم خۆشه ویستی زۆرمان بۆ ئه م تاقه کوره مان پووبه پووی لی پرسینه وه و تاقیکردنه وه ی خودامان بکاته وه ..)

ئه ویش ده یوت : (باوکی "موهته دا" خۆشه ویستی ئیمه بۆ ئه م کوره مان سروشتی یه و به دهستی ئیمه نییه ، ئه وه سۆزیکه خودا له دل و دهروونماندا دایناوه ، گرنگ ئه وه یه له سه ر ئه و به خششه مه زنه شوکری خودا بکهین ، ئیمه له مندال بی هیوا بوو بووین ، به لام دوعای "پیری مه زن" بۆ ئیمه گیرا بوو ، شوکر بۆ تۆ ئه ی خودایه ئیمه ناتوانین سوپاسی به هره و نیعه ته کانت

(بکهین...)

هەر له مندالی یهوه " موتهدا " له فهزایهکی لیوان لیو به ئایین و عیرفانی ئایینیدا پهروهردە بوو ، سهردهمی مندالی به قوتابخانه و خویندنی زانسته ئایینییهکانهوه بهسهر برد ، ئەو مندالیک بوو که متر له گهلّ هزی مندالی خوی دا دهژیا ، کاتهکانی له ناو قوتابخانه و حوجره و دیوهخانه بهرینهکهی بابیدا بهسهر دهبرد ، ئەو دیوهخانهی شهوانه به زانایان و عاریفان دهپازایهوه و تا درهنگانیکی شهو زانستی دل و سههرجهم زانسته شهرعیهکانی تری تیادا باس دهکرا...

" موتهدا " میرد مندالیک بوو زۆر هزی به خزمهت کردنی میوانهکانی بابی بوو، بهلکو جوریک له هۆگری له گهلّ میوانهکان و سههرجهم ئەو باس و خواسانه دا بۆ دروست بوو بوو، شهوان له گهلّ سههرکردنه سهر سههریندا دهکهوته نیو جیهانیکی ترهوه ، کۆی ئەو بابته پۆحییانهی له دیوهخانهکهی بابیدا باسی له بارهوه دهکرا به دل و پۆح دهیژنهوت و تاوتویی دهکرد و پادهی دروستی و نادروستی ئەو قسانهی بۆ دهردهکهوت ، پله و پایهی سههرجهم ئەو کهسانهشی نیشان ده درا قسهیان له بارهی عیرفانهوه دهکرد ، کیشانه و پیوانهکانی دونیای عیرفان بهو جوره نهبوو که له دیوهخانهکهدا باسی لیوه دهکرا ، تهنانهت ئەو کهسانهی ههمیشه سههری باسهکانیان دهگرته دهست و قسهیان بۆ دهوڕوبهر دهکرد پلهوپایهی عیرفانیان زۆر نزمتر بوو لهو کهسانهی ههمیشه گوئیان دهگرت و بیدهنگیان ههلّ دهبژارد ، پیاوه ههژارهکهی دهم دهڕگا که - لهو جیهانهدا - مامۆستای ئەو زانا گهورهیه بوو ههمیشه له سههرهوه جیگهی بۆ دادهنرا وهتا ئەو له مهجلیسدا بوایه که سیك پووی نهدههات دهمی بکاتهوه ، جاریک ئەو زانا ئایینییه له گهرمهی قسه و باسدا بوو " موتهدا " لیی هاته دهنگ و وتی: (مامۆستا ئەوهی تۆ باسی لیوه دهکهیت بهو جوره نییه، بۆچی به ههله شتهکان باس دهکهی ؟)

ئەو قسهیه به بی ئەدهبییهکی گهوره له دانیشتنهکهدا لیک درایهوه و لۆمهی " مهنسور " ی بابی " موتهدا " یان کرد که بۆچی پێگه دهدا

مندالە " دە " سالانە کە ی بێتە مە جلیسیکی ئاوا شکۆدارەو ، چۆن دە بێت ئەو مندالە بێ ئە دە بی بە رانبەر زانایە کی مە زن بنوینیت ؟ !

زانا ئایینییه کە دەور و بەری هیۆر کردەو و داوای لی کردن بێدەنگ ببن ، پاشان بە زمانی شیری بە " موتهدا " ی وت : (کۆری خۆم " موتهدا " تۆ راست دە کەیت لە بۆچوونە کاندای من هە لەم کرد و نەم پیکاو ، بە لام پیم بلی چۆنت زانی من بە هە لەدا چووم ؟)

" موتهدا " بویرانە هاتە وە لام و وتی : (بە رەنگی وشە کانت دا دە زانم) لی رەدا دیسان ژاوە ژاویکی تر سەری هە لدا و زانا ئایینییه کە داوای پاراستنی ئارامی دانیشتنە کە ی کرد و وتی : (تیناگەم ! چۆن ؟ بۆم باس بکە ..)

موتهدا : (ئەو وشانە ی لە دەمی بە ریزت دینە دە رەو و رەنگیان هە یه ، هەر قسە یه ک تیایدا بە هە لەدا چووبیت رەنگی وشە کانی رەشن ، ئەو قسانە ی پیشتر کردنت هە موو رەنگیان رەش بوو)

زانا ئایینییه کە پیاویکی مە زن بوو هە ستایه سە ری و هات بۆ لای " موتهدا " و ناوچاوانی ماچ کرد و وتی : (سوپاس بۆ ئەو خودایه ی بە مندالیک هە لە ی زانایه ک راست دە کاتەو)

" موتهدا " دەستی زانایه کە ی گرت و ماچی کرد ، پاشان بابی داوای لە لی کرد ئەوان بە جی بهیلێت و بچیت بۆ ژوورە کە ی خۆی ..

مامۆستا ئایینییه کە پرووی لە پیاوانی دیوێ خان کرد و وتی : (ماوێهە ک لە مە و بەر شە وێک ئاگادار کرام و پێیان وتم : " لەو دانیشتنە دا چاودێرمان لە سەر داناوی و ئاگاداری دانه بە دانه ی قسە کانت بە " لە راستیدا ئەو قسانە ی " موتهدا " لێی هاتە دەنگ لای خۆم ساغ نە بوو بوونەو و تەنها قسە بوون ،

"

عه تار " ئەو چاودێرە بوو خودا بەسەر مەوێ داینا بوو، دەپارێمەوێ خودا
تەمەن درێژی بکات و لەسەر ئەم رێگە یە بەردەوامی بکا..)

بەو چەند قسە یە دانیشتنە کە ی ئەو شەوێان کۆتایی پێ هات و "مەنسور
" یان لە دیوێ خانە کە دا بە تەنھا بە جی هێلا ، ئەویش دیوێ خانە کە ی جی
هێشت و پۆشت سەریکی دا لە ژوورە کە ی "موهتەدا" ، بێنی خەریکی
خوێندنەوێ وانەکانی قوتابخانە یە و هێشتا نەنوستوو ، بابی چوو
ژوورەوێ و پرسیری ئەو پووداوە ی لی کرد و پێی وت: (کورم من زۆر
شەرمەزار بووم کاتی تۆ ئەو قسانە ت بە زانای پایە بەرز وت)

موهتەدا: (بابە پێیان وتم ئەو قسە یە بکەم!)

بابی: (کورم کی پێی وتی ؟)

موهتەدا: (پیاویکی ریش سپی هەر دەتوت " پیری مەزن " ..ه)

بابی: (جا کە ی تۆ " پیری مەزن " ت بینیوێ ؟!)

موهتەدا: (دایکم وینە کە ی نیشان داوم..)

بابی: (لە کویدا وەستا بوو؟)

موهتەدا: (بۆچی بابە تۆ نەتبینی؟ خۆ لە تەنیشتی تۆدا دانیشتی بوو ،
زۆر لە تۆ ورد بوویوێ و ، تۆش سەیری ئەوت کرد..)

بابی: (کورم گەر ئەم جارە بێنیت ئاگادارم بکە)

موهتەدا: (ئەگەر رازی بوو ، باشە)

بابی: (ئیستا درەنگە و بنوو تاکو بەیانی زوو بە ئاگا بییت..)

موهتەدا: (باشە بابە..)

" مەنسور " لە ژوورە کە هاتە دەرەوێ و کەوتە بێرکردنەوێ لە "موهتەدا
" ، تیگە یشت نەینی ئەو بێنییە چی یە و "موهتەدا" ی کوری بەرە و کوێ

ههنگاوی پی هه ل دهگیریت ، قسهکانی " پیری مهزن " ی کهوتهوه یاد که دهیوت : " داواکارم خودا مندا لیکتان پی ببه خشیت مورادی خودا بیّت " ، ئه و کاره سهیر و سه مه رانه ی " موته دا " ته نها له که سانیک ده وه شیته وه مورادی خودا بیّت ، به لام پیویسته ئاگاداری بیّت و چاودی ری حاله ته که ی بکات

" مه نسوور " شه و و پوژ " موته دا " ی خسته ژیر سه رنجی خو یه وه به بی ئه وه ی ده ست بخاته ئیو ئه و قه ده ره ی " موته دا " ی ئاراسته ده کرد ، ئه و ده یویست بزانی " موته دا " به چ ئاقاریکدا ده بریت ، نه ی ده ویست پوژانه بانگی بکات و لی پیچینه وه ی له گه لدا بکات یان به و جوړه ئه و ده یه ویّت هه لّس و کهوت بکات ، بویه ئازادییه کی ته واو به " موته دا " درا بوو ، به لام ئازادییه ک که سیّک شه و و پوژ چاودی ری ده کات تا بزانیّت چوّن له فه زای ئازادییدا ئه و مندا له هه لّس و کهوت ده کات و ئاراسته وهرده گریّت ، " مه نسوور " باوه ری ته واوی به وه هه بوو ئه و مندا له بو قه ده ریّک دروست کراوه ، بویه هه رکاتیّت بیویستبایه ده ستیوه ردانیکی ژیا نی مندا له ی بکات شه وانه ده هاتنه گیانی و ئازاریان ده دا و هه ره شه یان لی ده کرد بو ئه وه ی جاریکی تر ده ست تیوه ردان له ژیا نی مندا له که دا نه کاته وه ...

پوژیک چه ند که سیّکی نه ناسراو ده بن به میوانی " مه نسوور " و داوا ی لی ده که ن " موته دا " بهیّنیت بو ئه وه ی چاویان پیی بکه ویّت ، ئه ویش ده چیّت " موته دا " بهیّنیت ، به لام تا ده گه ریته وه ده بیّنیت میوانه کان دیار نه ماون ، " مه نسوور " شپرزه ده بیّت و ده ست به گه ران ده کات ، به لام " موته دا " به بابی ده لّیت: (بابه میوانه کان پویشتن ، نه تبینین کاتی ئیمه هاتینه ژووره وه ئه وان له ژووره که چوونه ده ره وه ؟!)

" مه نسوور " حالّی ده بیّت ئه وانه که سی ئاسایی نه بوون و ته نها بو دیداری " موته دا " هاتوون ...

جاریک باس و خواسی "مه نسوور و موته دا" به نیوان چه ند که سیځدا
 گوزهر دهکات ، یه کیځ له وانه دهلیت: پاکیتی ئه و خیزانه بۆ حه لال خوری
 دهگه پیتته وه و پی ناچیت له هه موو ته مه نیاندا تیځه ل به حه رام بوو بن ،
 یه کیځیان دهلیت: من بۆ راستی و دروستی ئه و قسانه ی ئیوه خوار دنیکی
 حه رامیان به دیاری بۆ ده به م تا کو بزانه وه ری ده گرن یان نا ، پیاوه که
 پویشته بازار و مه نجه لیځ ماستی لای ماست فروشیځ هیځا به بی ئه وه ی
 پاره که ی بدات ، پاشان هه لی گرت و به دیاری بۆ مالی "مه نسووری
 عه تتار" ی برد ، ته قه له ده رگا درا و "موته دا" پویشته به ده م ده رگاوه ،
 کابرای به مه نجه له ماسته که وه له به ر ده رگا بیځی ، فه رمووی لی کرد و ئه ویش
 له وه لامدا وتی: (نایه مه ژووره وه ئه م مه نجه له ماسته م به دیاری بۆ ئیوه
 هیځاوه و لیم وه ربگرن)

موته دا: (بیبه ره وه بۆ خۆت ، ئیمه ماستمان هه یه)

پیاوه که: (ئاخر بۆ ئیوه م هیځاوه)

موته دا: (ئاخر نامانه ویت)

پیاوه که: (بۆچی خۆ دیاری وه رگرتن ناشه ری نییه ؟)

موته دا: (ناشه ری چی یه ؟ دیاری له تۆ وه رناگرین)

پیاوه که: (بۆچی له منی وه ر ناگرن ؟ من چیمه وا دیاریم قبول ناکه ن ؟)

له و قسانه دا بوون "مه نسوور" بۆخۆی هات به ده م ده رگاوه و فه رمووی
 له پیاوه که کرد ، ئه ویش وتی: (مالتان ئاوه دان بیته ته نها ئه م مه نجه له
 ماسته م به دیاری بۆ هیځاون ، به لام کورپه که ت له جیځه ی سوپاس کردنم
 سووکایه تیم پی دهکات)

مه نسوور: (داوا ی لیبوردنت لی ده که م ئه وه منداله نازانیت ، لیی مه گره)

پیاوه که: (به هه رحال ئه م دیاری یه که م بایه خه م لی قبول بفه رموو)

"مه‌نسور" ماسته‌که‌ی لی گرت و زۆر سوپاسی پیاوه‌که‌ی کرد، تکای لی کرد بیته ژووره‌وه ، به‌لام داوای لی‌بوردنی کرد ، "مه‌نسور" به‌رله‌وه‌ی خواحافیزی له پیاوه‌که بکات مه‌نجه‌له ماسته‌که‌ی دایه ده‌ستی "موهته‌دا" و داوای لی کرد بیباته ژووره‌وه ، ئه‌ویش له ده‌ستی گرت و له‌به‌رچاوی بابی و پیاوه‌که‌دا مه‌نجه‌له ماسته‌که‌ی قَلپ کرده‌وه و به شی‌وده‌یه‌کی هه‌ره‌شه ئامیز به کابرای وت: (جاریکی تر ئیمه تاقیمه‌که‌ره‌وه)

"مه‌نسور" ی بابی شه‌رمه‌زاری دای گرت و هه‌ندی‌ک له "موهته‌دا" توورپه بوو، به‌لام "موهته‌دا" مه‌نجه‌له‌که‌ی بۆ کابرا هه‌لدایه‌وه و به بی‌ده‌نگی چوو ژووره‌وه ، بابی زۆر داوای لی‌بوردنی له پیاوه‌که کرد و شه‌رمه‌نده‌یی خۆی بۆ ده‌ربیری ، کابراش راس‌تی و نه‌یینی هی‌نانی ئه‌و مه‌نجه‌له ماسته‌ی بۆ "مه‌نسور" باس کرد ، داوای لی کرد له‌سه‌ر ئه‌و کاره له‌کۆره‌که‌ی زوویر نه‌بی‌ت ، چونکه ئه‌و کاره‌ی ته‌نها بۆ تاقیکردنه‌وه کردووه و ئاماده‌یه بجیت پاره‌ی مه‌نجه‌له ماسته‌که به دوکانداره‌که بدات...

"مه‌نسور" خواحافیزی له پیاوه‌که کرد و هات بۆ‌لای "موهته‌دا" و پیی وت: (کۆرم چۆنت زانی ئه‌و کابرایه تاقیمان ده‌کاته‌وه و پاره‌ی ئه‌و مه‌نجه‌له ماسته‌ی نه‌داوه ؟)

موهته‌دا: (بابه من له ژووره‌که‌م دانیش‌ت بووم پیاوه ریش سپیه‌که هات و هه‌موو ئه‌و شتانه‌ی له‌سه‌ر ئه‌و کابرایه پئی وتم)

مه‌نسور: (ئه‌ی من نه‌موت ئه‌گه‌ر ئه‌م جاره پیاوه ریش سپیه‌که هات ئاگادارم بکه ؟ !)

موهته‌دا: (بابه ناتوانم !)

مه‌نسور کۆره‌که‌ی له ئامیز گرت و تیر به خۆیدا راکیشا...

شه‌وی‌ک "مه‌نسور" به ئاگا هات و بی‌نی "موهته‌دا" له‌سه‌ر جی‌گه‌ی نوستنی نه‌ماوه ، پۆیشه‌ باخچه‌که و چاوکی گێرا و کۆره‌که‌ی نه‌بی‌نی ،

گه پرایه وه ژووره کانی پشکنی و دیسان نهی بینیه وه، دواتر هه لی کرده سهربانی ماله که یان و بینی "موهته دا" پوو به ئاسمان هاتوو به چۆکدا و له بیده نگیه کی پر له ئارامیدایه ، په لاماری دا و په لی گرت و به رزی کرده وه ، له باوه شی خوی نا و هینایه وه بۆ ناو جیگه ی نوستنی...

"مه نسوور" تا به یانی به دیاریه وه دانیشته ، به لام "موهته دا" له خه ویکی قوولا بوو، بۆ سبه ینی بابی پرسیار ی ئه و پووداوه ی شه وی لی کرد ، به لام دیار بوو هیچی له بیر نه ما بوو ، بۆیه بابی باسه که ی لی گۆری تاکو ترس نه چیتته گیانیه وه....

"مه نسووری عه تтар" له وه رزی به هاردا زۆرجار "مه عسومه" ی خیزانی و "موهته دا" ی هه ل ده گرت و بۆ گه شته و سه یران ده گه رانه وه بۆ گونده که ی خویان و چه ند پۆژیکیان به خۆشی به سه ر ده برد ، بابی مه نسوور: (عوبه یدوللا) له و گونده دا چه ند ملکیکی کړی بوو، سالانه له پښه ی چه ند جوتیاریکه وه به ره هم ده هینران و به شه که ی خوی بۆ خزمه تی مزگه وت و خویندنه گه کان و هه ژارانی شاره که ی ته رخان کرد بوو ، له دوا ی "عوبه یدوللا" مه نسووری کۆری له ده ستووری بابی لای نه دا و به ره می ئه و زه ویانه ی بۆ هه مان مه به سه ت ته رخان کرد بوو...

له سه یرانیکیدا بۆ ئه و لادی یه له جیگه یه کی پر له گول و گولزاردا بارگه و بنه یان خسته ، ئه فسوونی جیگه که بی سنوور بوو، هه تا چاوه نا بکات سه وزی هه موو ده شته و دۆل و چیا ی داپۆشی بوو، به هاریکی ته ر، ناوه به ناوه په له هه ورێک له ئاسماندا گری ده خوارد و تاویک بارانی نه رم به سه ر زه ویدا ده باری و لیوی گول و گیای ته ر ده کرده وه ، هه وایه کی تیکه ل به نه ی باران به سه ر گژ و گیادا گوزه ری ده کرد و بیر ی وشک و دلی مردووی زیندوو ده کرده وه ، ئه وان له دامینی چیا یه که بارگه یان خسته بوو، له لاپالی چیا که وه ئاویکی سپی خیرایی هاتنه خواره وه ی که فی ده چراند و به سه ر گژو

گیای سه وزدا جاری ده بوو، له و جیگه

ئەندازە یەك مەست و مەدھۆش دەبوو بە چەندین كاتژمێر نەدەهاتەوێ هۆشی خۆی و لە دەورووبەری خۆیدا نوقم دەبوو، ئەوان سەرلەبەیانى گەشتبوونە ئەو جیگە یە و تا دوانیوە پۆیەکی درەنگ حەزی خواردن و خواردنەوێان نەما بوو...

"موهتهدا" لە دایك و باوكی دووركەوتەوێ و بەرەو دارستانی خۆرەهەلاتی چیاكە پۆیشت ، سەیر لەوێدا بوو دایك و باوكی سەیریان دەکرد و پرسسیاریان نەدەکرد كۆرەكەیان بۆ كۆی دەچیت ، ئەو تا لە چاوانیان ون بوو لییان دوور كەوتەوێ ، پاش ماوێهەك "مەنسوور و مەعسومە" بە ئاگا هاتنەوێ و پرسسیاری "موهتهدا" یان لە یەكتر كرد، بابی هەستا و بۆ دۆزینەوێ كۆرەكە ی پووی لە دارستانەكە كرد، ماوێهەك بە ناو درەختەكاندا چاوی گێرا و لە ئاكاو "موهتهدا" ی لە پال دارقەزوانیكا بینیەوێ ، هەردوو دەستی لە قەدی دارقەزوانەكە ئالاند بوو ، بە كول دەگیا و لەبەری دەپارایەوێ ، "مەنسوور" لە دارقەزوانەكە نزیک بوویەوێ و بینی لە شیۆه ی پیرە میردیكدا یە و پرچ و پدینێکی سپی بەرداوەتەوێ و سەری داخستووێ بەسەر "موهتهدا" دا ، ئەو نەیتوانی بە تەواوی لە "موهتهدا" و دارقەزوانەكە نزیک ببیتەوێ ، لەو جیگەدا بە چۆكدا هات و كاتیك بە ئاگا هاتەوێ سەری لەسەر رانی "موهتهدا" بوو ، پرسسیاری لە بابی كرد: (بۆچی لە دووی من هاتی؟)

مەنسوور - بە بێ وەلام - هەستایە سەر پێ و پەلی موهتهدا ی گرت و بۆ لای "مەعسومە" ی هینایەوێ....

كار و هەلسووكەوتە نامۆكانی "موهتهدا" لای "مەنسوور" ی بابی و "مەعسومە" ی دایکی ئاسایی بوو بوویەوێ ، بە تاییبەت ئەوان كەسانیکی بە ئاگا بوون لە دونیای پر لە نهینی عیرفان و دەیان پووداوی لەو جۆرەیان بەسەردا تی پەری بوو...

"موهتهدا" تەمەنی مندالی بەرێ كرد و لە قوتابخانەدا مندالیکی لە پادەبەدەر زیرەك بوو ، كاتیك لە قوتابخانە دەگەرەوێهات كەمێك یشوو

دهچوو بۆ حوجره که ی " مه لای گه وره " و وانه ئایینییه کانی له و جیگه یه
 وهرده گرت ، حوجره که ی " مه لای گه وره " به بهرده وامی زیاتر له " سی "
 فه قی به پله ی جۆراوجۆر وانه ی ئایینیان تیا دا وهرده گرت ، ئه و فه قیانه ی له
 پله ی بالا دا بوون ده بوون به مامۆستای ئه وانه ی پله ی خویندنیان نزمتر
 بوو...

زیره کی و خیرا تیگه یشتنی " موته دا " و له بهرکردنی وانه کانی له زانسته
 جیا جیا کانی ئاییندا " مه لای گه وره " ی سه راسیمه کرد بوو، ئه و له سه ره تاوه
 " موته دا " ی دابوویه ده ست یه کیك له فه قیكان ، به لام دواتر بۆی
 ده رکه وت توانای ئه و منداله له راده به ده ره و هه ندی جار به هۆی زال نه بوونی
 فه قییه که به سه ر بیر و زانستی " موته دا " دا لیی تووره ده بوو ، بۆیه "
 مه لای گه وره " موته دای هی نایه ژیر بالی خۆی و که وته په ره ده و
 تیرکردنی به زانسته هه مه ره نگه کانی ئایین ، ئه و ده یزانی " موته دا "
 مندالیکی ئاسایی نییه و له داها توودا زانایه کی مه زنی لی ده ره ده چییت ، بۆیه
 ده یویست شه ره فی وانه و تنه وه به و منداله ی ده ست بکه ویت ، هه موو جار یك
 مامۆستا لای فه قیكانی تر ده یوت: (گه وره ترین شه ره فی پاش مردنم به من
 ده برییت - دوا ی پا داشتی خودا - ئه وه یه له ژیا ننامه ی " موته دا " دا
 ده نو سرت یه کیك له و مامۆستایانه ی وانه ی پی و تۆته وه " مه لای گه وره "
 یه ..)

ئه م قسه یه ی مامۆستا هه ندیک ئیره یی لای فه قیكان - به رانه ره به
 موته دا - دروست کرد بوو ، به تایبته ت " فه قی عاسیی به رقه لا " ، ئه وان
 لایان سه یر بوو مامۆستا ئه وه نده گرنگی به و منداله ده دات ، هه یان بوو
 ده یوت : باوکی " موته دا " ده ولّه مه نده ، هه شبوو له مامۆستا ده گه یشت و
 ده یزانی ئه و قسه انه ی له خۆوه نییه و به چاوی دل " موته دا " ی
 خویندۆته وه و ده زانییت له داها توودا چ گه وره زانایه کی لی په یدا ده بییت....

ته مه نی " نۆزده " سالان بوو خویندنی ئاماده یی ته واو کرد و پله یه کی زۆر به رزی به ده ست هینا و هاوړیکانی وایان ده زانی ئه و ده چیّت بو کۆلیژی پزیشکی یان کۆلیژی ئه ندازیاری ، به پیچه وانه ی ئه و دوو ئه گه ره وه " موته دا " چوو بو کۆلیژی زانست له کاتی کدا نمره کانی له کۆلیژی پزیشکی وه رده گیرا ، دوو سال بهر له گه یشتن به زانکو - که ئه و کاته پۆلی پینجه می زانستی بوو - لای " مه لای گه وره " مۆله تی مامۆستایی له حوجره پی درا و بوو به یه کی که له و مامۆستایانه ی ده یتوانی به رزترین زانستی ئایینی - که زانستی که لام ، یا خود زانستی باوهر بوو - بلایته وه سه رباری مه له کردن له زانستی فیه و ئوسولی فیه و ته فسیر و زانستی فه رمووده و زمانی عه ره بی به هه موو به شه کانیه وه ، له گه ل هه موو ئه و زانستانه شدا خوینه ریکی بی وینه ی سه رجه م ئه و کتیبانه بوو که له سه ر عیرفان و فه لسه فه و سیره و میژووی گه لانی ئیسلامی نووسرا بوون ، ئه و زمانی کوردی و عه ره بی و فارسی به تیّر و ته سه لی ده زانی و ده یتوانی قسه ی پی بکات و پی بنووسیّت ، کاتی که به عه ره بی و فارسی قسه ی ده کرد ده توت ئه و دوو زمانه زمانی دایکی ئه ون و له شیریه وه له سه ری گۆش کراوه ، له ناو زمانی دایکیشدا - زمانی کوردی - ئه وه نده گفتوگۆی پاراو و شیرین بوو گوێگر چه زی ده کرد چه ندین کاتژمیر گوئی ی بو رابگریّت ...

به " چوار " سال کۆلیژی زانستی له زانکوئی " به غداد " ته واو کرد و له قوتابخانه یه کی ناو شاردا وه ک مامۆستای زانست دامه زرا ، " مه لای گه وره " چه زی ده کرد " موته دا " له قوتابخانه دانه مه زریّت و پۆلی مامۆستای ئایینی ببینیّت ، بۆیه داوای لی کرد له مزگه وته که ی ئه ودا به رده وامی به حوجره و وانه و تنه وه بدات ، به لام " موته دا " ئه وه ی پی خوش نه بوو ، " مه نسوور " ی بابیشی له سه ر ئه وه راها ت بوو ده ست نه خاته نیو کار و باره کانی " موته دا " وه ، چونکه له ژیانیدا چه ندین جار ویست بووی ده ستیوه ردان بو بریاره کانی بکات ، به لام پووبه پرووی هه ره شه ی تووند بوو بوویه وه و پاشانیش هه له و نه پیکانی بریاره " ...

مەلای گەورە " داوای لی دەکرد بە " موھتەدا " ی کۆری بلیت نەبیته مامۆستای قوتابخانە و وەکو زانایەکی ئایینی لە لای ئەو بەردەوامی بە کار و باری زانستی ئایینی بدات ، بەلام " مەنسور " داوای لیبووردنی لە " مەلای گەورە " دەکرد و دەیوت: (ناتوانم دەست لە کار و باری " موھتەدا " وە بدهم)

کاتیک " مەلای گەورە " دەیوت: (تۆ بابی ئەویت ، مافت لەسەری ھەیه و بۆت ھەیه لە ژيانی ئەو دا قسە و بریارت ھەبیّت)

مەنسور دەیوت: (ئەو پاستە ، بەلام " موھتەدا " نابیت ھیچ کەس دەستیوێردان بۆ کار و باری ژيانی بکات ، تەنانەت ھاتنی بۆ حوجرە و خویندنی زانستە ئایینیەکان بە بریاری من نەبوو ، ھەرچەند ھاتنەکە ی مایە ی دلخۆشی من بوو...)

" موھتەدا " لە داوای تەواو بوونی دەوامی قوتابخانە بۆ خویندنگەکە ی " مەلای گەورە " دەپۆشت و لەوێ وانە ی بە فەقییەکان دەوتەو و پاشان بە ناوھە ی منارە ی مزگەوتە کە دا سەر دەکەوت و لە لوتکە ی منارە کە دا کە وە ک خەلۆتگایەکی لی کرد بوو بۆ چەندین کاتژمێر دەمایەو و درەنگانی ک دەھاتە خوارەو و بۆ مالهەو دەگەراییەو...

ھیچ کەس نە ی دەزانی " موھتەدا " لە نیو منارە کە دا خەریکی چییە ، بەلام وا باو بوو خەریکی پێدا چوونەو و وانەکانیەتی ، چەندجار فەقیکان سەریان دەنا یە سەری و داوایان لی دەکرد لەگەل خۆیدا سەریان بخت و بزانی لەوێ بە چی یەو سەرقالە ، بەلام بە زەردەخەنە یەکی شیرین بەپێی دەکردن و دەپۆشتەو بۆ خەلۆتگا کە و دەرگای منارە کە ی لەسەر خۆی قایم دەکرد تاکو ھیچ کەس ئارامی تەنھاییە کە ی نەشیوینیت...

فەقیکان لای " مەلای گەورە " ئاماژەیان بەو حالەتە ی " موھتەدا " دەکرد و ئەویش دەیوت: (لە " موھتەدا " بگەرین ، ئەو ی لەسەر ئێو پێویستە

ئەو زانسته ورد و دانسقهی له لای "موهتهدا" یه وهریبگرن و مههیلن له دهستان دهبرجییت...

"فهقی عاسی" بهردهوام تانه و توانجی له "موهتهدا" دهدا، به فهقیکانی تری دهوت: (بهو خو دوور خستنهوه له ئیمه دهیهویتی له بهر چاومان خوی گهوره بکات، ئەو نازانییت گهوهیهی به زانسته نهك به خو جیاکردنهوه له مهردوومان..)

ههندیك فهقی لیی دههاتنه دهنگ و پییان دهوت: (موهتهدا خاوهنی زانستیکی ورد و عیرفانیکی قووله و هه موومان لیی سوودمه ند بووین ته نانه توش..)

"فهقی عاسی" له وه لامیاندا دهیوت: (من خۆم به منه تباری کهس نازانم و که سیش جگه له "مه لای گه وره" له خۆم به زانتر نازانم، که می زانست و نه زانی ئیوهیه "موهتهدا" ی لاتان گه وره کردووه، ئەگه ر بییت و ئیوهش وهکو من په ره به زانستی خۆتان بدهن ئەوتان لا بچووک ده بیته وه...)

به لی ئەو موجداده له بی مانایه ی "فهقی عاسی" درێژه ی ده کیشا و فهقیکانی تر ناچار ده بوون لیی بی دهنگ بن، چونکه دهیان زانی ده ردی ئیره یی هه موو گیانی "فهقی عاسی" ی داگیر کردووه و به قسه چاره سه ر نا کریت....

"موهتهدا" له ژووری سه ره وه ی مناره که دا خوی به وه رزشیکی ده روونی و به قوولا چوونیکی فیکریی دا تی ده په راند، ته نهایی و گو شه نشینی بوو بوو به چه ز و خولیا ی ئەو، دابه زینی له ژووری مناره که و گه رانه وه ی بۆ ناو خیزان و کۆمه لگه ته نها له باریکی زۆر پیویست دا بوو....

به درێژایی چه ند سال "موهتهدا" توانی زۆریک له ئاسۆکانی دونیا ی عیرفان له ناو ئەو مناره یه دا ته ی بکات و بتوانییت - وهك عاریفیکی زۆر مه زن - به ورده کارییه کانی دل و ده روون و مانا قووله کانی عیرفان ئاشنا بییت....

"موهته دا" بۆ ته كانه پۆحييه كانى و سهير و سلوكى عاريفانه به مه زهه ب و مه شره بىكى تاييه ته وه پابه ند نه بوو، ئه و سازبوونى دل و دهروونى كرد بوو پيوهر بۆ وه رگرتنى كۆى ئه و ته جروب به پۆحى يه مه زنانه ي كه سانيتير وهك پيپره ويك پييه وه پابه ند ده بوون ، ئه مه و سه ربارى ئه و ته جروب به پۆحى يه ي تاييه ت بوو به خۆى...

"موهته دا" دوور بوو له ده مارگيرى نهك بۆ مه زهه بى زانستى زاهيرى ئيسلام به ته نها ، به لكو بۆ مه شره ب و پيچكه عيرفانييه كانيش به هه مان پيودان ، له و راستى يه گه يشت بوو ئامانجى كۆى ئه و پيچكه عيرفانيانه يهك ئه نجامه و هه موو له چاوگه ي سازگارى عيرفاندا به يه كتر ده گه نه وه ، بۆيه باوه رى وابوو ململانى و به خراپ زانينى يه كتر ته نها مرۆقه كورتبينه كان و موريده پاراونه بووه كان له كانياوى عيرفان پيى هه ل ده ستن ، "موهته دا" بۆخۆى پيچكه يه كى عيرفانى سه ربه خۆ بوو، به لام ميتۆد و په يره وى بۆ پيچكه كه ي نه نووسى بوه وه و به مه ردوومانى رانه گه ياند بوو...

خۆشه ويستى و پيژ بۆ هه مووان و بوونى په يوه ندى تووند و تۆل له گه ل گه وره پياوانى سه رجه م پيچكه و پييازه عيرفانييه كاندا "موهته دا" ي گيپرا بوو به كه سيك ميانگيرى و كۆبه ندى بۆ هه مووان دروست بكات ، ئه و ناكوكيانه ي له نيوانياندا سه رى هه ل ده دا "موهته دا" به جوړيك ليى ده چوو پييشه وه و چاره سه رى ده كرد هه مووان به به شى خويان رازى ده بوون و ئه نجامه كه شى ده ست كردنه گه ردن و خۆشه ويستى و وه رگرتنى ته جروب به يهك بوو بۆ داها توو...

جار به جار يك مامۆستايانى ئايينى و گه وره پياوانى ته ريقه ت له سه ر "شه ريعه ت و ته ريقه ت" كي شه ده كه وته نيوانيانه وه وجه ده لى نه زۆك و گفتوگۆى دل په نجين سه رى هه ل ده دا ، "موهته دا" له ريگه ي زانسته ورد ده كه ي و ته جروب به عيرفانييه قووله كه يه وه ده يتوانى بير و بۆچوونه كان يهك بخات و ئه و ته م و مژه ي ده مه قاله ي

ئەو باوەری چەسپاوی بەو راستی یە هینا بوو کۆی ناکۆکی و ململانێکان لە ناو ئاییندا بەشیکی بۆ نەزانی و بەشیکی تری بۆ ئارەزوو و بەرژەوه‌ندییازی دەگەرێتەوه ، گەر کەسەکان بەرژەوه‌ندی تاکە کەسی خۆیان وەلا بنین و بە ئارامی گۆی بۆ زانایەك بگرن زانست و عیرفانی لە خۆیدا کۆ کردبێتەوه هەموو ناکۆکییەکان لە بەین دەچن و جیگە ی بە قبول کردنی یە کتری دەگیرێتەوه ..

جاریك لە مالى خۆیاندا - بە ئامادەبوونی بابی و مەلای گەورە - مەلایەکی ئایینی لە گەل شیخیکی تەریقەت دا لەسەر گرنگی و گەورەیی " شەریعەت و تەریقەت " کەوتنە گفتوگۆوه ، جگە لەسەر هەڵدانی ناکۆکی و رق و کینه قسە و باسەکەیان شتیکی تری لێوە بەرھەم نەدەھات ، مەلایەکە دەیوت: (شەریعەت ئەسل و بنچینە یە و تەریقەت لقیکە و لە ناو شەریعەت دایە)

بابە شیخیش لێی ھاتە دەنگ و وتی: (شەریعەت بە بێ تەریقەت جەستە یەکی بێ پۆحە و مانا و مەرامی تیادا نامینێت)

مەلایەکە: (بە پێی ئەم بۆچوونە ی بە پێژت بێت ھەر کەس تەریقەتی نەبێت ئەو ی ئەنجامی دەدات بێ ناوەرپۆکە و لێی وەرناگیرێت؟)

بابە شیخ: (بەلێ وایە و گومان لەویدا نییە ، دوو پووێژکان کرداریان ھەبوو، بەلام بێ ناوەرپۆک بوو، چونکە باوەریان بە ئەنجامدانی ئەو کردارانە نەبوو)

مەلایەکە: (جەنابی شیخ ، مامۆستا و زانایان بە دوو پووێژ مەشوبھینە ..)

بابە شیخ: (من تەنھا راستییەکم وتوو)

لێرەدا " مەلای گەورە " پووی لە " موھتەدا " کرد و وتی: (دەمەویت بزائم " موھتەدا " لەسەر ئەو قسانە پاو بۆچوونی چی یە؟)

موھتەدا: (مامۆستا گیان ، تا بە پێژت وەستا بێت لە مەجلیسدا بۆ من بێ

ئەدەبییە قسان بکەم)

مەلای گەورە: (بەلام من داوات لی دەکەم قسە بکە)

موهتەدا: (ئەگەر فەرمانە ئەوا ناچارم)

پاشان پووی لە مەلایەکە و بابە شیخ کرد و وتی: (بۆ ئەوەی بزانی
گفتوگۆ لەسەر چی دەکەین پێویستە پێناسە ی ئەو دوو زاراوەیە بکەین:

" شەریعت " ئەو دەستوور و پەڕەوویە باس لە پەڕەوویەکانی مرقۆی
باوەردار دەکات لەگەڵ مرقۆ و کۆمەڵ و ژیان و گەردوون و خودا دا ، بەم
پێناسە " شەریعت " بریتی یە لە کۆی ئایین و پێنموویەکانی .

مەلایەکە: (ڕەحمەت لە باوک و دایکت)

" موهتەدا " زۆر لای بەلای پیا هەڵدانهکە " مەلا " یەکەدا نەکردووە و
بەردەوام بوو لە قسان و وتی: (تەریقەتیش بریتی یە لە پۆح و جەوهری ئەو
پەڕەوویەکانی مرقۆ لەگەڵ خۆی و خەڵک و خاکی و خوادا دەی بەستیت ،
پەڕەوویەکان بە بێ پۆح و جەوهر و هەکو لەشەپە بە بێ گیان ، نە لەشە
بە بێ گیان دەتوانی زیندەگی خۆی پارێزگاری لی بکات ، نە گیانیش بە بێ
جەستە مانایەک لەم ژیاوەدا وەردەگریت ، کەوابوو وەکو چۆن پۆح و جەستە
تەواوکاری یەکترن ئەم دوو چەمکەش هەر بەو پێودانەییە ، دروشمەکانی
پەڕەوویەکان لە ناو ئاییندا دوو پوویان هەیە: پوویەک لە دەرەوویە و جەستە
پێی هەڵ دەستیت ، پووی دووەم لە ناووەوویە و دل کاری تیادا دەکات ،
شەریعت — بە مانا فیهیهکە — پووی دەرەووی کردارەکان پێک دەخات و
تەریقەتیش ئیشی لەسەر پووی ناووەووی کارەکیە ، تاکو کردارەکە پێت لە
باوەر و دڵسۆزی و لیوان لیو بیت بە عیشق و مەحەببەت...

پیاوانی " شەریعت " کاتیت باس لە " شەریعت " دەکەن هەندیکیان
مەبەستیان پێی ڕشتە " فیهیه " یە کە یەکیکە لە زانستەکانی ئایین ، لە
پاستیدا بەم مانایە — کە شەریعت زانستی فیهیه بیت — تەریقەتی تیادا جی
نابێتووە و بۆمان هەیە بۆین تەریقەتیش زانستیکی ترە و دەتوانین بەرانبەر

به "شهریعت" دای بنیین ، به لام گهر "شهریعت" ئه و پیناسه یه بیّت من له سه ره تاوه باسم لیوه کرد ئه وه مانای "شهریعت و ته ریه ت" یش ده گه یه نیّت ، به لکو مانای کۆی ئه و ده ستوور و یاسایانه یه ئایین به یانی کردووه ...

"ته ریه ت" یش گهر مه به سستی ئه و پپچکه و پپباز و ته ریه ته دیاری کراوانه یه له میژووی گهلانی ئیسلامیدا سه ریان هه لداوه دیسان به شیکه له ئایین و هه موو ئایین نییه ، خو ئه گهر مه به ست پیی ئه و پۆح و جه وه ره یه له قوولایی ده ستووره کانی ئاییندان ئه و به شیکی فره مه زنی ئایینه ، به لکو ئایین به بیّ ئه و به شه کال و کرچه و مانا و مه رامی خوئی له ده ستداوه ، نابیّ ئه وه مان له بیر بجیّت ئه و به شه فره بنچینه یی و گرنگه له ده قی پیروزی سه رجه م کتیبه ئاسمانیه کاندا به "ره ببانییه ت" ناو زه د کراوه ، پاشان له میژووی ئیسلامیدا تاییه تمه ندی کولتوور و کۆمه لگه جیا جیا کانی وه رگرتووه و ناوی "ته سه وف" ی بو به کار براوه ، دواتریش "ته سه وف" قالبی مه زه هب و مه شره بی پۆحیی جۆراوجۆری وه رگرتووه و ناوی ته ریه تی لی نراوه ، له م گه شته دوور و درێژه ی میژووی پۆحانییه تدا بۆمان ئاشکرا ده بیّت چۆن له گه ردوونییه ت و ره هابوونه وه پۆحانییه ت ورده ورده دابه زیوه و سنووردار کراوه و قالبی جۆراوجۆری بو خولقی نراوه ، گهر بمانه ویّت جاریکی تر پۆحانییه ت به ره و گه ردوونی بوون ببه ینه وه — که له ئه مپۆدا سه راپای ره هه نده کانی ژیا نی مروّقه به ره و جیهانی بوون ده پروات — سه ره تا ده بیّت ناوه جۆراوجۆره کان فه رامۆش بکه یین و له سنووره بچووکه کانی پۆحانییه ت بیینه ده ره وه و به ره و پۆحانییه تیکی گه ردوونی هه نگاو هه ل بگرین ، گه ره که له م مه یدانده ته جروبه ی پۆحیی ئایینه کانی تریش به که م سه یر نه که یین ، چونکه ته نها خالیک کۆی ئایینه کان به یه که تر ده گه یه نیّت و ده توانن له سه ری کۆ ببه نه وه و گفتموگۆی له سه ر بکه ن بریتی یه له پۆحانییه ت ، یاخود عیرفان ، ئایینه کان ناتوانن له فیکر و فه لسه فه دا یه ک بگرنه وه ، ناتوانن له

ته جروبهي پوحي يه كتری وهر بگرن ، ته جروبهي كه هه موو ئايينه كان به بهرز و
بلند ته ماشاي ده كهن و بو پابه ندبون پي يه وه هاني شوينكه وتوانيان
ده دهن...

مه لای گه وره: (ئه و به ره و گه ردوونی بردنه ی پوچانيه ت چ ناویکی بو
ده دوزیه وه؟)

موهته دا: (ناوی ده نین "عیرفان" ، عیرفان ئه و پانتاییه یه ئایینه كان و
بیرمه ندان و پوشنفكران و فه یله سوفان و عاریفان به یه كتر ده گه یه نیت)
مه لای گه وره: (کورم " موهته دا " ، ئه م زانسته نایابه ت له کوی بهر چنگ
كه وتوو ه؟)

موهته دا: (له به ریژت و خه لوه نشینی ناو مناره كه وه)

مه لای گه وره: (چه ند خه و نیکی مه زنه گهر هه موو مروقا یه تی له سه ر
پانتایی " عیرفان " به جیاوازی ئایین و زمان و په نگ و پرویان کو ببنه وه !)
موهته دا: (یان هیچ نه بیئت گه وره پیاوانی ئایینی و ئه ندیشمه ندانی مه زن
له و راستی یه بگهن ، گهر ئه و خه و نه ش نه توانریت به یئریته دی ئه و مه زنانی
ئه م ئایینه با له سه ری کو ببنه وه ، ئه گهر نه ، با ماموستایانی ئایینی و
پابه رانی پوحي له سه ر ئه و سفره یه دابنیشن ، گهر هه موو ئه وانه مان نه توانی
خو ده توانین پیاوانی ئه م دانیشتنه له یه كتر تی بگه یین و له كانیاوی سازگاری
" عیرفان " پاراو ببین)

" مه لای گه وره " سه یریکی مه لایه كه و بابه شیخی كرد و وتی: (پیم وایه
هه موومان ئه و نه ده مان به س بیئت)

ئه وانیش سوپاسی خو یان بو " مه لای گه وره و موهته دا " ده ربیری و
کو تایی به دانیشتنه كه یان هات...

** ** ** ** ** **

وانه کانی " موته دا " له ناو قوتابیان و مامۆستایاندا ناوبانگی ده رکرد بوو، ئه و کاتی که ده چوو ه پۆل و دهستی به وتنه وهی وانه که ی ده کرد ههست و نهستی قوتابیانی داگیر ده کرد و گهشتیکی گهردوونی و زانستی پی ده کردن ، وانه ی زانست به تایبته فیزیا لای قوتابیان ئه و باخچه دلگیره بوو هه زیان نه ده کرد لی بی نه دهره وه و زۆر جار کاتی پشوه کانیان له " موته دا " ی موده پریس ده گرت و نه یان ده هیشت بو ژووری مامۆستایان بگه ریته وه ، مامۆستایانی تر له " موته دا " یان ده کرده شوخی و ده یانوت : له جیگه ی پینج وانه که قوتابیان پییان خوشه پینج کتییی فیزیا له گه ل خویان بهینن..

" موته دا " به بزه یه کی شیرین مامۆستایانی به ری ده کرد ، به لام به ریوه به ری قوتابخانه که له جیگه ی ئه و وه لامی مامۆستایانی ده دایه وه و پیی ده وتن: ئیوهش با وانه کانتان ته ر و پاراو بیی و بتوانن ههست و بیری خویندکاران داگیر بکه ن...

زانستی فیزیا لای " موته دا " هه ز و شهوق و ئاره زوو بوو ، بۆیه هه موو جاریک ده یوت : چه نه ده قوتابیان چیژ له وانه کان وه رده گرن من دوو ئه وه نه ده ..

ئه و پرسیاری لای قوتابیان دروست ده کرد و هه ز و بییریانی ده شه له قاند و ده یهینانه قسه و گهتوگو، زۆر جار " موته دا " وه ک قوتابییه ک داده نیشت و یه کیکی له وان هه لده ستان و داوی لی ده کرد له جیگه ی ئه و وانه بلایته وه ، ئه مهش وای له قوتابیان ده کرد بو وانه کان خویان ئاماده بکه ن و فییری بویری ببن...

پوژیک قوتابییه ک له مامۆستای پرسى: (مامۆستا دهرباره ی دروست بوونی گەردوون زانست چى دەلیت ؟ یاخود پوونتر بلیم گەردوون چۆن دروست بووه ؟)

موهته دا : (له ناو زانستدا چۆنیتی دروست بوونی گەردوون ساغ نه بوته وه ، بۆیه زانایان به باسیکی فهلسه فی ته ماشای ده کهن و خۆیانی پیوه سه رقāl ناکه ن ، ئه وان ده لێن گه ران به دواى وه لامی ئه و پرسیاره دا کارى فه یله سوفانه و پیویسته ئه وان به دوایدا بگه رین ..)

قوتابییه ک : (ئه دى فه یله سوفان چى له وباره یه وه ده لێن ؟)

مامۆستا: (فه یله سوفان و گەردوونناسان بۆ چه ند بیریک - له مه ر سه ره ه لدانى سه ره تای گەردوون - دابه ش بوون: هه ندیکیان پییان وایه گەردوون هه ربووه و سه ره تایه ک بۆ بوونی نییه ، گەردوون - هه ر وه ک مۆمیک - به پیی قۆناغه جوړاو جوړه کانی داده گیرسی و ده کوژیته وه و جاریکی تر هه ل ده گیرسیته وه ، به وجۆره له سوړی بازنه یی خۆیدا به رده وام ده بییت ، ئه م باوه ر هه ندیک له فه یله سوفانی یۆنانی کۆن و فه یله سوفه ماتریالیسته کانی چاخى نوێ ده گریته وه ، ئه وان باوه ریان به دیالیکتیک (جه ده ل) ی ماددى هیناوه ، واته ماده له بن نایه و له جووله و گه ردشیکی به رده وامدایه و ئاماده یی ئه وه ی تیډایه له دۆخیکه وه بۆ دۆخیکی تر و له قۆناغیکه وه بۆ قۆناغیکی تر بگوژیته وه ...)

به شیکی تر له فه یله سوفان له سه ر ئه و رایه ن له و دیوی ماده وه بوونیکی په ها له دۆخیکی تر دا بوونی هه یه و سه راپای گەردوون له وه وه هه لقولاوه و سه رچاوه ی وه رگرتووه ، لیږه دا هه لگرانی ئه م رایه ده بن به دوو به شه وه : به شیکیان ماددییه ت زاله به سه ریاندا و ده لێن: ئه و سه رچاوه ی ده که ویته ئه و دیوی ماده وه هه ر ماده یه ، به لام له دۆخ و شیوه یه کی تریدا ، واته ماده یه ، به لام ماده یه کی بالا و بلند، ئه وان ده لێن له و دیوی ماده وه

ته نها ماده بوونی هه یه ، به لکو هیچ

بەشی دووهمیان زانایانی ئایینین و دەلێن: ئەو بوونەیی لەو دیوی ماددەووەیە
خودایە و ھەربوو و سەرچاوەی ھەموو بوونەکانی ترە ، زانا ئایینیەکانیش
دیشان لەناو خۆیاندا بۆ دوو بەرە دابەش دەبن : بەرەیک کە زانایانی دەقی
پیرۆز و شرۆفەکارانی زانستەکانی ئایینن پێیان وایە خودا لە نەبوون
(عدم) ھو ھەرگەردوونی دروست کردووە ، بەرەیی دووھەم ھەندیک لە
فەیلەسوفانی دونیای ئیسلامن و پرایەکەیی خۆیان بە بیرری فەیلەسوفانی
یۆنانی کۆن بەھیز دەکەن و پێیان وایە گەردوون وەک ئامادەیی (الاستعداد) و
وێک زانست (العلم) لە زاتی خودادا ھەرھەری (أزلي) ھ و ھەر بوو و
سەرەتایەکی بۆ نییە ، بەلام ئەو " ئامادەیی و زانست " ھ لە چرکە ساتیدا لە
زاتی خودای بەرز و بلند ھو ھەل دەقوولیت و دەبیئت بە کردار (الفعل) ، لای
ئەم دەستەیی دووھەمە گەردوون دوو پووی ھەییە : پوویەک ھەربوو و
سەرەتایەکی بۆ نییە کە ئەو جوۆرە بوونەییە لە زاتی خودادا ھەیی بوو ، واتە
بوون وێک (ئامادەیی و زانست) ، ھاوێی لەگەڵ بوونیک سەرەتایەکی ھەیی و
لەگەڵ یەکەمین چرکەساتی زەمەندا لەدایک دەبیئت و ئامادەیی بۆ کردار
دەگۆرپیت ، واتە ئامادەیی لە زاتی خوداو بۆ کردار (خلق) دەگۆرپیت ، ئەم
بەرەیی دووھەمە میانەگیریان کردووە لە نیوان ئەوانەیی پێیان وایە گەردوون
ھەر بوو و ئەوانەیی پێیان وایە گەردوون لە نەبوونەو ھاتۆتە بوون ، ئەم
بەرەییەش (بەرەیی دووھەم) دیشان بۆ چەند بۆچوونیک تر دابەش دەبن:
ھەیانە پێیان وایە گەردوون خودایە ، یاخود گەردوون جیلووەکردن (تجلیات)
ی خودایە ، وەکو چۆن ماددەگەراکان وتیان ئەو شتەیی لەو دیوی ماددەووەیە
ھەر ماددەییە ، بەلام لە دۆخیکی تریدا ، ئەم دەستەییەش کە خواوەنی
مەزھەبی یەکییتی بوون (وحدة الوجود) ن بیرۆکەکەیی فەیلەسوفە ماددییەکان
ھەل دەگیرنەو و بە پێچەوانەیی ئەوانەو دەلێن: گەردوون خودایە ، بەلام لە
دۆخیکی تریدا ، یاخود لە جیلووە (تجلي) کردنیک تریدا ، بەشیکیش
دەلێن: راستە گەردوون لە زاتی خوداو ھەلقولاو ، بەلام گەردوون گەردوونە
و خوداش خودایە و ناتوانن ئەو بەرەو ھەرگەردوون ھەڵبەستن.

و فەلسەفییەکی "هنری برغسن" دەچیتەو سەر ئەم رایە و پێی وایە
سەرپای گەردوون لە چرکە ساتیکدا و لە یەک خالەو و لە وجودیکی
پەهاو هەلقولاو و هاتۆتە بوون.

قوتابییهکی تر: (مامۆستا، ئیمە بەم گشت را پیچەوانە و دژ بە یەکانە
ئالۆزتر بووین ، تۆ کام لەم رایانەت لا پەسەندە؟)

مامۆستا: (هەلبژاردنی رایەك بەسەر رایەکی تردا کاریکی هەوانتە و ئاسان
نییە ، من نامەوێت رای زانستی بۆ ئیوە بە ئایدۆلۆژیا بکەم ، هەموو ئەو
باسی دەکەم را و بۆچوونە و وەك راستییەکی زانستی وەرناگیریت)

قوتابییهکە: (بەلام خۆ دەبیّت لەمەر پرسیاریکی چارەنووسسازی لەو
جۆرە خاوەنی رای تایبەت بە خۆت بیت)

مامۆستا: (بەلێ رای تایبەت بەخۆم هەیە ، بەلام دەترسم رایەکی من بە
لاسایی کردنەو لای قوتابیان وەرگیریّت ، وەلامی ئەو پرسیارە خۆ
ماندوکردنی شەو و پۆژی گەرکە ، بە لاسایی کردنەو و چاویکەری
وەرناگیریت ، من لای خۆمەو تەمەنیکم بۆ بەدەست هێنانی ئەو وەلامە
بەخت کردوو ، ئیوەش دەبی هەریەکە و لە جیگەیی خۆیەو خۆی ماندو
بکات ئەگینا لە وەلامەکی من ناگات)

قوتابییهکە: (لەگەڵ ئەوەشدا پێمان خۆشە - وەك یەکیك لە رایەکان -
گوێبیستی رای تۆش ببین)

مامۆستا: (سەرچاوەی رایەکی من بریتی یە لە زانست و فەلسەفە و
ئایین ، من هاتووم رایەکی خۆم بەم سی سەرچاوەیە قایم کردوو ، واتە لەم
سی مەیدانەدا رایەکی من جیگەیی دەبیّتەو....

سەرەتا بە پرسیاریک دەست پی دەکەم: ئایا ئیمە گومانمان هەیە لە
بوونی خۆمان و لە بوونی گەردوون؟)

بەشیک لە قوتابیان: (نەخیر)

مامۆستا: (گەر هەندیکیشتان بلین : بەلێ گومانمان لە بوونی خۆمان و ژیان و گەردوون هەیە و نازانین بە راستی هەین یان نین ! مافی خۆتانە ، چونکە بەر لە ئێمە فەیلەسوفیکی مەزنی وەکو " دیکارت " هەمان گومانی لە لا دروست بوو ، ئەو لە بوونی هەرچی بوونە کەوتە گومان ، تا وای لی هات لە بوونی خۆشی بکەوێتە گومانەوه و بلیت : گومانم لە " بوون " ی خۆم هەیە ، بەلام دواتر ئەو لۆژیکە ی بەکار هینا کە دەلیت : بۆ هەموو گومانیک گومانبەرێک بوونی هەیە ، " گومان " لە کوی بوونی هەیە گەر یەکیک نەبیّت گومان ببات ؟ واتە بۆئەوهی " گومان " بوونی هەبیّت پیویستە " گومانبەر " بوونی هەبیّت ، من لە بوونی خۆم گومانم هەیە ، کەوابوو یەکیک هەیە گومان دەبات و لە بوونی خۆی گومانی بۆ پەیدا بوو ، لیڤەوه من گومان دەبەم کەوابوو من هەم ، بۆیە گەیشته ئەو ئەنجامە ی کە دەلیت : من بیردەکەمەوه کەوابوو من هەم ، ئەو کاتیک گومانی دەبرد لە پرۆسە ی گومانگەرای دا بوو ، پرۆسە ی گومان کردنیش پەیوەستە بە پرۆسە ی بیرکردنەوهوه ، واتە ئەو کاتیک سەرقالی گومانەکە ی خۆی بوو لە بیرکردنەوهدا بوو ، بۆ بیرکردنەوهش پیویستە کەسیک هەبیّت بیر بکاتەوه ، لیڤەوه یەکەم بوونی جیگیر کرد کە بوونی خۆی بوو : (بوونیکی بیرکەرەوهی گومانبەر) ، بەوجۆرە لە بوونی خۆیەوه بوونی بۆ سەرپای ژیان و گەردوون گێڕایەوه ، واتە خۆی (بیرکردنەوهی خۆی) بوو بە سەرچاوهی هەموو بوونەکانی تر ...

ئێستا مافی خۆمانە بلین : ئێمە و ژیان و گەردوون هەین و بوونمان هەیە ، با لیڤەدا ئەمە ناو بنین یاسای یەکەم ، یاسای یەکەم : گەردوون بوونیکی راستەقینە ی هەیە و وهەم و ئەندیشه نییە ...

پرسیاریکی تر : ئایا گەردوون لەو کاتەوهی هەیە لەم دۆخ و شیوازە ی ئێستایدا بوو ؟ بە دلناییهوه نەخیر ، چونکە زانست دەلیت : گەردوون بەشیکی گازە و بەشیکی تری خۆره و بەشیکی تری هەسارە و مانگ و کلکار و بەردی گەپۆکە لە کۆمەڵەکانی خۆردا ، خۆرهکان دەکوژێنەوه و

لاویتی دایه و ملیاره ها سالی تر ده بات ئه و جا پیر ده بیّت و ده مریت ، یا خود ده کوژیته وه و ده چیته وه دۆخیکی تری ، خۆر به ره می ئه و ته قینه وه ناوه کیانه ی له سه ری پرووده دا به به رده وامی له بارستایی (الکته) ه که ی که م ده کات و ده بیّت به وزه ، بۆیه پۆژیکی دیت ته قینه وه ناوه کی و هایدرو جینییه کانی کو تایی پی دیت و له ویشه وه کو تایی به تیشک و پرووناکی و گه رمیه که ی دیت ، که و ابو یاسای دووهم ده لیّت: گه ردوون له چه ندین دۆخ دایه و به به رده وامی له گوړاندایه ، به شی زۆری گه ردوون له دۆخی پلازمادایه و به شیکی تریشی گاز و مادده ی ره قه و هه موو ئه مانه ش له دۆخیکه وه بۆ دۆخیکی تر له گوړانیکی سه رومردایه ...

پرسیاری سییه م : ئایا گه ردوون راوه ستاوه یان له جووله و گه ردشیکی به رده وام دایه ؟ زانست ده لیّت: سه راپای بوون له جوله یه کی سه رومردایه ، ئه مه ش یاسای سییه مه .

یاسای چواره م: یه کبوونی سه راپای گه ردوونه ، مه به ستم ئه وه یه بلیم سه راپای گه ردوون له گه رد و گه ردیله پیکی دیت و گه ردیله کانیش بۆ ئه له کترۆن و پروتۆن و نیوترۆن و هه ندیک ته نۆلکه ی وردی تر دابه ش ده بیّت ، که و ابو بنچینه ی گه ردوون وزه یه ، به لکو گه ردوون تۆپه لیکه له وزه ، به لام وزه له چه ندین دۆخیدا : پلازما ، گاز ، مادده ی ره ق...

یاسای پینجه م : گه ردوون بریتی یه له تۆپه له وزه یه کی زه به لاح له هه زاران به شی چرکه یه کدا ده کوژیته وه و پاشان داده گیرسیته وه ، واته بوونی گه ردوون له شیوه ی قوولپه دایه ، بوونی گه ردوون بوونیک نییه له سه ر هیلیکی راست و به رده وام ، به لکو بوونیکه له کوژانه وه و داگیرسانیکی هه میشه یی دایه ، ئه م راستی یه زانستی یه له ناو فیزیای چه ندیتی (فیزیاء الکم) دا باسی لیوه کراوه ، کوژانه وه و داگیرسانی گه ردوون ته نانه ت له وزه ی گلوپدا بوونی هه یه و ئه ویش — له کاتی پی بوونیدا — به خیرایی و به رده وامی ده کوژیته وه و داده گیرسیته وه ، ئه وهنده کاتی کوژانه وه و پی بوونه وه که که م و تیژپه وه

ئیمه ی مروڤ وه ههمان لا دروست ده بیټ و پیمان وایه گلوپه که به بهرده وامی ده گریټ ، به لام له راستیدا ئه و گولوپه له کوژانه وه و پی بوونه وه یه کی سه رومردایه ...

وتمان گهر دوون توپه لیکه له وزه ، ئهم وزه یه ش به بهرده وامی ده کوژیته وه و داده گیرسیته وه ، لیږده دا زانایان ده لئین : کاتیڤ گهر دوون وه ک توپه لیک وزه ده کوژیته وه و داده گیرسیته وه ، سه راپای گهر دوون به بهرده وامی ده چیته دونیای نه بوون (عدم) ه وه و جاریکی تر دیتته وه بو ناو جیهانی بوون (وجود) ، پرسیاره که ئه وه یه : ئایا گهر دوون کاتیڤ ده بیټ به نه بوون و ده چیته ده ریای "عه ده م" خو ی خو ی دینیتته وه بو ناو جیهانی بوون (وجود) یان هیژیکی تر بوونی پی ده به خشیته وه ؟ ئاشکرایه ئه گهری یه که میان له پروی لوژیکه وه بی مانایه ، چونکه گهر گهر دوون بجیته ده ریای "عه ده م" بوونی نامینیت ، جا ئه گهر بوونی نه ما چو ن ده توانیت خو ی بهینیتته وه ناو بوون و وجود به خو ی ببه خشیته وه ؟ دیاره ده بیټ هیژیکی ههره ری هه بیټ تا کو بوون به گهر دوون ببه خشیته وه ، ئه و هیزه ی گهر دوون ده هیینیتته وه ناو جیهانی وجود ده بیټ بوونه که ی خو ی بوونیکی هه تا هه تایی بیټ ، ئه گینا گهر ئه ویش بجیته ناو ده ریای عه ده م ئه دی کی بوونی به و به خشییه وه ؟ بویه به نا چاری ده بیټ دان به بوونیکی ههره رییدا بنیین ، لیږده دا پرسیاره که ئه وه یه : چو ن گهر دوون یه که مین جار له و بوونه ههره رییه وه هه لقولا ؟ لیږه وه پرسیاره که له دونیای زانست و فه لسه فه وه په لکیشمان ده کات بو ناو فه زای ئایین و ده قه پیروژه کان ..)

قوتابییه ک: (ماموستا ، بوچی ئایین له و مه یدانه دا قسه ی تایبه ت به خو ی هه یه ؟)

ماموستا: (قسه ی هه یه ، به لام قسه کانی ئایین قسه هه ل ده گریټ)

قوتابییه که: (مه به ستت چی یه ؟)

قوتابییه کی تر: (دروستترین لیكدانه وهی ئایین لای به پِیژت له م مهیدانه دا به په سه ندی بزانیته کامه یه ؟)

مامۆستا: (با ناوی دروست و په سه ند له رایه کان نه نیین ، چونکه ئه وه بیر و تی پروانی نی ئیمه یه و ده گونجیت که سانیك هه بن ئه و بیر و باوه رپه ی ئیمه یان قبول نه بیته ، له گه ل ئه وه شدا من را و سه رنجی خۆم له دونیای ئاییندا بۆ ئه و بابته ده خه مه به رده متان)

قوتابییه ک : (مامۆستا بۆ ده لیتت راو سه رنجی خۆم و نالیتت را و سه رنجی ئایین ؟)

مامۆستا: (کاتیك به ئیوه بلیم ئه مه قسه و بۆچوونی ئایینه له مه ر ئه و بابته ، واته ئه وه ی وتم قسه ی خودایه و حه قه و دروسته و ده بیته باوه رپه ی پی بهیئن ، ئه مه ش گه وره ترین سته مه له ئیوه و له ئایینی ده که م ، سته م له ئیوه کردووه ، چونکه قسه و بۆچوونه کانی خۆم به ناوی خوداوه به ئیوه فرۆشتووه ، له هه مان کاتدا سته م له ئایین کردووه ، چونکه قسه ی ناپیروزی خۆم - وه ک قسه ی خودا - پیروزی کردووه و تیکه لم به ئایین کردووه ، ئه مه ش شیواندنی حه قیقه ت و پوو خاندنی پایه دامه زراوه کانی ئایینه ...

با له سه ره یلی باسه که مان لا نه دهین و بگه ریینه وه سه ره مه به سته سه ره کییه که ، خودا کاتیك باس له دروست کردنی گه ردوون ده کات باس له ئه فراندن (خلق) ده کات ، ئه فراندن واته ئه ندازه گیری (تقدیر) و دروست کردن (صنع) ، ئه فراندن له ناو ده قی پیروزی قورئاندا مانای دروست کردن نییه له "عه ده م" ه وه ، ده بی ئه وه بزانی "عه ده م" زاروا هیه کی ناو ده قی پیروزی نییه و ته نها له ناو فه لسه فه دا گفتوگو ی له سه ر کراوه ، "عه ده م" جگه له بیمانایی مانایه کی تری نییه ، به لکو ده قی پیروزی ده چیته به گز بیروکه ی "عه ده م" دا و ده لیت: "أم خلقوا من غیر شیء أم هم الخالقون" ،

ئایا له هیچ (عهدهم) ه وه دروست کراون یان خۆیان دروستکەری
خۆیانن...؟

لێره دا دهقی پیرۆز دوو ئەگەر دهخاته بهردهمی مرۆڤ : یهکه میان له هیچ
(عدم) ه وه خولقینرا بن ، ئەگەری دووهم خۆیان خالقی خۆیان بن ، بۆیه
لۆژیکی بیرکردنه وه هەردوو ئەگەرەکه رەد دهکاته وه و تهنه یهک لۆژیک
دهمینیتیه وه ئەویش ئەوهیه : مرۆڤ و تهواوی گەردوون له شتیکیه وه بوونی
پهیدا کردبیت و سهراچاوهی گرتبیت ، لێره دا هیچ چارهیهکی تر نییه جگه
له وهی دان بنیین به و راستیهی دا که تهواوی گەردوون له بوونیکی
هه رهه ربیه وه هه لقولاه وه ئەم شیوه و دۆخه ی ئیستای وه رگرتوه...)

قوتابییهک : (مامۆستا ئیستاش لام پوون نییه چۆن ئەم گەردوونه له و
بوونه هه رهه ربیه وه هه لقولاه !)

مامۆستا : (دهبی ئەوه بزانی ئەو بوونه هه رهه ربیه له ناو ئایینهکاندا ناوی
جۆراوجۆری لی نراوه ، ئیمه وشه ی "خودا" ی بۆ بهکار دهینین ، ئەم
خودایه تهنه خۆی بوو ، جگه له ئەو شتیکی تر بوونی نه بوو ، ئەو له
گه ورهیی و مه زنی و شکۆمه ندی و جوانی خۆیدا نوقم بووه ، ئەم خودایه
جیلوه " تجلی " دهکات و له شاره وه کان (مکنونات) ی زاتی بهرز و
شکۆمه ندی دهخاته دهره وه ، یه که مین جیلوه بریتی یه له 'دەرکه وتنی "
بۆه یه کان " (ممکنات) له زاتی خودادا و له ویشه وه سه ره ه ل دانی تهواوی
ئەکوان و بوونه کانی تر له و سه رچاوه بهرز و بلنده وه...)

قوتابییهک : (ئایا ده ته ویت بلییت ئەم گەردوونه ش هه ره وه کو خودا
بوونه که ی هه ره ره ی یه و گەردوونیش خودایه ؟)

مامۆستا : (هه رچی بوونی تره له خوار خودا وه دوو جۆر له بوونی هه یه :
بوونی که وه کو زانست و ئاماده یی له زاتی خودای بهرز و بلند دا - که پێشتر
ئاماژهمان پێ کرد - ئەم بوونه یان هه ره ره ی یه چونکه له گه ل بوونی خودادا

، واته سهرده میك هه بووه خودا شتیکی نه زانیوه و دواتر زانسته که ی له لا دروست بووه که بریتی یه له زانستی بوونی گهردوون ، پرووی دووه می بوون ئه وه یه سهره تایه کی هه یه و ده چیته خانه ی بۆه یه کان (ممکنات) هوه ، ئه مهش بریتی یه له گۆرانی ئه و ئاماده یی و زانسته ی خودای بهرز و بلند بۆ کردار به فهرمانی ببه (کن) ، له ویشه وه هه لقولانی هه رچی بوونه له و بوونه بهرز و بلند هوه (فیکون) که له شیوه ی گهردوون و ژیان و مرۆفدا دهرده که ویت ، گهردوون خودا نییه ، چونکه پی یه کی له ناو " وجود " دایه و پی یه که ی تری له ناو " عه ده م " دا ، بوونیک له نیوان " وجود و عه ده م " دا بیت ناکریت پیی بوتریت خودا)

له گهل گه یشته ئه م خاله زهنگی پشوو لیی دا و قوتابییه کان هه ناسه یه کی قوولیان هه لمژی و له ئاسمانه وه بۆ ناو زهوی گه رانه وه و له ویشه وه هاتنه وه بۆ ناو پۆله که یان ...

عه سره که ی هه مان پۆژ " موهته دا " پۆیشت بۆ خویندنگه که ی " مه لای گه وره " و دوا ی وتنه وه ی چه ند وانه یه ک به شاگرده کان له گهل هه ندیک له شاگرده پیشکه وتووه کان - له سه ر یه کیك له مه سه له که لامیه کان که " قهزا و قه ده ر " بوو - که وته گفتوگو ..

یه کیك له شاگرده کان پرسیا ری کرد: (ئایا " قهزا و قه ده ر " بریتییه له برینه وه ی هه موو شتیك له جیهانی نادیا ر (عالم الغیب) دا بهر له وه ی له م ژیا ن و گهردوونه دا پروودا وه کان پروو بدن و بینه پیشه وه ؟)

موهته دا: (قهزا و قه ده ر یه کیكه له و مه سه له زۆر ئالۆزانه ی قسه و گفتوگوی زۆری له سه ر کراوه و زۆرترین راو بۆچوونی جیاواز له سه ری پهیدا بووه ، له ویشه وه چه ندین گروپ و پیچکه ی که لامی سه ریا ن هه ل داوه ، مه زه به که لامیه کانی میژووی گهلانی ئیسلامی زۆرن له وانه " موخته زیله و جه ه می و جه بری و قه ده ری و ماتریدی و ئه شعهری " و چه ندین گرووپگه لی تر ، پرسیا ری گه وه ره ی له م مه سه له زۆر .

ویستە - کە بە عەرەبی (الارادة) ی پی دەوتریت - یان نا؟ ئایا مرقۆ بەرپرسیارە لە کار و کردەوهکانی خۆی یان نا؟ ئایا ئەو کارانەی مرقۆ ئەنجامی دەدا بە ئیرادەی ئازادانەی خۆی ئەنجامی دەدا یان خودا پیی ئەنجام دەدات و مرقۆ تەنھا ئامرازیکی دەستی خودایە؟ ئایا بەرلەوهی مرقۆ بێتە سەر شانۆی ژیان چارەنووسی لێرە و لە پاشەپۆژدا بۆ دیاری کراوە ، یاخود مرقۆ خۆیەتی چارەنووسی خۆی دیاری دەکات ؟ ئەگەر هەموو شتیک لەسەر مرقۆ لەسەر نوسراوە ، بۆ دەبی مرقۆ بۆ لەبەردەم خودادا لە کەمتەرخەمی و گوناھ و خراپەکانی بەرپرسیار بێت؟ ئەمانە و دەیان و سەدان پرسکاری تری لەم جۆرە لەمەر مەسەلەی "قەزا و قەدەر" سەر هەل دەدەن...

یەکیک لە شاگردەکان ھاتە وەلام و وتی: (مامۆستا هەموو ئەو پرسکاریانە ناخ و بیرى ئیتمەشی داگیر کردوو و پیویستمان بە پۆشن کردنەو و وەلامە...)

موھتەدا: (لە راستی دا کیشەى میژوویەکی "چواردە" سەدەیی لە کاتیکی کەمدا و لە حوجرەیکدا ناتوانی بە چەند پوون کردنەوێک چارەسەر بکریت ، ئەو مەسەلەیە پیویستی بە دەیان باس و لیکۆلینەو هەیه ھاوپی لەگەل ماندووبوون و خویندنەو و بیرکردنەوێ سەر و مپی خودی خاوەن پرسکاریەکان ، لەگەل ئەو شەدا من لێرەدا هەندیک پوون کردنەو دەخەمە پوو:

ئیمە تا لە مرقۆ و گەردوون نەگەین لە راستی ئەو پەيوەندى یە ناگەین مرقۆ و گەردوون بە خوداوە دەبەستیتەو ، ئایا گەردوون بە مرقۆ و ژیانەو لە کوپی بوونی خودادایە ، ئایا گەردوون بەشیکی لە خودا یان لە دەرەوێ خوداوەیە ، یاخود گەردوون و خودا دوو حەقیقەتی سەربەخۆن و بە هیچ شیوازیکی بە یەکتەر تیکەل نابن ، واتە خودا حەقیقەتیکی فرە بالایە و پاک و بی گەردترە لەوێ تیکەل بە دروست کراوەکان (مخلوقات) ی خۆی ببیت ،

(تھرہ...)

دهیڅه یه ږوو ده ته ویت بیکه ی به وه لآم بو کومه له یړسیاره که ی یه که مت ؟

هه يبه تيکدایه (کل یوم هو فی شأن ؟ !)

سنووردایہ؟ !)

یہ کہم دہ بیٹ بہ "کہم کہ مالی" بهرام پور

دایه ، ئه و کارهش بۆ خودا دروست نییه ، ئه مه ی من ده یلیم جیاوازه و په یوه ندی به و جیگه یه وه نییه ...

هه مان شاگرد: (چۆن و له کوپوه جیاوازه ؟)

موهته دا : (خودا له ئه زه له وه له که مالکی " په ها " دایه و ئه و که ماله " په تی " یه که می نه کردوه ، سه رنج بده ن نالیم " که م و زیاد " ی نه کردوه ، چونکه زیادیک له که مال بوونی نییه که خودا خاوه نی نه بیّت ، که مالی ئه و په هایه و له سه ریه وه که مالیک بوونی نییه ، به لام خودا به و که ماله په هایه وه له جیلوه کردنیکی به رده وامدایه و له ده ریای نه یینی بیّ په ی و بیّ سنووری خوی ده خاته ده ره وه و هه تا خودا خودا بیّت کوتایی به و جیلوه کردنانه نایه ت ...

ئه مه یه مه زنی ئه و خودایه له ئه زه له وه هه تا " ناکوتا " جیلوه ده کات که چی کوتایی به نه یینییه کانی نایه ت و له که مالی په های خوی دانا به زیّت و له مه زنی و هه ره ری تاییه ت به خوی ناکه ویّت

جیلوه کردنیکی تری خودای به رز و بلند بریتی یه له دروست کردنی مروّقه له شیوه ی خویدا ، خودا خاوه نی دوو جیهانه که به " جیهانی خهلق و جیهانی ئه مر " ناسراوه)

شاگردیک: (" جیهانی خهلق و جیهانی ئه مر " چی یه ؟)

موهته دا: (جیهانی خهلق: بریتییه له سه راپای گه ردوون که له زانست و ئیراده ی خودای به رز و بلند ه وه سه رچاوه ی وه رگرتووه ، جیهانی ئه مریش: بریتی یه له و گیانه به رز و بلند ه ی به به ری جیهانی خهلقدا کراوه و له پوچی خوداوه سه رچاوه ی گرتووه ، جیهانی " ئه مر " ته جه لییاتیکی پی شینه ی جیهانی " خهلق " ه ، واته خودا یه کیّ له جیلوه کردنه کانی بریتی یه له سه ره لدانی جیهانی " ئه مر " و پاشان جیلوه کردنیکی تر به دوایدا دیت که بریتی یه له په یدا بوونی جیهانی " خهلق " له جیهانی ئه مره وه ، هه رچی ها له

بووندا جەستە و پۆحی ھەيە ، جەستەكەي سەر بە " جیھانی خەلق " ە و پۆحەكەي سەر بە " جیھانی ئەمرە ")

شاگردیك: (وتت جیلووەكردنیکی تری خودا بریتی یە لە دروست کردنی مرقۆ لە شیۆەي خویدا ، دەمەوی بپرسم " لە شیۆەي خویدا " چ مانایەکی ھەيە ؟)

موھتەدا: (لە شیۆەي خوێ دا ، واتە لە شیۆەي خودا دا ، نەك - وەك دەوتریت - لە شیۆەي خودی " ئادەم " دا ، " خوێ " ە كە بۆ خودا دەگەریتەووە نەك بۆ " ئادەم " ، خودا ئادەمی لە شیۆەي خویدا دروست کردووە ، كە دەلێن شیۆەي خوێ مەبەستمان ئەووە نییە شیۆەي خودا لە شیۆەي مرقۆ دەچیت ، یاخود بە پێچەوانەووە ، مرقۆ جەستەكەي لە " جیھانی خەلق " ە وە ھاتوووە كە بریتی یە لە تووخمی ئەو ماددانەي لەشی مرقۆی لی پێك ھینراووە ، بەشی دووھمی مرقۆ پۆحەكەيەتی و لە " جیھانی ئەمر " ە وە ھاتوووە ، واتە مرقۆ بەشیك لە پۆحی خودای بە بەردا كراووە ، ئەم پاستییەش لە ناو دەقە پیرۆزەكاندا ساغ بوووەتەووە ، ھەرچەند ھەندێك جار بۆ خوێ لادان لە كۆمەلێك پرسیار و گومان تەئویل بۆ ئایەتەكان كراووە و مانای تری پێ بەخشاووە ، بەلام لەگەڵ ئەوێشدا مانای ئایەتەكان پوون و پەوانە و پێویستی بە ھیچ تەئویلیك نییە ، خودا پۆحی ھەيە (و نفخت فیہ من روحی) لە پۆحی خۆم بە بەر " ئادەم " دا کردووە ، خودا نەفسی ھەيە (تعلم ما فی نفسی و لا أعلم ما فی نفسك) ، ھەزرەتی " عیسا " بە خودا دەلێت: تۆ دەزانی چی لە ناو دەروونی مندا ھەيە ، بەلام من نازانم چی لە ناو دەروونی تۆدا ھەيە ...

بەلی خودا پۆح و نەفسی ھەيە ، بەلام پۆح و نەفسیك لە كەمالیكي پەھادایە و شایستەيە بە مەزنی و گەورەیی ئەو خودایە و بالائترە لەو پۆح و نەفسەي بە مرقۆی بەخشیووە ، خودا لە سیفەتەكانی خوێ بەشی مرقۆی داوہ: (بینین ، بیستن ، زانست ، حیکمەت ، بەزەیی ، ویست) ئەمانە و ھەزاران سیفاتێ تری مرقۆكە لە ھەژماری كەناوە ، ھەموو سەرجاووەكەیان

له خوداوه‌یه و ئه‌وه به مرۆقی به‌خشیوه ، مه‌زنی مرۆق له‌و جیگه‌دایه له شیوه‌ی خۆیدا دروستی کردووه و له سیفه‌ته‌کانی خۆی به‌شی مرۆقی داوه...

ئێستا ده‌چمه‌وه بۆ سه‌ره‌تای قسه‌کانم ، پرسیمان ئایا مرۆق خاوه‌نی ئیراده‌یه ، یاخود ژێربار و بێ ده‌سه‌لاته و خودا هه‌موو شتیکی پێ ئه‌نجام دهدات ؟ سه‌ره‌تا ده‌لێم خودا خاوه‌نی ئیراده‌یه و به‌شیک له ئیراده‌ی خۆی به مرۆق به‌خشیوه...

شاگردێک: (ئه‌گه‌ر پۆچی مرۆق به‌شیک بێت له پۆچی خودا ، ئه‌وا ئیراده‌که‌شی به‌شیکه له ئیراده‌ی خودا؟!)

موهته‌دا: (به‌شی یه‌که‌می قسه‌که‌ت دروسته ، پۆچی مرۆق به‌شیکه له پۆچی خودا ، به‌لام به‌شی دووه‌می قسه‌که‌ت ده‌بی‌ت به‌ وریاییه‌وه له‌سه‌ری بوه‌ستین ، به‌لێ که‌ پۆح به‌شیک بێت له پۆچی خودا ئیراده‌یه‌کیش ئه‌و پۆحه هه‌یه‌تی هه‌ر له‌و سه‌رچاوه‌وه به‌ ده‌ستی هه‌یناوه و وه‌ری گرتووه ، به‌لام ده‌بی ئه‌وه بزانی تاقیکردنه‌وه‌ی ئه‌و پۆحه له‌و جیگه‌دایه: گه‌ره‌که جاریکی تر بۆ که‌مالی سه‌رچاوه‌ی یه‌که‌می خۆی که‌ خودایه‌ بگه‌رێته‌وه ، ئه‌و پۆحه به‌ هۆی دابرا‌نی له سه‌رچاوه‌که‌ی خۆی: (خودا) و هاومل بوونی له‌گه‌ڵ ماده‌ی ئه‌م گه‌ردوونه‌دا به‌شیک له‌ که‌مالی خۆی له‌ ده‌ست داوه و گه‌رانه‌وه‌شی بۆ ئه‌و سه‌رچاوه‌یه به‌وه ده‌بی‌ت ئیراده‌که‌ی به‌ گه‌ر بخت و بکه‌ویته کار و کردار و له‌ جووله‌یه‌کی به‌ره‌و که‌مال چووندا بۆ لای خودای خۆی ته‌کان به‌خۆی بدات و جاریکی تر که‌مال به‌ ده‌ست به‌ی‌نیته‌وه...

شاگردێک: (جووله‌ی " به‌ره و که‌مال چوون " چی یه؟)

موهته‌دا: (جووله‌ی به‌ره‌و که‌مال چوون ، واته (الحركة نحو الکمال) ئه‌وه‌یه: هه‌روه‌کو خودا مرۆقی‌ش له جیلوه‌کردنیکی به‌رده‌وامدا بێت و هه‌موو نه‌ی‌نی و په‌ی پێ نه‌براوه‌کانی ناوه‌وه‌ی خۆی به‌ی‌نیته‌وه‌وه و کۆی ئه‌و ئاماده‌یی‌یه‌ی له ناو پۆحه‌که‌یدا به‌ی‌خاته ده‌ره‌وه و بیکات به‌ کردار ، وه‌ک

هیزه کانی خوی بۆ کردار ده گوریت و ده گاته ئه و که ماله دیاری کراوه ی ته کانی بۆ ده دا ، له ویوه ده بیته به دره ختیکی قه شهنگ یان پروه کیکی کامل ، ئه مه ش مانای راسته قینه ی پاکزی (تزکیه) یه ، لیږده دا ده بیته ئه وه بلین سه رجه م ئه و کردارانه ی ته کان به مروڤ ده دن به ره و که مال و گه رانه وه بۆ سه رچاوه ی یه که می خه سه له تی ئه و پوچه یه و به شیکه له و تایبه تمه ندیانه ی له خوداوه وه ری گرتووه ، به لام کوی ئه و کار و ئاراستانه ی که به ره و په سستی ده بیات و ده بیته هوی چربوونه وه ی ماده له سه ر پوچه که و بوون به ته وقیک له گه ردنی دا له تایبه تمه ندی ئه و پوچه نییه و که م که مالی و چری ماده و نه فس و ئاره زوو به مروقی ده کات ، لیږده دا ئیراده دوو جوړ له کاری ئه نجامدا : کاریک له تایبه تمه ندی پوچه وه یه و له خوداوه بوی هاتووه ، له گه ل کاریک له دابه زینی ئه و پوچه و سه ره له دانی چه ندین نیرووی تره وه بوی په یدا بووه ، یه که میان پیی دهوتریت کرداری چاکه (العمل الصالح) و هه موو کرداریکی چاکه ش بۆ خودا ده گه ریته وه و له وه وه به ده ست هاتووه ، دووه میان پیی دهوتریت کرداری خراپه (العمل الطالح) له ئاره زوو و ده روونه وه یه و هیزه دژ و نه یاره کان بۆ گه رانه وه ی پوچ بۆ سه رچاوه که ی پیی ئه نجام ده دن ، که وابوو دوو جوړ ئیراده بوونی هه یه : ئیراده یه کی چاکه کار له پوچه وه یه و مروڤ له سه ری پاداشت وهرده گریت ، له گه ل ئیراده یه که له نه فس و ئاره زوو وه یه و هیزه دژه کان کوومه کی ده که ن ، ئه مه یان مروڤ له به رده میدا به رپرسیاره و سزای له سه ر وهرده گریت ، تاقیکردنه وه (الأبتلاء) ی مروڤ له م جیگه دایه که ئیراده ی چاکه خوازی به گه ر بخات و جوانی و مانا قووله کانی ناوه وه ی خوی بخاته ده ره وه و بیكات به کرداری چاکه و له هه مان کاتدا ئیراده ی شه رپه نگیزی و سه رچاوه گرتوو له هیز و نیرووه دژه کان وه لا بنیت و خوی له ئه نجامدانی خراپه کاری و شه رپه نگیزی به دوور بگریته ، خودا له قورئاندا پییمان ده لیت: ئیمه توانامان به مروڤ به خشیوه بۆ گرته به ری هه ردوو پیگه که — پیگه ی چاکه و پیگه ی خراپه — (و هدیناه النجدین...)

یه کیکی تر له شاگردەکان: (چەند جارێک ئاماژەت بە وشەی دەروون ،
یاخود "نەفس" کرد ، ئایا جیاوازی چییە لە نێوان "نەفس و پۆح دا ؟")

موهته دا: ("پۆح" گهوههر و کرۆکی مرۆقه بهرلهوهی جهستهیهکی مادی به دهوردا بۆ دروست ببیّت ، بهلام "نەفس" ئەو هیژ و نیرووانهیه له تیکهڵ بوونی پۆح و ماددهوه بهرهم دیت ، یاخود نەفس پۆحه ، بهلام بهو چوارچێوهوه خراوته ناوی یان دهتوانین بلیین نەفس پۆحه ، بهلام لهو باره دا که بهشیك له کهمالی خۆی له دهست داوه ، ئەو ش بههۆی ئەو دابهزینهی له "جیهانی ئەمر" ه وه بۆ "جیهانی خەلق" به سهری دا هاتوو...)

شاگردیکی تر: (بۆیه خودا له ناو دهقه پیرۆزهکاندا ههموو چاکهیهکی داوته پال خۆی و ههموو خراپهیهکی بۆ خودی مرۆقه گیراوهتهوه !)

موهته دا: (بهلێ ، چونکه ئیرادهی چاک و چاکهکاری به سروشت و خۆپسک (فطره) له ناخی مرۆقدا بوونی ههیه ، بهلام ئیرادهی خراپه و خراپهکاری له سروشتی مرۆق نییه و ههله و مهرجهکانی ناوهوه و دهرهوه پێی ئەنجام دهدهن)

شاگردیك: (كهوابوو چاکهکاری له مرۆقدا ئەسل و بنچینهیه و خراپهکاری باریکی کاتی و تیپهپیو و تووشهاتوو ؟!)

موهته دا: (نهك تهنها له مرۆقدا ، بهلكو له تهواوی گهردوون و ژياندا حهق و راستی بنچینهدار و پایهداره و ناحهق و ناراست باریکی شلوق و کاتییه ، حهق ریشهداره و ناحهق بێ ریشه ، حهق وهك ئاوی زوڵال دهمینیتتهوه و ناحهق وهك کهفی سهرشهپۆلی دهريا لادهکهویت ، به مانایهکی تر ئەو کردار و کارانهی له نهفسهوهیه بێ ریشهن و ئیرادهیهکی شهپهنگیز بهرهمی هیناوه ، بهلام ئەو کار و کردهوانهی له فیترهتی پاک و خۆپسکهوهیه و له ئیرادهیهکی چاک و پاکهوه سهرچاوهی وهرگرتوو مانادار و ریشهدارن)

شاگردی کی تر: (مرقۇ چۆن ھیز و نیرووہکانی خوئی بخاتہ دەرہوہ و پەرہ لہ سەر نہینیہکانی خوئی لا بدات و بہرہ و کەمال بۆ سەرچاوہی یەکەمی خوئی بگہریتہوہ؟)

موہتہدا: (ئەم پرسیارہ باسیکی ترہ و بریتی یە لہ چۆنییتی پاکژبوونہوہ و " پرۆسە ی پاکژی " ، ئەمقۆ مۆلہتمان نییہ باسی لیوہ بکەین و بۆ وانہیہکی ترہ لیدہ گرین)

" موہتہدا " باسەکە ی لہ گەل شاگردہکاندا کۆتا پی ھینا و مۆلہتی لی خواستن و بہ عادەتی جارانی ھەلی کردہوہ سەر منارہکە و تا ئیوارہیہکی زۆر درہنگ لہوئی مایہوہ....

بۆ سبەہینی پۆژی ھەینی بوو ، سەرلەبە یانیہکە ی پۆشت بۆ دوکانی عەتتاریہکە ی بابی و چەند کاتژمیریک لہ گەل بابی مایہوہ ، بابی حەزی دہکرد ئەگەر لہ ھەفتە یە کدا چەند کاتژمیریکیش بیت " موہتہدا " سەردانی دوکانہکە ی بکات و تاویک پیکەوہ کات بہ سەر ببەن....

" مەنسور " ی بابی ھەر جارہ و تەجرۆبە یەکی ژیانی خوئی بۆ کورہ تاقانہکە ی دہگیرایہوہ ، ئەو دە یویست بہ گێرانہوہ ی ئەو سەربوردانہ ی ژیان پردیکی پە یوہندی تۆکمە لہ نیوان خوئی و کورہکەیدا دروست بکات و داھاتووی ئەو بہ پابردووی خوئیہوہ ببەستیتہوہ و پشەدار بکات...

" مەنسوری عەتتار " باوہ پی وابوو مرقۆی بی پشە و بی پابردووی چاک و پاک داھاتووی پۆشن چاوہ پروانی ناکات ، ھەر مرقۆیک لہ پشە ی خوئی ھەل بکە نریت با لہ قوناغیکیشدا بچیتہ پشەوہ ، بہ لām سەرئەنجام پۆژیک بارەشی پۆژگار لیی ھەل دەکات و دە ی پیچیتہوہ...

ئەمجارہ یان " مەنسور " باسی پشە ی بنەمالہ ی خوئی بۆ " موہتہدا " کرد ، ئەو لہ پرسیاریکی " موہتہدا " وە چوہ ژوورہوہ کە پرسى: (بابہ ، ئارامی و سووکنایيەك - بہ بیرہوہری من - بالی بہ سەر ئەم شارہدا کیشاوہ

، پیم بلی له چی یه وهیه و له کوپوه هاتوو ، بۆچی شوینان و شارانی تر
ئەم جۆره ئارامی یه به خۆیانوه شک نابەن ؟

مەنسور: (بە بیرەوهری منیش ئەم شارە هەمان ئارامی تیادا هەبوه و
کەمتر ئالۆزی و ویرانکاری و هەلچوون و داچوونی بەخۆوه بینووه ، ئەمەش
بەشیکی بۆ ئارامی دل و پۆچی هەموو ئەو زانا و عاریفانە دەگەریتەوه کە بە
زانست و عیرفان بیر و دلی خەلکی شاریان لیوان لیو کردوه ، ئەوان تا له
ژیاندا بوون بۆ مرقۆه کان سەرچاوهی ئارامی بوون و له دواى مردنیشیان ژیان
و کار و کردەوه و زانستیان وهکو خۆیان کاریگەری له سەر مەردوومان بەجی
هێلاوه ، بەشیکی تری ئەو ئارامی یه له ئارامی قەلا مەزنەکە وهیه کە هەزاران
ساله له بەردەم هێرش و پەلامارەکان و گۆرپانەکانی پۆژگاردای خۆی پاگرتوو و
ئارامی خۆی پاراستوو ، مرقۆ کاتیکی له بەردەم کەسیکی مەزن یان شتیکی
مەزن دا دەوهستیت هەست بە مەزنی خۆی دەکات ، قەلا مەزنەکە مەزنیی بە
خەلکی ئەم شارە بەخشیوه ، ئەو قەلایه بریتی یه له و چەقەى تەواوی خەلکی
شار دەخاتە فەلهکی خۆیهوه و بە دەوری خۆیدا دەیان سورپینیتەوه ،
تەنانەت ئەوانەى له فەلهکیکی ترهوه پوو لەم شارە دەکەن زۆر بە گران
دەتوانن له هیزی پاکیشانی قەلاکە خۆیان قوتار بکەن و پوو له نیشتمانیکى
تر بکەن ، ئەو کەسانەى له خولگەى ئەم قەلایه دەردەچن و بۆ شاریکى تر
دەگوینەوه پاش ماوهیهک خۆیان پی ناگیرى و بە ناچارى بۆ فەلهکی قەلاکە
دەگەرینەوه یان هیچ نەبیّت هەتا مردن خۆشەویستی و سۆزیان بۆ قەلاکە له
لا ماوهتەوه

سورپانەوه بە دەوری مال و قەلا و شوینی کۆندا کاریگەری قوول له سەر
هەست و بیرى مرقۆ بەجی دەهیللێت ، بى حیکمەت نییه خودا داوا له
باوهرداران دەکات حەج بکەن و بە دەوری ئەو مالە دیرینهى ئەودا بسورپینەوه
، دەور و خول خواردنی مرقۆ بە دەوری ئەو مالە دا جوولە و ئاراستەى له گەل
جوولە و ئاراستەى سەرجهەم گەردوون دا پیکدەخات و هەماهەنگی دەخاتە

موهته دا: (له لام سهیره پیاویک سهرکردهیهکی سهربازی " میری کۆره " بوو بیّت دواتر دیوه خانەکهی ببیته جیگهی کۆری عاریفان و زانایان؟!)

مه‌نسور: (بابم له باپیرانییهوه دهی گێڕایهوه و دهیوت: " کاتیّت له " پهلواندز " هوه " مه‌روان " باپیری مه‌زمنان پوو له‌م شاره دهکات به کۆلیک خه‌م و په‌ژاره‌وه لی‌ره نیشته‌جی ده‌بیّت ، ئەو ئازاری شکستی راپه‌رینه‌کهی " میر " و پاشان شه‌هیدکردنی " میر " هه‌تا دوا‌ین هه‌ناسه‌ی ته‌مه‌نی لی‌ی جیا نه‌بوویه‌وه ، به‌لکو خه‌م و ئازار ده‌بیّته‌هۆی سهره‌ل‌دان‌ی نه‌خۆشی هه‌ناسه‌ تووندی و هه‌ر به‌و نه‌خۆشییه‌ش سهر ده‌نیّته‌وه ، ئەو له‌ بی‌ هیوایی دا سهری خۆی هه‌لگرت بوو ، بی‌ هیوا بوونیش له‌ ژیان به‌ره‌ و کۆری زاهیدان و زانایانی برد بوو ، ده‌یویست ئەو به‌شه‌ی ته‌مه‌نی له‌ ئارامیی دا به‌سهر ببات... "

ده‌لێن شه‌وان هه‌ل‌ده‌ستا و به‌ کول‌ ده‌گه‌ریا ، کاتیک هاوسه‌ره‌که‌ی دل‌نه‌وایی ده‌کرد و دل‌ی ده‌دایه‌وه له‌ وه‌لام دا ده‌یوت: " ئەگه‌ر پیاویکی جوامیر بوومایه ئیستا ده‌بوو منیش له‌گه‌ل " میر " دا له‌ ژێر خاک ئەسه‌په‌رده‌ بکرا‌باما‌یه ، من بۆ ناپاکی و ترسنۆکی خۆم و هه‌موو ئەوانه‌ ده‌گه‌رم پێگه‌مان دا " میری گه‌وره " خۆی ته‌سلیمی " په‌شید پاشا " ی عوسمانی بکات و به‌ دیارچاوی ئی‌مه‌وه بی‌به‌ن و به‌ ناپاکی شه‌هیدی بکه‌ن... "

" مه‌روان " ی باپیرم هه‌رگیز ئەو شه‌وه‌ی له‌ بیر نه‌ده‌چوو بۆ سبه‌ینی " میری پهلواندز " خۆی به‌ دوژمنه‌کانی ته‌سلیم ده‌کرد ، ده‌لێن له‌ کۆشکی " میر " ه وه‌ چه‌ندجار گو‌ییان له‌ ده‌نگی " میر " بوو پ‌ر به‌ قورگی هاواری ده‌کرد و ده‌یوت: که‌ی من ئەو " میر " ه‌ بووم خیا‌نه‌تم لی‌ بکریّت؟ من هه‌موو شتی‌کم له‌ پیناوی ئەماره‌ته‌که‌م دا بوو ، هه‌ول و کۆششم بۆ سه‌ره‌به‌ری خه‌لکی ژێر سایه‌ی ئەم ئەماره‌ته‌ بوو... "

ئەو شه‌وه‌ تا به‌یانی گریان و شیوه‌ن له‌ کۆشکی میره‌وه به‌رز ده‌بوویه‌وه ، سهرکرده‌ سه‌ربازییه‌کانی " میر " به‌چۆکدا هات بوون و ده‌یان پرس‌ی: ئەو

كه سه كى بېت خيانه تی له مير كړدووه ؟ حه قيقه تی ئه و خيانه ته چى بېت وا به م جوړه پشتي " مير " ي شكاندووه ؟

ده لّين داپيره ي مه زن له " مه روان " ي باپيرمى ده پرسى : بوچى ئيوه ش له گهل " مير " دا نه چوون ؟ بو هيلّاتان به تهنه ابروات و خوى به دوژمنه كانى ته سليم بكات ؟

ئو له وه لامدا ده يوت : من يه كيّك بووم له وانه ي زور تكام له " مير " كړد له گهل خوى بمبات ، به لام " مير " ده يزاني سره نه نجامى چوونه كه ي پوشن نييه ، بويه ده يو يست كه مترين كه سى له گهلدا بېت ..

ديسان داپيره گه وره م پي دهوت : نه ده بوا به لّين به و جوړه ابروات و خوى ته سليمى دوژمن بكات ، با سر كړده سهربازيه كان بريار يكتان له نه چوونى بدا بابه ؟

ئو - به هل كيّشاني هه ناسه يه كي قولّوه - ده يوت : " مير محمه د " براكه ي خوى به ناوى " ئه حمه د " له جيگه ي خوى دانا و ئه ماره ته كه ي دايه ده ستي ئو ، له لايه كي تره وه به لّين به " مير " درا بوو له گهل خو ته سليم كړندا سهرى سه لامهت ده بېت و پريزي " سولتاني عوسماني " به ده ست ده هينيّت ، هه رچه ند " مير " له به لّينه كه دلّيا نه بوو ، له لايه كي تره وه خه لكانتيكي ساده و هه نديكيش ناپاك له سهربازگه ي " مير " دا بوونيان هه بوو ، به چه ندين شيوه سهربازه كانى " مير " يان له جهنگ سارد ده كړده وه ، " چوار " مانگ بوو سى هيزى گه وره ده وري سوپاي " مير " ي دابوو ، سوپاي يه كه م له " دياربه كر " ه وه و دووه م له " موسل " ه وه و سيّيه مين سوپاش سوپاي والى به غدا " عهلى پادشا " بوو ، ئه وان ده يان زانى له پووى سهربازيه وه ناييه نه وه ، بويه كه وتنه كوّمه لّيك فيلّ و حيله ي سهربازى و سياسى دژ به " ميرى ره واندز " ، تا سره نه نجام فيلّه كانيان سهرى گرت و راپه رينه كه ي " مير " يان كپ كړده وه و " مير " يشيان به و درده برد ...

"مه نسوور" بۆ "موهته دا" ی کوری دریژهی به باسه که ی دا و وتی : (باپیری مه زنم نه یده ویرا له ناو خه لکیدا و له مه جلیسه کانیدا به سه رهاتی شوږشه که ی "میر" بگیږیته وه ، چونکه ده یزانی له لایه ن ده سه لاتدارانی قه لاوه چاودیری ده کریت و نایانه ویت خه لکی مه یل و به زهی بۆ مه زلومییه تی "میری کۆره" له لا دروست بییت ، بۆیه ته نها که سیك سنگی خوی بۆ والا ده کرد و ده رگای ئازاره کانی بۆ ده کرده وه بریتی بوو له هاوسه ره که ی ، ئازاری ئه و شکسته گه وره یه له جیگه دا خستی و بۆ دوا یین جار چاوی لیک نا و ته نها دوو کور و کچیکی له دوا به جیما ، یه کیکیان به ناوی "میران" که ده بیته باپیره گه وره مان...)

موهته دا: (ده بییت ئه و مروقه بی هیوا یه به چ ئازاریکه وه سه ری نابیته وه ؟ !) مه نسوور: (ئازاری شکست گه وره ترین ئازاره ، شکستیك سه رکرده که ت له پیناوی تۆدا سه ری دانا بییت و تۆش له ژیا ندا ما بییت ، لای پیاوی جوامیر ژیا ن له دوا ی مه رگی سه رکرده نه نگیه کی گه وره یه ، ئه وان پیان وابوو ته نها ژن و مندال له دوا ی سه رکرده مافی ژیا نیان هه یه ، به لام جه نگا وه ره ده بییت هه نگاوی ژیا نی له دوا ی سه رکرده وه بییت و هه نگاوی مه رگی له پیش ئه وه وه بییت ، مانای "پیشمه رگه" له م تیروانی نه وه وه ره گرا وه ، ده لئین: له داپیره گه وره یان پرسیه بۆچی ته نها سی مندالتان هه یه و مندالی ترتان نابییت؟ ئه ویش له یه کیك له جاره کاندای خوشکیکی خوی نه یینییه که ده درکی نی و ده لئیت: دوا ی شکستی راپه رینه که ی میر و شه هیدکردنی میر ، "مه روان" ی هاوسه رم چه ک و شمشیر و خه نجه ره که ی له گۆرک ده نییت و دایان ده پۆشییت... "

درکاندنی ئه م نه یینییه مانای زۆر ده به خشییت ، له گۆر نانی چه ک و شمشیر لای مروقی جه نگا وه ره له گۆر نانی جوامیری یه ، ئه و له دوا ی "میری ره واندز" خوی وه ک مروقیکی خاوه ن هه لو یست ته ماشا نه کردوو و وای زانیوه شه ره فی جوامیری و جه نگا وه ری لی و ره گرا بیته وه ، ده لئین: به هاران بۆ سه ردانی گۆری جوامیری خوی ده چوو ده شتی هه ریر و به سه ر خه نجه ر و چه ک و شمشیری له

گۆر نراویدا ده گریا ، ته نانه ت ده لئیت

كه هيمای جواميری و جه نځاوه ری ئه و بوو پيی شهرم بووه وه كو پياويك ماف به خوی بدات له هاوسه ره كه ی نزيك ببيت هوه و له ناو يه ك جيگه دا پيكه وه بنوون ، ئه مهش هوی كه می ژماره ی مندا له كانی بووه ، به لكو جاريك به هاوسه ره كه ی ده لیت: تو له من مه رد تر و سه ربه رزتری ، مافی خوته و بريار له دهستی خوتدایه له لام ده مينيته وه ، ياخود لي م جيا ده بيت هوه " ، ئه و قسه و داوایه بو پياوی جوامير له تيغی مهرگ به برشت تره ، به لام دياره ئه و له دواي مهرگی "مير" خوی وه كو مروفیكي زيندوو ته ماشا نه كرده وه ...)

موهته دا: (بابه ، به م باسه ی ئه مړو ئازاريكي زورت له ناخم دا به رپا كرده وه) مه نسوور: (ئه وه ئازاری تيگه يشتنه له راستييه كان ، ئازاره مروف گه و ره ده كات ، وای لی ده كا به بايه خه وه سه يری ژيان بكات و له ته مه نيډا مروفیكي به هه لويست بيت ..)

موهته دا: (ده بيت "میری كوره" كاريگه ری گه و ره ی له سه ر سه ر كرده و سه ربازه كانی به جی هیلا بيت ؟!)

مه نسوور: ("مير" بوخوی جه نځاوه ريكي قاره مان بووه ، ئازايه تی و جواميري "مير" خوشه ويستی و مه زنيی لای سه ربازه كان بو دروست كرد بوو ، وه كه ئه وه ی ميژوو بومان باس ده كات "مير" مروفیكي ئاسايی نه بووه ، راپه رپينه كه ی "مير" ده ولته تی عوسمانی خست بووه بهر مه ترسييه كي گه و ره وه ، به لگه ش بو ئه و ترسه كو كرده وه ی سوپايه بو سه ر "مير" له سی قوله وه ، زور كه من ئه و راپه رپينه ی له ژير ده سه لاتی عوسمانيه كاندا سه ريان هه ل داييت و بوويته مه ترسی بو سه ر پرماني ده ولته تی عوسمانی ، لی راپه رپينه كه ی "میری كوره" ئاسايی نه بوو ، به لكو يه كيك بوو له و راپه رپينه ی عوسمانيه كان به وردی پيلانيان بو دارشت و پياواني قه سری سولتان بوخويان هاتن و تيايدا سه ر كرده تی هيژه سه ربازيه كانيان كرد ، ئه مهش به لگه ی ئازايه تی و ليزانی "مير" و مه ترسی ئه و راپه رپينه بووه له سه ر ده ولته تی عوسمانی ..)

موهته دا: (بابە ، پیم باشه له جاری داها توودا باسی " میران " ی باپیره
گه وره مان بکهیت و له ژیا نی ئه ویش شتیک ئاگادار بيم)

مه نسوور: (منیش پیم خو شه گهر تو ئاماده یی گوی گرتنت هه بیئت)

نزیك به نیوه پۆ " مه نسوور و موهته دا " ی کوپی دوکانه که یان داخست و
به ره و مال له وه گه رانه وه ...

سبه یینی عه سره که ی " موهته دا " پۆیشت بۆ خویندنگه که ی " مه لای گه وره " و
چه ند وانه یه کی له زانسته جیا جیاکاندا به شاگرد ده کانی و ته وه و پاشان له گه ل
شاگرد به لاکاندا که و ته وه گفتوگو ، سه ره تا یه کی له شاگرد ده کان پرسیاره که ی
دانیشتنی پیشووی وه بیره ییانه وه و وتی: (مامۆستا ئه و پۆژه پرسیاریکم لی
کردی ، به لام دیار بوو کاتت بۆ وه لام دانه وه ی به ده سته وه نه بوو ، مرقۆ چۆن
هیژ و نیرو وه کانی بخاته دهر وه و په رده له سه ر نه یینییه کانی خو ی لا بدات ،
یاخود چۆن خو ی هه ل بکۆلێت تا کو بگاته کانیای و سازگاری مانا جوانه کانی
ناوه وه ی خو ی ؟ چی بکات بۆ ئه وه ی بکه ویتته گه رده ش و گه ران و له ویشه وه
به ره و سه رچا وه ی یه که می خو ی - له ته کانی به ره و که مالچووندا -
بگه ریته وه ؟)

موهته دا: (وشه ی " پاکژیی " له زمانی عه ره بیدا (تزکیه) ی بۆ به کار
براوه ، پاکژیی زانستیکی به رز و مه زنه ، به لکو کرۆک و کاکله ی سه رجه م
زانسته کانه ، ئه م زانسته په ی ره وی تایبته به خو ی هه یه ، سه ره تاکه ی له مرقۆ
ناسییه وه ده ست پی ده کات و کۆتاییه که شی گه یشتنه به ده ریای ئارامی و لاواز
بوونی کۆی ئه و چه ز و غه ریزه شه ره نگیزانه ی له ناخی مرقۆدا ریشه یان
داکو تیوه ، مرقۆناسی له لای زانا و فه یله سو فی دونیای ئیسلام " محمه د حامید
غه زالی " به وردی قسه ی له سه ر کراوه ، ئه و له سه رچا وه فه لسه فییه کانی پیش
خو ی که لکی بینیه وه ، " غه زالی " پیی وایه مرقۆ دارای سی هیژه ئه وانیش: هیژی
" زانست و تو ره بوون و ئاره زوو " ن ، ئه م " سی " وشه یه له زمانی عه ره بیدا
" سی " زارا وه ی " العلم ، الغضب ، الشهوة " ی بۆ به کار براوه ، " غه زالی "

مروڤ دەبیّت ئەو سى ھىزە بەھىننیتە ژیر بارى میانەگیرى و لە زیادەپرەوى و کەمپرەوى ، یاخود ھەلچوون و داچوون قوتاریان بکات ، ئەو دەلیت: گەر ئەو سى ھىزە تووشى زیادەپرەوى بىن مروڤ تووشى کۆمەلک دەردى دەروونى و ئەخلاقى دەکەن ، خو ئەگەر بە پىچەوانەو پووبەرووى کەمپرەوى ببەو ديسان دەبنە سەرچاوەى کۆمەلک دەرد و پەتای دەروونى تر...

پاکژی ئەو سى ھىزە دەھیننیتە ژیر بارى میانەگیرى و لە ھەلچوون و داچوون پزگاریان دەکات ، "غەزالى" پى وایە کاتیک ئەو سى ھىزە لە مروڤدا میانەگیر دەبن ئەو ھىزى چوارەم – بەھوى ئەو میانەگیرىیەو – سەرھەل دەدات ئەویش ھىزى داد و میانەگیرىیە "العدل و الاعتدال" ، غەزالى وابوى دەچیت: سەرچاوەى ھەرچى سیفەتى چاک و پاکە لە میانەگیرى ئەو سى ھىزەوھىە لە مروڤدا ، کاتیک ھىزى "زانست" میانەگیر دەبیّت حیل و دانایى "الحلم و الحکمة" لە مروڤدا سەرھەل دەدات ، لێردا نابیت ئەو مان لە بیر بچیت میانەگیر بوونى زانست مانای کەم وەرگرتنى زانست نییە ، بەلکو میانەگیرى ئەوھىە: ئەو سى ھىزەى مروڤ بەھیننیتە ژیر بالى ژیری و بە فەرمانى ئەو ئاراستە وەرەگرن و کارەکانیان ئەنجام دەن...

کە ھىزى "تورەبوون" دیتە بارى میانەگیرى و ژیر و ئاوەن ئاراستەى دەکات سیفەتى "ئازایەتى و جوامیرى و بەجەرگى" لە مروڤدا سەرھەل دەدات ، ھەربەوجۆرە ھىزى ئارەزوو دەکەویتە بارى میانەگیرى و دەبیّتە ھوى پەیدا بوونى پاکى ، یاخود "عفة" پاکى زمان ، پاکى داوین ، پاکى پەفتار سى نمونەى ئەو عیقفەتەن....

ئەم سى سیفەتە (دانایى ، ئازایەتى ، پاکىتى) – کە لە میانەگیربوونى ھىزى "زانست و تورەبوون و ئارەزوو" ە وە سەریان ھەلداو ، لە زمانى ەرەبیدا زاراوەى "الحکمة ، الشجاعة ، العفة" ى بۆ بەکار براو ، سیفەتى چوارەم کە سیفەتى "داد و میانەگیرى" یە دەچیتە پالیان و بە ھەرچواریان: (دانایى ، ئازایەتى ، پاکىتى ، میانەگیرى) دەبنە سەرچاوەیەك بۆ کۆى سیفەتە چاک و

پاکەکانی مرقۆ ، واتە دەبن بە دایکی هەرچی سیفەت و ئاکاری چاک و پاک
 ھەبە مرخ ...

تاکو ئەم جیگە " غەزالی " قسە لە مرقۆناسی دەکات و پرۆسە " پاکژی "
 لە لای ئەو دەستی پێ نەکردووە)

شاگردێک : (مامۆستا منیش ویستم ئەو پرسیارە بکەم : چۆن و بە چ پێگە و
 مەنەجیدیک ئەو سێ ھێزە مرقۆ بەینینە ژێر بالی ژیری و میانەگیریان تیا دا
 دروست بکەین ؟)

موھتەدا : (بەلێ ، ئەو پرسیارە کرۆک و گەوھەری باسەکە ی ئیمە ، بە لکو
 کاکلە و پۆخی پاکژی یە ، بۆ پیادە کردنی پرۆسە ی پاکژی و پاکبوونەو ھەر
 ئاینیک سرووت " طقوس " ی تایبەت بەخۆی ھەبە ، پوختە ی کاری ھەموویان
 تەنھا یەك شتە ئەویش بریتی یە لە یاد " ذکر " ، پاکژی بریتی یە لە گواستنەو
 لە باریکی ناتەواو ھەو بۆ باریکی تەواو ، لە ئاستیکی کەم کە مالا ھەو بۆ ئاستیکی
 بالا تر لە کەمال ئەمەش بەو دەبێت بە بەردەوامی بکەوێتە یادی خود (ذات)
 یکی لیوان لیو بە کەمال ، تاکو لە سیفەتی نزمی مرقۆی دوور بکەوێتەو و لە
 ھەمان ساتدا لە سیفەتە بەرز و بلندەکانی ئەو خودە نزیک ببیتەو و بە بەشیك
 لە سیفەتەکانی ئەو برازییتەو ، کاتیك مرقۆ لەو خودە پەر لە کەمالە نزیک
 دەبیتەو و وردە وردە باری ناتەواو و کەم کە مالا خۆی بەجی دەھێلێت و ئەو
 سێ ھێزە بنچینەیی و سەرەکییە لە ناخیدا یە " زانست ، توورەبوون ،
 ئارەزوو " دەکەونە باری میانەگیرییەو و بە پێی جوولە ی بەرە و کەمالچوونی
 تایبەت بە خۆی سیفەتە پەسەند و پەسەنەکان لە ناخیدا سەرھەل دەدەن و بنج
 دادەکوێن)

شاگردێک : (مامۆستا چۆن یادی ئەو خودە تەواو و پەر لە کەمالە بکەین ؟)
 موھتەدا : (ئەمەش دیسان پێگە ی جۆراو جۆری بۆ گیراوە تە بەر ، لە چۆنییەتی
 جی بەجی کردنی " یاد " دا دەیان تۆ بلی سەدان مەشرەب و مەزھەبی
 جۆراو جۆر لە ناو ئاینەکاندا سەریان ھەلداو ، ھەندیک پێیان وایە " یاد " بە "

شاگردیک: (تو له م ناوړه نده دا چي به خوت و ئيمه ده لئيت؟)

هه مان شاگرد: (مانه وهت له ناو مناره که دا بۆ ئهو مه به سته به ؟)

موهتہ دا: (با تھوہ ندہ بہ س بیّت ...)

ئىۋارەيك "مەنسور و موھتەدا" ى كورۋى لە باخچەى مالاھەياندا چايان دەخواردەو ، "موھتەدا" پىي باش بوو لەو كاتەى لە خزمەتى بايدا دانىشتتوھ سوودىك وەربگرىت ، بۆيە پرسىيارىكى ئاراستەى بابى كرد و وتى: (بابە پىشتر باسى باپىرى مەزن "مەروان" ت بۆ كردم و ئىستا پىم باشە باسىكم لەسەر "مىران" ى كورۋى "مەروان" بۆ بكەيت)

دوای ماوهیه که بیده‌نگی "مه‌نسور" سه‌یریکی پرمانای "موهته‌دا" ی کرد و
وتی: ("میران" کوره‌بچووکی "مه‌روان" ه و له مندالی یه‌وه به زیره‌کی و
لیهاتوویی ناوبانگی ده‌رکرد بوو ، به‌شیك له زانسته ئاینینییه‌کانی له حوجره‌دا
خویندوووه ، ئەو کاتیك بابی كوچی دوایی کرد ته‌مه‌نی "ده" سالان بوو ،
مه‌رگی بابی کاریگه‌ری قوول له‌سه‌ر ئەو می‌رد منداله به‌جی ده‌هیلتیت ، شه‌وانه
دایکی چیرۆک و سه‌ربورده‌کانی بابی بو ده‌گیریتته‌وه و به‌گیانی ئازایه‌تی و
جوامیری گوشتی ده‌کات ، دایکی هه‌تا

A version of [xepwPDF](#) was used to create this PDF file.

و شهید بوونی "میری سۆران" ی له یاد ناچیت و به بهردهوامی له گهڵ یادگارییهکانی هاوسهرهکهیدا دهژی ، "میران" دهبیّت به پیاویکی جوامیر و خانهدانی شارهکهی و له لای ههموان جیگهی ریز و حورمهت دهبیّت ، ئه و به بهردهوامی خۆزگهی بۆ بهرپابوونی شوپشیک دهخواست تیایدا به شداری بکا و وهسیتهکهی بابی بهجی بهینیت ، ته مهنی چل و پینج سالان دهبیّت کاتیک راپه رینه کهی "شیخ عوبهیدوللای نه هری" سه ری هه لدا ، شیخ عوبهیدوللای کوری "شیخ ته های نه هری" یه ، شیخ ته ها یه کیك بووه له خهلیفه زۆر گه ورهکانی "مهولانا خالیدی نه قشبهندی" ، شیخ عوبهیدوللای له دوا ی مردنی شیخ ته های بابی کاروباری ئیرشاد و پیشه وایه تی کردن دهگریته ئه ستۆ و رابه ریکی پۆخی مه زنی لیّ ده رده چیّت...

پارچه پارچه بوونی گه لی کورد و سته م و زۆری عوسمانیه کان و قاجه ریه کان خه ون و خواردن له شیخ عوبهیدوللای هه رام دهکات ، بۆ ئه و دۆخه هه مواره به بهردهوامی بیر له چاره سه ریك دهکاته وه ، "شیخ" به ریگهی ئاشتیانه و ناردنی یاداشتنامه بۆ خهلیفه ی عوسمانی - که تیایدا زۆلم و زۆری بهرپرسه عوسمانیهکانی باس کرد بوو - ویستی کیشه ی گه لی کورد چاره سه ر بکات ، به لام یاداشتنامه کهی "شیخ" پشتگوی خرا و هیچ وه لامیکی نه درایه وه...

ئه و دُنیا بوو له وه ی دهوله تی عوسمانی له سه ره مه رگدایه و به ره و تیاچوون ده روات ، بۆیه ده یویست له و لاوازی و پیرییه ی دهوله تی عوسمانی سوود وه ربگریّت و یه کیّتییه ک بخاته ناو ریزهکانی گه لی کورده وه و ببن به خاوه نی ده سه لات ی خویان و له زۆلم و زۆری عوسمانی و قاجه ری رزگاریان ببیّت...

موهته دا: (بابه وتت: شیخ عوبهیدوللای دهیزانی دهوله تی عوسمانی له سه ره مه رگدایه ، به چیدا دهیزانی ئه و دهوله ته به ره و مه رگ هه نگا و هه ل دهگریّت؟)

مه نسوور: ("شیخ" ئاگادار بوو له وه ی ناوه وه ی دهوله تی عوسمانی کرمۆل

" " "

دابەش بوو بوون: دەستەیه‌ک دەیانویست لەسەر پەرەوگە‌ی کۆنی خە‌لافە‌تی عوسمانی دەولەت بە‌رپۆه ببەن ، دەستەیه‌کی تر کاریگە‌ری "ئەوروپا" یان لەسەر بوو ، ئەم دەستە‌ی دوو‌هەمە دەیانویست دەولەتی هاوچەرخی و نە‌تە‌وه‌یی بە‌رقەرار بکەن ، دەستە‌ی دوو‌هەم پۆژ لە دوا‌ی پۆژ لە کۆشکی "سولتان" دا بە‌هێز دە‌بوون و "یە‌هود و ئە‌وروپاییە‌کان" یش پش‌تی‌وانیان لی دە‌کردن...

موهته‌دا: (ئە‌و هۆیه‌ی بە‌رپۆزت باسی لی‌وه دە‌کە‌یت لە کو‌ی‌وه دە‌بی‌تە نیشانه‌ی پمانی دە‌ولە‌تی عوسمانی ؟)

مە‌نسور: (سەر‌که‌وتنی بی‌روپای هە‌ریه‌کی‌ک لە‌و دوو دە‌ستە‌یه مانای پمانی دە‌ولە‌تی عوسمانی بوو)

موهته‌دا: (چۆن ؟)

مە‌نسور: (بە‌رپۆه‌بردنی دە‌ولە‌تی عوسمانی لە‌سەر شی‌واز و پەرەوگە کۆ‌نە‌که‌ی مانای دوا‌که‌وتن و زالی‌بوونی دە‌ولە‌تانی تر - بە تاییه‌ت پ‌ووسیا و ئینگلیز - ی دە‌گە‌یاند بە‌سەر دە‌ولە‌تی عوسمانی دا ، سەر‌که‌وتنی دە‌ستە‌ی دوو‌هەمیش ، واتە دروست کردنی دە‌ولە‌تی نە‌تە‌وه‌یی هاوچەرخی مانای پاپه‌رین و شۆ‌رشی گە‌لانی ژێ‌ر دە‌سه‌لاتی عوسمانییە‌کانی دە‌گە‌یاند ، چون‌که نە‌تە‌وه‌کانی تر مل‌که‌چی دە‌ولە‌تی خە‌لافە‌ت بوون ، نە‌ک دە‌ولە‌تی نە‌تە‌وه‌یی تور‌که‌ ت‌ورانییە‌کان ، دە‌ستە‌ی دوو‌هەم بە‌ به‌‌رنامه کارە‌کانیان ئە‌نجام دە‌دا ، سەر‌ه‌تا هە‌ولی مەر‌که‌زییە‌تی دە‌سه‌لاتی دە‌ولە‌تی عوسمانییان دا و نیزامی وی‌لایه‌ت‌یان هە‌لۆه‌شاند‌وه و لە‌ پ‌ی‌گە‌ی والی و حاکمه عوسمانییە‌ سته‌م‌کارە‌کانه‌وه کە‌وت‌نه پ‌ووخاندنی ئە‌ماره‌ته‌کان و خۆ‌سه‌پاندن بە‌سەر گە‌ل و نە‌تە‌وه‌کانی تر دا ، لە‌و سی‌اسه‌ته‌شدا ئە‌ماره‌ته‌ کوردییە‌کانی بادینان و سۆ‌ران و بابان بوونە قۆ‌چی ق‌وربانی دە‌ستی تور‌که‌ ت‌ورانییە‌کان...

لە‌ پالی گە‌یشتن لە‌م پ‌استی یه "شی‌خ عوبە‌یدوللا" بۆ‌خۆی بە‌شداری جە‌نگی پ‌ووسە‌کانی کرد بوو ، لە‌و جە‌نگه‌دا بۆی دەر‌که‌وت سو‌پای دە‌ولە‌تی عوسمانی چە‌ندە بی‌چە‌ک و کە‌م و رە‌ن و چە‌ندە لە‌ دە‌ولە‌تانی تر - لە‌ پ‌ووی هێ‌ز و

نه خشی سهر بازی یه وه — دواکه وتوون ، ئه مه و ئاگاهی تهواو بهو گۆرانکاری یه گه وره ی به سهر خۆرئاوا دا هات بوو له پێگه ی ئه و نوینه ر و قونسول و موژده ده رانه ی " نه سارا " وه پوویان له ناوچه که کرد بوو ، " شیخ " ده یزانی ده وله تی عوسمانی به رگه ی ئه و ره شه بایه ناگریت که له خۆرئاوا وه هه لی کرد بوو ، هاوپی له گه ل ئه و چه ند هۆیه دا من پیم وایه " شیخ " له سهر چاوه ی سازگاری عیرفانه وه به هه ندیک راستی له سهر ده وله تی عوسمانی گه یشتبیت ، چونکه زۆرن ئه وانه ی به خزمه تی " شیخ " گه یشتوون و شاهیدی مه زنی پله وپایه ی عیرفانی " شیخ " یان داوه

موهته دا: (پۆلی " میران " ی باپیرمان له و شوپشه دا چی بووه ؟)

مه نسوور: (" شیخ عوبه یدوللا " بهر له داگیرسانی شوپشه که ی به هاوکاری بنه ماله ی " به درخانییه کان " موئته مه ریکی گه وره یان له " نه هری " به ست ، پێشتر " شیخ " نامه ی بۆ کۆمه لیک سهر کرده و سه رۆک هۆز و که سایه تی گه وره نارد بوو ، نزیکه ی دوو سه د که سایه تی له ناوچه جیا جیاکانی کوردستانه وه به شدارییان تیا دا کرد ، یه کی که له و که سانه ی چوو بۆ ئه و موئته مه ره " میران " ی باپیره گه وره مان بوو ، ئه و له پێگه ی یه کی که له سه رۆک هۆزه کانه وه — بۆ به شداریکردن — ئاگادار کرابوو یه وه ، موئته مه ره که کۆمه له ی " په یوه ندی سه ر کرده کانی کورد " ی تیا له دایک بوو ، ئه م کۆمه له یه بوو به ناوک بۆ شوپشه که ی " شیخ عوبه یدوللا " ، شیخ و سه ر کرده کانی کورد بریاریان دا یه که م جار له شاری " میاندواو و ئورمی " وه هێرش بکه نه سهر " ئیران " و هه موو ناوچه کوردیه کان پزگار بکه ن ، بۆ ئه و مه به سته سوپا که یان بۆ سی هیز دابه ش کرد ، هیزی یه که م شیخ " عه بدولقادر " ی کوپی " شیخ عوبه یدوللا " سه رۆکایه تی ده کرد و نزیکه ی " بیست هه زار " سه رباز بوو ، " میران " ی باپیرمان له هیزه که ی شیخ " عه بدولقادر " دا بوو ، ئه و سه ر کرده ی سهریه یه کی هیزه " بیست هه زار " که سی یه که بوو ، ئه و هیزه شاری " میاندواو " یان پزگار کرد و به ره و " ورمی یاخود ئورمی " به ری که وتن ، " شیخ عوبه یدوللا " بۆخۆشی په یوه ندی به و هیزه وه هه بوو ، چونکه گه وره ترین هیزی راپه رینه که

بوو ، له گهل دهسه لاتدارانی شاری " ئورمی " دا که و ته گفتوگو تا کو به بی جهنگ و پژانی خوین شاره که یان ته سلیم بکه ن ، به لام " ئیقبال و لده وله " حاکمی " ئورمی " له ریگهی قونسولی ئینگلیزه وه " ویلیام ئابوت " و پزیشکیک به ناوی " کوچران " که و ته فیل کردن و داوایان له شیخ " عوبه یدوللا " کرد بیست و چوار کاتر میتری تر مؤله تیان پی بدا ، " شیخ " یش له پیناوی ئاشتی و نه پژانی خویندا له سهر داواکه یان رازی بوو ، به لام له و بیست و چوار کاتر میتره دا هیزی ئیرانی که " بیست هه زار " سهر باز بوو به سهر کردایه تی " حیشمهت و لده وله " گه یشته به ره وه و گه ماروی سهر " ئورمی " ی هه لگرت و سوپاکهی " شیخ " پاشه کشیی کرد و گه رایه وه بۆ " هه کاری " ، دواتر ده وله تی عوسمانی له ژیر فشاری " روسیا و ئیران و ئینگلیز " دا شیخیان له زیدی خوی دوور خسته وه ، سهره تا په وانهی " ئهسته مبول " کرا ، به لام " شیخ " له ده سته سهری هه له ات و گه رایه وه بۆ " نه هری " ، دواتر ده سه لاتدارانی " تورک " گرتیانه وه و په وانهی " موسل " یان کرد و له ویشه وه بۆ " حیجاز " نه فی کرا و به غه ربی له و ولاته سهری نایه وه ...)

دیار بوو " موهته دا " تامه زرو بوو بۆ ئه وه ی بزانییت باپیره گه وره ی ئه و له و شوپشه دا چ پۆل و کاریگه ربیه کی هه بووه ، بۆیه به په رۆشه وه به بابی وت: (" میران " ی باپیرمان چی به سهر هات ؟)

" مه نسور " یش له هیئانه وه به ریادی میژووی شوپشه که ی " شیخ " عوبه یدوللا " چیژی وهرده گرت و نه یده ویست به چه ند رسته یه ک چاره نووسی " میران " ی باپیره گه وره ی بۆ کوپه تاقانه که ی دیاری بکات ، بۆیه ئاماژه یه کی کورتی به " میران " ده دا و دواتر ده چوه وه سهر باس کردنی " شیخ " و شوپشه که ی: (" میران " بۆ پزگار کردنی " شیخ " عوبه یدوللا " له ده سته سهر بازه عوسمانیه کان - له کاتی که دا شیخ بۆ موسل ده گوێزایه وه - له گهل ده سته یه ک له شوینکه وتووانی " شیخ " هیرشیان کرده سهر کاروانه که و سهر بازه کانیا ن به دیل گرت و " شیخ " یان قوتار کرد و بردیا ن بۆ قه لای " شه بتان " ، دواتر هیزی عوسمانیه کان له ده وری قه لاکه کوپوونه وه و قه لاکه یان

تۆپ باران کرد و نزیکهی " دوو سەد " کەس لە خەڵکی قەلا و پیاوانی " شیخ " شەهید بوون و جاریکی تر " شیخ " یان بە دیل گرتەووە ، یەکیک لەو کەسانە لە قەلاکەدا شەهید کرا " میران " ی باپیرە گەرەمان بوو ، ئەو پیشتر وەسیتنامەیەکی نوسراو ئامادە دەکات و دەیداتە دەستی یەکیک لە هاوڵەکانی و داوای لێ دەکات ئەگەر شەهید بوو تەسلیمی دەستی خیزان و بنەمالەکە ی بکات...)

موهتهدا: (ناوهرۆکی ئەو وەسیتنامە یە چی بوو ؟)

مەنسور: (خوشبەختانە ئەو وەسیتنامە یە و چەندین وەسیتنامە ی تر لەلام هەل گیراوە و پۆژیک دەتەبەم بۆ لای سندوقەکە و چاوت پێیان دەکەوێت)

موهتهدا: (بابە بە رای تۆ هۆی شکستی شۆرشەکە ی " شیخ عوبەیدوللا " چی بوو ؟)

مەنسور: (کورم ، وەلامی ئەو پرسیارە لە لایەن منەووە - ئەگەر وەلامەکەشم راست بێت - بە بێ ئەدەبی دەزانم)

موهتهدا: (بۆ بابە ؟)

مەنسور: (" شیخ " و ئەوانە ی لەگەڵی بوون نموونە ی پیاووەتی و جوامیری بوون ، منیک کە هیچم لە دەست نایەت بێ ئەدەبی یە لە باخچە ی مالەکەم دا بە دەم چا خواردنەووەوە پەخنە لە " شیخ " و سەربازەکانی بگرم...)

موهتهدا: (بابە ئەوێندە ی من ئاگادار بێم بە قەدەر چەندین مەروفی خەباتگیر خزمەتت بە شۆرش پیشکەش کردووە !)

مەنسور: (کورم بەخشینی مال و سامان هەرگیز لەگەڵ بەخشینی گیاندا بەراورد ناکرێت ، من مال و سامانم بە شۆرشی کورد بەخشیووە ، بەلام خەڵکی رۆحیان فیدا کردووە)

موهتهدا: (بەلام جاریک لە خۆتم بیست کە " سەرکردە ی گەرە " بە تۆی وتوو: لە شاردای بێنەرەووە و پێویستمان بە تۆیە...)

مه نسوور: (به لى وايه ، به لام هه رگيز له خوّم نابوريم ، من نه وهى "مه روان و
ميران و محهمه د و عوبه يدوللا " م ده بوا منيش به ره وگهى ته واندا بچوومايه و
پازى نه بوومايه له ناو شارد و له گهل ژن و مندا لا دا بمينمه وه و ژيان به سهر
ببه م)

موهته دا: (به لام من وه لامى پرسيارى خوّم ده ویت)

مه نسوور: (ته گهر ناچارم بکهى ته وه قسه يه کى تره !)

موهته دا: (بمبوره بابيه ، به لام زور حه ز ده که م وه لامم بده يته وه)

مه نسوور: (گهر وابيت زور به کورتى ئاماژه يه ک به و هوکارانه ده که م بوونه
مايهى شکستى شوپشه که ، شاره زيان به شوپشه کهى " شيخ " شکسته کهى
بو چه ند هوپه ک ده گيرنه وه له وانه: نه بوونى يه ک پيزى له نيوان کورداندا ،
نه بوونى سوپايه کى نيزامى مه شقدراو ، باش هه ل نه سه نگاندى هيزى سه ربازى
دورژمن و خه له تان به پيلانه کانى ، نه بوونى پشتيوانيه کى نيوده وله تى بو
شوپشه که ...)

به وتنى ته و قسه يه خاموشيه ک رووى له هه ردووکيان کرد ، چاوده کانى
"مه نسوور" پر له فرميسک بوون ، داواى يارمه تى له موهته دا کرد و وتى:
(هه ست به سه رما ده که م ، موله تم بده بچمه وه بو ژووره کهى خوّم)

"موهته دا" له بهر بابى هه ستا و پاشان دانسته وه ، ده ستى بو يه کيک له و
دوو کتيبه برد که بو خویندنه وه له کتيبخانه کهى ده رى هينا بوون ...

** ** *

"مه نسوور" هه ستى کرد بوو کاتى ته وه هاتووه "موهته دا" ژيانى خيزانى
پيکه وه بنييت ، بويه که وته بيرکردنه وه له ئافره تيک شياوى کورپه تاقانه کهى
بيت ، ته و به به رده وامى بيرى له و گه واه

یه کیک له موریده ئافره ته کانی خۆی دابووی ، ئه و که سه " نازدار ی مه له کووتی " بوو که له یه کیک له شارۆچکه کان دا ده ژیا ، " نازدار " هه تا مردنی " پیری مه زن " به دلسۆزی و گوێرایه لی مایه وه ، هه موو جارێک " پیری مه زن " ناوی " نازدار ی مه له کووتی " ده هیئا و ده یوت : ئه و که سیکه له خودا وه ژۆر نزیکه و هیچ داوا یه کی لای ئه و ناگه ریتته وه ...

" نازدار ی مه له کووتی " هاوسه ری پیاویک بوو به ناوی " عه بدوللا مه نگوری " ، سه ر و سه کو تی له گه ل ئه و شیوازه دیندار ی یه دا نه بوو که " نازدار " ی هاوسه ری پییه وه سه رقال بوو ، به لام پیاویکی سینه سافی ده ست و دل گوشاد بوو ، هه موو جار ی له " نازدار " ی ده کرده شوخی و ده یوت : (ئه گه ر دیندار ی به م شیوازه ی تۆ بیته ئه و له پۆژی لی پرسینه وه دا من تیاچووم ، خو ئه گه ر به م شیوازه ی من بیته ئه و تۆ ته نها ماندو بوونت بۆ ماوه ته وه ...)

" نازدار " ی هاوسه ری ئافره تیکی مه زن و میهره بان بوو ، بۆیه له وه لامیدا ده یوت : (ئومید ده که م خودا له هه ردوو کمان قبولی بفرموی و له به هه شتی به ریندا به دیدارت شاد بیه وه ...)

عه بدوللا ی هاوسه ری دیسان ده ی کرده شوخی و ده یوت : (بۆ ده ته ویته له ویش له کۆلم نه بیته وه ؟)

" نازدار " میهره بانانه ده هاته گۆ و ده یوت : (جا دلت دیت به بی من بژیت و پوو له که سیکی تر بکه یته ؟)

عه بدوللا " میهر و خوشه ویستی " نازدار " به سه ریدا زال ده بوو و ده یوت : (به خودا " نازدار " به هه شت به تۆوه خوشه ...)

" نازدار ی مه له کووتی " کچیکی به ناوی " مه ریهم " هه بوو ، خه لکی به شیرینی ناو لێنانه که ی " نازدار " ه وه نازناوی " مه له کووتی " شیان به " مه ریهم " دابوو ، " پیری مه زن " نازناوی " مه له کووتی " به " نازدار " به خشی بوو ، ئه و ئافره تیک بوو ده توت له مه له کووته وه بۆسه ر ئه م زه وی یه دابه زیوه ، هه رچی گه رد و ته پوتۆزی ئه م دونیا یه له ده ره وه و ناخی ئه و نه نیشت بوو ، په فتار و

هەلسوكەوتى چەشنى پەرى ئاسمان بوو ، ھەمىشە دلى بە مەلەكووتەو
 وابەستە بوو ، دەيوست بە پۇحكى ئاسمانىيەو لەسەر زەوى ژيان بەسەر
 بەرىت ، "مەريەم" لە ژىر چاودىرى و پەرەردەى دايكى دا گەرە بوو بوو، ئەو
 لە پەرەتار و کردارىدا ھەنگاو بە ھەنگاو جى پىكانى دايكى خوى ھەلگرت بوو ،
 "عەبدوللا" ى بابى — بەشۇخىيەو — بە "نازدار" ى ھاوسەرى دەوت : (
 كچەكەشت وەكو خۆت لى کردوو ، كچى ئافرەت با پياويك بۆ خوى بەدەست
 بەيىنى و بەسەرمانەو نەمىنىتەو) ، پاشان پووى لە "مەريەم" دەکرد و
 دەيوت : (پۆلە بە گويى باوكت بکە و كورپىكى جوامىر و جوانخاس بۆخۆت
 بەدەست بەيىنە)

"مەريەم" ىش پەرەنگى سوور ھەلدەگەرە و بەدەم بۆلە کردنەو باوك و
 دايكى بەجى دەھىلا..

"نازدار" دەھاتە وەلام و دەيوت : (خودا پياوى باش و چاكى بە نسيب
 دەكات)

عەبدوللا: (چۆن بە نسيبى دەكات؟ تۆ ئەوئەندە لە ژوورەووت ناو ھەندىك
 لە دۆستە نزىكەكانىش نازانن كچمان ھەيە)

نازدار: (خودا چۆن تۆى بۆ من نارد ، ئاواش كەسيك بۆ "مەريەم"
 دەنيرىت)

عەبدوللا: (تۆ دە جار جوابت لى ناردم و خەلكت لى راسپاردم ئەوجا بووم
 بە نسيبت)

نازدار: (كەى وابوو! يەكەم جار بۆخۆت براژنت راسپارد بوو)

عەبدوللا: (وابوو، بەلام دواى ئەو ئىتر تۆ كۆلت لى نەدام)

نازدار — بە پىكەنىنەو — : (دەمزانى خەرىكى بۆم شىت دەبيت وتم با
 ھەندىك بەزەيىم پيايدا بىتەو)

عەبدوللا: (باشە مالت ئاوا بىت بەس نەبوو نەتھىلا شىت بىم)

نازدار: (من دهمزانی بۆیه کتر ده‌بین ، بۆیه ئه‌وه‌نده لیت هاتمه پيشه‌وه)

عه‌بدوللا: (به چيدا ده‌ترانی بۆیه کتر ده‌بین؟!)

نازدار: (چه‌ند جار له خه‌وندا تۆيان نيشان دابووم)

عه‌بدوللا: (ئه‌وه‌نده شیتم بوو بووی خه‌ونیشته پيوه ده‌بينيم!)

هه‌ردوو ده‌ستیان به پیکه‌نین کرد و به هینانی سینییه‌ک چا له لایه‌ن "مه‌ریه‌م" ی کچیا‌نه‌وه باسه‌که‌یان کۆتایی پى هینا....

"سمکو" تاقه‌کۆری "نازدار و عه‌بدوللا" بوو ، له منداڵیه‌وه نازی زۆری پى درا بوو ، ته‌مه‌نى "بیست" سالی‌ک ده‌بوو ، له خویندندا منداڵی‌کی سه‌رکه‌وتوو نه‌بوو ، بۆیه‌له پۆلى سیی ناوه‌ندییه‌وه قوتابخانه‌ی به‌جیه‌یلا ، به‌لام که‌سی‌ک بوو به‌ به‌رده‌وامی نو‌قمی خویندنه‌وه‌ی کتیبه‌ فیکری و فه‌لسه‌فیه‌کان بوو ، ده‌سته‌یه‌ک براده‌ری پیکه‌وه نابوو هه‌روه‌کو خۆی سه‌رگه‌رمى خویندنه‌وه‌ی قوول و سه‌روم‌ر بوون ، "سمکو" به‌رانبه‌ر به‌ دایکی و مه‌ریه‌می خوشکی نموونه‌ی زو‌لم و زۆر بوو ، له‌سه‌ریه‌ک پى سه‌د جنیوی به‌رانبه‌ریان له ده‌م ده‌رده‌چوو به‌ بى ئه‌وه‌ی بوین وه‌لامی بده‌نه‌وه ، باوکی لیی ده‌هاته وه‌لام و لۆمه و سه‌رزه‌نشته ده‌کرد و هه‌ندیک جاریش ده‌گه‌یشه گیانی و په‌لاماری ده‌دا ، به‌لام ئامۆژگاری ئه‌و گه‌نجه سه‌رکه‌شه‌تکا و پ‌جا بوو له شه‌پۆله‌کانی ده‌ریا تا‌کو نه‌کی‌شن به‌ پۆخ و که‌ناره‌کاندا ، "نازدار" ی دایکی به‌ به‌رده‌وامی له دوعا و نو‌یژه‌کانیدا بۆ "سمکو" ده‌پا‌رایه‌وه و داوای له خوای خۆی ده‌کرد له‌و سه‌رکه‌شی و که‌له‌ په‌قى یه‌ بی‌گێ‌ریته‌وه....

"سمکو" هه‌ر کارێکی دایکی و مه‌ریه‌می به‌ دل نه‌بوایه جنیوی به‌و که‌سه ده‌دا ئه‌وانی فی‌ری ئایین و خوداناسی کردوو ، به‌ل‌کو به‌وه‌شه‌وه نه‌ده‌وستا ده‌که‌وته قسه‌ وتن به‌و زاته‌ پیرۆزه‌ی ئه‌وان نو‌یژى بۆ ده‌که‌ن و ده‌ی په‌رستن....

خانه‌واده‌ی "سمکو" نه‌یان ده‌زانی ئه‌و گه‌نجه له ده‌ریایه‌ک دل‌ه‌راوکی و نا ئارامی دا نو‌قم بووه و نا‌ئارامیه‌کانشه به‌ ده‌ده‌یه‌یه‌، خه‌یدا ده‌ک‌شیت ،

"نازدار" ى دايكى به تووندى ھەردوو گويىھەكانى خۆى دەئاخنى و دەچووھ ژوورەكەى پشتەوھ و دەرگای لەسەر خۆى دادەخست تاكو گوئی لەو ھەموو جنيو و سووكايەتى يە نەبیت "سمكو" ى كورپى به پيرۆزيیەكانى ئەوى دەكات....

"نازداری مەلەكووتى" شەوان بۆ يادى خودا ھەل دەستا و چەندىن كاتژمير بە ئاگا دەبوو ، ئەو ژووریکى تايبەتى لە مالاكەدا بۆ نوێژ و ياد ديارى كرد بوو ، ھەندیک لە شەوان "مەريەم" یشى بە ئاگا دەھینا و پيکەوھ دوو بە دوو دەستیان بە يادى خودای خۆيان دەکرد....

ژیانى "نازداری مەلەكووتى" بە مانای پۆحى بەرز و بلند لیوان لیو بوو ، تۆوى ئەو مانایانەش بە زەمینەى ناخى كچە شیرینەكەیدا چینرا بوو ، "مەريەم" شەوانە دەتوت بۆ ژووانى عاشقیكى مەزن لە خەو پادەپەپیت ، لەگەل يەكەمین بانگی دايكیدا ھەلدەستا و دەستنوێژى دەگرت و دەكەوتە دونیا تايبەتەكەى خۆیەوھ و ھەتا ئاسۆكان پۆشن دەبوونەوھ ئەوان خەرىكى نۆش كردنى شەپۆلەكانى مانا بوون...

نازداری مەلەكووتى و مەريەمى كچى عاشقى شەوھ تاريكەكان بوون ، ئەوان لە ناو تاريكیدا ھەستیان بە بوونی خۆيان دەکرد ، تاريكى لای ئەوان مانای ژۆرى دەگەياندى ، تاريكى واتە: خو دارپنن لەو كالايانەى لە پۆژدا كۆمەلگە دەيكات بە بەرماندا و ھەتا كاتى نووستن ناتوانن ئەو تەوقە لە گەردنى خۆمان بكەينەوھ ، تاريكى واتە: لە پەنھانەوھ گەيشتن بەو مەعشوقەى چەندىن سالە عاريفەكان ئاواتيانە شەويك حىجابى نوورى خۆى بشکينيت و سەردانىكى ژوورە تاريكەكەيان بكات ، تاريكى واتە: پزگار بوون لە داواكانى "سمكو" كە لە بەيانییەوھ تا كاتى نووستن بە سەرياندا فەرمانى دەردەکرد ، لە ناو تاريكیدا سكالاکانى خۆيان بۆ لای خودا بەرز دەکردەوھ و پازەكانى دليان لای ئەو والا دەکرد.....

"مەنسورى عەتتار" ھەميشە پایەى خوداناسى "نازداری مەلەكووتى" لە ياد بوو ، ئەو دەيزانى "نازدار" خاوەنى كچيكي خوداناسى وەك خۆیەتى ،

بۆیه که وته بیر کردنه وه له وهی سهردانیکێ مایان بکات و له نزیکه وه کچه که ی " نازدار " ههلبسه نگیخت ، بۆ ئه وه مه بهسته بریاری دا " مه عسومه " ی هاوسه ری و " موته دا " ی کورپی له گه ل خۆی ببات ...

" مه نسووری عه تار " به باشی زانی له مه ر داواکردنی ژن بۆ کورپه که ی گفتوگو له گه ل " موته دا " بکات ، شه وێک دوو به دوو باسه که ی له گه ل کرده وه و پرسیا ری لی کرد : (کورم ، تۆ بۆ هاوسه ری ژیا نته که سیکت له به رچاو گرتو وه ؟)

موته دا : (تا کو ئیستا نه خیر)

مه نسوور : (ده ته ویت پازی دلی خۆمت پی بلیم ؟)

موته دا : (به لی بابه گیان)

مه نسوور : (من کچی ژن و پیاوێکی فره باشم له به رچاوان گرتو وه ، نه گه ر پیته باش بیته سهردانیکیان ده که ی و هیچ له وه باره وه باس نا که ی تا کو ئافره ته که ت به رچاو بکه ویت و بریاری خۆتی له سه ر بده ی ، ئه و جا یان لی بیده نگ ده بین ، یان گه ر به دلت بوو ده چینه داخوازی ، بۆ ئه م پيشنیا ره ش دوو پوژ مۆله تته پی ده ده م ، ده توانی بی ری لی بکه یته وه و دوا بریاری خۆتم پی را بکه یه نیت)

موته دا : (هیچته له گه ل دایکم له سه ر ئه م بابه ته باس کردو وه ؟)

مه نسوور : (به لی ، به لام کچیکی تری پيشنیا ر کردو وه که من بابیم به دل نییه)

موته دا : (پیم خۆشه له سه ر هاوسه رگیری من هه ردووکتان ها ورا بن)

مه نسوور : (دواتر که باسی ئه م ئافره ته م بۆ کرد پازی بوو ، بۆ خۆشت زیاتر قسه ی له گه ل بکه)

بۆ سبه ینی " موته دا " له گه ل " مه عسومه " ی دایکی له سه ر ئه و بابه ته که وتنه گفتوگو ، دیا ر بوو دایکی " مه نسوور " هاوسه ری لا

په سهند بوو ، بویه داوای له "موهته دا" کرد داوای دلنیا بوون له بریاری خوئی
 قسه ی بابی له سهر هاوسه رگرتن به گرنګ بزانیټ ، چونکه "مه نسوور" ی بابی
 له خوئی وه بریار دهرناکات ...

چهند پوژیک "موهته دا" که وته بیرکردنه و دی قوول له و قوناغه ی زیان و داوای
 له خودا ده کرد له سهر ئه و ئافره ته دهرگایه کی به پروودا بکاته وه و بزانیټ
 داهاتووی ئه و و هاوسه ره که ی چوون ده گوزهریټ ...

له یه کیټ له و شه وانه دا به نمونه یه که له خه ونیدا له زیانی خیزانی تیټیان
 گه یاند ، "موهته دا" بینی خوئی و هاوسه ره که ی له ده شتیکی پر له سه وزی دان
 ، له ناو میړگ و گولزاردا هاتووچوټیان ده کرد و ئاسووده ییان شه لده مژی ، له
 ناکاو له چیا یه کی مه زنه وه تیشکیټ به ره و ئه وان هات و به نیوانیاندا تی په ری
 و هه ریبه که یانی به لایه کدا دوور خسته وه و یه کتریان لی بزر بوو ، کاتیټ
 گه یشتنه وه به یه کتر وهرزی به هار تیپه ری بوو ، گژ و گیا وشک بوو بوو ،
 ئه وانیش هه ردوو سه ریان سپی بوو ، له په نای چیا یه کدا پشتیان به
 گابه ردیکه وه ناو بیده نگ لیټی دانیشتن ...

له پر به ئاگا هات و بینی ئاره قه یه کی زوری کردوو و له سهر جیگه که ی
 دوور که ووتو ته وه

"موهته دا" ده یزانی ئه و کچه ی که بابی بوئی دیاری کردوو هاوسه ری
 ته مه نیه تی و زیانیشتیان بی له مپه ر و نسکو نییه ، بویه وه لامه که ی به دایکیدا بۆ
 بابی گپرایه وه و ئاره زووی خوئی بۆ سه ردانی ئه و ماله نیشان دا ...

چهند پوژیک داوای ئه وه "موهته دا" داوای له بابی کرد وه سیټنامه کانی
 نیشان بدات ، ئه ویش داوای له "موهته دا" کرد له دیوه خانه که چاوه پروانی بکات
 تا ده چیټ وه سیټنامه کان له ژووره تایبه ته که ی خویدا ده هیټیټ ، "موهته دا"
 تامه زرو بوو پوژیک بابی په لی بگری و نه یینییه کانی ناو ئه و ژوور و سندوقه ی
 نیشان بدات ، بویه به بابی وت : (بابه ، ئه گه ر ده کریټ با منیش سه ریټ له و
 ژووره تایبه ته ی تو بده م ...)

مه نسوور: (ئه وه ژووری من نییه ، به لکو خه زینه ی بنه ماله که مانه ، له و ژوورده دا هه رچی له "مه روان" ه وه تا بابی خۆم بۆمان به جیماوه تیایدا پارێزراره ، ژیان و به خته وه ری من به مانه وه و تیا نه چوونی شته کانی ناو ژوورده که وه یه ، باپیرانم سه رباری نا ئارامی و شه ر و شه ر پارێزگارییان لی کردووه و گه یاندو یانه ته دهستی من ، بۆیه منیش ده بی به ئه مانه ته وه ته سلیمی دهستی تۆی بکه م ، ئه وه بۆ کاتیکی تر هه ل ده گرین ، ئیستا تۆ له گه لم مه یه ...)

"مه نسوور" نیو کاتژمیڕیکی پی چوو تا گه رایه وه ، "موهته دا" پرسیا ری کرد: (بابه ، بۆ ئه وه ندەت پی چوو؟)

مه نسوور: (کوړم که ده چمه ئه و ژووره هه ز ده که م زۆر بمیئمه وه ، ئه و ژووره پام ده کیژی و به ئاسانی له مه وداکانی پزگارم نابیت ، ئه گه ر تۆ چاوه پروان نه بوویتایه له وانه یه "چار پینج" کاتژمیڕ بمامایه وه)

"مه نسوور" سی کاغه زی لوولکراوی به دهسته وه بوو ، دووانیانی له ته نیشت خۆیه وه دانا و یه کیکیانی به دهسته وه گرت و په تی لووله که ی کرده وه و کاغه زه که ی والا کرد و به "موهته دا" ی وت: (بیخوینه ره وه ...)

موهته دا سه ری به سه ردا شه رکرده وه و زۆر هه ولی دا بیخوینیته وه ، به لام له به ره ئه وه ی به خه ت و نووسینه که ئاشنا نه بوو به باشی بۆی نه ده خوینرایه وه ، بۆیه بابی کاغه زه که ی به لای خۆیدا وه رچه رخا ن و وتی: (خۆم بۆتی ده خوینیمه وه ، سه ره تا ده بی بزانیته ئه م یاداشته به زمانی کوردی یه و به رینوو سی عه ره بی نو سراوه ، چونکه له و کاتانه دا رینوو سی کوردی نه بووه)

موهته دا: (به لی بابه)

مه نسوور: (ئه مه یه کیکه له یاداشته کانی باپیری مه زنمان "مه روان" ، ده مه ویت له یاداشته که ی ئه وه وه ده ست پی بکه م و پاشان به ریز یاداشت و وه سیتنامه کانی ترت بۆ بخوینیمه وه ..

باپیری مه زنمان "مه روان" له م

" ته مه نم نزیکه ی په نجا و پینج ساله ، سه رده می مندالیم به خویشی و ناخویشی به ری کرد ، له گه نجیتیه وه عاشقی شوړه سواری و شاره زایی جه ننگ و کاری سه ربازی بووم ، له ناو هاوه لانی خوځدا به نازیه تی و لیها تووی ناوبانگم ده رکرد بوو ، سوپا سالاریکی ئه ماره تی سوران ناوبانگی منی به رگویی کهوت بوو ، له دووی ناردم و منیش به خوشییه کی زوره وه به دهم داواکه یه وه چروم ، سه رده تای گه وره بوونی پله و پایه ی عه سکه ری من له لای ئه و سوپا سالاره بوو ، ئه و منی به کورپی خوئی ده زانی ، له ژیر فهرمانی ئه ودا به شداری چه ندین جه ننگ و په لامارم کردوه ، ههر کاریکی عه سکه رییان به سه رمدا بدابایه خوا ته و فیقی ده دام و تیایدا سه رده که و تم ، له گه ل هاتنی " میر محه مه د " بوسه ر کورسی ده سه لات ئه ستیره ی به ختی من هه ل هات و پوژیک " میر " له دووی ناردم ، منیش ئه و نه ده خوشحال بووم ده توت بۆ فیرده وسم ده نیرن ، چوومه خزمه تی " میر " و سه ری ریزم بۆ نه وی کرد ، سوپا سالاران له خزمه تی " میر " دا دانیشت بوون ، " میر محه مه د " فهرمووی لی کردم بۆ ئه وه ی دابنیشم ، منیش به شه رمه وه له سه ر کورسییه ک دانیشتم ، " میر " پووی له سوپا سالاره کان کرد و فهرمووی: له ئه مپووه " مه روان " - به هوئی ئه و سه رکه و تنانه ی له مه یدانی جه ننگ و په لاماردا به ده سستی هیناوه - پله ی سوپا سالاری پیده دریت ، پیاوونی دیوانی " میر " هه موو هه ستانه وه و پیروزباییان له من کرد و منیش ده سستی " میر " م ماچ کرد ، له و پوژه وه تا کو ئه مپووه به وه فاداری له خزمه تی " میر " دا ماومه ته وه "

موهته دا : (دیاره کاتیک " مه روان " ئه م یاداشته ی نویسه " میر محه مه د " له ژیاندا بووه و ئه ماره تی سوران نه پوخواوه ؟ !)

مه نسور : (به لئی وایه)

پاشان " مه نسور " ئه و کاغه زه ی لوولکرده وه و له ته نیشتی خوئی داینا ، کاغه زی دووه می هه لگرت و والای کرد و وتی : (ئه م کاغه زه ی تروه سیتنامه که ی " مه روان " ه ، تیایدا ده لیت: له پوژه کانی کوتایی ته مه نم دا بۆ وه چه کانی خوځم ده نووسم : منی عه بدی گونا هبار سه عات به سه عات هه مه و شتکم له

دهست دهرده چیت ، سیبه ری " میر " م له دهست چوو ، " میر " م له دهست چوو ، پله و پایه ی سهربازیم له دهست چوو ، جوامیری و ئازایه تیم له دهست چوو ، وائیستاش خه ریکه مال و سامان و ژن و مندالم له دهست دهرده چیت و به جییان ده میلم ، له خوّم پازی نیم ، چونکه ده بوا له دوا ی " میری مه زن " منیش ژیانم نه ویستبایه ، هه رچۆنیک بیت وه سیتتان بۆ ده که م : پیگه ی چاکان و پاکان بگرنه بهر ، جوامیری و پیاوه تی و ئازایه تی له دهست مه دن ، میله تی خوّتان خوّش بویت ، پالپشتی گه وره پیاوان بکه ن و سه ریان بخه ن ، له دووبه ره کی و خوّخوری به دوور بن...

"مه نسوور" ئەو کاغه زه شی پیچایه وه و کاغه زی سی یه می کرده وه که وه سیتنامه که ی "میران" ی کوری "مه روان" بوو ، به یه کیک له هاوه له کانیدا له قه لای "شه بتان" ه وه بۆ خیزانه که ی نارد بوو ، "مه نسوور" دهستی به خویندنه وه ی کرد: ("میران" ی باپیره گه وره مان له م وه سیتنامه یه دا — که له قه لای "شه بتان" ه وه نووسیویه تی — ده لیت:

عه زیزان و خوّشه ویستان من ئیستا له قه لای "شه بتان" له گه ل "شیخ عوبه یدوللا" دام ، تورکه کان سه رقالی کۆ کردنه وه ی هیزن بۆ سه ر قه لاکه مان ، موریدان و پیاوانی ده وری "شیخ" بریارمان داوه تا دوا دلۆپی خوینمان به رگری له شه ره فی خوّمان بکه ی ن ، ئەگه ر شه ره فی شه هیدبوونم به نسیب بوو ئەوا وه سیت ده که م :

محهمه دی کورم بنیرنه به رخویندن و هه ولّ بدات پله و پایه ی زانستی خو ی به رز بکاته وه ، زولم له خیزانم و ئەو دوو که م نه کریت و حه قی خو یان به زیاده وه پی بدریت ، وه سیتنامه که ی "مه روان" ی بابم له لاتانه و با هه میشه له یادتان بیت ، خزمه تی فه قیران و لیقه وماوانتان له بیر بیت ، دهست به مولک و مالّه وه بگرن و له پیگه ی حه قدا به کاری بهینن...و السلام علیکم)

موهته دا : ("میران" ی باپیرمان ترسی له کی بووه زولم له هاوسه ره که ی و دوو که که ی بکات ؟)

مەنسوور: (لە بێرت چوو کە " مەروان " دوو کۆری هەبوو یەکیکیان " میران " و ئەویتریان کە کۆرە گەرە بوو بە ناوی " دارۆ "، جوامیری و پیاوێتی " دارۆ " لە ئاستی گەرەیی و مەردایەتی " میران " دا نەبوو ، بۆیە پێ دەچیت " میران " ترسی زۆر و زۆری ئەو بڕایەتی هەبوو بێت...)

بە خوێندنەوێ ئەو یادداشت و دوو وەسییەتنامەیە " مەنسوور " سی کاغەزە کە ی زۆر بە جوانی پێچایەو و وتی: (با ئەمڕۆ ئەوەندە بەس بێت...)

- ۳ -

خانەوادەى "مەنسور" لە گەشتیكدە

هەفتەى داھاتوو "مەنسور" بە ئۆتۆمبیلەكەى خۆى "مەعسومە"ى ھاوسەرى و "موھتەدا"ى كۆرى ھەلگرت و بەرە و ئەو شارۆچكەى بەرپكەوتن كە مالى "نازدارى مەلەكووتى" لى بوو، دواى برىنى زىاتر لە سى كاتریمىر پىگا گەشتنە بەرەو و پوویان لە مالى كاك "عەبدوللا" كرد ، كاك عەبدوللا ھاوسەرى نازدار بوو ، مالهەكەیان بەناو لە شاردە بوو ئەگىنا كەوت بوو دەرەوھى شاردەوھ ، خانووەكەیان نزىك بە چىا مەزنەكە و دارستانە چىر و پىرەكەى باكوورى شار بوو ، ئەو ناوچەى ئەوان تەنھا چەند ماللىكى پى گەشت بوو ، بۆیە ھەمیشە لە فەزایەكى ئارامدا نوقم بوو بوون...

"نازدارى مەلەكووتى و عەبدوللا"ى ھاوسەرى زۆر بە گەرمى پىشوازی و بەخىرھاتنى خىزانى "عەتتار"یان كرد و وایان دەزانى لە ئاسمانەوھ بە تايبەتى بۆ ئەوان داباریوون ، مەنسورى عەتتار سندوقى ئۆتۆمبیلەكەى لە دیارى گران بەھا و بۆنى خۆش بۆ خانەوادەى كاك "عەبدوللا" پىر كرد بوو...

"عەبدوللا مەنگورى" لە پىگەى "نازدار"ى ھاوسەریوھ ئاشناىەتى لەگەل خىزانى مەنسورى عەتتار دا دروست كرد بوو ، لە یەكێك لە سەردانەكانیدا بۆ لای "پىرى مەزن" كە لە مالى "مەنسور" نىشتەجى بوو بوو "نازدار" عەبدوللاى ھاوسەرى لەگەل خۆى برد ، لەو كاتەوھ دۆستایەتى لە نىوان "عەبدوللا و مەنسور" دا پى

لە رێگەی سۆفیگەری و سەیر و سلوک نەدەهات ، بەلام هەموو جارێک "مەنسور" بە مۆریدانی "پیری مەزن" ی دەوت: کەسانی کە هەن وەک ئێمە سەیر و سلوک ناکەن ، بەلام خاوەنی دل و دەروونی زۆر مەزن ، کە پرسایاریان لێ دەکرد: وەک کۆکی ؟ مەنسور دەیوت: وەک کاک "عەبدوللّا" ی مێردی "نازداری مەلەکووتی" ، بە راستی کە سێکی مەزنە و خاوەنی دایکی گەورە و دەروونی فراوان و سینگی گۆشادە ...

ئەو شەوێ مالی کاک "عەبدوللّا" شەویکی تاییبەت بوو ، چەندین زانا و پیاو و ژنی گەورە و ئەو شارە بۆ بەخێرھاتنی "مەنسور" و خێزانە کە ی پوویان لە مالی کاک "عەبدوللّا" کرد بوو ، "مەنسور" بە زانایان و پیاوانی مەجلیسە کە "موهتەدا" ی ناساند و بۆ دەرخیستی پلە و پایە ی زانستی کۆرە تاقانە کە ی داوای لە "موهتەدا" کرد بە شداری گفتوگۆی مەجلیسە کە یان بکات ، ئەویش لە ئەوپەری ئەدەبەو هاتە وەلام و وتی: (کاتی کە ئەم هەموو زانا و پیاو گەورانە ئامادە ی مەجلیس ببن کە م ئەدەبی یە بۆ من باس و خواسی زانستی بکەم)

یەکی لە پیاوانی مەجلیس پووی لە "مەنسور" کرد و وتی: (من پرسایاریک لەم کۆرە بەرێزەت دەکەم)

مەنسور: (بفرموو)

پیاو کە پووی لە "موهتەدا" کرد و وتی: (باشە کۆری خۆم دەگونجیت کە سێک گوناھ بکات و لە خودا نزیک ببیتەو و کە سێکی تر هەمیشە لە کۆرینوش و پەرستنی خودادا بیت ، کەچی بەو کارە ی لە خودا دور بکەوێتەو ؟ !)

"موهتەدا" ماوە یە ک بێدەنگ بوو ، "مەنسور" ی بابی رەنگی گۆرا و ترسی ئەوێ لێ نیشت وەلامە کە ی لە لا نەبیت ، یاخود وەلام بداتەو و پڕ بە پیستی پرسایارە کە نەبیت ...

بابی سەیریکی "موهتەدا" ی کرد و چاوی بپری یە چاوەکانی و وتی: (کۆرم "موهتەدا" وەلامان بدەرەو ..)

"موهتەدا" چاویکی بە مەجلیسە کەدا گێرا و هەناسە یەکی قوولی هەلمژی و وتی: (ئەسل و بنچینە لە پەرستشی خودادا ملکەچی و زەلیل بوونە ، بۆیە هەر کار و کردە وە یەك مرۆڤ ملکەچی ئەو زاتە بکات لای خودا گەورە و پەسەندە ، بە پیچەوانە وە هەر کار و کردە وە یەك مرۆڤ فیڕی لووت بەرزى و خۆ بە گەورە زانین بکات با پەرستنی خوداش بیټ لای ئەو وەرناگیریت ، دەگونجیت ئەو کەسەى گوناھ دەکات گوناھەکانی تووشی شەرمەندەیی و خەجالەتی دەرگای خودای بکات و بۆ ئەو مەبەستەش لە ناخەوە ملکەچی و زەلیلی خۆی بۆ خودا نیشان بدات ، لیژەدا گوناھ ئەو مرۆڤەى لە خودا نزیک کردەو ، لەم بەرەوێش کەسیک هەیه هەمیشە سەرقالی پەرستنی خودایە و ئەو پەرستەش تووشی لووت بەرزى و خۆ بە گەورە زانینی کردووە و پێی وایە تەنھا ئەو بەندەى راستەقینەى خودایە و خەلکانی تر هەموو ناتەواو و دوور لە خودان ، خودا تەنھا خودای ئەو و دەرگای بە تەنھا لە ئەو کردۆتەو و پەرستشی خەلکانی تر لە جیى خۆی نییە ، ئەو کەسە بە ئەندازە یەك لووت بەرزى و دەمارگیری دەیگریت پێی وایە خودا ئاتاجی عیبادەت و بەندایەتی ئەو ، ئەم جوړە کەسانە بە بەندایەتی کردن لە جیگەى نزیک بوونەو لە خودا لە ئەو دوور دەکەونەو ، بۆیە ئیمامى "غەزالى" پێی وایە گوناھێک مرۆڤ تووشی ملکەچی و زەلیلی بکات باشترە لە عیبادەتێک مرۆڤ فیڕی لووت بەرزى بکات ، بەلام ئەم بابەتە بابەتیکی گرنگ و هەستیارە و هەروا بە سادەیی مرۆڤ لە بنج و بناوانی تی ناگات..)

یەکیک لە زاناکان: (ئافەرىن پۆلە ، هەزار ئافەرىن بۆ ئەو زانستە قوولەى بە دەستت هیناوە ، خودا بۆ "مەنسور" ت بهیلایت ، ئومید دەکەم وەجاخى هەموو ئەو زانا مەزنانە پۆشن بکەیتەو کە سەدان سالە زانست و عیرفان بە مەردوومانى ئەم ولاتە دەگەینن)

یەکیکی تر لە مەجلیسە کە هەلداوە و وتی: (زانای لاو ، پیمان بلێ پلە و پایەى ئەو کەسانە لە لای خودا چۆنە لەسەر بەرگری لە خاک و خەلک گیانیان دەبەخشن ؟)

موهتەدا: (لە دیدی ئایینه‌وه خاك و خەلك هەموو دروستكراو و بەندهی خودان ، مرقه‌كان لە دوو شتدا یەكسانن: یەكەمیان لە ڕەگەزدا هەموو مرقن و هیچ مرق و گەل و نەتەوه و بنەمالەیهك لەوانی تر جیاوازیان نییه ، هەموو مرقایه‌تی دەچنەوه سەر یەك باوك و دایك كە " ئادەم و حەوا " یە ، دووهمیان خودا زەوی بۆ هەموویان دروست كردووه و پێویستە بە یەكسانی لی بەهرەمەند ببن ، ئەم دوو بنەمایە مرقه‌كان لە ئەرك و مافدا یەكسان دەكات و لەسەریان پێویست دەكات مافەكانی یەكتری پارێزگاری لی بکەن ، مرق بۆ بەرگری لە مافەكانی خۆی دەتوانیت سنوورێك بۆ دەست درێژكار دابنیت و ڕیگەیی پێ نەدات پێ بنیتە ناو بازنەیی مافەكانی ئەوه‌وه ، هەموو گەل و نەتەوه و میلله‌تێك لەسەر خاکی خۆیان مافی ئازادی و ژيانیکێ سەربەستیان هەیه ، هەر هیز و دەسه‌لاتێك ئەو مافە لەو گەل و نەتەوه وەر دەگریتەوه دەست درێژکارە و چوون بە گزیدا پێویستە ، هەموو ئەو كەسانەش لەو پیناوه‌دا خۆینیان دەپرژیت لە لای خودا گەوره و پایەدارن ، هەموو ئەو دەست درێژکارانەش لەو ڕیگەیه‌دا دەكوژرێن خودا بە سته‌مكار و دەست درێژكار سەرمێریان دەكات ، مەگەر كەسێك بە زۆر بدریتە بەر و جەنگی ناپه‌وای پێ بكریت...)

یەكێك لە پیاوانی مەجلیس: (ئەم وەلامەشت هەروەك ئەوه‌ی یەكەم بەهیز بوو)

مامۆستایه‌کی ئایینی: (ئەه‌ی لاو ، پیمان بلێ گوێرایه‌لی و ملکه‌چ بوون بۆ حاکی ولات و دەسه‌لاتداری سەردەم دروسته‌ یان نا ؟)

موهتەدا: (هەر دەسه‌لاتێك ژیان و ئازادی و ئاسایشی بۆ كۆمه‌لگە دابین كرد پابه‌ند بوون بە یاساكانیه‌وه پێویستە و لادان لەو یاسایانە دەكه‌ویتە خانەیی سەپێچییه‌وه ، هەر فەرمانه‌وایه‌ك نەتوانیت ئەو سی زەروره‌ته‌ی مرق دابین بکات لەسەر كۆمه‌لگە پێویستە هه‌ولی گوێرین و راست كردنه‌وه‌ی بدەن)

مامۆستا ئایینییه‌كه‌: (هه‌ولی گوێرین به‌چی و چۆن چۆنی ؟)

موهتهدا: (ھۆکاری گۆرین سنووردار نییه ، به ھەر ئامرازیک که مترین زیانی لی بکه ویتته وه و زۆرتترین قازانجی هه بیته ده توانریت هه ولای راست کردنه وه بدریت ، به لام لیته دا دوو خال زۆر گرنگه ئاماژه ی پی بکریته :

یه که میان ئه وانه کین بریار ده ده ن ده سه لات به ئاراسته ی پیشیل کردنی مافی هاوالاتی و مافی کۆمه لگه هه نگاو هه ل ده گریته ؟ چونکه ناکریت هه رکه س له جیگه ی خۆیه وه راست بیته وه و بلایت ده سه لات و فه رمانپه وایان داوه و ده بیته راست بکریته وه ...

دوو هه میان له باریکدا گه ر ده سه لات ئه و گریبه سته ی له گه ل که سه کانی ئه و کۆمه لگه دا به ستوویه تی بشکینیت و برگه و به نده کانی جیبه جی نه کات ئه وانه کین ئامراز و ھۆکاری راست کردنه وه ی ده سه لات دیاری ده که ن ؟ دیسان پرسیاریکی تره ..)

مامۆستا ئایینییه که : (ئه وانه کین ؟)

موهتهدا: (هه موو زانستیک پسپۆری تایبته به خۆی هه یه ، پیویسته ئه و که سانه ی پسپۆرن له زانستی به پێوه بردنی کۆمه لگه و به رقه رار کردنی سیاسه تدا بریار به ن ئاخۆ ده سه لات له سه ر ته وه ره ی خۆی ترازاو و پیویستی به راست کردنه وه هه یه یان نا ؟ له ولاتانی خاوه ن یاسا و دامه زراوه دا ده سه لات دابه شکراوه و له که سیکی یان چه ند که سیکیدا چر نه کراوه ته وه و هه ر دامه زراوه یه کیش چاودیری دامه زراوه یه کی تر ده کات و به هه موویان په وتی دروستی ده ولته دیاری ده که ن ...)

مامۆستا ئایینییه که : (ئیمه باسی ئه و ولاتانه ت لی ناپرسین ، به لکو قسه ی ئایینمان له تو ده ویت)

موهتهدا: (لیته دا و بو وه لامی ئه و قسه یه ی دوا ییت ده بیته چه ند خالیک پوون بکه مه وه :

خالی یه که م : ئیسلام نیزامیکی سیاسی دیاری کراوی بو مرو قایه تی نه هیئاوه ، ناتوانین بلین سیستمی سیاسی ئیسلام سو سیالیستی ، یا خود لیبرالییه ،

یاخود ھەر سیستمیکى ترە ، ئىسلام كۆمەللىك بىنەماي بۇ سىياسەت باس كىردۈۋە ، ئەۋبىنەمايانە بە چ سىستىم و مىكانىزىمىك پىادە دەكرىت بۇ بىرىرى مرقۇ و ژىرى مرقۇ بەجى ھىلراۋە ، ئاين دەزانىت مرقۇ و كۆمەلگە و سەردەم لە گۇرپانىكى بەردەۋامدايە و بەستەۋەي بە سىستىمىكى تايىبەتەۋە دروست نىيە و مرقۇ ناتوانىت پىيەۋە پابەند بىيىت..

مامۇستا ئايىنىيەكە: (ئەۋبىنەمايانە كامانەن؟)

موھتەدا: (دادپەرۋەرى ، ميانپەرۋى ، شوورا..)

خالى دوۋەم: ئىمە دەبى بىرسىن ئايا دەۋلەتانى خۇرئاۋا تۋانىۋيانە ژيان و ئازادى و ئاسايش بۇ مرقۇ دابىن بىكەن؟ بە دلنىيايىيەۋە زۆرىنەيان تۋانىۋيانە ئەۋ كارە بىكەن ، بۆيە ناتۋانىن بلىين ئەۋ سىستەمەي خۇرئاۋا لە لاي ئاين قبول نىيە و پەد دەكرىتەۋە ، بۇ؟ چۈنكە زۆربەي ئەۋ مەرمانەي ئاين لە دەسەلات داۋاي دەكات لەۋ سىستەمەدا ھاتۆتە دى ، ئەمە لە لايەك لە لايەكى ترەۋە دەبى بىرسىن بۆچى ئىمەي كۆمەلگە ئىسلامىيەكان ئامىر و تەكنۇلۇژىيە خۇرئاۋامان قبولە ، بەلام سوود ۋەرگرتن لەۋ سىستەمە سىياسى و ئابورىيەمان قبول نىيە؟ مەگەر ھەردۈۋىكىان ئەقل و تەجرۈبە دايىنەھىناۋن؟ من دەزانم پەخنە لەم پايەي من دەگىرىت و دەلئىن: لەخۇرئاۋادا خەلك حاكىمە و لەلاي ئىمە دەبىت خودا حاكىم بىت ، لىرەدا من دەپىرسىم: كاتىك خودا دەبىت بە حاكىم بۇ ئەۋەيە خەلكى بچەۋسىنىتەۋە ۋەتل و عاميان بىكات يان بۇ ئەۋەيە بەرگىرى لە مافى ژيان و ئازادى و ئاسايشيان بىكات؟ بى گومانم پاي دوۋەم ھەلدەبژىرن ، لىرەدا پىرسىارىكى تر سەر ھەلدەدات : سىستىمى سىياسى خۇرئاۋا سى زەرۋەرەتەكەي بۇ مرقۇ كۆمەلگەكانيان دابىن كىردۈۋە يان نا؟ لىرەدا دەتۋانم بلىم بەلى ، بەشىكى زۆرى دابىن كىردۈۋە ، جا كەۋابوۋ چۆن دەتۋانىن بلىين ئايىنى ئىمە بە گز ئەۋ سىستەمەدا دەچىتەۋە؟ پىرسىارىكى تر: ئايا كاتىك دەلئىن: خودا حاكىمە ، خودا بۆخۇي دىت حوكىم دەكات يان كۆمەللىك فرىشتە پەۋانە دەكات ، ياخود كۆمەللىك مرقۇ بە تىگەيشتن لە فەرمانەكانى ئەۋ حوكىم دەكەن؟ بىگومان يەكەم و دوۋەم نىيە ، بەلكو ئەقل و لىكدانەۋەي مرقۇ حوكىم دەكات ، لىرەدا دەپىرسىن

ئایا ئەو مرقۆه له لیكدانهوه و جیبه جی كردندا تووشی هه‌له و لادان و نه‌پیکان ده‌بیئت یان نا؟ بیگومان له‌به‌رئه‌وه‌ی مرقۆه به‌لی تووشی ده‌بیئت ، ئایا له میژووی ده‌سه‌لاتی ئیسلامیدا ده‌یان و سه‌دان کوشتن و برین و سته‌مکاری نابینین له پال سه‌دان و هه‌زاران لاپه‌ره‌ی سپی و عه‌داله‌تی مه‌زن‌دا ؟ دیسان به‌لی به‌رچاومان ده‌که‌ویئت ، که‌وابوو لی‌رده‌دا ناوه‌پۆک مه‌به‌سته نه‌ک ناو، ته‌نها ناوی "ئیسلامی" ده‌سه‌لاتیک ناکاته ده‌سه‌لاتیکی شه‌رعی و یاسایی و له‌به‌ره‌وه‌ش نه‌بوونی پاشگری ئیسلامی به‌ ده‌سه‌لاتیکه‌وه ده‌سه‌لات ناگورپیت به‌ ده‌سه‌لاتیکی شه‌یتانی...

خالی سییه‌م: له سه‌ره‌تای میژووی خه‌لافه‌ته‌وه ده‌سه‌لات بۆ ده‌سه‌لاتی خه‌لیفه و والیه‌کان و فه‌قیه و موجته‌هیده‌کان و ده‌سه‌لاتی ئالوبه‌یت دابه‌ش بوو بوو، به‌رانبه‌ر هه‌موو ئەمانه‌ش ده‌سه‌لاتی کۆمه‌لگه‌ی مه‌دینه که هه‌موویان له خزمه‌تی "پیغه‌مبه‌ر" دا ژیا بوون و هه‌ریه‌که‌یان به ئەندازه‌یه‌ک تیگه‌یشتن و بیرکردنه‌وه‌ی تایبه‌ت به‌ خۆی هه‌بوو، ئەم چوار ده‌سه‌لاته له یه‌ک کاتدا کاریان ده‌کرد و چاودێری ئەدای کاری یه‌کتریان ده‌کرد ، ئەم پێگه‌ی کارکردنه له سه‌رده‌می "خه‌لافه‌تی راشیدی" دا به‌ پوونی ده‌بینریت و دواتر "ئهمه‌ویه‌کان و عه‌باسیه‌کان" دین و ئاراسته‌ی ده‌سه‌لات به‌ ئاقاریکی تر‌دا ده‌به‌ن و ئەو سه‌رئه‌نجامه‌ی لی ده‌که‌ویته‌وه که میژوو بۆمان باس ده‌کات...

خالی چواره‌م: چۆنیتی هه‌لبژاردنی خه‌لیفه‌یه که هه‌ریه‌که‌یان به‌ جوړیک هه‌لبژێرراوه ، پیغه‌مبه‌ر - دروودی خودای له‌سه‌ر بیئت - له‌ دوا‌ی خۆی که‌سی هه‌ل نه‌بژارد و ئەو کاره‌ی بۆ هه‌موو موسلمانان به‌جی هیلاو ، ئەوانیش له هه‌لبژاردنیکی گشتی کۆمه‌لگه‌ی مه‌دینه‌دا "ئهبوبه‌کر" یان به‌ خه‌لیفه هه‌لبژارد ، هه‌لبه‌ته دوا‌ی پالاوتنی له‌ لایه‌ن عومه‌ره‌وه ، ئهبوبه‌کر به‌ر له‌ مردنی - دوا‌ی راویژ کردن به‌ کۆمه‌لیک که‌سی شاره‌زا له‌و مه‌یدانه‌دا - برپاری دا‌ه‌زهره‌تی عومه‌ر له‌ دوا‌ی خۆی به‌ خه‌لیفه‌ دابنیت ، هه‌زهره‌تی عومه‌ریش بۆ دیاری کردنی خه‌لیفه به‌ر له‌ مه‌رگی شه‌ش که‌س دیاری ده‌کات و داوایان لی ده‌کات له‌ نیوان خۆیاندا که‌سیک هه‌لبژێرن ، ئەوانیش هه‌زهره‌تی "عوسمان" هه‌لده‌بژێرن ، له‌

دوای شەھید بوونی حەزرەتی عوسمان دیاری کردن و ھەڵبژاردنی خەلیفە دەگەریتەو ھە بۆ دەستی کۆمەلگە "مەدینە" و ئەوانیش حەزرەتی "عەلی" بە خەلیفە دیاری دەکەن ، پرسیارەکە ئەمەیه : ئەم چوار پێگا جیاوازی لە دیاری کردنی خەلیفە ئەو ھە ناسەلمیشت کە چۆنیتی جیبەجی کردنی دادپەرەری لە حکومراڤیدا بۆ ئەقل و ئیرادە مرقۆ بەجی ھیلراوہ ؟

یەکیک لەو زانا مەزنانە لە دانیشتنەکەدا ئامادە بوو پووی لە مامۆستایان و پیاوانی مەجلیس کرد و وتی : (چاکتر وایە لەمە زیاتر زانستی ئەم لاوہ تاقینەکەینەو ، چونکە ئەو ھەندە من لەم گەنجە ورد دەبمەوہ تاکو بەیانی پرسیارە لی بکریت دەتوانیت وەلام بەداتەوہ و قسە لی نابریت و قسە دووبارەشی نییە)

مامۆستایەکی ئایینی تر : (بەلام قوربان منیش پرسیاریکم لەم زانا لاوہمان ھەیه ، ئەگەر مۆلەتم پی بەدە دەمەویت ئاراستە بکەم ؟)

زانا ئایینیەکە کە ناوی سەید عەبدولرەحمانی مزوری بوو : (پرسیارەکەت بکە ، بەلام با دواین پرسیار بیئت)

مامۆستا ئایینیەکە : (من لە سەردەمی فەقییەتی یەوہ تاکو ئەمڕۆ کە وانە بە فەقی دەلیمەوہ گیرم بە پرسیاریکەوہ خواردووہ و نەمویراوہ لای مامۆستاکانیشم باسی لیوہ بکەم ، بەلام کۆر لەمە گەرمترب نییە و لەمە زۆرترب زانا کۆ نابیتەوہ ، بۆیە بە ھەلی دەزانم ئەم شەو دلی خۆم والا بکەم و گری دەروونم بۆ ئیوہ بکەمەوہ ..)

موھتەدا : (بفەرموو ، بەلام مەرج نییە تەنھا من وەلامی بەدەمەوہ)

مامۆستا ئایینیەکە : (مرقۆ بە ئەقل و تەجروبی کەلەکە بوو دەتوانیت نەینییەکانی مرقۆ و ژیان و گەردوون پە پی بیات و لەبەردەم ئەو یاسا پە پی براوانەدا ژیاڤی دویایی خوی پیک بخت بە جۆریک لە ئەمڕۆدا ھەموومان دان بەو نێزامە سیاسی و ئابوریەدا دەنێن کە ئەقلی خۆراوا بەرھەمی ھیناوە ، پرسیارەکە ئەو ھەیه : ئەگەر ئەقل ئەم دەسەلاتە ھەبیت ، ئیتروەحی و ھاتنی

پەيامە ئاسمانییەکان و ناردنی پیغەمبەران بۆچی یە و لە پیناوی چیدا بوو؟
بەلام دەبیئت ریگەم پی بدەن لەسەر قسەکانتان پرسیار بکەم ، چونکە
پرسیارەکی من تەنھا ئەو نییە ، بەلکو ئەو تەنھا پیشەکییەکی بۆ ئەو
سەرەتای باسەکهمانی لیو دابمەزینین...

موهتەدا: (مامۆستای بەرپز تەنھا ئەو پرسیارە چەندین شەوی گەرەکه و بۆ
گەیشتن بە ئەنجامیک لەو مەیدانەدا من پیشنیار دەکەم پاش ماوہیەکی تر
سەردانیکی خویندنگەکی "مەلای گەرە" بکەیت و لەوی چاومان بە یەکتەر
دەکەوێت و لەسەر پرسیارەکه بە تیر و تەسەلی قسە دەکەین)

زانا ئایینییەکه — سەید عەبدولرەحمانی مزوری —: (پەحمەت لە دایک و
باوکت ، بەراستی لەمە زیاتر قسە کردن لەو مەسەلە فیکری و فەلسەفیانە
هەموومان ئالۆز دەکات و ئەو بیستوویمانە ناتوانین سوودیکی لی ببینین)

یەکیکی تر هەلیدایە: (کاک "مەنسور" ئیمە سوودی زۆرمان لە "موهتەدا"
بینی ، خودا تەمەنی درێژ بکات و زۆرتر و زیاتر زانستی پی ببەخشیت ، بەلام
ئیمە حەز دەکەین تۆش وەک عەتقاریکی مەزن کە شام و ئێران دەتناسن
هەندیک لەسەر ئەو کار و پیشە نایابە قسە و باسمان بۆ بکەیت)

زانا ئایینییەکه — سەید عەبدولرەحمان —: (کاک "مەنسور" سبەی نیوەرۆ
لە مائی ئیمە یە و ئەو پرسیارە هەل دەگرین بۆ ئەو کاتە ، ئەم میوانانە ماندون و
پیوستیان بە ئیسراحت هەیه)

داوی میوہ خواردن و هەندی قسە و باسی تر لەمەر ژیان و گوزەرانی
شارۆچکەکه میوانەکان هەستان و خواحافیزیان کرد و مائی کاک "عەبدوللا"
یان بەجی هیللا..

بە رویشتنی میوانەکان مەنسور و موهتەدا و عەبدوللا و سمکۆی کۆری تەنھا
کەوتن و لەبەر ماندوویی میوانەکان کاک عەبدوللا داوی لە "نازدار" ی
هاوسەری کرد جیگە بۆ میوانەکان رابخات تاکو بحەوینەو و ماندووبوونی خۆیان
دەربکەن ، "موهتەدا" داوی کرد ئەگەر "سمکۆ" بەحاکم دەزانیت ییکەو

لەسەر بان جیگەیان بۆ رابخەن ، "سمکۆ" دوو جیگەیی بردە سەربان و لەگەڵ "موهتەدا" پۆیشتنە سەرەووە و لەسەر جیگەکانیان پراکشان ، "موهتەدا" پرسیاری لە "سمکۆ" کرد: (ئەو قسە و گفتوگۆیانەیی دانیشتنەکەت لا چۆن بوو؟)

"سمکۆ" پراشکاووانە هاتە وەلام و وتی: (بیزم لە هەمووی دەکردهووە ، کاتیکی پرسیار دەکرا و تۆش وەلامت دەدایه‌ووە لە پرسیار و وەلامەکەش ئیلاج دەهات)

موهتەدا: (زۆرم پیخۆشە راستگۆیانە بیروپرای خۆت دەردەبریت)

سمکۆ: (ئاتاجی درۆکردن نیم لە لات)

موهتەدا: (بەلام پیم خۆشە بزانم تۆ بیز لە چی ناکەیتەووە ، یاخود بەچی ئیلاجت نایەت)

سمکۆ: (بە ئازادبوونی مەرۆک لە هەموو کۆت و پیوەندیکی لە پیش هەموویانەووە ئازادبوونی لە کۆت و پیوەندی ئایین)

موهتەدا: (ئەی بۆچی لە ئازادی رەها بیز ناکەیتەووە ؟)

سمکۆ: (چونکە مەرۆک دەکاتەووە بە مەرۆک ، شتەکانی تر مەرۆقبوون لە مەرۆک وەردەگرەنەووە ، بەلام ئازادی مەرۆقبوون بۆ مەرۆک دەگێڕێتەووە)

موهتەدا: (بەلام ئازادی کەش و هەوايەکە دەرخسێت بۆ ئەوێ مەرۆک بیری تیا بکاتەووە و نەخشەیی تیا بگێڕی و ئاراستە و هەلوێستی جۆرا و جۆر وەرەبگریت ، دەمەوێت بڵیم ئازادی زەمینەییە ، وەرزه ، کەش و هەوايە تاکو مەرۆک وەك جوتیارێک تۆوی تیا بچینیت و بەری تیا بدوریتەووە ، ئایا تۆ لە کەش و هەواي ئازادیدا دەتەوێت چ تۆویک بچینیت؟)

سمکۆ: (لەوانەییە ئەو پیناسەییە تۆ بۆ ئازادی دەکەیت من قبوڵم نەبێت...)

موهتەدا: (بۆ ؟)

سمكۆ: (چونكه ئۇو پېناسەيەكى زۆر ئايدۆلۆزىيانەيە بۇ ئازادى دەكەيتت ،
لاى من پابەندبوون بە ئايدۆلۆزىاوو جۆرىكى ترە لە كۆيلەبوون و لە دەستدانى
ئازادى)

موھتەدا: (بەلام زۆر شت ھەيە مۇقۇ پېيەو پابەندە و لە ئازادىيەكانىشى
كەم ناكاتەوہ)

سمكۆ: (وەكو چى ؟)

موھتەدا: (وەك ئەم جل و بەرگەى لەبەر من و تۆدایە)

سمكۆ: (ئەم جلو بەرگە تەجروبە سەلماندىيەتى بۇ سەرما و گەرما سوودى
ھەيە ، لەگەل ئۇوھشدا ھەندىك كات لېمان دەيىتە كۆت و پېوھند)

موھتەدا: (يانى تۆ باوہرپت بە تەجروبە ھەيە ؟)

سمكۆ: (بەلى)

موھتەدا: (كەوابوو تۆ پابەندىت بە شتىكەوہ ناوى تەجروبەيە)

سمكۆ: (بەلى ، بەلام دەبى ئۇوہ بزانىت تەجروبە سەلماندىيەتى كە
تەجروبە بە كەلكە و زيان بە مۇقۇ ناگەيەنىت)

موھتەدا: (ھەرچۆنىك بىت تۆ باوہرپت بە شتىك ھىناوہ ناوى تەجروبەيە)

سمكۆ: (ھەروايە)

موھتەدا: (چۆنت زانى تەجروبە بە كەلكە ؟)

سمكۆ: (وتم ، تەجروبە سەلماندىيەتى كە تەجروبە بە كەلكە)

موھتەدا: (دەى ھەربەو جۆرە خاوەن بېروباوہرەكانىش دەلېن: تەجروبە و
زانست و ژىرى سەلماندىيانە ئۇو باوہرپەى ئۇوان پېيەوہ پابەندىن مۇقۇ ئاسوودە
دەكات و بۇ ژيانيان پېويستە)

سمكۆ: (بەلام باوہرپى ئايىنى بە زانست و تەجروبە ناپېورىت)

موهتهدا: (پاسته ، ژیری پهی به هه موو بنچینهکانی ئایین نابات و ناتوانیت پیناسهیهکی زانستیانهیان بۆ بکات ، بهلام ئایا لهو دیو ئهقل و زانستهوه ریگهیهکی تر نییه بۆ ئهوهی مرۆڤ له حهقیقهتی باوهری ئایینی بگات و لهو دنیا ئالۆز و پر له گومانه بیته دهرهوه؟)

سمکو: (لهو دیو ئهقل و فهلسهفه و زانستهوه شتیکی تر ههیه ئهویش بریتی یه له ئهفسانه و وههم و خهیاڵ پلاوی)

موهتهدا: (ههروا به ئاسانی ئهو دیوی ئهقل به وههم و ئهفسانه یه کسان دهکەیت؟!)

سمکو: (بۆخۆی وایه من گوناهم چی یه ، خۆزگه شتیکی تر ههبوايه؟)

موهتهدا: (بهلام له گهوره فهیلهسوفانی یونانهوه تاكو ئهمرۆ زۆر کهمن ئهوه ئهندیشمه ندانهی قسهی لهو جوړه بکهن ، بهلکو زۆرینهیان لهسهر ئهوه کوکن لهو دیو ئهه جیهانهی ئیمهوه جیهانیکی تر بوونی ههیه و وههم و خهیاڵ پلاویش نییه تهنها ئهوهیه ئهقل ناتوانیت پهی پێ ببات)

سمکو: (لای من ئهو شتهی ئهقل پهی پێ نهبات ئهفسانهیه)

موهتهدا: (تۆ مافی خۆته وا بیر بکهیتهوه ، بهلام زانا و فهیلهسوفان ئهه قسهیهی تۆ ناکهن)

سمکو: (بهلام کهمیش نین ئهوانهی ئهه قسهیهی من دهکهن)

موهتهدا: (ماندوم کردی ئیستا کاتی ئهوه هاتوو بنووین...)

ههردوو خامۆشی یهک داگیری کردن و کهوتنه ناو خهویکی قوولهوه...

سبهینی زوو "موهتهدا" به ئاگا هات و بۆ ئهوهی "سمکو" به ئاگا نهیهت به ئهسپایی لهسهر جیگهکهی ههستا و به پهیژه دارینهکهدا هاته خوارهوه و بهره و دارستانی پشتی گوندهکه به تهنها کهوته ری ، دنیا هیشتا به تهواوی پۆشنای نهکرد بوو ، چری دارستانهکه و لیلهی بهره بهیان ناو دارستانهکهی به دهریایهیهکی تاریک گۆری بوو ، ئهو ته...

لیی بزر دەبوو ، هەندیک جاریش تووله ریگه که بۆخوی ئەوەندە باریک دەبوویهوه دەتوت پرسی خورییه و ئافرهتییکی لیزان به تهشییهکی باریک دەپرسیت ، ئەو له گه پان به ناو دارستانه کهدا بهردهوام بوو تا کانیاویکی سازگاری بن دارقه زوانیکی پیری دۆزیهوه و دهستنوژیکی هه لگرت و له سهه بهرده نوژه بهردینه که چهند رکاتیکی نوژی بۆ خودای خوی کرد و پاشان له سهه بهرده نوژه که دانیشت ، سههه تا چاویکی به دهوور و بهری کانیاوه کهدا گێرا ، بینی له چوار دهووری کانیاوه کهدا ورده پهری " کهو " ی له سهه کهوتوو هه وهش به لگه بوو له سهه هاتنیان و خواردنه وهی ئاو له کانیاوه که ، دواتر کهوته هه لمژینی نه سیمی به ره بهیان ، ئەو نه سیمه ی دهتوت له سینهی عاشقیکه وه هه ل دهقوولیت و به دیاری بۆ مه عشوقیکی میهره بانی ده نیریت ، هه لمژینی نه سیمی به ره بهیان که گوند نشینه پاک و بیگه رده کان پیی ده لێن " سه بای سالحان " یه کیکی بوو له خوی هه میشه یی " موته دا " ، ئەو گه ره به ره به یانیکی له هه لمژینی ئەو نه سیمه دوا بکه وتبایه تا کو ئیواره ههستی به بیزاری و قورسی جهسته ی ده کرد ، خو ئەگه ره ئەو نه سیمه له جیگه یه کی دوور له شار بییت و له ناو دارستانیکی چرپا بییت ئەوا هه رگیز له یاد نا کریت و دووباره بوونه وهی ده گمه نه ...

له دووره وه گوپی له قاسپه ی " کهو " ه سلۆک و سهرکه شه کان بوو ، خویندنی ئەوان هه ره شه بوو له لیلی و تاریکی به ره بهیان ، ئەوان بهو خویندنه مژده ی پوژیکی نوییان به یه کتری ده دا و یه کتریان ئاگادار ده کرده وه له خیانه تیکی زۆر له میژه له ناویاندا ریشه ی داکوتیوه و هه ره موو نه فره تی لی ده کهن و هه ره مووش له گه ل دیلی و ئەساره تدا تی ده کهن ، له یه کتریان ده پرسی: بۆ خو مان ناپاکین ، یاخود راوچییه کانن فیری خیانه تمان ده کهن؟ هه شیان بوو وه لامی ده دایه وه و ده یوت: ناپاکی چاره نووسه و که سمان ناتوانیت له دهستی قوتار بییت ، ناپاکی مه رگه و مه رگیش له ده ره وهی ده سه لاتی زینده وه رانه وه یه ...

"موهته دا" چاوه کانی لیک نابوو له ناکاو "مهریه می مه له کووتی" به سهرپویشیکی سپی یه وه هاته پیش چاو ، له پر چاوی کرده وه و سهیری ده ور و بهری خوی کرد ، به لام که سی نه بینی و وای لیکدایه وه فراوان بوونی خه یالی بوو بیت ، بویه دیسان چاوه کانی لیکنایه وه ، ئه مجاره یان گه شتر و پوشتتر "مهریه م" ی هاته پیش چاوان ، به لام به سهرپویشیکی ره شه وه ، دیسان چاوی کرده وه و له چوار ده وری خوی ورد بوویه وه ، دیار بوو که س له و ناوه دا بوونی نه بوو ، هه ستایه سهرپی و کانیاوه که ی به جیهیلا و به ره و مالی کاک "عه بدوللا" گه رایه وه و پرووی له دیوه خانه که کرد ، بینی بابی و کاک "عه بدوللا" دانیشتون و "مهریه م" یش سفره ی بو داخستون و له پال سه ماوه ره که دا دانیشتوو و چایان بو تی ده کات ، "مهریه م" به بینی "موهته دا" بزه یه کی زور هیواشی خسته دهره وه و "موهته دا" ش به تیله ی چاوه کانی به خیرایی سهرپیکی "مهریه م" ی کرد ، سهر له وه دا بوو ئیواره که "مهریه م" ی بینی سهرپویشیکی سپی له سهر نابوو ، به لام ئه و به یانییه سهرپوشه که ی به ره ش گۆری بوو ، دیار بوو "مهریه م" چاوه پروانی گه رانه وه ی "موهته دا" بوو ، چاوه پروانی یه که شی له سهر کانیاوه که بو "موهته دا" له شیوه ی "مهریه م" دا به رجه سته بوو بوو...

سفره ی به یانیان له مالی کاک "عه بدوللا" له هه موو ژمه کان زیاتر ده پازینرایه وه ، په نیری کوردی و هیلکه ی مریشکی خومالی و ماستی مه پ و کولیره ی ته نووری گهرم و ههنگوینی کوردی پالخته به هه میشه یی سفره ی مالی کاک "عه بدوللا" ی به جی نه ده هیلا...

داوی خواردنی ژمه ی به یانی "مه نسور و کاک عه بدوللا" و چه ند دۆستیکی تری سهردانی چه ند خانه واده یه کیان کرد ، یه کیک له و خیرخوازانه ی هه میشه له خه می هه ژاران و که م ده ستانی شاروچکه که یدا بوو باسی چه ند خیزانیکی هه ژاری بو "مه نسور" کرد و داوی لیکرد به پیی توانا ده ست گروییان بکات ، "مه نسور" داوی له دۆستانی کرد هه موو ئه و خانه واده هه ژار و ده ست کورتانه ی بو دیاری بکه ن تاکو بتوانیت کۆمه کییه کیان پی بکات ، هه رکه س له

جیگەى خۆیەو ناوی کۆمەلێك خێزانی هەژاریان ناوونوس کرد و پلەى هەژاری و ژمارەى خێزانیان دیاری کرا و "مەنسوورى عەتتار" یارمەتییهکانى بۆ دیاری کردن و داواى لە کاک "عەبدوللا" کرد هەموو مانگێك کەسێك بنیڕیتە لای و ئەو کۆمەکیانە وەربرگرت و لە رێگەى ئەو پیاوێ خێرخوازهو پێیان بدات...

"موهتەدا" لە مالى کاک "عەبدوللا" وە داواى مۆلەتى لە بابى کرد و جاريکی تر بەرەو لوتکەى چیاکە و دارستانە چر و پرەکە بەرپى کەوتەو ، لەگەڵ نزیکبوونەو لە دارستانەکە هەنگاوەکانى خێراتر دەبوو ، دەتوت لەسەر سەکۆیەک وەستاو و زەوى بە ژێر پێیهکانیدا گوزەر دەکات ، ئەو هەستى بە ماندو بوون نەدەکرد ، هەناسەدانى زۆر ئاسایی بوو، سەوزى دارستانەکە لەبەر چاوى شەپۆلى دەدا ، شەپۆلێك پەلى بۆ "موهتەدا" دەهاویشت و دەتوت داواى لى دەکات بچیتە باوەشیهو ، زۆرى نەبرد شەپۆلى دارستانەکە "موهتەدا" ی لە ئامیز گرت و بردیە ناو هەناوى خۆیەو، لەگەڵ کەوتنە نیو دارستانەکە "موهتەدا" شتەکانى دەور و بەرى لى بوو بە جیهانیك کە پێشتر شیوہیەکی لەو جۆرەى بە چاوان نەبینى بوو ، پەرەگەکان هەزار پەرەنگ بوون ، سپى تیايدا تەختى ئەو مەملەکەتەى داگیر کرد بوو ، ئاوازیکی ئەفسووناویى لە تان و پۆیەکانى ئەو فەرشە هەزار پەرەنگانەو هەلەدەقوولێ و مروڤى بەرە و کەنارەکانى مەست بوون پەلکێش دەکرد، لە ناکاو بۆنێکی دلڤین کەوتە بەرەستى و لە جیگەى خۆیدا کەوتە بالەتەپە و وردە وردە جەستەى گۆرا بە پیرە دارێك کە پەرەگ و پێشالی بە هەزاران پى بە ناخى زەویدا پۆچوو بوو ، پەل و پۆیەکانى لە فەزادا پەرش و بلاو بوو بوون ، جەستەى بە ملیۆنەها گەلای سەوز داپۆشرا بوو ، سەرچەم درەختەکانى دارستانەکە لە شەپۆلە فرە پەرەنگانەو بوونەو بە درەخت ، درەختەکان بە دەورى ئەو پیرە درەختەدا کە "موهتەدا" بوو کەوتنە سەما و سورپانەو ، دیار بوو "موهتەدا" شای درەختان بوو ، بەلکو شای دارستان بوو ، ئەو کاتیك سەرنجى درەختەکانى دەدا ئەوێ لە یاد بوو کە "موهتەدا" یە و جەستەى بۆ پیرە درەختێك گۆراو ، درەختەکان لە سەما کردن بەردەوام بوون ، تا دەهات خێراتر دەبوون ، پیرە درەختیش لەگەڵ ئەوان کەوتە سا

خولگەيەکی بەریندا بە خیرایی دەسوراپیەو ، چەقی خولگەکە پیرە دارەکە بوو ، لەگەڵ ھەر سورپانەوہیەکدا شەپۆلیک لە نووری سەوز دەردەپەری و ھەموو ئاسۆکانی گەردوونی سەوز و پۆشن دەکرد ، سورپانەوہی خیرا نیوانی درەختەکانی کەمتر دەکردەوہ ، ھەر ھەموویان ئاویزانی پیرە درەختەکە بوون ، یەکیک پیتی دەوت : بابە ، یەکیک باپیر ، یەکیک بابە گەورە ، یەکیکی تر باپیری مەزن ، ھەر یەکیک بە ناویک بانگی دەکرد ، پیرە درەختەکە ئادەمی ھەموو درەختەکانی تر بوو ، لە پشستی ئەوہوہ ھاتبوونە درەوہ و لەوہوہ سەرچاوەیان وەرگرت بوو ، درەختەکان بە لیشاو خۆیان دەکرد بە جەستە ی پیرە درەختەکەدا ، ئەم کارەیان بەردەوام بوو تا سەرچەم درەختەکان لە جەستە ی پیرە دارەکەدا بزر بوون ، خۆی بە تەنھا مایەوہ ، بە قوولایی گەردووندا شۆر دەبوویەوہ ، ئەوہندە پۆیشتی تا لە بیری چوو ئەو درەختە یان تەنکی بزر بووی نیو قوولایی گەردوونە ، لە ناکاو ئاسۆ سەوزەکان بە دەرکەوتن ، دارستانیکی چر و پڕ ھاتە بەردەمی ، داوی گەپان و وردبوونەوہ بۆی دەرکەوت سەرچەم ئەو دارستانە یەک درەختە و پەل و پۆی بە ھەموو لایەکدا لی داوہ و پەخشی کردۆتەوہ ، پۆیشتی بەردەمی و پرسیاری مەزنی و گەورەیی ئەوی کرد ، ئەویش بە ئاماژە داوی لی کرد زیاتر بێتە پێشەوہ ، بەرەو پێشەوہ چەند ھەنگاویکی نا تاکو پەل و پۆیەکانی بەر پەل و پۆیەکانی درەختە مەزنەکە کەوت ، لەگەڵ بەریەک کەوتنیان درەختە مەزنەکە پیرە درەختەکە ی گرتە ئامیز و لە ناخی خۆیدا بزی کرد ، بزر بوون توانەوہی ئەو بوو لە کۆی ئەو مانایانە ی درەختە مەزنەکە لە خۆی گرت بوو ، لە سەرەتاوہ وای دەزانی لە ناو ئەو درەختە مەزنەدا بوونی ھەیە و نەتواوەتەوہ ، بەلام دواتر بوونی گۆرا بۆ بوونی درەختە مەزنەکە و لە بیری چووہیەوہ سەرەتای ئەو چی بووہ ، بەلکو تەنھا درەختی مەزن بوونی ھەبوو ، لە ناکاو درەختی مەزن مانای درەختبوونی لە بیر چووہیەوہ ، ئەو دەیزانی ھەیە ، بەلام نە ی دەزانی چی یە ، زەمەنیک لەو سەرسامی و ھەیران بوونەدا ژيانی بەسەر برد ، تا وای لی ھات ھەستی بە بوونی خۆی لە دەست دا و دەیزانی کە بوونی نییە ، تەمەنیکی لە نەبووندا بەسەر برد تا گەیشتی ئەو جیگە ی ھەست کردن بە نەبوونی خۆی

کۆتایی پى ھات و ھەموو شتێك پىچرایەو و خۆى خزانه دەریای نەبوون ، لە دەریای نەبووندا چەندە مایەو ؟ کەس نازانیت ، چونکە بوونی نەبوو تا بزانییت چەندە ماوەتەو ، کە ھاتەو ھۆشى خۆى لە دارستانی دامینى چىایەکەدا راکشاو و سەرى بە پىرە دارێکەو ناو ، بەلام کات لە خۆرئاواووندا ، بۆیە بە پەلە ھەستایە سەر پىو بەرەو مالى کاک "عەبدوللا" بەرپیکەوت و لەگەڵ بانگى ئىوارەدا گەیشتەو مالى کاک عەبدوللا ، " نازدار " ى دایکى مەریەم ھات بە پىرەو و بۆ ژوورەو ھەرمووی لى کرد ، "موھتەدا" پرسیاری کرد لە دایکى "مەریەم" بچمە کام ژوورەو ، ئەویش ھەرمووی لى کرد بۆ دیو خانەکە ، "موھتەدا" ھیشتا خۆى بە پىرە درەختەکە دەزانی و پرسیاری لە دایکى "مەریەم" کرد : بلى لەو ژوورەدا جیگەم ببیتەو ؟

دایکى "مەریەم" پى و ت : گەر پەل و پۆیەکانت کۆ بکەیتەو جیگەت دەبیتەو ، "موھتەدا" دەستى بەسەریدا ھىنا و چوو ژوورەو ، کاتێک ئەو گەفتوگۆیە بە نىوان "موھتەدا" و " نازدارى مەلەکووتى " دا تى پەرى "مەریەم" لەو جیگەدا وەستا بوو ، پرسیاری لە دایکى کرد : (ئەو قسانە چى بوو بە نىوان تۆ و "موھتەدا" تى پەرى ؟)

دایکى مەریەم : ("موھتەدا" شا درەختىكى مەزنە)

ديسان "مەریەم" ھىچ تى نەگەیشت و برپاری دا چىتر پرسیار نەکات ، چونکە وەلامى پرسیارەکان ئالۆزترى دەکرد...

" کاک عەبدوللا و مەنسورى عەتتار " لە بەیانىیەو نەگەر پابوونەو ، دیار بوو بۆ ژەمى ئىوارە بانگەیشتى مالى یەکیک لە دۆستان کرا بوون ، "موھتەدا" لە پىگەى دایکى یەو داواى کرد لە ژوورێکى بیدەنگدا جیگەىەکی بۆ پرا بخەن و تاویک تیايدا بنوی ، ئەوانیش جیگەىەکیان بۆ ئامادە کرد و "موھتەدا" تیايدا کەوتە ناو خەوێکى قوولەو ، دەتوت چەند سەدەىەکە نەخەوتوو ، ھەر ئەوھندە سەرى نایە سەر سەرىنەکە چاوەکانى ئاوا بوون و پۆحى جەستەى بەجى ھىلا و لەو دنیا بىسەر و بنەدا کەوتە بالە تەپى و گەردش و دەوران ،

بەیانى زوو بە ئاگا ھات و بۆ خۆدانە بەر شەپۆلى بەرە بەیان لە مالى کاک
"عەبدوللا" دوورکەوتەوہ...

ھەر ئەو پۆژە "مەنسورى عەتتار" مۆلەتى لە کاک "عەبدوللا" و دۆستانى
وەرگرت و بەرە و شارەکەى خۆيان لەگەڵ ھاوسەرەکەى و "موھتەدا"
گەرانەوہ...

پاش چەند ھەفتەىەک مامۆستا ئایىنىيەکە لە گوندەکەى مالى کاک "عەبدوللا"
"وہ بە سەردانى "موھتەدا" ھات بۆ شار ، مزگەوتەکەى "مەلای گەورەى"
دۆزییەوہ و لەگەڵ "موھتەدا" چاویان بە یەکتەر کەوت ، "موھتەدا"
میوانەکەى بۆ مالىوہ ھینایەوہ و دواى خواردنى ژەمى ئیوارە لە دیوہخانەکە بە
ئامادەبوونى "مەنسور" ى بابى ھەرسى دانىشتن و کەوتنە وتووێژ ، سەرەتا
"موھتەدا" مۆلەتى لە بابى خواست و "مەنسور" یش فەرمووى لیکرد و
وتى: مۆلەتى من بدەن تەنھا گویتان لیبگرم ، خۆ ئەگەر ناچارىش بى ئەوا
قسەىەکم لەو نۆوانەدا دەبیئت...

موھتەدا (مامۆستای بەرپز پرسىارەکەى ئەو شەوہت دووبارە بکەرەوہ)

مامۆستا ئایىنىيەکە - پارچە کاغەزىکى دەرھینا کە دەقى پرسىارەکەى
تیادا نووسى بوویەوہ ، وتى (دەقى پرسىارەکە وەك خۆى دووبارە دەکەوہ :

مرۆڤ بە ئەقل و تەجروبیەى کەلەکە بوو دەتوانیئت نھینىيەکانى خۆى و ژيان و
گەردوون پەى پى ببات و لەبەردەم ئەو یاسا پەى پى براوانەدا ژيانى دونیایى
خۆى رێک بخات ، بە جۆرێک لە ئەمڕۆدا ھەموومان دان بەو نىزامە سیاسى و
ئابورییەدا دەننێن کە ئەقلێ خۆرئاوا بەرھەمى ھیناوە ، پرسىارەکە ئەوہیە:
ئەگەر ئەقل ئەم دەسەلاتەى ھەبیئت ، ئیتر وەحى و ھاتنى پەيامە ئاسمانىيەکان
و ناردنى پیغەمبەران بۆچى یە و لە پیناوى چیدا بووہ ؟!)

موھتەدا (سەرەتا دەبى بزانین میژووى ئەم زانست و تەکنۆلۆژیاىیەى ئەمڕۆ
لە " دوو سەد " سال تیناپەریت ، میژووى مرۆڤ لەسەر ئەم زەویە سەدان جار
بەرانبەر ئەو میژوویەى ، بۆیە میژووى ھەموو مرۆڤایەتى بەم دوو "سەد سالە"

ناپیۆریت ، لەم "دوو سەد" سالاڤدا دەیان جەنگی خویناوی سەری ھەلداو و ملیۆنەھا مرقۆ بوونەتە قوربانی ، تەنھا قوربانییەکانی جەنگی یەكەم و دووھمی جیھانی بە دەیان ملیۆن کوژراو و بریندار دەخەملینریت ، ئەوھ قوربانییەکانی جەنگی زۆرتر و زیاتر کرد ئەو تەکنۆلۆژیایە بوو مرقۆ دایھینا ، ئەو شمشیری بە بۆمبێ ئەتۆمی گۆری و لە چەند چرکە یەكدا گیانی "سەدان ھەزار" مرقۆی کیشا ، زانست و زانیاری مرقۆ زیادی کردوو بەلام شەپەنگیزییەکانی گەر زیادی نەکردبیت کەمی نەکردوو ، نابیت ئەو لاپەرە زێرین و پرشنگذارانە میژووی مرقۆقیایەتی لە یاد بکەین کە چەندین زانای پایە بەرز لە مەیدانی فیکر و زانست و فەلسەفەدا نەخشان دوویانە ، ھەموو مرقۆقیایەتی قەرزاری "لویس پاستیر" ن کە بە دۆزینەوھەکانی لە مەیدانی پزیشکیدا دەیان نەخۆشی کوشندە ی بنبر کرد و بەختەوھری بۆ مرقۆقیایەتی ھینا ، بەلام ئەوھ "لویس پاستیر" و زانا مەزنەکانی تر دایان ھینا و دۆزیانەوھ لە لایەن کۆمەلای مرقۆقی شەرشەنگیزەوھ بەکارھینرا و لە پیناوی بەرزەوھەندییەکانی خۆیاندا قۆرغیان کردوو ..

لەم دەستەکە ی ترەوھ ھاتنی پیغەمبەرەکان لە قوناغە جیا جیاکانی میژووی مرقۆقیایەتیدا کاریگەری گەورە ی لەسەر تەکانی زانستی بوو ، من نالیم ئەوان زانا بوون چونکە ئەو پۆشاکە بۆ بالای پیغەمبەرەکان تەسک و نەشیاو ، بەلام لەگەڵ ئەوھ شدا ھاتنی ئەوان تەکانی گەورە ی کۆمەلایەتی و زانستنی و فیکری لیکەوتوتەوھ ، دروستکردنی کەشتییە کە بە قەدەر ئوستولیکی زەبەلاحی سەربازی ئەمڕۆ بووھ لە لایەن حەزرەتی "نوح" ھ وە بۆ ئەو سەردەمە شۆرشییکی تەکنۆلۆژی گەورە بوو ، کارە چاکسازییەکانی حەزرەتی "یوسف" لە مەیدانی ئابووری و سیاسیدا شۆرشییکی مەزن بووھ بۆ سەردەمی خۆی ، دایھینانی پۆشاک سەربازی لە لایەن حەزرەتی "داوود" ھ وە دایھینانیکی گەورە بووھ و پیشخستنیکی مەزن بووھ لە مەیدانی سەربازیدا ، ھاتنی حەزرەتی "عیسا" تەکانی گەورە ی بە مەیدانی کاری پزیشکی داو ، ھەر بەو جۆرە شۆرشیک بووھ دژ بە زولم و زۆری دەسەلاتدارانی ئایینی و سیاسی ، دەرکەوتنی حەزرەتی "محەمەد" لە نیمچە دورگە ی عەرەبیدا مەزنترین شۆرشێ سیاسی و کۆمەلایەتی و ئایینی بووھ ، بۆیە ھا

بۆ پەرەووەی مرقایەتی و لە دواى ئەوانیش پەرۆرمستە ئایینیەکان کاری گەورەیان لەسەر پەيامەکانی ئەوان کردووە ..

کرۆک و گەوهەری پەيامی پێغەمبەران راست کردنەوێ بیر و بینشی مرقە لەمەر مرقە و ژیان و گەردوون و خودا ، پاشان پەيوەست کردنی ھەموو ئەمانە بەیەكەوہ بە پەتی خۆشەويستی و تەبابی ، نابیت پیمان وابیت ئەوہی ئەمەر مرقایەتی لەسەریەتی تەنھا ئەقلی ڕووت دروستی کردووە ، نەخیر ، بەلکو پەيامە ئاسمانییەکان کاریگەری قوولیان لەسەر ئەخلاق و کولتور و ڕۆشنبیری و عورفی یاسایی بەجێھێشتووە ..

پەيامە ئاسمانییەکان بۆ مرقایەتی ھەلگری بەھای ڕۆحی مەزنن ، مرقە بە بێ ئاین ناتوانیت خۆشبەخت بیت ، ئایینە ھاوسەنگی دەخاتە ناو ژیانەوہ ، ئایینە مانا بە ژیان دەدات ، ئایینە مانا بە چاکەخواری دەبەخشیت ، ڕۆح بە بەری دادپەروریدا دەکات ، مرقە زۆرجار لە دەستی یاسا قوتاری دەبیت ، بەلام ئاین پێی دەلێت: ناتوانیت لە دەستی عەدالەتی خودا دەربچیت...

مامۆستا ئایینیەكە (لێرەدا پرسیارێکی تر دروست دەبیت: بۆچی ھاتنی پێغەمبەران كۆتایی پێ ھات؟)

موھتەدا (دیاریکردنی پێغەمبەریك و ناردنی بۆ سەر گەل و نەتەوہیەك بە برپاری خودا بوو نەك ھەزی مرقە ، بۆیە ھاتن و نەھاتنی پێغەمبەران ویستی مرقی تیدا نییە و تەنھا بۆ ئەو دەگەرپتەوہ ، ئیستا دەچمە سەر پرسیارەكە ی تۆ ، قورئان ھەزەرەتی مەمەد بە دوایین پێغەمبەری پەيامدار دەزانیت ، بەلام دەبێ ئەو راستییە بزانی کە ئیمامە مەزنەکان و نوێخوازان (المجددون) ی ئایینی ئیسلام لە پلە و پایە و گەرەیدا ھیچیان لە " ئەنبیا " ی بەنی ئیسرائیلی كەمتر نییە ، خودا چۆن بە وەحی پشٹیوانی لە دایکی موسا و مەریەم و ھەوارییەکانی ھەزەرەتی عیسا و یارانێ ئەشكەوت كرد بە ھەمان پێودان كۆمەكی و پشٹیوانی ھەموو ئەو ئیمامە مەزنانە دەكەت كە بەیداخی گەشاندنەوہی پشكۆی ئاین ھەلدەگرن و گیانیکی تازە بە بەر مرقایەتیدا دەكەنەوہ ، ئیمە نابیت پیمان وا بیت بە مردن ، ھەزەرەتی " مەمەد " بەوہندی

زەوی لە گەل ئاسمان پچرا و تەنھا پێگەی ژیری بۆ مرقۆ ماوەتەو ، خودا
کۆمەکی و پشتیوانی خۆی بۆ دەستەبەکی تایبەت بە بەردەوامی دەنێرێت و
پەيوەندی خۆی بەردەوام دەکات (

مامۆستا ئایینیەکە (دەتوانیت بەلگەبەسەر لە قورئان بۆ ئەم قسەت پێ
بدە ؟)

موهتەدا (مامۆستای بەرپز چي لەم ئایەت تێدەگەیت ؟ خودا کاتێک وەسفی
دەستەبەکی لە باوەرداران دەکا دەفەرمویت (أولئك كتب في قلوبهم الإيمان و
أيدهم بروح منه) ، ئەوانە خودا باوەر لە ناو دلیان دەنووسیت و کۆمەک و
پشتیوانیان دەکات بە رۆحیک کە لە لای خوداوەیە ..

سەرنجی ئەم ئایەتە بدە (ينزل الملائكة بالروح من أمره على من يشاء من
عباده أن أُنذروا أنه لا اله الا أنا فاتقون) ، فریشتە بە رۆحیکەو کە بەشیکی لە
ئەمری خودا بۆ سەر هەر بەندەبەسەر کە لە بەندەکانی دادەبەزینیت ، بیانترسیین
هیچ خودایەکی جگە لەم نێیە و خۆتان بیاریزن ..

سەرنجی فەرمانی (ينزل) بدە کە باس لە داهااتوو و قورئانیش بۆ سەر
هەزرەتی محەمەد دابەزیو و ئایەتەکەش باسی چیرۆکی گەل و نەتەوێکی
پیشوو نییە ، دیسان سەرنجی وشەی (من عباده) بدە و دواتر لە مانای (أن
أُنذروا) بکۆلەرەو (...)

"مەنسور" ی بابی "موهتەدا" کە تا ئەو کاتە بێدەنگ بوو ، هاتە دەنگ و
وتی (لەمە زیاتر مەرۆ ، چونکە پەردە لادانە لەسەر نەهێنییەکی کە ئاشکرا کردنی
گرفتێ گەورە بۆ مرقۆ سادەکان دەخولقینیت)

موهتەدا (دوایین قسەم ئەوەیە کە لە دواي هەزرەتی "محەمەد" هیچ
پێغەمبەرێکی پەيامدار نایەت و هەر نوێخواز (المجدد) یك سەر هەڵدەدات لە ناو
ئەو پەيامەدايە کە دوایین پێغەمبەر بە مرقۆیەتی گەیاندوو ، بەلام ئەو
نوێخوازانە خاوەنی پەيامی بچووک (الرسالة الصغرى) ن و تەنھا هەزرەتی
"محەمەد" ه پەيامی مەزن (الرسالة الكبرى) ی پێدراو ، لێرەو ئەو بیرە

چەوتەى كە مرۆڤ دايھېناوہ و قوناغەكانى بىرى مرۆڤايەتياىان بۆ: ئەفسانە و ئايىن و فەلسەفە و زانست دابەش كىردووه لە خۆيدا ئەفسانەيەكى گەورەيە و ھىچ ئەرزىشكى نىيە ، چونكە خودا مرۆڤ و ژيان و گەردوونى وىل نەكردووه و بۆ تەنھا ساتىكىش لىي بى ئاگا نابىت...

مامۇستا ئايىنىيەكە (پىم وايە دەرگايەكى فراوان و ئاسۆيەكى بەرىنت بە پووم دا والا كىرد ، بەلام پىويستم بە بىركردنەوہى زۆرتىر و زياترە...)

مەنسورى عەتتار (مامۇستا و زانست بۆ مرۆڤ تەنھا نىشاندانى ئاسۆيەك و كىردنەوہى دەرگايەكە ، خۆ گەياندنە ئەو ئاسۆيە و تىگەيشتن لەو جىهانەى دەرگاگەى بە پووتدا والا كراوہ پەيوەندى بەخۆتەوہ ھەيە)

بہشی دووہم

- ۱ -

مانگی ھەنگوینی و ژیانی خیزانی

"مەنسور" لە پێگەی "مەعسومە"ی ھاوسەرێوە وەلامی "موهتەدا"ی لەسەر داخوایکردنی "مەریم" بە دەست کەوت و پاش ماوێهەك لەگەڵ چەند کەسیکی تر چوونە داخوای "مەریم" و داوایان کرد بۆ "موهتەدا"، داواکردنی دەستی "مەریم" بۆ "موهتەدا" جیگەی دلخۆشی کاک "عەبدوللە و نازدار"ی ھاوسەری بوو ، چونکە ئەوان باشتەین ھاوسەر و چاکترین خانەوادەیان بۆ کچەکیان بە دەست کەوت بوو...

شەوی بووک و زاوایی "مەریم و موهتەدا" لە شەوی بووک و زاوایی خەلکانی تر جیاواز بوو، ئەو شەو ھەموو گیانیان بۆ پارچەبەك لە شەرم گۆرا بوو ، ھەردوو بۆ خۆ دزینەو ھەوێ ژن و میژد لە شەوی یەكەمدا ئەنجامی دەدەن بە ھەردەوامی خەریکی قسە کردن بوون ، قسەیان لەسەر ھەموو شت دەکرد ، ھەریەکەیان بە دوور و درێژی باسی ژیانی مندالی خۆی کرد ، لەگەڵ یەكتر - تا درەنگانیکی شەو - سەرگەرمی قسە کردن بوون ، لە قسەکردن ماندو بوون ، دەستیان بە باویشکدان کرد ، چاوەکانیان ئاوابوون و کەوتنە ناو خەوێکی قوولەو، بەیانی بە ئاگا ھاتن ، لەسەرەتاو ھەندیک لە یەكتر دوور کەوتنەو ، ھەریەکەیان بوونی کەسیکی تر لە پالیدا ترس و داچڵەکانی بۆ دروست دەکرد ، بە تەواوی ھۆشیان بەر ھاتەو و ئەوێیان بیر کەوتەو ئەوان ژن و میژدی یەكترن ، بە یەكتری نامۆ نین ، ھەریا

بن ، ده‌بی له نیوانیاندا شهرم و شکۆ بمینیت ، چونکه دوو مروقی سهربه‌خۆ و جیاوازن له یه‌کتری...

مانگی هه‌نگوینی ئه‌و دوو مروقه نامۆیه به‌ قسه‌ کردن به‌سهر چوو ، دایکی "مه‌ریه‌م" و دایکی "موهته‌دا" بۆ ئه‌و باره‌ نا سروشتیه‌ی نیوان "مه‌ریه‌م و موهته‌دا" که‌وتنه‌ راویژ و بیرکردنه‌وه ، له‌ سهره‌تاوه‌ په‌نایان بۆ نزا و پارانه‌وه‌ برد...

پاشان له‌ یه‌کی له‌ دیده‌نییه‌کانی "مه‌ریه‌م" بۆ مائی باوکی ، دایکی مه‌ریه‌م که‌وته‌ گفتوگو له‌ گه‌ل مه‌ریه‌م و پرسیری ژیا‌نی ژن و می‌ردی لی کرد ئه‌ویش له‌ وه‌لامیدا وتی: (ئیمه‌ هه‌موو شه‌ویک تا دره‌نگانیک ته‌نها باسه‌ پۆحانییه‌کان به‌ نیوانماندا تیده‌په‌ری و هیچ کامیکمان بیرمان له‌ شتی تر نه‌کردۆته‌وه‌ ، به‌لکو حه‌ز ناکه‌ین هیچی تر به‌ نیوانماندا تیپه‌پریت...)

دایکی مه‌ریه‌م باسی ژیا‌نی ژن و می‌ردی بۆ "مه‌ریه‌م" ی کچی کرد ، ئه‌وه‌ی بۆ باس کرد که‌ ژن و می‌رد ته‌نها قسه‌کردن به‌ نیوانیاندا تیناپه‌ریت ، به‌لکو پیویسته‌ مافی یه‌کتری بده‌ن...

مه‌ریه‌م پرسیری کرد: (مافی یه‌کتری چی یه‌ ؟ ئیمه‌ یه‌کترمان خۆش ده‌ویت و له‌ یه‌کتری پازین و زۆلم و زۆر له‌ یه‌کتری ناکه‌ین)

دایکی له‌ وه‌لامیدا وتی: (ئیوه‌ ده‌بی‌ت مندالتان ببیت)

- : (ئه‌گه‌ر خودا بیه‌ویت مندالیشمان پی ده‌به‌خشیت)

+ : (کچم گه‌رتۆ و "موهته‌دا" ئه‌و کاره‌ ئه‌نجام نه‌ده‌ن مندالتان نابیت و هه‌ردووکتان عه‌یبدار ده‌بن به‌ تایبه‌ت "موهته‌دا" ی هاوسه‌رت)

- : (بۆچی عه‌یبدار ده‌بین ؟ !)

+ : (ئه‌گه‌ر پیاویک نه‌توانیت بپرواته‌ لای هاوسه‌ره‌که‌ی له‌ لای خه‌لکی به‌ چاوی ناته‌واو سه‌رنج ده‌دریت و پیی ده‌لین : ئه‌و که‌سه‌ پیاو نییه‌ ، له‌م لاشه‌وه‌ خه‌لکی هه‌زار ناو و ناتۆره‌ بۆ تۆ دروست ده‌که‌ن..)

- : (من دەبی چی بکەم ؟)

+ : (تۆ دەبیّت ئەم شتانە بۆ "موهتەدا" باس بکەیت ، زیاتر لە "موهتەدا" نزیك ببیتەو ، ئیوێ هەوسەری یەکتەر ، خودا ئیوێ بە چەند کەلیمە یەك بۆ یەکتەر حەلال کردوو ، ئافرەت دەبی گۆپرایەلی هەوسەرهکە ی بیّت ، گەر دەتەوێت خودا لە خۆت پازی بکەیت داوا پەواکانی هەوسەرهکەت جیبەجی بکە ..)

- : (بەلام ئەو هیچ داوا یەکی لە من نییە ؟ !)

+ : (لەوانە یە ئەو پیاویکی شەرمن بیّت ، بەلام تۆ نابی واییت)

"مەریەم" بێدەنگییەك داگیری کرد و پاشان هەستا و دایکی بە جیھێلا...

"مەنسور" لە پێگە ی "مەعسومە" ی هەوسەریەو بە حالەتەکە ی "موهتەدا" و "مەریەم" ی زانی بوو ، بۆیە بۆنیکی زۆر تاییبەتی بۆ دروست کردن و دای بە "مەعسومە" تا بە مەریەمی بگە یە نیّت ، ئەویش بۆنەکە ی بە مەریەم دا و داوا ی لێکرد شەوانە لە خۆی بدات...

لە یەکیك لە شەوێ کاندا "مەریەم" بۆنەکە ی بە کار هێنا و قسەکانی دایکی بۆ "موهتەدا" گێرایەو ، ئەویش لە وەلامیدا وتی: (من هەموو ئەو شتانە دەزانم ، کەسیکی نەزان نیم ، مەدرەسە ی زانستە شەرعییەکان و زانکۆشم تەواو کردوو ، بەلام لای من نزیك بوونەوێ پیاو لە ئافرەت ، یاخود بە پێچەوانەو تەنها لەباری پێویستی دایە ، من ئەم ماوێە کە لەگەل یەکتەر ژیاوین هیچ پێویستی یەکی جەستەیم بەو نزیکبوونەوێە نەبوو ، وام هەست دەکرد تۆش هەروەکو من واییت ، بۆیە لەو بارە یەو هیچ بە نێوانماندا گوزەری نەکردوو)

مەریەم: (منیش هەروەك تۆ وام ، بەلام با قسە و باسی خەلکی لەسەر خۆمان لابەین ، لە زۆر لاوێ خزمان و دەورو بەرمان قسە لەسەر من و تۆ دەکەن ، هەندیکیان بە خەمخۆری و هەندیکی تریان بۆ تانە و توانج ، هەردوو - بۆ دایک و باوکمان - بووین بە گێروگرفت...)

کە گەیشتنە ئەو بریارە جەستەى ئەو دوو فریشتەىە کەوتە لەرزین و ئارەق کردنەو ، ھەموو بوونیان بوو بە تنۆکیک لە شەرم :

دەرگا و پەنجەرەکانیان کلۆم دەکرد ، پەردەیان دادەداىەو ، گلۆپەکانیان خامۆش دەکرد ، پاشان گلۆپەکەیان پى دەکردەو و ھەریەکەیان چەند قومىک ئاوى دەخواردەو ، گلۆپەکەیان دەکوژاندەو ، دواتر بۆ ھینانى بەتانییەکی پان و پۆر گلۆپەکەیان ھەلدەکردەو ، "مەریەم" بەتانییەکەى بەخۆیدا دەدا و "موھتەدا" گلۆپەکەى دەکوژاندەو ، لەسەر جیگەکە راست بوونەو و بەتانییەکەیان لەسەر خۆیان لادا ، مەریەم دەیوت: ئەم بەتانییە زۆر گەرمە با بەتانییەکی تەنک تر بهینم ، دیسان گلۆپەکەیان ھەلدەکردەو ، بەتانییەکەیان دەگوێری ، "موھتەدا" خۆى بە بەتانییەکە دادەپۆشى و "مەریەم" گلۆپەکەى دەکوژانەو ، خۆیان لە ژێر بەتانییەکە دەنا ، ماویەك بیدەنگ دەبوون ، "موھتەدا" دەیوت: تەقەىەك کەوتە بەر گویم پیدەچیت پشیلە بۆ کەنارییەکان ھات بیت ، ھەلدەستا و گلۆپەکەى پیدەکردەو و دەچوو دەردەو و تاویك بە حەوشەکەدا دەسورایەو و پاشان دەھاتەو و دەیوت: دەنگى ھیچ شتىک نایەت ، "مەریەم" دەپیرسى سەیری ژوورە بچووکەکەى ئەو لات کرد؟ "موھتەدا" دەیوت: نەخیر ، چاکتر وایە سەیریکی ژوورەکەش بکەم ، پیاسەىەکی تری بەناو ژوور و حەوشەکەدا دەکرد و دەھاتەو ژوورەو و دەیوت: لەم پۆژانەدا پشیلە زۆر بوو ، زۆر کەس دەلێن بالندە و پەلەوەرەکانى مالاو ھەمان خوراو ، گلۆپەکەى دەکوژاندەو و تا دەگەیشتەو سەر جیگەکەى و پال "مەریەم" ی ھاوسەرى چەند سەرسمیكى دەدا ، مەریەم دەیوت: یا اللہ ، ئازارت نەگەى؟)

موھتەدا: (تۆزىك پەنجە گەورەم ئازار دەكات)

"مەریەم" گلۆپەکەى دەکردەو و سەیری پەنجە گەورەى "موھتەدا" ی دەکرد و ھەندىك دەیشیلا ، پاشان دەیوت: (تۆ بچۆ ژێر بەتانییەکە من گلۆپەکە دەکوژینمەو)

ئەم جارەیان "مەریەم" شوینەکە ی خۆی لیگۆرا و بەسەر "موهتەدا" بەر بوویەو ، "موهتەدا" دەیویست لە جیگەکە ی خۆی راست ببیتەو ، بەلام نەیتوانی ، چونکە "مەریەم" بەسەریدا کەوت بوو ، پرسیاری لە "مەریەم" کرد: (ئازارت نەگەیی؟)

مەریەم: (نەخیر)

بەو دنیا شەرمەو شەرەتای ژن و میژدی "مەریەم و موهتەدا" دەستی پیکرد... لە دوا ی ئەو شەو پەر لە شەرم و تەریقبوونەو یە چەند هەفتە یەکی تر بە نیوانیاندا گوزەری کرد بێ ئەو ی هیچ یەکیکیان بیانەو یت شەو یکی تری پەر لە شەرمەزاری وەک ئەو شەو بە نیوانیاندا تیبپەپیت ، ئەوان بەو کارەیان دەمی خەلکیان بەست و قسەو باسیان کۆتایی پی هیئا ، دایکی "مەریەم و موهتەدا" دنیا یە ک ئاسودە یی پووی تیکردن ، نەیان دەویست منداڵەکانیان بە ناتەواو بکەو نە بەرچاوانی مەردوومان ، شوکر بوو خودا ئەو گرییە ی دەروونیانی کردەو و تەم و مژیک کە لەسەر ئەو ژن و پیاو گەنجە بوو پەویبەو...

"مەریەم" زۆربە ی کاتەکانی بە خویندنی قورئانەو بەسەر دەبرد ، خویندنی قورئان تیکەل بە خوین و دەمارەکانی بوو بوو ، شەوان بوو خویندنی قورئان هەل دەستا ، بە دەنگی ئارامی پەر لە غوربەت کە لە دەنگی بولبولیکی بەندکراو دەچوو قورئانی دەخویند ، ئەو لەسەر یە ک بەیەکی ئایەتەکان دەووستا و دووبارە و سیبارە ی دەکردنەو ، هەندیک ئایەت چاوەکانی پەر دەکرد لە ئاو و بە ئارامی فرمیسکەکانی لە چاوانی هەل دەوهراند ، هەندیک لەو شەوانە خەوی لە "موهتەدا" دەتۆراند و ئەویش لەسەر جیگەکە ی هەل دەستا و دەستنوژی دەشوری و دەهاتە پال "مەریەم" و گوئی لە خویندنی قورئانەکە ی دەگرت ، "موهتەدا" بە گوێگرتن لە "مەریەم" دەکەوتە بالەتەپە و وەک چۆلەکە ی سەربپاوی لیدەهات و زۆرجار لەگەل بانگی بەیانیدا بە هۆش دەهاتەو....

سائیک له ژيانی ژن و میردایه تی "مهریه م و موته دا" به و شیوه یه تیپه ری ، دایکی "مهریه م" پرسپاری مندالی ده کرد ، "مهریه م" یش له وه لامیدا ده یوت :
خودا نایدات...

"مهریه م و موته دا" له و باوه رده دا بوون که تهنه ا بۆ دروستبوونی مندال و له کاتی پیویستی جهسته یاندا پیویسته له یه کتری نزیك ببنه وه ، هه ردوو وایان ده زانی به نزیكبوونه وه ی یه که مین شه ویان له یه کتری گهر خودا بیه ویت مندالیان پی ده به خشییت ، که مندالیان نابیت خودا نایدات و دهستی ئه وانی تیدا نییه ...

پۆژیک "موته دا" له "مهریه م" ی پرسى: (مهریه م ، من بۆ خۆم پیویستی جهسته یم زۆر که مه ، بۆیه له تۆ نزیك نابمه وه ، به لام ناشمه ویت مافی تۆ بخۆم و تهنه ا به ویستی خۆم بکه م ، چونکه تۆ هاوسه ری منی ، خۆشم ده ویت ، شه ویک له گه لم نه بیت هه ست به تهنه ایی ده که م ، کاتیک ئاسووده م له تهنیشتی تۆوه داده نیشم ، تۆ هاوسه ر و هاوده می ژيانی منی...)

مهریه م: (موته دای خۆشه ویستم ، من نازانم چۆن خۆشه ویستی خۆمت بۆ ده ربهرم ، هه میشه ئاواتم بوو خودا که سیکی وه کو تۆ به هاوسه رم بکات ، من که میردم به تۆ کرد وام هه ست ده کرد جاریکی تر له دایک بوومه ته وه ، منیش ماوه یه که ده مویت له سه ر ئه و مه سه له یه قسه و گفتوگۆت له گه ل بکه م ، من بۆخۆم هه زی جهسته یم کز و لاوازه ، به لام هه موو جهسته م بۆ تۆیه ، نامه ویت تۆ له خۆم بیبه ش بکه م ، تۆ پیاویت ، پیاو وه کو ئافره ت نییه ، با لای خودا به رانه رت گونا بهار نه یم ، تکا ده که م شه رم نه تگریت و هه زی پیاوه تی خۆت جیبه جی بکه ، من هه لائی تۆم ، دایک و باوکمان گهر له یه کتری نزیك نه بوونا یه ته وه من و تۆیان نه ده بوو ، پیغه مبه ران گهر ئه و سوننه ته یان جیبه جی نه کردبایه مندال و وه چه یان نه ده خسته وه ، من و تۆش مروقین له پیغه مبه ران و دایک و باوکمان چاکتر و پاکتر نین...)

موته دا: (مهریه م گیان ، من هه موو ئه وانه ده زانم ، تۆ به هه لائی خۆم ده زانم ، خۆشه ویست و هاوسه ری ته مه نم ، به لام من هه ج هه نیک نییه ، هه

ههست دهکهم ئه و حهزه تیامدا زۆر کزو لاوازه ، من تهنها خهمی تۆمه ،
باسه کهشم بۆ ئه وه بوو مافی تۆ نه خۆم ، توو خودا "مهريه م" شهرم مه که و گهر
ده زانیت مافت ده خۆم ئاگادارم بکه وه ...)

"مهريه م" لیی کرده شوخی و وتی: (جا ئه گهر تۆ هیچ حه زیکت نه بیئت با
منیش بلیم مافی منت خواردوو ، سوودی چییه ؟ !)

موهته دا - به پیکه نینه وه - : (بللی مافی تۆم پینه دریئت ؟ !)

خه نده یه کی پر له شهرم که وته سهر لیوانی "مهريه م" و وتی: (پیوتن و قسه
کردن ده رباره ی ئه و مافه - بۆ ئافرهت - زۆر گرانه ، پیاو زۆتر له و کاره
به پرسیاره ...)

ئه م دوا یین قسه ی "مهريه م" ئه وه ی ده گه یاند که حه زیکی جهسته له ناخیدا
بوونی هیه ، به لام زۆریش داگیری نه کردوو و باکیکی پیی نییه ، وه لی گهر
"موهته دا" بیه ویت ده توانیئت ئه و حهزه ی "مهريه م" بوروژینی و تییری
بکات

"موهته دا" زۆر له ئاماژه که ی "مهريه م" نه گه یشت ، وایده زانی "مهريه م"
له و کاره خوی ده دزیته وه ، بۆیه باسه که ی گوپی و پرسی: (که ی حه ز ده که ی
سه فهریکی مالی بابت بکه ییت ؟)

مهريه م: (که ی تۆ مۆله تم بده ی)

موهته دا: (هه فته ی داهاتوو خویندنی قوتا بخانه ته واو ده بیئت و گهر باوک و
دایکم مۆله تمان بده ن ده توانین سهر دانیکی مالی باوکت بکه یین)

مهريه م: (یانی تۆش له گه لم دییت ؟ !)

موهته دا: (گهر کاریکی زه روور نه یه ته پیش ئه مجاره یان بۆخۆم له گه لت دیم
، پیئت خۆشه هاوسه فهرت بم ؟)

مەریەم: (تەنھا بۆ سەفەری مەرگ ھەزناکەم لەگەڵم بیت ، چونکە ھەزەدەکەم خودا مەرگم پێش مەرگت بخت ، ئەگینا پێمخۆشە شەو و رۆژ لەگەڵت بم)

ژیانی ژن و میڤدی "موھتەدا" و "مەریەم" لەسەر تەرزى جارانى بەردەوام بوو ، خۆشەویستی بە بى ھەزى جەستە و نزیك بوونەوہ لە یەكتری ، ھەندیک لە شەوانى زستان "موھتەدا" بە ئاگا دەھات و دەبیینی ھەموو لەشى بە ئاویكى لینج تەپ بووہ ، دیار بوو خەونى بینوہ و لەو خەونەدا خۆى خالى کردۆتەوہ ، کاتیك ئەوہى بەخۆیەوہ دەبیینی ھەستى گوناھ و شەرمەزارى داگیرى دەکرد ، بە ئەسپایى ھەلدەستا و دەچووہ ھەمامەکە و لە جیگەى ئاوى گەرم ئاوى ساردى بۆ خۆشۆرىن بەکار دەھینا و سزای جەستەى خۆى دەدا ، پاشان بە بیدەنگى دەھاتەوہ ناو جیگەکەى تاكو "مەریەم" بە ئاگا نەیت و بە حالى ئەو نەزانیت ، بەلام "مەریەم" لە ناو جیگەکەوہ چاودێرى ئەوى دەکرد و بە ئاگا بوو لەوہى چى لە "موھتەدا" رۆوى داوہ ، سەیر لەوہدا بوو ھەندیک لەو شەوہ ساردانہ دووجار و سى جار دەبوا خۆى بشۆردبايە و ھەموو جارەکانیش بە ئاوى سارد سزای خۆى بدابايە ، "مەریەم" بۆ ئەو حالەى "موھتەدا" ھەستى بە گوناھ دەکرد ، بەلام واى نیشان نەدەدا بە حالى ئەو ئاگادارہ ، شەرم رێگەى پى نەدەدا لەو بارەيەوہ بۆ "موھتەدا" قسە بکات...

شەویك پێى لە جەرگى خۆى ناو وتى: (ئەم شەو زۆر ساردە !)

موھتەدا: (گەرم خۆت داپۆشە با سەرما ت نەبیئت)

- : (سەرماکەى لە پادە بەدەرہ !)

+ : (بچم بەتانییەكى زیادەت بۆ بەینم ؟)

- : (نا ، زەحمەت مەکیشە شەوانى سارد چیرۆك گێرانیوہ زۆر خۆشە ،

چیرۆکیکت لە یاد نییە بۆم بگێریتەوہ ؟)

- : (بَلِّیم چی؟ چیرۆکیکم دیتەووە یاد ، کاتی خۆی داپیرەم بۆی دەگیڕاینەووە ، بەلام هەندیکم لە بیر ماوە)

+ : (ئەوێ لە بیرت ماوە بیگیڕەرەووە)

- : (با بیربکەمەووە بزانی لە چییەووە داپیرە دەستی پێ دەکرد ، ئا دەیوت: کاتی خۆی ژن و پیاویک زۆر یەکتریان خۆش ویستوو ، پیاوێکە حەزی دەکرد شەوان بە تەنھا بنوێت و ژنەکەش بە پێچەوانەووە حەزی دەکرد لە پال ھاوسەرەکەیدا و لەسەر یەک نوێن پۆژ بکەنەووە ، چەندین جار ژنەکە ئەم داوایە لە مێردەکەیدا دەکرد ، بەلام ئەو داوای لیبوردنی دەکرد و دەیوت: لە منداڵییەووە وا پراھاتووم ، تەنانت دایکم دەیوت : لە باوەشی ئەویشدا ئۆقرەم نەگرتوووە ...

ژنەکە مانیان لە ولاتیکی تر دەبیست ، وەرزیکی زستان پیاوێکە دەیهوێت ژنەکە بۆ مانی بابی بباتەووە ، لە پێگە بەفر و کپیووە لییان هەڵدەکات و پێگیان پێدەگری و ناچاریان دەکات لابدەنە ئەشکەوتێک ، ئەشکەوتەکەش زۆر سارد دەبیست ، هەردوو لە ناویدا هەڵدەلەرز ، پیاوێکە دەلیت: ئافرەت با لە پال یەکتەدا دابنیشین بۆ ئەوێ یەکتەری گەرم بکەینەووە ، ژنەکە و پیاوێکە دەچنە پال یەکتە و بە یەکتەرەووە دەنوسین ، ماوەیەک دەستەکانی یەکتە بە فوو گەرم دەکەنەووە و ماوەیەکیشت سەر دەنێن بە لای یەکتەرەووە)

"مەریەم" قسەکانی زۆر بە هیواشی دەکرد ، دیار بوو چیرۆکەکە خۆی دروستی کرد بوو ، بەلام بە ناوی داپیرەووە دەیگیڕایەووە ، بۆیە لە گیڕانەووەی چیرۆکەکە دوا دەکەوت ، چونکە دەبوا لە زەینیدا رووداوەکانی پێک بخستبایە ، کە مەریەم لە قسە کردن درەنگ دەکەوت موھتەدا دەیوت: (ئی؟!)

مەریەم: (پاشان پیاوێکە پشت بە ئەشکەوتەکەووە دەنێت و ژنەکە لە باوەش دەگریت ، ژنەکە پرسیار لە پیاوێکە دەکات: پیاوێکە ئیستا خۆشتەین شتێک ئاواتی بۆ بخوازیت چییە؟ پیاوێکە دەلیت: ئیستا خۆشتەین شت لە لام جیگەییەکی دوو کەسی گەرمە کە پێکەووە و لە ژێریەک بەتانی پراکشابین ،

ژنه که وتی: به لئیم پیده دهی گهر پزگارمان بوو نوینیکی دوو که سی به دروست کردن بدهی، تا مردن پیکه وه له سهری بنوین؟ پیاوه که وتی: به لئیم بیت، خودا وای هیئا کاروانیه که بهو پیکه دا تیپه ری و ژن و پیاوه که یان پزگار کرد

موته دا: (پیاوه که به لئیم که ی برده سهر؟)

مهریه م: (به لئیم، به لئیم که ی برده سهر، به لام که هاوین هات وتی: ئافره ت تو به لئیم زستانت لی وهرگرتووم، بویه هاوینان گهرمه و چاکتر وایه دوور له یه کتری بنوین)

موته دا: (ئه ی فیلبازی به لئیم شکین!)

"مهریه م" پیکه نینیکی بو کرد، پیکه نینه که ی مهریه م بو ئه وه بوو که موته دا قسه به خوی ده لئیم، چونکه له زهینی مهریه م دا کاره کتری پیاوه که "موته دا" یه، له گیرانه وه ی چیرۆکه که ی خوی به رده وام بوو: پاش چه ند سالیکی تر بریاراندا سه فهریکی تری مالی بابی ئافره ته که بکه ن، وهرزه که ی هاوین بوو، له پیکه دا گه یشتن به دهسته یه چه ته، سه رۆکی چه ته کان وتی: ئیمه یاسامان وایه ئه گهر له وهرزی هاویندا ژن و پیاویک بگرین پیاوه که ده کوژین و ژنه که پزگار ده که یین مه گهر ژنه که داوای لیبوردن بو میرده که ی بکات، خو ئه گهر له وهرزی زستاندا بیانگرین ژنه که ده کوژین و پیاوه که پزگار ده که یین مه گهر پیاوه که داوای لیبوردن بو ژنه که ی بکات، ئیستا له یه کتر جیا ببنه وه...

ژن و پیاوه که له یه کتر جیا بوونه وه و پیاوه که تکای له ژنه که ی کرد داوای لیبوردنی بو بکات، ئه ویش وتی: ئه گهر به لئیم پی دده ی جیگه م لی جیانه که یته وه، ئه و داوای لیبوردن بو ده که م، پیاوه که وتی: به لئیم بیت، له دهستی چه ته کان پزگاری بوو، ئه و هاوینه پیکه وه نووستن و پایز به دوایدا هات، پیاوه که وتی: ئیمه به لئیمان ته نها هاوین بووه نه ک پایزیشی له گهل بیت، به و جوړه پایز جیگه ی له ژنه که ی جیا کرده وه، پاش ماوه یه کی تر وهرزی به هار هات و بریاران داپیکه وه گه شتیکی چیا که و دارستانه چر و پرکه که بکه ن

، ئەو پۆژە تا دوانیوهرۆ زۆر بەخۆشی بەسەریاندا تیپەری ، پیاویکی پێش
 سپیان لە دارستانەکه پێگەیش و سەیریکی ئافەرەتەکهی کرد و وتی: تۆ زۆر
 میهرەبانی، میردهکهی خۆت خۆش دەوێت ، بۆیه لە پاداشتی ئەوەدا خودا دوو
 داوات لی قبول دەکات ، بەلام ئاگاداربە و بزانه نزاكانت چۆن بەکار دەهینی ،
 پیره میردهکه ئەمە ی وت و لە بهرچاوان ون بوو ، لە گەل ونبوونی پیره میردهکهدا
 پیاوهکه تکای لە ژنهکهی کرد یه کیك له دوعاکان بۆ دەرمانەندی بهکار بهیئیت
 ، ئەویش وتی: ئاخر دەبی بەلێنم پی بدە ی هەر چوار وەرزه که لیم جیا نه بیتەوه
 و بیانو دروست نه کهیت ، پیاوهکه وتی بهلێن بیت ، ئافەرەتەکه دوعای
 دەرمانەندی کرد و پاش ماوهیهکی کهم خه زنهیهکی زیریان لە زهویهکه یاندا
 دۆزییهوه و زۆر پیی دەرمانەند بوون ، پیاوهکه ناوبانگی دەرکرد و ههستی به
 گه وریه ی خۆی کرد ، پاشان بریاری دا ژنیکی تر بهیئیت ، چونکه زۆر زۆر
 دەرمانەند بوو بوو ، ژنهکه وتی: تۆ بهلێن ده شکینی، چونکه هه ندیک شه و له
 من جیا ده بیتەوه و ده چیت بۆ لای ژنهکه ی ترت ، پیاوهکه وتی: من و تۆ
 بهلێنمان له سەر چوار وەرزه بووه نهك هه موو شه ویک ، هه رکاتیک له گەل تۆ
 بمینمه وه له هه ر وەرژیکدا بیت جیگه مان پیکه وه ده بیت ، ژنهکه ههستی کرد
 پیاوهکه ی دهیه ویت سته می لی بکات ، بۆیه هه ره شه ی له پیاوهکه ی کرد و پیی
 وت: له بیرت نه چیت نزایه کی ترم به دهسته وه ماوه ، پیاوهکه ئەوهنده
 دەرمانەند بوو بوو له نزا نه ده ترسا و باکیکی به کهس نه ما بوو ، ئەو له بیر
 چوو بوو خودا به دوعای ژنهکه ی دەرمانەندی کرد ، هه موو جاریک بی منه تی
 خۆی دهرده بری و ده یوت: ئەو خه زنهیه له زهوی باب و باپیرمدا بووه و چه ندین
 جار بایم باسی له باره وه کردووه و هیچ په یوه ندی به نزا و پارانه وه ی تۆوه
 نییه ، ژنهکه ئەم هه لویسته ی میردهکه ی زۆر لا گران بوو ، بۆیه پۆیشتەوه بۆ
 ناو دارستانه که و له خودا پارایه وه تاکو پیره میردهکه ی بۆ ره وانه بکات ، له
 ناکو پیره میردهکه دهرکه وت و ژنهکه سکالای خۆی برده لای و داوای لی کرد
 ته گیریک بکات ، پیره میردهکه پیی وت: دوعایه کت له ده ستدا ماوه و ئەگه ر
 بزانی ت چۆن به کاری بهیئیت خودا داوای سییه میشت لی قبول ده کات ،

ئافره ته که وتی: چۆن ئه و دوعایه به کار بهیئم؟ پیره میرده که وتی: ئه وه یان تۆ ده یزانی و من ناتوانم له جیگه ی تۆ بریار بدهم...

ئافره ته که بۆ ماله وه گه رایه وه و که وته بیرکردنه وه له به کاره یانی نزیاه که ی ، سه ریک ده یوت: دوعا بکه م ئه وه نده جوان ببه م هه رچی ئافره تی دونیایه له به رچاوی هاوسه ره که م هه لبه خه م ، دواتر بیرى ده کرده وه دوعا له میرده که ی بکات و له جیگه دا بیخات و له به رده ستیدا که سیف ببیت ، ئه و جا بیرى ده کرده وه داوا بکات ئه وه نده ده وله مه ند ببی له میرده که ی زیاتر ناو و ناوبانگ ده ربکات ، سه ریکیش ده یویست داوا بکات خودا هه موو مال و سامانه که له میرده که ی وه ربگریته وه ، دواى بیرکردنه وه یه کی زۆر بریاری دا نزیاه که ی له هیه کام له وانه دا به کار نه هیئت ، ئه ی له کویدا به کاری بهیئت؟ بیرى کرده وه هه موو ئه وانه کاتین و کوئیایان پی دیت ، چاکتر وایه دوعایه که ی له په زامه ندی خودا دا به کار بهیئت ، بۆیه ده سستی بۆ لای خودا به رز کرده وه و وتی: ئه ی خودایه ، تۆ خودای منی ، من به نده ی تۆم و تۆ دروستت کردووم ، له قاپی په حم و به زه یی تۆ داوامه خۆشه ویستی خۆت له ناو دلما دابنیت و له هه رچی دروستکراوی خۆته بینیازم بکهیت ، خودایه ئه م داوایه م به گه وره یی خۆت لی وه ربگره ...

هه ر ئه و شه وه سینه و دلی ئه و ئافره ته خوداناسه به خۆشه ویستی خودا لیوان لیو بوو ، پاش ماوه یه ک پیاوه ریش سپیه که سه ردانی کرد و وتی: ئافه رین کچم ، داوایه که ت له جیگه ی خۆی به کاره ینا ، تۆ داوای خۆشه ویستی خودات کرد ، خوداش خۆشه ویستی خۆی پیدای ، بۆیه ئه وه ی چاوی به تۆ بکه ویت به هۆی خۆشه ویستی خوداوه تۆی خۆشه ویت به تایبه ت هاوسه ره که ت ، مژده ت لی بیت لی ره به دواوه داوایه کانت له لای خودا ناگه رینه وه و هه مووی له لای ئه و قبوله ...

به ماوه یه کی که م میرده که ی هاته سه ردانی و داوای گه ردن ئازادی لی کرد و بریاری دا ته نها هاوسه ری ته مه نی ئه و ئافره ته خوداناسه بیت و نیوه ی سه روه ت و سامانه که شی بۆ ئه و بیت...

موهتەدا: (چەند چیرۆکیکی خوش بوو پیموایه ئەو شەو بە ئارامی پیکەو
نووستن)

مەریەم: (بەلێ ، ئەو ەم لە بیرچوو ، ئەو شەو دەست لە ملانی یەکتەری بوون
و بریاریان دا ەتا مردن جیگە لە یەکتەر جیانەکەنەو)

موهتەدا: (بەراستی چیرۆک بێژکی زۆر بە توانای ، ئەو ڕووداوانەت چۆن بۆ
دەهات و چۆن ڕیکت دەخست؟!)

مەریەم: (دووری لە تۆ منی کردووە بە چیرۆکخوان)

موهتەدا: (ئێمەش لە ئەم شەووەو بریار دەدەین جیگە لە یەکتەر
جیانەکەینەو)

مەریەم: (منیش ەرجارە و چیرۆکیکت بۆ باس دەکەم)

هەردوو ەستان جیگەکانیان ڕیکخست و ئەو شەو زۆر بە ئارامی لێی
نووستن....

- ۲ -

بەگەرکەوتنی لە تیفەکان و سەرھەڵدانی عێرفانیکی بەلگەدار

"موهتەدا" مالهوه یانی بەجیھێلا و پرووی لە خویندنگەکی "مەلای گەرە" کرد...

لە وانە ی عێرفاندا شاگردێک پرسیاریکی ئاراستە ی "موهتەدا" کرد کە بوو بە جیگە ی قسەکردن و مشتومری نیوانیان و دەیان پرسیاری تری بەدوای خۆیدا هێنا...

شاگردەکە: (مامۆستا ، ماوه یەکە شەوانە بە ئاگا دیم و دەچمە حەوشەکەمان و بە ئارامی لیی دادەنیشم ، زۆر بە ئاشکرا هەست بەبوونی گورزە یەک لە شەپۆلی نوورانی دەکەم کە مرقۆ بە چاوی سەر هەست بە بینینیان ناکات ، بەلام بوونیشیان هە یە ، حەقیقەتی ئەو شەپۆلانە چین و لە کوێو سەر هەلە دە دەن ؟)

موهتەدا: (سەرەتا دەبی هەموومان پێرۆزباییت لییکەین کە توانات هە یە خەو لە خۆت حەرام بکەیت و بۆ یاد و بیرکردنەو جیگە ی گەرەم و نەرەم بەجی بهیلت ، شەپۆلە مەعنەویەکان بۆ هەموو مرقۆیکە بە بی جیاوازی ئایین و زمان و پەنگ و پروو ، ئەو شەپۆلانە بە هەمیشەیی بوونیان هە یە ، بەلام هەندیک لە مرقۆەکان دەتوانن ئامیری ناخی خۆیان بەگەر بخەن و ئەو شەپۆلە

مەعنەوییانە پى ۋەرگرن ، ياخود پى ھەلمژن ، ھەندىكىش ئامىرەكەى ناخى
تۆزى لىنىشتوو ۋە تواناى ۋەرگرتنى ئەو شەپۆلانەى نىيە

شاگردەكە: (مەبەستت چىيە بە " ئامىرى ناخى مرقۇ " ؟)

موھتەدا: (لای ئەھلى عىرفان مرقۇ خاۋەنى پىنج لەتيفەيە — ھەندىكىشيان
دەلین دەيە — كە لە مرقۇدا دانراۋە ، ئەو پىنج لەتيفەيە دەكەونە سەر سنگ و
دەرووبەرى سنگ ، ئەوانە ۋەك پىنج ويىستگەى نوورانى وان ، ياخود پىنج
مەويلەن و نوور بە ھەموو جەستەدا پەخش دەكەنەۋە ، سەرچاۋەى ئەو نوورە
، ياخود ھىزى ئەو نوورە كە مەويلەكان (پىنج لەتيفەكە) دابەشى دەكەن لەو
شەپۆلە مەعنەوييە گەردوونيانەۋەيە كە بە ھەمىشەيى پوويان لەم زەوييە
كردوۋە...)

يەككى تر لە شاگردەكان: (ئەو پىنج لەتيفەيە ناويان چىيە ۋە شوين و
جىگەيان لە سنگى مرقۇدا لە كویداىە ؟)

موھتەدا: (ناو لىنانى ئەو پىنج لەتيفەيە گرنگ نىيە ، بەلكو دۆزىنەۋە و
كارپىكرديان نەينى كارەكەيە ، ئەھلى عىرفان ناويان ناۋن: دل — پۆخ — نەينى
— شاراۋە — شاراۋەتر — كە لە زمانى عەرەبىدا (قلب — روح — سر — خفى —
أخفى) ى بۆ دانراۋە...)

جىگەى ديارى كراۋى ئەم پىنج ويىستگەيە ھەردوۋ ژيەر مەكەى چەپ و راست
و ھەردوۋ سەرۋ مەكەى چەپ و راست و چالايى خوارەۋەى سەر سنگە...)

شاگردىكى تر: (چۆن ئەم لەتيفانە بەگەر دەكەون و بەكارى خويان
ھەلدەستن ؟)

موھتەدا: (پاىەكانى پرۆسەى بە گەرخستنى ئەم پىنج لەتيفەيە ئەمانەن:
لەتيفەكان — شەپۆلە مەعنەوييەكان — ئارامى و بىدەنگى — ياد —
يەكانگىربوونى ئەم چوار پاىەيە...)

ھەمان شاگرد: (مامۇستا ، پىمان خوشە لەسەر ھەريەكك لەو پىنج پاىەيە

موهتەدا: (لەتيفەکان : ھەر ئەوەندە باسە جیگە و شوینی لەتيفەکان لە مرقۇدا بزانی ، نابێ ئەوەشمان لە بیر بجێت کە ئەم لەتيفانە سەر بە جیھانی فەرمان (عالم الامر) ن ، نەك جیھانی ئەفران (عالم الخلق) ، واتە ئەگەر ھەموو لەشی مرقۇ توێکاری بکەیت ئەو لەتيفانە وەکو پارچە گۆشتیک یان بوونیکی ماددی نابینیته وە ، بوونی ئەو لەتيفانە بوونیکی مەعنەویە نەك ماددی ، لەو لەتيفانە نوور بە ھەموو گەردیلەکانی بوونی مرقۇدا پەخش دەکەنەو و مرقۇ دەگۆرێ بۆ کائینیکی نوورانی ...

شەپۆلە مەعنەوییەکان: ئەو شەپۆلانەن کە لە جیھانی مەلەکووتەو دادەبارێنە سەر زەوی و ژیاڵی مرقۇ و زیندەوهران و سەرچەم بوونەکانی تر بەو شەپۆلە مەعنەوییانەو بەردەوامە ، مرقۇ تاكو نەكەوێتە نیو ئەو جیھانە لە حەقیقەت و نەینی ئەو شەپۆلانە ناگات ...

ئارامی و بێدەنگی: مەبەستمان پێی ئەو کات و شوینەیه بۆ وەرگرتنی شەپۆلەکان تیایدا دادەنیشیت ، لە شەودا شەپۆلەکان بەھێزترن وەك لە پۆژدا ، شەوان شەپۆلەکان دەگەنە لوتکە ی چر و پرییان ، یەك دوو کاتژمێرێك بەر لە بەرەبەیان لەتيفەکان وەك دەمی گول زار دەکەنەو و تامەزرۆی لێزمە ی شەپۆلە مەعنەوییەکانن ، مرقۇ دەبێت لە جیگەیهکی زۆر بێدەنگدا بێت و ھەولبەت تەنھا بێت ...

یاد: مەبەستم پێی ئەو کەلیماتانەیه کە یادکار دەیهوێت بۆ بەگەرخستنی لەتيفەکان بەکاریان بەھێنێت ، "یادکەر" ئەوەندە لە یاد دا قوول دەبێتەو تە "یاد" بۆ "یادکراو" دەگۆرێت ، بەردەوامی لە یاد خودی یادکەر لە بیر دەبریتەو و تەنھا یادکراو دەمینیتهو ، واتە یاد و یادکەر و یادکراو (ذکر و ذاکر و مذکور) دەبن بە یەك ...

یەکانگیربوونی ئەو چوار پایەیه: کەوتنە ناو پرۆسە ی یاد و بیرکردنەو لە کەش و ھەوا یەکی زۆر ئارام و شیاودا و بەکارھێنانی ئەو کەلیماتانە و دابەزاندنیان بۆسەر لەتيفەکان ، ھەموو لەتيفەکان دەھروژینی و دەکەونە گەر و

دەست بە ھەلمژینی شەپۆلە مەعنەوییەکان دەکەن و نوور بە ھەموو لایەکدا
پەخش دەکەنەوہ ...

شاگردیکی تر: (مۆڤ ھەست بە بوونی ئەو نوورە دەکات؟)

موھتەدا: (ئەگەر مۆڤ ماوہیەکی زۆر کار لەسەر ئەو لەتێفانە بکات بە
ئاشکرا ئەو نوورە لا بەرجەستە دەبێت و دەبینیت دواي لیوان لیو بوونی
وجوودی خۆی بەو پۆشنایییە ، نوورەکە سەردەکات و دەوربەریشی
دەگریتەوہ ...)

ھەمان شاگرد: (گرنگی ئەم نوورە بۆ مۆڤ لە چیدایە ؟)

موھتەدا: (زیندوویتی باری مەعنەویی مۆڤ بە بوونی ئەو نوورەوہ وابەستە
، لە دەستدانی ئەو نوورە لە دەستدانی پۆشنایییەکە کە مۆڤ لە تاریکستانی
وجوودی قوتار دەکات و بۆ جیھانیکی پەر لە نوور و ئاسودەیی پەلکیشی
دەکات ...)

کاتیگ گەیشتە ئەم جیگە یە مۆلەتی لە شاگردەکانی خواست و بە شیوہی
جارانی خۆی بە منارەکەدا سەرکەوتەوہ ...

دواي عەسریک "مەلای گەورە" بۆ حوجرە تاییبەتەکە ی خۆی "موھتەدا" ی
بانگ کرد و دوو بە دوو بەم جۆرە لەگەڵ یەکتەر کەوتنە قسە و باس: (کۆرم
"موھتەدا" تۆ بۆخۆت دەزانیت من یەکیکم لەو زانایانە ی لە زانستە
شەرعییەکاندا وەک مەرجەعی مەلایان و زانایان پشتم پێدەبەستن ، سویند بیت
بە خودا هیچ زانستیکی شەرعی نییە تیایدا کەسیک لە خۆم بەزانیتر بزانم ،
لەگەڵ ئەوەشدا وا ھەستدەکەم کۆی ئەو زانستە جۆرا و جۆرانە ئارامییەکی پێ
نەبەخشیوم تا لە پەلکوتین بکەوم و پێگە ی خۆم - لە سەریەقین - بگرم بەر
، دەمەوێت لەم مەیدانەدا راویژت پێ بکەم و سەرنج و پای خۆم پێ بلیت)

موھتەدا: (جەنابی مامۆستا ، من لە تۆوہ فیری زانست بووم ، ئەوہ ی لەلای
منە سەرچاوەکە ی لای بەرپزتانە ، ئیستا چۆن بتوانم لەبەردەمی گەورە ی خۆمدا
دەم بکەمەوہ و قسان بکەم ؟!)

مەلای گەورە: (کۆرپم ، راستە لە زانستە شەرعییەکاندا من مامۆستای تۆم ، پرسیارەکەى من لە زانستى شەرعى نییە ، یاخود راستر وایە بَلِّیم لەو جۆرە زانستە شەرعییانە نییە من وەرم گرتوووە و بە قوتابییهکانم وتۆتەووە ، پرسیارەکەى من لە زانستییکە وادەزانم لەلای تۆ هەیه و ئەو زانستەش لە منت وەرنەگرتوووە ، بۆیە وەك مامۆستایەك وەلام بەدەرەووە و واسەیرم مەکە کە مامۆستای تۆ بۆم ، من زۆر ئاتاجم و پێویستم بە کەسیکە لەو ئالۆزییە گەورەیه قوتارم بکات ، من لە "مەولانای پۆمى" مەزنتەر و گەورەتر نیم کە لە بەردەم "شەمس" ى شاگردى خۆیدا چۆکی دادا و دیوانى شیعرى بە بالایدا ھۆنییەووە و ناوی لێنا دیوانى "شەمس")

"موهتەدا" بە بیستنى ئەو قسانە مەزنىی "مەلای گەورە" ى بۆ دەرکەوت ، تاكو ئەو پۆژە مامۆستای بەو گەورەیه نەبینى بوو ، دەربرینی ئەو راستییانە ساغى و پاکی "مەلای گەورە" ى نیشان دەدا ، ئەو ەى دەسەلماند کە "مەلای گەورە" مەوقییکە عاشقى حەق و عەودالى راستییەکانە ، ئەو کەسیکە بۆ گەشتن بە مانا دروستەکان ئامادەیه پێشیلێ زۆریک لەو ناو و نیشانانە بکات کە ھەندیک جار دەبیته ھۆی ملیپچی لە راستى و دان نەنان بە حەقدا ، ئەو قسانەى "مەلای گەورە" قوولێ و بەرینی زانستى "مەلای گەورە" ى نیشان دەدا ، ئەو بە لیوھشاوھى خۆى کۆى زانستە شەرعى و ئەقلىیەکانى پشکنى بوو ، بە ویستگەیه کەووە نەوہستا بوو ، بە زانستییکەووە گیرۆدە نەبوو بوو ، لە گەشە و گۆرانیکى بەردەوامدا بوو ، گەشتبوو خالیک کە پێى وابوو زانستى زاھیری شەرعى و ئەقلى ناتوانیت "یەقین" بە مەوقەبەخشن ، بەلکو لەگەڵ قوولبوونەووە و تەى کردنى ئەو مەیدانەدا مەوقە بە پەروى دەرگایەکی کلۆمدا ھەلەشاخى و وا ھەست دەکات بیابانیکى پان و بەرینی بۆ گەشتن بە سەرچاوەى ئاو بریوہ و ئیستا گەشتۆتە بەردەم قەلایە کە نازانیت لەو دیو دەرگاکەیهووە چ جیھانیکە ، نازانیت چۆن دەرگای ئەو قەلایە دەکریتەووە ؟ ئایا ئەو ەى ئەو بە دوایدا دەگەریت لەو دیوی دەرگاکەوہیە ؟ ئایا سەرچاوەى ئاوی پەوانى لەو جیھانە بەر دەست دەکەویت ؟ ئەو جاریکى تر ناتوانیت بە شوینی خۆیدا بگەریتەووە و دەست بە پشکنینەوہى بیابانە کە بکاتەووە ، "مەلای گەورە"

بیابانی زانسته شهرعی و ئەقلییەکانی تەهی کرد بوو ، نەیدەتوانی بۆ پاراو کردنی خۆی و بە دەستەینای ئارامی جاریکی تر نیو ئەو زانسته ئەقلی و شەریعیانە پیشکەیتەو...

"موهتەدا" بە باشی دەرکی ئەوێ کرد بوو کە "مەلای گەرە" لە قوولبۆونەوێ بێ سنوورەو ئەو حالەتە بۆ دروست بوو ، لە کەمی زانستهو نیه کە ئەو پرسیارە دەکات ، بەلکو بە ئەندازەیک زانستهکە بەرین بوو ، تەنانت لە بیرى بردۆتەو کە ئەو "مەلای گەرە" یە و مەرجهعی ئایینی خەلکی ئەم ولاتە یە ، پاش بێدەنگییە کە بە نیوانیاندا تێپەری "موهتەدا" سەیری مامۆستای کرد و وتی: (مامۆستای بەرپۆرم ، هەندیک دەرد و ئافەت بۆ زانا دروست دەبێت هۆیەکە بۆ کەمی زانست دەگەرێتەو ، بەلام ئەم حالەتە بەرپۆرت دەرد و ئافەت نییه و لە قوولێ و بەرینی زانستهو سەری هەلداو ، چارەسەرەکەشی قسە نییه ، چونکە من هەر قسەیک بەکەم لە مەیدانی زانستیکەو بە دەستم هیناو و لە بەرپۆرتەو زانستهکەشم وەرگرتوو ، ئەم حالەتە ئیو هەمان ئەو حالەتە کە هەشت سەد سال لە مەو بەر "غەزالی" بۆی دروست دەبێت ، دەرچوونی بەرپۆرت لەو حالەتە بە یەکیک لەم دوو رێگە یە دەبێت: تەنهای و یاد و بیرکردنەوێ بەردەوام و سەرۆم ، یاخود بوونی عاریفیک تاکو بتوانیت لەم هەوارەو بۆ هەواریکی نوێ بگۆزیتەو...

مەلای گەرە: (چارەسەری یەکەم کە تەنهای و یاد و بیرکردنەوێ بەردەوام ئیستا لە ناویدا دەژیم و بەشیکی زۆر لە کاتەکانی داگیر کردووم ، بۆ چارەسەری دووهمیش ئەگەر لە ئەمڕۆدا عاریفیک هەبێت ئەوا بە تۆی دەزانم و لەو مەیدانەدا چیت پێ دەکریت بۆمی ئەنجام بدە...

موهتەدا: (مامۆستا گیان ، هەمیشە متمانە بۆ تۆ بە منی شاگردی خۆت تەکانی گەرە پێداوم و وای لیکردووم لە ئاستی ئەو متمانە یەدا بم ، تۆی گۆر و تەکان بە من دەدە...

مەلای گەرە: (کۆرم ئەم بیرکردنەوێ نیشانە ی عاریف بوونی تۆ یە ، ئەوێش بزانی خودا زانستی نەینی و شاراوێ خۆی بە کەسانیک دەدات کە خۆی

دهیه ویت ، نهك ئیمه ده مانه ویت ، زانسته شه رعییه کان دوو جورن: زانستی که سپکراو و به ده ست هیئراو مه به ستم (العلوم المكتسبة) یه له گهل زانستی تاییه تکرار و به خشرار له لایه ن خودا خویه وه که (العلم اللدني) پی دهوتریت ، زانستی نهینی زانستیکی که سبی نییه و به ههول و تیکۆشانى مروّف به ده ست نایهت ، به لکو به خششیکه خودا به بهنده تاییه تهکانى خوى ده دات ، من بلیم چى خودا به شیکی گه وره ی به تو داوه و به که سانى ترى نه به خشیوه ، خو ده شزانم خودا دادپه روه ره و کار و بریاره کانى هه پرهمه کی و له خووه نییه ..)

موهته دا: (مامۆستا گهر هه موو ته مه نم له بهر ده رگای به پیزتاندا بوه ستم و خزمه تت بکه م هیشتا حه قى مامۆستایى و گه وره یى توّم نه داوه)

که ئه و قسه ی کرد چاوه کانیا ن پر بوون له فرمیسک و بی شه رمانه به روومه تیاندا دابارى و بیده نگى و خامۆشییه ك بالى به سه رياندا کیشا ، پاشان "موهته دا" مۆله تی له مامۆستا خواست و بو مالّ وه گه رایه وه ...

سبه ینى عه سه ره که ی ، پاش وتنه وه ی وانه کانى حو جره "موهته دا" بو ژووره که ی "مه لای گه وره" پۆیشت و زۆر به ئه ده به وه داواى لی کرد له گه لیدا به مناره که دا سه ربکه ون و بچن بو ژووره بچو وکه که ی لوتکه ی مناره که ، "مه لای گه وره" ده یزانى داواکه ی "موهته دا" حیکمه تیکی مه زنى له پشته وه یه ، بۆیه به بى دوو دلّی ره زامه ندی نیشان دا و هه ردووکیان به قادرمه پیچاوپیچه کاندای سه رکه وتنه سه ره وه ، له گه ل برینى هه ر قادرمه یه کدا خو رپه ی دلّی "مه لای گه وره" زیادى ده کرد ، ئه و له سه ره تاوه وای ده زانى ماندوبوونى قادرمه کانه ، به لام له راستیدا ترسیك هه موو ناوه وه ی داگیر کرد بوو ، بوخۆشى نه یده زانى حه قیقه تی ئه و ترس و بیمه له چیدا یه ، بو له و سه رکه وتنه ده ترسیت ، به لام له راستیدا سه رکه وتنى "مه لای گه وره" به قادرمه کاندای سه رکه وتن بوو به پیپله واته (مدارج) ه بی شوماره کانى عاریفاندا ، له سه ره تای سه رکه وتنه وه به پیپله کاندای هه سستى به گه رمى و داگیرسانى جه سته ی ده کرد ، به لام له گه ل به رزبوونه وه ی زیاتردا هه سستى به دابه زینى گه رمای جه سته ی و فیئکى ریگه که ده کرد ، له شى به ره و ئارامى و سووکبوون ده رپۆیشت ، هه نگاوه کانى به

کەمترین زەحمەت پێگەی بەرەو ئاسمانیان دەبێ ، لە ناکاو هەستی بە
 بەختەوهری و ئاسوودەییەکی لە پادەبەدەر کرد ، چەندین قادرمە ی بە
 ئاسوودەیی بپێ ، نوورێک سەر جەم پلەکانی پۆشن کردبوو ، هەتا سەر
 بکەوتبایە پلەکان نوورین تر دەبوون ، نوورینی پلەکان سەرسامییەکی بۆ
 دروست کرد ، نەیدەزانی ئایا بە قادرمەدا سەردەکەوێت یان بە گورزەیهک لە
 نووردا ؟ لە بەرزبوونەو بەردەوام بوون تۆ بلی لە گوزەر کردن بە دەریای
 نووریندا ماندو نەدەبوون ، پلەکانی بەختەوهری لە هەژمار نەدەهاتن ، دەیان و
 سەدان پلەیان بپێ و هیشتا نەگەیشتبوونە لوتکە ی منارەکە ، تەکانیان بە
 خۆیان دەدا ، هەنگاوەکانیان خێراتر دەبوو ، هەزاران پلەیان تە ی کرد ، هیشتا
 لوتکە ی منارەکە دوورە دەست بوو ، "مەلای گەرە" پرسیری لە "موهتەدا"
 کرد: (کە ی دەگەینە لوتکە ی منارەکە ؟)

موهتەدا: (گەیشتن بە لوتکە ی منارەکە تەنھا خەونە و هیچ مرقۆشێک ناتوانیت
 بە لوتکە ی منارەکە شاد ببیت)

مەلای گەرە: (بۆچی ئەم منارە یە لوتکە ی نییە ؟)

موهتەدا: (ئەم منارە تەنھا بەناو لوتکە ی هە یە ، ئەگینا بە قوولایی بووندا
 لوتکەکە ی رۆچوو و هیچ کەس ناگاتە مەنزلی کۆتا)

مەلای گەرە: (ئە ی بۆ لە دەرەو لوتکەکە ی دیارە و هەموومان
 دەیبینین ؟)

موهتەدا: (لە دەرەو ؟ بەلێ لە دەرەو و دەرەو ، بەلام لە ناو و
 ناکۆتایە و گەیشتن بە لوتکەکە ی خەونیکی بەدی نەهاتوو ، ئەوانە ی لە
 دەرەو سەیری پلەکانی عێرفان دەکەن هەنگاوی یەکەم و کۆتایان لێ دیارە ،
 واتە سەرەتای قادرمەکان و لوتکە ی منارەکە یان دێتە بەرچاوان ، بەلام کاتیکی
 بە مەدرەجەکانی عێرفاندا بەرز دەبنەو تەنھا پلە و پلیکانە دەبێ و ئەو
 گەشتەش هەرگیز کۆتایی نایەت)

مەلای گەرە: (تۆ باسی عێرفان دەکەیت یان باسی منارەکە ؟)

موهتهدا: (ئەم منارهیه تهنهها له دهرهوه منارهیه و ناوهوهی عیرفانه و قادرمهکانی ئەو پله و مهداريجانهن که عاریفان پیایدا سهردهکهون)

مه‌لای گه‌وره: (واته ئیمه ئیستا به پله‌کانی عیرفاندا سهردهکه‌وین؟!)

موهتهدا: (به‌لێ)

مه‌لای گه‌وره: (ئەه‌ی بۆ هیچ گرانی و ئەرك و ماندوبوونی‌کمان نه‌دی؟)

موهتهدا: (ماندوبوونی عیرفان ئەو به‌ره‌ژان و ئازار و دل‌ه‌راوکییه‌یه به‌ر له پێخستنه‌ ناو یه‌که‌مین پله‌ی عیرفان بۆ هه‌موو مرۆفیک دروست ده‌بێت، تۆ سهرده‌می‌که له ئازاردا ده‌تلییته‌وه، سهرده‌می‌که نا‌ئارامی و دل‌ه‌راوکی ژيان‌ی لێ تال کردووی، ئیستاش کاتی به‌خته‌وه‌ری دونیای عیرفانه، دێره هۆنراوه‌ی ئەو عاریفه مه‌زنه‌ت نه‌ بیستوه که ده‌لێت:

مه‌قامی عاریفان بێ زه‌حمه‌ت و په‌نج و مه‌شه‌ق‌قه‌ت دیم

له زومره‌ی عاشقانم، بۆیه‌ عاله‌مم لێ ته‌به‌رایه....)

کاتی‌ک "مه‌لای گه‌وره" ئەو چه‌ند قسه‌یه‌ی له "موهتهدا" بیست پر به‌ قورگی که‌وته‌ هاوار کردن و پا‌کردن به‌ره‌و سهره‌وه به‌ قادرمه‌کاندا، زۆری بری، کول نه‌ده‌بوو، هاواری ده‌کرد، ده‌نگ و سه‌دای فه‌قی‌کانی به‌ ئاگا هێنا و به‌ په‌له به‌ قادرمه‌کاندا سه‌رکه‌وتن و "مه‌لای گه‌وره" یان له‌ سه‌ر قادرمه‌کان به‌ بوراوه‌یی بینی، چه‌ند فه‌قییه‌ک چوونه ژێر با‌لێ و هێنایانه‌ خواره‌وه و بر‌دی‌ان بۆ ژووره‌که‌ی خۆی، پاش ماوه‌یه‌ک "موهتهدا" ش له‌ مناره‌که‌ دابه‌زی و هاته‌ ژووره‌وه، "مه‌لای گه‌وره" به‌ بیهۆشی له‌ ژووره‌که‌یدا پا‌کشابوو، فه‌قی‌کان ده‌رباره‌ی مامۆستای گه‌وره پرس‌یاریان له "موهتهدا" کرد، ئەویش له‌ وه‌لامیاندا وتی: (سه‌رکه‌وتن به‌ پله‌کاندا ئارامی لێ‌بر‌پوه...)

ئهم قسه‌یه‌ی "موهتهدا" دوو پ‌رووی هه‌بوو، لای خۆی مه‌به‌ستی له "پله‌کان" پله‌کانی عیرفان بوو، به‌لام فه‌قی‌کان وا حا‌لی بوون گوايه قادرمه‌کان و پیرییه‌تی مامۆستا ماندوی کردووه و نه‌یتوانیوه به‌ناو مناره‌که‌دا سه‌ر بکه‌وێت

، ئه و به بیهۆشی هه ندیک وشه له لیوه کانی ده بیستران : " ئه و پێپلانه چه ند نوورانی بوون ! با سه رکه وین ، عیرفان .. "

" مه لای گه وره " نزیکه ی هه فته یه کی ویست تا که وته وه سه ر پێی خۆی و توانی هات و چۆی خویندنگه که ی بکات ، هه موو ئه و ماوه یه له بیرى ئه و پووداوه دا بوو ، چه ندین جار له دووی " موهته دا " ی نارد و دوو به دوو گفتوگۆی گه رم به نیوانیاندا گوزه ری ده کرد ، دیار بوو " مه لای گه وره " بریارى دابوو ئه و به شه ی ته مه نی له دونیای عیرفاندا به سه ر به ریت ، بۆ دونیای عیرفان " موهته دا " ی به مامۆستا و پینیشانده ر ده زانی ، چه زی له وه بوو شه و و پۆژ پیکه وه بن و له مه ر دونیای عیرفان قسه ی بۆ بکات ...

پۆژیک مه لای گه وره " موهته دا " ی بۆ ژووره که ی خۆی بانگه ییش کرد و دوو به دوو که وتنه گفتوگۆ .. دیار بوو ئه و تامه زرۆی بینینی " موهته دا " بوو ، داواى لیکرد گوێی بۆ بگری و کۆمه لیک نه یینی ئه و چه ند پۆژه ی بۆ باس بکات : (پیرى عه سه ره که ی زۆر خه سته و ماندو بووم ، نه متوانی بۆ خویندنگه بییم و له ماله وه مامه وه ، بۆ سبه یینی که هاتم بۆ خویندنگه داواى لیبوردم له شاگرده کان کرد و هۆی نه هاتنه که م بۆ باس کردن ، پیم وتن : نه خۆش بووم ، بۆیه نه متوانیوه بۆ خویندنگه که بییم ، هه موو سه یری یه کتریان کرد و پاشان وتیان : مامۆستا تۆ دوینی هاتیت و وانه شت به هه موومان وته وه ، زۆر له سه ر ئه وه چووم که ئیوه هه لهن و پۆژیکى تر بووه ، دیار بوو شاگرده کان راستیان ده کرد و خه ریک بوو گومانى ئه وه یان بۆ دروست ده بوو که یان نه خۆشم یان تیكچووم ، بۆیه وتم : لیی گه ریڤ ، پیم بلین به کوئ گه یشتوون ؟ له هه مووی سه یرتر ئه وه بوو وانه ی ئه و پۆژه یان خویند بوو ، پرسیارم لیکردن له کاتى وانه وتنه وه دا هه سستان به هه یچ شتیکی نامۆ نه کرد ، وتیان : " نه خیر " ...

به لام شاگردیکیان وتی : مامۆستا من هه ستم به شتیک کرد ، تۆ ئه مرۆ پیلووی چاوه کانت نه رمن ، به لام دوینی چاوه کانت زۆر تووند و تیژ بوون ، چه ند جاریک ویستم ئه و پرسیاره ت لیبکه م ، به لام قسه ده هات به به ردا و له بیرم ده چوویه وه ...

ئىستا شاگرده‌كان له ترس و پرسىارىكى زۆر گه‌وره‌دان و پىويسته تۆ چاره‌سه‌رىكيان بۆ بدۆزىته‌وه)

موهته‌دا: (مامۆستا گيان ئه‌وه‌ى نموونه ويّنه (الصورة المثالية) ى مرقّ ده‌يكات هه‌رگيز مرقّ بۆخۆى ناتوانىت ئه‌و كاره‌ سه‌ير و سه‌مه‌رانه ئه‌نجام بدات ، مرقّ له‌ يه‌ك كاتدا - به‌ پىي هىز و تواناي دلى - ده‌توانىت له‌ ده‌يان و سه‌دان جىگه‌دا جيلوه (تجلي) بكات و پۆلّيش ببينىت ، عارىفان ده‌لّين: كاتىك له‌ گه‌ل نموونه ويّنه‌كه‌ماندا داده‌نيشين زۆرجار خۆمان له‌ گه‌ل ئه‌و ويّنه‌يه‌دا لى تىك ده‌چىت ، نه‌مانده‌زاني كاميان ويّنه نموونه كه‌يه و كاميان مرقّ ره‌ راسته‌قىنه‌كه‌ى سه‌ر زه‌وييه ، ئه‌وه‌ى وانه‌ى وتۆته‌وه ويّنه نموونه‌كه‌ته و بۆخۆشت له‌ ماله‌وه بوويت ، ئه‌مه‌يه نه‌يىنى مرقّ و مه‌زنى ئه‌و هىزه مه‌عنه‌ويه‌ى كه‌ تىيدايه)

موهته‌دا لاي مامۆستا هه‌ستا و بۆ لاي شاگرده‌كان پۆيشت ، برپارى دا ئه‌و پۆژه وانه نه‌خوينن و كاته‌كه‌يان بۆ پرسىار و گفتوگو ته‌رخان بكه‌ن ، پووى له شاگرده‌كان كرد و وتى: (ئه‌گه‌ر كه‌سىكتان پرسىارىكى هه‌يه با بىخاته مه‌يدانه‌وه و هه‌موومان قسه‌ى له‌سه‌ر بكه‌ين)

شاگرديك : (جا به‌ ته‌نها يه‌ك پرسىار؟! كۆپه ده‌يان و سه‌دان پرسىار ناخى داگير كردووين)

موهته‌دا: (يه‌كيك له‌و پرسىارانه بخه بازاره‌وه)

شاگرده‌كه‌: (ئه‌و پۆژه مامۆستاي گه‌وره له‌ گه‌لت به‌ مناره‌كه‌دا سه‌ركه‌وت چى له‌ناو ئه‌و مناره‌يه‌دا پوویدا كه‌ وای له‌ مامۆستا كرد ببورىته‌وه؟ له‌و پۆژه‌وه مامۆستا گۆپاوه به‌ كه‌سىكى تر ، چه‌ندىن شتى سه‌ير و نامۆمان لى بينيوه ، رازى ئه‌و نه‌يىنيانمان بۆ ئاشكرا بكه‌)

موهته‌دا: (مه‌عريفه و زانستى به‌رىنى مامۆستا به‌ به‌رده‌وامى ته‌كان و به‌ره‌و پىشچوون به‌ ئه‌و ده‌دا ، مامۆستا به‌ رشتەى مه‌عريفه‌دا گۆزه‌رى كردووه و خۆى له‌ كه‌ناره‌كاني ده‌رياي عىرفاندا بينيوه‌ته‌وه ، بۆيه ئاساييه چه‌ندىن كارى پر له نه‌يىنى و سه‌ير و سه‌مه‌ره‌ى تريشى لى بوه‌شيتته‌وه)

شاگرد ده که: (به لām چه ند ساله مامۆستا شتیکی له وجۆره ی لی نه بینراوه؟!)
 موته دا: (ده فر که پر بوو لیی ده پڑییت ، ئه وه نیشانه ی پر بوونی
 مامۆستایه به عیلم و عیرفان)

شاگرد ده که: (ئه م قسه یه ئه وه ده گه یه نییت مامۆستا له مندالییه وه تا کو
 ئه مړۆ زانست وهرده گریت و ئیستا پر بووه و لیی ده پڑییت!)

موته دا: (ئه گه روا بییت هیچ نه نگی و ناته واوییه کی تییدا هیه ؟! مه گه ر
 فه رمانمان پی نه کراوه بلّین: " خودایه زانستمان زیاد بکه " ، پییمان نه وتراوه:
 " له سه رو هه موو زانایه که وه زاناترێک بوونی هیه ")

شاگرد ده که: (نالیم نه نگی و ناته واوی یه ، به لām بۆ ده بییت له کۆتایی ته مه ندا
 مړۆڤ به عیلم و عیرفان پر بییت؟!)

موته دا: (پر بوونی مړۆڤ به ته مه نه وه نه به ستراوه ، هه ر مړۆڤه و جۆره
 ده فریکه ، هه یانه زوو پر ده بن و هه شیان ه زۆر ده خایه نییت ، نه زوو پر بوون
 نیشانه ی گه وره ی یه ، نه درهنگ پر بوونیش ناته واوی و که م که مالی یه ،
 هه ندیک ده فر بچووکه و زوو پر ده بییت ، هه ندیک تر فراوانه و ته مه نیکی ده وییت
 تا لیوان لیو ده بییت ، مامۆستای گه وره ده فریکه به رینه و زۆری ویستوه تا پر
 بووه)

شاگرد ده که: (ئایا له بنچینه وه پر بوون بوونی هیه ؟)

موته دا: (ئیمه ناومان ناوه پر بوون ، ئه گینا بریتی یه له گه یشتن به
 که مالی پێژه یی خۆ و هاتنه به ری داری باوه ر ، مړۆڤ وه کو دره ختی میوه وایه ،
 هه یانه به " سی " سال به رده دات و هه شیان ه ده - دوا زده سالیک ده خایه نییت
 ئه و جا ده که ویته به ردان)

شاگرد ده که: (مه به ستت به به ری دره خته که چییه ؟)

موته دا: (مه عریفه و زانست دره خته که یه و عیرفانیش به ری دره خته که یه ،
 دره خت تا نه گاته که مالی خۆی به ر نادات ، مړۆڤ تا داری زانستی پیشه

دانه کوتی و پەل و پۆ نه هاویتی بهری عیرفان ناگریت ، به لام دەبی زانست و مه عریفه تهنه به خویندن و خویندنه وهی کتیب و زانسته گەردوونی و مرویی و ئایینییه کان تیئەگەین ، زانست دوو جووری ههیه: جووریکیان به دهست هینراوه مه به ستم (مکتسب) ه و جووریکی تری زانستیکه به ناخی مروڤدا چینراوه و به خو هه لکۆلین مروڤ دهیگاتی ، سه رجهم زانسته کان بهری خو هه لکۆلینه و پاشان میتۆدی بو داریژراوه و مهیدانی بو دیاری کراوه و به پیی کارکردن له و مهیدانه دا زانسته که شیوهی گرتووه و چوارچیوهیهکی تایبهتی بو دیاری کراوه ، بنچینهی هه موو زانسته کان ئه و زانسته یه له قوولاییهکانی دهریای ناوه وهی مروڤدایه و مه له وانه شاره زاکان دهریان هیناوه و وهک دور و مرواری خستوو یانه ته بازاری (زانسته وه)

شاگردیکی تر: (ته جروبە لەم مهیدانه دا پۆلی چیه؟)

موهته دا: (ته جروبە پاشه ی شتهکانی ده ره وه مان بو دهکات ، له چه ندین پرو داو یاسایه کمان بو داده پێژیت ، ته جروبە به بینین (بصر) وه به ستر اوه ، جگه له مروڤ هه موو گیانداره بالاکان پرو داوه کان پچر پچر له یه کتر ده بینن ، ئه وان ناتوانن په یوه ندی له نیوان دیارده و پرو داوه کاندایه و نه وه ، به لکو هه ر پرو داویک به جیا له پرو داویکی تر دیته به رچاویان ، ته نها مروڤه ده توانیت پرو داو و دیارده کان پیکه وه گری بدات و له کو ی ئه و به یه کتر به ستنه وه ش یاسایه ک دابریژیت ، یا خود مانایه کی نو ی هه لبه ینجیت)

** ** ** ** ** **

"مه ریه م و موهته دا" پیکه وه سه فه ریکی لای مالی بابی "مه ریه م" یان کرد ، "موهته دا" ئۆتۆمبیله که ی بابی هینا بو ، به یانی زوو له مال وه ده رچوون ، په نگ و تام و بونی ئه و به یانییه له پۆژهکانی تر جیاواز بو ، بینینی په نگ ی سه وز له مالی خو یانه وه دهستی پیکرد ، باخچه به رینه که ی مالیان سه وز ی پۆشی بو ، دره خته کان له سه وز هه لژه نه را بوون ، ئه و به یانییه "مه نسوور" ی

بابی قاتیکی سهوزی ورشه‌داری له‌بهر کرد بوو ، پۆشاکه‌کانی به‌ری دایکی سه‌راپا سه‌وز بوون ، "مه‌ریه‌م" به‌جله سه‌وزه‌کانی به‌ریه‌وه سفره سه‌وزه‌که‌ی هینا و بۆ هه‌موانی راخست ، هه‌موو سیمایان سه‌وز هه‌لگه‌را بوو ، ئایا بۆخۆیان سه‌وز بوون ، یاخود په‌نگی سه‌وزی ماله‌که‌یان له‌پوویاندا په‌خش بوو بوویه‌وه ؟ ماله‌که‌یان سه‌راپا سه‌وز بوو ، ده‌توت له‌ئاسمانه‌وه به‌سه‌دان قوتووه بۆیاخی سه‌وز به‌سه‌ر ئه‌و ماله‌دا پرتینراوه ، له‌ماله‌وه به‌پیکه‌وتن و سواری ئۆتۆمبیله سه‌وزه‌که‌ بوون و به‌شه‌قامه سه‌وزه‌کاندا تیده‌په‌رین تا سه‌رئه‌نجام شاری لیوان لیو له‌سه‌وزیان به‌جیه‌یلا ، له‌دووره‌وه بینینی شار ده‌توت دارستانیکی چروپه‌ر و له‌کاولکاری ده‌ستی مرقۆ به‌دووره و هه‌زاران ساله له‌ناو خۆیدا چر ده‌بیته‌وه ، "مه‌ریه‌م و موته‌دا" ئه‌وه‌نده په‌نگی که‌سکیان هاتبووه به‌رچاوان هه‌موو شتیکیان به‌که‌سک ده‌بینی ، ئه‌و به‌یانیه ئه‌وه‌نده لیژمه‌ی سه‌وز باری بوو ته‌نانه‌ت تیشکی هه‌تاو شی ده‌بوویه‌وه و په‌نگی که‌سکی تیادا زال ده‌بوو ، ورده ورده له‌شار دوور که‌وتنه‌وه و له‌گه‌ل دوورکه‌وتنه‌وه‌یاندا په‌نگی که‌سک کال بوویه‌وه و ته‌نها "مه‌ریه‌م و موته‌دا" به‌سه‌وزی مانه‌وه و شته‌کانی تر په‌رده‌ی سه‌وزیان له‌سه‌ر هه‌لگیرا و هه‌موو شتیکی پۆیشته‌وه دۆخی جارانی ، "مه‌ریه‌م" پووی کرده "موته‌دا" و وتی: (بۆچی شته‌کان له‌په‌نگی سه‌وز خالی بوونه‌وه ؟)

موته‌دا: (ئیمه‌ین له‌سه‌وزی خالی ده‌بینه‌وه)

مه‌ریه‌م: (چۆن ؟)

موته‌دا: (لیشاوی شه‌پۆلی سه‌وزی ناخی ئیمه‌یه به‌ده‌وربه‌رماندا ده‌کیشت ، له‌گه‌ل نیشته‌وه‌ی شه‌پۆله‌کان و کۆتا هاتنی هه‌لچونه‌کانیان ده‌وربه‌ر بۆ دۆخی پی‌شووێ ده‌گه‌ریته‌وه ...)

مه‌ریه‌م: (ده‌ته‌وێت بلییت ئیمه‌ین ده‌وربه‌رمان سه‌وز ده‌که‌ین ؟ ! سه‌وزی ئیمه‌یه هه‌موو شته‌کانی به‌سه‌وز گۆریوه ؟ !)

موهته دا: (کاتیک مروځ هه موو بوونی به شتیځ پر ده بیټ ده وروبه ری خو ی
لیده بیټ به و شته ، نیمه به په نگی که سک لیوان لیو بوو بووین ، بویه هه موو
ده وروبه رمان به که سک لیځورا بوو)

مهریه م: (مروځ چهنده هونه رمه نډی کی ناوازه یه ! ئه و ده توانیت به بی فلچه و
بوياخ سه راپای گه ردوون په نگ بکات)

سنووری شاروچکه که به ده رکه وت و گه یشتنه مالی بابی "مهریه م" و دایکی
له به رده رگا که دا چاوه پروانی ده کردن و وتی: له به یانییه وه چاوه پروانتانم ..

"سمکو و عه بدوللا" ی بابی بو پاک کردنه وه ی باخه په زه کانیان پویشتبوونه
لادی ، لادی که یان زور له شاروچکه که وه دوور نه بوو، به پییان دوو کاتر میږ پیگه
بوو، ئه و ماوه یه ش ده بوا به ناو چیا و پیگه پیچاوپیچه کاند ا گوزهرت بکردبایه ،
دوانیوه پوکه ی بو ئاگادار کردنه وه ی کاک "عه بدوللا" ی خه زوری له هاتنیان
"موهته دا" برپاری دا پرو له ئه و لادییه بکات ، به ره و چیا مه زنه که به پیکه وت و
به تووله ری پیچاوپیچه کانی ناو چیا که دا به سه رکه وت ، ته نهایی پیگه که و
سه ختی سه رکه وتن و مه زنی چیا که زور مانای په نهانی به بیر هیڼاییه وه ، ئه و
چیا مه زنه که و برپینی پیگه که ی لیځورا به کاروانی عیرفان و گرته به ری سه فه ری
هات و نه هات ، سه ره تا کانی عیرفان برپینی زهویه پان و به رینه کانه و پرپه له
چیژ و خوښی ، به لام ناوه راستی عیرفان سه رکه وتنه به چیا یه کی مه زندا که دوو
مه ترسی گه وره ی تیدایه: ماندو بوون و ئه گه ری وره به ردان و گه پرانه وه ، له گه ل
لی بزبوونی پیگه که و به ربوونه وه و هه لډیران ...

"موهته دا" له سه رکه وتن به چیا مه زنه که دا به رده وام بوو ، تینویتی زوری
بو هیڼا و بری له وه ده کرده وه که پیده چیټ سه ر لوتکه ی چیا یه که کانیای
تیدا بیټ ، دوا ی زیاتر له یه ک کاتر میږ له برپینی تووله پیگا کان و به ربوونه وه و
نزی که بوونه وه له ئاسمان گه یشته سه ر لوتکه ی چیا که ، سه ره وه ی چیا که
پانتاییه کی به رین بوو، سه راپای له سه وزی هه لژه نرا بوو، گولی په نگا و په نگ
له سه ر ته ختی سه وز تابلویه کی نه خشان دبوو که به هه زار هونه رمه نډی
ده ستره نگیڼ په نگه کانی پی ریکنه ده خرا ، ئه و به دوا ی ته ری و سه وزیه کدا

دهگه پرا ئاوی له دهووبه ر بیټ ، به ره و چه ند گابه ردیک که چه ند داریکی به دهوردا پووا بوو به سه رکه وت ، یه کیک له به رده کان ده می کردبووه و کانیاویکی پۆشنی له گه رو هه لده قوولا و ئاوه که ی دوا ی چه ند هه نگاویک به دیوی خورئاوی چیا به که دا شۆر ده بوویه وه و له ناو تاشه به رده کاندای بزر ده بوو ، تیر له کانیاوه که ئاوی خوارد وه و پاراو بوو ، پاشان هه سستا و که وته وه سه ر پیگه که ی خوی و به ره و دیوی دووه می چیا که به پیکه وته وه ، دیوی دووه م سه ره ولیژگه بوو که پیگه که ی به ره و دۆلیکی فراوانی لیوان لیو به باخه ره ز شۆر ده بوویه وه ، له چه ند ره زه وانیک پرسیا ری کاک "عه بدوللا" ی کرد و ئه وانیش شوینه که یان پی نیشان دا و پۆشسته لایان و به خوشیه وه کاک "عه بدوللا و سمکو" به خیره اتنیان کرد و تا ئیواره یه کی دره نگ له سه ر ره زه کان پیکه وه مانه وه و پاشان به ره و ماله وه گه رانه وه ، له پیگه ی گه رانه وه یان "موهته دا" باسی ئه و ئاوه ی بۆ "عه بدوللا" ی خه زوری کرد و پرسیا ری کرد : (بۆچی سوود له و ئاوه ی سه ر لوتکه ی چیا به که نابین ؟)!

کاک "عه بدوللا" له وه لامی "موهته دا" وتی : (تا کو ئیستا له سه ر ئه و چیا به ئا و نه بینرا وه ، زۆرم پی سهیره باسی بوونی ئا و ده که ی ت !)

موهته دا : (بۆخۆم تیر ئاوم لی خوارد وه !)

عه بدوللا : (که چووینه سه ر چیا که پیم نیشان بده)

هه رکه به لوتکه ی چیا که گه یشتن "موهته دا" کاک عه بدوللا و سمکو" ی بۆ ناو کۆما به رده که برد و چوونه پال ئه و به رده ی ده می کردبووه و بیینی نه ک ئاوی له گه رو هه لئا قوولیت ، به لکو گزۆگیای وشک ناو ده می به رده که ی پر کردوه ، "موهته دا" به سه ر سوپمانه وه وتی : (لییره دا ، ئا لییره دا ! لییره وه هه لده قولا ! ئه ی کوا ئاوه که ی ؟)!

"سمکو" هه ندیک پیکه نی و وتی : (پیده چیټ سه رده مان ی پیشوو ئه م جیگه ئا و بوو بیټ و تۆش ریټ له م جیگه که وتبیټ ، یا له وانه یه خه ونت بینی بیټ ؟)!

کاک "عه بدوللا" له وه حالئ بوو که ئه و ئاوه ته نها بؤ "موهته دا" بووه و دلنیاش بوو له وه ی "موهته دا" له و ئاوه ی خواردو ته وه ، چونکه ئه و "موهته دا" ده ناسی و ده زانی مرؤقیکی زانا و غاریفیکی مه زنه ..

"موهته دا" له وه گه یشت که ئه و کانیاوه ی له سه ری پاراو بوو کانیاوی عیرفان بووه ، بۆیه داوای لیبووردنی کرد و وتی: (پیده چیت ئه وه نده سه رکه وتن به چیا به که دا ماندوی کردیم شه پۆلی گه رمام لی بوو بیت به ئاو ..)

هه رسیکیان دایان له قاقای پیکه نین و به ره و ماله وه گه رانه وه ، له بهر ده رگا که دا "نازداری مه له کووتی" له پال "سمکو" ی کوپی و "عه بدوللا" ی هاوسه ریدا له "موهته دا" ی پرسی: (تیر ئاو بوویت له کانیاوی سه ر لوتکه ی چیا که؟!)

موهته دا: (بلیم چی؟!)

سمکو: (ناشی تۆ ناو نیشانی کانی و ئاوت پیدابیت؟! دایه بؤ خاتری خودا ، هه زاران ساله ئه و چیا به چیا به و که سیك ئاوی له سه ر نه بینیه وه ، تۆ بؤ ئه م هه ژاره ت به هه له دا برد ؟ ئه و قسه که ی تۆ لی بوو بوو به راست)

"سمکو" پیکه نینیکی بؤ کرد و پۆیشت ، "موهته دا و کاک عه بدوللا و نازدار" یش چوونه ژووره وه ، "موهته دا" سهیریکی "نازدار" ی خه سووی کرد و وتی: (ئه ی بؤ زوو وشکی کرد؟!)

نازدار: (وشکی نه کردووه ، به لام هه موو که سیك به شی له و کانیاوه دا نییه)

موهته دا: (خۆزگه کاک "عه بدوللا و سمکو" ش لییان ده خوارده وه)

کاک عه بدوللا - به شوخییه وه - : (بؤ "نازدار" دیلیت دوو خیرمان ده ستگیر بیت؟!)

نازدار - به پیکه نینه وه - : (من و هه رچی خیری منه هه مووی تۆ خاوه نیتی)

عه بدوللا - دیسان به شوخییه وه :- ("موهته دا " ئه م خه سوته به م قسانه
منی فریوداوه ، به خودا له رۆژی دادگادا ده لیم: خودایه گهر ده منیریت بو
دۆزه خ ده بی ئه و ژنه شم له گهل بیت ، چونکه من به بی ئه و ناحه ویمه وه ...)

نازدار: (به خودا گهر خودا به هه شتم به پی بیه خشییت ناچمه ئه و به هه شته
تاكو تۆم له گهل نه نیریت ، ده بییت ده ستمان له ناو ده سستی یه کتر بیت کاتیك
یه که م هه نگاو بو ناو به هه شت هه لده گرین)

عه بدوللا: (خودا بۆم ریک بخت بهر له تۆ بچمه به هه شت ، تاكو تۆ دیت من
سی و چوار ژنم هیئاوه)

هه موو ده ستیان به پیکه نین کرد و "مه ریه م" سفره ی ئیواره ی بو
راخستن ...

- ٣ -

دوو ئەقلی یاخی یەك شیوازی بیرکردنەوه

شەو بۆ نووستن "موهتەدا و سمکۆ" لە ژووریکدا جیگەیان بۆ پاخرا،
"موهتەدا" بۆ گوێگرتن لە "سمکۆ" تامەزرۆ بوو، ئەو دەیزانی "سمکۆ"
خوینەرێکی کە موینەیه و کەوتۆتە ناو دەریایەکی قوولای ئەندێشەوه و
شەپۆلەکانی بیرکردنەوه کەشتی بوون و خەیاڵی ئەو ئەم دیو ئەودیو دەکەن...

هەرچەند ئەو پۆژە تا ئیوارە "سمکۆ" کاری کرد بوو، کەچی کتیبیکی
قەبارە "چوارسەد" لاپەرەیی هیئا و دەستی بە خویندنەوهی کرد، ئەو زۆر
باکی بە "موهتەدا" نەبوو، نەیدەویست پابەند بێت بەو هەلسوکهوتە
تەقلیدییهی لەگەڵ میواندا بەری دەکریت، بۆیه لەسەر جیگەکەیی خۆی بە
خامۆشی لێی دانیشت و دەستی بە خویندنەوه کرد، "موهتەدا" ش بۆ ئەوهی
ئارامی ئەو نەشیوینیت هیچی لێ نەپرسی و لەسەر جیگەکەیی خۆی پاکشا،
چەند کاتر میڕێک بەو جۆرە بە سەریاندا تیپەرێ، "سمکۆ" دەخویندەوه و
"موهتەدا" ش لە ناو بیرکردنەوهیەکی قوولدا بوو، لە پیر "سمکۆ" پەردهی
خامۆشییهکەیی لادا و ئارامی ژوورەکەیی بە پرسیارێک لە "موهتەدا" شڵەقاند: (
من دەپرسم لەوانەیه پرسیارەکەشم لە خۆم بێت نەك لە تۆ: بلیی شتیك لە
ژیاندا هەبێت مانا بێهەشتی، یاخود مانادار بێت؟! بلیی ژیان - بە من و تۆ و
پرسیارەکانمەوه - مانایەکی تیدا هەبێت؟!)

موهتهدا: (ئهگەر پرسىيار له خۆت دهكهيت ئهوا من مافى وه لآمدانهوهم نيهه ، بهلام گهر پرسىيارهكه روو به منه ئهوا دهتوانين گفوتوگوى لهسهر بكهين)

سمكۆ: (تۆش ههروهكو منى ، من و تۆ وهكو ههموو مرۆفك نوقمى ههزاران پرسىيارى بى سهروبهر بووين ، بۆيه من به دواى وهلامدا بگهپریم يان تۆ جياوازييهكى نيهه و لام يهكسانه)

موهتهدا: (گرفت لهو جیگهدا نيهه كه پرسىيارمان ههيه ، چونكه كاتيك مرۆف مرۆقه پرسىيارى ههبيت ، ههركاتيك مرۆف پرسىيارى ليبرا ، ياخود واى ههست كرد پرسىيارى نهماوه ئهوكهسه له مهركهوه نزيكتره تا ژيان وزيندهگى)

سمكۆ: (پيم سهيره مرۆفكى ئايدۆلۆژيستى وهك تۆ كه ليوان ليوى به ئايدۆلۆژياى ئايينى باس له گرنگى پرسىيار دهكات ، ياخود پيوايه پيويسته مرۆف خاوهنى پرسىيار بيت !)

موهتهدا: (نازانم ئهوبرياره پيشينه له كوئوه هاتووه كه لهناو ئاييندا پرسىيار نيهه ، به پيچهوانهوه ئايين پرسىيار بۆ مرۆف دهخولقييت ، كام مرۆفهى دهگاته لوتكهى باوهرى ئايينى هيشتا ليوان ليوه به پرسىيار و دلى ئاوى نهخواردۆتهوه ، قوولبونهوه له ئاييندا و بهرزبونهوه له باوهردا له پرسىيارهوه دهست پى دهكات و پرسىيارى قوولتر و مهزنتر به دواى خويدا دههيت ، نابيينى موسا - سهلامى خوداى لهسهر بيت - داوا له خودا دهكات خوى پينيشان بدات ؟! ئهوبه تهنها قسهکردن لهگهلا خودادا دلى ئاوى نهدهخواردوه ، دهيوست به چاوانى سهرى خودا ببينيت ، سهرنجى پرسىيارهكهى ئيبراهيم - سهلامى خوداى لهسهر بيت - نادهيت داوا له خودا دهكات نيشانى بدات چۆن مردوو زيندوو دهكاتوه ؟! كاتيك خودا دهپرسيت بۆ باوهرت به زيندوو بوونهوه نيهه ؟ له وهلامدا دهليت : با ، بهلام بۆ ئهوهى دلم ئاو بخواتهوه و سوكناييم بۆ بيت ... سهرنج بده پيغهمبهريكه و هيشتا دهليت : بۆ ئهوهى دلم ئاو بخواتهوه و سووكنايى بۆ بيت ...)

سمکۆ: (بەلام ئایدۆلۆژیا پرسیار دەمرینیت و وەهمی ئەو بە
شۆینکەوتوانی دروست دەکات کە سەرچەم پرسیارەکان وەلام دراوئەتەو)

موهتەدا: (کاک "سمکۆ" ئایدۆلۆژیا و فۆرم گرتنی ئایدۆلۆژیا کاری مۆڤە
نەک ئاین ، ئاین لە ئەوپەری پەهای و بەرینیدا تەو کاتە مۆڤ دیت و
بیرو تیگەشتنەکانی خۆی دەکات بە پۆشاککی بەرتەسک و بە بەر ئاینیدا
دەکات ، ئایدۆلۆژیا ئاینی ئەو پۆشاکە کەم و کورتە بە بالای ئاینیدا
بریو و ئاین لە پەهای و گەردوونی بوونەو بەو چوارچێوەکان دادەبەزیت و
زۆریک لە مانا بەرز و بڵندەکانی خۆی لە دەست دەدات..)

سمکۆ: (بەلام دەقەکانی ئاین بۆ تیگەشتنی مۆڤ بەجێھێلراو و بمانەوی و
نەمانەوی مۆڤ خۆیندەو بەو ئەو دەقەکان دەکات و لەویشەو ئایدۆلۆژیا
ئاینی فۆرم دەگریت ؟!)

موهتەدا: (دروستە ، گرتەکە لەو جێگەدا نییە مۆڤ خۆیندەو بەو ئاین
دەکات)

سمکۆ: (ئەو لە کویدا بە ؟)

موهتەدا: (لەو جێگەدا بە تیگەشتنی مۆڤمان لی ببیت بە ئاین ، یاخود
تیگەشتنە مۆییەکانمان بە ئاین پی بفروشن ، لەو بارەدا پیرۆز و ناپیرۆز ،
پەها و سنووردار ، ئاسمانی و زەمین ، خودا و مۆڤ ، تیکەل بە یەکتەر دەکرین
، لەویشەو کارەساتە جەرگەرەکانی میژوو کە بە ناوی ئاینەو ئەنجام دراو
پوودەدەن ، جەنگەکانی مۆڤ دەبن بە جەنگی خودا و ناوی جەنگی پیرۆز:)
(Holly War) ی بۆ دادەتاشریت ، ئەمە بە مەرگەساتی مۆڤ ، کەسانیک
بەناوی ئاینەو دین و حەز و بیر و بەرژەوئەندییەکانیان تیکەل بە ئاین دەکەن
و کۆمەلگەکانی مۆڤایەتی پێ بە قەیران و تووند و تیژی دەکەن)

سمکۆ: (بەلام ئاین پرسیارکردن بە پەوا بزانییت یان بە ناپەوا هیچ لە
پەشبینی من بەرانبەر بە ژیان کەم ناکاتەو)

موهتەدا: (پێشتر وتم: گرت لەو جێگەدا نییە کە پرسیارمان هەبە)

سمکۆ: (ئه دی گرفت له کویدا یه ؟)

موهته دا: (گرفت لهو جیگه دایه نه توانین و نه زانین چۆن به دوا ی پرسیاره کاندای بگه پین ، مرقه له ساریه کدا به دوا ی کانیاویکدا ده گه پیت تا کو خوی لی تیر ئاو بکات ، به لام دوو خال گرنگه ، یه که م ده بی گه شبین بیت و ئیراده ی گه پانی هه بی و دهسته ئه ژنو لی دانه نیشیت ، دووهم بزانییت چۆن ده گه پیت و کو ی ده گه پیت)

سمکۆ: (گرفته که لهو جیگه دایه ئاو له سارا که دا نییه)

موهته دا: (گرفته که له م جیگه دایه که تو باوه پت به وه هینا وه ئاو له ساره که دا نییه ، ده مه ویت بیرسم ئه و بریاره ت له کو ی هینا و چۆن باوه پت به خۆت کرد ئاو لهو ساریه دا بوونی نییه ؟)

سمکۆ: (کاتی که سهیری چوار ده وری خۆم ده که م که لاک ی هه موو ئه وانه م دیته پیش چاو به دوا ی ئاودا گه پاون و ئاویان نه دۆزیوه ته وه ، سه ره ئه نجام له تینویتییدا خنکاون)

موهته دا: (به لام ژماره ی که لاکه کان زۆر که مترن له ژماره ی ئه و که سانه ی پوو یان له سارا که کردووه ، ده بی ئه وانی دی به ئه نجامی کی تر گه یشتبین ، نا کریت بلین هه موو ئه وانه ی پوو یان لهو ساریه کرد له تینویتییدا مردن)

سمکۆ: (ئه و بریاره ت له کو ی هینا ژماره ی موسافیرانی سارا له ژماره ی که لاکه کان زۆر تر و زیاترن ؟)

موهته دا: (تو ئه و بریاره ت له کو ی هینا که هه موو ئه وانه ی کاروانی ساریان گرته به ر جهسته کانیا ن بریتی یه لهو که لاکانه ی له سارا که دا به جیماون ؟)

سمکۆ: (لهو جیگه وه که نا کریت سارا ئاوی تیدا بیت)

موهته دا: (ئه مه ش دیسان بریار یکی بی به لگه یه)

سمکۆ: (به لام بریاره که ی تۆش که ده لیت ئه و ساریه ئاوی تیدا هه یه ، زۆر بی بنه ما و بی به لگه یه)

موهته دا: (به لى ، ئه گەر سارا ئه و مانا و مه دلوله ی هه بیټ که له زهینی تۆدایه ئه و ئاوی تیدا نییه ، به لام گهر تیگه یشتنی خۆمان بۆ سارا و بیابان بگۆرین ، ده گونجیت سارا ئاو و باخ و بیستانیشی تیدا هه بیټ)

سمکۆ: (سارا هه ر ساریه ، ژیانیش هه ر ئه م دۆزه خه یه)

موهته دا: (به م قسه یه دا ده یسه لمینی تۆ ئایدۆلۆژیستی نه ک ئه من ، بۆ ده بیټ بریار به ی سارا ته نها یه ک مانا و مه دلولى هه یه ؟!)

سمکۆ: (چۆن ده توانیت بیسه لمینیت مانایه کی تر بۆ ژیان هه یه ؟)

موهته دا: (له و جیگه وه که چاویلکه ی ره شی بیرى ئالۆز و ئایدۆلۆژیای به رته سک دابکه نین و به چاوی سه ر له سارای ژیان ورد ببینه وه)

سمکۆ: (له مه به ستت ناگه م !)

موهته دا: (هه موو ئه و تیروانینه ی بۆ ژیان لاما ن خولقاوه ئیمه ی مرۆڤ دروستمان کردوو ، مرۆڤ بیروباوه ر ده خولقی نی و دواتر پییه وه گیرۆده ده بیټ ، ئه و بۆ ئاسووده یی و به خته وه ری زیاتر بیرى خۆی به گه ر خستوو ، به لام زۆرجار بیر و تیروانینه کان ئاسووده یی لیوه رده گرنه وه و ده بیټ به کۆیله ی بیروباوه ره کانى)

سمکۆ: (به لام ناکریت مرۆڤ له بیر و تیروانین خالی ببیتته وه !)

موهته دا: (به لى وایه ، به لام نابیت به ته نها یه ک جوړ بیر و یه ک ته رز له بیرکردنه وه و تیروانینه وه خۆی ببه ستیتته وه)

سمکۆ: (باشه ، گریمان تۆ به کانیای سارا گه یشتوو ، پیمان بلى یه که م: چۆن باوه ر به تۆ بهینین که کانیای له سارادا بوونی هه یه ، دووه م: پیمان بلى چۆن بگه ینه ئه و کانیایه ؟)

موهته دا: (قسه کانى من بۆ ئه وه نه بوو به به رپزیت رابگه یه نم وه ره پوو له کانیای سارا بکه ین ، به لکو بۆ ئه وه بوو پیټ بلیم: ئه و بیر و بریاره ی تۆ له تیروانین بۆ سارا گرتووته به ر با دوا یین بریارت نه بیټ و گه شبینانه تر له ژیان

بروانه و به يهك جور لۆژيكي بيركردنه وه وه خۆت مه به سته وه ، ته كانی زۆرترو زیاتر به خۆت بده ، گهرهكه ئه وه بزانیته له سارادا كه س فریاد پره سی كه س نییه و ده بیته خۆت به هانی خۆته وه بیته ، تۆی بیر ده كه یته وه و ههر تۆشی بریار ده ده یته ، من ناتوانم له جیگه ی تۆ بریار بده م)

موهته دا: (باسی ته جروبیه ی خۆتم بۆ بکه)

موهته دا: (ههر مرۆفیک ته جروبیه یه كه ، به لام ده کریته كه لك له ته جروبیه ی یه کتری وه ربگرین ، پرسیار له ته جروبیه ی من بکه با وه لامته بده مه وه)
سمکۆ: (چۆن باوه رته به خۆت هیناوه كه ژیان دۆزه خ نییه ؟)

موهته دا: (له ته مه نمدا هه میشه هه ولماوه به ویستگه یه کی بیركردنه وه وه خۆم نه به ستمه وه ، هه ولماوه له تویكلی شته كانه وه بۆ ناوه پۆك و له ویشه وه بۆ پۆح و جه وهه ری شته كان بگویمه وه ، پواله تی دهره وه ی ژیان پر له وه پرسى و بیزارى یه ، به لام کرۆك و جه وهه ری پر له چیژ و مانایه ، ژیان لای من خواردن و خواردنه وه و له زه ته كانی جه سته و هه زى ده سه لات نییه ، هه موو ئه وانه پواله ت و تویكلی ژیانن ، کرۆك و پۆحی ژیان شتیکی تره ، ئه و شته ش له دهره وه به ده ست نایه ت ، به لکۆ له ناوه وه ی مرۆفدایه ، ده گونجیته دیلیك له چوارچیوه ی به ندیخانه دا له كه سیکی ئازادی سه ر شه قامه كان زۆر ئاسووده تر بیته ، له کاتیکیدا كه سه ئازاده كه هیچی له ژیان كه م نه بیته و دیله كه ش له هه موو زینده گییه ك مه حروم کرابیته)

سمکۆ: (له وانیه دیله كه به وه هم و خه یال خۆی ئاسووده کرد بیته)

موهته دا: (تۆ مافی خۆته ناوی وه هم و خه یالی لی بنیته ، به لام ده بیته ئه و مافه ش به من بده ی كه بلیم: گه وره ترین حه قیقه ت له و جیهانه دایه و شته كانی ئه م جیهانه باوه ی مرۆف به راورد به وانیه ناوه وه ی سیبه ریكه و هیچی تر)

سمکۆ: (به لگه ی راستبوونی ئه و جیهانه له چیدایه ؟)

موهته دا: (ئه گه ر سه روشتی ئه و فه زا مه عنه ویه له م جیهانه باوه جودا بیته ،

ئه و به لگه کانیشی له به لگه و بورهانه کان

سمکو: (پیت وانییه به و قسه یه ت ده ته ویت له به لگه هیئانه وه هه لیبیت ، چونکه هیچ به لگه یه کت له لا نییه ؟)

موهته دا: (با ، چونکه ئه و به لگه یه ی تو داوای ده که ی له لام نییه ، تو به لگه ی ماددی و ده ستبوبراو له من داواده که ی ، منیش بو ئه و جیهانه ی ناوه وه ی مروڤ هیچ به لگه یه کی ماددی شک نابهم ، چون به تو ی بسه لمینم دوینی له سهر لوتکه ی چیا یه که من تیر ئاوم له کانیاویک خواردده وه ، چ به لگه یه کی ماددی و ئه قل ی بو تو بهینمه وه کاتیک ده چینه شوینی ئه و کانیاوه جگه له پووش و په لاش و به ردیکی رهق و تهق شتیکی ترمان به رچاوان ناکه ویت ؟ !)

سمکو: (خه یالت به رین بووه و له تینویتییدا سه رابت لی بووه به ئاو)

موهته دا: (ده بیت پیت بلیم تو راست ده که ی ، چونکه هیچ ئه قلیک قوبولی ئه و قسه یه ی من ناکات و به وجوره ش بیرناکاته وه ، به لام کاتیک ته نها ده که وم و دیمه وه بو ناو خوم باوه ری ته واوم به خوم هه یه که من دوینی چوومه سهر کانیاوه که و ئاوم خواردده وه و دهم وچاوم شو ری ، ئینکارکردنی تو له باوه ری ناوه وه ی من ناگورپیت ، مافی خوته دانیش نه نییت به و راستیییه ی له لای منه ، چونکه ژیری و لۆژیک باوه ر به و حه قیقه ته ی ناوه وه ی من ناکات ، ئه وانه حه قیقه تیکن ته نها له ناوه وه ی مندا راست و مانادارن ، بویه کاتیک ده کرین به قسه و ده خرینه دهره وه له مانا خالی ده بنه وه)

سمکو: (ناتوانم ئه قل و زانست و لۆژیک وه لا بنیم و باوه ر به خه ون و خه یال

بهینم)

موهته دا: (به لام منیش ناتوانم کوی نهینییه کانی مروڤ و ژیان و گهردوون له زانست و لۆژیکدا کو بکه مه وه ، زانست و لۆژیکیک مروڤ دایهیناوه و میتودی بو دارشتووه ، مروڤ مه زنتره له و مروڤه ی زانست پیناسه ی ده کات ، ژیان به رینتره له و ژیا نه ی ئیمه مامه له ی له گه ل ده که ین ، گهردوونیش ئه فسووناوییه و لیوان لیوه له نهینی و گۆشه یه کی بچووی بو مروڤ ئاشکرا بووه)

سمکو: (گرنگ ئه وه یه زانست و ئه قل له گه ل منه)

موهتەدا: (منیش زۆر باوەڕم بە راستییەکانی ناوەوەی خۆمە)

کە گەشتنە ئەو قسەیه هەردووکیان خامۆشییهك داگیرتن و چاوەکانیان
چوو خەو...

ئەو گفتوگۆیەى نیاوان " موهتەدا و سمکۆ " دواىن گفتوگۆى فیکرى بوو ،
چونکە " سمکۆ " کەلکەلەى چوونە " ئەوروپا " کەوتبوو سەرى ، بىزى لەو
کولتوور و ئاين و پەيوەندىيانە دەکردەوێ مرۆڤى کورد و کۆمەلگەى کوردی
لەسەر بار هاتبوو ، پاش هەولێكى زۆر توانى کوردستان بەجى بهیلايت و خوى
بگەيەنیتە " ئەوروپا " ...

- ۴ -

نەختینەى ناو ژوورەكە و نەینى ناو سندوقەكە

لەمیژ بوو "موهتەدا" تامەزرۆى بینینی ناو ژوورە تایبەتەكەى بابى بوو ، لە
مندالییەو خولیاى ئەو ژوورە پەریبوو سەرى ، چەند جار هەولێ دابوو
کلێلەكان لە بابى وەرگیریت و دەرگای ژوورەكە بکاتەو ، بەلام بە هیچ جۆرێک
بابى پێگەى پێ نەدەدا ، داواى لە دایکى دەکرد کلێلەکانى بۆ پەیدا بکات ،
بەلام دایکى دەپوت : کلێل تەنها لە لای بابتە ..

یەك دوو جار ویستی پەنجەرەى پشتەوێ ژوورەكە كە دەپروانى بەسەر
باخچەكەى داوێ خانووەكەیاندا بشکێنیت و هیچ نەبیّت سەیرێكى ناوێوێ
ژوورەكە بکات ، بەلام دەرئەسە بابى دلگران ببێ ، بۆیە لە ئەنجامدانى کارەكەى
پەشیمان دەبووێو ..

ئەو ژوورە لە لای "موهتەدا" تەلیسمێك بوو كە دەبوا بيشکێنیت ،
دەریایەك بوو دەبوا تیايدا فێرى مەلە ببیت ، پەیکەرێكى داپۆشراو بوو
نەیدەزانى هێمایە بۆ چ جۆرە مەزنییەك ، بیری دەکردەو جارێك لەگەڵ چوونە
ژوورەوێ بابیدا خۆى بکات بە ژووردا و بە خێرایى چاویك بە ژوورەكەدا بگێریت
، بەلام بابى هەركات بیویستبایە سەریك لە ژوورەكە بدات هەموو جارێك
سەیرێكى دەورووبەرى خۆى دەکرد و دواتر دەرگاکی بە ئەسپایی دەکردەو و

"موهته دا" نه یدەزانی ئەو گشت حەز و خولیا یە بۆ چوونە ناو ژوورە کە لە کوێو سەرچاوەی گرتوو! ئەو مندالیکی بی هاوپی بوو کە لە قوتابخانە دەگەراییوە دەبوا سەرقالی پێداچوونەوێ وانەکانی ببوایە و دوانیوە پۆکەشی بۆ وەرگرتنی زانستە شەریعیەکان پووی لە خوێندنگە ئایینیە کە "مەلای گەرە" بکەربایە ، ئەو کاتانە ی لە مالهو بوو لە تەنهایەکی قوولدا دەرژیا ، چونکە بە پۆژدا تەنھا خۆی و "مەعسومە" ی دایکی لەو خانووبەرە فراوانەدا بوون ، دایکی خانمی مال بوو ، سەرقالی ئیش و کار دەبوو ، "موهته دا" ش تاویک بە ژوورەکاندا خولی دەخوارد و پاشان دەچوو بۆ باخچەکە و ماوێهە ک بە قور خانووی دروست دەکرد و هەندیکیش لە گەل بۆقە قورپینەکاندا کاتی بەسەر دەبرد ، دواتر دایکی دەهات و دەبێردە گەرماوێهە و جلوبەرگەکانی دەگۆپی و دەست و دەم و چاوی دەشۆری ، پاشان دەگەراییوە بۆ نیو تەنهای خۆی و ئەمجارەیان نەیدەوێرا لە باخچەکەدا خۆی لە قور هەلبژەنیت ، چونکە کەمێک پێش ئێستا دایکی جل و بەرگەکانی گۆپی بوو ، بۆیە بیری لە کاریکی تر دەکردهوێ بۆ ئەوێ خۆی پێو خەریک بکات ، بیری دەکردهوێ ، بەلام شتیکی نەدەدەوێزیوە خۆی پێو سەرقال بکات ، دواجار بیری ژوورە تایبەتە کە ی بابی دەکەوتەوێ سەری و هەولێ دەدا شتیکی لە بارەوێ بزانیت...

"موهته دا" لە مندالییەوێ وێنە ی جۆراوجۆری لەسەر ناوێوێ ژوورە کە لە زەینیدا لا دروست بوو بوو ، سەردەمێک وایدەزانی ئەوێ ژووری پادشایە و هەموو جاریک بابی سەر لە پادشا دەدات ، وێنە ی پادشا دەهاتە پێش چاوی: لەسەر کورسییەکی زیڤی شکۆدار دانیشتووێ و تاجیکی پادشایی لەسەر ناوێ ، بەلام نەیدەزانی پادشا لەو ژوورەدا دەبی چی بکات؟! ئە ی چۆن خواردن و خواردنەوێ ناخوات؟! دیارە پادشا نان و ئاو ناخوات...

لە گەل گەرەبوونی تەمەنیدا وێنە ی ناو ژوورە کەش لە زەینی "موهته دا" دەگۆرا ، لەوێ گەیشت نابیت پادشا لەو ژوورەدا بیت ، (ئە ی چی لەو ژوورەدایە؟! ئەو ژوورە خەزینە کە ی بابمە و پڕە لە زیڤ و زیو و پارە ، باشە بابم ئەو هەموو پارە ی بۆ چی یه؟! لە کوێ هیناویەتی؟! لەوانە یە خەزنی

دۆزیبیتەو! هەموو ئەو زیڕ و زیوہ بۆ منە ، کەس ناتوانیت لێمی داگیر بکات ، منیش وەکو بابم کلێلەکە ی لە گیرفانم دەنێم ، شەوان دەرگاکی دەکەمەو ، چرایەک لە گەڵ خۆم دەبەمە ژوورەو ، با کەس نەزانیت ، ئە ی ئە گەر دز هات چی بکەم ؟ واباشە تەفەنگێک بکرم ، دەیکوژم ، نا ، نایکوژم ، بەلام دەیترسینم ، دزەکە هەڵدیت ، منیش هەندیک لە دووی پادەکەم ، تا کوێ لە دووی پرا بکەم ؟ تا سەر کۆلانەکە ... نا ، زۆرە ، دزەکە بۆم دەگەریتەو ، زۆر ناچم لە دووی ، تا بەر دەرگاکی خۆمان ، تا ئەو جیگە یە بەسە ...)

بەلێ ، بەوجۆرە "موهتەدا" ئەو قوناغەشی بەرپێ کرد ، دواتر لەو گەیشت لەو ژوورەدا شتێک هە یە لە زیڕ و زیو بەنرخترە بۆ یە بەو چەشنە بابی پارێزگاری لێدەکات ، لەو گەیشت ئەو ژوورە بریتی یە لە میژوو و سەرورە ی بنەمالە کە یان ، بەلام زۆر تامەزرۆ بوو بۆ بینینی تەواوی ئەو نەینیانە ی لەو ژوورەدا پارێزگاری لێکراو ...

شەوێک "موهتەدا" لە ژوورەکە ی خۆی خەریکی خۆیندەو بوو ، بابی تەقە ی لە دەرگا دا و هاتە ژوورەو ، "موهتەدا" لە بەری هەستا و فەرموی لێکرد ، بابی پێی وت : (دەمەوی ئەم شەو دەرگای ژوورەکە بکەمەو و هەموو نەینییەکان ت بۆ والاکەم)

"موهتەدا" لە خوشیدا هەموو گیانی کەوتە لەرزین و وتی : (لە منداڵییەو تامەزرۆی بینینی ناو ئەو ژوورەم)

مەنسور : (هەستە وەرە لە گەلم)

"مەنسور" لە پێشەو و "موهتەدا" بە دوایدا بە پارەو کەدا تیپەرین و لە بەردەم ژوورە کەدا وەستان ، "مەنسور" کلێلەکە ی لە گیرفانی دەرھینا و قوفلە زەبەلاحەکە ی پێ ترازان و پاشان کلێلێکی درێژی دەرھینا و لە کێلۆنی دەرگاکی نا و یەک دوو جارێک بەلای راستدا چرکە ی پێ کرد و کلێلەکە ی دەرھینایەو و لە گیرفانی نایەو ، بە وتنی ناوی خودا دەستی برد بۆ دەسکی

دهرگاکه و کردییه‌وه ، پی‌شه‌کی خۆی چوو ژووره‌وه و "موهته‌دا" ش به دوایدا...

ژووره‌که به بۆنی خۆش لیوان لیو بوو ، ژۆر به جوانی شته‌کانی ناوی پیکخرا بوون ، ژووریک‌کی به‌رین دریژییه‌که‌ی خۆی له "هه‌شت" مه‌تر نزیك ده‌کرده‌وه و پانییه‌که‌شی له "شه‌ش" مه‌تر که‌مه‌تر نه‌بوو ، یه‌که‌ فەرشی گه‌وره‌ی "هه‌زار" ره‌نگ له ژووره‌که‌دا داخرا بوو ، دیار بوو "مه‌نسور" ی بابی به تاییه‌ت بۆ ئه‌و ژووره‌ی به دروست کردن دابوو ، لای پاسته‌وه و نزیك به دهرگاکه‌ خه‌نجه‌رو شمشیر بوو که له ناو جامی شووشه‌ نرابوون ، هه‌ر پارچه‌یه‌که‌ ناویکی له‌سه‌ر نوسرا بوو که بۆ باپیران و گه‌وره‌ پیاوان ده‌گه‌رایه‌وه ، له پیزی خه‌نجه‌رو شمشیره‌کان پینچ- شه‌ش جۆر تفه‌نگ و ده‌مانچه له پال یه‌کتردا - به نووسینی ناو له سه‌ریان - دانرابوون ، هه‌موو ئه‌وانه‌ش له شووشه‌ نرا بوون ، له‌و دیو ئه‌وانه‌وه چه‌ندین جۆری جل و به‌رگ ده‌ق کرا بوو ، دیار بوو بۆ سه‌رده‌مه‌کانی پی‌شووتر ده‌گه‌رایه‌وه ، هه‌ندیك له‌و جلوه‌رگاانه‌ جلوه‌رگی سه‌ربازی بوون ، دواتر ئه‌و دیاری و به‌خششانه‌ی له باپیری مه‌زن "مه‌روان" ه وه تا "مه‌نسور" به ده‌ستیان گه‌یشت بوو به جوانترین شیوه پیکخرا بوون ، په‌یکه‌ری فیلیك له زیو دروست کرابوو ، قه‌لایه‌که‌ له‌گه‌ل سه‌ربازی ناو قولله‌کانی که له قورقوشم دروست کرابوو ، ئه‌و قه‌لایه‌ له لایه‌ن یه‌کیك له گه‌وره‌ پیاوانی شیخانی نه‌هری یه‌وه پی‌شکه‌ش به بابی "مه‌نسور" کرا بوو ، قووتوویه‌کی توتن ، به‌لام له زێر دروستکراو له‌گه‌ل چه‌ندین جۆری چه‌رخ ، په‌یکه‌ری گایه‌کی له زیو دروستکراو شاخه‌کانی له شیوه‌ی شمشیردا بوون ، چه‌ندین مه‌دالیای زێر و زیو که پی‌شکه‌شی باپیرانی کرا بوو ، له پشته‌ی دیارییه‌که‌نه‌وه چه‌ند دار عه‌سا و گۆچان ریز کرا بوون ، دار سه‌وله‌جانیك به‌سه‌ر هه‌موویاندا هه‌لواسرا بوو ، "موهته‌دا" نووسینه‌که‌ی خوینده‌وه ، له‌سه‌ری نوسرا بوو "سه‌وله‌جانی ده‌ستی میر محه‌مه‌دی ره‌واندز" ، یه‌کیك له دار عه‌ساکان بۆ "پیری مه‌زن" ده‌گه‌رایه‌وه ، "مه‌نسور" ره‌وی له "موهته‌دا" کرد و وتی: (ئه‌و دار عه‌سایه‌ داری ده‌ستی پیری مه‌زن بوو ، کاری سه‌یر و سه‌مه‌ره‌ی به‌و دار عه‌سایه‌ ده‌کرد ، به به‌رکه‌وتنی ئه‌و دار عه‌سایه‌ نه‌خۆش له جگه‌یه‌دا)

کاره ی سهخت و گران بوايه " پیری مه زن " عه ساكه ی بۆ رهوانه ده كرد و
 كاره كه ی جی به جی ده بوو ، له كاتى ترس و شله ژاندا ئه و دار عه سایه به پشتی
 هه ر كه سیكدا بهیئرابایه به ئارامی و ئازایه تی لیوان لیو ده بوو ، من بۆخۆم
 هه ندیک شتم به و دار عه ساوه بینویه كه ناتوانم ته نانه ت له لای تۆش باسی لیوه
 بكه م "

پیزی لای چه پ كۆمه لێك قاپ و ده وری و فه خفوری و كه وچك و قۆری
 شووشه و شه كردان و چه ندين پارچه ی تری گرانبه ها بوو كه هه ندیكيان له چین
 و ئیرانه وه به تاييه ت هیئرا بوون ، چه ند فه رشیک به لولكراوی هه لگيرا بوو
 نرخى هه ریه كه یان هه زاران دینار بوو ، فه رشیکى دوو به یه ك به سه ر دیواره كه دا
 داکوترا بوو ، میژووه كه ی بۆ زیاتر له چوار سه د سال ده گه رایه وه و له ژیریدا
 نوسرا بوو " تان و پۆیه كانی به ئاوی زیڕ ئاو دراوه " ، له سه ر میژیک و له ناو
 شووشه دا قورئانیکی ده ستنوووس هه لگيرا بوو كه دایکی "مه روان" به ده ستی
 خۆی نووسیویه وه و سه یركه رانی به جوانی خه ته كه ی مه ده وۆش ده كرد ،
 به رمالیکى له ته نیشته دانرا بوو ، "مه نسوور" ده یوت: ده لێن بابی ئه و ئافره ته
 خواناسه كه قورئانه كه ی نووسیویه ته وه هیه چ داوایه کی له سه ر ئه م به رماله له لای
 خودا نه گه راوه ته وه ، له سالی بی بارانیدا له سه ر ئه و به رماله دوعا كراوه و
 ئاسمان به ماویه کی كه م په حمه تی خۆی داباراندوووه ...

پاشان هه ردوو له به رده م سندوقیکی زۆر گه وره دا وه ستان و "مه نسوور"
 پووی له "موهته دا" كرد و وتی: (ده زانی ئه م سندوقه چی تیدایه ؟!)

موهته دا: (نه خیر بابه گیان ، چی تیدایه ؟!)

مه نسوور: (ئه م سندوقه چه ند کتیبیکی دانسقه ی تیدایه كه له هه موو
 دونیادا زۆر ده گمه نن ، به لكو ده توانم بلیم له هیه چ جیگه یه کی تر وینه ی ئه وانه ی
 تیا به رچنگ ناکه ویت)

موهته دا: (ئه و کتیبانه له سه ر چین و ده رباره ی چی قسه ده كه ن؟!)

مه نسوور: (کتیبی یه که میان له دهستی "پیری مه زن" ه وه به من گه یشتووه و قسه له عیرفانیك دهکات که له کۆن و نویدا باسی لیوه نه کراوه ، نالیم کتیب له سهر عیرفان نه نوسراوه ، به لکو ده لیم ئه وه مه نه هجه ی ئه م کتیبه له عیرفان ده یگریته بهر پیشتر بهرچاو نه که وتوو ، پیری مه زن ده یوت: " ئه وه ریگیایه ی له وه کتیبه دا به یان کراوه کورتترین و ئاسانترین ریگیایه بو گه یشتن به خودا.. "

کتیبی دووه میان باس له زانستی پیت (علم الحروف) دهکات ، له "محهمه د ی باپیری بابمه وه بۆمان به جیماوه ، زانستی پیت شیخی گه وره " ئین عه ره بی " کاری گه وره ی تیدا کردوو و یه کیکه له وه زانستانه ی له دونیای ئیسلامدا سهره تای بۆ دامه زراوه و دواتر له گه شه وه ستاوه و پووکاوه ته وه ...

کتیبی سییه م باسی زانستی لیكدانه وه ی خه ون (تأویل الرؤیا) دهکات ، به ریگییه کی زۆر زانستانه قسه له خه ون بینین و لیكدانه وه و په مزیه تی خه ون دهکات ، ده لین بۆ بنه ماله ی داپیره ی مه زن هاوسه ری " مه روان " ده گه ریته وه ...

کتیبی چواره م باس له زانستی بۆن و چۆنییتی دروست کردنی بۆنه نایابه کان دهکات ، له نووسینی " پیری مه زن " خۆیه تی ، زانستیکی زۆر ورد و تایبه ته و هه موو که سیك په ی به نه یینییه کانی نابات ، " پیری مه زن " به لینی لیوه رگرتووم زانستی ناو ئه وه کتیبه پاریزگاری لی بکه م، به لام له کاری بازرگانی کردن به بۆن دهستی هه ژاران و کاسپکاران بگرم و فییری که سابه تیان بکه م و بازاریان بۆ بکه مه وه ، زانستی ناو کتیبه که زانستیک نییه مروّف به خویندن لی حالی بییت ، به لکو پۆخی بالا و بیرى قوول و خه یالی به رینی گه ره که ، بۆیه بلاوه کردنی ئه وه زانسته به زیان به سهر مه ردووماندا ده شکیته وه ...)

موهته دا: (چی تر له ناو سندوقه که دایه ؟ !)

مه نسوور: (یاداشتنامه یه کی "محهمه د" ی باپیری تیدی که کتیبیکه و به دهستی خۆی نووسیویه ته وه و به وردی باس له ژیا نی خۆی و به شداری راپه رینه که ی " شیخ عه بدولسه لامی به رزان و شیخ سه عیدی پیران " دهکات ...)

موهتهدا: (ئەو کتیبەت خویندۆتەو؟)

مەنسور: (بەلێ ، زۆر بە وردی)

موهتهدا: (دواى گەپان بەم باخچە ھەزار پەنگەدا پیم خوۆشە کورتە یەکم لەسەر ژيانى "محەمەد" ى باپیرت بۆ باس بکەیت)

مەنسور: (من بۆت باس دەکەم ، بەلام خۆت دەبییت بە وردی کتیبەکە بخوینیتەو)

موهتهدا: (چى تر لە سندوقەکەدا یە؟)

مەنسور: (کۆمەلێک نامە و ھەسێتنامەى تێدا یە کە ل ، باپیران و کەس و کارەو ە بۆمان بەجێماو ە ، ژيانى "عوبەیدوللا" ى باوکم لە لایەن خوێەو ە نووسراو ەتەو ە و لەم سندوقەدا پارێزراو ە ، کۆمەلێک وینەى تێدا یە ھەندیکى بەدەست کێشراو ە و ھەندیکى فۆتوغرافە ، قورئان و بەرمال و تەزبێحەکەى دایکم لەم سندوقەدا پارێزگارى لیکراو ە ، ھەموو جارێک دەریان دەھینم و تیر بۆنیان دەکەم و یادی منداڵى خۆم و گەنجیى دایکم دیتەو ە بەرخەیاڵم ، ئیستاش ئەو شتانە بۆنى دایکمیان لى دیت...)

دواى چەند کاتژمێرێک مانەو ە و بینینی چەندین توحفە و شتی دەگمەن و نایاب لە ژوورەکە ھاتنە دەرەو ە و "مەنسور" دەرگاکی قوفل کرد و بۆ دیو ەخانەکە ھاتنەو ە ، "مەنسور" دوو کلیلى دەرھینا و لە یەکترى جیاکردنەو ە و دانە یەکیانى دا بە "موهتهدا" و دانەکەى تریانى خستە گیرفانەو ە و بە "موهتهدا" ى وت: (پارێزگارى لەو کلیلە پارێزگارى یە لە پەگ و پێشەى بنەمالەکەت ، بۆیە لە جێگە یەکی زۆر نھینیدا ھەلیبگرە و تەنھا ئەو کاتانە دەری بەینە کە دەتەوێت سەردانى ژوورەکە بکەیت ، مۆلەت نییە جگە لە خۆت کەسى تەربەیتە ناو ئەو ژوورە ، چەندین سالە ئەو ئەمانەتانەم پارێزگارى لیکردو ە تۆش وەکو گیان و چاوى خۆت بیانپارێزە ، بە درێژایی تەمەنم ئەگەر شەوێک لە مالەو ە نەبوو بێ دوو پاسەوانم بۆ ئەم مالە گرتو ە ، بۆ

ئەو هی تا کو به یانی پارێزگاری لێبکەن ، من خەمی مال و پارە و سامانم نەبوو ،
خەمی ئەو شتانەم بوو بە ئەمانەت دراوەتە دەستی من ...)

موهته دا: (ئیستا کاتی ئەو هیە کورتە یەکم لە ژیا نی " محەمەد " ی باپیرت بۆ
باس بکەیت)

مەنسوور: (سەرەتا دەبیّت دەست بخەیتە ناو دەستم و پەیمان و بەلێنیکت لی
وەربگرم)

موهته دا: (لەسەر چی پەیمانم لی وەردەگری؟!)

مەنسوور: (لەسەر پارێزگاری لە ئەمانەتی بنەمالەکەمان)

موهته دا: (بابە سەردەمی من سەردەمیکی جیاوازه و دەترسم نەتوانم
بەلێنەکەم ببەم سەر و شەرمەزاری لای خودا و تۆش بێم)

مەنسوور: (چەندە دەتوانی ئەوێندە پارێزگاری لی بکە و لەسەری بەردەوام بە
، من نەتوانی دروست وەکۆ بایم پەرەوگە ی باپیرانم بگرم بەر ، دەشزانم تۆش بە
ئەندازە ی منت پی ناکریت ، بەلام وەرگرتنی بەلێنەکە بۆ ئەو هیە کەمتەرخەمی
نەکەیت و کەم بایەخ تەماشای ئەو پەرگ و پێشە یە نەکەیت)

موهته دا: (ئەمە یان دەتوانم)

مەنسوور: (کەوابوو دەستت بێنە)

موهته دا دەستی خستە ناو دەستی بابی و ئەویش پیی وت: (هەرچیم وت بە
دوامدا بیلێرەو)

موهته دا: (بەلی)

مەنسوور: (بەلێن دەدەم پارێزگاری لە هەموو ئەو شتانە بکەم لە
بنەمالەکەمەو بۆم بەجیماوه)

موهته دا: (بەلێن دەدەم پارێزگاری لە هەموو ئەو شتانە بکەم لە
بنەمالەکەمەو بۆم بەجیماوه)

مەنسوور: (بەلّین دەدەم پێگە و پەوگە ی ئەوان بزر نەکەم کە پێگە ی
پیاوچاکان و جوامیرانە)

موهتهدا: (بەلّین دەدەم پێگە و پەوگە ی ئەوان بزر نەکەم کە پێگە ی پیاوچاکان
و جوامیرانە)

مەنسوور: (بەلّین دەدەم هەرچی لە توانامدا بێت بۆ خزمەتی میللەت و
نەتەوە ی خۆمی بەخت بکەم)

موهتهدا: (بەلّین دەدەم هەرچی لە توانامدا بێت بۆ خزمەتی میللەت و
نەتەوە ی خۆمی بەخت بکەم)

مەنسوور: (خودایە تۆ شاھید بە لەسەر ئەم پەیمان و بەلّینانە)

موهتهدا: (خودایە تۆ شاھید بە لەسەر ئەم پەیمان و بەلّینانە)

پاشان دەستیان لە دەستی یەکتەر دەرھێنا و "مەنسوور" وتی: (کۆپی خۆم ،
من چۆن بەلّینم لە تۆ وەرگرت ، بابم هەر بەم جۆرە بەلّینی لە من وەرگرت و داوای
لیکەردم منیش بەلّین لە منداڵەکانم وەربرگرم ، بۆیە دەبێ تۆش بەلّین لە نەو و
وہچەکانی خۆت وەربرگرت)

موهتهدا: (ئیستا ژيانی " محەمەد " ی باپیرتم بۆ باس دەکە ی؟)

مەنسوور: (بەلّی ، محەمەد کۆرە تاقانە ی " میران " ه ، وەك پێشتر باسم کرد
بابی لە قەلای " شەبتان " شەھید کرا و کۆرێک و دوو کچی لە شوێن بەجیما ،
دایکیان ئازایانە و مەردانە پەرورەدە ی کردن و لەسەر وەسییەتی بابی محەمەدی
ناردە بەرخوێندن و بوو بە یەکیک لە زانا گەورەکانی سەردەمی خۆی ، پەیوەندی
پۆحی و تیکەلێ کۆمەلایەتی لە گەل شیخانی بەرزاندە هەبوو و سالانە بە
سەردانیان چوووە ئەو ناوچە یە ، لە گەل سەرھەلانی راپەرینەکە ی شیخ
عەبدولسەلام دا محەمەدی باپیرم وەك زانیەك و خەباتگێڕێک پوو لەو ناوچە یە
دەکات و بەشداری جەنگی "سەری باز" دەکات و زیانیکی گەورە بە ھێزەکە ی "
فازل پاشا " والی موسڵ دەگە یەنن و دواتریش ھەمان والی سوپایەکی گەورە
پێکەووە دەنیّت و بۆجاری دووھم ھێرش دەکاتەووە سەر ناوچەکانی ژێر دەسەلاتی

"شیخ عەبدولسەلام" و لە ئەنجامدا بە خراپترین شیوە تێك دەشکێت و چەك و تەقەمەنییەکی زۆریش دەستی بەرھەڵستکارانی زۆلمی عوسمانی دەکەوێت ، لە ئەنجامدا تورکەکان ناچاری ئاستی دەبن و دواى گۆپینی والى موسڵ "فازل پاشای داغستانی" بە "نازم پاشا" ئاستی لەسەر چەند مەرجێك لە ناوچەكەدا کەوتە نیوان ئەمارەتەکەى "شیخ عەبدولسەلام" و سوپای دەسەلاتی تورکەکانەو ، بە پێى بەندەکانی پێکەوتنامەکە ئەو چەك و تۆپانەى لە جەنگدا دەستی سوپاکەى شیخ عەبدولسەلام کەوت بوو دەبێت بۆ تورکەکان بگەرێتەو و بەرانبەر بەوێش تورکەکان دان بە ئەمارەتى "بەرزان" دا بنین و باربووی ھەموو زیانەکانیان بۆ بکەنەو و خزمەتگوزاری لە قوتابخانە و خەستەخانە بگاتە ناوچەکەیان ، دواتریش مەدالیای پلە سێ لە لایەن دەولەتى عوسمانییەو بە شیخ عەبدولسەلام درا ، دواى کۆدەتای سییەمی ئیتتىحادیەکان بەسەر دەولەتى عوسمانیدا "سلیمان نەزىف" لە جێگەى "نازم پاشا" کرا بە والى موسڵ ، ئەم والى یە کورد بوو ، بەلام سەر بە ئیتتىحاد و تەرەقى بوو ، بانگی بۆ تۆرانییەتى تورکەکان دەکرد و بۆ بلاوکردنەوێ فیکرەى "تۆرانیەت" لەوان بەجۆشتر بوو ، ئەو کەسیكى دل ڕەق و کینەدار بوو بەرانبەر بە گەلى کورد ، ویستی ئەمارەتى "بەرزان" بشیوینی و دەست بەسەر ناوچەکەدا بگریت ، بۆ ئەو مەبەستە داواى لە "شیخ عەبدولسەلام" کرد خۆى تەسلىم بکات ، شیخ داواکەى "سلیمان نەزىف" ی ڕەد کردەو و کەوتە ئامادەباشى ، "سلیمان نەزىف" یش بە سوپایەکی گەرەو و بە کۆمەکی ھەندى لە عەشایەرە داخ لە دلەکانى ناوچەکە ھەلیان کوتایە سەر ئەمارەتى بەرزان ، سوپاکەى "شیخ عەبدولسەلام" بەرگرییەکی بێۆینەیان لە دێى "بلە" دا کرد و داستانیکى قارەمانیتیان تۆمار کرد ، دواتر "شیخ" بۆى دەرکەوت سوپاکەى "سلیمان نەزىف" و عەشایەرە ناپاکەکان چوار دەوری سوپاکەى ئەویان داو و گەر بەردەوام بن خوینیکی زۆر لەو مەیدانەدا دەرژت ، بۆیە سوپاکەى بەرە و سنووری ئێران پاشەکشى پیکرد ، بەھارى "ھەزار و نۆسەد و چواردە" شیخ گەیشتە دێى ڕازان و چاوى بە شیخ "تەھای نەھرى" کەوت ، دواتر بە ھاوھەلى "سمکۆى شکاک" دەچیتە "ئازربایجان" و لەوێ چاوى بە جیگرى "قەیسەر" و سەرۆکی سوپای خواروو دەکەوێت ، دیارە لەو سەرۆبەندەدا "پرووسەکان" بە گژدا چوونی تورکەکان لە بەرژەوێندیان نابێت .

عەبدولسەلام "چاوەڕوانیی بکات ، شیخ دەگەرێتەووە و بڕیاری بەرگری و بە کژاداچوونی تورکەکان لە بادیناندا دەدات ، بەلام تورکەکان هەنگاو بە هەنگاو چاوەڕوانی گەرانهوەی "شیخ عەبدولسەلام" یان دەکرد ، سەرئەنجام بە ڕێگەی خیانەت و بەهۆی دەستەبەستێکی مەزموون ناپاکەووە بە دیل دەگیرێت و پەوانەی موسڵ دەکری و لە دادگایەکی عەسکەریدا بە فەرمانی "سەلیمان نەزیف" حوکمی لە سێدارەدانی بۆ دەردەکری و بە بێ وەرگرتنی پازامەندی سولتانی عوسمانی حوکمەکی بەسەردا جێبەجێ دەکەن)

موهتهدا: (محەمەدی باپیرت سەرئەنجامی چی بوو؟)

مەنسوور: (دواى لە سێدارەدانی "شیخ عەبدولسەلام" بێ هیواییەك ڕوو لە پیاوانی شۆڕشەكە دەکات و بە ئازارەووە بۆ ناو مال و خانەوادەیان دەگەرێتەووە ، بەلام لە سالی هەزار و نۆسەد و بیست و پینج دا جاریکی تر شۆڕشی کوردان لە سەر دەستی "شیخ سەعیدی پیران" دژ بە تورکەکان بەرپا دەبێت و "محەمەدی" باپیرم بەشداری لەو شۆڕشەدا دەکات و هەر لەوێش شەهید دەبێت و ئیستا گۆرەکەى لە گوندیکی نزیک "پیران" ه)

موهتهدا: (شۆڕشەکەى "شیخ سەعید" تا کەى بەردەوام بوو؟)

مەنسوور: (لە شوباتی سالی هەزار و نۆسەد و بیست پینج راپەرین وەك ئاگر بەربوویە پووشی وشك و ناوچە کوردییەکانی گرتەووە و سوپایەکی گەورە لە هەموو پارچەکانی کوردستانەووە لە دەوری "شیخ سەعید" کۆبوویەووە ، بەلام دیسان خیانەت بەرۆکی کوردی گرتەووە و لە نیسانی هەمان سالدا لە ڕێگەی کوردیکی خائینەووە بە ناوی "قاسم بەگ" کە خزم و متمانەپێکراوی شیخ سەعید بوو لە سەر پردی "جەهارپوور" شیخ بە دیلی دەگیرێت و دواتر تورکەکان لە سێدارەى دەدەن ، گیرانی شیخ سەعید وەری شۆڕشگێڕان ناپوخی و لە جەنگی جەبەهەووە بۆ جەنگی پارتیزانی بەرگرییان دەگۆڕن و لەو ناوەندەدا قارەمانێك بە ناوی "حاجو بەگ" سەرکەردەى عەشیرەتى "هافرەنکی" وەك سەرکەردەى موحاهیدەکان دەردەکەوێت و تا سالی "هەزار و نۆسەد و بیست و حەوت" بەردەوامی بە شۆڕشەكە دەدات ، بەلام دواتر بەهۆی نەبوونی پشتیوانییەووە چەك دادەنێن و

موهته دا: (کێ له دواى محمەدى باپیرمان به جێ ده مینیت ؟)

مه نسوور: (سێ کوپ و یهك كچ كه كوپى بچووکیان عوبه يدوللای بابی منه)

موهته دا: (ئه دى دوو کوپ و كچه كه ی تر؟)

مه نسوور: (دوو کوپه گه وره كه ی " محمه د " به شداری شوپشه كه ی " شیخ مه حمودی نه مر " ده كه ن و له و به رگری و شوپشه دا هه ردووکیان له پال یه كتردا به شه هیدی سه ر ده نینه وه ...)

موهته دا: (سه رئه نجامی شیخی نه مر چی ده بیت ؟)

مه نسوور: (" مه لیکی عیراق " زهنده قی له " شیخی نه مر " چوو بوو، بۆ تیا بردنی " شیخ " و شوپشه كه ی هه موو شكستیکی تری قبول بوو، له ژیر چاودیری ده وله تی " به ریتانیا " دا " مه لیکی عیراق و په زا شا " ناكوکییه سیاسی و سنوورییه كانی خویان وه لا نا و له " تاران " پێكه وتن له سه ر هێرش كردنه سه ر " شیخ " و پێشمه رگه كانی ، ئه وكاتانه " شیخ " بۆ سه ر سنووری " عیراق - ئێران " پاشه كشیی كرد بوو ، له " پیران " ی " كوردستانی ئێران " نیشته جی بوو بوو ، دواى هێرش و په لاماری دوو ده وله ت بۆ سه ر " شیخی نه مر " به ناچاری خۆی ته سلیم به " سكرتیری مه ندوبی سامی به ریتانی له عیراق " كرد كه له " پێنجوین " ه وه چاودیری جموجولێ سه ربازی شیخی ده كرد ...)

موهته دا: (دواى شه هیدبوونی دوو برا كه ی " عوبه يدوللای " ی بابت له گه ل دایکی و خوشکیکی مانه وه ، پاشان چییان به سه ر هات ؟)

مه نسوور: (بابم ته مه نی شازده سالان ده بیت كاتیك " مه لا محمه د " ی بابی له شوپشه كه ی " شیخ عه بدولسه لام " دا به شداری ده كات ، له گه ل هه لگیرسانی شوپشه كه ی " قازی محمه د " دا له " كوردستانی ئێران " بابم به بێ دوو دلێ پوو له " مه باباد " ده كات و به شداری ئه و شوپشه مه زنه ده كات ، ئه و كاته ته مه نی " په نجا " سالێك ده بوو ، به شاهیدی ئه وانه ی له گه لێ بوون نمونه ی ئازایه تی و قاره مانیتی بووه له به رگری شاری " مه باباد " دا ، دواى پوو خانی " كۆماری مه باباد " و له سیداره دانی " قازی نه مر " بۆ " كوردستانی عیراق " گه رایه وه و ئه و به شه

گونده کانی نزيك به سنوور — له ترسی گرتنی له لایه ن حکومه تی مه له کییه وه —
له گهل دوو دوستی تری نیشته جی بوو ، ته نها یه ک سال له و گونده دا ژیا و کوچی
دوایی کرد که تو نه و کاته ته مه نت چوار سالان بوو...

موهته دا: (مردنه که ی "عوبه یدولا" زور به مردنه که ی باپیری مه زلمان
"مه روان" ده چیت ، هه ردو وکیان به ئازاری شکسته وه گیانیان له ده ست داوه ،
هه ردو و سه رکرده کانیان شه هید ده کرین و گیان فیدا کانیان به جی ده هیلن...

مه نسوور: (به لی راسته ، به لام بابم مهرگ موله تی نه دا ، نه گینا نه و بی هیوا
نه بوو بوو ، چاو و پروانی هه لگیرسانی شوړش بوو تا کو په یوه ندی پیوه بکات ، به لام
مه رگ به روکی گرت و شوړشی تری به چاوی خو ی نه بیینی...

له "مه روان" ی باپیره گه وره مانه وه وه سیّت کرا بوو که به شداری شوړش و
پاپه رین له سه ر یه ک به یه کی نه دمانی نه م بنه مالیه پیویسته و نه کردنی
ده رچوونه له په وگه ی باب و باپیران و وه رگرتنه وه ی شه ره فی بنه مالیه له و که سه
، نه مه یه نه یینی به شدار بوونی به رده وامی بنه مالیه که مان له شوړشه یه ک له دوا ی
یه که کاند...

ته نها من نه و شه ره فم پی نه برا و وا خو م ده بینم فه رمانی باب و باپیرانم شکاند
(بیّت...)

موهته دا: (باب به تو نه وه نده سه ره کو نه ی خو ت مه که و خو ت سزا مه ده ، من
ده بی هه موو جاریک یادی تو ی بخره مه وه که تو به فه رمانی "سه رکرده ی گه وره"
له شارد دا ماو یته وه ، نه گینا تو له هه موو که س زیاتر ئاره زووی هه لگرتنی چه کت
(هه بووه)

مه نسوور سه ریکی پاوه شان و وتی: (بلیم چی؟)

پاش بی ده نگي و خاموشییه ک "موهته دا" سه ریکی بابی کرد و وتی: (باب به بو
ده بیّت میژووی کورد میژووی شکسته یه ک له دوا ی یه که کان بیّت؟ بلئی کورد
بوخو ی هو ی نه و شکسته زورانه نه بیّت؟)

مەنسور: (دەبی بزانی ئەوەی بۆم باس کردووی نیوەی شکستەکانە ، هیشتا نیوەی ماوە و باسم لیۆ نەکردووە)

موهتهدا: (دەمەوی بپرسم بەشی کورد لەو شکستانەدا کامەیه ؟ چەندە خۆی تیايدا بەرپرسیارە و چەندە تاوانی دوژمنەکانی بوو ؟)

مەنسور: (چەند شتێک بە بەردەوامی لە میژووی ئێمەدا دووبارە دەبیتهو ، لەوانە :

یەك نەبوونی کوردان ، خیانهت و ناپاکی ، نەبوونی سوپای مەشقدراو و راهینراو ، لەگەڵ نەبوونی پشتوپەنای باوەر پیکراو ...)

موهتهدا: (پرسیارەكە ئەوەیە بۆ وانەمان لە شکستەکانی یەكتر وەرئەگرتوو ؟ بۆ شۆرشە یەك لە دواي یەكەكان بە هەمان هەڵی پێشوووی خۆیانەو تێپەریوون ؟ !)

مەنسور: (لە کۆی کورد پەرژاویەتی میژووی شۆرشەکان بنووسیتهو و پاشان بیخوینیتهو و دەرسی لی وەرگریت ؟ ! ئێمە گەلیک بووین دوژمنان نەیان هیللۆه ببین بە خاوەنی فەرھەنگی گەرە ، چونکە هەمیشە جەنگمان بۆ مان و نەمان بوو ، جەنگاوەر دەزانیت جەنگیت ، وانە وەرگرتن لە میژوو کۆمەلێک جەنگاوەری تری گەرەكە ، بەلام چەکی دەستی ئەو جۆرە جەنگاوەرە قەلەمە ، قەلەم بە دەست دەتوانیت هۆی شکستەکان و خالە لاوازهکان دیاری بکات و ئەوەی نوێی لی ئاگادار بکاتەو ، جەنگاوەرانی قەلەمداری ئێمە دوژمن ناچاری کردوون و قەلەمەکانیان داناو ، ئەوان پەلاماری شمشیریان داو و شان بە شانی جەنگاوەرانی شمشیر بە دەست بەرانبەر دوژمن جەنگاون ، لەگەڵ ئەوەشدا مەیدانی قەلەم بە تەواوی فەرماوش نەکراو و بناغەیه کمان بۆ داریژراو و گەرەكە کەسانی وەك تۆ کاری لەسەر بکات و چینی نوێی لەسەر دابنیت ...)

لێرەدا بێدەنگیەك بآلی بەسەریاندا کیشا و "مەنسور" سەرینیکی لەخۆی نزیک کردەو و سەری لەسەر دانا و خەو چاوەکانی داگرت و "موهتهدا" ش بە ئەسپایی دەرگاکی داخست و ژوورەکە ی بەجیهیشت ...

- ۵ -

جیلوه له چاوهکانی میهری دا

خویندنگه‌که‌ی "مه‌لای گه‌وره" پۆژ به پۆژ له گه‌شه و به‌ره و پێشچووندا بوو، "مه‌لای گه‌وره" ته‌نها شاگردی بالا و به توانای له خویندنگه‌که‌ی دا قبول ده‌کرد، ئه‌و شاگردانه‌ی که قبول بوونه‌وه‌یه‌کی ته‌واویان له زانسته جۆرا و جۆره‌کاندا هه‌بوو له‌و خویندنگه‌دا تاقیکردنه‌وه‌یه‌ک ده‌کران و ئه‌گه‌ر سه‌رکه‌وتنیان به ده‌ست به‌ینایه ئه‌وا وه‌رده‌گیران، ئه‌وانه‌ی وه‌رده‌چوون و قبول ده‌کران شه‌ره‌فیکی زۆر گه‌وره‌یان پێ ده‌به‌خشا، چونکه زۆر ده‌گمهن بوو ئه‌وانه‌ی له‌و تاقیکردنه‌وه‌یه‌دا ده‌ربچن و شه‌ره‌فی وه‌رگرتن به‌ده‌ست به‌ین...
ئه‌و شاگردانه‌ی له خویندنگه‌که‌ی "مه‌لای گه‌وره" بره‌وانامه‌یان به‌ده‌ست ده‌هێنا که‌سانی زانا و هه‌لکه‌وتوو بوون و جیگه‌ی پێزی مامۆستایان و زانیان بوون، ئه‌وه‌ی خویندنگه‌که‌ی به‌ناوبانگ کرد بوو که‌سایه‌تی زانستی "مه‌لای گه‌وره" و به‌توانایی "موهته‌دا" بوو، ئه‌و دوو زانیه له‌سه‌رجه‌م زانسته‌کاندا مه‌له‌یان ده‌کرد، ئه‌وان له‌ قالبی ته‌قلیدی وتنه‌وه‌ی زانسته‌کان هاتبوونه‌ ده‌روه‌ و له‌سه‌ر زانسته ئایینییه‌کان پا و بۆچوونی تایبه‌ت به‌ خۆیان هه‌بوو...
یه‌کێک له‌ شاگرده‌ بالا‌کانی "مه‌لای گه‌وره" به‌ ناوی "مه‌لا عاسی به‌رقه‌لا" له‌ که‌لکه‌له‌ی گه‌وره‌بوون و به‌ده‌ست هێنایی ناوبانگی زانستیدا بوو، بۆخۆی که‌سیکی زۆر زیره‌ک بوو، به‌لام خۆپه‌رست و عاشق به‌ ده‌سه‌لات بوو، شه‌وی ده‌خسته‌ سه‌ر پۆژ و زانسته‌کانی م...

بۆ خۆ گه‌وره‌کردن و ململانی له‌گه‌ڵ "موهته‌دا" بوو، ئاواتی ده‌خواست له‌ قو‌ناغی یه‌که‌مدا - دوا‌ی به‌ده‌ست هه‌ینانی ب‌روانامه‌ی مه‌لایی - بۆ وتنه‌وه‌ی وانه له‌ خو‌یندنگه‌که‌دا بمه‌ینه‌یه‌ و وه‌کو "موهته‌دا" شاگردی هه‌بیت و جیگه‌ی سه‌رنجی "مه‌لای گه‌وره‌" بیت، پاشان له‌ قو‌ناغی دووهمدا بتوانیت گ‌ره‌و له‌ "موهته‌دا" بباته‌وه‌ و پاش مردنی "مه‌لای گه‌وره‌" خو‌یندنگه‌که‌ی بکه‌ویته‌ ده‌ست و ناو و ناوبانگی خۆی پێ گه‌وره‌ بکات، به‌م مه‌به‌سته‌ که‌وته‌ هه‌ولێ شه‌و و پو‌ژ و جیگه‌ی خۆ کردنه‌وه‌ له‌ دلی "مه‌لای گه‌وره‌" و شاگرده‌کانیدا...

"مه‌لا عاسی" دژ به‌ عی‌رفان و پ‌یچه‌که‌ عی‌رفانییه‌کان بوو، عاریفه‌ مه‌زنه‌کانی به‌ نه‌زان و گوم‌را له‌ قه‌له‌م ده‌دا، مرۆقی بوو تا سه‌ر ئیسقان پ‌وواله‌تگه‌را و دوور له‌ مانا و جه‌وه‌هه‌ری ئایین، به‌لام له‌ زانستی که‌لام و عیلمی زاهیردا به‌ قه‌ده‌ر "ده‌" شاگرد زانستی کۆ کردبووه‌وه‌ و به‌وه‌ش که‌سانیک‌ی سه‌ره‌تا له‌ ئایین و زانسته‌ ئایینییه‌کان پ‌یی سه‌رسام بوو بوون...

زۆرجار بۆ نیشان‌دانی فراوانی زانستی خۆی پرس‌یاری گرانی له‌ زانسته‌کاندا ئاراسته‌ی "موهته‌دا" ده‌کرد و ده‌یویست پرس‌یاریک‌ی لی بگ‌یری و له‌ لای شاگرده‌کان مه‌زنی که‌سیه‌تی زانستی "موهته‌دا" له‌که‌دار بکا و خۆی له‌به‌رچاویان گه‌وره‌ بکات...

ئهو له‌ ئیداره‌کردنی کاروباری شاگرده‌کانی ناو خو‌یندنگه‌که‌دا که‌سیکی زانا و لی‌زان و به‌ توانا بوو، "مه‌لای گه‌وره‌" ئه‌رکی ئیداره‌کردنی خو‌یندنگه‌که‌ی به‌و سپارد بوو، ئهو ئه‌رکه‌ش خه‌ونی به‌ دیهاتووی "مه‌لا عاسی" بوو...

"مه‌لا عاسی" ب‌روانامه‌ی مه‌لایی له‌ لای "مه‌لای گه‌وره‌" وه‌رگرت و له‌ سه‌ر داوا‌ی خۆی و په‌زامه‌ندی "مه‌لای گه‌وره‌" له‌ خو‌یندنگه‌که‌دا مایه‌وه‌ و له‌ وتنه‌وه‌ی وانه و به‌پ‌یوه‌بردنی خو‌یندنگه‌که‌ به‌رده‌وام بوو...

ئهو شه‌و و پو‌ژ له‌ قایم‌کردنی پ‌یگه‌ی ده‌سه‌لاتی خۆیدا بوو، "موهته‌دا" ی به‌ کۆسپ‌یک‌ی گه‌وره‌ له‌به‌رده‌م گه‌یشتن به‌ حه‌زه‌کانی ته‌ماشای ده‌کرد، له‌ دوا‌ی

چه سپاندنی جیگه پیی خوی له خویندنگه که‌دا که‌وته به‌گه‌رخستنی پیلانه‌کانی
دژ به "موهته‌دا" ..

هه‌ندیك جار به‌ته‌نها ده‌چووه لای "مه‌لای گه‌وره" و قسه و باسی له‌سه‌ر "
موهته‌دا" بۆ "مه‌لای گه‌وره" ده‌گواسته‌وه ، وای له "مه‌لای گه‌وره" "
ده‌گه‌یاند گوايه "موهته‌دا" لای شاگردەکان و نیشان دەدا "مه‌لای گه‌وره" "
شاگردی ئه‌وه و به‌زانسته‌ نایابه‌کانی "موهته‌دا" ئاتاجه ، یاخود ده‌یوت:
"موهته‌دا می‌شکی شاگردەکانی به‌هه‌ندیك را و بۆچوونی خراپ و دژ به‌پێگه‌ی
سه‌له‌فی سālح تی‌کداوه ، گه‌ر کار ئاوا ب‌پروات ئه‌م شاگردانه تی‌ک ده‌چن و
خویندنگه‌که‌شمان له‌که‌دار بی‌ت .."

"مه‌لا عاسی" به‌و قسانه‌ سینهی "مه‌لای گه‌وره" ی له "موهته‌دا" پ‌ر
کرد و که‌وته بیرکردنه‌وه له‌وه‌ی گه‌ر بۆ ماوه‌یه‌کیش بی‌ت "موهته‌دا" که‌نارگیر
بکات ، "مه‌لای گه‌وره" چه‌ند شاگردی‌کی بانگ کرد و پاستی و ناراستی ئه‌و
قسانه‌ی لی‌پ‌رسین و ئه‌وانیش - جگه‌ له‌یه‌ک که‌سیان که‌ "مه‌لا عاسی" به‌
گو‌ییدا چ‌رپاند بوو - هه‌ر هه‌موو شاهیدی پاکی و چاکی "موهته‌دا" یان دا و
هه‌موو ئه‌و قسانه‌یان پ‌ه‌د کرده‌وه ، پاشان "مه‌لای گه‌وره" بانگی "موهته‌دا" "
ی کرد و له‌گه‌لی که‌وته گفتوگو و ناراسته‌وخۆ ئه‌و قسانه‌ی بۆ خسته‌ پ‌وو ،
"موهته‌دا" زۆر به‌ئه‌ده‌به‌وه‌ شاگردی خوی بۆ "مه‌لای گه‌وره" نیشان دا و
ئه‌گه‌ری بوونی هه‌ر چه‌ز و که‌لکه‌له‌یه‌ک که‌ مامۆستای گه‌وره پیی پ‌ازی نه‌بی‌ت
نه‌ری کرد ...

"مه‌لا عاسی" له‌هه‌ولی شه‌و و پ‌ۆژیدا بۆ له‌که‌دار کردنی "موهته‌دا" "
ده‌گه‌را و ئه‌وه‌نده قسه‌و باسی بۆ "مه‌لای گه‌وره" گواسته‌وه تا ب‌پ‌ریاریدا - بۆ
تاقیکردنه‌وه‌ش بی‌ت - ماوه‌یه‌ک "موهته‌دا" که‌نارگیر بکات و داوای لی‌ بکات
وانه به‌ شاگردەکان نه‌لێته‌وه ...

"موهته‌دا" زۆر به‌پ‌یزه‌وه‌ داواکه‌ی "مامۆستای گه‌وره" ی وه‌رگرت و زۆر
سو‌پاسی کرد بۆ ئه‌و ماوه‌ مۆله‌ته‌ی که‌ پ‌ییداوه و تیایدا ده‌توانی‌ت به‌ خوی و کار
و باره‌کانیدا بج‌یته‌وه ...

"مەلا عاسی" پېگەى بۆ تەخت بوو ، وانه و کاروبارەکانى "موهتەدا" ى گرتە دەست و هەولێ دەدا پۆژ لە دواى پۆژ جیگە و پېگەى خۆى لە خویندنگە دەقايمەت بکات ، "مەلاى گەرە" ش بە وردى کەوتە چاودىرى کردنى "مەلا عاسی" و خویندنگە و شاگردەکان ، تاكو بزانیّت بە دیارنەبوونى "موهتەدا" چ گۆرانیک لەو خویندنگەى دەپروودەدات...

"مەریەم" مژدەى دا بە "موهتەدا" مندالیان بەپۆهەى ، ئەو مژدەى بۆ "موهتەدا" و دایک و باوکى خۆشییەكى بى سنوور بوو ، مانای پۆشنى وەجاخ و کویر نەبوونەو هەى ئاگرى بنەمالەكەى دەگەیاندا ، دواى نۆ مانگ خودا کوپىكى چاوكەشى پى بەخشىن و بە ناوى باپىرەى مەزنیانەو ناویان لىنا "مەروان" ، "مەروان" پۆشناى مالەكەیان بوو ، "مەنسور" ى باپىرى لە "موهتەدا" زیاتر خۆشیدەویست ، ئەو هەموو جارێك دەیوت:

"ئىستا دوو كۆرم هەیه: "موهتەدا و مەروان"

نزیكەى سالیك بەسەر كەنارگىر کردنى "موهتەدا" داتى پەرى ، لەو ماوهى دەقايمەت بە كارى مامۆستایى دەو لە قوتابخانە سەرقال بوو ، ئەو وەك مامۆستایەكى "فیزیا" لە لای هەموو مامۆستاىان و قوتابیانى شارەكەى ناسراو بوو ، لە قوتابخانەكانى ترەو بۆ گۆگرتن لە وانهكانى دەهاتن ، چەند جارێك پەرەردە دەیویست بۆ قوتابخانەىكى نمونەى بىگۆیزیتەو ، بەلام لە یەكەمین قوتابخانەى خۆى مایەو و دەیوت "پىم خۆشە لەگەل مندالى هەزاران و نەداراندا بىنمەو ، چونكە قوتابخانەكە لە گەرەكیكى هەزارى شاردا دروست كرا بوو ، زۆربەى خویندكاراكانىش لە خانەوادە هەزارەكانەو هات بوون...

لەسەر داواى بەپۆهەى و چەند مامۆستایەك -- لە سەرەتای سالاو -- پۆلى پینجەمى زانستى وەرگرت و دەستى بە وانه و تنەو كرد ، هەر قۇناغىك "موهتەداى مودەرىس" وانهى "فیزیا" ى پى بوتباناىە ئەو قۇناغە خۆشەخت و سەرکەوتوو بوون ، زۆرجار لە نیوان خویندكارانى قۇناغە جیاجیاكان دا لەسەر "موهتەداى مودەرىس" گرفت سەرى هەلەدا و ئیدارەى ناچار بە دەستیوهردان دەکرد...

قوناغی پینجه می زانستی "شهش" پۆل بوو ، خویندکارهکانی ژووری سییه م
که به "هۆبه ی جیم" به ناوبانگ بوو به ئارامی و ئه ده ب و زیره کی لیوان لیو
بوون ، یه کیك بوون له و پۆلانه ی وانه ی فیزیایان ئه وه نده لا شیرین بوو له
کاتهکانی پشووشدا ده هاتنه لای مامۆستا "موهته دا" و گوئیان له وانه که ی
ده گرت ، "موهته دا" باریکی ده روونی تاییه ت به رانه ر به "هۆبه ی جیم"
داگیری کرد بوو ، ئه و ترس و سامیکی زۆری له و هۆبه یه هه بوو ، زۆرجار بۆ خو
پزگارکردن له و هۆبه یه خویندکارهکانی "هۆبه ی جیم" ی بۆ پۆلیکی تر
ده گواسته وه ، له هۆبه که ی تر ترسی که م ده بوویه وه ، به لام به ته وای بنبر
نه ده بوو...

ترسی "موهته دا" له و پۆله نامۆیه پۆژ له دوا ی پۆژ زیاتر ده بوو ، له یه کیك
له پۆژه سارد هکانی زستاندا "موهته دا" پووی له "هۆبه ی جیم" کرد و ئه و
پۆژه سام و ترسی له لوتکه دا بوو ، چه ند جاریک ویستی ژووره که به جی به یلیت
، به لام له به ر پرسیاری ئیداره و خویندکاره که چه کان خو ی راگرت و نه چووه
ده ره وه ، له کاتی نووسین له سه ر ته خته ره شه که یه ک — دوو جار ده یویست
به ربیته وه ، به لام به ده ست گرتن به دیواره که وه خو ی راده گرته وه ،
خویندکاریکی کچ پرسیاری ته ندروست باشیی له مامۆستا کرد و ئه ویش له
وه لامیدا وتی "کچم ، من باشم"

خویندکاره که چه کان هه ستیان به تی کچوونی باری ته ندروستی مامۆستاکه یان
کرد ، کورسییه کیان بۆ هیئا و له سه ری دانیش ت و داوای له یه کیك له خویندکاره
زیره که کان کرد بپرواته جیگه ی ئه و و وانه که بۆ خویندکاره کان ته وای بکات....

"میهری" یه کیك بوو له خویندکاره که چه کان ، ئه و که سیك بوو لیوان لیو
بوو به ئارامی و شه رم ، ده ریایه ک بوو مه له وانی شاره زاش نه یینییهکانی بۆ
ده رنه ده هات ، له خانه واده یه کی هه ژار بوو ، به لام به قه ده ر کچی پادشایه ک
سه نگ و قورسیی هه بوو...

"موهته دا" پوو به خویندکاره که چه کان دانیش ت بوو ، سه رنجیکی "میهری"
دا ، به بینینی چاوهکانی "ه"

کورسییه که ی به ربوویه وه ، خویندکاره کچه کان مامۆستایان بهرز کرده وه و ئیداره یان لی ئاگادار کرد ، یه کیك له مامۆستاكان به هاوکاری چه ند مامۆستایه ك سواری ئۆتۆمبیلکیان کرد و گه یان دیانه نه خوشخانه ، چوار پۆژ له نه خوشخانه به بی هۆشی مایه وه ، پزیشکه کان له نه خوشییه که ی " موهته دا " سه ریان دهر نه ده کرد ، ئه وه نده یان ده زانی لیدانیکی کتوپر به سه ریدا هاتووه و تووشی ئه و حاله ته ی کردووه ، " موهته دا " له نه خوشخانه دهرکرا و له ژیر چاودیژی خیزانه کهیدا له ماله وه مایه وه

" مه نسوور " ی بابی چووه ژوور سه ری " موهته دا " و له حاله ته که ی پرسى : (کورم ، چیت به سه ر هاتووه ، له چیه وه ئه م حاله ته پووی تیکردی ؟)

موهته دا : (باب به له چاوه کانییه وه نوور هه لده قوولی !)

مه نسوور : (چاوی کی ؟ !)

موهته دا : (چاوه کانی " میهری ")

له گه ل وتنی : " چاوه کانی میهری " ، هاواریکی تووند له " موهته دا " بهرز بوویه وه و جاریکی تر له هۆش خۆی چوو ، پاش ماوه یه ك به ئاگا هاته وه و بابی داوا ی لی کرد هیمن ببیته وه ، چونکه ئه و حاله ته به سه ر عاریفه مه زنه کاندایه (هاتووه ...)

" موهته دا " پرسیا ری له بابی کرد : (نه ینی ئه و حاله ته له چیدا یه ؟ !)

مه نسوور : (ئه و دیار ده یه بریتی یه له جیلوه کردنیکی نووری خودا له دروستکراوه کانیدا ، ئه وانه ی ده گه نه پله ی بالا ی نزیک بوونه وه له خودا ده گه نه جیلوه کردنی ئه و نووره پا که ...)

" موهته دا " له سه ر جیگه که ی بهرز بوویه وه و بهر له وه ی له سه ر پییه کانی خۆی بوه ستییت به ربوویه وه و دیسانه وه ئاگای له خۆی برا ...

به دريژايي چهند مانگيک "موهته دا" ژياني له نيوان بيھوشي و ئاگاھيدا بوو ، "مهریه" ی هاوسهري و "مه عسومه" ی دايکی به زور خواردن و خواردنه وه يان دهرخوارد دها ، هاواری ده کرد و ده يوت:

"پيسيم دهرخوارد مه دهن ..."

"مه نسور" ی بابی داوای لی ده کردن له وه زیاتر ئازاری نه دهن و به زور خواردنی دهرخوارد نه دهن ، جه سته ی "موهته دا" توایه وه و بوو به چل و چپو ، ماموستایان و خویندکاره کچه کان چه ندرجار سهردانی "موهته دا" یان کرد و نه یانتوانی ببینن ، چونکه له بیئاگايدا بوو...

له ماوه ی دوور که وتنه وه ی "موهته دا" له قوتابخانه "میهری" یش په سستی و شیواوییه ک پروی تی کرد و قوتابخانه ی به جیهیلا ، ماموستایان و کهس و کاری زوریان هه ولدا "میهری" بو قوتابخانه بگيرنه وه ، به لام سوودیکی نه بوو ، "میهری" هیزی زالبوونی به سهر خویدا له ده ست دا و شه و و پژ هاواری ده کرد:

"ماموستا ، موهته دا ، داری زه يتوون ، کیوی توور"

هاوه له کانی "میهری" سهردانیان ده کرد و پییان دهوت "بوچی خوت ئاوا لی ده کهیت؟ تو ناییت ئازاری خوت بدهیت ، به زه یییه کت به خوت و به ئیمهش دا بیته وه"

"میهری" بهم هونراوهیه وه لامی هاوړی کچه کانی ده دایه وه و ده يوت:

ئیمه به وه وه زیندووین

که ئارام نه بین

شه پولین و

به ئارام گرتن له بهین دهچین...

پاش ماوه یه ک کهس و کاری په وانیه نه خوشخانه ی دهروونیان کرد و

"مەلا عاسی" و نەیارانی "موهتەدا" کەوتنە توانج و تانە لە "موهتەدا" و لەناو خەڵکیدا بلاویان کردەووە گوايه "موهتەدا" عاشقی یەکیک لە خۆیندکارە کچەکانی خۆی بوو و لەو پێگەیهدا ئەقلی لە دەست داو و شیت بوو ، ئەوان تییان دەپەپاند و دەیانوت:

چ تاوانیکی گەورەیه مامۆستایەك کچیکی تەمەن حەقدە سالان فریو بدات و تووشی شیتیتی و نەخۆشخانەى بکات...!

"مەنسووری عەتتار" هەموو ئەو قسانەى لە بازاردا دەبیستەووە و پێر بە دۆنیایەك خەمى لى دەخوارد ، خەمى لە نەزانی و بى وێژدانى خەلك دەخوارد ، ئەو دەیزانى "موهتەدا" ی كۆرى مۆقیكى چاك و پاكه و لە پلەیهكى گەورەى عێرفاندا دەژی و ئەوێ بەسەرى هاتوووە تاقیکردنەووەیهكى خودایە و پۆژی دیت لەو تاقیکردنەووەیه دەردەچیت و بۆ مەقامى بەرزى "تەمکین" دەگەریتەووە...

"موهتەدا" پەتى ژیری پچرا و لە جیگەى نەخۆشیەكەى هەستایەووە و کەوتە ناو بازار و سەرشەقامەکان ، "مەنسوور" ی بابى چەند جارێك هەولێ دا لە مالهەو بەندى بکات ، یاخود پەوانەى ناو نەخۆشە دەروونییەکانى بکات ، بەلام بە پێگە نەینى و مەعنەوییەكەى خۆى ئاگادار دەکرایەووە و فەرمانیان پى دەدا بەر لە "موهتەدا" نەگریت و لیگەریت با بە شەقامەکاندا بسووریتەووە...

بەیانى زوو "موهتەدا" لە مالهەو دەردەچوو ، شیوان دەگەراییەووە ، سەرەتا دەچوو بۆ مزگەوتى "پیری مەزن" و ماوێهەك لەوێ دەمایەووە و دواتر پووی لە باخچە بەرینەكەى ناو چەقى شار دەکرد و تا نزیکى نیوهرۆ تیايدا پال دەکەوت ، دوانیوهرۆ دەهاتەووە بۆ بازار و دەستى بە گەپان دەکرد ، سەرێكى ئەو شەقامەى دەدا دەرگای قوتابخانەكەى خۆى دەکەوتە سەر ، دواتر دەچوو بۆ ئەو شەقامەى بە پال نەخۆشخانەى دەروونیدا تێدەپەرى ، پشتى بە دیواری حەوشەى نەخۆشخانەكەووە دەنا و تا نزیکى عەسر لەو جیگەیه دەمایەووە ، سەیر لەوهدا بوو لە دیوى دووهمى دیواری حەوشەكە و لە ناو نەخۆشخانەكەووە "میهرى" دەهات و پشتى بەو جیگەووە دەنا کە "موهتەدا" لە دیوێكەى ترهوە پشتى پێو نەبوو ، زۆرجار پاسەوانەکان "موهتەدا" بان دەکرد

بەرگرییان دەکرد لەوەی لەو جیگەیه دابنیشیت ، کاتیك " میهری " دەیزانی دەست بە پووی "موهتەدا" وە نراوە دەیدایە قوولپەیی گریان و هەموو نەخۆشەکانی نەخۆشخانەکەیی لە خۆی کۆ دەکردەووە...

" موهتەدا " بە شەقامەکاندا دەگەڕا و ناو بە ناویك بە هاوار و نالە و گریانەووە دەیوت:

چ مەیخانەیه کە چاوەکانی میهری !

سووتاو خانەیه کە سارای دلی میهری !

لە دواى عەسر بۆ تەنیشتی مەیخانەکە دەکشا و هەتا شەو دادەهات لەو جیگەیه دەمایەووە ، هەندیک لەوانەیی بە پالیدا تی دەپەرین ناوی "میهری" یان دەهینا و " موهتەدا " هاواریکی لی بەرز دەبوویەووە و ماوێهەک بێ ئاگا دەبوو ، ئەو یەکیک بوو لە شیتەکانی بازار ، لای خەلکی شار بە " موهتەدای میهری " ناوبانگی دەرکرد ، شەوانیش بۆ نووستن بە شەکەتی بۆ مالهەووە دەگەڕایەووە و "مەریەم" و دایکی و "مەنسوور" ی بابی پەلیان دەگرت و دەیانبردە حەمام و خاوینیان دەکردەووە و هەندیک خواردنیان بە دەمەووە دەکرد...

حەوت سالا " موهتەدا " شیتی ناو کوچه و سەر شەقامەکان بوو ، بە درێژایی ئەو ماوێهەش "میهری" لە نەخۆشخانەیی دەروونیدا بوو ، لەو سالانەدا " مەنسووری عەتتار " داوای لە "مەریەم" ی هاوسەری " موهتەدا " کرد خۆی بە " موهتەدا " وە نەبەستیتەووە و بۆ مالى بابی بگەریتەووە و ژيانى خۆی بۆ " موهتەدا " تیا نەبات ، چەند جارێک داواکەیی لە "مەریەم" دووبارە کردەووە ، لە دواجاردا " مەریەم " بۆ مالى بابی گەڕایەووە و منداڵەکەشی لەگەڵ خۆی برد ، " مەریەم " بەو کارەیی مالهەکەیی " مەنسوور " ی بێ ناز کرد و خانەیی دلی ئەو و "مەعسومە" ی هاوسەری وێران کرد ، لە دواى پۆیشتنی " مەریەم " و منداڵەکەیی سروور و پیکەنین لە خیزانەکە برپا و تەم و مژی خەم و پەژارە هەموو سووچیکی مالهەکەیی تەنیهەووە...

"مه نسووری عهتتار" کۆلی خه مه کان چه مانی و به دونیا یه ک ئیش و ئازاره وه کۆچی دوا یی کرد و "موهته دا" و "مه عسومه" ی هاوسه ری به ته نها به جیهیلا ، خه مه کانی "مه عسومه" ی دایکی "موهته دا" زیادی کرد و له به یانییه وه تا کو شیوان چاوه پروانی گه رانه وه ی "موهته دا" بوو ، له گه ل ته قه ی دهرگای هه وشه که دا به خۆشییه وه هه لده ستا و پی شوازی له "موهته دا" ده کرد و خاوینی ده کرده وه و خواردنی به ده مه وه ده کرد...

له دوا ی "هوت" سال به یانییه ک به پیچه وانه ی عاده تی جارانی "موهته دا" دره نگانی ک له خه وه هه ستا و هات بۆ چی شتخانه که و سه لامی له دایکی کرد ، دایکی گه شایه وه و سه لامه که ی وه لامدایه وه ، پاشان "موهته دا" پرسیا ری کرد: (دایه بابم له کوی یه ؟ بۆسه ر ئیش چوه ؟)

دایکی: (کورم ، ئیستا باشی ؟! ئاگات هاتۆته وه بهر خۆت ؟!)

موهته دا: (بۆ من چیم به سه ر هاتووه ؟! نه خۆشم ؟! شتی ک پرویدا وه من لی ئاگادار نه بم ؟!)

"مه عسومه" ی دایکی به دوور و درێژی باسی تی کچوونه که ی بۆ کرد و پی و ت: بابت به خه می تۆوه سه ری نایه وه و "مه ریهم" یش له گه ل مندا له که ی بۆ مالی بابی گه رایه وه)

"موهته دا" هه موو گیانی له فرمی سک هه لژه نرا ، ده سته کانی دایکی ماچ کرد ، پی پراگه یاند: (وام ده زانی خه ونم بینیه ، نه م زانی خه ونه که م "هوت" سالی خایاندووه ..)

"موهته دا" چه ند هه فته یه ک له ماله وه دهر نه چوو ، دایکی که س و کار و دۆستان و ناسراوانی "مه نسووری عهتتار" ی له وه هواله خۆشه ئاگادار کرده وه و خه لکی ده سته ده سته ده هاتنه مالیان و خۆشحالی خۆیان بۆ "مه عسومه" خاتوون و "موهته دا" ی کوری دهر ده بری ، سه یر له وه دا بوو "مه لای گه وره" و شاگرده کانی ناو خویندنگه ی "مه لای گه وره" که سیان به میوانی نه هاتن و له ته ندروستی "موهته دا" یان نه پرس ی ، "موهته دا" ش له و باره یه وه

پرسیاری لە کەس نەکرد ، چونکە دەترسا هەوالێکی چاوەروان نەکراو بە گوێیدا بدریشت ، دواى تەواوبوونی میوانەکان " موھتەدا " ویستی سەردانیکی خویندنگەکەى "مەلای گەورە" بکات ، سەرلە بەیانیکەى خۆى کرد بە مزگەوتەکەدا و بەرەو خویندنگەکە هەنگاوی هەلگرت ، گەیشته بەردەم حوجرەى فەقیکان و بینی دەرگا داخراوە و بێدەنگییەک ناوەوەى حوجرە و خویندنگەکەى داگیر کردووە ، گەپایەووە و بەرەو ژوورەکەى "مەلای گەورە" دیسان دەرگای داخرا بوو ، بەناو مزگەوتەکەدا گەپا و مجەوەرەکەى بینییەووە و دەستیان لە گەردنى یەکتەى ئالاند و ماوەیەک پێکەووە فرمیسکیان هەلۆەراند ، پاشان پرسیاری "مەلای گەورە" و خویندنگەکەى لە مجەوەرەکە کرد ، ئەویش بە هەنسک و فرمیسکەووە سەرگورشتەى ئەو "هەوت" "سالەى بۆ گێرپایەووە: (لە دواى دەرکردنى تۆ و دەستگرتن بەسەر خویندنگەکەدا "مەلای عاسى"ى نەفرەتى لە پیلانەکانى بەردەوام بوو ، لە پیاوانى دەولەت خۆى بردە بەرەووە و بوو بە ئیمامى پەسمى مزگەوتەکە و بە تەواوی خۆى بەسەر خویندنگەکەدا سەپاند ، "مەلای گەورە" بە پیلانەکانى زانى و ویستی دەری بکات ، بەلام مەلای نەفرەتى پشتیوانى قایم بوو ، باکیکی بە "مەلای گەورە" نەبوو ، تا گەیشته ئەوێ "مەلای گەورە"ى بە خانەنشین دا و تەنانەت حوجرەکەشى لى داگیر کرد ، ماوەیەک خویندنگەکەى بەردەوام بوو ، بەلام کۆمەلێک شاگردى هەبوو کە هەروەکو خۆى خراپەکار و دوور لە خودا بوون ، بە ئەنجامدانى چەندین کارى خراپەووە لەم مزگەوتەدا چاوم پێیان کەوتوو ، بە "مەلای عاسى" م دەوت و ئەویش بە کژ مندا دەهات و دەیوت:

"تۆمەتیا بۆ هەلەبەستى..."

لە دواى جاردا هەپەشەى لى کردم گەر لەسەر ئەو تۆمەتانه بەردەوام بم لەلای ئەوقاف بە دەرکردنم دەدا ، بۆیە منیش وازم لە قسەکردن هێنا و تەسلىمى دەستى خودام کردن ، سى سال لەمەوبەر "مەلای گەورە" کۆچى دواى کرد ، هەتاكو مرد ناوى تۆى لەسەر زمان نەبرا ، بە خەم و ئازارى تۆو سەرى نایەووە..

له کۆتاییدا وادهی تۆلهی خودایی له "مهلا عاسی" نزیک بوویهوه ، به شاهیدی چه‌ند شاگردێک "مهلا عاسی" به‌کارێکی زۆر ناشیرینه‌وه له حوجره‌که‌ی خۆیدا گیرا و له‌م مزگه‌وته ده‌ریان کرد و خۆیندنگه‌که‌یان پێ داخست ، ئه‌ویش له‌شه‌رمه‌زاریدا سه‌ری خۆی هه‌لگرت و ئه‌وه دوو ساڵه‌ ناو و ناوێشانی بزر بووه ...)

"موهته‌دا" داوای له‌ مچه‌وه‌ره‌که‌ کرد ژووره‌که‌ی "مه‌لای گه‌وره‌" ی بۆ بکاته‌وه و تاوێک بۆ مه‌زنی ئه‌و له‌ ژووره‌که‌یدا دابنیشی و چاوێک به‌ کتێبخانه‌که‌یدا بخشینی...

عه‌سریکی دره‌نگ به‌ره‌و ماڵه‌وه‌ گه‌رایه‌وه ، له‌ رێگه‌ چه‌ند منداڵێک به‌ لایدا گوزه‌ریان کرد ، ئاگای لێ بوو ده‌یانوت:

(ئه‌وه "موهته‌دا" ی "میهری" یه ...)

پاشان ده‌ستیان به‌ گالته‌ پێ کردنی کرد و ئه‌ویش سه‌ری خۆی داخست و به‌ په‌له‌ بۆ ماڵه‌وه‌ گه‌رایه‌وه ، "موهته‌دا" تیگه‌یشت له‌وه‌ی "حه‌وت" ساڵ شییتی سه‌ر شه‌قامه‌کان بووه ، بۆیه‌ بیرى له‌وه‌ کرده‌وه‌ دایکی هه‌لبگرێ و پوو له‌ لادییه‌کی زۆر دوور بکات و خۆی له‌و شاره‌ دوور بخاته‌وه ...

شه‌و له‌گه‌ڵ دایکی له‌ باخچه‌که‌ دانیشت بوون ، پووی له‌ دایکی کرد و وتی: (دایه‌ گیان من "حه‌وت" ساڵ شییتی سه‌ر شه‌قامه‌کان بووم ، له‌ لای خه‌لکی ئه‌م شاره‌ به‌ شییت ناسراوم ، منداڵان به‌ شییت ناوم ده‌به‌ن و شوینم ده‌که‌ون ، بۆیه‌ یان ده‌بییت له‌ ماڵه‌وه‌ ده‌رنه‌چم یان ده‌بییت ئه‌م شاره‌ به‌جی به‌یڵین ، نازانم تۆ چی ده‌لێیت ؟)

دایکی: (کورپی خۆم ، دوورکه‌وتنه‌وه‌م له‌م شاره‌ و به‌جی هێلانی ئه‌م ماڵه‌ به‌ مه‌رگی خۆم ده‌زانم ، چونکه‌ هه‌رچی یادگاری خۆشی من و بابه‌ته‌ له‌م شاره‌ و له‌م ماڵه‌دایه‌ ، به‌لام من ده‌ستبه‌رداری ژیان و زینده‌گی خۆم ده‌بم له‌ پیناوی ئاسووده‌ کردنی تۆدا ، بۆ کوێ ده‌چیت لێت جیا نابمه‌وه ، ته‌نها داوامه‌ ئه‌م

ماله نه فرۆشیت و با وهکو خۆی بمیڤیتتهوه ، پاره و دوکان و زیڤمان ههیه و
پیوێستمان به فرۆشتنی ئهم خانووه نابیت (

دایکی به "موهتهدا" ی وت (له سالی یهکه می نهخۆشییه کهتهوه واته "
شهش " سال له مهوبهر نامهیه کهت بۆ هاتوو و ههلم گرتوو و نهه کردۆتهوه ،
بچم بۆت بهینم ؟)

موهتهدا (بهلای ، دایه گیان)

"مهعسومه" ی دایکی ههستا و چوو ژوورهوه و دواى ماوهیه که گهراپهوه و
نامهکهی دایه دهستی "موهتهدا" ، ئهویش نامهکهی کردهوه و بزهیهکی
شیرین هاته سهه لێوهکانی و وتی (دهزانی نامه ی کی یه ؟)

دایکی (نامه ی کی یه ؟)

موهتهدا (نامه ی "سمکو" ی برای "مهريه" ه)

پاشان مۆله تی له دایکی خواست و چوو ژوورهوه و له سهه جیگه که ی ڤاکشا
و دهستی به خویندنه وه ی نامه که ی "سمکو" کرد:

برای ئازیز و له دلا شیرینم "موهتهدا" نازانم له چی یه وه دهست پی بکهه
و چۆن خۆشهویستی خۆمت بۆ دهبریم ، تامه زرووی هه موو ئه و ساتانهه شهوان
گفتوگۆمان دهکرد ، تۆ به ڤۆحی مهزنت و منیش به بیرى ئالۆزمه وه بیر و ڤامان
ئالۆگۆڤ دهکرد ، یه که به یه کی وشه کانت له گویمدا ده زرنگیته وه ، نازانم بۆ ئه و
کاتانه قه درزانی تۆم نه کرد و له بوونی تۆدا بوونی خۆم نه بینیه وه ؟

هه رچۆنیک بیت من ئیستا "سمکو" یه کی ترم و مروقیکم به قه دهه
کیشه وری "ئاسیا" ناخ و بیرم فراوان بووه ، من جارن به قه دهه گونده که ی
خۆمان بیرم ده کرده وه ، به لام ئیستا به قه دهه زهوی بیر و ئه ندیشهه به رینه ،
ژیان له "ئه وروپا" پیی سه لماندم مروقی بی نیشمان ، بی کلتور ، بی ئایین
وه که په ری بالنده یه کی گه ڤیده یه و له گه ل به ربوونه وه و جیا بوونه وه له باله کانی

ئەو مەلە دەكەوئیتە بەر بەزەیی رەشەبا و ھەر پۆژئیک پئی لە خاکیك گیر دەبیئت...

ئیمە ی پۆژھەلائی پووشی دەم باین و نیشتمانیک لە ئامیزمان ناگریئت ، " ئەوروپا " خەونی من بوو ، بەلام بۆم دەرکەوت ئیمە ی مرۆڤ ئازارەکانمان ، مەینەتیەکانمان بە کۆلی خۆمانەوہیە و پروو لە ھەر جیگەییە ک بەکەین لیمان جیا نابیتەوہ ، مرۆڤ لە زید و نیشتمان ی خۆیدا لە بەختەوہرییەوہ نزیك ترە ، چونکە دەتوانیئت زووتر کۆلی مەینەتیەکان فری بدات.. ئازیز و خۆشەویستم "موھتەدا " من ئیستا گەراومەتەوہ بۆ ناو بەرائەتی مندالی و سادەیی مرۆقی لادیکەمان ، من ئیستا ناوہوہی خۆم بۆ بەختەوہری دەپشکنم ، دەزانم بەختەوہری لەناو مرۆڤدایە نەک لە تەکنۆلۆژیا و شوینی جوغرافیادا ، ئیستا لەگەل خۆم ئاشتبوومەتەوہ ، رڤم لە خۆم نییە ، خۆم لا ناشیرین نییە ، رڤم لە نیشتمان و نەتەوہ و ئایین و کولتورم نابیتەوہ ، بەلکو ھەموو ئەوانەم خۆش دەوئیت ، چونکە بەشیکن لە بوونی من...

ئیستا تۆ لای من مرۆڤئیکی مەزن و رەسەنی بە پیچەوانە ی جارنەوہ کە بە میشک و شک و دواکەوتوو سەرنجم دەدایت ، من وام دەزان ی ھەرکەس بیر و بۆچوونی منی نەبیئت دژ و نەیارە بە پیشکەوتنخوازی ، بەلام ئیستا دەزانم یەک رەھەندی لە بیرکردنەوہدا مرۆڤ دەکوژی و بیر و گۆران زیندە بە چال دەکات...

لیرەوہ وینای تۆ و کارەکانی ئیستات دەکەم ، وا دەبینم زانایەکی مەزنت لیدەرچووہ و خویندنگەییەکی گەورەت ھەییە و دەیان و سەدان شاگرد لەسەر دەستی تۆ فییری زانست دەبن ، ھیوادارم بە ھەلەدا نەچووبم..

خۆشەویستم بۆ " مەریەم " گیانی خوشکم و دایک و باوکی بەرپزت..

ئەگەر تەمەن رڤگە ی دا و گەراومەوہ یەکتر دەبینین و لە چەندین شەودا سنگی خۆمت بۆ والا دەکەم و سەربوردە ی خۆمت بۆ دەگیرمەوہ...

برات سمکۆ

ستە کھۆ لۆ

"موهته دا" دهستی به گریان کرد و وتی ("سمکو" نازانیت من ئیستا به شیت ناوم زپاوه و تهنانهت شاگردیکیش به دهورمدا نییه و وهك مهلی بال شکاو و به جیماو تهنها که وتووم...)

دوای چهند پوژیک موهته دا "بیری له جیگه یهك کرده وه تاكو خوئی و دایکی پووی تی بکهن ، هاته وه به و شوین و جیگه و خه لکانه ی هه موو جاریک بابی باسی لیوه ده کردن ، له دواجاردا بیری ئه و پیاوه ی که وته وه که یه کیک له دۆسته نزیکه کانی بابی بوو ، مالیان له گوندیکی سهر سنوور بوو ، ناوی " حاجی موحسین " بوو...

دوای خو ئاماده کردن برپاری دا بهر له بردنی دایکی بوخوئی سهردانیکی ئه و گونده دووره بکات ، ریگه ی دووری گرته بهر و گونده که ی دۆزییه وه و پۆیشته مالی دۆسته دیرینه که ی بابی ، به لام دیار بوو ئه ویش کوچی دوایی کرد بوو ، چهند کورپیکی جوامیر و خانه دانی له شوین به جیما بوو ، ناو و پیاوه تی " مه نسووری عه تتار " یان له بابیان بیست بوو ، زۆر به گهرمی پیشوازییان له " موهته دا " کرد ، داوای لیکردن پارچه زهویه کی پی بدهن و دوو ژووری تینادا بکاته وه و له گهل دایکی پوو له و لادییه بکهن ، ئه وان وایان ده زانی له ئاسمانه وه " موهته دا " بو لای ئه وان په وانه کراوه ، به لئینیان پیددا گهر " موهته دا " لادیکه ی ئه وانی قبول بیت بوخوئیان خانووی بو بکه نه وه ، ئه ویش دواین برپاری خوئی به وان گه یاند و پاره ی زهوی و که رهسته ی کردنه وه ی خانوویه کی پیدان و ئه وانیش به لئینیان پیددا له ماوه ی سی مانگدا خانووه که ی بو بکه نه وه و پاشان خوئیان له دووی بین و ماله که ی بگوینزه وه ..

دوای چهند مانگیك کورپه کانی " حاجی موحسین " به مه بهستی گواستنه وه ی ماله که له دووی " موهته دا " و دایکی هاتن و ماله که یان بو لادیکه گواسته وه ، یه که مین شتیک " موهته دا " بیری لی ده کرده وه گواستنه وه ی که له پووری به جیماوی بنه ماله که یان بوو ، ئوتۆمبیلکی تاییه تی بو گرت و خوئی

و دایکی له گه لی سوار بوون ، شته

کرد و دوو کورپی " حاجی موحسین " ی له گەل سوار بوو ، ئەو شتانە ی له ماله کەدا مابوونەو بە جوانی داپۆشران و دەرگا و پەنجەرە ی ماله کەیان بە مەحکەمی داخست ، شەو شتەکانیان بار کرد و بەیانی زوو بەرەو لادیکی بەرپێ کەوتن...

لادیکی جوانی دلپرفین خەلکەکە ی بە قەدەر جوانی سروشت ناخ و پەفتاریان رازاوه بوو....

بەیانیان " موهتەدا " پووی له چیا بەرز و بلندەکە دەکرد و دەمه و عەسر بۆ ناو گوندەکە دەگەرایەو ، هەندیک جار بە تاییبەت بەهاران دایکی له گەل خۆی دەبرد و گەشتی ئەو چیا و دەشت و دۆلانی پێ دەکرد ، " موهتەدا " و دایکی جیگە ی ریز و خوشەویستی هەموو گوندەکە بوون...

" دە " سال ژیان لەو گوندەدا بە دە پۆژتەمەن له " موهتەدا " و دایکی تیپەری ، " مەعسومە " خاتوون لەسەر لەش ساغی شەویک " موهتەدا " ی بانگ کرد و وەسیتنامە ی خۆی بۆ خویندەو ، داوای لیکرد هەر لەو لادیکی بینێژیت ، چونکە پۆچی " مەنسور " ی هاوسەری لەو دەورووبەرایە ، ئەو وتی:

" دە سالە لەم گوندەدا هەموو شەویک تا بەیانی له گەل بابتم..."

هەر ئەو شەو " مەعسومە " خاتوون کۆچی دوا یی کرد و " موهتەدا " و خانوو تەنهاکە ی قەرەاغ گوندەکە ی بەجی هیلا....

" موهتەدا " بۆ گوندنشینهکان سەرچاوە ی عیلم و عیرفان بوو ، قەلایەک بوو له کاتی گرفت و نەخۆشی و هەژاری دا پوویان تێدە کرد ، مامۆستایەک - تەنها بە کردار و پۆچی مەزنی - مەردوومانی پەرورده دەکرد ، شەوانی هەینی پیاوانی گوندە نزیکەکان له مزگەوتەکە ی " حاجی موحسین " دا کۆدەبوونەو و گوییان بۆ وتەکانی " موهتەدا " رادەگرت ، لەو کاتەوێ ی " موهتەدا " پووی له ناوچەکە ی ئەوان کرد بوو ئارامی و پیت و فەر سەرجه م خانەوادەکانی داگیر کرد بوو، سەردانی " موهتەدا " بۆ ماله کانیان ئاواتی هەموان بوو ، بەلام ئەو زۆر کەم دەیتوانی له مالاندا بمینیتەو ، ماله تەنهاکە ی خۆی و ئەشکەوتی

خەلۆه تگاکی به هەموو دونیا نە دەگۆرپییه وە ، خەلکی باوەریان وا بوو هەتا "موهتەدا" لە ناویاندا بێت خودا لە هەموو دەرد و بەلایەك دەیانپاریزێت ، "موهتەدا" بۆ ئەوان هەموو شتێك بوو ، بەلكو هەموو خێرێکیان لە نزا و داواکانی ئەودا دەخویندەوێت...

لە دواى مردنی "مەعسومە" زۆر شەوان "موهتەدا" لە چیا بەرزەكان دەمایه وە و بۆ ماله وە نە دەگه رایه وە ، ئەو لە ئەشكەوتیكى چیاكەدا جیگه یه کی خوش کرد بوو ، جیگه و بانى تى برد بوو ، پێویستییهکانی ژيانى تیا ئاماده کرد بوو ، ههفته ی جارێك بۆ گونده که ده گه رایه وە و هه ندیک پێویستی له گه ل خۆی دەبرد و تا هه فته یه ک به و که مه پێویستییه ژيانى به پری دەکرد ، ئەو "پازده سال" به سەر مردنی دایکیدا تیپه پیه و به شیکی زۆری ژيانى "موهتەدا" - که لە لای گوند نشینه کان به "مه ولانا" ناسراوه - لە سەر چیاکان و لە ناو ئەشکەوته که دایه ...

ئێستا "موهتەدا" تەمەنی "شەست و یه ک" ساله و زۆر به که می بۆ گونده که ده گه پێته وە و دانیشتنی له گه ل گوندنشینه کان بووه به مانگی یه ک جار ، دۆسته زۆر نزیکه کانى پوو له خەلۆه تگاکی ده که ن و ساتیک له لای داده نیشن ، ناوه به ناویك خواردن و شتومه کی پێویستی شی به که سی کدا بۆ په وانه ده که ن ، به لام ماوه یه که ئەوانیشی ئاگادار کردۆته وە که م سەردانی بکه ن و ئارامی خەلۆه تگاکی نه شیوینن...

بهشی سیّیهم

- ۱ -

پاز و مەولانا یەكەمین دیدار

گەنجیكى تەمەن حەقەدە سالان بوو ، زیرەك لە وانەكانى دا ، بەلام تا
پادەيەك نامۆ بە دەورووبەرى ، نەیدەزانى كەى بابى كۆچى دوايى كردوو ، ئەو
تەمەنى "هەشت" سالان بوو "تابان" ى دايكى يان دروستتر بليين دايەنى
دونيای بەجى هيللا...

دایرەى كە ناوى "فاتیمە خان" بوو ، ئەو ئافەرەتە مەزنە بوو ، ئەوى گرتە
لاى خۆى و پۆلى باوك و دايكى بۆ بينى ، باپىرى سى سال دواى مردنى "تابان"
ى دايكى "پاز" كۆچى دوايى كرد...

"پاز" زۆرتر هۆگرى دایرەى بوو ، شەوانە چەندىن چىرۆكى گويئاگرى بۆ
دەگىرايەو و ئەويش لە گەلى دا خەيالى فراوان دەبوو ، هەندى جارىش خۆى لى
دەگۆرا بە پالەوانانى ناو چىرۆكە ئەفسانە ئامىزەكانى دایرە...

خانووەكەيان لە سەر كىلگە بەرىنەكە دروست كرا بوو ، باخىكى فراوان بە
دەمىەو دەبوو كە چەندىن سال باپىرى پەنج وماندوبوونى لەگەل كيشا بوو ، بە
هۆى فراوان بوونى شارەو دەخانووى گەرەكە نوپىەكان لە گىلگەكەيان نزىك بوو
بوونەو ، كىلگەكەيان دىوارىكى بەرز و قايمى بە دەوردا درابوو ، جگە لەوەش

دارچنار و گولّه باخ و تووتوپکه کان به دهوری دا بوو بوون به په رښینیکی چر و پر...

چهند ههفته جاریک خالی "راز" - که ماموستای دواناوهندی بوو - خوی و هاوسه رکه ی و دوو مندالّه که ی سواری ئوتومبیلّه مودیل کونه که ده بوون و سهردانیکي "راز" و داپیره یان ده کرد ، هندی جاریش له سهر زور پیداکرتنی داپیره ی "راز" شهو له لایان ده مانه وه و تا درهنگانیک نه دنووستن ، ماوه یه که له ناو باخه که دا پیاسه یان ده کرد و ماوه یه کیش له ژیر که پری دارمیوه که داده نیشتن ، خو گهر که ش و ههوا پووی له سارد بوون بکردبایه ده چوونه ژوره وه و له هۆله به رینه که دا کو ده بوونه وه ...

سهردانی خالی بو لای "راز" و داپیره ی به زوری شهوانی هینی بوو ، چونکه خه می دهوامی قوتابخانه یان نه ده خوارد و به تیروته سه لی له گه ل یه کتر داده نیشتن ...

ئارامی و له سه رخوی له سیما و چاوه کانی "راز" دا ده خوینرایه وه ، زورتر بیدهنگی به سهری دا زال بوو ، ورد سهرنجی ده دایه ده وره و جوان گوی ی بو قسه ی به رانبه ری راده گرت ، پرسپاری ده کرد ، به لام پرسپاریکی قوولی مانادار ، بویه "خاله ئه حمه د" ی هه موو جار ی ده یوت : "کورم راسته من قسه ده که م و تو گویم بو ده گری ، به لام له ئاکار و په وشتی به رزی تووه زور شت فیر ده بم .."

هه ندیک له ماموستا کانی به که سیکی نامو و شه رمنیان ده زانی ، به لام ماموستای زمانی کوردی به چاوکی تر "راز" ی ته ماشا ده کرد و ده یوت:

"راز" قوتابییه کی زیره که ، قوتابی زیره کیش له م قوتابخانه ی ئیمه دا زوره ، به لام له پال ئه و زیره کییه دا من شتیکی تر له م قوتابییه دا ده خوینمه وه .."

که لییان ده پرسى: (ئه و شته چی یه تیایدا ده خوینیته وه ؟)

لە وەلامیاندا دەیوت: (نازانم ، ئەوەندە ھەیە مەزنی تیا دا وینا دەکەم ، ھەندێ جار وەك مامۆستا شەرمی لی دەکەم...)

" راپوێژ " یەکیك لە ھاوێلە نزیكەکانی " راز " بوو ، پیکەوێ بۆ قوتابخانە دەچوون و پیکەوێش دەگەرانەوێ ، ھەندێ جاریش دواى عەسران سەردانی یەکتریان دەکرد و پیاوێ یەکی دەشتە بەرینەکەى ئەو دیو گەردۆلکەکانیان دەکرد ، یاخود لە باخەکەى مالى " راز " دا دەمانەوێ و کاتیکی خۆشیان بە قسە و باسی خۆیندن و ھاوێلەکانیانەوێ بەسەر دەبرد ، ھەندێ جاریش ناوی چەند مامۆستایەك دەھینرا و وتە و ھەلوێستەکانیان لی دەدرایەوێ...

بەھاریکی تەری پاراو بوو ، قوتابخانەکەیان بریاری سازدانی سەیرانیکی دا بۆ سەر چیا بەرزەکانی باکووری شار کە نزیکەى سى کیلۆمەترێك دووریەکەى بوو...

دەبوا بیست و پینچ کیلۆمەتر بە ئۆتۆمبیل برۆشیتبانیە و پاشان بە پێیان بەرەو سەر شاخە بەرزەکە بە پێ بکەوتنایە...

بەیانى زووى پۆژى ھەینی لە خەو ھەستان و بە ھەموو پێوێستییەکی سەیرانەوێ پروویان لە قوتابخانە کرد ، کاتژمێر " نۆ " ی سەر لە بەیانى سواری پاسە گیراوەکان بوون و بەپێ کەوتن ، بۆ کاتژمێر " دە " ی سەر لە بەیانى گەیشتنە سەر پانتایی چیا مەزنەکە ، ئەمەش دواى نزیکەى پینچ کیلۆمەترێك بەپێیان پێگا برین...

سەرکەوتن بۆ سەر چیاکە سەخت و ماندووەر بوو ، بەلام کە گەیشتنە لوتکەکەى و ئەو شوێنە رازاوەیان بینى ھەموو ماندو بوونەکەیان لەبەر چووێوێو ، بەسەر چیا بەرزەکەوێ کانیاوێك ھەلەدەقولا و ھەموو سەر چیاکەى بە سەوزى و گول خەملاند بوو ، کۆمەلێك دار قەزوان لە پشتی کانیاوێکەوێ سێبەر و دیمەنیکی دلپەینیان بە دەور و بەرى کانیاوێکە بەخشى بوو...

ھەلەلە برمەى سوور و ئال بە گەردنە بەرز و سەرکەشەکەوێو لە پەناى بەرد و ناو دەوێنەکانەوێ دەشەکایەوێ ، بەنێك . دل فەن . بە کەبابەک . ناسکەوێ

دەوہزی و ھەوالی جیھانیکی تری بەگوئی عاشقاندا دەدا ، پەلە ھەوریکی سپی بە خری لە ئاسمانیکی شینی بەرین دا بە تەنیا ھات و چۆی دەکرد ، دیاربوو ئەویش لە دووی مەعشوقەکە ی خۆی دەگەرا ، چۆلەکە ی جەرە و زەردەوہلی ناو بە ناویک بەرچاو دەکەوتن و بە جریوہ و جیکە سەرنجی سروشتیان بۆ لای خۆیان رادەکیشا ، باسی عیشقیکی نەمریان دەگیرایەوہ و خەمی دلکی خەفەکراویان بە بادەدا...

دوای پشودان و خواردنی نانکی پر لە تام و چیژ قوتابیہکان - یەک یەک و دوو دوو - بە سەر چیاکەدا بلاو بوونەوہ ، مامۆستاکان تکیان لی دەکردن ئاگاداری خۆیان ببن و لە لیواری چیاکە نزیک نەبنەوہ ، قوتابیہکان کۆمەلێک گەنج ولای سەرکەش بوون ، ھەریەکەیان بە جۆریک گەرەیی و ئازایەتی خۆی نمایش دەکرد و ھەندێ جاریش ئامۆژگاری مامۆستاکانیان بە چەند قسەییەکی زیاد و دووبارە بوہوہ دەزانی کە پۆژانە لە دایکان و باوکانیان دەبیست...

"راز" بە درێژایی سەرەوہی چیاکەدا دەستی بە گەران کرد ، ئەو دەیویست ئەوہندە دوور بکەوێتەوہ ھەتا ھاوار و دەنگی ھاوپیکانی خۆی نەبیستی ، ھەزی بە ھەندیک ئارامی بوو ، ئارامییەک مرقۆ لەگەڵ سروشت دا ئاشت بکاتەوہ ، بێدەنگییەک مرقۆ و شتەکانی دەوروبەری لەگەڵ یەکتەر ئاویژان بکات ، ئەوہندە دوور کەوتەوہ تا دلنیاوو لەوہی ھیچ کام لە ھاوپیکانی ناگەنە نیوہی ئەو پیگایەکی کە ئەو لە کانیاوہکەوہ - بە درێژایی سەرەوہی چیاکەدا - بری بووی...

بۆ تاویک پشوو لی دانیشت ، کەوتە تیپرامان لە دەوروبەری ، شتە وردەکان بەر لە گەورەکان سەرنجی رادەکیشا ، لە خەیاڵیدا کەوتە گفتوگۆ: (سەیری ئەو گیاندارە وردە کە بە ئەندازە ی سەرە دەرزیک دەبیست ، بە ساقی ئەو چلە گیایەدا سەردەکەوێت ، سەرنج بدە ئەو پەرە وردە پەرەنگا و پەرەنگانە ی ئەم چلە گیایە ھەلی گرتووہ ، منیش سەردانی ئەم گولەم نەکردبایە ئەو ھەر گول بوو ، ھەر خۆی دەپازاندەوہ و جوانییەکانی خۆی نمایش دەکرد ، کەوابوو

بە بێ منیش سروشەت ھەر سروشەت ، بە بێ منیش گول ھەر گولە ، کێ نالێ ئەو
گولە لە گەل گیاندارە زۆر بچوو کە دا عاشقی یە کتری نە بوون ؟!)

ھەلفرینی لە ناکاوی بالندە یە ک بە ئاگای ھینایە وە و سەیری لای راستی خۆی
کرد و بینی کە لە بەر یکی زۆر تەسک لە سەر چیا کە وە بۆ لاپالێ چیا کە شۆر
دە بیئە وە ، ھەستا و بەرەو پێگا تەنگ و باریکە کە پۆشت ، زۆر بە زەحمەت
مروۆ دەیتوانی لیئە وە دابەزیتە خوارە وە ، دواي ماوە یە ک سەرنجدان بریاری دا
بەو پێگا تەسکە دا دابەزیتە خوارە وە و گەشتیکی بن چیا یە کە بکات ، ھەر
چۆنێک بوو لە سەر چیا کە دابەزی و بەرەو باشوور بە درێژایی چیا کە دا کەوتە
گەران ، دارستانی بن شاخە کە لە سەرە وە ی چر و پر تر بوو ، لە پشتی
گابەردیکی زەبەلاحە وە دابەزی و ماوە یە ک پێگای بری ، دیوی خۆرئاوای چیا کە
دیویکی نسر و سیبەر بوو ، مروۆ ھەستی بە سەرما دە کرد ، پێگایە کە باریک لە
بەردەمی دا کرایە وە و کەوتە سەر پێگا کە و دواي چەند مەترێک توولە پێگا کە
خۆی خزانە ناو ئەشکە و تێکە وە ، ئەشکە و تێکی بەرین بە ئەندازە ی دوو ژووری
فراوان ، ئاگریکی بە دار تیا دا کرابوو یە وە و قۆریە کە پەش لە قەرەغی ئاگرە کە
دانرا بوو ، چەند پشکۆ یە ک ھینرا بوو لای و قۆریە کە ی لە سەر نرا بوو ، لە تە
فەرشی کە بە تانییە ک لە سەری پاخرا بوو لە نزیک ئاگرە کە وە داخرا بوو ،
چرایە کە فائوس لە سوچیکی لای سەرە وە ی ئەشکە و تە کە وە لە سەر بەردیک کز
لیی نیشە بوو ، گۆچانی ک - کە پی دە چوو لە داری گویز چە مینرا بی - لە
نزی ک دەرگای ئەشکە و تە کە وە بە لە تە بەردیکی تیژی ناو ئەشکە و تە کە دا
ھەلواسرا بوو ، دیار بوو کە سی ک لەو شوینە دا دە ژیا ، بە لام خاوەن ئەشکە و تە لە
کوی بیئ ؟

ئەو بە سەر سامییە وە بە ناو ئەشکە و تە کە دا دە گەرا ، لە ناکاوی گوی ی لە
تە پە ی پی کە سی ک بوو ، بە پە لە لە ئەشکە و تە کە ھاتە دەرە وە و لە دەرگای
ئەشکە و تە کە دا بە پیرە مێردیک دا پرووی ھەلشاخا ، پیاویکی تا پادە یە ک بۆ
پیشە وە چە ماوە ، بەریشیکی

پەستەکیکی بى قۆلى لە بەردا بوو ، کراسىك و شەرۆالىكى کوردی پۆشى بوو ،
 که چاوی کهوت به " راز " وتى: (ئاھ... ئەو تۆى... سەلام...)

راز: (سەلام... ببوورە بى پرسى تۆ ھاتمە ژوورەوہ...)

پیرەمێردەکە: (ئەشکەوت مالى ھەموانە ، بفەرموو بچینە ژوورەوہ...)

" راز " بە ھەندىك ترسەوہ بە دواى پیرەمێردەکەدا بو ناو ئەشکەوتەکە
 گەپایەوہ و ئەویش فەرموى لى کرد و لەسەر لەتە فەرشەکە دانیشت
 وپیرەمێردەکەش پیاڵەيەکی ھینا و لە قۆرى پال ئاگرەکە چایەکی بو " راز "
 تىکرد و دایە دەستی و وتى: (چای دەشت و شاخ لە چای مالاوہ خوشتەرە !)

" راز " چایەکەى لى گرت ولەگەل یەکەم قوم لیدانى وتى: (باپیرە تۆ لەم
 ئەشکەوتەدا ژيان بەسەر دەبەى ؟ !)

پیرە مێردەکە: (بەشیک لە کاتەکانم..)

راز: (ئەى مالتان لە کوئ یە ؟)

+ : (لەو گوندەى لاپالى چىای ئەو سەر)

- : (لیرە چى دەکەى ؟)

+ : (بە دواى گەنجیتى خۆم دا دەگەریم ، لە دووى مەعشوقەکەم وێلم...)

- : (جا تازە لاویتى بو تۆ چۆن دەدۆزیتەوہ ؟)

+ : (لەوانەيە بتوانم)

" راز " زۆر سەرى لەم پیرەمێردە سوپ دەما و لە بیرى خۆیدا دەیوت: (
 بللى کەسیکی ساغ و ئاسایی بیّت ، بللى مەبەستی تری لە ناخی خوی
 دا ھەشارنەدایى ؟ ! گەنجیتى چۆن بو ئەم پیرەمێردە دەبینریتەوہ ؟ !)

پیرەمێردەکە پرسیارەکانى ناوہوہى بە ئەو برى ، دەتوت گوئى لە قسە
 پەنھانەکانى ناوہوہى ئەو بووہ ، وتى: (بۆچى نە ؟ لەوانەيە... پیم بللى تۆ

لە کوئوہ ھاتووی ؟)

:- (له شارەوه)

"راز" سەری لەوه سورما چۆن ئەم پیرە میژدە پرسیارەکانی دەروونی
وہ لām دەداتەوہ لە کاتییدا ئەو بە زمان هیچی گۆنەکرد....

دواتر پیرەمیژدەکە وتی +: (شار..! شار خوشە ؟)

:- (ھەموو کاتی ئە...)

+ : (ئەشکەوتیش ھەموو کاتی خوش نی یە)

:- (بە لām من زۆر خوشم دی ئەم ئەشکەوتە)

+ : (لەوانە یە منیش زۆر ھەزم لە شار بیټ ، چی لە شارا ناخوشە ؟)

:- (قەرەبالغی و زەلە و دەنگی زۆر و بێ وێژدانی خەلکەکە ی ، ئەدی
ئەشکەوت کوێ ی ناخوشە ؟)

+ : (تەنھایی...)

:- (من زۆر ھەزم لە تەنھایی یە)

+ : (بۆ ؟ !)

:- (کە تەنھا دەبم زۆر ئارام)

+ : (دایک و باوکت ماون ؟)

:- (مردوون)

+ : (لە قوتابخانەدای ؟)

:- (بەلێ ، لە قونای "پینجەم" ی ئامادەیییم بۆ قونای "شەش" ە م
دەردەچم)

+ : (لە خویندن چ شتیکی زۆر گرنگ فیژبووی ؟)

:- (نازانم ، ئەی تۆ خویندەواریت ھەیە ؟)

+ : (دەزانم بخوینمەوہ)

:- (به لām به قسه کانت دا وادیاره تۆ که سیکی خوینده واری)

+: (به زۆر قسه باوهر مه که ...)

:- (گهر نزيك بوومايه زوو زوو بۆ ئەم ئەشکه و ته ده هاتم)

+: (بۆچی ده هاتی؟!)

:- (نازانم ، له وانه يه چه زم به سهردانی تۆ بیّت)

+: (چه زت له نان و خورما نی يه ؟)

:- (نا ، زۆر سوپاس ، نانم خواردوو)

+: (نه مزانی ناوت چی يه ؟)

:- ("راز" ، ئەي تۆ ناوت چی يه ؟)

+: ("راز" ناویکی خوشه ، منیش ناوم "موهته دا" يه ، خه لکی به " مه ولانا " بانگم ده که ن)

:- (بۆ بیّت ده لّین " مه ولانا ")

+: (مرقّ هه میشه چه ز ده کات که سیك هه بیّت خوی بداته پالی ، بۆیه زۆرجار له بیکه سیدا ناکه سیان لیّ ده بیّت به که س ، ئەوان وه ک په نایه ک بۆ خویان سهیری من ده که ن ، به لām من ته نانه ت خوشم پیّ په نا نادریت)

:- (باپیره من ده توانم تۆ ببینمه وه ؟)

+: (ئەگه ر بته ویت ...)

:- (هه ر له م ئەشکه و ته ده مینیته وه ؟)

+: (یان لیّره م ، یان له گونده که ی خۆمانم ، به لām نه مزانی بۆ ده ته ویّ سه رم لیّ بده ی ؟)

:- (بلّیم چی ؟ یانی ... چه ز ده که م ... باپیره ئەم ئەشکه و ته و تۆ زۆر لای من شیرینن)

+ : (ھەزەت لە گوێگرتنی چیرۆک و داستان ھەیە ؟)

- : (زۆر ...)

+ : (ئەمجارە کە گەراپیتەووە داستانە کە دەست پێ دەکەین ...)

- : (بەلام لە خەونم دا تۆ بەشیکی لەو داستانەت بۆ دەگیرامەووە ...)

+ : (بەشەکە ی تریشی لە ئاگاھی دا تەواو دەکەین)

- : (من دەبێ برۆم ، ھاوڕێکانم بەجێم دەھێڵن ...)

+ : (ھەندیک ئاو لەو کۆپەییە بخۆرەووە و پاشان برۆ ...)

لە جامیکدا ھەندێ ئاوی لە کۆپەکە داگرد و نای بە سەرپەووە و ھەمووی خواردەووە ، ئەوجا خواحافیزی کرد ، لە دەرگای ئەشکەوتەکەدا " راز " وتی - : (من لە میژە تۆ دەناسم !)

+ : (منیش لە میژە چاوەروانی تۆم !)

" راز " بە رێگەکە ی خۆی دا بۆ سەر چیاکە سەرکەوتەووە و بەرەو لای ھاوڕێکانی گەراپەووە ، ھاوڕێکانی بە دلخۆشییەووە بەرەو پرووی ھاتن و پرسیاریان لێ کرد : (لە بەیاننێیەووە بۆ کۆی چووبووی ؟)

" راز " سەری سوڕ دەما بۆچی بۆ ئەو گەراون و ھەموو چیاکەیان پشکنیووە ، ھاتە وەلام و وتی : (من ئەوپەری یەك کاترزمیڕ دەبێ ئێوەم بەجێ ھێلاو !)

ھاوڕێکانی : (لە پێش نیوہ پۆوہ تۆ ئێمەت بەجێ ھێلاو و ئێستا تەنھا کاترزمیڕیک پۆژی ماوہ ، نزیکە ی ھەوت کاترزمیڕ تۆ ون بووی ، ئێستا گەراویتەووە و دەلێیت : تەنھا یەك کاترزمیڕ ئێوەم بەجێ ھێلاو !)

" راز " سەیریکی خۆری کرد ، پۆژ زۆر درەنگ بوو ، بەلام ئەو ھەموو کاتە چۆن بەسەر چووہ ؟ ! ئەو تەنھا ساتیکی کەم لای پیرەمیڕدەکە دانیشت و ھەر زوو بە زوو گەراپەووە ، ئەو پووداوہ مەتەلێک بوو خۆیشی لێ ی حالی نەدەبوو ...

یەکیک لە مامۆستاکان وتی : (کۆرم تۆ بورانەوہت لەگەڵ نی یە ؟)

راز: (نه خیر ، مامۆستا)

مامۆستا: (ئه ی ئه و هه موو ماوه یه له کو ی بووی ؟)

راز: (له راستی دا من لای خۆمه وه وا ده زانم ته نها کاتر می ریکه ئی وه م به جی
هیلا وه ، پیم سه یره ئه و هه موو کاته تی په ریوه !)

مامۆستایه کی تر: (هاوړی یان لیگه پین ، وه ره کوړم بچین چایه ک پیکه وه
بخۆینه وه)

ده ستی خسته سه ر شانی " راز " و له هاوړیکانی دووری خسته وه و پۆیشت
کو پیک چای بۆ هی نا و له کاتی چا خواردنه وه دا بۆ ئاسان کردنی پوودا وه که
له سه ر ده روونی " راز " وتی: (کوړم ئه و حال ته ئاساییه و به سه ر هه ندی که سدا
دی ت ، ئه و واده زانی کاتی کی که م له جیگه یه ک ماوه ته وه ، به لام له راستی دا
ماوه ی زۆری به سه ردا تی په ریوه ، گرن گ ئه وه یه ئاسایی وه ری بگری ت و بی ری لی
نه که یته وه ...)

" راز " سه ری داخست بوو ، بی ری له پوودا وه که ده کرده وه و جار جار یکی ش
سه رنجی کی خه یالاوی له کو په چاکه ده دا ...

ئیواره پاسه کان له دووره وه ده رکه وتن و ئه وانیش خۆیان کو کرده وه و
نزیکه ی شی وان هه ری که بۆ مالی خۆی گه رایه وه ، ئه و شه وه تا دره نگانی ک " راز
" بی ری له و پوودا وه سه رسوړ هی نه ره ده کرده وه: (باشه له کانی اوه که وه بۆ
ئه شکه وتی پیره می رده که به پیان ئه و په ری چاره که سه عاتی ک ریگه یه ،
چاره کیکی ش گه رانه وه ئه مه نیو کاتر می ر ، گری مان چاره کیکی ش له سه ر به رده که
دانی شتم ده کاته سی چاره که سه عات ، خۆ ئه و په ری چاره کی ک لای
پیره می رده که دانی شتم ، هه مووی ده کاته یه ک کاتر می ر ، تۆ بلی کاتر می ر و
نیوی ک ... ئه ی ئه و " هه وت " کاتر می ره چۆن به سه ردا تی په ریوه ؟ ! نه ینی ئه و
زوو تی په ربوونه ی کات له چیدا یه ؟ !)

سه ر شاخه که ؟ ریگا که ؟ دانی شتمی سه ر به رده که ؟ یاخود پیره می ر و

ئه شکه وته که ؟

"سەر شاخه که": خو ھاوړیکانیستم له وی بوون ئه دی بوچی وه کو منیان به سەر نه هات؟!!

"رېگه که": له کاتی گه پانه وه مدا ئاگام له کات بوو، زور به زووی بو لای ھاوړیکانم گه پامه وه... گومانم له دانیشتنی "سەر به رده که" هیه، له شوینه بیرم له چی ده کرده وه؟ گیانداره بچو که که؟ ئه و چله گیایه ی پیای دا سهرده که وت؟ هه لفرینی بالنده که؟ له وانه یه ماوه یه کی زور فیکرو خه یالم به لای ئه و شتانه دا پویشتیبت...

ئهی بوچی له سەر ئه و به رده هه ستم به سربوون و ماندوبوون نه کرد؟! تو بلی ی ئه و "ئشه که وته" ئشه که وتیکی سحرای بیت، بلی ی پیره میرده که سحر باز بیت؟ سحر باز؟ بو نه؟ له وانه یه... به لام سحر باز پیویستی به خه لکه و له ناو خه لکدا ئه و هونه رانه ی خو ی نمایش ده کات، سحر باز چو ن ئاوه دانی به جی ده هیلی و ئشه که وتیک ده کات به ماوی خو ی؟! هه رچییه ک بیت ده بی له م نه یینییه تی بگه م... که گه یشته ئه م سهر ئه نجامه چاوه کانی چوونه خه و به یانی به ده نگی که له شیر سپی یه کلک کورته که ی داپیره و جریوه جریوی پاساری سهر دارتووه کان به ئاگا هات...

له کاتی ده م وچاو شوړین دا خه ونیکی ئه و شه وه ی به بیر هاته وه: له خه ونی دا سواری که شتی یه ک بووه و له ناوه راستی ده ریایه کدا هات وچو ده کات و شه پوله کان خو یان ده کیشن به که شتییه که دا و خه ریکن ژیره و ژووری ده که ن، له و دونیا پر له ترس و سهر سامییه دا، پیره میردیک - که زور له پیره میردی ئه شه که وته که ده چوو - هات و که شتی یه که ی گه یانده قه راغ ده ریا که و ئه وی له خنکان قوتار کرد، چه ند خه ونیکی سامناک بوو! ئه و پیره میرده ی رزگاری کردم زور به پیره میردی ناو ئه شه که وته که ده چوو، ها... زور به پیره میردی ناو ئه شه که وته که ده چوو، ئا... به و ده چوو...

"راز" له وینه ی ناو ئاوینه ی پشتی ده ستشوره که پاما بوو: (بلی ی ئه و وینه یه من بم؟ که ی من پوخسارم به و جوړه بوو... بلی ی گه وړه بووبم؟ قوناغی مندالیم به جی هیلابی و به به به ساه؟! ئه ی، بو له گه ل قسه کردندا

لیۆه کانم نابزوین ؟ ئەگەر ئەو وینەیه منم دەبی قسان بکات و لیۆه کان
ببزویت ..)

بە بانگی داپیره بە ئاگا هاتەوه و هیشتا هەر لە بیرى وینەى ناو ئاوینە کهدا
بوو ، بە لām دواتر بوى دەرکهوت هەموو ئەو قسانە لە خەیاڵدا کردوونى و
لیۆه کانى نەبزواندووہ تاکو وینەى ناو ئاوینە که ببزویت ...

- ۲ -

وەرگرتنی مانا

و

لەخۆ پامان

دایرە پەنیر و هیلکە ی لە گەڵ کۆپیی چا بۆ "راز" ئامادە کرد بوو ، بەلام ئەو
بەیانێ یە داوای لیبوردنی لە دایرە کرد و هیچی پێ نەخورا، لە قوتابخانە
چاوی بە "راویژ" ی برادەری کەوت و باسی سەیرانەکە ی دوینیان لێدایەو...
راویژ وتی: (سەیرانیکی خوش بوو ئەگەر خەمی ون بوونی تۆمان
نەخواردبایە)

راز: (نازانم چۆن بوو لە ئێوە دوور کەوتمەو!)
راویژ: (هەتیو تۆ دەلی ی "تەیرولحوبی" چاوت بە گۆل و گۆلزار بکەوی
عاشق دەبیت)

راز - بە بزەیه کەو - (ئەم عەسرە سەردانیکی سەر گردۆلکەکان بکەین
(؟

راویژ: (بۆچی نە ؟ ئەگەر دیسان ون نەبیتەو...)

کە گەرایەو لە قوتابخانە دایرە خواردنی باشی بۆ ئامادە کرد بوو، چونکە
دەیزانی برسییەتی و بەیانێ هیچ

پاز: (سەلام ، داپیره)

داپیره: (سەلام ، پۆحی داپیره ، کتیبەکانت لە ژوورەکەت دابنێ و دەست و دەم و چاوت بشۆ و وەرە خواردنی بەتامی دەستی داپیره بخۆ)

پاز: (داپیره ، زۆر سەیره ، دوینی نیوهرۆ نانم خواردوو ، لەگەڵ ئەوەش دا تاكو ئیستا زۆر تیرم و هەست بە برسیتی ناکەم...)

داپیره: (دوینی زۆر ماندو بووی ، کورم خۆ نەخۆش نیت ؟)

پاز: (لە گوێزی ساغ ساغترم...)

داپیره: (برۆ دەم و چاوت بشۆ و وەرە ، ئەو شتە ی بۆم دروست کردوی تیر ببینی برسی دەبیت...)

" پاز " پاش کەمێک گەرایەو لە داپیره و بینی بە فرین مریشکی بۆ برژاندوو و سەوزە و خەیار و تەماتە ی بە قاشکراوی بۆ ئامادە کردوو...

پاز: (بەلام ناخۆم گەر لەگەڵم نەخۆی)

داپیره: (کورم بەر لە هاتنەوێ تۆ من نانی خۆم خواردوو...)

پاز: (یەك پارو بە دەستی " پاز " هەلبەت لەبەر خاتری داپیره بە دەستی راست...)

" پاز " پاروێکی بۆ کرد و لە دەمی داپیره ی نزیک کردوو...

داپیره: (بەم زیاده خۆریانە تۆ من نەخۆش دەخە ی ، دوایی کەس نابیت خزمەتت بکات...)

پاز: (داپیره گیان خۆم خزمەتت دەکەم ، کورپی تەمبەلی بی کارە ی خۆت لە خزمەتتدایە...)

داپیره: (تۆ ئازا بە ژنیك بهینە خزمەتمان بکات...)

پاز: (ژنیکیشت بۆ دەهینم ، بەلام بۆ خۆم نە ، بۆ... تۆ...)

دایره نەرمە پیکەنینیکی بۆ کرد و بە دەم ئیشکردنەوه چیشخانەکە ی
بە جی هیللا...

عەسرەکە ی "پاویژ" سەردانی "پاز" ی کرد و پیکەوه بەرەو
گەردۆلکەکانی ئەوسەری دەشتە بەرینەکە بە پیاسە بە پیکەوتن... هەردوو کتیی
"زیندەوەرزان" یان بۆ خویندن لە گەل خۆیان هینا بوو....

پاویژ: (ئەو پۆ مامۆستای زمانی عەرەبی خراپ داباری بە سەرمانا)

پاز: (بە راستی پۆلەکە ی ئیمەش ناخۆشیان کردوو ، ئەو دوو سی
قوتابییه ی ناوەرپاست هەموو شتێک بە فشقیات دەگرن ، وانه یەك نی یە ئەوان
هەلنە دەنی و گۆبەند دروست نەکەن...)

پاویژ: (بە لام مامۆستا حەق نی یە بە هۆی دوو-سی کەسەوه هەموومان
تەرزە کوت بکات...)

پاز: (مامۆستا کە ئەو قسانە دەکات مەبەستی قوتابی نەزان و بەزمچی
یە...)

پاویژ: (حەقە هەموو پۆلەکە بەو سی قوتابی یە بلێن: لێرە بەدواوە مافی
ئیمە پیشیل نەکەن و پۆلەکە مان لە قوتابخانە کەدا بەدناو نەکەن...)

پاز: (سبەینی قسە ی لی دەکەین...)

پاویژ: (ئیستا زۆر لە یە کتر دوور ناکەوینەوه و هەریەکە مان بە تەنها
کاتر میتریک "زیندەوەرزان" دەخوینیت...)

"پاز" بە نیو کاتر میتریک وانهکە ی بە باشی بۆ سبەینی ئامادە کرد و لە ناو
کۆما گیایە کدا لی دانیشت ، پیرە میترەکە کەوتەوه بەر خەیاڵی ، حەزی بە
سەردانیکی تری ئەو بوو...

- لە خەیاڵیدا - : (ئەگەر بۆ شەممە تاقیکردنەوه مان بۆ دانەنرا ئەوا پۆژی
هەینی سەریکی لی دەدەم... هەر خۆم بە تەنیا بپۆم یان کەسیک لە گەل خۆم دا

(بەرم؟)

پاشان ھاتە سەر ئەوھى بە تەنیا سەردانى بکات... دواى کەمىک تىپرامان لە گيا و گولەکانى دەوروبەرى "راویژ" کیشای بە پشتیدا و لە تەنیشتی یەوہ دانیشت...

- : (لە بەرت کرد ؟)

راز: (بە باشی)

- : (باشە ، پرسىارت لى دەکەم)

+ : (دەى فەرموو...)

- : ("یۆگلىنا" بە ھۆى چى یەوہ دەجوولئى؟)

+ : (قامچى)

- : (ئەوہت زانى... بۆچى جوولەى قامچى شەپۆلى یە؟)

+ : (چونکە... چونکە گرژبوونى لە بنکەوہ دەست پى دەکات و بە درىژایى تەوہرەى قامچىیەکە بۆ سەرە بەرەلەکەى دەگويزیتەوہ... ئەوجا نۆرەى منە پرسىار لە تۆ بکەم...)

- : (پرسىار بکە)

+ : (جوولەى "پربوونە پەستان" لە چ جورە پووەکیکدايە؟)

- : (لە پووەکە مێروگرەکاندا)

+ : ("پەرامىسیۆم" بە ھۆى چى یەوہ دەجوولئى؟)

- : (بە ھۆى..... قا... بە ھۆى کولکەوہ...)

+ : (گود ، قىرى گود...)

ئەو پۆژە بۆ مالەوہ گەرانەوہ و بەیانى لە قوتابخانە ھەردووکیان کەوتنە گفتوگو و وتووێژ لە مەرگرفتى پۆلەکیان و ئەو چەند خویندکارە گێرەشیوینە... برپارىاندا لە گەل مامۆستای وانەى "فیزیا" دا باسى بکەن ، ئەو

خۆشه ویسته ، ههولبدن قسه و گفتوگۆ دهرباره ی کیشه کانیان بکه ن و چاره سه ریکیش بۆ ئه و چه ند خویندکاره بدۆزنه وه ...

که زهنگی پشو و لیدرا ههردووکیان شوینی مامۆستای وانهی "فیزیا" کهوتن و داویان لی کرد ههندی له کاتی خۆی به وان ببه خشیئت ..

مامۆستای فیزیا: (بفرمون ، به خۆشحالییه وه ...)

باسه که یان لا کرده وه و ئه ویش به لینی دا وانهی داها توو بۆ ئه و گرفته ته رخان بکات و ههولی چاره سه ری کیشه ی پۆله که یان بدات ...

ئه و پۆژه به خۆشحالییه وه به ره و ماله وه گه رانه وه ، چونکه ههستیان ده کرد ئه وان که سیکی گه وره و خه مخۆرن و گوئیان بۆ ده گیریت ، به دهمه وه ها تنی داواکه یان له لایه ن مامۆستای به ریزه وه ئه وانی هه لده نا بۆ کاری چاکه و خزمه تکردن به کۆمه ل ...

دوانیوه پۆکه ی تاویک نوست و پاشان هه ستا و چوو بۆ ناو باخچه ی هه وشه که ، له سه ر جۆلانه ی ژیر دارتووه قه شه نگه که دانیشته و گورپکی به خۆی دا و جۆلانه که کهوته ها ت و چۆ ، ئه ویش سه ری بۆ پشته وه و هه ردوو باله کانی به سه ر جۆلانه که دا بلاو کردبو وه و به هه ناسه یه کی قوول پر به سییه کانی هه وای هه لده مژی ...

له گه ل پۆشتن و ها تنی جۆلانه که دا کهوته بیرکردنه وه له یاسای جووله : (مامۆستای "فیزیا" ده یوت : جووله گۆرانی یه کبینه ی شوینی ته نیکه له چاو شوینی ته نیکی تر دا که به نه گۆر دابنریت ، به پی ی ئه م پیناسه یه من له یه ک کاتدا وه ستاوم و له جووله شدام ، من به نیسه بت زه ویه وه له جووله دام ، به لام به نیسه بت جۆلانه که وه وه ستاوم ، چونکه له ناو جۆلانه که دام ... سهیره ! کۆبوونه وه ی دوو مانای دژ به یه کتر له یه ک شتدا و له هه مان کاتدا ! من وه ستاوم ، من له جووله دام ! کی نالی من ئیستا که به ئاگام به راورد به هه ندی شتی تر نه نووستووم ! ههروه ها من زیندووم ، به لام پیده چی مردوویم ، من راسته قینه م و له هه مان کاتدا خه یال ، رۆماننووسیکی ده ست به تالم ... له وانه یه

پۆماننوسه كه جۆلانه كه بېزوینى نه وه "راز" ، ئەم باخه بهم هه موو جوانی و رازاوه یی یه وه ئەو پۆماننوسه وینه ی داره كانی ده كیشی و به فلچه و بۆیاخی نیگار ه كانی سه وزیان ده كات... كى نالى داپیره داهینراوی ئەندیشه ی پۆماننوسیك نییه ؟!

له و كاته دا داپیره به سۆنده یه كه وه خه ريكی ئاودانی باخچه ی گوله كان بوو "راز" بانگی لی كرد: (هۆ داپیره ، تۆ خه یالیت یان داپیره ی راسته قینه ییت؟! ئەو گولانه تۆ ناشتوونت یان پۆماننوسه كه؟! ئەو ئاوه ئاوی راسته قینه ی بیر ه كه یه یان له نووكی قه له می نووسه ری پۆمانه كه وه داده چۆری؟!)

داپیره سه رنجیكى قوولی دایه "راز" و وتی: (كوړم ، وړینه ده كه ی؟ خۆ نه نوستووی؟!)

راز: (نه نوستووم ، به لام له وانه یه نووستیم ، وړینه ناكه م ، به لام له وانه یه وړینه م پى بكهن ، یاخود راستیه كان له سه ر زمانى من بدركینى...)
داپیره: (كى یه راستیه كان له سه ر زمانى تۆ ده دركینى؟!)

راز: (پۆماننوس...)

داپیره: (ده لیم ئەوه ندە كتیب مه خوینه ره وه ، دوو دینارت پى ده ده م تۆش به كتیبی ده ده ی و دینیتیه وه بۆ گیانم ، شه لا كتیبه كانیش كتیب بوونایه ، كۆمه لیك نووسه ری شییت كه ته نانه ت خۆشیان له خۆیان تیناگه ن...)

ماوه یه كى تر له جۆلانه كه دا مایه وه و پاشان چوو بۆ لای داپیره و سۆنده كه ی لیگرت و ده ستی به ئاودانی گوله كان كرد ، داپیره له سه ر كورسی یه داره كه ی ناو چیمه نه كه لی دانیش ت و سه یری "راز" ی ده كرد: (تۆقه گولی لای دارمیوه كه ت له بیر چوو ئەوانیش ئاو بده)

راز: (ئاھ... راست ده كه یت ، ده گه ریمه وه بۆ لایان)

داپیره: (ده ترسم پۆماننوسه كه نه هیلی ئاویان بده یت...!)

پاز: (به پیکه نینه وه ئەو نووسەرە شیتە خوۆشی بی و ترشی بی هەر ئاویان دە دەم ...)

دایرە هەستا و وتی: ("پازە" گیان کە تەواو بوویت پلاکی موزەخە کەت لەبەر نەچیت ، بیکوژینە وه ...)

پاز: (ئەگەر پۆماننووسە کە لە بیرى نەچوو ، باشە بە سەر چاو ...)

شەو هەندیک بە دیار تەلە فزیۆنە وه دانیشت و لە یەکیک لە کەناله کانه وه هەواله کانی جیهانی گوی لیگرت: (بوومه له رزه یه کی به هیز به گوژمی " شەش " پلە ی پختەر گەورە ترین شار لە " ژاپۆن " دە هەژینی ... سەندیکای کریکاران لە " فەرەنسا " بریاری مانگرتن دە دەن ... زانایانی " بۆما وه " ی بەریتانیا بیر لە کۆپی کردنی بەرخیک دە کە نه وه ... فیلیک لە شانۆیه کی نمایشی سێرکدا یاخی دە بیست و خاوه نه که ی خو ی دە کوژیت ... پاشان " پاز " هەستا و هۆلی دانیشتنە که ی به تەلە فزیۆنە که وه به جی هیلا و هاواری کرد: (دایرە من دە چم بۆ ژووره که ی خۆم ...)

دایرە لە چیشته خانه که وه: (کورم ، کاکاوێکم بۆ ئاماده کردوی)

" پاز " گەرایه وه و کوپه که ی لیگرت و وتی: (دە چم لە ژووره که ی خۆم دە یخۆمه وه ، خویندەم هەیه ...)

لە ژووره که ی خۆیدا بە دەم خواردنه وه ی کوپه کاکاوه که وه ، لە بیرى خو ی دا: (ئەگەر قوربانیا نی کاره ساتی بوومه له رزه که به دەستی پۆماننووس بوو بیست ، دە بی ئەو پۆماننووسه بدری بە دادگا ... جا لای کی شکات لە پۆماننووس دە کریت؟! چ دە سه لاتی که هەیه پۆماننووس پابه ندی به ها ئە خلاقیه کان بکات؟ هیچ هیزیک ناتوانی پۆماننووس ناچار بکات) پاش ماوه یه ک لە وهستان: (با ، ویزدانی خو ی ... ئە ی ئەگەر ویزدانی نه بوو؟ بلی ی که سی بی ویزدان بی به پۆماننووس؟ پی م وانی یه ... بۆ پیست وانی یه ؟)

پرسیاره کانی بی وه لام به جی هیلا و که وته ئاماده کردنی چاپته ری "هەشت"

ی کتیبی ئە ده بی ئینگلیزی: (ئۆل ...)

مامۆستای زمانی ئینگلیزی چیرۆکەکی لای قوتابییه‌کانی شیرین کرد بوو ،
ئەوان بۆ سەرئەنجامی " ئۆلیقەر " بە پەرۆش بوون... مامۆستاش ھەر وانە و
بەشیکی بۆ باس دەکردن ، وانەى داھاتوویان خالى: (A) و: (B) لە چاپتەری
" ھەشت " ئەرکی ماله‌وہیان بوو..

دوای لەبەرکردنی ئەو دوو بەشەى بە سەریاندا درا بوو لەسەر پشت بە سەر
جیگەى نوستنی دا پاکشا و کەوتە خەيالى " ئۆلیقەر ": (چەند منداڵیكى کەم
بەخت و بى چارەى! دايك و باوكى خۆت نەبینى و لە کۆمەلگایەكى بى بەزەيى
وەك ئەو سەردەمەدا ژيان بەسەر بەریت! ھەموو ئازارەکانى ئەم منداڵە تاوانى
چیرۆکنووسەکەى ، " چارلس دیکنز " دەیتوانى " ئۆلیقەر " بکات بە منداڵى
خانەوادەيەكى دەولەمەند و خوش گوزەران .. بەلام بۆ نايكات؟ بۆ ئەوہى ئيمە
ھەست بە ئازارەکانى يەكترى بکەين... چیرۆکنووس " ئۆلیقەر " ى کردە قۆچى
قوربانى ھەموو ئەو منداڵانەى ئەوپۆ لە " ئەوروپا " دا خوشترین زیندەگى بەسەر
دەبەن .. بەلام ئەى " ئۆلیقەر " گوناھى چى بوو؟ بۆ دەبى لە پیناوى ئەوانى
تردا بکریتە قوربانى؟ کى پاداشتى " ئۆلیقەر " بداتەوہ و قەرەبووى زیانەکانى
بۆ بکاتەوہ؟ من لە " بەریتانیا " بوومايە لە دادگا داوايەکم لەسەر " چارلس
دیکنز " تۆمار دەکرد و داواى گىرپانەوہى مافەکانى " ئۆلیقەر " م دەکرد...

لەوانەيە ئەو ھەموو بەرگریەى من لە " ئۆلیقەر " ى دەکەم " ئۆلیقەر " وەکو
من بیر نەکاتەوہ ، کى نالى ئەویش داوايەك لەسەر من تۆمار ناکات و تياى دا
بەوہ تۆمەتبارم ناکات کە پۆلم لى تىك داوہ ، ئەو ويستوويەتى منداڵیكى ھەژارى
بى دەرەتان بى و " راز " یش دەيەوى بە پۆلەى خانەوادەيەكى دەولەمەندى
(بکات؟)

بۆ سبەينى لە قوتابخانە " راز و راویژ " بە دەم تیپەربوونى مامۆستای "
فیزیا " وە بە ھۆلەکەدا بەلینەکەى دویینیان بە بیر ھینایەوہ ، مامۆستاش وتى:
لە بیرمە... وانەى سى يەم وانەى " فیزیا " بوو ، مامۆستا دوای پۆرباش وتى: (
ئەوپۆ دەمەوى وانەى " فیزیا " باس نەکەم و گفتوگۆيەك لە گەل يەكتردا
بکەين...)

قوتابیان: (زۆرمان پى خۆشه ، سوپاس مامۇستا...)

مامۇستا: (دەمەوى گفتوگۆيەكەمان بە پرسىيارىك دەست پى بکەم: ئايا پىويستە بە ئەخلاق بين ؟)

پرسىيارەكەى بە تەباشىرىكى سوور لەسەر تەختەپەشەكە نوسى و وتى: (بۆيە بە سوور پرسىيارەكە دەنوسم ، چونكە پرسىيارىكى تابۇ و قاچاخە)

چەند قوتابىيەك لە شوينى خۆيانەو دەستيان بەرز کردەو و مامۇستا سەرەتا "جوتيار" ى ەستاند و پى ى وت : وەرە سەر تەختەپەشەكە و من لە جىگەى تۆ دادەنىشم...

"جوتيار" ھاتە سەر تەختەكە و وتى: (بە راى من ئەخلاق كۆمەلى كۆت و بەند و باو و ھىچ پىويست ناكات ئىمە پابەندى شتىك بين نە بەرھەمى دەستى خۆمانە و نە پىشمان خۆشە بەو شتانەو بەستريئەو...)

مامۇستا رووى کردە قوتابىيەكان و وتى: (كى پرسىيارى ەيە لە "جوتيار" با بىكات...)

زۆر قوتابى دەستى ەلبرى و مامۇستا ئاماژەى بۆيەكىيان کرد ، قوتابىيەكە لە جىگەى خۆى ەستايە سەر پى و وتى: (كاك "جوتيار" بەدىلى بە ئەخلاق بوون چى يە ، ئىمە گەر نامانەوئىت بە ئەخلاق بين دەبى چىتر بين؟!)

جوتيار: (ەرجىيەك بىت لەم كۆت و زنجىرە كۆمەلایەتییانە باشترە)

قوتابىيەكى تر: (ەر كەسىك ئەم جۆرە لە ئەخلاقى قبول نى يە دەبى لە خۆيەو دەست پى بکات ، ئايا كاك "جوتيار" ئامادەى لەو شتانەى ئەورۆى كۆمەلگە ياخى بىت؟)

جوتيار: (ئەگەر تۆم لە گەلدا بىت ، بەلى)

مامۇستا: (سوپاس كاك "جوتيار" ، فەرموو دانىشە ، كىيتر دەيەوى وەلامى پرسىيارەكە بداتەو ؟)

" یوسف " دهستی بهرز کرده وه و مامۆستاش فهرمووی لی کرد بۆ سه ر تهخته که و وتی: (به رای من ده بی پیناسه ی ئه خلاق بکه ی ن ، ئه و جا بریارمان پی ده دریت ئایا به ئه خلاق بین یان بی ئه خلاق؟)

مامۆستا: (قسه یه کی زۆر باشه ، خۆت ده توانی پیناسه یه کمان بۆ بکه ی؟ یاخود هه ر قوتابییه کی تر بتوانیت پیناسه یه کی ئه خلاقمان بۆ بکات؟)

یوسف: (لای من ئه خلاق ئه وه یه: کۆمه لگا باوه ری پی هیئاوه و به راستی ده زانیت ، واته خه یالگه ی گشتی کۆمه ل به ره وای بزانت)

مامۆستا: (پیناسه یه کی تر؟)

قوتابییه ک: (هه موو ئه و شتانه ی ئایین به په سه ندی ده زانیت لای من په سه نده و پا به ندبوون پییا نه وه ئه خلاقه ...)

قوتابییه کی تر له ریزی لای په نه ره که وه: (من ئه وه ی ئایین ده یلی قبولم نی یه و خۆشم به بی ئه خلاق ته ماشا ناکه م)

مامۆستا: (که سی تر هه یه بیه وئ هه ستیته سه ر تهخته که؟)

" شاروخ " دهستی بهرز کرده وه و مامۆستاش فهرمووی لی کرد: (ئه خلاق پیوه ریکی ریزه یی هه یه و هه ندی شت لای ئیمه و له م کۆمه لگای ئیمه دا به ئه خلاق سه ر ژمیر ده کری و له گۆمه لگه یه کی وه کو " سوید " دا سه ر ژمیری بی ئه خلاق ی بۆ ده کریت یان به پیچه وانه وه ، بۆیه هه ر کۆمه لگه یه ک به پی ی فه ره ه نگ و کولتوری تایبته به خۆی ئه خلاق ی تایبته به خۆی هه یه ...)

مامۆستا وتی: (که س پرسیا ری له کاک " شاروخ " هه یه؟)

راز: (به لی ، کاک " شاروخ " پیت وانی یه له نیوان هه موو فه ره ه نگ و کولتوره جیا جیا کاندایانتاییه کی هاو به ش بۆ ئه خلاق بوونی هه بیت؟ بۆ نمونه کوشتنی مندالیکی شیره خۆره له ته وای کۆمه لگای مرقایه تی دا به تاوان سه ر ژمیر ده کریت ، هه ر به و جۆره: درۆکردن و راستگویی ، دزی و داگیرکردنی سامانی مه ردوومان ، ده ستگرویی و یارمه تی دانی هه ژاران و بینه وایان ، داگیرکردنی ئافره ت و به زۆر کاری سیکس له گه ل کردن ، به کاره ینان ، مندال بۆ

کاری دزی و لەش فرۆشی....ئەمانە و دەیان و سەدان لەم نمونانە بەلگەی بوونی کۆناوەندیکی نی یە کە ناکەوێتە ژێر پێوەری پێژەیی بوونەوه؟

بەر لەوەی "شاروخ" وەلام بداتەوه ، مامۆستا هەستا و بۆ دانیشتنەوه فەرمووی لە "شاروخ" کرد و "شاروخ" یش لە شوێنی خۆی دانیشتنەوه ، مامۆستا چاویکی گێرا بە سەر هەموو قوتابییهکاندا و وتی: (لە کۆی قسەکانی ئێوهوه دەگەینە چەند دەرئەنجامیک کە بە خال دەتوانین لەسەر تەختەپرەشەکە بینوسین:

* کۆمەڵیک بەندوبایی کۆمەڵایەتی هەیە ئێمە ی مڕۆڤ دروستمان کردووه و لە پرۆسەیهکی گۆرانی بەردەوامدا دەتوانرێ بە پێ ی "ئاکتیف" بوون و "پاسیف" بوونی ئەو ئەخلاقانە گۆرانیا تیا بکەین و دەستبەرداری هەندیکیشیان ببین ، تا چەند سال لەمەوبەر بووک ئافرەتییکیان لە مائی باوانەوه تەک دەخست بە ناوی "پێخەسوو" ، بەلام ئیستا ئەو خووه ناپەسەندە لە گۆر نراوه و نەماوه...

* بە دیلی بە ئەخلاقبوون بریتییه لە "بە ئەخلاقبوون" نەک "بی ئەخلاقبوون" ، چونکە ئەخلاقییکی دزیو لە ئەمڕۆدا و پەسەند لە دوینی دووردا لا دەبەین و ئەخلاقییکی پەسەند لە جیگەی دادەنێن ، یان پەسەندی لادەبەین پەسەنتریک دیتە ئاراوه...

* گۆران هەولێ تاکە کەسیک نی یە و لە چەند پۆژیکدا گۆران بەرھەم نایەت ، بۆ ئەوەی دیاردەیهکی کۆمەڵایەتی ناپەسەن - لە ئەمڕۆدا - بە دیاردەیهکی چالاک و پەسەند بگۆڕین دەبێ بەشیکی زۆری کۆمەڵگە یان هیچ نەبێ دەستەبژیری پۆشنبیر و دەسەلات بەشدار ببین لەو گۆرانەدا...

* بۆ پێناسە ی ئەخلاق چەندین پێوەر بوونی هەیە: ئایین ، پۆشنبیری ، پەيوەندی یە ئابوریەکان ، یاسا ، عورفی کۆمەل ، هەموو ئەمانە کۆ دەبنەوه و مۆری ئەخلاق بە دیاردەیهک ، پەيوەندیەک ، یاخود نەریتیکیان دەنێن....

* ئەخلاق لە دوو ئاست دایە ، ئاستییکی گۆرا و کە پێژەیی بوون لە کۆمەڵگەیهکەوه بۆ کۆمەڵگەیهکی تر و لە فەرھەنگیکەوه بۆ فەرھەنگیکی تر وەرەگریت ، گۆران لەم بەشەدا کاریکی سروشتی یە ، ئاستی دوویم ئاستییکی

نەگۆرە و ئەو پانتاییە نەگۆرەیه کە "راز" ئاماژەى پیکرد ، ئیئە ناتوانین لە
پۆژەلەت دا راستگۆ بین و لە پۆژئاوادا درۆزن ، راستگۆیی لەسەر زەمەنەوێه و
بەهایەکی قبولکراوی سەرجهەم مەوقایەتی یە ..

لەم "پینچ" خالەوێه کە بریتی یە لە "پینچ" بنەما بۆ سەیرکردنی "ئەخلاق"
دەگەمە سەرئەنجامیک ئەویش ئەوێه : مادام بریارمانداوێه لە گۆمەلگەدا بژین دەبی
بەشیك لە حەزەکانی خۆمان بپەرچینین ، یاخود بچەپینین بۆ ئەوێه کۆمەلگە
فریمان نەداتە دەرەوێه پەرەحم و شەناوی خۆیەوێه ، ئەگەر دەشلی ی من ئەو بەند
و باوانەم قبول نی یە ئەوێه کەس زۆری لی نەکردووی و دەتوانی کۆمەلگە بەجی
بەئیلی و پوو لە ئەشکەوتیک بکەیت ، هەر لیرەوێه پیم باشە بلیم : ئەم پۆلە ی ئیو
نموونە ی کۆمەلگەیه کی بچووک کراوێه ، هەر یەکیك لە ئیو بەشیك لە حەز و
خواستەکانی خۆی لەم پۆلەدا ون دەکات ، چونکە ئامانجیک دەستە جەمعی
ئیوێه لەم پۆلەدا کۆ کردۆتەوێه ، هەر کاریك لەم پۆلەدا پپچەوانە ی ئەو ئامانجە
بیئت کە خویندن و فیروونە پۆلەکە مۆری ناشەرعییەتی پیا دەنی و پپی قبول
ناکریئت ، من دەزانم لەوانە یە کەسانیک هەبن لە کاتی ئەم وتووێژە ی خۆماندا
حەزیان بە سیانچەمانە ، یاخود هەلپەپکی بوو بیئت ، بەلام دەبی بیر لەوێه بکەنەوێه
ئەم پۆلە نە ناو باخە گوێزەکانی هەورامانە ، نە تیپی هەلپەپکی ی کوردستانە ،
ئیرە پۆلە و ئامانجیک لە کۆبوونەوێه ماندا هەیه و دەبی بە راستترین و ئاسانترین
پیکە ئامانجەکانی خۆمان دەستەبەر بکەین ، بۆیە تکامە حورمەتی پۆلەکەتان
بگرن و مافی گشتی پپشیل مەکەن...

لەگەل وێنی ئەو پستەیه دا زەنگی پشوو لی دا و مامۆستا پۆلەکە ی بەجی
هیللا...

لە کاتی گەپانەوێه یاندا باسی نیوان "راز" و "پاویژ" بابەتەکە ی ئەو پۆی
مامۆستای "فیزیا" بوو ، "پاویژ" پرسیاری کرد : (باشە بۆ مامۆستایانی تروەک
مامۆستای "فیزیا" ناوبەناو گەفتوگۆیه ک لەگەل قوتابیان ساز ناکەن ؟)

راز : (لەگەل پیزم بۆ سەرجهەم مامۆستایان ، هەندی مامۆستا پی ی وایە گەر
خۆی دابەزینیت بۆ ئاستی قوتابییه کی ئەوا کەسایەتی لەکەدار دەبیئت و بە
چاویکی نزم تەماشای دەکریئت)

پاویژ: (بەلام ھەموو قوتابیە کیش شایستەى ئەو ە نى یە مامۆستا لەگەلى وەك دوو برادەر ھەلس و کەوت بکات)

پاز: (بۆ ؟ !)

پاویژ: (چونکە ھەندیک قوتابی ھەلپەرست و ناپۆشنبیرن و ئەو پەیوەندییەى نیوان مامۆستا و قوتابی بە ئاقاریکی تردا دەبەن)

پاز: (بەلام بە ھۆى چەند قوتابیە کەو ە نابى ئەو یاسا دروستەى پەیوەندى نیوان مامۆستا و قوتابی واز لى بەینریت کە ئەویش گفتوگۆ و گۆیگرتنە لە یەکتەرى (

کاتیك " پاز " خواحافیزی لە پاویژ کرد ، کەوتە بیرکردنەو ە لەو قسەى مامۆستا کە دەیوت: " ئەگەر بەھاو داواکانى کۆمەلگەت لا قبول نى یە دەتوانى کۆمەل بەجى بهیلى و پوو لە ئەشکەوتیک بکەیت " ، لە خەيالى خۆیدا: (بلى ی پیرەمیردى ئەشکەوتە کە لە کۆمەل یاخى بووییت و نە یەوئى بچیتە ژیرنیر و ھەوجارى جووتى کۆمەلگەو ە ؟ ! بۆ نە ؟ لەوانە یە ..)

شەو دواى خویندى وانەکانى ھەموو گفتوگۆیە کەى ئەو پۆژەى نیوان مامۆستا و قوتابیانى ھینایەو ە بەرزەین و لە راستى و ناراستى قسەى ھەریەکیکیان دەکۆلیەو ە: (مامۆستای " فیزیا " ش بۆخۆى پۆماننوو سیکە ، ئەو بەلگە و بورھانى ئەقلى لە ئاستیکدا یە دەتوانیت بەردت لى بکات بە وشتر و بۆ بەرانبەرە کەشى بسەلمینى... بلى ئەم پۆلە باش و کاریگەرەى ئەقل دیسان کارى دەستى پۆماننوو سە کە بیت ؟ ! کارى ئەو بیت و بیەوئى لە کەسیکی وەك مامۆستای " فیزیا " دا گەورە یى و دەسەلاتى ژیرى مرۆف نمایش بکات ؟ ! من تا ئەو رۆماننوو سە نە بینم راستى و ناراستى شتە کانم بۆ یە کلا نابیتەو ە.... جا چۆن کارەکتەرى ناو پۆمان - کە منم - دەتوانى پۆماننوو س ببینى ؟ ! ھەریەك لە ئیمە بەشیکە لە زەینى پۆماننوو س ، واتە ئیمە ئەوین ، بەلکو بەشیکی دانە براوین لە ئەو ، کەسیك میهرى بەسەردا پڑاوە و کەسیکی تر قار ، کەسیك دەولەمەندى و یەکیکی تر ھەژارى...)

که و ابو و ئه و قسه یه دروسته که ده لیت: " هه رکه سیك خوی بناسی ئه و ده ناسیت "، چونکه ئه و که سه به شیکی دانه براوه له وینه کانی زهینی ئه و ئه م تیروانینه بۆ بوون شته کانمان لا ده کات به سیبه ر، ئه و کتیبخانه یه، ئه و په رده یه، ئه و منداله گه دایه ی تابلوی سه ردیواره که، هه ر هه موو سیبه رن... تابلوی سه ر دیواره که سیبه ری سیبه ره، نیگارکی شه که بۆ خوی سیبه ره، چونکه وینه ی سه ری پۆماننووسه که یه که چی هاتوو و سیبه ریکی له زهینیدا خولقاندوو و ئه ویش تابلوی منداله گه داکه یه .. گوناھی ئه م منداله چیه له زهینی نیگارکیشدا پۆلی گه دایه ی پیدراوه؟ بۆچی وهك منداله کانی تری ناو پۆله که - وهك له تابلۆکه دا هاتوو و - دلخۆش و خۆشنوود نه بیت؟ بۆ به شی ئه م منداله له زهینی وینه کی شه که دا که شکۆلیك و پۆشاکیکی کۆن و ویلبوون بیت به دوا ی پاروویهك نان دا، به لام منداله کانی ژوورده و - وهك له وینه که دا ده رده که وئ - خۆشبه ختن و مندالی ده و له مه ندن و خه ریکی خویندن؟! ئیمه گه ر له نیگارکی شه که بپرسین بۆچی له کیشانی تابلۆکه دا قورپ به سه ر ئه و منداله گه دایه دا کرد و ئه وانی ترت له میهر و به زه یی خۆتدا نوقم کردوو؟ ده بی نیگارکی شه که وه لامی چی بیت؟!

له وانه یه بلیت: من واقعیکم باس کردوو، ژیان پره له مندالی گه دا و مندالی کامه ران، ده مه وئ سه رنجی تۆ بۆلای حه قیقه تی ژیان رابکیشم... به لام منیش پیی ده لیم: ئه و منداله ی ناو تابلۆکه چ گوناھیکی کردوو که تۆ کردت به هیما ی گه دایه ی و ده ربهری ئه و واقعیه ی باسی لیوه ده که ییت؟

له وانه یه ئه ویش بلی: ئه و وینه یه حه قیقه تی نییه، ئه و وینه یه هیما ی ئازاره کانی منه، ئه و منداله گه داکه نییه ئازاری مه یه تییه کانی ژیان ده چیژئ، به لکو منم به گه دایه ی منداله که هه لده قرحیم، منم به شادومانی منداله کانی تری ناو تابلۆیه که شادمان ده بم....

که و ابو و تابلۆیه که له ناو نیگارکی شه که دایه، ململانی نیوان هیزه کانی ناوه وه ی نیگارکی شه که خولقاندوو یه تی... نیگارکی شی تاوان نییه، تاوانه؟! نیگارکی شه که ش بیگونا هه، چونکه له زهینی پۆماننووسه که دا پۆلی نیگارکی شی بۆ دیاری کرا بوو..)

به یانی زوو له خه وهستا و بۆ هه لمژین و چیژ وه رگرتن له نه سیمی به ره به یان
چوو بۆ ناو باخه که .. دهنگی کوختیه کان و جریوه جریوی پاساریه کان و گمه
گمی کۆتره مالییه کان له گه لّ شنه بای ئه وه به ره به یانه دا سه مفۆنیا یه کی پر له
سیحری ئاوازی خولقاند بوو .. دوگمه ی سینه ی گۆله باخه کان ترازا بوو ، بانگیان له
ههنگ و په پووله ده کرد بۆ ئه وه ی بیّن و تیر تیر بۆنی ئه وه سینه ناسک و بۆنداره
بکه ن ... لقی درهخته کان بۆ شنه بای به یانی سه مایان ده کرد ، قومریه عاشقه که
دلّی په نجا و له سه ر لقه که هه لفی ، پیّ ی ناخۆش بوو لقی داری مه عشوقی ئه وه
خۆشه ویستی خۆی بدات به شنه با و سه مای بۆ بکات ... له وه به ره به یانه دا هه موو
شتیک هه ناسه ی ده دا ... جوانترین پهنگ پهنگی ئه وه به ره به یانه بوو ، پهنگه کان
که تیکه لّ ده کریّن هونه ری لیّوه په یدا ده بیّت ، پهنگی سه وزی درهخته کان و
پهنگی شنه با و پهنگی خویندنی بالنده کان ، تیکه لّ به یه کتر کرابوون و بۆیه یه کی
ئه فسووناوی پیّک هینا بوو که به سه ر لیّوی گولّ و سینه ی گه لا و به ژنی باوه
ده بریسکایه وه هه موو به ره به یانیّک هه شریکه ... ههنگی ههستی شاعیر به و
به ره به یانه له م گۆله وه بۆ ئه وه گولّ ئیلهامی شیه ی شیعری ده مژی و ده یبرد
شانه ی شیعری ههنگوینی لیّی دروست ده کرد ...

جوانی سروشت هۆنراوه ی شاعیری هینایه وه بهر یاد که ده لیّت:

سه رم کیشایه ناو

باخی ئه وه دی یه

ماچی ده می گولّی هه نار

بۆ کی یه ؟!

له په نایه ک گۆله باخ

له ژوانه

له گه لّ ههنگ دا

دهستییان له ملانه ،

شورەییە

ماچ کراوە لە ناو باخ !

بە چی دیارە ؟

لیۆی تەرە گولە باخ...

سەیری پەپوولە

چەندە بێ ئابروو

ئاویزانی سینە

شەستپەرە بوو...

ئەو گەلایە

بوو بە سوخەیی شەمامە

دای دەپۆشی

ئەو میوێ پر لە تامە..

"راز" لە هەموو ئەمانە پامای بوو ، هەموو شتێک سەرنج پراکێش بوو :
بەرەبەیان تابلۆیەکی زیندووی نیگارکێشە .. لە ناو ئەم تابلۆیەدا هەركەسە و
سەرقالی ئەرك و کاری خۆیەتی... کەسەکانی ناو ئەم تابلۆیە ناپازی نین بەو
پۆلە ی پێیان بەخشاوە...

کە ی پەپوولە پۆژێک سکالانامە یەکی بۆ کورتی تەمەنی بەرز کردەو ؟ لە
کۆی پاسارییەکان بۆ کەمی خۆراک پۆژی مانیان گرت ؟ لە کەم بارانیدا کە ی گیا
برپاری خۆکوشتن دەدات ؟ بۆچی نەسیمی بەرەبەیان لە زوو کەوتنە پێ پۆژی
ناوچاوانی گرژ نەکرد ؟ قالاویکم نەبینی عەرزه و حالیک بۆ سپی کردنەو ی
ناوچاوانی بەرز بکاتەو ؟ لە زەرافە یەك نەبیسترا گلەیی لە گەردنی بەرز ی خۆی
بکات ؟ کەرویشکیک ، ئاسکیک نەهات و بلی من مەزلۆم ؟

بەلام ئایا بێ دەنگی ئەوان نیشانەی بێ خەمی و پازیبوونیانە؟!)

دایرە بانگی "راز" ی کرد و "راز" یش باخچەکەی بەجێ هێلا و هاتەوێ
 بۆ لای ئەو، دایرە ژەمی بەیانی بۆ ئامادە کرد بوو، سەماوەرە زەردەکەی پێ
 کرد بوو، قۆریە شووشە جوانەکەی لەسەر دانا بوو، دایرە بە قۆریەکەی
 دەوت کچە بچکۆلەکەم.. کاتی خۆی "وەستا مەحمود" ی هاوسەری
 خۆشەویستی لە "سنە" وە بە دیاری بۆی هێنا بوو، ئەویش زەنگیانەی هۆنی
 بوەو و کرد بوویە مل و گۆپکەی سەری قۆریەکە و بە زەنگیانەی تر سەری
 قۆریەکەی بە دەسکەکە یەو بەستبوەو، دایرە قۆریەکەی زۆر خۆش
 دەویست، بۆیە لە بۆنە و جەژنەکاندا نەبوا یە چای تیا دا لێ نەدەنا، جار
 جارێکیش لە سەر داوای "وەستا مەحمود" دەری دەهێنا و عەسرە چایەکی
 تیا دەرخواردی هاوسەرە خۆشەویستەکەی دەدا.... سفرە بچووکی دوو
 کەسییەکەی راخست بوو، کەری کوردی و پەنیر و قاپێک هەنگوینی پالڤتە
 لەسەر دانا بوو...

راز وتی: (دایرە گیان، چۆن بوو ئەم بەیانی یە قۆریە شووشەکەت
 دەرھێنا؟!)

دایرە: (ئەم شەو لە دانیشتنیکی وەکو ئەم دانیشتنە ی خۆماندا باپیرتم
 بینی، لە قۆریە شووشەکەدا چام بۆ لێنا بوو، زۆر پووگەش و بە شەوق بوو،
 وتی: ئافرەت جار جار لەو قۆریە شووشەدا چا بۆ "رازە" گیان لێ بنی، ئەوا
 منیش چام لە کچە بچکۆلەکەم دا بۆ لێناوی...

- ۲ -

تیپی شانۆی ئازەلان

ئەو پۆژە لەوانەى " ئایین " دا گفتوگۆیەکی تیر و تەسەل لە نیوان مامۆستا و قوتابییهکاندا ئەنجام درا ، وانەکهیان بریتی بوو لە حیکمەتەکانی پەرستش و بەندایەتی بۆ خودا .

مامۆستا دەیوت: ھەر جۆریك لە پەرستش حیکمەتیکی لە پالدايه ، کۆی ھەموو حیکمەتەکانیش بریتییه لە " پاك بوونەوہ " .

راویژ پرسى: (مامۆستا ، بۆ دەبى خودا ئیمە بە پیس دروست بکات و پاشان داواى پاکبوونەوہمان لى بکات؟!)

مامۆستا: (ئیمەین ناخ و دەرەوہى خۆمان پیس دەکەین ، نەك خودا بە پیسى خولقاندبین ، بۆیە دەبى خوشمان بە کارى خۆپاککردنەوہ ھەلبسین...)

قوتابیەکی تر: (خودا نەیدەتوانى ئیمە بە پاك بخولقینى و ئەو غەریزە و حەزە شەیتانیانەمان تیا دا نەپوینى؟!)

مامۆستا: (بەلى دەیتوانى ، ئەوہ نى یە فریشتەکانى بەو جۆرە خولقاندوہ ، ئیمەشى بە پاك خولقاندوہ ، لە لای خودا هیچ دروستکراویکی لە بنچینەدا پیس و ناپاک نییە ، تەنانەت شەیتان بنچینەکەى پاك و بیگەرەدە و ویست و بریارى شەیتان خۆیەتی ئەوى گۆریوہ بە ھیمای شەر و ناپاکى؟!)

ھەمان قوتابى پيشو: (با ئیمەشى بە فریشتە دروست بکەدبايه ، بۆ دەبى من مرقیكى شەپەنگیز بم؟! بۆ پرسىكى پى نەکردم؟!)

مامۆستا: (بۆچی تۆی نه کرد به فریشته و به مرقی دروستکردی؟ ئه وه یان نازانم ، به لām ده زانم ده بیّ خودا پرسیارى له و چه شنه ی لی نه کریت ، ئه و بۆیه خودایه که ده سه لاتی هه بیّت ، ئه گهر ده سه لاتی لی وهریگریته وه پیّ ی ناوتریت خودا... من پیّم وایه ئه گهر هه ندیکمان خودا به فریشته خه لقی بکردباین پرسیارمان له خودا ده کرد و ده مانوت: خودایه بۆ ده بیّ مرقّ ئه و هه موو پیزه ی لی بنری و ئیمه ی فریشته ش به هه میشه یی سوژده ت بۆ ببه ین ، ئه ی بۆ به مرقّ نه خولقاندین؟! به و پرسیاره ش له فریشته یی ده که وتین و ده بووین به هاوه لی شه یتان...)

هه مان قوتابی (به لām ئه گهر فریشته باینايه ئه و پرسیاره مان له خودا نه ده کرد ، مرقّبوونه ئه م گشت پرسیاره ی بۆ ئیمه و لای ئیمه خولقاندوه !)

مامۆستا (شه یتان له خانه ی فریشته کاندایه بوو ، به هۆی په خنه وه ئه و سه ره نه جامه ی بۆ دروست بوو ، ئه و قسه دروست نابینم گهر پیّمان وابیّت فریشته پرسیارى نییه ، ئه وان پرسیار له خودا ده که ن ، کاتیّ خودا پیّیان ده لّیت: ده مه ویت زه وی ئاوه دان بکه مه وه و جینشینیک بۆخۆم دیاری بکه م ، فریشته کان به یه که ده نگ له پرسیاریکدا ده لّین: په ره ردگارا ، که سانیک له زه ویدا داده نییت خوین بریژن و شه ر و خراپه به رپا بکه ن؟!)

بۆ ئه و به شه ی پرسیاره که شت که ده لّیت: بۆ ده بیّ مرقّیکى شه ره نگیز بین؟! من پرسیاره که ده که مه وه به پرسیار: کی زۆری لی کردووی مرقّیکى شه ره نگیز بیت؟)

قوتابییه کی تر: (غه ریزه شه ره نگیزه کانم زۆرم لی ده که ن بۆ ئه وه ی شه ره نگیز بم)

مامۆستا: (ئایا ئه و غه ریزه ته نها له تۆدا پرواوه یان له هه موو مرقّیک دا بوونی هه یه ؟)

هه مان قوتابی: (له هه موو مرقّیک دا بوونی هه یه ، به لām به پیزه ی جۆراوجۆر ، چونکه من پیّم وایه مرقّ کائینیکی شه ره نگیزه ..)

مامۇستا: (بۇ كەسنى تركارى شەپەنگىزىيان لى ناوۋە شىتەوۋە و زۆر مۇقۇدۇستانە ھەلس و كەوت دەكەن ، ئايا ئەوانە فرىشتەن؟ ئايا تۆ ناتوانى ۋەكو ئەوان وابىت؟)

ھەمان قوتابى: (نەخىر ناتوانم ، چونكە لە مندا بېرىكى زۆرتر لە شەپەنگىزى پوۋاۋە...)

مامۇستا: (تۆ پىت وايە ئەوان غەرىزە شەپەنگىزىيان بى ھىزە ، بۆيە مۇقۇدۇستىن؟!)

ھەمان قوتابى: (ۋەلامىكم پى نى يە)

قوتابىيەكى تر: (گرىمان بەلى)

مامۇستا: (بەلگەت چى يە ئەوان ھىزى شەپەنگىزىيان دوو بەرانبەرى غەرىزە مۇقۇدۇ شەپەنگىزەكە نى يە ؟)

جوتيار: (بەلگەم تاوان نە كردنيانە)

مامۇستا: (تاوان نە كردن بۇ پەرۋەردە و پۇشنىر بوون دەگەرپىتەوۋە... ئىمە ھەموومان - بە غەرىزە - ھەز دەكەين زۆرترىن مال و خوشترىن ژيان و جوانترىن ھاسەر بە دەست بەيىنن ، بەلام ئەگەر ئەم ھەزە تىرنەكرا دەبى چى بكەين ؟ دەست بەدەينە كوشتن و داگىر كردن و تالان ، يان بە پىگەى دروست بكەوينە ھەۋلى بە دەست ھىنانى؟ ئەو ھىزە چى يە ۋا لە ئىمە دەكات بە پىگەى دروست شوپنى ھەزەكانمان بكەوين ؟ ۋەلامەكەى ديارە ، بىرىتى يە لە پەرۋەردە و پۇشنىر بوون... ھەموو كۆمەلگەيەك خاۋەنى پەرۋەردەيەكى تايىبەت بە خۇيەتى ، ئەو دەيەۋى پۇلەكانى بەو جۆرە بار بەيىنى كە خۇى دەيەۋىت...)

يوسوف: (ئەگەر كەسىك نەيويست ئەو جۆرە لە پەرۋەردە ۋەو مۇدىلە لە پۇشنىرى قبول بكات ، دەبى چى بكات؟)

مامۇستا: (دەبى يەكىك لەم پىگانە بگىرتە بەر: يان كۆمەلگە بگۇرپى تاكو ئەو جۆرە لە پەرۋەردە كە ئەو لە لاي پەسەندە لەو كۆمەلگەدا ۋەربگىرپىت ، يان پوۋ

بکاته کۆمه لگه یه کی تر که باوه ری به جۆری په روه رده که ی هه یه ، یاخود کۆمه ل به جی بهی ل و پرووبکاته دهشت و سارا...)

شاروخ: (نه گهر هیچ یه کیك له وانه نه که م و په روه رده ی کۆمه لیشم قبول نه بیټ ، چی ده بیټ؟)

مامۆستا: (کۆمه ل نه فره تی خۆیت لی ده کات ، سزاکانی ده سه پیښی به سه رتدا و فریټ ده داته ده ره وه ی هه ناوی خۆیه وه ، یان له سووچی به ندیخانه دا ونت ده کات...)

راز: (له م کیشمه کیشه ی نیوان مروڤ و غه ریزه کانی و مروڤ و کۆمه لگه دا هه لویستی ئایین کامه یه و چیمان پی ده لی؟)

له گه ل پرسیاره که ی " راز " دا زهنگی پشوو لیډرا و مامۆستا وتی: (سوپاس بۆ گو یگرنتان ، پرسیاره که ی " راز " بۆ وانه ی داها توومان هه لده گرین...)

عه سه ره که ی " یوسف و راویژو جوتیار و شاروخ " سه ردانی " راز " یان کرد و له چیمه نی خواره وه ی باخه که دا له سه ر کورسی لی دانیشتن..

" راز " پینج شه ره به تی لیموی هیئا و له به رده م هاوه له کانی داینا و دووباره زۆر به خیره اتنی لی کردنه وه...)

" راویژ " به شوخییه وه و بۆ خو شکردنی دانیشتنه که یان پرووی کرده " راز " و وتی: (ئه م باخ و چیمه نه دلرفینه باشه پوژئی ناتکات به بولبول!)

راز: (من بېم به بولبول تۆش ده بیټ به پاساری)

یوسف: (منیش " که رویشك ")

شاروخ: (له به ر خاتری ئیوه ، برای خۆتان: " که له باب ")

جوتیار: (بۆ رېزنان له جووت و جوتیار دوستی دیرینتان " گاجووت ")

هه ره هه موو دایانه قاقای پیکه نین و " راویژ " وتی: (وهرن با هه ره یه کی کمان پۆلی ئه و گیانداره ببینی و گف تو گو یه که له سه ر جیهانی ئاژه لآن رېک بخه ین...)

هه ره هه موو: (با... با... با...)

گاجووت " جوتیار " : (ئەوڕۆ ئەو مڕۆڤە بێ وێژدانە زۆر ماندوی کردم ، هاو جووتە کەم گویدریژێ بوو لە جووت کردندا فیلی لی دەکردم ، شانی خۆی نزم دەکردهوه و کیشی هەموو گاسن و هەوچارە کە دەکەوتە سەر شانی من و نەم دەتوانی رایبکیشم ، جوتیارە کەش لە جیگە ی " کەر " هە فیلبازە کە لە منی دەدا)
 کەرویشک " یوسف " (ئەه... ئەه... ئەه... گویدریژ گاجووتی خەلە تاند؟)

گاجووت: (مڕۆڤە کەرەکان ناوی کەریان لیناوه ، ئەگینا بەقەدەر " دە " مڕۆڤی فەیلەسوف دەزانێ ، شەیتانی کە بۆ خۆی و لە پیستی کەردا خۆی نمایش دەکات...)

کەلەباب " شاروخ " - دووچار لەسەر کورسییە کە بالی دابە یە کدا و قووقە یە کی ناسازی بۆ کرد - داپیرە لە هە یوانە کە دا سەیری دەکردن و لەبەر خۆیە وه دە یوت: (ئەو ڕۆ ، ئەو گەنجە جوانانە تیک نە چووبن ! ئەو هیان ئەو قووقە قووقە ی لە چی یە ؟!)

پاشان کەلەباب هاتە زمان و وتی: (ئەو ڕۆ ژنی جوتیارە کە دانی بۆ دانە کردین ، نازانم لە بیری چوو بوو یان سزامان دەدات ؟)

گاجووت: (مردووت مری ، تۆ چی بۆ ئەو ماله جوتیارە دەکە ی ؟ تەنها دوو قووقە ت لەسەرە و بە یانی زوو جوتیارە کە بۆ گیانی من و گویدریژە کە بە ئاگا دینیت !)

کەلەباب: (مامە گاجووت ئەو دوو قووقە یە نە کەم دلم دەتەقی ، ئەو دوو قووقە یە مانای زۆرە) .

پاساری " ڕاویژ " : (جیک جیک ، جیک جیک ، مندالی جوتیارە کە دارلاستیککی کپیوه و ژیا نی لی هە راسان کردوین...)

کەرویشک " یوسف " : (ئەو هە تیوه خوروزە ک لیدراوه ، جەرگی بە خوین بێ ، لە پیریۆه بەردیکی داوه بە لای راستمدا ، برسکی بریووم ، خەتای دایکە بێ سەلیقە کە یە تی ، ڕۆژ تا ئیوارە بە قوربانی دەبی و ئیوارەش دار و لاستیکە کە ی بۆ دەشاریتە وه ، تاکو بابی پی ی نە زانیت...)

گاجووت: (گەر پیتان باش بیټ سبەى گەر پامەوہ لە جووت شوقیكى لی دە دەم ، چش لەوتی هەلدان و کلکە خاکەناز شکاندنە لە سەر و گویم دا ، بەلکو جوتیارەکە دەستیکم بشکینی و چەند پۆژی پشوو بدەم و پزگارم بیټ لە جووت و ویلداشە کەرەکەم...)

بولبول " پاز ": (گای بلح ، قوچ مەوہ شینە ، مندالە ، بوخوی چاک دەبیټ)

پاساری: (ئەو بەچکە شەیتانە چۆن چاک دەبی؟!)

گاجووت: (گەرەش بیټ هەر وەك باوکه سەمکارەکەى ئیمە دەخاتە ژیر نیر و هەوچارەوہ)

کەلەباب: (ئەو چاو بۆقە ، فریشتەى بەیانیان چاویان پی ی دەکەوی زەندەقیان دەچیت) .

کەرۆیشک: (داخی ئەوہ کوشتوومی دەچیتە بندەستی دایکی و دەلی : بە بابە بلی حەزم لە گوشتی کەرۆیشکە) .

کەلەباب: (بە قوزەلقورتی بیټ ، بە بیانوو گرتن جووچکە و مریشک و کەلەشیری لە م ماله بریوہ...)

پاساری: (بەوہش تیر ناخوات ، پاساری دەکوژیت...)

گاجووت: (ئەوہی ئیوہ باسی لیوہ دەکەن پۆژیک منیش لە پیناوی ورگیدا بە سەربرین دەدات)

کەلەباب: (چاو بۆق... چاو بۆق ، قەستەمە بە دەندووک چاوی دەر بەینم...) .

بولبول: (ئەى هاوار! ئەم مندالەتان کرد بە چى؟!)

پاساری: (گوشتت ناخوری ، ئەگینا تۆشی هەل دەلووشی)

کەلەباب: (چاو بۆق...)

کەرۆیشک: (بۆ لە دەستی ئەم مندالە بیر لە هەلەاتن نەکەینەوہ ؟)

گاجووت: (جا بۆ کوێ بچین ؟)

که له باب: (بۆ دارستان...)

پاساری: (له دارستان هه موومان تیا ده چین ، یاسای جهنگه له بهرژه وهندی
لاوازه کان نی یه...)

بولبول: (ئاه.. ئاه... من له م قهقهسه دا ناتوانم بیمه دهره وه و له گه لتان
گه شتی دارستان بکه م..)

که له باب: (برای خۆت ، که له شیر به دهنووک بۆت ده کاته وه)

گاجووت: (له گورگ زۆر ده ترسم)

که له باب: (داوه شییت ، له شی تۆم پیوه بوایه سلّم له فیل نه ده کرده وه)

که رویشک: (جهنگه ل پیوی و چه قه لی لی یه ؟)

بولبول: (نا ، گیزه ری لی یه...)

که رویشک: (ئای که خوشه ، کی له وی پرواندوویه تی ؟)

پاساری: (مام پیوی ، دوستی گیانی به گیانیت)

که له باب - به که رویشک - : (ترسی ناوی ، ترسی ناوی ، برا له پشت برا بی
مه گهر قه زا له لای خودا بی)

گاجووت: (خۆزگه منیش وه ک ئیوه له شم بچووک ده بوو ، ئیوه ده توانن خۆتان
بشارنه وه ، من ناتوانم)

که له باب - به گاجووت - : (خه مت نه بی ، ههر که بۆت هاتن له سه ر داره که وه
قوو قه یه ک ده که م و تۆش به و قاچ و سمه زه به لاهه ته وه خۆت رزگار بکه)

که له باب قوو قه یه کی تری کرد ، داپیره له و کاته دا گه لامیوی له دارمیوه که
ده کرده وه ، لایه کی به لای نه واندا کرده وه و وتی: (قوو قه یه که میان نیوه شه و
بوو ، به م دانه یان پۆژ بوویه وه)

قسه کانی داپیره به ئاگای هینانه وه و له جیهانی ئاژه لانه وه هاتنه وه ناو
دۆخه که ی جارانیان ، هه موو دایانه قاقای پیکه نین و پاش که میکی تر له دانیشتن
، خوا حافیزیان له " راز " و داپیره که ده به شته .

سبەینی لە قوتابخانە "راز" و برادەرەکانی بە یەکتەر گەیشتن و "جوتیار" دوامەمینیان بوو ، هات و وتی: (سەلام لە برادەرانی تیپی شانۆی ئازەلان)
 برادەرەکان: (سەلام)

"راویژ" پووی کردە "جوتیار" و وتی: (ئەم شەو لە خەونا خۆت لی نەبوو بە گاجووت ؟)

جوتیار — لەشیوەی شیعدا —: (گەر جوتیار ببێت بە گاجووت ، بۆ دەنووک دەگۆرێت سەری لووت ، چونکە تۆش پاساریت) ، جوتیار بۆ وتنی ئەو چەند وشەیە دانی پێدا دەنا و زۆر بە خاوی گۆی دەکردن...
 هەموو دەستیان بە پیکەنین کرد...

یوسف: (کۆرپنە ، من لە دانیشتنەکەی دوینیانمانەو بەرۆکە یەکم لە لا گەلاڵە بوو)

راز: (خواوە خێر بی)

یوسف: (دەلێن چی ، کورتە شانۆیەک لە سەر زمانی گیانداران بنووسین و وەک چالاکییەکی قوتابخانەمان نمایشی بکەین ؟)

هەمان: (زۆرمان پێ باشە)

شاروخ: (بەلام کی بینووسییت ؟)

یوسف: (من دەینوسم و پاشان ئێوەش چاوی پێدا بخشیینەو...)

جوتیار: (هەر ئەو "پێنج" کەسە بین یان کەسی تری بۆ زیاد بکەین ؟)

راویژ: (بە پێی کەسەکانی ناو کورتە شانۆکە)

راز: (هەر ئەو "پێنج" گیاندارە پۆل ببینن ؟)

یوسف: (ئەویش دیسان بە پێی بۆهاتنی کورتە شانۆکە یە)

شاروخ: (هەرچیەک بێت بیرێکی باشە و خوشمان لە گەڵ دونیای شانۆدا تاقی دەکەینەو)

زەنگی چوونە ژوورەو لیدرا و ھەموو چوونە ناو پۆلەکە و مامۆستای "کیمیا
"خۆی کرد بە ژووردا ، ئەو پۆژە خشتەیی تاقیکردنەوێکانی مانگی دووھەمی دوای
نیوھە سالیان پیدرا و لەگەڵ برادەرەن بریاری خۆیندن و خۆ ئامادەکردنیان دا.

** ** ** ** ** **

"پاز و یوسوف و راویژ" لەناو چیمەنی ھەوشەکەیی مائی "پاز" دا
دانیشتوون و "راویژ" ھەوالپرسی ئیوارەیی پۆژی پینچ شەممەیی لە "پاز" کرد و
وتی: (تەلەفونم بۆ کردی ، داپیرەت وەلامی دایەو و وتی: رۆیشتووھ بۆ سەردانی
برادەریکی زۆر خۆشەویستی ، وام دەزانی سەردانی من یان برادەرەن دەکەیت ،
بەلام نە دەنگت ھەبوو نە رەنگ!)

"پاز" ھەزی گۆشەنشینیی لا دروست بوو بوو ، ھەندیک جار خۆی لە
برادەرەکانی دەدزییەو و بە تەنھا پرووی لە دەشتە پان و بەرینەکە دەکرد ، ئەو
بۆ خۆ قوتارکردن لە ھەلوێستەکە ھاتە وەلام و وتی: (ھەندیک جار بۆ چوونە
دەرەو شتیک بە داپیرە دەلێم بۆ ئەوھە دلی لەلام نەبێت ، ئەگینا تەنھا چوونە
دەرەوھە و بەس...)

یوسوف: (یان کەسیکی لە ئیمە نازدارترت بینووەتەو ، کاکی بولبول؟!)

پاز: (دەنیابن ئیوھ تەنھا دەستە ھاورپیەکن بۆ من و لە ژیانی مندا...)

راویژ: (ئەترسم.....!)

پاز: (من ئەو جۆرە کارانە لە ئیوھ ناشارمەو...)

یوسوف: (ئەھ ئەو جۆرە کارانە چین پیویستی بە شارەدەوھە؟)

پاز: (ھەر مەوقیک بەشیک لە سیبەر لە ژیانیدا ھەیی و ھەزناکات ھێچ کەس پێ
ی ئاگادار بێت.. ئیوھش ھەرەکو من وان...)

راویژ: (بەلام ئیمە بریارمان داووە لەگەڵ یەکتەر پروون و ئاشکرا و شەفاف بین!)

پاز: (ئێستا کاکە ئەمە دادگایە یان شوینی کۆبوونەوھە برادەرەن؟!)

" یوسف و ڤاویژ " که زانیان " ڤاز " به چوونه ناو ئه و باس و خواسانه خوش حال نییه بابه ته که یان گۆږی و هاتنه سهر باس کردنی کورته شانۆکه

یوسف ڤووی کرده " ڤاز " و وتی: (کورته شانۆیه کی زۆر نایابم ئاماده کردوو ، پیّم خوشه ئه م شه و بیخوینیته وه و تیبینی خوئی له سهر بنوسی و سبهینی له گهل خوئی بیهینیته وه بۆ قوتابخانه ...)

ڤاز: (زۆر ده ستت خوش بیّت ، هه ر ئه و ڤۆ ته وای ده که م و سبهینی له گهل خوّم ده یهینمه وه ...)

دایره بانگی له " ڤاز " کرد و سی شه ربه تی ڤرته قالی به سهر سینیییه که وه بۆ ناردن ، به ده م شه ربه ت خواردنه وه وه " ڤاویژ " وتی: (سبهینی داوا له مامۆستای ئاین ده که یان باسه که مان بۆ ته وای بکات ..)

یوسف: (باسه که چی بوو؟)

ڤاویژ: (وه لّامی ڤرسیاریکی " ڤاز " ه که له سهر ئاین و غه ریزه شه ڤه نگیزه کانی مروّقه قسه ده کات ...)

ڤاز: (زۆر چاکه ، بۆخوّم بیری ده خه مه وه)

پاش که میکی تر له دانیشتن " ڤاویژ و یوسف " مالی " ڤاز " یان به جیهیلا و خواحافیزیان لیکرد ... " ڤاز " گه ڤایه وه ناو جۆلانه که و به ڤه رۆشه وه ده فته ری کورته شانۆکه ی هه لگرت و ده ستی به خویندنه وه ی کرد ...

ناوی کورته شانۆکه " یاسای جه نگهل "

له لاپه ره ی یه که میدا شانۆکه ی پیّشکه ش به: (تیپی شانۆی ئازهلان) کرد بوو ..

لاپه ره ی دوو سپی بوو ، له لاپه ره ی سی یه م دا په رده ی یه که م به م جۆره ده ستی پیکرد بوو:

پەردەى یەكەم

گاجووت پادشای گیانداران لەسەر تەختی پادشایی لیی دانیشتوو و دەستەپەك لە راویژکاری دیوان لە خزمەتی خاوەن شکۆدا بە پێوە دەستاون ، راویژکاران ئەمانەن:

کەرۆیشك: راویژکاری ئاسایش ،

کەلەشیر: راویژکاری پاگەیانندن ،

بولبول: راویژکاری یاسایی ،

پاساری: راویژکاری کاروباری دیوانی مەلەکی ،

پادشا " گاجووت " پوو دەکاتە راویژکاری ئاسایش "کەرۆیشك" و دەلی: (دەربارەى پادشای جەنگەلستانی باکوور چی دەزانیت؟ هیچ زانیارییەکت بە دەست گەیشتوو؟)

کەرۆیشك: (دەلین پادشایەکی بەهێزە و کەس ناویری لە فەرمانی دەربجیت...)

گاجووت: (ئەم هەوالەت لە کێوە و لە کوێوە بۆ هاتوو؟)

کەرۆیشك: (قوربان ، لە " دال " ی رەعیەتتەو)

گاجووت: (ئەو لە کێ ی بیست بوو ؟)

کەرۆیشك: (گەرەم ئەو دەتوانی بە هۆی بالەکانییەو بە سەر پووبارەکەى

نیوان مەملەکەتى ئیمە و ئەوان دا بفری و هەوالەکانی ئەولامان بۆ بهێنیتەو)

گاجووت: (ده ترسم جاسوسی " بهینه لمیلل " بیئت! پی ی بلی به
به رده وامی چاودیتری سوپای ئه و پادشایه بکات و ناوه به ناوه شه والمان پیپرا
بگه یه نیئت)

که رویشک: (فرمانت به جییه ، قوربان)

گاجووت پرووی وهرچه رخان بۆلای راویژکاری راگه یاندن و وتی: (که له باب ،
تا کو ئیستا چیت کردوو و چشتیکت به ره عیه ته کانم راگه یاندوو؟)

که له شیر: (پادشام به رقه رار بیئت ، هه موو ره عیه ته کانم له گاجووتی پادشای
گه وره مان تیگه یاندوو ، پیم وتوون : به رله وهی بیئت به پادشای ئه م جه نکه له
زیاتر له " ده " سال له گه ل مروّفا ژیاوه و لیانه وه په ند و ئاموژگاری و
سیاسه تی به رپوه بردن فیر بووه ...)

گاجووت: (باسی ده نگ و بۆره ی منت بۆ کردوون؟)

که له شیر: (پادشام پایه دار بیئت ، پیم راگه یاندوون کاتی پادشا ده قورپینی
له و سه ری مه مله که ته که یه وه ده نگی ده بیستری ..)

گاجووت: (باسی شاخه کانم ، سه رو که لله م ، کلک و ناوشانم بۆ ره عیه ته کانم
بکه)

که له شیر: (خاوه ن شکۆ ، ئیوه له سه ر و مه دح و پیا شه لدانی ئیمه ودن ، من
زمانیکم نییه گه وره یی ئیوه ی پی مه دح بکه م ..)

گاجووت سه یریکی راویژکاری یاسایی " بولبول " کرد و پیی وت: (یاسایه ک بۆ
قه ده غه کردنی زولم و سته م ده ربکه ، رپوی له فرت و فیل ئاگادار بکه ره وه ، به
گورگ بلی سنووریک بۆ چاوچنۆکی و ملشکاندنی ئاژه لان دابنیئت ، ئه و هه تیوه
لار و له ویره مه به ستم " که متیاره " ئاسکی له م جه نکه له دا قهرکردوو ،
له کرده وه نایاساییه کانی ئاگاداری بکه ره وه ، به بزنی بلی له وه ر و گه لای داری
له م ناوه برپوه ، به هۆی به رپوه بردنی ئوموری ره عیه ته وه ناتوانم بۆ له وه ر دوور
بکه ومه وه ، پیویسته ئه م ده ور و به ره بکریت به پاوه ن و له وه رگای من ..)

پاشان "پادشا" داواى له كه رویشك و كه له باب و بولبول كرد بچن به دەم
هه‌لسووپاندنى كارەكانیانەوه و دیوانى پادشایی به‌جی بهیڵن...

هه‌رسی به‌په‌له‌ چوونه‌ ده‌ره‌وه‌ و پادشا "گاجووت" و پاوێژکاری کاروباری
دیوانی مه‌له‌کی به‌پێژ "پاساری" دوو به‌ دوو مانه‌وه‌...

"پادشا" داواى له‌ پاساری كرد لیى نزیك ببیته‌وه‌ و گوێی بو‌ بگریت ،
ئه‌ویش له‌ گاجووت نزیك بوویه‌وه‌ ، گاجووت به‌ ده‌نگیكى نزم وتی: (به‌پێژ
پاساری ، بلیی بتوانین ده‌ست به‌سه‌ر ئه‌م جه‌نگه‌لستانه‌دا بگرین؟!)

پاساری: (قوربان بو‌ ئه‌وه‌ی یاسا بچه‌سپێ ده‌بی زه‌بر و زه‌نگ نیشان
بده‌یت)

گاجووت: (مه‌به‌ستت چیه‌؟!)

پاساری: (ده‌بی ره‌عیه‌ته‌كانت لیى بترسن)

گاجووت: (چی بکه‌م بو‌ ئه‌وه‌ی لیى بترسن؟!)

پاساری (هه‌رچییه‌که‌مان کردووه‌ ده‌بی قاتی جلی ئه‌و "پادشا" زالمه‌ی
جه‌نگه‌لی باکوور په‌یدا بکه‌ین)

گاجووت: (ئه‌ی جل و به‌رگی خو‌مان چ عه‌یبیکی هه‌یه‌؟!)

پاساری: (ئه‌و پادشایه‌ جل و به‌رگه‌که‌ی زۆر ترسناکه‌ ، هه‌ر گیاندارێک
ده‌یبینی‌ت له‌ به‌رده‌می دا چۆک داده‌دات)

گاجووت: (ئه‌و پادشایه‌ ناوی چی یه‌؟!)

پاساری: (ناوی "شی‌ره‌" ، سه‌دان ساله‌ باب و باپیری به‌ زۆر و سه‌تم
حوکه‌می جه‌نگه‌لستان ده‌که‌ن)

گاجووت: (ناوی مه‌هینه‌ موچه‌که‌ به‌ گیانمدا دیت... جا چۆن قاتی جلی
ئه‌ومان به‌رده‌ست بکه‌ویت؟!)

پاساری: (ئه‌و ئه‌رکه‌ به‌ من بسپێره‌)

گاجووت: (ئەوا ئەو کارەم بە تۆ سپارد)

پاساری: (بە سپاردنی ئەو ئەرکە شەرەفیکی گەورەت بە من بەخشیوه)

پاش ماوەیەك بێدەنگی گاجووت هەڵدایە: (پاساری خۆشەویستم ،
داوایەکی بچکۆلەم هەیه)

پاساری: (ئەمر بفرموو قوربان)

گاجووت: (ئەم تەخت و تاجی پادشاییە شازنیکی پێویستە ، بزانه " نیون
مانگایەك " م بۆ پەیدا ناکەیت...)

پاساری: (قوربان ، جوانترین مانگا لە لەوەپرگاکی خوارەو هەیه ،
دانەیهکت بۆ دەهینم)

گاجووت: (ئەگەر " نیون مانگا " بێت پێم باشترە لە مانگا... مانگا فرت و
فیڵی زۆرە ، بەلام نیونەكە هێشتا مێردی نەکردووە و فیڕی مەکو و حیلە
نەبووە)

پاساری: (قوربان دل لە دل نەدەنی نیونیکی شیکت بۆ دەهینم)

گاجووت: (چۆلەكەیهکی میێش بۆ تۆ لەسەر خۆم... ئیستا برۆ و بزانه
گوێدریژ گیای باشی هیناوه یان نا ؟)

پاساری: (بەلێ قوربان هیناویەتی ، سفرەم لە ئاخوڕەکاندا رازاندۆتەو ، بۆ
سەر جو و کا و ئالف با پادشای گەورەمان بفرمویت...)

گاجووت بۆرەیهکی بۆ کرد و دیوانی پادشایی بە جیھێلا و بەرەو گەور و
ئاخوڕی لەوەر بەرێکەوت...)

پەردەى دووهم

پاسارى گاجووتى بە پادشايەكى لاواز و نەزان تەماشادەکرد ، دەيزانى پۆژىك پادشاي جەنگەلى باكوور بە خۆى و سوپاكەيەو دەدات بەسەر مەملەكەتى گاجووتدا و تەخت و تاجى لە بىخ دەردەهينىت ، بىرى كردهو لەوہى پەيوەنديەكى نهينى لەگەل پادشاي جەنگەلى باكووردا ببەستى و خۆى لە مەرگ و كوشتنى داھاتوو قوتار بكات ، بۆيە "پاسارى" بە نهينى "قالاۋ"ى بانگ كرد و پيى وت: (نامەيەكى سەرزارەكىم ھەيە ، بە دەستى پادشاي جەنگەلى باكوورى بگەيەنە)

قالاۋ: (جەنابى پاسارى ھەرچى تۆ فەرمان بەدى جيىبەجى دەكرىت)

پاسارى: (بەو پادشايە بلى: پاسارى راويژكارى ديوانى مەلەكى يە و دەيەوى دلسۆزى و گوپرايەلى خۆى بۆ پادشاي پادشاكان رابگەيەنيت... پيلانىكم دژ بە گاجووتى - بە ناو پادشا - دارشتووہ، تەنھا بەريزتان قاتىك جل و بەرگى خۆتانم بۆ بنيرن و لە ماوہيەكى كەمدا لەسەر تەختى پادشايى لای دەدەم و خۆى و مەملەكەتەكەى پيشكەشى بەريزتان دەكەم ، ئەم قسانەشمان دەبى زۆر نهينى بيت و تەنھا لە نيوان من و تۆدا بيت...)

"قالاۋ" داى لە شەقەى بال و فېرى ، پاسارى چوو بۆ لای پادشا و دواى سەرنەوى كردن بۆ گاجووتى زەبەلاح ، پويشتە نزيكيەوہ و پيى وت: (بۆ ھينانى قاتى لە جل و بەرگى پادشاي سامناك قالاۋم (ناردووہ)

گاجووت: (ئەى بۆ ھينانى شاژن مەبەستم "گاژنە" ھيچت كردووہ؟)

پاسارى: (ئەويش بەريوہيە)

گاجووت: (خۆزگە بەر لە ھاتنی " گاژن " قاتە جلە سامناکە کەم بە دەست دەگەشت)

پاساری: (قوربان ، تۆ ئیستاش سامناکی و کەس ناویری سەیری دەم و چاوت بکات)

گاجووت: (ھەلبژاردنی تۆ بە راویژکاری دیوانی مەلەکی ئەقل و کەمالی من نیشان دەدات)

پاساری: (بەلێ قوربان ، بەلێ ، ھەمیشە لە سیبەری پادشای مەزندا دەبیّت کەسی گەرە بوونی ھەبیّت)

لەو قسانەدا بوون " قالاو " تەقەیی لە دەرگا دا و پاساری پۆشت بە دەمیەو و قاتە کەیی لیۆەرگرت و ھینای بۆ گاجووت ، گاجووت بەرگی شیرە کەیی بە بەر خۆی دا کرد و پووی کردە پاساری و وتی: (ئیستا شان و شکۆم چۆن دەکەوێتە پیش چاوت ؟)

پاساری: (قوربان ، چەندە بە ھەیبەت بووی دە ئەوەندەت بۆ زیاد بوو)

لەو قسانەدا بوون ، کەرۆشک و کەلەشیر و بولبول خۆیان کرد بە ژووردا و بۆ پادشای مەزن سەری خۆیان نەوی کرد و پیرۆزیایی ئەو پۆشاکە تازەیان لێ کرد...

" پاساری " مۆلەتی لە پادشا وەرگرت و پۆشتە دەرەو و " قالاو " ی بانگ کرد و پێی و ت: بڕۆ بە ئازەلان بلی ، لە بنەمالەیی " گا " دا پادشا ھەلنەکەوتوو ، بۆیە گاجووت بەرگی شیریی لە بەر خۆی کردوو ، ئەو دەزانێ تەنھا لە بنەمالەیی شیران دا پادشا پەیدا دەبیّت ، ئەگەر پادشا " گاجووت " ھاتە ناوتان داوای لێ بکەن پیستی شیرە کە فرییدا و وەکو گاجووت ھەلس و کەوت بکات ..) پاشان وتی: (دەبی بڕۆی بە پادشای جەنگەلی باکوور بلی ی بە خۆی و سوپاکە یەو ئامادە بیّت و بەرەو باشوور بۆ داگیر کردنی مەملەکەتی " گا " بکەوێت)

پاساری هاته وه بۆ لای پادشا و پیی وت: (قوربان ، ره عیه ته کانت خراپیان به سه رهاتوه)

گاجووت: (چی قه و ماوه ؟)

پاساری: (گیانداران ده لئین : گومانمان له پادشایی گاجووت هه یه ، سبه یینی له کۆنگره ی سالانه ماندا ئه گهر داوایان کرد ئه و جلّه سامناکه له بهر داکه نیت به گوئیان نه کهیت ، چونکه مه به ست له داواکه ی ئه وان دابه زینی تویه له ته ختی پادشایی)

گاجووت که وته بۆ ره و سمکۆلان ، پاوێژکاران تکیان لی کرد ئارام بی و ئه وه نده سه رنه کوتی به دیواره که دا ، گاجووت وتی: (سبه یینی ده زانم چی به سه ر ئه و تاوانبارانه دا ده هیتم ، به درژی من پیلان ده گێپن؟! دان نانین به ده سه لاتی پادشایی مندا؟ له گه ل پادشای باکوور ریکه توون و خیانه ت به ته خت و تاجی پادشایی من ده که ن؟ من ده زانم هه موو گیانداران خۆشه ویستی و ملکه چی بۆ من نیشان ده دن ، ئه وانه ته نها تاقمیکی سه رلیشیواون و خۆیان خزانده ته ناو ریزی گیاندارانه وه ، ئه و کاره ده ستی ریوی تیدا هه یه و سبه یینی به تۆمه تی خیانه ت له سیداره ی ده دم) پاشان که وته بۆ ره و سمکۆلان و سه ر کیشان به دیواردا...

پەردەى سى يەم

هەموو گيانداران كۆبۈنە تەوۋە و گاجووت و تاريان بۆ دەدات: (من و باب و باپىرم خزمەتكارى مرقۇ بووين و لەوانەوۋە هەموو ئەقل و زىرەككە فېر بووين ، ئىمە شايسەى تەختى پادشاين و هېچ كەس لە ئىوۋە نايىت گومانان لە ليۋەشاوۋەى ئىمە هەيىت ، من بۆخۆم "دە" سال مرقۇ جووتى پىكردووم ، خەباتم هەيە و تىكۆشاوم)

جەماوۋەرى گيانداران: (ئەگەر خۆتان بە شايسە دەزانن و گاجووت پادشاى راستەقىنە و خاوەن دادە بۆچى پۆشاكى زالمانى لەبەر كرىوۋە؟! ئەو جل و بەرگە فېرئ بدە و وەك گاجووتى ئاسايى فەرمانپەرەوامان بە)

گاجووت نەپاندى و كەوتە بۆرە و هاوار ، پاسارى پووى كرده جەماوۋەر و وتى: (ئەگەر ئىوۋە گومانان لە پادشاى مەزىمان هەيە دەتوانن داواى لى بكن لەگەل پادشاى جەنگەلى باكوور دا زۆرانىك بگرى ، تاكو بزائىن كاميان ئازايە و شايسەى ئەوۋەيە پىي بوترىت پادشا...)

جەماوۋەر "ئازەلان": (با جەنگى ، با جەنگى...)

لە پىر "قالاۋ" ھات و وتى: (پادشاى جەنگەلى باكوور بە سوپايەكى گەرەوۋە بەرپۆۋەيە و ھەرەشە لە پادشاى مەزىمان دەكات)

كە گيانداران ئەو قسەيان بىست هەموو ھەلھاتن و دەورى گاجووتيان چۆل كرىد... گاجووت گەرپۆۋە بۆ سەر تەختى پادشاى و بە راويزكارانى وت: (چى بكن؟)

که رویشک: (من ده لیم بهر له هاتنی ئه و پادشا زالمه لیږه هه لیبین و خومان بشارینه وه)

که له شیر: (هه لهاتن ترسنوکی یه ، با له پیناوی ولاتی خوماندا بجه نگیین...)

بولبول: (له راستی دا به پی ی دهستوری جهنگه ل گاجووت و پادشایه تیان نه وتبوو ، هه له یه ک بوو هه موومان تییکه وتین...)

پاساری: (من ده لیم: پادشای مه زنمان بروات بو لای ئه و پادشا زالمه و داوای لیبور دنی لی بکات ، جا یان دهی به خشی یان ده یخنکی نی...)

گاجووت: (هه مووی خه تای ئیوه بوو ، به " پادشا ، پادشا " شوینم که وتن ، من و باب و باپیرم به دریژی ته مه نمان گاجووت بووین ، جگه له ئیره ق و هه و جار شتیکی ترمان به چاو نه بینو بوو ، که چی به قسه ی لووس منتان فریو دا و خومم لی گورا...)

پاساری: (ئیستاش هیچ نه بووه ، جلی پادشایی دابکه نه و له په نایه که وه خۆت بخه ره وه ناو گاگه لی گونده که ، ئه و په پی بو ئه و چه ند پۆژه ی ون بوونت جوتیاره که چه ند داریک له سه رو گویتدا ده کیشی)

که له شیر: (ئه ی من چی بکه م ؟)

پاساری: (تۆش هه تا مام پتوی نه یزانیوه به دوو سی فیه خۆت بکه ره وه به گونده که دا)

له ناکاو " قالاو " خوی کرد به ژووردا و وتی: (پادشای راسته قینه به خوی و سوپاکه یه وه گه یشته به ره وه)

گاجووت و راویژکارانی هه ریه ک به لایه کدا هه لهات و خویان شارده وه ...

پاساری چوو بو پیشوازی شیر و سوپاکه ی ، شیر وتی: که سی ناپاکم خوش ناویت ، پاساری ببه ن و له گه ردنی بده ن...

"مام رِیوی" داوای له پادشا کرد شهرفی له سیّداره دانی پاساری بهو
 بسپیّرن، "شیر" یش به رِیوی وت: چلیسی ساخته چی ئه گهر پاساری گۆشتی
 نه ده خورا به دواي شهرف و شکۆمه ندیدا نه ده گه رایت، برۆ له په نایه که وه بیکه
 به قه پی و مهرگه مووشی بکه ...

په رده دادرایه وه و شانۆکه کۆتایی هات...

- ۴ -

سەردانی خالی بۆلای "راز"

ئىوارەى شەوى ھەينى خالى "راز" و ھاوسەرەكەى و ھەردوو مندالەكەى سەردانى "راز" يان کرد ، ھاوسەرەكەى مامۇستا "ئەحمەد" واتە "سىبەر خان" فەرمانبەرى دائىرەى تاپۆ بوو ، دوو مندالەكەشيان "لاڤە" پۆلى چوارەمى ناوەندى بوو ، لە خویندن و وانەکانیدا تا رادەيەك باش بوو...

"لاڤە" لە زمانى "ەرەبى و ئینگىلىزى" دا پىويستى بە خۆ بە ھىزکردن ھەبوو ، بۆ زمانى ئینگىلىزى "راز" يارمەتى دەدا و باوکىشى ھەفتەى چەند شەويەك زمانى ەرەبى پى دەخويند...

"لاڤە" سىماى ئارامى و بى دەنگى پىوھ ديار بوو ، كچىكى تا رادەيەك شەرمن بوو ، بەلام كە پرسىارى لى دەكرا زۆر بویرانە وەلامى دەدايەو و ھەميشە وەلامەكانىشى بە ئەندازەى پرسىارەكە بوو..

برا بچووكەكەى ناوى "ئالان" بوو ، پۆلى سىيەمى سەرەتايى بوو ، لە وانەكانى دا زۆر زيرەك بوو ، ھەموو جارى خالى "راز" (مامۇستا ئەحمەد) لەگەل "سىبەر خان" ى ھاوسەرى دەكەوتە شوخى كردن و دەيوت: "ئالان" لە من دەچى و "لاڤە" ش لە دايكى ، ئەو دەيويست بە دايكى "لاڤە" بللى : من لە تۆ زيرەكترم...

سیبەرخانیش دەیوت: ("لاڤە" گیان بەژن و بالا و شەرم و جوانییەکەى لە دایکى دەچیت) .

لە چوارشەممەو دەپیرە بە "راز" ى وت بوو : تەلەفون بۆ خالت بکە ئیوارەى شەوى هەینی با میوانى ئیمە بن...

دەپیرە جوانترین خوانى ئامادە کرد بوو: بورىانى بە سینگی مریشک و گوشتى برژاوى بەرخ بە فرنە کارەباى یەکە و شلەى لۆبىای سەوز و تەپسى و سوپی خەست و زەلاتەیهکی مزرکە بە دەستى "راز" ئامادە کرا بوو ، لیمۆ و خەیار بە قاشکراوى و سەوزە و پیازى تەر و زەیتوونى زەرد و ترشیات بە ئاوى میوه کە "پوورە فاتم" بۆ خۆى دروستى دەکرد...

"پوورە فاتم" خواردنەکانى ئامادە کرد و "سیبەرخان و لاڤە" ش سفرەکەیان پى رازاندەو...

سفرەى "پوورە فاتم" سفرەیهکی سادە و ئاسایى نەبوو ، ئەو هەموو شتەکانى نایاب و دەگمەن بوون ، بۆ خۆى دەپیرە ئافرەتیکی فرە دەگمەن بوو ، تەمەنى لە شەست سالان تیپەرى کرد بوو ، بەلام لەو تەمەنەشدا جوانى و پیکەوتوى و زیندوویتی پیست و دەم و چاوى پاراست بوو ، زمانىکی کوردی پاراو ، جل و بەرگی کوردی بە قوماشى تاییەت و گران بەها...

ئەو هەمیشە خەزى لە نوپوونەو بوو ، سالى جارێک یان دووجار پیاوچوونەو بە هەموو شتەکانى ناو مالد - بە تاییەت چیشخانەکە - دەکرد و شتە کۆنەکانى بە باخەوانەکە دەبردە مەخزەنەکەى پشتەو و بە باشترین شیوه قوماشى تی دەگرتن و دەپاراستن ، ئەو مەخزەنە نەختینەیهکی گەورە بوو کە شتومەك و کەل و پەلە جوان و خوشەویستەکانى دەپیرەى تیادا پارێزراو بوو...

مامۆستا "ئەحمەد" بە سروشتى خۆى هەموو جارێ لەسەر سفرە دەکەوتە قسەى خوش و نوکتە گیرانەو ، پووى کردە "سیبەرخان" و وتى: (پۆژى

خۆت و دەستە خوشکە کانت وەرن بۆ لای پوورە فاتم بۆ ئەوێ خولیکی فیڕ
بوونی چیشتلینانتان بۆ بکاتەوێ...

سیبەر خان: (پوورە فاتم لە جیگە دایکم دامناوێ ، نەک تەنھا چیشت
لینان ، بەلکو زۆر شتی جوانی لیوێ فیڕ دەبم)

پوورە فاتم: (مامۆستا ئەحمەد ، سیبەر خان کچی خۆمە و ئافرەتیکی ژیر و
بە سەلیقە یە...)

راز: (داپیرەم هەموو جاری مەدحی خالۆژنم دەکات ، ئەگەر توانای
پێکخستنی شتیکی نەبیست دەلی: "سیبەر" گیانی بۆ بانگ دەکەم...)

مامۆستا ئەحمەد: (کاکە من تەسلیم ، ئیوێ زۆر و ئەمن تەنھا)

سیبەر خان: (تەنھا ئالای سپی هەلکردن بەس نی یە ، بەلکو دەبی بدرییت
بە دادگا و قەرەبووی زیانە کانت پی بکەمەوێ...)

مامۆستا ئەحمەد: ("لاقە و ئالان" پشتیوانی لە بابیان دەکەن)

لاقە: (من پشتیوانی کەسیکم لە سەر حەق بیست...)

مامۆستا ئەحمەد: (ئەویش کچی دایکییەتی) پووی کردە "ئالان" و وتی (
ئالان گیان ، کوپم خۆ دەبینی چۆن بە تەنھا لە مەیدانە کەدا ماومەتەوێ ،
یارمەتی یەکی بابت بدە...)

ئالان: (من هەردووکتانم خۆش دەوێ)

مامۆستا ئەحمەد: (لە پینچ کەس تەنھا نیو نەفەر بە دەستەوێ ماوێ...)

ئالان: (بابە ، نیو نەفەر یانی دوو کەباب؟!)

قسە خۆشە کە "ئالان" هەموویانی هینا پیکەنین و پوورە فاتم وتی: (
ئاخر زەمانە ! مندالی ئیستا زیاتر لە گەرەکان لە قسان دەگەن و وردی
دەکەنەوێ...)

پاشان پووره فاتم پارچه یه گۆشتی ناسکی برژاوی خسته بهردهم سیبهر خان و وتی: (بۆ ئه وه ی ئاشتیبینه وه تۆش ئه و پارچه یه ی خۆت بکه به پاروویه ک و بیده دهستی مامۆستا ئه حمه د)

سیبهر خان: (ناتوانم له داوای دایکم ده ربچم ، ئه م پارووه له دهستم بگره ..)

مامۆستا ئه حمه د: (به قوربانت بم "پووره فاتم" ، رزگارت کردم ، له ئیستاهه خه می مه حکه مه که داگیری کرد بووم ...)

"راز" قاپه زه لاته که ی - که به دهستی خۆی دروستی کرد بوو - له " لاقه " نزیک کرده وه و بوتله ساردییه که شی هه لگرت و هه موو په رداخه کانی پر کرد

"پووره فاتم" هه ستایه سه ری و دوو پارچه گۆشتی برژاوی تری له فرنه که ده رهینا و پارچه یه کی دا به " لاقه " و پارچه یه کیش به "راز" و وتی: (ئه م دوو پارچه یه گهرمه)

مامۆستا "ئه حمه د" یش له به له می بریانییه که هه ندی پلای سنگه مریشکی کو کرده وه و خستی یه سه ر قاپه بریانییه که ی بهردهم "ئالان".

"ئالان" له هه موو گۆشته کاندای ماسی و سنگی مریشکی ده خوارد ، زۆرتر له مندالکی پوه کی ده چوو ، هه موو خواردنکی پی نه ده خورا ...

مامۆستا ئه حمه د: (یاخوا "پووره فاتم" ده ست و چاوت خۆش بی و هه تا ئیمه ده مینین ئه تۆش بۆمان بمینی ، به راستی خواردنکی تا بلای ی به تام و به له زه ت بوو ...)

پووره فاتم: (مامۆستا "ئه حمه د" زۆر که مت خوارد ، ئه و کاته به عومر ده زانم تۆ و "سیبهر خان" و منداله کان لی ره بن ، خۆزگه مالتان نزیکمان بویه و هه موو ئیواره یه ک ئاوا به خۆشی پیکه وه دابنیشتیایه ...)

سەبەر خان: (دایە " فاتم " تۆ خەریکی " چا " یەكە بە و من و " لاڤە " ش
سفرە و قاپەکان کۆ دەكەینەو و دەیانشوین...)

راز: (من سفرە و قاپەکان کۆ دەكەمەو و شوڕینی لە سەر ئێو ، خالم و
" ئالان " یش دەچن بۆ ھۆلەكە و تەلەفزیۆنەكە پێ دەكەن و چاوەڕپێ ئێمە
دەبن...)

" پوورە فاتم " سەماوەر و پیاڵە و قۆریە شوشەكە ی برد بۆ ھۆلەكە و لە
شوینە تاییبەتەكەیدا كە بەردەم کوورە ی دیوارەكە بوو پێکی كرد و پاش كەمێك
ھەموو لە ھۆلەكە بۆ " چا " خواردنەو و سەیرکردنی تەلەفزیۆن کۆ بوونەو...

چالینان لای " پوورە فاتم " مەراسیمیکی تاییبەتی ھەبوو ، سەرەتا
سەماوەرەكە ی لە ئاوی بیرە ئیرتیوازییەكە پڕ دەكرد ، ئەو ئاوی تەنکییەكانی
سەربانی بۆ چالینان بەكار نەدەھینا ، پاشان لێ دەگەرا تا ئاوی سەماوەرەكە
بە جوانی دەكولا ، ئەوجا باشترین چای پاكەتی دەھینا — كە لە تێكەڵکردنی
چەند چایەك پێکی ھینا بوو — دە ی كردە ناو قۆریەكە و دەنكێك ھیل و
پارچە یە دارچینی ھەلدەدایە ناوی و لە ئاوی كولاوی سەماوەرەكە قۆریەكە ی پڕ
دەكرد ، ھەندێك گری سەماوەرەكە ی كز دەكرد ئەوجا قۆریەكە ی لەسەر دادەنا
، یەك دوو جار ئێ سەری قۆریەكە ی لا دەدا و سەیرێکی چاكە ی دەكرد ، ئەو نە ی
دەھیل " چا " بێتە كولان و چەپۆكان ، ھەر ئەو ھندە چاكە دەكەوتە
مێرولەكردن و سەر ئاوەكە دەكەوت دای دەگرت و ھەندێ ئاوی گەرمی
سەماوەرەكە ی بە سەریدا دەكرد و كەمێك دای دەنا ، تا جاریکی تەرتلپی
چایەكە ژێر ئاوەكە ویتەو ، ئەوجا بە دەستە سپی یە جوانەكانی كە ھەمیشە
لە مەچەكی دا بە فەقیانە ی جلە كوردییەكانی بەست بووی چاكە ی دەچۆراندە
پیاڵە زەرلی و ژێرپیاڵە شین و چاوە پانەكان كە تەمەنی ھەندێك لەو پیاڵە و
ژێرپیاڵانە بۆ " دە سال و پازدە سال " دەچوو ، نیوہ ی پیاڵەكە چای تی
دەكرد و نیوہكە ی تری ئاوی گەرمی سەماوەرەكە ی بەسەردا بەردەدایەو...

چای " پوورە فاتم " لە دوورەو ھەستی پێ دەكرا و ھەندە بە
جوانی و شیرینی و خان و مان لە پیاڵە سەماوەرەكە دا دادەنشت ئەگەر

نیگارکیشتیک بیتوانیبایه مانا قوولەکانی ئەو فەزایەیی بکیشتابایه تابلۆیەکی گرانبەهای جیهانی لی دەردەچوو ، بە داخەوه مانا قوول و مەزنەکانی ناخ و ژیانێ مەرۆق لەم ولاتەیی ئێمەدا پەیی نایرێ و نیگارکیشتیک نی یه جوانییەکانمان بۆ بە نیگار بکات ، شاعیریکی نییه هەستە قوولەکان لە ناو وشەدا جێ بکاتەوه ، پۆماننووسیکی نەهات دەستمان بگریت و بە سەرچاوهی مانای بەرز و بلند ئاشنامان بکات...

"پووره فاتم" پیزیک چای تێ کرد و تەنها چاکەیی خۆی و مامۆستا "ئەحمەد" چای دیشلەمە بوو... ئەو شەکردانی داری بۆ شەکر شکاندن بەکار دەهینا ، پەڕۆیەکی سپی و پانی لە بەردەمی خۆی دادەخست و شەکردانە دارەکەیی لەسەر دادەنا و بە شەکرشکێنە دەم تیزەکە دەکەوتە شکاندنی پارچە گەورەکانی کەللە شەکرە ئێرانییەکان ، پاشان دوو- سێ سوراخی شووشەیی لی پڕ دەکرد و بۆ کاتی پێویست ئامادەیی دەکرد...

مامۆستا "ئەحمەد" هەموو جارێ دەیوت: "پووره فاتم" گیان لەپال سەماوهرەکەدا دابنیشە و قۆریەکە بخە سەر سەماوهرەکە و دەست بکە بە شەکر شکاندن بۆ ئەوێ چەندین وێنەیی قۆتۆگرافیت بگرم..."

ئەو چەندین وێنەیی قۆتۆگرافی پووره "فاتم" ی لەپال سەماوهرەکەدا گرت بوو، یه کێک لەو وێنانەیی گەورە کرد و لە مائی خۆیان هەلیواسی...

"پووره فاتم" خۆشی لە سەیرکردنی تەلەفزیۆن دەهات ، مامۆستا "ئەحمەد" و راز "پاش" چا "خواردنەوه و گرتنی چەند هەوالێکی جیهانی بۆ پیا سەکردن بە ناو باخەکە و دانیشتن لە چیمەنەکەدا چوونە دەرەوه ، "پووره فاتم و سیبەر خان و لاقە و ئالان" یان لە هۆلەکەدا بەجێ هێلا...

باسی ئەم جارەیی مامۆستا "ئەحمەد" لەگەڵ "راز" دەربارەیی هاوڕێیەتی و برادەرگرتن بوو ، مامۆستا ئەحمەد پێی وابوو مەرۆق ناتوانی بی دۆست و برادەر ژیان بەسەر ببات ، بەلام گرتنی برادەریش کاریکی ئاسان نی یه ، ئەو

پرسیاری له " پاز " کرد: (له قوتابخانه دۆست و برادهری نزیکت ههیه یان نا؟)

پاز: (چهند برادهریکی کهم)

مامۆستا ئهحمهد: (برادهر جۆرا و جۆره ، ههیانه لهسهر فیکرهیه که دهنه برادهر ، ههیانه لهسهر یاری و هیوایهت کۆ دهنهوه ، ههشیانه گروپ و کۆمهله کۆیان دهکاتهوه ، بهم جۆره دهیان شیوهی برادهرایهتی ههیه ، نازانم برادهرانی تۆ کام لهم جۆرانهیه؟)

پاز: (له راستی دا هاوپیۆلی و خویندنی قوتابخانه ئیمه ی به یهکتر ناساندووه)

مامۆستا ئهحمهد: (بهلام بۆ لهو گشت قوتابی یه هاوپیۆلانه تهنه چهند دانهیهکیان دیاری دهکهیت و دهنه برادهرت ؟ بۆ تهنه ئهوانه ؟ بۆ کهسانیت نه ؟)

پاز: (ههندی جار مروۆ سهرنجی کهسیک ده دات - بهبی ئهوهی ناویشی بزانییت - خوشی دهویتی ، ههشه یهکهمین جاره دهیبینی ، بهلام وا ههست دهکهیت کهسیکه له تۆوه نزیک نی یه و به تۆ ناخوات که لهوانهیه واش نه بییت ، ئه و چهند کهسه م بهم جۆره ههلبژاردووه ، ههستم کردووه کهسانیکن دهتوانین قسه به یهکهوه بکهین و له یهکتر بگهین ، ئه و له من و منیش له ئه و نزیک بووینه تهوه ، بهبی ئهوهی بیر له فیکره و خانهواده و ههز و هیوایهتی یهکتری بکهینهوه...)

مامۆستا ئهحمهد: (خوشت دهوین ؟)

پاز: (ههریه کهیان له لای من چیژ و تامیکی ههیه ، خواردنی سیۆ میوهی پرتهقال له مروۆ ههله ناخات ، ههریه کهیان سوودی که دهبهخشیت ، لای من برادهر به نهست و پۆح دیاری دهکری و دهبیته دۆستی گیانی به گیانی ، دۆستایهتی لهسهر بنچینهی فیکر و شتی تری لهو جۆره زۆر باوهرم پی ی نی یه ، چونکه ههر کاتیک بیر و بۆچوون گۆرا ئهوکات دۆستایهتی بۆ دۆژمنایهتی دهگۆری...)

مامۆستا ئەحمەد: (خۆشحالَم که دەبینم بەو جۆرە بێر دەکەیتەووە و بەو شیوازە برادەر هەڵدەبژێریت ، بەلام دیسان دەبێ مەرۆڤ برادەرەکانی خۆی بناسی و تاقیان بکاتەووە...)

پاز: (خالە گیان ، هەر مەرۆڤێک کۆمەلێک تایبەتمەندی خۆی هەیە ، من نابێ داوا لە برادەرەکانم بکەم وەکو من وابن ، ئەوەندە بەسە بە بینینی یەکتەر خۆشحالین و ناشمانەوێ درۆ لەگەڵ یەکتەردا بکەین...)

مامۆستا ئەحمەد: (بە چیدا دلنیا یی لەو هی ئەوان نایانەوێت تۆ بەکار بهێنن و زیانیکت پێ بگەیهنن ؟)

پاز: (لە چیدا بەکارم بهێنن ؟)

مامۆستا ئەحمەد: (چوزانم ، لەو هەموو بەزم و گۆبەندانە ی لە ئەو پۆدا ژیا نیان لە خەڵک هەراسان کردووە...)

پاز: (تاكو ئەو پۆ نیو ه پۆ که لە یەکتەر جیا بووینەووە قسە یەکم لە یەکیکیان نەبیستوو ه زەرەر و زیانم پێ بگەیه نیّت ، ئی مەرۆڤیش ئەقلی هەیە ، دەتوانی خۆی لە هەر شتێک لابدا که خۆش بەختی نەکات... باشە خالە ، بلی ی ئەوانیش خال و کاک و مامیان لە دۆستایەتی من ئاگاداریان بکەنەووە و پێیان بڵین: وریابن برادەرەکانتان فریوتان نەدەن؟! بە راستی گەر وابیت دونیا یەکی ئالۆز و پڕ لە گومانە !)

مامۆستا ئەحمەد: (من داوا لە تۆ ناکەم بەرانبەر برادەرەکانت بێ متمانە بیت ، بەلکو دەلیم بە متمانەووە برادەر دیاری بکە ، ئەوان چەندە دلنیا ن لە تۆ تۆش ئەوەندە دلنیا بیت ، تۆ چۆن بە بینینیان خۆش حالیت گەرەکه ئەوانیش وەکو تۆ وابن...)

پاز: (من لە خۆم دلنیا م و خۆشحالَم ، ئەگەر برادەرەکەم وانی یە گرتی خۆیەتی ، ئەو دەتوانی یان خۆی وەکو من لی بکات و بەختەوهر بیت یان برادەریم نەکات ، ئیمە بە زۆر نەکراوین بە برادەری یەکتەری ، بەلکو بە حەز و ویستی خۆمان بووە...)

مامۆستا ئەحمەد: (مادام تۆ ئەم ھەموو وەلامە دروست و وردەت لە لایە ،
ھیچ خەمێکم نییە و لە من باشتر دەتوانی دۆست و برادەر بۆ خۆت
ھەلبژێریت...)

راز: (خالە گیان لە بەرپۆز و مامۆستا دڵسۆزەکانی ترەو ھەو ھەو
بیرکردنەو ھەو دروست و پەفتاری شیاو بووم ، ئێوە مامۆستا و گەورە ئێمە و
ئازایی نی یە ئەگەر ئێمە شتیکی باشتر لەو ھەو ئێوە بە ئێمە دەلێن پە ی پێ
بەین ، چونکە تەجروبی ئێوەمان لە بەردەمدایە و ھەولی خۆشمان دەخەینە
گەر...)

مامۆستا ئەحمەد: (ئەم قسەشت لەوانە ی وترا جوانتر و بەپێز تر بوو...)

راز: (سوپاسی گەورەیی دەکەم...)

مامۆستا ئەحمەد: (با بچینەو ھەو بۆ لای پوورە " فاتم " و منداڵەکان...)

ھەردووکیان چوونە ژوورەو...

پوورە فاتم وتی: (دوو چای گەرمتان بۆ تی دەکەم)

سیبەر خان وتی: ("رازە" گیان ھەندێ وانە ی ئینگلیزی بە "لاڤە"
بلیژەو)

تۆزیک دوور لە ئەوان "راز و لاڤە" دوو کورسی و میزێکیان دانا و کەوتنە
خوێندنی زمانی ئینگلیزی...

مامۆستا ئەحمەد رووی کردە پوورە فاتم و وتی: (شوکر بۆ خودا کاکە "
راز" ئەقل و تەجروبی پیاویکی تەمەن چل سالە ی لە لایە و زۆر دڵخۆشەم کە
گۆی لە قسە و بۆچوونەکانی دەگرم...)

پوورە فاتم: (مامۆستا "ئەحمەد" گیان ، زۆرم پێ خۆشە ھەموو جارێ
قسە ی بۆ دەکەیت و لەگەڵی دادەنیشیت...)

سیبەر خان: ("راز" نمونە ی گەنجیکی پۆشنبیر و بەرپەوشتە ، خۆزگە "
ئالان" یش وەکو "راز" دەردەچ...)

ئەو شەوہ یەکیک بوو لە شەوہ خوۆشەکانی تەمەنی راز ، ھەموو شتیکیک لەو شەوہدا سپی بوو ، پووختساری داپیرە ، قسە خوۆش و بەتامەکانی خالە ئەحمەد ، پیکەنینە ناسک و لەسەر خوۆکانی سیبەر خان ، شەرم و سەرنجی " لاقە " ، بەرائەت و پۆخ سووکی ئالان ھەر ھەموو تارایەکی سپی بەسەردا درا بوو...

پەنگی سپی لای " راز " سروور و ئاسودەیی دەگەیاندا ، ئەو ھەر کاتیکی خەم و پەژارە دەرگای دلی بگرتبایە ، پەنگی پەش وەکو قەتران بەسەر ھەموو شتەکانی دەورووبەریدا دادەچۆرا ، لەگەڵ پەوینەوہی تەم و مژ و لیلی حوزن و خەفەت خوۆری سپی لە ئاسۆی شتەکان ھەڵ دەھات و دونیا پووناک دەبوویەوہ...

سپی لای ئەو مانایەکی قوولتر لە سادەیی دەگرتە ئامیز ، سپیتی ئاوێزان بوونی سی پەنگی سەرەکی یە لەگەڵ یەکتەدا ، نوغۆ بوونی ھەموو پەنگەکانە لە یەک پەنگ دا..

سپی پەنگی فەیلەسوفەکانە ، چونکە ئەوان قوولتر و گشتگیرتر لە ھەموان سەرنجی " ژیان و بوون " دەدەن ، پەنگی سپی مانای دەست لە ملان بوونی عاشقانە ، شکاندنی تامەزرۆیی و تینویتی پۆخی یە ، بالە تەپی ی گیانە لە دەریای سروردا ، چەند دلۆپە فرمیسکیکی شادومانییە لە دواي زەمەنیکی چاوہ پوانی ، پەنگی سپی لیوان لیو بوونی ناوہوہی مرۆقە بە ئارامی و دلنیایی ، پەوینەوہی وەحشەت و غوربەتە ، پەنگی سپی ھیمای بەرائەتی ژیانە ، چونکە ژیان لەناو پەنگی سپیدا ھەموو شتە شاراوہکانی خویمان بۆ دەخاتە پوو ، جوولە و بزوان ، ھەول و تیکۆشان ، شکاندنی قاوگی سڤ بوون و مت بوون ، ھەموو لە ژێر دەسەلاتی پەنگی سپیداہ....

لایە پەری ئەو شەوہ ، وەکو زەمەن پیچرایەوہ ، بەلام یادگاری یە جوانەکانی ، لیشاوی خوۆشییەکانی لە خەیاڵ و زەینی ھەمواندا نەقش بوو بوو ، ئەو شەوہ پووباریکی زیندوو بوو لە سەرچاوہوہ تا دەریالووش درێژ دەبوویەوہ...

— ٥ —

داستانی " ئادۆ "

بە یانی پۆژی هەینی مامۆستا " ئەحمەد " و منداڵەکانی خواحافیزیان کرد و بۆ مای خۆیان گەپانەو... پوورە " فاتم " خالە مەولودی باخەوانی بانگ کرد و داوای لێ کرد ، چەند مەتریک زەوی بۆ ئامادە بکا و هەندیک تۆوی کەرەوس و پیازی پیا بوەشیئیت....

" راز " بریاری دا سەردانیکی "کیوی نەمران" (ئەو چیا یە سەیرانەکیان لە سەر کرد) بکات و چاویکی بە پیرەمێردەکە بکەوێتەو...

"کیوی نەمران" مەزارگە ی چەندین مۆقی قارەمان بوو — کە لە شۆرشە یەک لە دوا یە کەکاندا — لە سەر ئەو چیا یە لە گەڵ دۆژمان دەستە و یەخە بوو بوون و گیانی خۆیان بۆ سەر وەری خاک و خەلک فیدا کرد بوو ، بۆیە خەلکی ناوچەکە بە " کیوی نەمران" ناویان دەبرد...

" راز " نەیدەوێرا بە داپیرە بلی دەیهوی سەردانی ئەو جیگە یە بکات ، مۆلەتی چوونە دەرەوێ لێ خواست و پێی و ت: " ئەگەر نیوە پۆ نەهاتمەو لای برادەریکی زۆر خوشەوێستم..."

داپیرە داوای لێ کرد ئاگای لە خۆی بیێ و لە گەپانەو دەرەنگ نەکەوێت...

" راز " چوو بۆ گەراجی پاسی گوندە دوورەکان و بەرەو باکووری شار بە ریکەوت ، کە لە چیا یە کە نزیک بە هەهە داە، دابەزێ، کرد و شۆفێرە کە یرسی:

(برادر ، بۆ کوی ده چی وا لیږه داده به زی ، غه ریب ده که ویته پیش چاوان
(!؟

پاز: (ده چم بۆ سهر ئه م چیا به ...)

شوفیره که: (خیره؟! کارت چی به؟!)

پاز: (ههفته ی رابردو سهرانیکی سهر ئه م چیا به مان کرد و له وی شتیکم ون
کردوه ، ده مه وی هه ولی دۆزینه وه ی بده م)

شوفیره که: (باشه خوات له گهل ، وتم نه بادا شاره زان به بیت و ریگه ت بزر
کرد بیت...)

پاز: (نا ، سوپاس تا راده یه ک شاره زام .. خواهافیز...)

شوفیره که: (خواهافیز...)

به ده شته پر گردۆلکه کاندای به ره و چیا که به سهر کهوت ، له ئاوی دۆله
گه وره که ده م و چاوی شۆرد و خوی فینک کرده وه و چه ند لاگو یلیکیش ئاوی
خواره وه و دوه به کی یه ک لیتری نایلونی له ئاوه که پر کرد و دیسان به ره و
چیا که به گهر که وته وه ...

سهر که وتنی چیا که ماندو که ر بوو ، به لام هه رکه مروڤ پی ی ده نایه سهری و
به پانتاییه که ی شاد ده بوو ، هه موو ماندو بوونیکی له بیر ده کرد ...

سهر که وتن به سهر چیا دا کۆسپ و هه لديره کانی ژیا نی به بیرى مروڤ
ده هینایه وه ، ئه و که سانه ی زۆر به چیا دا سهر ده که ون زۆرتر به رگه ی مهینه تی
و ئازاره کان ده گرن ، به لام زیاتر ئالۆز ده بن ...

به ئاره قه کردن و هه ناسه برکیوه خوی گه یانده سهر چیا که و پرووی له
کانیا وه که ی نزیک دارقه زوانه کان کرد ، دوا ی پشوو به کی که م کانیا وه که ی به جی
هیلا و بۆ سهر وه به گهر کهوت ، به که له به ره ته سکه که دا هاته خواره وه و
توله ریگه که ی جاری پیشووی گرته وه به ر و به ره و ئه شکه وته که پویشته ...

زۆری نه خایاند له بهردهم ئەشکەوتەکه دا خۆی بینی یهوه ، پارچهیهک
کاغەزی سپی به ده‌رگای ئەشکەوتەکه دا داکو ترا بوو ، له سه‌ری نوسرا بوو: (
پێبوارى ماندو ، ده‌بى تا کاتى گه‌رانه‌وه‌م له ده‌رگای ئەشکەوتەکه دا چاوه‌پوان
بیت...)

" راز " که‌وته بیرکردنه‌وه له‌و چه‌ند وشه‌ هه‌لواسراوه: (بلى ى مه‌به‌ستى به
پێبوارى ماندو من بیت؟! ئەگەر مه‌به‌ستى منه ، چۆنى زانیوه من به‌پێوه‌م و
ده‌مه‌وى سهردانى بکه‌م؟!)

له ده‌ره‌وه سه‌رنجیكى ناو ئەشکەوتەکه‌ى دا که‌سى لى نه‌بوو ، به‌لام ئەوه‌ى
جیگه‌ى دلخۆشى ئەو بوو ئاگرى ناو ئەشکەوتەکه بوو ، ئاگر و قۆریه‌که‌ى پال
ئاگره‌که به‌لگه‌ى ئەوه بوون پیره‌می‌رده‌که دوورنه‌که‌وتۆته‌وه و به‌ زووی
ده‌گه‌رپێته‌وه ، له بیرى خۆى دا ده‌یوت: (ئەگەر پیره‌می‌رده‌که پرسیارم لى
بکات بۆچى بۆ لای ئەو گه‌راومه‌ته‌وه ، چى بلیم؟)

پاشان له بیرى خۆیدا ده‌یوت: (ئەگەر مه‌به‌ستى به‌و پێبواره ماندوه من بیت
که‌وابوو ده‌زانى بۆچى هاتووم ، به‌لام به‌پاست من بۆچى هاتووم؟! خۆشم
نازانم! هه‌ر ئەوه‌نده ده‌زانم هۆگرى ئەم ئەشکەوت و پیره‌می‌رده بووم... به‌لام
بۆ؟ دیسان نازانم!)

ئەو له‌و باس و رازه‌ى ناوه‌وه‌ى خۆى دا بوو ته‌په‌ى پى ى که‌سیک رای
چله‌کاند و به‌ ئاگا هاته‌وه ، به‌لام سه‌یرى ده‌ور وپشتى کرد و هیچى نه‌بینى ،
دووباره له‌گه‌ل خۆیدا که‌وته‌وه گفتوگۆ: (ده‌بى زۆر نه‌مێنمه‌وه ، نه‌بادا وه‌کو
جارى پێشووم به‌سه‌ر بیت... داپیره چاوه‌پوانم ده‌بیت... بلى ى له‌م شوینە
دوورانه‌وه ماشین بۆ شار هه‌بیت؟)

له پر ده‌نگیكى به‌هێز که‌وته به‌ر گوێ ى ، سه‌رى به‌رز کرده‌وه دالیکى مه‌زن
بوو له‌ لوتکه‌ى چیاکه‌وه به‌ره‌و دامینى چیاکه‌ و به‌سه‌ر سه‌رى ئەودا فری ،
که‌وته بیرکردنه‌وه له‌ دال (دالیش گیانداریکى ته‌نیايه ، غوربه‌ت له‌ سیمایدا
ده‌خوینرێته‌وه شاعیر ده‌لى:

" بۆچی ده لاین ئه سېپ حه یوانیکی نه جیبه ، کۆتر جوانه ؟

بۆ کهس له قه فه سی خۆی دا دال پاناگریت؟! "

بۆ ده بی له بالداراندا ته نها بولبول لای مروڤ جوان و پۆح سووک بیت؟! "

دهنگیک له دووره وه بیسترا ، گوئی هه لخت و کهوته سه یرکردنی ده وروبه ری ، دهنگه که کۆکه ی که سیك بوو که چه ند جاریک ده کهوته بهر گوئی ی ، دیار بوو ورده ورده که سه که نزیک ده بوویه وه ... به ته په ی پییه کانیدا دیار بوو که سه که به ره و لای ئه و دیت ، زۆری نه برد پیره میرده که به باوه شیک داره وه ده رکه وت و له دووره وه وتی: (باش بوو پارچه کاغه زه که م بۆ هه لواسیت)

که نزیک بوویه وه " راز " هه ستایه سه ر پی و سه لامی لی کرد و ئه ویش بۆ ناو ئه شکه وته که فه رمووی لی کرد...

پیره میرده که ئاگره که ی خوش کرد و یه ک دوو پارچه داری تری خسته سه ری ، هه ندیک پشکووی داره سووتاوه کانی پاکیشایه لاوه و توژیک چای وشکی پژانده ناو قۆریه که و له سه ر پشکوویه کان داینا ، له تووره که یه کدا هه ندی قارچکی ده رهینا و پاش ورد کردنی نایه ناو مه نه لیک بچووک و له گه ل هه ندی ئاودا له نزیک ئاگره که وه داینا...

پیره میرده که پووی له " راز " کرد و وتی: (ده زانی بۆچی بۆ ئیره هاتووی؟!)

راز: (ئه گه ر بلیم نازانم باوه یم پی بکه ...)

پیره میرده که: (راست ده که یت ، چونکه مروڤ به هه ندیک کار هه لده ستی و له نه ینیه کانی ناگات ، تو ده بی گوئیستی داستانی ئادۆ ببیت ..)

راز: (داستان " ئادۆ " چییه و " ئادۆ " کی یه؟!)

پیره میرده که: (داستان " ئادۆ " داستان من و تویه ، " ئادۆ " ش من و

(توین)

:- (کى ئىمەى بە داستان کردووه ، مەبەستمە بلىم کى ئىمەى نووسیوه ؟)

+: (ئىمە و بوونی ئىمە لەم ژيانەدا داستانیکە)

:- (هیچ لە قسەکانت تیناگەم !)

+: (گەر لە گەل یە کتر بژین لە یە کتر دە گەین)

پیرەمێردە کە چایە کەى لە سەر پشکۆکان کیشایە لاوه و دوو پیالە چای بو
خۆى و " راز " تى کرد...

" راز " چایە کەى لە دەستی وەرگرت و قومیکى لیدا و وتى : (پەيوەندى من
بە تۆوه چيیه ؟!)

+: (داستانە کە پەيوەندیەکان پۆشن دەکاتەوه)

:- (کەى دەست دەکەین بە خویندەوهى داستانە کە ؟)

+: (لە ئە وەرپۆوه تۆ دەبى هەموو پۆژیکى هەینی سەردانى ئێره بکەیت تا بە
تەواوى داستانە کە گوى بیست دەبیت)

:- (بەلام...)

+: (لەم ئە رکەدا " بەلام " نییه ، تۆ دەبى لیبراو بیت ، ئە گەر نا ژيانت لى
دەبیّت بە دۆزەخ)

:- (ئامادەم بو گوى گرتن ، زۆریش بە پەرۆشم ، بەلام دەبى پێگەى
پرسیار کردنم لى نەگريت)

+: (ئەوهى پەيوەندى بە داستانە کەوه هەبیّت دەتوانى پرسىاری لەبارەوه
بکەیت)

:- (داپیرەم تەنهایە و دەبى زوو بگەرێمەوه بو لای و خەمى بو دروست
نەکەم)

+: (کارێک دەکەین زوو بگەیتەوه مالهوه)

+: (منیش له م ساته وه ده چمه سهر باسی داستانه که و هه ول ده دم
گه شتیکی نه و جیهانه ت پی بکه م)

-: (کی نه م داستانه ی داپشتووه ؟!)

+: (ئاهو)

-: (" ئاهو " کی یه ؟!)

+: (" ئاهو " پۆماننووسه)

-: (ئاهو ؟! که ی به و ناوه وه پۆماننووس بوونی هه یه ؟!)

+: (" ئاهو " خواوه ندی داستان و داستانه و سه کانه)

-: (" ئاهو " خواوه ندی داستان ! که ی و له کوپوه داستانه که ی به دهستی
تو گه یاندووه ؟)

+: (من و تو به شیکین له داستانه که ی نه و)

-: (سهیره ! خه ریکه تۆم لا ده بیّت به بوونه وه ریکی خه یالی ، چاکتروایه
دهست به گیرانه وه ی داستانه که بکه یت ، چونکه تا پرسیار بکه م زیاتر بیرم
ئالۆز ده بیّت)

پیره میرده که مه نه جه له قارچکه که ی له سهر ئاگره که داگرت و ئاوه که ی پژانده
ده ره وه ی نه شکه وته که و هه ندیک خوی و پۆنی کرده ناو قارچکه که و نه و جا
چه ند چلیک پیچکی سه وزی کویتستانه کانی تیجنی و دیسان نزیک ی کرده وه له
ئاگره که ، پاشان دهستیکی به پیشه سپییه که یدا هیئاو پووی کرده " راز " و
دهستی به گیرانه وه ی داستانه که کرد :

(سه ره تای نه و کاته نه ده زانرا که فیکره ی داستانه که ی له لا گه لاله بوو بوو
، ئایا داستانه که سه ره تایه کی هه بوو ؟ که س وه لامیکی یه کلاکه ره وه ی له لا
نه بوو ، زه مه نیکی دوورو درێژ " ئاهوی مه زن " به و فیکره وه — فیکره ی
داستانه که — ژیا نی به سه ر برد بوو ، بهر له نووسینه وه ی داستانه که ته وای

خەياللى داستاننوسدا بوونى پەيدا كرد بوو ، بەلكو دريژى تەمەنى داستانەكە —
 ۋەك بىر و ئامادەيى لە ناخى داستاننوسدا — بە قەدەر تەمەنى داستاننوس
 بوو...

بۆچى ئەو ماوە دوور و دريژە بە فيكرى داستانەكە ۋە ژيا و لە قاللى
 نووسيندا داي نەدەريژا؟! بۆچى تا ئەو كاتە داستانەكە لە بىرى داستاننوسدا
 مايە ۋە نەدەخرايە نيو قاللى پيت و وشە؟! چ پيوستىيەكى بە نووسينى ئەو
 داستانە ھەبوو؟! كەس ۋە لامىكى تير و تەسەلى بۆ ئەو پرسيارانە لە لا نەبوو...

يەككە دەيوت: بە نووسينى ئەو داستانە ويستى خوى بناسينى... خوى بە
 كى بناسينىت؟ بە كاراكتەرەكانى ناو داستانەكەى ، بىر بکەرە ۋە پۆماننوسىك
 خوى بە كارەكتەرەكانى ناو پۆمانەكەى دەناسينىت! چ پۆمانىك؟! ئەو
 پۆمانەى زادەى بىر و خەياللى پۆماننوس خويەتى...

ئەو كەسىك بوو سەردەمانىك لە پەنھانى و بى ناويدا ژيانى بەسەر دەبرد...
 كەسىكى زيندوى مردوو بوو ، زيندوو لە خويدا و لە ناو خويدا ، بەلام مردوو لە
 ناو بىر و ئەندىشەى كارەكتەرەكانى ناو پۆمانەكەيدا ، ئەو بە نووسينى ئەو
 پۆمانە دەيوست كارەكتەرەكانى ناو پۆمانەكە مەدح و سەناى بکەن... بۆچى
 مەدح و سەناى بکەن؟! بۆ ئەو پۆلەى لە ژيانى ناو پۆمانەكەدا بە يەك بە يەكى
 كارەكتەرەكانى بەخشيۋە ، بەلام خۆ پۆلى مەدح و سەنا كردنىش ديسان
 پۆماننوس بە كارەكتەرەكانى دەبەخشى...

لە ناو داستانەكەدا ھەندى نھينى لە مەر خوى و ژيانى خوى دركاند بوو ،
 وتبووى: لە دورگەيەكى ناو دەريايەكى بى پەيدا ژيان بەسەر دەبات ، ئەو
 خوشى نەدەھات لە ۋەى پى ي بوتريت پۆماننوس ، ياخود داستاننوس ،
 چونكە وتبووى: (نووسينەكانى من تەنھا وشەى بى گيان نين ، بەلكو ژيانن ،
 قسەى سەر زارەكى و پەرش و بلاوى ناو ھەوا نين ، بەلكو پۆحيان لەبەردايە و
 دەتوانن لەگەل زيندوو ھەكاندا زيندوو بن)

بەر لەوەی کاراکتەرەکانی ناو داستانە کە دابەزینی مەملەکەتییکی بۆ خولقاندن ، کارەکتەریکی ژمارە کەم لە مەملەکەتییکی فراوان و بەرین دا ، چەند پۆمانیکی سەیرە ! پانتاییەکی بەرین لە شوێن داگیر دەکات و پۆل بە بە چەند کەسایەتیە کە دەبینی ، پۆماننوس دەیهوێ خۆی بکات بە پالەوانی ناو پۆمانە کە ، ئەو لە ناو داستانە کە دا پۆلی پادشای بە خۆی بەخشی بوو ، تەخت و تاج و دەست و پیوەندی لە خۆی کۆ کردبوو ، دیارە ژیاڵی تەنهایی ناو دورگە کە لا پەسەند نەبوو و دەیهوێ کۆماریک لە سیبەر بۆ خۆی بخولقینی ، بۆ بەرز راگرتنی شکۆمەندی خۆی فەرمانی دابوو بە دەست و پیوەندەکان بە دەوری دورگە کە دا و بە قەرەغی دەریا فراوانە کە دا ئەلقە ببەستن...

پادشا پلە و پایە بۆ هەریەکەیان دیاری کرد بوو ، کەس بۆی نەبوو بە بێ فەرمانی ئەو پەنجە بە ئاودا بکات ، هیچ کەسیک لە دەست و پیوەندەکان — بە بێ پرسى ئەو — نەى دەتوانی بە دورگەى پیروزی پر لە شکۆمەندی دا هات و چۆ بکات...

دورگە کە بە دارستانیکی چر داپۆشرا بوو ، پادشای مەزن لەو دورگە دا زیندەگی خۆی بەسەر دەبرد ، تەنھا چەند کەسیکی کەم مافی نزیک بوونە وەیان لەو پادشا شکۆمەندە هەبوو ، ئەوانیش لە سنووریکی دیاری کراودا ، ئەو کەسانە فەرمانیان لە پادشای دورگە کە وەر دەگرت و بەسەر دەست و پیوەندەکاندا دابەشیان دەکرد ، لە بیرمان نەچی پادشای ناو پۆمانە کە پۆماننوس خۆی بوو ، دەسەلاتی پەهای بە جۆریک بەسەر دەست و پیوەندەکاندا سەپاند بوو کە بۆ تەنھا چرکە ساتیک لە فەرمان و یادی ئەو بێ ئاگا نە دەبوون ، بەلکو چیژو لەزەتیان لەو گوێرایەلی و فەرمانبەرداری یە دەبینی....

شکۆمەندی پادشا و کاری شەو و پۆژیان خەو و خواردنی لە بیر بردبوونە و ، ئەوان لە بەردەم دەسەلاتداری مەزن دا لە سەرپای ئەو مەملەکەتەى لە پۆمانە کە دا خولقاند بووی بەرپرسیار بوون ، هەوالی وردەکاری مەملەکەتی پۆمانیان بۆ پۆماننوس بەرز دەکردەو

به سهر کۆماری سیبهردا پهرش ده کرده وه ، له ههر دوو باره کهش دا
پۆماننوس خۆی بوو پۆلی به دهست و پیوهندهکانی دهبینی...

" جابۆ " سهر کرده ی دهست و پیوهندهکان بوو ، کهس بۆی نه بوو له
فهرمانهکانی ئهو لابات ، بهرزبونه وه و دابه زینی پله و پایه ی دهست و
پیوهندهکان ده بوا له ریگه ی ئه وه وه بوا یه ، ئه مه ش هونه ریکی تری پۆماننوس
بوو که ده یویست شکۆمهندی و پیروزی خۆی رابگری و ته نها " جابۆ " پوو له
تهختی پادشاهی بکات و کاروبارهکانی له گه ل دا تاوتوی بکات...

له و دیو ده ریا که وه مه مله که تیکی "حهوت" هه ری می بوو ، بۆ ههر هه ری می ک
به رپر سی ک و کۆمه لی ک دهست و پیوهندی دانا بوو ، به رپر سی هه ری مه کان راپۆرتی
خۆیان بۆ " جابۆ " ی سهرۆکی گشتی بهرز ده کرده وه و ئه ویش ره وانه ی
تهختی پادشاهی ده کرد و وه لآمهکانی بۆ ده گی رانه وه...

پۆژیک " جابۆ " له کاتی چوونی دا بۆ تهختی پادشاهی چاوی به له وحی کی
زیڕین کهوت ، له وحه که نووسینی له سهر نه قش کرا بوو ، به تر سی که وه له مه ر
ئهو له وحه زیڕینه پر سیاری له پادشای مه زن کرد ، ئهو له وه لآمدا وتی: له وحه
زیڕینه که پۆمانه که یه به نووسین ، ئیوه ش پیت و وشه ی به رجه سته بووی ناو
ئهو له وحه نوسراوه ن...

" جابۆ " بویری دایه بهر خۆ و وتی: (ئه گه ر له و له وحی نووسینه دا پله و
پایه م دابه زی ت ههر به و جو ره له ناو دهست و پیوهندهکاندا شانوشکۆم که م
ده کات؟!)

" ئاهو " شکۆمه ندانه وه لآمی دایه وه وتی: (به لی...)

جابۆ: (ئی مه ی دهست و پیوهند ده توانین نووسینهکانی ناو له وحه که
دهستکاری بکهین؟)

ئاهو: (هه ندیکی که متان ، به لآم ئه گه ر دهستی شی تیوه ر ده ن ههر " ئاهو " ی
مه زنه پۆلی به ئیوه داوه و ریگه تان پی ده دا گۆرانکاری به سهر نه قشی سهر
له وحه که دا به یینن ، هه رچی بکه ن...)

ویست و جوولەئی ئیوہ لە ناو ویست و جوولەئی بەرینی زەینی مندایە ، چۆنم
بویت وا ھەلتان دەسورپنم ، ئیوہ نابیت لە بێرتان بچیت کارەکتەری ناو
پۆمانیکن...

لە ھەر چوونیکى دا بۆ لای " ئاھو " ی مەزن " جابۆ " لاپەرەیکى لە لەوھە
زێرینەکە دەخویندەوہ ، پۆژیک ناویکی سەیری لە لاپەرەیکەدا بەرچاو کەوت و
برپاری دا لەو بارەیکەوہ پرسیاریک لە پادشای مەزن بکات: (خاوہن شکۆ ، "
ئادۆ " کى یە ؟)

ئاھو: ("ئادۆ" کەسیکی کۆیلە یە)

جابۆ: (یەکەمین جارە وشەى " کۆیلە " دەبیستم ، مانای "کۆیلە" چى
یە ؟)

ئاھو: ("کۆیلە" کەسیکە لە پۆمانەکەدا سەربەست و ئازادی دەکەم ، پۆلى پى
دەدەم ئەگەر بیهویت دەتوانیت فرمانەکانى من بشکینى)

جابۆ: (بۆ کەس ھەيە بتوانى لە فرمانەکانى تۆ دەریچیت ؟)

ئاھو: (تەنھا ئەو کەسانەى شایستە دەبن بە پۆلى فەرمان شکینى)

جابۆ: (شوین و جیگەى " ئادۆ " لە کوى یە ؟)

ئاھو: (سەرەتا لە ھەریمی " ھەوت " دايدەنیم و پاشان ئاوارەى ھەریمی
" یەك " ی دەکەم ..)

جابۆ: (خاوہن شکۆ ، ئەم قسانەى نیوانمان بە دەست و پیوہندەکان
پابگەيەنم ؟)

ئاھو: (بەلى ، پىيان بلى کە پادشای مەزن دەيەوى ناوچەى "ئەرسا" لە
ھەریمی "یەك" بە " ئادۆ " ئاوەدان بکاتەوہ ، " ئادۆ " کۆیلەیکە و مانای
کۆیلەشیان تى بگەيەنە ، دەزانم دەست و پیوہندى گویرايەلم خوشيان نایەت لە
کەسیک فرمانەکانى من بشکینى و سنوورەکانم ببەزینى ، بەلام پىيان بلى کە
ھەر پادشا خویەتى پۆلى بەو بەخشیوہ ، ھە ، خەش دەزانم ھە دەکات ..)

پۆژیک پادشا په یکه ریکی قورینه ی دایه دهستی " جابؤ " و فرمانی دا له جهنگه لی هه ریمی " ههوت " دابنریت...

" ئه هرا " ی فه رمانه وای هه ریمی " ههوت " کهوته ماخۆلان و بیرکردنه وه ، ترسی ئه وه ی کهوته سه ر پادشای پۆماننوس ریز له و په یکه ره قورینه بنیت و پۆلیکی گه وره ی له پۆمانه که دا پی ببه خشی...

" ئه هرا " له په یکه ره قورینه که نزیک بوویه وه و چه ند جاریک به ده وریدا پیچ و خولی خوارد و لی ی پاما ، ئه و ده یزانی فیکری پۆماننوس زۆر فراوانه و له داها توودا ئیشیکی به م تۆپه له قورپه هیه ، ده ترسا له وه ی رۆژیک پله و پایه ی به رزی ئه و تۆ بلی پۆلی گرنگی ناو رۆمانه که بخریته سه ر شانی په یکه ره قورینه که ، له ناخه وه جۆریک له رق و کینه ی به رانبه ری هه شار دا ، بیرى ده کرده وه بۆچی ده بی له هه ریمه که ی ئه ودا ئه م قورپه قنچ بکریته وه ؟ ! نه شیده ویرا له و باره یه وه پرسیار له پادشای مه زن بکات...

" ئه هرا " هه موو گیانی به پارچه یه ک له رق و توورپه یی گۆرا...

" جابؤ " پرسیارى له پادشا کرد: (خاوه ن شکۆ ، ئه و په یکه رهت چۆن و له چی دروست کردووه ؟)

پادشا " ئاهو " : (ئاو و خۆلی ئه م دورگه یه م تیکه ل کرد و قورم لی پیک هیئا ، سه رده میک قورپه که مایه وه و بوو به قورپکی ترشاو ، پاشان خه سته بوویه وه و قورپکی مچی لی ده رچوو ، له دوایی دا به دهستی خۆم ئه و په یکه ره م لی دروست کرد ، ئیستاش کاتی ئه وه ها تووه فووی ده می من هه لبگریت و بیکه یت به لاشه ی ئه و په یکه ره قوورپینه دا...

" جابؤ " فووی ده می پادشای مه زنی هه لمژی و به ره و هه ریمی " ههوت " به گه ر کهوت و پووی کرده جهنگه لستانه که و خۆی گه یانده هه یکه لی قورپینه و پرپک له هه وای سی و ده می خۆی — که به پۆحی ئاهوی مه زن تیـر بوو بوو — کرد به ناو لاشه ی په یکه ره که دا و له دووره وه وه سـتا تا کو بزانی چی پووده دات...

گه ورهیی و شکۆمهندی بۆ پادشای مه زن ! بینى په یکه ره قورینه که کهوته جووله و خرۆش ، سه ره تا چاوی کرده وه و پژمه یه کی تووندى بۆ کرد و دهسته کانی کهوته بزوان و پاشان لاقه کانی دهستی به جووله کرد و به ره و " جابۆ " به گه ر کهوت....

" جابۆ " دیمه نه که ی زۆر لا سامناک بوو ، خه ریک بوو له دهستی هه لبيت ، به لام هه یکه له قورینه که بانگی لی کرد: (" جابۆ " ، " جابۆ " مه ترسه ، راوهسته ده مه وی گفتوگۆت له گه ل بکه م...)

" جابۆ " به سه ر سوپرمانه وه وهستا و کهوته سه رنج و تیپرامان له م بوونه وه ره ناوازه یه ...

" ئادۆ " داوای له " جابۆ " کرد بۆ لای " ئاهو " پادشای مه زن به رزی بکاته وه ..

" جابۆ " پرسىاری لی کرد: (چۆن " ئاهو " ده ناسیت؟!)

" ئادۆ " له وه لامدا وتی: (له ناخه وه ئاره زومه بگه ریمه وه بۆ لای " ئاهو " ی مه زن ، ئه و فووه به رزو بلنده ی تۆ کردت به جهسته ی مندا عاشقی بینین و گه رانه وه یه بۆ لای " ئاهو " ، من به شیکم له " ئاهو " ی مه زن ، بۆیه تکا ده که م بمگیره ره وه بۆ ئه و سه رچاوه ی لی یه وه هاتووم)

جابۆ: (تۆ ته نها فووی ده می " ئاهو " نیت ، به لکو خاک و خۆلشی ، ئه ی بۆ ئاره زووی گه رانه وه بۆ خاک ناکه یت ؟)

ئادۆ: (تۆ ده زانی خاک و قورپی جهسته م دارای هیژو جووله و ژنه وتن نه بوو ، فووی ده می پادشای مه زن منی خسته جۆش و خرۆش ، بۆیه نه یینی من له فووی ده می پادشای مه زندایه)

جابۆ: (گه ر به ته نها فووی پیروزی ده می " ئاهو " ده بووی ده متوانی بۆ باوه شی پادشای مه زنت بگيرمه وه ، به لام جهسته ی قوراوی تۆ فووی موباره کی له گه ردش و ده وران خستوو و له م قالبه دا توانای گه رانه وه و بینینی ئه وت

نییه ، تاكو فەرمانم پى نەكەت ناتوانم تۆ بەو بگەيەنم ، لەم جەنگە لەكەدا
بمىنەرەو تا هەوالت بۆ دەگىرمەو (...

" ئادۆ " كە ئەوێ بىست پىشتى هەلکرد لە " جابۆ " و بە ناو
جەنگە لەكەدا كەوتە گەران...

" جابۆ " گەرايەو بۆ ديوانى پادشاي مەزن و وتى: (شكۆمەندى بۆ
پادشاي مەزنان ، فووى دەمى پىرۆزى ئىو قور بە زىرۆح دەكەت...)

ئاهو --- پادشاي مەزن -: (تەواوى كار بە دەستان و دەست و پىوئەندەكان و
لپىرسراوى هەريمەكان كۆدەكەيتەو و فرمانى منيان پى پادەگەيەنيت)

جابۆ: (فرمانى ئىو هەميشە لەسەر سەر و جى بەجى كراو)

ئاهو: (فرمان بەسەر هەموان دا دەردەكەم : سوژدەى ريز و نەوازش بۆ "
ئادۆ " ببەن ، هەركەسيك لە فرمانم ياخى بىت ئەلقەى گوپرايەلى و بەندايەتى
لە گووى دەكەمەو و وىلى مەملەكەتى تاريكستانى دەكەم)

جابۆ: (فرمانى پادشاي مەزن جيبەجى كراو)

" جابۆ " تەواوى بەرپىسان و دار و دەستەى پادشاي مەزنى لە هەريمى "
هەوت " دا كۆكردەو و فەرمانى پادشاي بەسەردا خویندەو: (پادشا ،
خاوەن شكۆ "ئاهو" ي مەزن فرمانى داو بەسوژدە بردن بۆ " ئادۆ ")

" جابۆ " بۆخوى بەرلە هەموان سەرى ريز و حورمەتى بۆ " ئادۆ " نەوى
کرد و بە دوايدا سەرجهەم بەرپىسان و دەست و پىوئەندەكان چەمىنەو.....

" ئەهرا " ئاگرى توورەيى و ئىرهىي بەربووە گيانى و هاوارى کرد : (كاريكى
ئاوا نەشیاو ، چۆن دەبى ئيمەى مەزن و پىرۆز سوژدە بۆ شتيك ببەين كە تا
دوينى قورپىكى بۆگەنى بەر خۆرەتاو بوو؟!)

دەنگيك لە دارستانەكەو دەبيسترا كە گووى هەموانى پرکرد بوو ، ئەو
دەنگەش دەنگى " ئاهو " ي مەزن بوو دەيوت: (" ئەهرا " بۆچى بۆ " ئادۆ "

سوژدە نابەیت ، من "ئادۆ"م لە شیۆه ی خۆمدا و بە دوو دەستی خۆم دروست کردوو ، پاشان لە پۆجی خۆم بە بەردا کردوو ؟)

ئەهرا: (ناتوانم سوژدە بۆ شتیك ببەم لە قورپکی بۆگەنی وشکەو بووی بەرخۆر دروستت کردییت ، من لەو بەرز و بلندترم ، لە ئاگر منت دروست کردوو ، بەلام ئەوت لە قور خولقاندوو)

ئاھو: (ئەگەر سوژدە نەبەیت دەکەویتە بەر پق و قین وخەشمی پادشای مەزنەو)

ئەهرا: (باکم نییە ، هەرخۆتی پۆلت پی بەخشیوم و بە کاراکتەرکی یاخیم دەکە ی)

ئاھو: (بەلام من فرمانت بە سوژدە بردن بۆ " ئادۆ " پی دەکەم)

ئەهرا: (بەلام پیشتەر فرمانت داوہ کارەکتەرکی یاخی بم)

ئاھو: (ئەی تۆ بۆ وەك هەموان سوژدە ی بۆ نابە ی؟! چی بەرت لی دەگریت؟)

ئەهرا: (ئەو ی ریگەم لی دەگریت فرمانی پیشینە ی تۆیە ، تۆ ویستووتە من یاخی و گومرا بيم)

ئاھو: (تۆی وادەزانی من بریاری پیشینە م لەسەر گومراکردنی تۆ داوہ ، برۆ بەرنەفرەتی خۆمت دەخەم...)

ئەهرا: (تەنھا پۆلم پی بدە و تەمەنم درێژ بکە تاکو تۆلە ی خۆم لەو تۆپەلە قورە بکەمەوہ ، سویند بییت بە شکۆمەندی تۆ هەموویان وەکو خۆم گومرا دەکەم ، پیگە نادەم بەندە یەکی گویرایە لی تۆ بن ، بەلکو لەغاویان دەکەم و لە هەموو لایەکەوہ بۆیان دیم ، هەموو ئەوانەش یاخی دەبن - هەروەکو من - تۆ یاخییان دەکەیت و رۆلی یاخی بوونیان پی دەبەخشی...)

ئاھو: (تۆ هیژ و دەسەلاتت تەنھا لەسەر کەسانیکە شوینت دەکەون و

گویرایە لی دەکەن ، بەندە دلسۆزە کانی بە تۆ گومرا ، بە تۆ تا دەخەم دەبە

پێگەت پێ دەدەم ، بەلام تەنھا ئەوانە شوینی فرمانەکانت دەکەون کە وەک تۆ وان ، بەندە راستەقینەکانم دەسەلاتی تۆیان بەسەردا زال نابێت

ئەهرا: (ئەو تۆی رۆلی گومرا و سەرلیشیواوت لە پۆمانەکەدا بەمن بەخشیوه تاکو بێمە هۆی گومراکردنی هەموو ئەوانە ی کە خۆت گومرایان دەکەیت ، بەلام باش بزانه سەرجهمی گومرابووهکان من بێم یان ئەوان تەنھا بە بریاری تۆ بووه...)

ئاهو: (دیارە شایستە ی ئەو پۆلە ی ، بەلگە ی شایستەبوونت بۆ گومرایی ئەم قسانە ی ئیستایە کە دەیکەیت...)

ئەهرا: (ئەم قسانەش من خاوەنی نیم ، بەلکو هەر بۆ تۆ دەگەریتەوه)

ئاهو: (تۆ هەموو شتیەک بۆ من دەگیریتەوه ، ئەگەر لەگەڵ ئەم گشت تەسلیمبوونەدا راستت بکردبایە گوێرایەلیت لی دەکردم و سوژدەت بۆ " ئادۆ " دەبرد ، بەلام تۆ خۆت لەبەردەم دەسەلاتی مندا بەرز کردۆتەوه ، کەسی " ئاهوناس " و ملکه چ بە فرمانەکانی خۆی ناکات بە دوژمنی سەر سەختی " ئاهو " ، چونکە دەزانیت هەموو شتیەک بۆ لای ئەو دەگەریتەوه ، ئەم قسەشت خستە سەر قسەکانی پیشووت ، تۆمەتبارکردنی من لە لایەن تۆوە بەلگە ی شایستە بوونته بۆ پۆلی یاخیبوون ، دەمت داخه و لەوه زیاتر پێ پامەکیشه ، چونکە لە ژێر دەسەلاتی خۆمدا ی)

ئەهرا: (دەزانم لەژێر دەسەلاتی تۆدام ، بەلام تۆ و تۆ مۆلەتت دەدەم و تەمەنت درێژ دەکەمەوه تاکو تۆلە ی خۆم لە ئەوه ی " ئادۆ " بکەمەوه)

ئاهو: (بەلی ، ئیستاش دەلیم تۆ پێگەت پێ دراوه و هەرچی لە دەستت دیت ئەنجامی بدە...)

ئەهرا: (هەرچیم لە دەست بێت تۆ پێم ئەنجام دەدە ی...)

ئاهو: (من شەر و خراپەم گەرەکی نییه)

ئەهرا: (بەلام شەرپت خولقاندوو!)

ئاهو: (ژيان بۆ مړوڅ تاقیکردنه ویه ، به بی بوونی شهر مړوڅ
تاقینا کریته وه)

ئه هرا: (به لام منت گيړا به و شهره !)

ئاهو: (من ته نها پوڅا کيکم دووری بوو ، تو ده توانی ئه و پوڅا کی شهره
نه پوڅیت ، خو ت بریارت دا پوڅا که که بکه یت به کالای بالات)

ئه هرا: (به لام ده بوا که سیك بیپوڅیایه !)

ئاهو (بۆ ده بیت تو خو ت به و که سه بگيړی ؟ کی زوری لیکردی تو ئه و که سه
بیت ؟)

پیره میړده که مه نجه له قارچکه که ی له سهر ئاگره که لادا و له قاپیکدا هندی
قارچکی سوورکراوه ی بۆ " راز " تی کرد و له گهل دهسته نانیکدا نایه به رده می
و پی ی وت: (نان بخو...)

" راز " سهرنجیکی پر له پرسیماری له پیره میړده که دا و هاته و له لام: (نانی
چی بخوم ! ده یان پرسیمارم لا هورواوه و ده مه وی تی بگم)

پیره میړده که: (نانه که ت بخو و برؤ ، بۆ خو ت به دوا ی و له لامی پرسیماره کاند
بگه ری ، ههر پرسیماریکیش بی و له لام مایه وه هه فته ی داهاتوو پیکه وه گفتوگو ی
له سهر ده که ین...)

" راز " هندیك نان و قارچکی سوورکراوه ی خوارد و هه ستایه سهر پی و
خواحافیزی له پیره میړده که کرد و بهر له چوونه دهره وه پیره میړده که داوا ی
لی کرد په رداخی ئاو له کوپه که بخواته وه ، " راز " یش په رداخیکی پر کرد و نای
به سهریه وه و به په له له ئه شکه و ته که چووه دهره وه ، ماوه یه که به لاپالی
چیا که دا هاته خواره وه و له ناکاو کپ بوونه و ده یه که به سهر هه موو هه سته کانیدا
داباری و خه وه نوسکی داگیری کرد ، به دهم ریوه چاوه کانی لیك نا ، کاتی
چاوی کرده وه خوړئاوا یه کی دره نگه و به تووندی له دهرگای مالّه وه ده دات ،
دایره دهرگا که ی بۆ کرده وه و باوه شی پیادا کرد و ده سته کانی له مل ئالاند و

"راز" سەلامی کرد لە داپیرە و بەرەو ژوورە کە ی خۆی پۆشیشت ، داپیرە پرسیری لی کرد: (خواردنت بۆ ئامادە بکەم؟)

لەو ئەمدا وتی: (نە ، داپیرە گیان ، زۆر ماندوم ، دەمەوی هەندی بنووم ، ئەگەر بە ئاگا هاتم دیم بۆ هۆلە کە...)

"راز" زۆر شەگەت بوو ، هەر ئەوەندە خۆی گەیانە ناو جیگە کە ی کەوتە ناو خەویکی قوولەو ، داپیرە یەك - دوو جاری سەری کیشایە ژوورە کە ی ، بەلام ئەوەندە خەو کە ی خۆش بوو دلی نەهات بە ئاگای بهینیت...

سبەینی شەممە یەکی ئایار بوو ، ئەو پۆژەش لە سەرپای ولات دا پشوو بوو ، بەیانی درەنگ بە ئاگا هات ، دەتوت بە مەکوکیکی ئاسمانی لە گەشتیکی گەردوونییەو گەراوەتەو...

باخە گەرە کە و دەرەو و ناووەو ی خانووە کە و تەنانەت داپیرەش لەبەر چاوی "راز" گۆراوون ، لە دەستشۆری هاتوو خانە کە دا دەستی شۆری و چوو بۆ لای داپیرە کە لە چیشخانە کە دانیشتبوو: (بەیانی باش داپیرە)

داپیرە: (بەیانی باش ، کۆری شیرینم ، وەرە دابنیشە...)

بە دەم خواردنی ژەمی بەیانی یەو "راز" پرسیری لە داپیرە کرد: (پوختسار و دەم و چاوم نەگۆراو؟)

داپیرە ی دەستیکی هینا بە سەر سەری دا و وتی: (خۆ نەخۆش نیت گیانی داپیرە؟)

"راز" دەستی بۆ پاروویەکی تر برد و وتی: (نا... مەبەستم ئەو بوو هەست ناکەیت گەرە بووم؟)

داپیرە ی بزە یەك کەوتە سەر لیوانی و وتی: (ماشەلات لی بیت پیاویکی کاملیت ، خودا لە تیری حەسوودان بە دوورت بگریت)

پاش خواردنی ژهمی به یانی سفره که ی بۆ داپیره پاک کرده وه و پیاله کانی بۆ شۆری و له دۆلابه که دا ریزی کردن ، ئهوجا کتیبیکی به دهسته وه گرت و رۆیشت بۆ ناو باخه که ...

سه ره تا له ناو جۆلانه که دا دانیشت و گورپکی به خۆی دا و جۆلانه که کهوته هات و چۆ...

قسه کانی دوینی ی پیره میرده که هاته وه بهر زهینی: (بلّی ی ئهم پیره میرده که سیکی راسته قینه بیّت؟! ، یاخود خه یالکی دروستکراوی زهینی من بیّت ، تو بلّی ی کاره کته ری پۆمانیکی نه نوسراوی من بیّت ؟ یاخود خه ونیکه و دوینی شه و بینومه ؟ ئه و دونیا به جۆریکی دی ده که ویته پیش چاوان ... ده لّی ی گابه ردیکم و له شوینی خۆم هه لکه نراوم ، دارگو یزیکم باره شی به هیز پهل و پۆکانی تیک شکاندووم ، باخیکی میوه م تۆفانی به هار ته رزه کوتی کردوم و هه موو گوله کانی وهراندووم ، هه ناوم ده لّی ی دۆلّیکه و لافاو دایدیووه ، له و میّش هه نگانه ده چم مرۆفه چلّیسه کان ده ست به سه ر پلوره که یاندا ده گرن و هه موو شان هه نگوینه کانی به تالان ده بن ، من په پوله یه کم ره شه با هه لّی گرتووم و مه مله که تی خۆمی لّی بزر کردووم ، گه را ماسیه کم دایکم له ده ریالووشه وه هاتووه و منی له قولّخی بن به ردی پووباریکدا هه لّ پشته وه به جی ی هیلاوم...

بلّی ی من و داپیره به شیّک له داستانه که ی ئه و نه بین؟! ئه گه ر وابیّت خۆشه ویستی نیوان من و داپیره م ئه و خولقاندوویه تی ، چه نده تاله من و نازیزانم ئه کته ری فیلمی ئهم پیره میرده بین! بلّی ی ئیمه سه رقالی پۆلّیک بین نووسه ر و ده ره یینه ره که ی خۆمان نه بین؟! ده بیّ کی بیّ ده ره یینه ری ئهم شانویه؟! پیاوی ناو ئه شکه وته که؟ کابرای دورگه سیحراوییه که؟ جابۆ؟ ئادۆ؟ ئه هرا؟ خۆم؟ به راستی ئیمه ی مرۆف له قهیرانیکی ته وا و راسته قینه دا ده ژین... ئه گه ر قهیرانیان بۆ خولقاندبین ، ده بیّ کی بیّت به رپرسی یه که م له م هه موو ته نگه ژه ی پوو به پوو ده بینه وه...؟!

پاشان پوخته ی شانۆکه ی " یوسف " که له سه ر زمان ی ئاژه لان نووسی بووی هینایه وه بهر کامیرای خه یال و له یه ک به یه کی پووداوه کان را ده ما ، کورته شانۆکه ی زۆر لا شیرین بوو ، پر به دل به و سه رئه نجامه ی پوو به پوو ی " گاجووت " بوویه وه پیکه نی ، کورته شانۆکه ی له سه ر ته پله که که ی بهرده می دانا و له ناو خویدا که وته پرسیار و بیرکردنه وه (یوسف نووسه ری کورته شانۆکه یه ، له بیر ی خویدا هه ندیک له کاره کته ره کانی سه ر خست و سه رکه وتنیان به ده ست هینا و هه ندیکی تریان دۆپا و و هه له اتوو...

" شیر " ی کرد به شیر ی مه یدان و براوه له جه نگدا ، " گاجووت " یشی کرد به گاجووتیکی ترسنۆک و هیچ له بارا نه بوو ، ئایا نه یده توانی پۆلی شیر و گاجووت پیچه وانه بکاته وه ، گاجووتی بکردبایه به پادشای راسته قینه و جه نگه لی له ده ستی زۆلم و زۆری " شیر " قوتار بکردبایه ؟

یاساکانی جه نگه ل چۆنه " یوسف " به و شیوه یه سه رئه نجامه کان دیاری ده کات ، ئه ویش له ژیر ده سه لاتی یاسای جه نگه لدا یه ، واته شانۆنووس له ژیر کاریگه ری شانۆدایه ، هه ر به و جوړه پۆمانووس له ژیر کاریگه ری پۆماندایه ...

" قالا و پاساری " تاوانیان چی یه به پوو پره ش و ناپاک ده رده چن ، ئه ی بۆ دوو قاره مانیان لی دروست نه کرا ، تاوان له ئه وانه وه یه یان له نووسه ری کورته شانۆکه وه ؟ بۆ ده بی " پاساری " پوو به پوو ی ئه و سه رئه نجامه تراژیدی یه بیته وه ؟ خیانه ت و کوژران دوو مه رگه ساتی بی وینه ن ! ئیمه چی له م کورته شانۆوه فیڕ ده بین ؟ ئه م کورته شانۆیه کو ی ئیمه ئاوه دان ده کاته وه ؟ ئه م کورته شانۆیه پیمان ده لی : هیچ شتی ک ناگۆرریت ، ئه گه ر به وه ی بیگۆری خراپی ده که یت ، نووسه ری ئه م شانۆیه ده لی : ئه وه ی پادشایه ده بی هه ر پادشا بی ت و که س ناتوانی له ده ره وه ی ده سه لاتی " شیر " ژیان به سه ر به ریت ، هه موان له جه نگه لدا په عیه تی " شیر " ن و ئه گه ر چه ند گیانداریک یاخی ببن سه رئه نجامیان وه کو گاجووت و پاو یژکارانی ده بی ت ، ئه گه ر گۆپان بوونی هه بی ت ئه وه ته نها له پۆلی " پاساری " دایه ، به لام کام گۆپان ؟ گۆران سه رئه نجامیکی

وای به "پاساری" به خشی هیچ که سیڭ نه ویږی له ژیانیدا بیر له گۆران بکاته وه ...

به کورتی شته کان چۆن هاتوون هه روا ده بن ، کهس ناتوانیت گۆران له یاسا سروشتیه کاندای بکات ، نه گهر گۆرانیکی که میش بکریت تیڭدان و کاولکاری یه ، نایا نه م تیروانینه ی "یوسف" بۆ ژیان دروسته یان هه له یه ؟ به پیوه ری واقع دروسته چونکه نه م شانویه باسی واقعیڭ ده کات که هه یه ، "شیر" بالا دهسته و کهس ناویږی لی ی نزیڭ بکه ویته وه ، به لام به پیوه ری دادیڭ که له قوولایی ناخی ئیمه دا بوونی هه یه نابیت ژیان به و جۆره بیت ... خه ونی ئیمه بۆ عه داله ت شتیکی تره و واقعی عه داله ت وینه یه کی ترمان نیشان ده دات ... ئیمه نامانه وی زالم به هوی هیژ و زۆریه وه پایه دار بیت ، پیمان خوشه لاواز و مه زلوم ده سه لات بگرنه ده ست ، به لام که له واقعیدا نه م خه ونه ی ئیمه دیته دی ، واته زالم ده پوخی و مه زلوم سه رده که ویته ، زۆرجار نه و سه رکه وتنه نه نجامیکی پیچه وانه ی لی ده که ویته وه ...

زۆرجار که مه زلوم ده ستی ده گاته کورسی ده سه لات بۆ زالمیکی ترسناک ده گۆریت ، به جۆریڭ ژیان و زینده گی له مه ربومان تال ده کات خه لکی خۆزگه به پادشا زالمه که ی پیشتی بخوازن ، که وابوو پادشای پیشو زالم نه بوو کورسی ده سه لات زالمه ، "شیر" له خۆیدا سته مکار نییه ، سروشت سته مکاره ، مروڤ له خۆیدا زۆردار نییه به لکو نه و پله و نه ستیږانه ی له سه ر شانی دانراون زولم کردن ده خوازن ، هاتنی شیوعیه کان بۆ سه ر ده سه لات هاتنه دی خه ونی کریکاران و هه ژاران بوو ، به لام دواتر خه لکی خۆزگه ی به سه رده می "قه یسه ر" ده خواست ...

هه میشه کۆیله که ده گاته ده سه لات زه بر و زۆری چه ند به رانبه ری زۆر و سته می سه رداره کانه ... کۆیله به نه فسییه تی کۆیله یی خۆی ده یه وی له که مترین ماوه دا دونیای ده ره وه به و جۆره لی بکات که نه و ده یه وی ، نه مه ش ناچاری ده کات زه بر و زۆر به کار به یته ی ...

رپاپە پاندنی دەسەلات لە لای کۆیلە وەك نانخواردنەكەى وایە لەسەر سفرە ،
 کۆیلە لەسەر بنچینەى لەزەت سفرە دەپازینیتەووە ، سەردار لەسەر بنچینەى
 تەندروستى پارووەكانى دەجاوێت ، کۆیلە ھەموو ئەو شتەى دادەنرێت
 ھەپەلووشى دەكات ، سەردار لە ھەر خواردنێك چەند كەچكێك دەخوات ،
 کۆیلە بە خیرایى و لە كاتیكى كەمدا شتەكانى سەر سفرە ھەڵدەلووشى ،
 سەردار یەك - دوو كاتژمێر بە مەراسیمى خواردن و خواردنەووە بەسەر دەبات
 ، کۆیلە لەسەر سفرەدا جگە لە مێرە مێرە شتیكى تری لى نابیستی ، سەردار
 بەشیك لە قسەكانى خۆى بۆ سەر سفرە ھەڵ دەگرێت ، کۆیلە نایەوێت كەس
 لەگەلى نان بخوات تەنانەت ژن و منداڵەكانیشى ، سەردار لەگەل كەسانى تردا
 نەبیست نانى پى ناخوێت ، کۆیلە دواى تیربوون داواى راپواردن و ژوورى نوستن
 دەكات ، سەردار باسکردنى چەندین بابەتى گرنگ بۆ دواى نانخواردن ھەڵ
 دەگرێت...

گەورەترین ترس كە پووبە پووى مرۆڤ و كۆمەلگە دەبیستەووە ئەو یە كۆیلەكان
 دەسەلات بگرنە دەست ، كۆیلە بەر لەو یە رقی لە ھەر شتێك ببیتەووە رقی لە
 كۆیلە یە ، واتە رقی لە خۆیەتى ، بوونی كۆیلە ئازارەكانى كۆیلە یەتى بەبیر
 دینیتەووە ، بۆیە دە یەوێ ھەموو كۆیلەكان پەشەكوژی بكات...

"ستالین" ی كۆیلە دەیان ملیۆن مرۆڤى كۆیلەى لە كۆمارەكانى پووسیا دا
 قەتل و عام و زیندەبەچال كرد ، پووخانى پادشایەتى و ھاتنى دەسەلاتى
 كۆمارى لە زۆربەى ولاتانى رۆژھەلا تدا ھەلە یەكى میژوویى بوو... بۆ ؟ چونكە
 كۆیلە نازانیت چۆن سیاسەت بەرقەرار دەكریت ، بەشیك لە ھۆكارى كۆیلە بوونی
 كۆیلە نەزانى و تەمبەلى خۆیەتى ، بۆیە دە یەوێ ولات پراشوووب بى و ئەو لە
 بى یاسایى و تالان و برۆ سوودمەند بیت ، ئەم ھەموو رقەى من لە كۆیلە بۆ
 ئەو دەگەریتەووە كە خۆشم كۆیلەم...

بەلى منیش كۆیلەم ، بەلام رقی و كینەى كۆیلە یەكى وەكو من لە كۆیلەكان
 راستیتى قسەكانم دەربارەى كۆیلە دەسەلمینى ، كۆیلە بە قەدەر " گاجووت"
 دەسەلاتەكەى بەردەوام دەبیت ، ماو یەك ھەوا دەكاتە خۆى و پاش كەمێك

وہکو بالۆن فش دەبیتهوہ ، کۆیلەکانی "یەکیستی سۆقیەت" ی جارانی تەنھا "سی" چارەکە سەدە توانیان لە دەسەلات دا بمیننەوہ ، پاشان دانیان بە کۆیلەیی خۆیاندا نا و کلکیان بە دواي خۆیاندا گووشی ، نەفرەت لەو کەسانە ی لە میژوودا کۆیلەکان ھەل دەنن بۆ ئەوہ ی لە پێگای زەبر و زۆرەوہ دەسەلات بگرنە دەست...)

"راز" بە دەنگی داپیرە ی بە ئاگا ھاتەوہ کە لە بەردەمی دا وەستا بوو ، پی ی وت: (کوپم بۆ لەبەر خۆتەوہ قسە دەکەیت؟ نەفرەت بۆ سەرکی دەنیری؟)

دیار بوو "راز" نەفرەت کردنەکە ی بە زوبان گۆ کرد بوو ، ھاتە وەلام و وتی: (ئاگام لە خۆم نەماوو ، بیرم لە شتیەک دەکردەوہ...)

داپیرە: (بیرت لە چی دەکردەوہ؟)

راز: (باشە داپیرە بنەمالە ی ئیمە رەگ و پێشە و بنەچە ی لە کوپوہ ھاتوہ و بۆ سەرکی دەگەریتەوہ؟)

داپیرە لە سەر یەکیەک لە کورسییەکان دانیشت و وتی: (چەند جار لە "وہستا مەحمود" ی باپیرتم بیستووہ ئەویش لە باپیرانیەوہ بۆی باس کراوہ گوايە بنەمالەکە ی ئیوہ لە "ئیران" ە وە پووی لەم ولاتە کردوہ...)

کاتیەک حکومەتی "کەریم خانی زەند" لە "ئیران" دەپوخی عەشیرەتەکە ی دەکەوئە بەر ھێرش و پەلاماری عەشیرەتەکانی ترو بەشیکیان پوو دەکەنە دەشتی "ھەولیر" و بەشیکی تریان پوولە "شارەزور" و "گەرمیان" دەکەن ، "وہستا مەحمود" دەیوت: ئیمە لەو بنەمالە ئاوارانەین کە لە ترسی زولم و زۆر بەرەو ئەم ولاتە ھەلھاتووین... لە باوہلی نەختینەکەدا شەجەرەکە ی تێدایە و تاکو ئیستا پارێزگاریم لی کردوہ...)

راز: (داپیرە خۆت بۆ سەر چ عەشیرەت و بنەمالە یەک دەگەریتەوہ؟)

داپیرە: (من دایکم لە سەیدەکانی بەرزنجیە و باوکیشم لە بەگزادەکانی

راز: (شەجەرەى ئۆھش نوسراو و دیارە ؟)

دایرە: (بەلّی، لای کورەکانى مامى گەرەم پارىزراوہ...)

راز: (دایکەم و خالەکانم رەگ و ریشەیان دیارە ؟)

دایرە: (باوکی دایکت ، واتە " باپیرت " پیاویکی ھەژار بوو ، بەلام
عیززەتى نەفسى بە قەدەر پادشایە بوو ، ئەو پیاویکی سنگ فراوانى نەجیب
بوو ، ھەزى بە میوان و خزمەتى خەلکی بوو ، ھەموو کەسێک خوشى دەویست
، پیاویکی جوانخاسى پیکەوتو بوو ، ھەموو جارێ بە شوخییەو بە " وەستا
مەحمود " م دەوت : ھەیفە تۆ میر و بەگ بى و خەزورى کورەکەشت پى ی
بوتریت مسکین.... وەستا مەحمود - یاخوا بە رەحمەت بێت - تیر بە
قسەکەم پى دەکەنى و دەیوت : " مام رەحمان " زۆر لە میرو بەگ گەرەترە ،
ئەو خودا دل و دەروونیکی پى بەخشیوہ لە ئاوینە سپیتەرە... جوانى
ناوہوہیەتى رەوخسار و دەرەوہى پیکەوتوو کردوہ...)

راز: (بۆچى تاكو ئیستا ئەم قسانەت بۆ باس نەکردوم ؟)

دایرە: (ھەزم کردوہ رۆژیک لات ببیتە پرسىار ئەوجا بۆتى باس بکەم...
ھەستە با بچین بۆ چیشخانەکە و شتیک پیکەوہ بخۆین...)

راز: (با برۆین.....)

عەسرەکەى ئەو رۆژە خەریکی ئامادەکردنى وانەکانى بوو ، شەوہکەشى
ھەندیکى لە ئەدەبى عەرەبى خویندن و پاشان لە سەر جیگەکەى پاکشا و
کەوتە بىرکردنەوہ لە گەرانەوہى دوینیى لە ئەشکەوتەکەوہ بۆ مائەوہ: (بە
راست لە ئەشکەوتەکەوہ بۆ مائەوہ بیست تا سى کیلۆمەترە و بەچى ئەو
ماوہیەم بریوہ ؟ بە پىیان ؟ یان بە ئۆتۆمۆبیل ؟ یا بە فرین ؟ نایەتەوہ بىرم
سوارى ئۆتۆمۆبیل بووبم ، خو بالیش ناگرمەوہ ، بە پىیان ھاتوومەتەوہ ، بەلام
چۆن لەو بى ئاگایىیەدا رینگەم لى ون نەبوو ؟ نازانم ؟ چۆن ھەستم بە ماندوبوونى
رینگا نەدەکرد ؟ دیسان نازانم...)

سبەینی کورتە شانۆکە لە گەل خۆیدا برد بۆ قوتابخانە و دایەو دەستی " یوسف " و دەستخۆشانە لێ کرد و ھەموو سەرنجەکانی خۆی دەربارەى شانۆکە پێ راگەیاندا...

ھەموان کۆبوونەو و بۆ پرۆفەکردنی کورتە شانۆکە پۆزیکیان بریاردا...
 " یوسف " پۆلەکانی دابەش کرد و ھەر کەسە و دەقی تایبەت بە خۆی دایە دەست تا کو خۆیان بۆ ئامادە بکەن ، شوینی پرۆفەکە باخەکەى مالى " پاز " بوو ، بۆ کاتی یەکتەر بینیان ئیوارەى پۆزى سى شەممەیان دانا...
 ئەو پۆزە دواى دەوامى قوتابخانە سەرقالێ لەبەر کردنی ئەو دەقە بوو کە " یوسف " بەوی دابوو تا کو بۆ پرۆفەکە خۆی ئامادە بکات ، پۆلی بولبول (پاوێژکاری یاسایی پادشا) تا پادەیک ئاسان بوو ، وای ھەست دەکرد پۆلەکە بەو دەخوات و جۆریک لە ھەماھەنگی لە نیوان کەسایەتی " بولبول " و " پاز " دا ھەبە...

لە ژوورەکیدای بیری لە پۆلی " بولبول " و بەدیھینەری پۆلەکە ، واتە " شانۆنوس " دەکردەو ، " یوسف " بەدیھینەری شانۆکە و پۆلەکەبە ، " بولبول " کارەکتەری ناو شانۆکەبە و " پاز " یش کە پۆلی " بولبول " دەبینیت " ئەکتەر " ی پۆلەکەبە...

" یوسف " ، " بولبول " ، " پاز " ، واتە (نووسەر ، کارەکتەر ، ئەکتەر) ، " کاراکتەر " لە بوونی نووسەرەو سەرچاوە وەردەگریت ، واتە بوونی کاراکتەر وابەستەى بوونی نووسەرە ، ئەگەر نووسەر بوونی نەبیت شانتۆ و کاراکتەریش بوونی نابیت ، ئەکتەریش پۆلی بێ گیان و مردوو زیندوو دەکاتەو ، ئەکتەر پۆح بە کارەکتەر دەبەخشیت ، ئەو زەمەنى ئیستا سفر دەکات و پووداوەکان دەگیریتەو بۆ ئەو ساتە وەختانەى کە پوویان داو ، یان بە پیچەوانەو زەمەنى ناو دەقی شانتۆ لە ئیستادا زیندوو دەکاتەو ، ئەکتەر دەبیت بە بوونیک کە بەشیکی لە نووسەر و بەشیکیش نی یە لە نووسەر ، بەشیکی لە نووسەر ، چونکە پۆلی کارەکتەریک دەبینی کە لە نووسەرەو ھەلقولاًو ، بەشیکی نی یە لە

نوسەر ، به لکو پۆح به شته کانی نوسەر ده به خشیت ، چونکه ئازاده له ههلبژاردنی جوړی پۆله کاندای ، ئهو ده توانی پۆلی بولبول ببینی ، ده توانی پۆلی پاساریه کی ناپاکیش ههلبژیری ، له سه ریکی تره وه هه میشه ئهو پۆله ی وه ری ده گریت به و جوړه نمایشی ده کات که خۆی ده یه وی و تی ی ده گات و لی ی ده زانی ، له گه ل ئه وه شدا ناتوانیت گهر پۆلی "بولبول" ی وه رگریت پۆلی "گاجووت" نمایش بکات ، واته به ناوی پۆلی "بولبول" ه وه پۆلی "گاجووت" ببینیت ، چونکه له و باره دا له چه قی ده قه که لای داوه ، به لکو پۆح و حه قیقه تی ده قه که ی تیا بردوه ...

نوسەر به دیاری کردنی ئاراسته ی پۆله کان ئه کته ر سنووردار ده کات ، من له ناو پۆلی "بولبول" دا ناتوانم پۆلی "که رویشک" ببینم ، چونکه ئاراسته ی پۆلی بولبول پوون و ئاشکرایه ...

نوسەر گیان ده کات به بهر ئه کته ردا له ریگه ی ئهو پۆله ی که پی ی ده به خشی ، ئه کته ریش جووله و گیان به کاره کته ره کانی ناو شانۆکه ده به خشی ، گهر له گو شه یه کی تره وه سه رنج به دین: ئه کته ر بوونیکی سه ره به خۆی هه یه و له گه مه یه کی شانۆیی دا پۆلی کاره کته ریك ده بینی ، واته من "راز" بولبول نیم ، من "راز" م ، به لām خۆم ده که م به "بولبول" ، له راستی دا پۆلی "بولبول" به شیکی زۆر که مه له ته مه ن و پۆله کانی "راز" ، له شانۆیه کدا پۆلی "بولبول" ده بینم له وانه یه له شانۆیه کی تردا پۆلی پیاویکی دز ببینم ...

کاره کته ر نه مره و هه تا مرۆف بوونی هه بی ئه ویش له ناو شانۆکه دا بوونی هه یه ، هه تا مرۆف مرۆف بیت "ماکبیس" کاره کته ری شانۆگه ری "ماکبیس" ی نوسه ری ئینگلیزی "شکسبیر" ه . کاره کته ر نه گو په ، به لām ئه کته ر گو پراوه ، له سه رده می نووسی نی شانۆگه ری "ماکبیس" ه وه تا کو ئیستا له وانه یه ده یان "ئه کته ر" پۆلی "ماکبیس" ی بینیبیت ، به لām کاره کته ری "ماکبیس" هه ر "ماکبیس" ه و نه گو پراوه)

سبه ینی له وانه ی ئاین دا مامۆستا وانه که ی ته رخان کرد بۆ پرسیاره که ی "راز" که له پۆژی پیشوتردا له مامۆستا ، کده ، ههنگ ، بشوی به سه ردا هات ،

"راز" پرسیاره که ی دووباره کرده و و تی: (ئاین چ پۆلکی هیه له و ملامانی ی ده که ویتته نیوان مرق و غه ریزه کانی له لایه که و و مرق و کۆمه لگه له لایه کی تره و ه ؟)

مامۆستا پرسیاره که ی "راز" ی پووبه پووی قوتابییه کان کرده و ه ، یه کی له قوتابییه کان هه ستا و تی: (ئاین دژ به غه ریزه کانی ئیمه ی مرق ده و ه ستیتته و ه ، مرقیش که و تۆته نیوان موماره سه کردنی هه ز و چیژی غه ریزه کانی و هه ره شه ی ئاینه و ه ، مرق یان ده بی به گو ی ی هه زه کانی بکات یان به گو ی ی ئاین ، واته یان ده بی گو ی پرایه لی خو ی بی یان ملکه چی خودا ، له نیوان ئەم دوو جه مسه رده ا پگیای مام ناوه ند بوونی نی یه ، یان خو ت یان خودا ، یان چیژ و به خته وه ری یان ئازار و دلە پراوکی...)

مامۆستا: (قسه کانت سه رنج پاکیشن ، من وه ک مامۆستا چ جای قوتابی به و بۆچوونانه سه رسامم ، به لام ورد کردنه وه ی مه به ست و مه رامی قسه کان بۆ هه موومان پیویسته...)

قوتابییه کی تر: (ئەگه ر ئیمه خودا دروستی کردوین غه ریزه کانیشمان ئەو دروستی کردووه ، خودا کاری ناپه سه ند و ناجوانی لی ناوه شیته و ه ، بۆیه هه موو غه ریزه کانی ئیمه ی مرق چاک و پاکن و نابی به شه په نگیز و نه فره ت لی کراو ته ماشایان بکه ین...)

مامۆستا: (ئەم قسه ش به قه ده ر ئەوه ی پیشوو جوان و سه نگینه...)

شاروخ: (من ده لیم ئەم جه نگه خویناویه ی نیوان مرق و غه ریزه کانی مرق کۆمه لگه خولقاندوو یه تی ، ئەگینا له بنچینه دا هه موو غه ریزه یه ک له مرقدا بۆ کارپی کردن پوواوه ، به لام کۆمه ل دیت و پرسته یه ک به ها و کلتور به سه رماندا ده سه پی نی و ناچارمان ده کات ده ستبه رداری هه زه کانی خۆمان ببین و غه ریزه کانمان له غاو بکه ین و بیانپه رچینین ، له ولاتانی خۆرئاوا دا ئەم جه نگه خویناویه بوونی نییه ، مرق ئازادانه موماره سه ی هه زه کانی خو ی ده کات...)

مامۆستا: (رایه کی باش و ماقووله...)

قوتابییهك كه له ریزی ناوه پاست و له پیشهوه داده نیشته دهستی هه لبری و وتی: (راسته له بنچینه دا غه ریزه کان شه رعییه ت له بوونیاندا هه یه ، به لام ئه و غه ریزانه هه لچوون و داچوونیان تیادا هه یه و ده بی سیستم و یاسای بو دابنری و چوارچیوهیهك بو غه ریزه کان دیاری بگریت ..)

قوتابییهکی نوکته باز و قسه خووش: (ئه و چوارچیوانه پشتی ئیمه یان شکاندوه ، که له ماله وه هه لده که مه سه ر بانه که مان باو کم به بلته ده مهینیتته خواره وه و ده لی: سه گی سه گباب ده خوینی یان سهیری کچه تیوهی گه ره کم بو ده که ی؟!)

هه موو پوله که دایه قاقای پیکه نین و ماموستا تکای کرد له قوتابییه که نوکته کانی بو کاتیکی تر هه ل بگریت ...

پاشان ماموستا رووی کرده هه مووان و وتی: (هه موو رایه کان جیگه ی ده ست خووشی یه به وه شه وه که هه مووانی هینایه پیکه نین ، ئایین باوه ری وایه مروژ دارای ویست و ئیراده یه ، خودا دوو هیزی له ناخی مروژدا پرواندوه که هیزی " چاکه " و هیزی " شه ره نگیزی " یه ، به هیزی شه ره نگیزی - یاخود به بوونی ئاماده یی بو خراپه کردن - ده توانیت گه وره ترین کاولکاری له ژیان و گه ردوون دا به ره هم بهینی ، هه ر به و جوړه به هیزی چاکه ده توانی ئاوه دانی و چاکه و سه عاده ت دروینه بکات ...

مروژ - به تیروانی نی ئایین - ده بی خووی له به شی شه ره نگیزی پاکژ و پاک بکاته وه و گرنگی و په ره رش به به شی چاکه بدات ، گه وره ترین سه عاده ت له و ساته دایه که ده ره وه و ناوه وهی مروژ ده بی به یهك ، هه ماهه نگی له نیوان هه ز و موماره سه دا پهیدا ده بییت ، قسه و گوفتاری یهك ده گر نه وه ، له ده سه ته که ی تره وه تالترین و دروارترین ژیان ژیانی که سیکه ده ره وهی شتیك بی و ناوه وهی شتیکی تر ، ئایین دیت و ئه و ناهاوسه نگی و دۆزه خ و درواریهی نیوان ناخی مروژ و شاخی مروژ ، نیوان په نهان و ئاشکرای مروژ هه ل ده گریت و چاره سه ری بو ده دۆزیتته وه ، ئه گه ر ئایین ته نها فه رمان کردن بییت به جله وکردنی هه زه کان

و غەریزەکان - بە بێ خستنه پووی چارەسەرێک - ئەو دۆزەخی بۆ مەرۆڤ
خولقاندوو ، بەلام ئایین پرۆسە

" پاکژبوونەو " دەکات بە بەدیل...

یوسف: (پرۆسە پاکژبوونەو چی یە؟)

مامۆستا: (پرۆسە پا..... کژبوونەو.....)

لێرەدا زەنگی پشوو لێدرا وباسەکە بە کراوەیی بۆ کاتیکی نەزانراو
دواخرا....

- ۶ -

ژیانیکی سادە و فەلسەفەییەکی مەزن

داوی تەواوبوونی دەوامی ئەو پۆژەیی قوتابخانە "راز" لەگەڵ چەند ھاوڕێیەیدا سەرێکی کتێبخانەی ناو قەیسەریەکیان دا و چاویکیان بە کتێبەکاندا گێرا ، "راز" پۆژنامەیەکی و یەک دوو گۆڤار و پۆمانی "چاوەکانی" پۆماننووسی مەزنی ئێرانی "بوزرگی عەلەوی" کړی...

بۆ ژەمی نیوەرۆ داپیرە چاوەروانی بوو کە گەراییە وە مالهو داوی لیبوردنی لە داپیرە کرد و لە دواکەوتنەکەیی تی گەیاندا ، داپیرەیی لە کاتی نانخواردندا پێی ووت : ("سێبەر خان" تەلەفونی کرد)

راز: (خێر بوو ؟!)

داپیرە: (داوی لیکردین شەوی هەینی لە مانی ئەوان بێن...)

راز: (یانی دەعوەت بێن ؟ جا چی لەوێ خوشترە...؟!)

داپیرە: (دەزانم پێت خوشە ، بۆیە پێم راگەیاندا...)

راز: (ئەیی مەگەر تۆ پێت خوش نییە ؟)

داپیرە: (چۆن پێم خوش نییە ، بەلام تۆ زۆر زۆر پێ خوشە...)

راز: (داپیرە گیان راست دەکەیی من زۆر زۆر پێ خوشە)

دایرە: (کەوابوو خۆشییەکی من دوو خۆشی یە ، خۆشییەکی کە خۆم پیم
خۆشە ، خۆشییەکی کە دەبینم تۆ پیت خۆشە...)

پاز: (دایرە گیان خوا بۆ منت بهیڵی...)

دایرە: (کورم کەس بۆ کەس نامین ، هەمووی ماوەیەکی و دواتر لە یەکتەر
دادەبرین)

ئەو قسە کۆتایی زۆر بە حوزنەو کرد ، وشەکانی بۆنی ترسی مەرگی لێ
دەهات...

" پاز " کە بینی ترسی مەرگ دایرە داگیر کردوو پارووەکی بۆ قووت
نەدەدرا ، بۆ دلدانەووەی ئەو وتی: (دایرە گیان ئیشەللا بە یەکیوە دەژین و بە
یەکیوە دەمرین)

دایرە: (خوا نەکات کورپی خۆم ، یاخوا لە دوای من " دووسەد " سال
تەمەنت بیت)

دوا نیوەرۆ تا نزیکەی عەسر لە ژوورەکی خۆیدا نووست ، لە دوای عەسر
چوو بۆ ناو باخەکی ، لە ناو جۆلانەکەدا بە کزی لێ دانیشت ، هیشتا
کاریگەری قسەکانی دایرە کە نیوەرۆ بۆی کرد لەسەری نەسپا بوویەو ، لە ناو
جۆلانەکەدا کەوتە بیرکردنەوە لە " مەرگ و ژیان " (ئایا مەرۆ ناتوانی نەمریت؟
چارەسەرێکی یە بۆ مەرگ؟ بۆ دەبی مەرۆ بمری؟ مردن چ مانایەکی هەیە؟ بۆ
هەندێ کەس زۆر دەژی و هەندێکی تر کەم؟ ئای کە پرسیار زۆرە و مەرۆ بیری
لێ ناکاتەو! وە لەو هەموو لوغز و نهینیی و بی وەلامییە مەرۆ گیرۆدە
بوو! یاسای مردن زۆر بی بەزەییە ، بیر ناکاتەو لە گریان و دلشکانی ئازیزان
بۆ یەکتەری ، ئەگەر مەرگ بە قەدەر سەرە دەزەییەکی بەهێت من و
دایرە لە یەکتەر ناکات..)

باخەوانە پیرەکی بیری مۆتەکی مەرگی لە سەر پەواندەو و سلاویکی لە
پاز " کرد...

پاز: (سەلام " خالە مەلود " ، با کورسییەکت بۆ بهیّنم و تاویک پیّکەوہ دابنیشین؟)

باخەوانەکە: (پیّت خوڤشە؟)

پاز: (بەلێ، ئەگەر تۆ پیّت خوڤش بیّت؟)

باخەوانەکە بە دەستی خوێ یەکیک لە کورسییە پلاستیکیەکانی ناو چیمەنەکە ی هیّنا و بەرانبەر بە جۆلانەکە داینا و " پاز " کەوتە پرسیارکردن لە " خالە مەلود " : (خالە تۆ لە مردن ناترسی؟)

باخەوانەکە: (نەخیر...)

پاز: (چۆن ناترسی؟!)

باخەوانەکە: (بۆ بترسم؟!)

پاز: (بترسە لە ئازاری مەرگ ، لە ژیان بەجی هیّلان ، لە دابراپی خوڤشەویستان و ئازیزان ، لە نادیاپی سەرئەنجامی مەرگ..)

باخەوانەکە: (من تەنھا کەسیک دەمرم یان هەموو مرۆڤی دەبی بمری؟)

پاز: (هەموو مرۆڤی دەبی بمری...)

باخەوانەکە: (کەس دەتوانی پۆژی مردنی خوێ دوابخات؟)

پاز: (نەخیر)

باخەوانەکە: (کە هەموومان دەمرین و کەس ناتوانی وادە ی مردن دوابخات ، ئیتر لە چی بترسم؟!)

پاز: (لەوێ دوا ی مردن دەست پێدەکات بترسە..)

باخەوانەکە: (پاش مردن یەکیکە لەم دووانە: یان دەبینەوہ بە خۆل و ژیانیکی تر بوونی نی یە ، لەم بارەدا هەر کە مردن ئازار کۆتایی پی دی و هەست بە هیچ جۆرە خەم و مەینەتییەک ناکەین ، یان ژیانیکی تر بوونی هەیه ، ئەگەر هەبوو ئەو دەبی بەختەوہری و کلۆلی بە یی کردارەکانی ژیاپی

دونیامان بیټ ، بۆ ئەمەشیان من به دريژایی تەمەنم پیاویکی هەژار و کەم دەست بووم ، زەرەر و زیانم — نە بە دەست و نە بە زمان — بۆ هیچ کەس نەبوو ، بەو ژيانە کەمەى هەمبوو قەناعەتم کردوو ، ئی خۆ خواش بە پەحم و بە بەزەیی یە ، ئیتر بۆ دەبی له مردن بترسم ؟!

پاز: (خۆزگەم به خۆت " خالە مەولود " وا به سادەیی و دروستی له ژيان و مەرگ تیگە یشتوو...)

باخەوانەکە: (خالە گیان ئەوەندە قوول بۆ ژيان دامەچۆ ، سادە سەیری شتەکان بکە ، ژيان سادەیه...)

" پاز " له حیکمەت و زانایی باخەوانەکە سەری سوڕما بوو ، بیری دەکردهوه: (تیگە یشتن له ژيان به خویندەواری و بروانامە نی یە ، ئەم پیرەمێردە نەخویندەوارە زۆر دروست له ژيان حالێ بوو ، بەو حالێ بوونەش سەعادهتی ژيانی به دەست هیناوه...)

پاشان دەنگی هەلبێری و وتی: (باشە " خالە مەولود " کە دەبینی خەلکی دەولەمەندن و تۆش هەژاری دلگران نابیت ؟)

باخەوانەکە: (کۆری خالۆی ، گەر دوو کەس یەکیکیان " سەد " کۆشکی هەبی و ئەویتریان کۆلیتیکی هەبی سکیان به قەدەر یەکترە)

پاز: (بەلام خاوەن کۆشکەکە خواردنی خۆشتر دەخوا و لەوانەیه زیاتر بکاتە سکییهوه)

باخەوانەکە: (راست دەکەى ، بەلام کە هەردوو کمان تیرمان خوارد من له نانه پەق و ئەو له لاقە مریشک دیسان یە کسان دەبینەوه ، لەوانەشە من باشتر بم ، چونکە ئەو لەبەر ئەوەی خواردنەکەى خۆشە زۆر دەکاتە ورگییهوه و پاشان پێی یهوه گیرۆدە دەبیټ ، بەلام من هەر ئەوەندەم بۆ دەخوریت ئازاری برسیتیم له کۆل بکاتەوه...)

پاز: (ئەى سەیارە و مال و پێزی خەلک و پارە و پوولی زۆر و ئافرهتی جوان چی لی دەکەى؟!)

باخه وانه که: (دروسته ، دهوله مه ند هه موو ئه وانه ی هه یه ، به لام ئه وانه هه مووی خووشی و چیژی پووت نین ، هه ریه که یان ده یان گو به ندی به دواوه یه ، ئه گهر ریژی خه لکی بو من به هو ی دهوله مه ندی و پاره و پووله وه بیّت گیلیتی یه گهر دلم پی ی خوش بیّت ، خه لکی عاشقی پاره بووه نه ک عاشقی من ، ریژیک ریژه بو من بیّت نه ک بو پاره که ی من ، بویه که پاره که ت به دهسته وه نامینی و ده چیته دهستی که سیکی تره وه خه لکی ریژه که ت لیوه رده گرنه وه و ده یدهن به و که سه ی پاره که ی له ده ستدایه ، ئه مه ش گهره ترین غه م لای مروّ ده روست ده کات .. مروّ هه رچه ندی له دنیا هه بیّت تیژی لی ناخوات ، پوژیک ، ساتیک نی یه بلی ئوخه ی دنیا تاسه م لیّت شکا ، گهر تیژ خواردن هه بوایه زۆرینه ی دهوله مه ند هکان وازیان له کارو کاسپی و بازرگانی ده هیئا ، چونکه ئه وه ند ه سامانیان هه یه به شی هه زار سالی ته مه نیان بکات ، به لام بو واز ناهینن؟ چونکه تینویتیان له دنیا نه شکاوه ...

مروّ تا زۆری هه بیّت زیاتر ژیا نی لا شیرین ده بی و رقی له مردن ده بیته وه ، به لام ده بی پوژیک بیّت ئه و و دنیا خواحافیزی له یه کتری بکه ن ، ئه گهر دهوله مه ند ه که به ئه قل و وریایی خو ی نه هیلی دنیا ی له ده ست ده ربچی و خو ی له زهره ر و زیان پاریژی ، ئه و به ناچاری له کو تاییدا ده بی ئه و له دهستی دنیا ده ربچیت و مردن ده رگای پی بگریّت ...

جا کوری خالوی پیاو باری سووک بیّت باشتره یان گران؟ ئه گهر دهوله مه ند بیت یان دنیا له دهستی تو ده رده چی یان تو له دهستی دنیا ده رده چیت ، به لام بابای هه ژار و ژیان ساده زۆر دو ستایه تی له گه ل دنیا دا نه بووه تا بیر له جیا بوونه وه ی ئازاری بدات ، ئه و پیره میرده ی کچیکی هه قده سال به هاوسه ری خو ی ده کات هه ر کاتیک بیر له جیا بوونه وه ی ده کاته وه دنیا یه ک ئازار ده چیژی ، به لام ئه و پیاوه لاوه ی به پیره ژنی که وه گیرۆده بووه چاوه پوانی پوژی دوور که وتنه وه و جیا بوونه وه ده کات ، ئه مه ش نموونه ی دهوله مه ند و هه ژاره له گه ل دنیا دا)

"پاز" زۆر به قوولی له فهلسهفه ی قسه کانی "خاله مه ولود" پاما بوو: (پیاویکی ساده و فهلسهفه یه کی قوول ، فهلسهفه یه ک ئه زموونی ژیان فیّری کردوو ، ژیان تاقیگه یه کی گه وره یه و مروّ ژۆر مانای وردی تیا دا به ده ست ده هیّنی ، ته جروبه مامۆستایه کی گه وره یه ..)

باخه وانه که: (بیر له چی ده که یته وه ؟)

پاز: (له وه موو ئه زموونه ی که ژیان فیّری کردوو ..)

باخه وانه که: (تۆش ده توانی ئه زموونه کانی ژیان فیّر ببیت)

پاز: (له تۆوه ؟)

باخه وانه که: (نا ، له ژیا نه وه ، من به شیکی زۆر بچووکم له ژیان)

دایره لیّیان نزیک بوویه وه و پیّ ی وتن: (له بن که پیری میوه که "چا" م ئاماده کردوو ، وه رن له ویّ دابنیشین ..)

"پاز" داوای له "خاله مه ولود" کرد بچن بو ژێر که پره که ...

خاله مه ولود پیّ ی وت: (تۆ برۆ منیش دیم ، با سه یریکی داره هه ناره کان بکه م)

پاش که میّک چاو خشاندن به باخه که دا به گشتی و هه ناره کان به تایبه تی "خاله مه ولود" ی باخه وان پۆیشت بو لای "پاز" و دایره ی و پووی کرده پووره "فاتم" و وتی: (خوشکه "فاتم" شوکر بو خودا کوپه که ت ئاقل و تیگه یشته وه)

دایره ی پاز: (کاکه مه ولود ، ئومید ده که م "پاز" وه جابخی بنه ماله که ی پۆشن بکاته وه و نه هیّلیّت ئاگرمان بکوژیته وه)

باخه وانه که: (خودا بوّت بهیّلی و سالحی بکات ، به لام کاره کانی خودا سه یر و سه ر سوپه ی نه ره ، پیّ ده چیّت ئه م گه نه جه جوانه وه جابخی بنه ماله ی گه وره و که سی مه زن پۆشن بکاته وه)

له م قسه ی " خاله مه ولود " نه " راز " و نه داپیره ی باش حال ی نه بوون ، و
لیکیان دایه وه مه به سستی بنه ماله که ی " وه ستا مه حمود " ه ، به لام له راستیدا
" خاله مه ولود " په ی به نه ینییه ک برد بوو که له داهاتوودا په رده ی له سهر لا
ده دریت ...

راز: (" خاله مه ولود " بۆچی مړوڅ هه ز ده کات له دوا ی مردنی که سیك له
دووی به جی بمینی و ناو و نیشانی له بیر نه چیته وه ؟)

باخه وانه که: (گیانی " خالو مه ولود " ، کاتی خو ی مالمان له لادی بوو ، من
ئو کاته که نجیک بووم تازه پیده گه یشتم ، مه لایه کی زانا و خواناسمان هه بوو
خه لکی گونده که دوا ی عه سران له ده وری کو ده بوونه وه و پرسیاریان دهر باره ی
هه موو شتیکی لی ده کرد ، له بیرمه پوژیک پرسیاریکی له م جوړه ی لی کرا و له
وه لامدا وتی: مړوڅ هه ز ده کات نه مری ، هه زی به ژیا نی نه مری و هه تا هه تای
یه ، که ده بینی به ناچار ی ده بیته بمریته ، ئو کات بیر ده کاته وه له وه ی
هاوشیوه یه که له جیگه ی خو ی دابنیته ، تا کو به رده وامی به ژیان و
کاروباره کانی ئو بدات ، نزیکترین هاوشیوه بو مړوڅ بریتییه له پوله و
وه چه کانی ، بویه هه زی به منداله و نایه وی ئاگری ژیا نی بکوژیته وه ...

هه مان بیرکردنه وه یه و له مړوڅ ده کات هه ز بکا له دوا ی خو ی ناوی چاک و
پاکی هه بیته ، ئو نایه وی به مردنی شوینه واره کانیشی له ژیا ندا بسپریته وه ،
مندال و ناو و شوینه واری باش وینه یه کن له ئو و به رده وامی به ژیا نی ئو
ده دن)

راز: (نه بوونی کوړ و کچ بۆ تو گران نی یه ؟)

باخه وانه که: (هه ندی جار با ، سه خته ، به لام دلنه وایی خو م به شتی تر
ده ده مه وه)

راز: (وه کو چی ؟)

باخه وانه که: (من پاکیتی و چاکه خوازی شاریگه ی ژیا نمه ، بویه هه موو پاک
و چاکیک به نه وه و پوله ی خو م ده مانه ، له ده امه مردن من حاکان هه ر ده مینن

، ئەو ھەي من بۆي دەژيام و ئاواتم بوو ئەوان لە سەري بەردەوام دەبن ، ئەو ھەش
و ھەك ئەو ھە وایە خۆم لە ژياندا بم ، چي بکەم لە پۆلەيەك لە دواي خۆم نەفرەتم لی
بکات و بە گیل و نەفامم بزانی ؟ ! ئەو کەسەي پێگەي چاکان دەگریته بەر
جگەرگۆشەي منە ...)

باخەوانەكە سەري داخست و پەردەيەك لە حوزن بە دەم و چاو و پووخساري
دا کیشرا ...

"راز" و داپیرەي ھەستیان بە فرمیسکەکانی ژیر عەینەكەكەي "خالە"
مەلود "کرد و ھەر زوو باسەكەيان گۆپی ...

داپیرە: (کاکە "مەلود" گیان ، با چایەکی تەرت بۆ تی بکەم ؟)

باخەوانەكە: (خوشکە فاتم ، تی بکە ...)

راز: (خالە مەلود ، دار ھەلۆژەکان ئەو سال بەري باشیان گرتووہ !)

باخەوانەكە: (بە پی ی تەجروبەي پیشینانمان ئەو سال دەبی درەخت پیر
بەر بیّت)

پاش کەمیکی تر دانیشتن ، "راز" مۆلەتی لە داپیرە و "خالە مەلود"
وەرگرت و پۆشت بۆ ژوورەكەي ...

حوزنی قوولی داپیرە و باخەوانەكە — لەگەڵ باس و خواسی مەرگدا—
مانایەکی تری دەبەخشی ، "راز" بۆ دۆزینەو ھەي ئەو مانایە لە ژوورەكەي
خۆي پاكشا و كەوتە بیرکردنەوہ: (گەشتی تەمەنی مرقۆ بە چەند ویستگەيەكدا
تی دەپەریت ، بەجی ھیلانی ھەر ویستگەيەك دەبیته مایەي ئازار و غوربەت ...
رەحمی دایکمان بەجی دەھیلین بە گریان پی دەنیینە ویستگەي سەر زەوی ،
زەوی بەجی دەھیلین ئازار و گریان بۆ دەورو بەرمان دروست دەكەین .. ژيانی
سەر زەویمان چەندین ویستگەيە : مندالی ، لاویتی ، کامل بوون ، پیری ،
ئەفتادەیی و پاشانیش مەرگ ، مرقۆ لە ھەر ویستگەيەكدا بیر لە ویستگەكانی
پیشتری خۆي دەكاتەوہ ، ھەست بە غوربەت دەكات و ئاھو ھەسرەتی بۆ ھەل

دەكیشی ، كۆی ژيانی مرقۆ تراژیدیا

خولقاندووہ... ئەو کە هیئراوہ تە سەر شانۆی ژیان پرسی پی نہ کراوہ ، کە لەم شانۆیەش دا پۆلی تەواو دەبیئت دیسان بە ویست و حەزی ئەو نی یە ، تەمەنی مرقۆ لە نیوان دوو نہ ویستراودایە...

سبەینی لە قوتابخانە برادەران کورتە شانۆکە ی " یوسف " یان هیئایەوہ بەر باس ، کات و شوینی بە یە کتر گە یشتنە کە یان بو پپۆڤە کردن بیری یە کتر هیئایەوہ...

ئەو پۆڤە ئیدارە ی قوتابخانە برپاری پشکنینی سەر جەم پۆلەکانیان دا بوو ، چونکە ماوہ یە ک بوو چەند دیاردە یە کی دزیو لە قوتابخانە کە یان سەری هەلدا بوو ، وانە ی " بیرکاری " یان هە بوو ، لە نا کاو بە پپۆہ بەر و " دوو " یاریدە دەره کە ی بە پە لە خۆیان بە ژووردا کرد ، هەموو قوتابیان هەستان و بە پپۆہ بەر داوای کرد کە س دانە نیشتیەوہ ، پاشان فەرمانی بە یاریدە دەره کانی کرد دەست بە پشکنینی گیرفانی قوتابیان و ناو میژەکان بکەن...

قوتابیە ک هەلیدایە و وتی: (مامۆستا ئەمە پۆلە یان گرتوو خانە یە؟)

بە پپۆہ بەر: (ئەمە پۆلە ، بە لām ئپۆہ ناچارمان دەکەن وەکو بەندیی مامە لە تان لە گەل بکەین...)

قوتابیە کی تر: (چۆن دەبی لە سەر چەند قوتابیە کی یاسا بە زین هەموو قوتابخانە کە سووکایە تی پی بکریت؟!)

بە پپۆہ بەر: (سەرە تا بزانه چەند قوتابیە ک نی یە ، بە لکو ژمارە یە کی زۆرە لە قوتابی ، دووہ م حەز نا کە م وشە ی سووکایە تی بو ئەم کارە بە کار بهیئنی ، چونکە پپگایە کی تر شک نابەین یاسا شکینە کانی پی بناسینەوہ جگە لە پشکنین)

پاز: (ئەو کارانە چین ناوی یاسا بە زینی لی نراوہ؟)

بەپۆئەبەر لە سەر مێزێک عەلاگە یە شتی سەیر و سەمەرە ی هەلپشت و وتی:
(ئەم شتانە لە پۆلەکە ی ئەو دیو گیراون: خەنجەر بۆکس - پاکەتی جگەرە -
ئەلقە و ئەنگوستیلە ی زیڕ - کاسیتی گۆرانى - وینە ی کچە ھونەرمەندە جیھانى
یەکان - تەزبێح - زنجیری دەست و مل - چەقۆ - دەرنەفیز - دەستە یە
دۆمینە ، پاشان زەرفیکی بەرز کردەو و وتی: (مەپرسن چی لەم زەرفەدایە)
زۆربە ی قوتابیان: (چی لەو زەرفەدایە؟!)

بەپۆئەبەر: (من وتم مەپرسن ، بەلام با بزائن ناو ئەم زەرفە گۆشاریکی
سیکسی یە کە ھەرچی ئابرو غیرەت و مرۆقبوونە تیا ی دا نییە ..)
قوتابی یە قۆشمەکە: (مامۆستا بۆ نیشانمان نادە ی بۆ ئەو ی ھەریەکە و
تفیکی تی بکەین...)

پیکەنین بە پووخساری بەپۆئەبەرەو دەبینرا ، بەلام بۆ نیشانمانی ھەیبەت
و دەسەلاتی ئیدارە بە پەلە ئەو وەشی لە پووخساری دا سەپەو و وتی: (بە رای
ئێو ئیدارە قوتابی ناچار بە پشکنین دەکات ، یان قوتابی ئیدارە ناچار
دەکات؟!)

پۆلەکە بێدەنگ بوو ، کەسیک نەبوو بتوانی وەلام بداتەو ، چونکە ئەو
شتانە ی لە پشکنیندا گیرا بوون ھەندیکیان بۆ قوتابی و قوتابخانە ناشایستە
بوون ، یەکیک لە یاریدەدەرەکان قەلەمیکی سوورای لە گیرفانی قوتابی یەکی
کورددا دەرھینا و ھەر زوو بە زوو لە ناو لەپی دەستیدا ونی کرد ، بۆئەو ی
قوتابی یەکانی تر پی ی نەزانن...

بەپۆئەبەر وتی: (ئیمە لە ئێو پرسیار دەکەین : بۆ دۆزینەو ی ئەم دیاردە
دزیوانە جگە لە پشکنین پیگایەکی تر پی شک دەبەن ؟)
راز: (بەلی...)

بەپۆئەبەر بۆ دانیشتنەو ھەرمووی لە ھەموو قوتابیان کرد و پاشان پووی
کردە " راز " و وتی: (ئەو پیگە یە کامە یە؟!)

پاز: (پەرۆەردە و پۆشنبیرکردن و تیگەیانندن...)

بەرپۆەبەر: (بە پای جەنابت ئیمە بە کاری پەرۆەردە و پۆشنبیرکردن هەل
نەستاوین؟!)

پاز: (ئەگەر پەرۆەردەیهکی دروست و پڕۆسەیهکی پۆشنبیری فرە پەهەند
بوونی هەبوایه ناوەندی خویندن وەك دەلالخانەیی لی نەدەهات ، مامۆستا گیان
ئەو شتانەیی بەرپۆت لە ناو ئەو عەلاگە و زەرفەت ناو شتی ناوەندی خویندن
نین ، ئەوانە کۆمەللە شتیکن لە دەلالخانە دەفرۆشرین ، ئیستا من پرسیارەكە لە
بەرپۆت دەكەم: ئیمە لە دەلالخانەدا ئین لە ناوەندی خویندن دا؟!)

بەرپۆەبەر هەندێ بە تورپیی یهوه: (ئێرە ناوەندی خویندنە ، گەر مرۆقی
بەرەلا و بێ سلوك نە یگۆرن بۆ دەلالخانە)

پاز: (مامۆستا گیان ، كەوابوو پەرۆەردەیهکی دروست بوونی نییە ، بۆیە
ئیمەیی خویندکاران ئەو جۆرە پەفتارە دزیوانەمان لی دەوێشیتەوه)

بەرپۆەبەر هەندێك بە تورپیی یهوه : (بە پای بەرپۆت دەبی چی بكهین؟)

پاز: (مامۆستای بەرپۆت ، دەبی ئیمە ئەو پرسیارە لە ئیوه بكهین ، چونكە
ئیمە خویندکارین ، ئیوه ئیدارە و مامۆستا ، ئیمە ناکاملین ، ئیوه تەواو و کامل
، ئیمە نارۆشنبیر ، ئیوه زانا و پۆشنبیر...)

بەرپۆەبەر: (ئیمەیی مامۆستا كە دوینی قوتابی بووین مامۆستاكانمان هەر
بەم جۆرە پەرۆەردەیان دەکردین ، هەمووشمان مامۆستا و كەسی چاك و
هەلكەوتوومان لی دەرچوو...)

پاز: (مامۆستا گیان ، سەردەمی ئیمە سەردەمیکی ترە ، بەرپۆتان باشتر
دەزانن پەرۆەردە وابەستەیی كات و سەردەمە ، ئیوه جۆریك لە پەرۆەردەتان
پۆیست بوو و ئیمەش جۆریکی تر، ئەو پەرۆەردە و شیوازەیی جارن بۆ ئیوه
شیاو بوو ، بەلام ناتوانی بۆ ئیمە لە ئاستی پۆیست دا بیت)

به پړوه بهر: (یاسا و رینموونی قوتابخانه کان چی داوا بکات ئیمه وا ده کهین و ناتوانین لی لا بدین)

راز: (دهرانم میتودی پهرودره به تهنه به پریزت ناگورپیت، به لام ئیوهش به ئهرکی سهر شانی خوتان سهروی خوتانی لی ئاگادار بکه نه وه ، به لکو له چه ند لایه که وه فشار دروست بییت و وه زار ه تی پهرودره پید اچوونه وه یه کی ستراتیژی پهرودره و فیرکردن بکات)

به پړوه بهر و یاریده دهره کان پوله که یان به جی هیلا و به دواي ئه واندا زهنگی پشوولی درا...

عه سری هه مان پوژ هه موو براده ران له باخه که ی مالی " راز " کوبوونه وه ، هه ریه که و ده قی پوله که ی خوی له چه ند لایه پره یه کدا نووسی بوه وه ، " یوسف " نووسه ری کورته شانوکه بوو ، به دهره یانی شانوگه ریه که هه لده ستا و پوولی که رویشکیشی ده بینی...

" راز " پوولی بولبول ، " جوتیار " پوولی گاجووت و " پاوژ " پاساری و " شاروخ " یش ده وری که له شیر ی ده بینی... تهنه براده ریکی تازه ئه مپو به شداری کرد بوو " سه یوان " بوو که پوولی قالاوی پیدرا بوو...

ماوه ی " دوو " کاترمیری سهرقالی پپوچه بوون ، کاتیکی خوش و به تام بوو ، وایان ده زانی چه ند ساتیکی که م بووه

مروقه که بیر له زه مهن ناکاته وه ئارام و خاموشه ، دژوارترین سات ئه و ساتانه یه مروقه ههستی به زه مهن بو دروست ده بییت و ده یه وی خیرا به سهریدا گوزهر بکات ، فه راموش کردنی زه مهن له بیر کردنی ئازاره کانه ، ئازار مروقه ده گیرپته وه ناو خوی و ههستی به زه مهن لا دروست ده کات ، گه پانه وهش بو ناخی خو ئازاریکی گه وره یه .. بو؟ ژیان ی راسته قینه ئه و ژیانیه مروقه له گه ل خویدا و له ناو خویدا ده ژی ، ژیان له دهره وه ی خو وه هم و ئه ندیشه یه ، پوو به پوو بوونه وه ی راسته قینه ئازار به خشه ، له کاتیک دا ئه سپی خو تاودان له وه هم و خه یالدا چیژیکی گه وره له ئامیز ده گریت...

مه‌رگ گه‌وره‌ترین ئازاره ، چونکه مه‌زنترین حه‌قیقه‌ته ، ژیان (ژیانی دهره‌وه) ئه‌ندیشه‌یه‌کی گه‌وره‌یه ، بۆیه جیگه‌ی تیر کردنی حه‌ز و ئاواته‌کانی ئیمه‌یه ، ئه‌گه‌ر ملکه‌چی ئه‌و لۆژیکه‌ ببین که ده‌لی: له پشته‌ی هه‌موو ئازاریکه‌وه چیژ و له‌زه‌تیکی گه‌وره‌ حه‌شار دراوه ، هه‌ر به‌و پی‌ودانه: له دوو تووی ی هه‌موو خوشیه‌یه‌ کدا ئازاریک له‌گه‌لمان سه‌ره‌تاتکی ده‌کات ، له پشته‌ی ئازاره‌کانی بوونه‌وه جیهانیکی ئارامی به‌خش چاوه‌پوانمان ده‌کات و له ئاسۆی له‌زه‌ته وه‌همیه‌یه‌کانه‌وه شالۆی ئیش و ژان هیرشمان بۆ ده‌هینن...

ئازاره‌کانی بوون ئه‌و ساتانه به‌رجه‌سته ده‌بن که مرۆف هه‌ست به‌ بوونی خۆی ده‌کات... هۆشیاری به‌ خۆ له "له خۆ پامان" ه وه سه‌ره‌هه‌ل ده‌دات ، "له خۆ پامان" خۆ کردنه به‌ بابته (ئۆبجیکت) ، خۆ کردن به‌ بابته په‌ی بردنه به هه‌موو ئه‌و ده‌هلیزانه‌ی ده‌روونی خۆ که چه‌ندین ساله له به‌ر تاریکی و ترسناکی که‌م که‌س وێراویه‌تی پوویان تی بکات ، که‌شف کردنی ئه‌و ده‌هلیزانه دۆزینه‌وه‌ی شاراوه‌کانی مرۆفه، ئاشکرا کردنی ئه‌و شاراوانه‌ش مرۆف به حه‌قیقه‌تی خۆی ئاشنا ده‌کات ، ده‌رکه‌وتنی ئه‌و حه‌قیقه‌ته ته‌واو پیچه‌وانه‌ی ئه‌و که‌سایه‌تی یه وه‌همیه‌یه‌ خۆمان و کۆمه‌لگه‌ دروستمان کردوه و نه‌خشاندوو‌مانه ، ئه‌م دژایه‌تییه‌ی نیوان ناوه‌وه و دهره‌وه ده‌بیته مایه‌ی پووخاندنی که‌سایه‌تی دهره‌وه‌ی مرۆف و سه‌رکه‌وتنی که‌سایه‌تی ناوه‌وه که که‌سایه‌تی راسته‌قینه‌یه ، لی‌ره‌وه دوو جوړ ئازار سه‌ره‌هه‌ل ده‌دات : ئازاری دژایه‌تی ناوه‌وه و دهره‌وه له‌لایه‌که‌وه و ئازاری دا‌پووخانی که‌سایه‌تی دهره‌وه له‌لایه‌کی تره‌وه...

ده‌ره‌ینه‌ری کورته‌ شانۆکه (یوسف) ده‌یویست هه‌موو ئه‌کته‌ره‌کان به‌هینیه‌ ژیر ده‌سه‌لاتی خۆیه‌وه و به‌و جوړه پۆله‌که‌ ببینن که ئه‌و وینای کرد بوو ، ئه‌کته‌ره‌کانیش هه‌ریه‌که‌یان به‌ پۆلی خۆی ده‌یویست به‌و جوړه ده‌ور ببینی که خۆی ده‌یویست و له‌گه‌لی هه‌ماه‌نگ ده‌بوو ، هه‌ردووش (ده‌ره‌ینه‌ر و ئه‌کته‌ر) له چوارچیوه‌ی ئه‌و کورته‌ شانۆیه‌ ده‌رنه‌ده‌چوون که نووسه‌ره‌که دیاری کرد بوو...

لە یەك شاتۆدا سى دەسەلات مەملەتلىكى لەگەل يەكتەردا دەکرد : دەسەلاتى شاتۆنوس ، دەسەلاتى دەرھەتەرى شاتۆ ، لەگەل دەسەلاتى ئەكتەر ، بە ھەر سىكىيان وینەيەكى زیندوویان خولقاند بوو...

" یوسف " خاوەنى ھەر سى جۆرە دەسەلاتەكە بوو: خۆى شاتۆكەى نووسى بوو ، خۆشى دەرھەتەرى شاتۆكە بوو ، وەك ئەكتەرىكىش پۆلى " كەرویشك " ى دەبینى ، ئەو مومارەسەى دەسەلاتى خۆى لە سەر خۆى دەکرد ، وەك نووسەرێك " یوسف " دەرھەتەرى شاتۆكەى ناچار دەکرد بە پابەند بوون بە ئاراستە و چوارچۆیەكى تاییەتەو ، وەك دەرھەتەرىش " یوسف " ئەكتەرى ناچار دەکرد بە نمایش کردنى پۆلیك كە دەرھەتەرى ى حالى بوو بوو...

كەسى " یوسف " ئەو پانتاییەكە ھەر " سى " ھیزەكە (ھیزی نووسەر ، ھیزی دەرھەتەرى و ھیزی ئەكتەر) تايیدا كۆ دەبنەو و دەكەونە مەملەتیو ، ھەرسى " یوسف " كە یەك " یوسف " ، یەك " یوسف " كەش سى " یوسف " ، " یوسف " ھەم تاكە و ھەم كۆ ، بەلام لە پشتى ئەو چەند جۆرە " یوسف " وە " یوسف " يك ھەيە ئیدارەى مەملەتی " یوسف " كە كان دەكات ، تاویك " یوسف " ى نووسەر بە ھیز دەكات ، دەمێك " یوسف " ى دەرھەتەرى بالادەست دەكات ، ھەندى كاتیش ویست و توانینی " یوسف " ى ئەكتەر دەردەخات...

لە بى ناوی دنیاى ئەدەبەو " یوسف " جیلو دەكات و كورتە شاتۆیەك دەنوسیت و ناوی دیتە نیو ناوانەو ، جیلو کردنى دوو ھەستەنە بە دەرھەتەنى كورتە شاتۆكە ، جیلو ى سییەم پۆلى ئەكتەر بینینی ، ئەو (یوسف) لە دنیاى خامۆشى و بى ناویەو بەو سى جیلو کردنە خۆى بە دەرەو ى خۆى ناساند...

بۆچی " یوسف " دەیەوى خۆى بناسینی ؟

ئەدەب و ھونەر وەکو ھیزیکى شاراوہ لە ناخى ئەودا پەنگى خواردۆتەوہ ،
 لەگەڵ رەخسانى زەمینە و ھاتنى وەرزی ئەدەب دا ھیزە شاراوہکە لە شیوەى
 شیعەر و پۆمان و چیرۆک و شانۆدا خۆى نمایش دەکات و دیتە دەرەوہ ، ھەز و
 توانایەك لە " یوسف " دا بوونی ھەيە کە ھیزی شاراوہى ئەدەب بۆ شاکارە
 ئەدەبیەکان دەگۆریت ، ئەو ھەزە بریتی یە لە " ھەزى خۆناساندن " ، لەوانەيە
 ئەو ھەزە لە چەندین شوینەوہ سەرچاوەى گرتبى : سەرچاوەيەك دەيەوى " یوسف " -
 وەك مرقیك - لە ناو برادەرەن و ھاوڕەگەزەکانى دا بالائىترین و
 بەھیزترین کەسایەتى بىت ، سەرچاوەيەكى تر دەيەوى " یوسف " لە جوانى و
 بەھرەکانى خۆى بە دەور و بەرى ببەخشیىت ، دواھەمین سەرچاوە ئەوہیە " یوسف " شاکارە
 ئەدەبیەکانى دەکات بە ئاوینەيەك و دەيەوى وینەى ناوہوى
 خۆى تیا دا ببینیت ، ئەو دەيەویت پەنھان و تاریکییەکانى ناوہوى خۆى بە
 نوورى ئەدەب رۆشن بکاتەوہ و لى راپامینى ، خۆ بینین لە ئاوینەدا چىژیکى
 تايبەتى ھەيە

دواى تەواوکردنى پڕۆقەکیان سەر و شەربەتیان تۆش کرد و خواحافیزیان لە
 " راز " کرد و پۆیشتن ...

سبەینى لە قوتابخانە لەگەڵ مامۆستای " ھونەر " باس و خواسى کورتە
 شانۆکەیان کردەوہ و داویان لى کرد لەگەڵ ئیدارەدا باسى بکات و مۆلەتیان بۆ
 وەربرگیت تاکو بتوانن کورتە شانۆکە لە ھۆلى قوتابخانەکە نمایش بکەن ...

چەند پۆژیک بە خویندن و پۆتىنى قوتابخانەوہ خەرىک بوون و " راز " بۆ
 ھاتنى شەوى ھەينى و سەردانى مالى خالى بە پەرۆش بوو ، پۆژى پینچ شەممە
 دواى گەرپانەوہى لە قوتابخانە لەگەڵ داپیرە دەربارەى چوونیان بۆ مالى خالى
 گفتوگۆیان کرد ، داپیرەى دەيوت : (کورم من لە میژە نەچومەتە مالى خالت ،
 دەبى بمبەى بۆ بازار و دیارىی بۆ " سیبەر خان و لاڤە " گیان بکرم)

راز : (داپیرە گیان ، پیویست بەوہ دەکات؟!)

داپیرە : (بەلى ، پیویست دەکات)

هەردوو بریاریان دا عەسرەکەى بچنە بازار و داپیرە دیاری یەکانى خۆى
بکړى و هەر له ویوه بچنە مالى مامۆستا ئەحمەد (خالى پاز) .

" سیبەر خان " بۆ میوانداری داپیرە و " پاز " زەحمەتى بەر خۆى دابوو ،
سفرە و خوانیكى جوان و پازاوهى - شایسته به میوانه‌کان - ئاماده کرد
بوو... .

مامۆستا " ئەحمەد " و خیزانى و " لاڤە " ى کچى بە گەرمى بە خیر هاتنى
" پووره فاتم و پاز " یان کرد و به عاده‌تى جوانى خۆى مامۆستا " ئەحمەد " تا
دانیشتنى سەر سفرەش خۆشهاتنى میوانه‌کانى دووبارە دەکرده‌وه... .

له سەر سفرە پووره " فاتم " پووى کرده " سیبەر خان " و وتى: (به...
به... له م سفرە پر و پازاوهیه ! دەستى کچى شیرینی خۆم " سیبەر خان "
خۆش بیّت...)

سیبەر خان: (زۆر به خیر بین دایه گیان ، شایسته‌ى پووى به پیزتانی نى یه)
پووره فاتم: (وا مه‌لى کچى خۆم ، له خودا به زیاد بیّت له هیچى که م نى یه
، ته‌نها شوکرى ناز و نیعمه‌تى خودای ده‌وى) ، پاشان پووى له مامۆستا "
ئەحمەد " کرد و وتى: (مامۆستا ئەحمەد ، " سیبەر خان " دەرسى چیشیت لى
نانى نه‌خویندوو و ئەو هه‌موو خواردنه به تامه‌شى ئاماده کردوو...)

پووره " فاتم " به و قسه‌یهى مه‌به‌ستى له قسه‌کەى پيشوترى مامۆستا
" ئەحمەد " بوو که له میواندارییه‌کەى مالى پووره " فاتم " دا به " سیبەر خان "
ى وت : پيوسته وانه بۆ چیشیت لی‌نان لای پووره " فاتم " وەر بگریت... .

مامۆستا " ئەحمەد " به پیکه‌نینه‌وه: (ئەو هه‌موو جارەى ئیمه‌ دیننه لای
ئيوه و تو و " سیبەر " دوو به دوو قسه و گفتوگو ده‌که‌ن جگه له وانه وەر گرتن
ده‌بى چیتر بیّت ؟ !)

سیبەر خان: (کچ له دایكى خۆیه‌وه ده‌بى هه‌موو شتیكى باش فیر بیّت)

راز: (خالّه تکا ده کهم وهك جاری پيشو خۆت تووشی دادگا و گه مارۆی ئابوری ده که یه وه ، ئه وه نده له خالۆژنم مه خوینه)

مامۆستا ئه حمه د: (کوپم ، تازه من ته سلیمی خالۆژنت بووم ، خودا ره حمی خۆی به تۆ بکات)

" راز و لاقه " هه ردوو سه ریان داخست و به خواردنه که وه خۆیان خه ریک کرد و قسه تویکل داره که ی مامۆستا " ئه حمه د " یان تیپه پاند....

پووره فاتم: (ئیشه لا کچی جوانم " لاقه " گیانیش له ره وشت و سه لارییدا ده چیته وه سه ر دایکی)

سیبهر خان: (مرقۆتا مردن پیویستی به مامۆستا هه یه ، من ئه وه نده ی له دایه " فاتم " سوو دم وه رگرتوو ه ئه وه نده خویندن و کتیب وانه ی دانه داوم)

هه موو ئه م قسانه له پشتی یه وه ماناو مه رامیکی هه شار دابوو ، قسه کان هه زی " مامۆستا ئه حمه د و سیبهر خان و پووره فاتم " ی بۆ ژنه یانی " راز " و میرد کردنی " لاقه " نیشان ده دا... دیاره ته نها که سیك به شایسته ی " راز " ی بزنان " لاقه " ی کچه خالی " راز " ه....

" لاقه و راز " له قسه کان حالّی ده بوون ، بۆیه ناو به ناو شه رم دای ده گرتن و به ته نها بزه یه ک هه لۆیسته که یان ده گوزه راند....

به درێژایی دانیشتنی سه ر سفره یان ته نها جارێک چاوه کانی " راز " له چاوانی " لاقه " گیرا و هه ر زوو به زوو له یه کتر هه لخلیسکان و سه ریان داخسته وه....

" ئالان " که قسه و بیر کردنه وه ی له مندا ل نه ده چوو داوای له " راز " کرد په رداخی پیپسی بۆ پر بکات ، که له ده ستی " راز " ی وه رگرت پی ی وت : په رداخی کیش بۆ " لاقه " پر بکات ... " راز " یش به هه ندیک شه رمه وه په رداخیکی تری پر کرد و ویستی له پیگه ی " ئالان " ه وه به لاقه ی بگه یه نیّت ، به لام ئالان بۆ شه رمه زار کردنی لاقه – فیلبازانه – پووی کرده " لاقه " و وتی : (له ده ستی بگه ره ، بۆ تۆی تی کردوو ه)

"لاڧە" بە چاویکی کەمێک پقاوییهو بەرانبەر بە "ئالان" دەستی بو
پەرداخە کە درێژ کرد...

باش بوو ئەم گەفتوگۆیە نیوان "پاز و ئالان و لاڧە" لە کاتیکی دا بوو
مامۆستا ئەحمەد و سیبەر خان و پوورە فاتم "سەرقالی قسەکردنی خۆیان
بوون...

دوای چا خواردنەو، کاتی خویندنی "لاڧە و پاز" هاتە بەرەو، لە پاستیدا
لە پال پی خویندنی "لاڧە" لەلایەن "پاز" ه و مەرامیکی تر حەشار درابوو،
مامۆستا ئەحمەد و سیبەر خان "دەیانویست لێک نزیک ببەو و تیگەیشتن لە
نیوان ئەو دووانەدا پەیدا ببی و خۆیان بگەنە ئەو ئەنجامە کە ئایا دەتوانن
ژیانیکی پیکەو دەروست بکەن یان نا...؟ دانیشتنی "لاڧە و پاز" لە ژووری
کتیبخانە کە مامۆستا "ئەحمەد" دا بوو کە تا پادەیهک لە هۆلی
دانیشتنە کە یان دوور بوو...

دوای نیو کاتژمێر لە خویندن دیار بوو "لاڧە" حەز و توانای گۆی گرتنی
نەما بوو... هەردوو پیاوان خۆش بوو باسیکی تر جگە لە خویندن بە نیوانیاندا
گۆزەر بکات...

پاز: (مامۆستا کانتان چۆن؟)

لاڧە: (هەندیکیان زۆر زیرەکن، هەشیانە بەو جۆرە نی یە)

پاز: (مامۆستایان تێدایە بتوانی بە ژیان ئاشناتان بکات؟)

لاڧە: (لە مەبەستت ناگەم...)

پاز: (هەیانە بتوانی لە چوار دیواری وانە و مەنەج دەربچیت و ئەوێ مروڤ
تینووێ قسە ی بکات؟)

لاڧە: (بەلێ، مامۆستای میژوومان تا پادەیهکی زۆر پۆشنبیر و بە توانایە،
زۆر شتی ورد و بە تاممان لە میژوو بۆ باس دەکات)

پاز: (یەکیک لە قسەکانیت لە بیر ماو؟)

لاڤه: (هه موو جارێ ده لێ: دانه به دانه ی مرۆڤه کان میژوونوس بن ئه و جا میژوو پاست و دروست ده نوسرێته وه ، هه مرۆڤێك میژوویه كه ، له بیركردنی ئه و میژووه یاخود ئه و مرۆڤه گهر دێك له گهر ده كانی جهسته ی میژوو له بهین ده چێت ، یاخود ون ده بیئت ، له وێشه وه پاستیهك له راستی یه كان زینده به چال ده كرێت...)

راز: (به راستی وتهیه کی قوول و مهزنه ، ئه و مامۆستایه شایسته ی ئه وه یه قوتابی جوان گوێ ی بۆ بگری و دروست لێ ی حالێ بیئت ، ده توانم سهردانیکی بکه م؟)

لاڤه: (نازانم ، با پرسێ پێ بکه م... ئه و مامۆستای ئافره ته پیاو نییه)
راز: (هه رچیه یك ههیه ، من ئه قل و بیر ی ئه و ده دوینم و ئیمه فیرخوازین و ئه وانیش مامۆستا...)

لاڤه بۆ دوورخستنه وه ی " راز " له داوایه که ی وتی: (ئا... به راست ئیوه له گه ل مامۆستا کانتان چۆن؟)

راز: (به راستی - وهك سوهراب ده لێ - "باشترن له ئاوی پهوان" ، مامۆستا کانی ئیمه بۆ سارای دل و فیکرمان بارانی لیژمه ن ، خۆزگه خویندن له قوتابخانه که ماندا بیست سال ده بوو)

لاڤه: (هه موو مامۆستا کان پیاون؟)

راز: (تیکه لێ) پاش بێدهنگیهك ("لاڤه " تۆ بۆ خۆت چۆن له ژیان گه یشتووی؟)

لاڤه: (لای من ژیان مانووبوون و کۆشانیکه ده بی پوو به پوو ی ببینه وه ، عیشقیکه ده بیئت به بالای دا سه ر بکهوین ، سه فه ریکه ده بی خۆمانی بۆ ئاماده بکهین ، دایکیکه ده بی به حورمه ته وه سه یری بکهین ، وهك تۆ ده لێ ی ئاوێکی پهوانه پیویسته له تینویتی دا بینی لێ بگرین ، که شتی یه که سوارمان ده کا و له به ندهر و دورگه جیا جیاکاندا دامان ده به زینێ ، ئاوینه یه که ده بی حه قیه ته ی

پی ناگهین ، مانگه شه ویکه په له هه وره چلکنه کان ناو به ناو لیمان تاریک ده کهن ، ژیان ئه م ساته یه من و توی پیکه وه گری داوه ، ئه و هه زه یه من و تۆ ده خاته په نایه که وه و هه ز ناکه یه که سی سی یه م پوومان تی بکات ، ئه و شهرمه قووله یه به رانبهر به یه کتر هه لمان گرتووه ، تاسه و تینویتییه که عاشقیك بۆ مه عشوقه که ی هه یه تی...

پاز - به سه رسامیه وه - : (به سه ، راوهسته ... بۆ خاتری خودا تۆ چیت ؟! تۆ کییت ؟! تۆ مروقی قسه ده که ی یان فریشته یه ک ؟! تۆ که ی "لاقه" ییت ؟! لای من "لاقه" کچیکی ساده و ساکار بوو ، ئیستا ئه م گشته حیکمه ت و مانا قوولانه له کوپوه ده هیئی ؟ ئه ی هاوار من له هیچ نه گه یشتووم ! نزیکترین کهس به من "لاقه" یه و تاکو ئیستا نه م ناسیوه ، نزیکترین کهس به من دوورترین کهس بووه ...)

لاقه : (تۆ بۆ من سه رچاوه ی مانا و حیکمه تی ، به چاوانیش نه م توانیوه ئه وه ی لامه به رانبهرت بۆت ده ربهرم ، بی باکی تۆ زۆری ئازار داوم ، به لام دانم به خۆم دا ده گرت و چاوه پروانی ئه و ساته بووم که قسه له نیوانماندا دروست ده بییت ...)

پاز : (من هیچم پی ناوتریت ، ههسته بچینه وه لای ئه وان)

لاقه : (ئه مه ش جوړیکی تر نی یه له بی باکی ؟!)

پاز : (بهرگه ی قسه کانت ناگرم ، ده ترسم ئه وان به حاله بزانن)

هه ردوو هه ستان و گه رانه وه بۆ لای "پووره فاتم و ماموستا ئه حمه د و سیبهر خان"

"پاز" رهنگی زهرد هه لگه رابوو ، کپی و بی دهنگیه که به سه ریدا داباری بوو ، زهنگی قسه کانی "لاقه" له گوئی دا ده زرنگایه وه ...

ئه و شه وه هه رچه ند ماموستا "ئهمه د" به سه رهات و نوکته ی خوئی ده گیرایه وه "پاز" حاله ته که ی نه ده رهویه وه و بهری نه ده دا ، ناو به ناو بۆ پازی کردنی ماموستا "ئهمه د" بزد ...

بەلام ھەر زوو بە زوو ئەویش بالی دەگرتەو و لیو و شک ھەلھاتووەکانی بەجی دەھیلا...

تا درەنگانیکی شەو مانەو و بەیانی لەگەڵ خۆرھەلاتن "راز" و داپیرە ی بۆ مالاو و گەرانەو...

ئەو پۆژە دەستەخوشکی دێرینی داپیرە "نەسرین" خان سەردانی داپیرە ی کرد ، "نەسرین" خان بەرپۆوەبەری قوتابخانە یەکی ناوەندی کچان بوو ، ھاوێل و خۆشەویستی سەردەمی مندالی پوورە "فاتم" بوو ، ئەو چەند ھەفتە جارێک بە سەردانی پوورە "فاتم" دەھات و پۆژیک تا ئیوارە پیکەو دەمانەو و ھەرچی یادەو وەری و قسە ی خۆشی جارنە دەیانھێنا یەو بەر یاد ، ئەم جارە یان "نەسرین" خان باسی سەردەمی زانکۆ ی خۆی بۆ پوورە "فاتم" کرد ، خۆشییەکانی سەردەمی گەنجی دەھێنا یەو بەر ھەست ، لە درێژە ی باسە کەیدا ناوی یەک بە یەکی ئەو کۆر و کچانە ی دەھێنا لە کۆلیژە کە ی ئەودا بوون و ئیستا ھەندیکیان مردوون و ھەندیکیان نەخۆش و کەمیان ھە یە بە دەردی پیری یەو گرفتار نەبوو بیّت ، لە ناو ئەو کەسانە دا باسی گەنجی کرد بە ناوی "موھتەدا" و وتی (ئەو گەنجە "چوار" سال لە یەک کۆلیژدا بووین تەنھا ھەلە یەکم لی نەبینی ، مۆقیکی دامەزراو بوو، کەسیکی زانا و پۆشنبیر بوو ، ھەموومان لیی بە ھەردەمە ند بووین ، دیار بوو لە خانە وادە یەکی دەوڵە مە ند و ناودار بوو، لیی ناشارمە و بە ڕەوشت و ئاکاری سەرسام بووم ، ھەزم دەکرد زیاتر بچمە ناو ناخی یەو ، لە ھەموو کەس زیاتر لی نزیك بوومە و ، زیرەکی و بلیمە تیە کە ی بیۆنە بوو ، لە کەمترین ماو دە دا بە زانستە کە ی کیشی دە کردی و ھەزرت دە کرد ھەموو گیانت بکەیت بە گوی و سوودی لی ببینی ، من لە گەل ھاوسەری ڕەحمە تیمدا کە ئەو کات پیکەو قوتابی زانکۆ بووین بریاری ھاوسەرگیرمان داوو ، ئەلقە ی دەستگیرانیم لە دەستدا بوو ، "موھتەدا" نزیکبوونە و لە ڕادە بە دەرە کە ی منی بە باش نە دە بینی ، پۆژیک من و دەستگیرانە کە می بانگ کرد و پیاسە یەکی پیکردین و باسی خۆشەویستی و وەفاداری و چۆنییەتی دروست کردنی خیزانی بۆ کردین ، تا ئەو کاتە باسی لەو جۆرە مان نە بیست بوو ، ئیمە بە جۆریکی تر سەیری ژیان و خیزان و خۆشەویستیمان دە کرد ، لەو باسە و تەگەشتنمان بە تەھە ، گەدا ، لە ماو دە ،

"سی و پینچ" سالی هاوسه رداریماندا بۆ ته نها جاریکیش دلی یه کترمان نه پره نجاندا ، هه موو جاریک قسه کانی "موهته دا" مان ده هیئایه وه یادی خۆمان و گور و تینی به ژیانمان ده به خشی ، نازانم ئه و گه نجه چی لیّهات و پرووی له کوئی کرد ، من دلنایام ئه و مروقیکی مه زنی لیده رچوو ، به لام نازانم که وته چ سووچیکی ئه م ژیانه وه؟!)

پووره فاتم: (چیم بۆ ده که ی ئه گه ر هه والی ئه و مروقهت پی بدەم؟)

نه سرین خان: (شوخی ده که ی یان به راسته؟!)

پووره فاتم (به راستمه)

نه سرین خان (چۆن ده یناسیت؟! ئه و له کوئی و ئیستا چی ده کات؟)

پووره فاتم (من له ریگه ی خاله "مه ولود" ه وه ناسیومه ، ئه ویش له ریگه ی پیرانه وه "موهته دا" ی ناسیوه)

نه سرین خان ("ریگه ی پیران"؟! مه به ستت چی یه؟)

پووره فاتم (ئه و "پیر" ه ی خاله "مه ولود" ی په روه رده کردوو له دوا ی مه رگی خوی "موهته دا" ی پی ناساندوو)

نه سرین خان: (یانی ئیستا "موهته دا" یه کیکه له پیران؟)

پووره فاتم (ئه و عاریفیکی مه زنه و له و مه یدانه دا که سی پیناگات)

نه سرین خان (ئیستا له کوئی ده ژی؟)

پووره فاتم (له گوندیکی نزیک سهر سنووره)

نه سرین خان (تو بینیوته؟)

پووره فاتم (به لئ ، چهند جاریک له گه ل خاله "مه ولود" سهر دانم کردوو)

نه سرین خان (من ده توانم بیبینم؟)

پووره فاتم (ده بی پرس به خاله "مه ولود" بکه م)

نه سرین خان (زۆرم پیخۆش ده بیئت ئه گه ر پیکه وه بچین سهر دانیکی بکه ین)

پووره فاتم (جوابت لی ده گێرمه وه)

بەشی چوارەم
و
کۆتایی

پۆژیکی ههینی "راز" بیانویهکی بۆ داپیره هینایهوه و له مالهوه بهره و
ئهشکهوتی پیره میرده که بهرێ کهوت ، ئه مجاره یان پیره میرده که له ناو
ئهشکهوته که دا چاوه پوانی ده کرد که "راز" ی بینی وتی: (هاتی؟)

راز: (به لێ ، هاتم ... هاتنم به دهستی خۆم نی یه ، سه لام...)

پیره میرده که (سه لام...)

دوای که میك پشوودانی "راز" پیره میرده که دهستی به گێرانهوهی
داستانه که کرد: ("ئادۆ" له جهنگه له که دا ژیا نی به سه رده برد ، له دهروونی
خۆی دا ههستی به غوربه تیکی قوول ده کرد ، ئه و ته نها بوو ، هاوشیوهی خۆی
نه بوو ، له بن دار خورما یه کدا خهوی لی کهوت... دوای خهویکی قوول به ئاگا
هات ، به لام چی بینی؟! که سیکی هاوشیوهی خۆی ، به بینینی ته می غوربه ت
له ناخیدا رهویه وه و به بی قسه لی ی نزیك بوویه وه ، لی ی پاما ، ئه ویش به
سه رسامیه وه سه یری "ئادۆ" ی ده کرد ، کاتیك "ئادۆ" لی ی نزیك
ده بوویه وه ئه و ده ست و لاقه کانی به ده وری خۆیدا گرمۆله ده کرد ، ترسی ئه و
بوونه وه ره چه زی نزیك بوونه وهی له لای "ئادۆ" زیاتر کرد ، زۆتر لی ی نزیك
بوویه وه ، ئه ویش زیاتر خۆی گرمۆله ده کرد...

"ئادۆ" له ته نیشتییه وه دانیش ت و به ترسیکی زۆره وه دهستی چه پی له
گه ردنی ئه و ئالاند ، ئه ویش خۆی هاویش ته ئامیزی "ئادۆ" ، تیر تیریه کتریان
گووشی ، چه ز و تاسه ی "ئادۆ" پاراو بوو ، ئارامیه کی قوول به سه ریاندا
داباری ، ههستی خۆشه ویستی و ئولفه ت که وته نیوانیا نه وه ، "ئادۆ" لی ی
پرسی ناوت چی یه ؟ ئه ویش وتی ناوم "ئاوا" یه ، ئه ی تۆ ناوت چی یه ؟

ئادۆ: (ئادۆ... ناوم "ئادۆ" به)

" ئادۆ و ئاوا " له ژيانی پر له تام و له ززه تی جهنگه لستان دا نو قم بوون ، شهوانه دهستیان ده ئالانده گهردنی یه کتر و لی ی دهنوستن ، سه رما و گهرما له و دارستانه دا نه بوو ، به یانیان زوو له خه و هه لده سان و گه شتی دارستان و پنینی به ری داره کانیان ده ست پی ده کرد ، ده گه پان و به ری داره کانیان به پی ی حه زی خۆیان ده کرده وه و ده یانخوارد ، ئه وان مالیان نه بوو ، خواردنیان کو نه ده کرده وه و له هه ر جیگه یه کدا شه ویان به سه ردا به اتبایه خۆیان له یه کتری ده ئالان و دهنوستن ...

پۆژیک " جابۆ " سه ردانی کردن و سه لامی پادشای مه زنی پی گه یاندن ، " جابۆ " پی ی وتن : خواردنی هه رچی به ر و میوه ی ئه م دارستانه یه ره وایه ته نها یه ک دره خت نه بیّت ، پادشای گه وره فه رمانی داوه نابی له و دره خته بخۆن ، چونکه خواردنی ده بیّته هۆی ژيانی تال و کویره وه ری ...

داواکه ی پادشای گه وره به نه خواردنی به ری ئه و دره خته - که " جابۆ " پیی راگه یاندن - جیگه ی سه رنجی " ئادۆ و ئاوا " نه بوو ، چونکه دره ختگه لیکی به ردار ئه وانی له به ری ئه و ته نیا دره خته بی نیاز کرد بوو ، ئه وان پیویستییه کیان به و دره خته نه بوو ، بۆیه له مه رامی نامه که نه گه یشتن و جیگه ی تیپرامانیان نه بوو ، ئه م بی باکی یه سه ری کیشا بو له بیرچوونه وه ی نامه که و له یادکردنی ناوه پۆکه که ی ...

" ئه هرا " که به هۆی " ئادۆ " وه ده سه لات و پله و پایه ی له ده ست دابوو گری رق و کینه به ر بووه گیانی ، بیری تۆله که وته سه ری و بریاری دا پیلانیك دژ به " ئادۆ " و هاوسه ره که ی گه لاله بکات ...

" ئادۆ " و هاوسه ره که ی مانای پیلان و رق و کینه یان نه ده زانی ، له و سه رو به ردا بوو پادشای مه زن داوای له " جابۆ " کرد به هه موو ده ست و پیوه ند و کاربه ده سه ته کان را بگه یه نی که پادشای مه زن ده یه وی ناوچه ی " ئه رسا " ی هه ری می یه ک ئاوه دان بکاته وه و به رپرس و جینشینکی بو دابنیت ...

" جابؤ " فهرمانه که ی پادشای مه زنی پی ږاگه یانندن ، ئه وانیش به کوی دنگ و به ئه ده بیکی پر له نازه وه به " ئاهو " ی مه زنیان وت : (ناوچه ی " ئه رسا " جیگه ی شه ر و ئاشووب و خوینرپیژی یه ، خاوه ن شکو ئاگاداره پیشت خیل ی " جانا " گه وره ترین فه ساد و ویرانکاریان له و ناوچه یه دا ئه نجام داوه ، ئیمه شکومه ندی پادشای مه زن راده گرین و کاره کانی راده په ریښ ، ئیتر بو ده بی جاریکی تر ئه و ناوچه یه کاری نارپه و و دژ به چه زی " ئاهو " ی مه زنی تیا ئه نجام بدریت ؟)

پادشای مه زن له وه لامیاندا وتی : (من پادشام و باشتر له ئیوه ده زانم چو ن کاره کانم ئه نجام بده م)

ده ست وپیوه نده کان : (دروود و شکومه ندی بو پادشای مه زنان)

" ئاهو " - پادشای مه زن - فه رمانی دا به " جابؤ " بو دهرخستنی گه وره یی " ئادؤ " نه ینی هه موو ناوه کانی فی ر بکات ، " ئادؤ " فی ری هه موو ناوه کان بوو ، هه ر شتیکی ده بینی ده یتوانی ناویکی بو بدوژیته وه ، زمانی به قسه کردن پاراو بوو...

" ئاهو " - پادشای مه زن - به ده ست و پیوه نده کانی وت : (ئه گه ر دارای زانستن ناوی ئه و شتانه م پی بلین ، ئه وانیش به یه ک دنگ وتیان : گه وره یی و شکومه ندی بو پادشای مه زن ، ئیمه هیچ شتی ک نازانین جگه له وه ی فی رت کردوین ، تو ی هه لمان ده سورپینی و قسه شمان فی ر ده که یت ، ئیمه چی ترین جگه له چه ند کاراکته ریکی ناو داستانیکی مه زن ؟)

به فه رمانی " ئاهو " سه رجه م ناوه کان فی ری " ئادؤ " کرا ، فه رمانی به " جابؤ " دا ته وای داروده سته کانی کو بکاته وه و " ئادؤ " بیات بو ناویان و له هه ری که یان ناوی ک بنیت ، ئه مه ش بو دهرخستنی ری ز و پله و پایه ی " ئادؤ " بوو...

کاتی هه ری که له داروده سته ی پادشای مه زن بوو به خاوه نی ناوی خو ی و له

شکۆمەندی وتی: (پیم نەوتن من زاناتم بە شتانیک کە ئیوہ نایزان؟! بینیتان " ئادۆ " چۆن کارەکتەرێکە ، ئەو دەتوانی خۆی و دەرەوہی خۆی بناسیت ، بەلام ئیوہ تەنھا من دەناسن ، نە خۆتان و نە جگە لە من کەسیکی تر ناسن ، " ئادۆ " دەتوانی لە خۆی پابمینی و پەنھانەکانی خۆی پەیی ببات ، بە ھەمان شیوہ لە دەورووبەری پادەمینی و پەردە لە سەر نھینی یەکانی بوون پادەمالی ، بە ھۆی کەشفکردنی ئەم دوو جیھانەوہ: (جیھانی ناوہوہ و جیھانی دەرەوہ) من دەناسی و ئاشنایم لە گەڵدا پەیدا دەکات ، ھەر کەسیک ناوی خۆی بزانی خۆی دەناسیت ، ئەگەر توانی لە پال زانیی ناوی خۆیدا ناویش لە شتەکان بنیت ، ئەوا شتەکانیش دەناسیت ، سەرچاوەی خۆناسینی ئیوہ " ئادۆ " یە ، بەلام سەرچاوەی خۆناسین و دەرەوہ ناسینی " ئادۆ " منم ، من ناوہکانم فیڤی " ئادۆ " کردووە ، بەلام " ئادۆ " یە ئیوہی فیڤی ناوہکانتان کردووە ، ئیوہ دەبی لە خزمەتی " ئادۆ " دا بن ، کارەکانتان و داواکانتان لە پیناوی ئەودا بیت ...

" راز " گێڕانەوہی داستانەکە ی بە پیرەمیڤدەکە بری و وتی: (گرنگی و نھینی فیڤیوونی " ناو " لە چی دایە؟)

پیرەمیڤدەکە: (ناو بەلگە و نیشانە یە ، بە دەست ھینانی زانست - ھەر زانستی - کۆکردنەوہ و ئاشنا بوونە بە کۆمایەک لە بەلگە و نیشانە)

راز: (حەقیقەتی " ناو " چی یە ؟ ئەو وشە و دەنگانە یە ئیمە گۆیان دەکەین ، یاخود شتیکی ترە؟)

پیرەمیڤدەکە: (" ناو " مانا و حەقیقەتی ھەر شتیکی ، بەم پی یە " ناو و ناوڵینراو " مەبەستم " دال و مدلول " ە یەک شتن ، ناو شتیکی نییە و ناوڵینراو شتیکی تر ، بەلکو ناو پووی دەرەوہی شتەکە یە و حەقیقەت و مانای " ناو " یش پووی ناوہوہ یە ، ھەمیشە دەبی بۆ تیگەیشتن لە شتیکی توێکڵەکانی دەرەوہ بپریت تا دەگەیتە کرۆک و جەوھەر ، واتە دەبی ناوی سەر زارەکی بپرین تا دەگەینە مانا و ناوہپۆکی " ناو " کە حەقیقەتی شتەکە یە ، با ئەوہش بلیین: مەعریفە و زانست لە نیو " زمان " دا گەشە دەکات ، ئەگەر ، زمان (لغة)

نەبایە زانیاری مڕۆڤ گەشەیی نەدەکرد ، زمانیش کۆمایەکی گەورەییە لە " ئاماژە و ئاماژەبۆکراو " واتە (دال و مەدلۆل) .

پاشان پیرەمێردەکە گەڕایەووە سەر داستانەکە و وتی: (" ئادۆ " گەڕایەووە بۆ ناو جەنگەلستانی هەریمی حەوت ، " ئەهرا " پیلانیکی دژ بە " ئادۆ " و هاوسەرەکەیی ئامادە کرد ، لە " ئادۆ " نزیک بوویەووە و پێی ی وت: (دەتەوێ درەختی نەمریی و مولکی هەمیشەیت پێ نیشان بدەم؟ " ئادۆ " زۆر لە مردن و تیا چوون دەترسا ، هەمیشە بیرێ لێ دەکردەووە ، مۆتەکەیی مردن یەخەیی بەر نەدەدا ، شالۆی مەرگ لە بەر چاوی ون نەدەبوو ، بۆ پەواندنەووەی ترسی مەرگ بیرێ لە مولکیکی هەمیشەیی و بەردەوام دەکردەووە ، مولکیک ببیتە مایەیی مانەووە و خۆشگوزەرانی ئەو...)

پاز (یانی پەگ و پێشەیی مەرگ لە ناخی ئێمەدا بوونی هەیە؟! مەرگ لەگەڵ هەویری سروشتماندا شێلراو؟! ئەگینا " ئادۆ " بۆ لە مەرگ دەترسا ؟ خۆ نموونەیی کەسیکی نەدی بوو لە بەرچاوی بمیشت؟! ئەگەر ترسی مەرگ بەشیکی نەبوو لە سروشتی " ئادۆ " ئەو چۆن دزەیی کردبوو ناو بیر و ئەندێشەییەو؟!)

پیرەمێردەکە (پرسیارەکەت بەجێ یە ، ترسی مەرگ حالەتیکی وجوودی یە ، ئەگەر مندالێک لە یەکەمین چرکەیی لە دایکبوونەووە لە ناو دارستانی کدا بژی و چاوی بە مڕۆڤ و گیاندارانی تریش نەکەوێت ئەو هەر لە مەرگ دەترسێت ، چونکە مەرگ بەشیکی لە بوونی ئەو ، مەرگ بەشیکی لە ژیان...)

دوای وەلامی پرسیارەکەیی " پاز " گەڕایەووە سەر داستانەکە و وتی (ئەهرا لەو دوو خالە لاوازی " ئادۆ " وە هاتە ژوورەووە - دەروازەیی نەمری و دەروازەیی مولکی هەر هەری - " ئادۆ " بەر لەو قسەییە " ئەهرا " ی دوژمن و تەیی درۆ و ناراستی نەبیست بوو ، لەگەڵ درۆدا هیچ تەجروبیەکی نەبوو ، ئەو پێی ی وابوو هەموو قسەییە ک راست و دروستە ، بۆیە هەر زوو بە زوو کەوتە ناو پیلانەکەیی " ئەهرا " وە...)

"ئههرا" ههردوو "ئادۆ و ئاوا" ی برده لای درهخته قهدهغه کراوهکه و پئی ی وتن: (دهزانن بۆ "ئاھو" ی مەزن پێگەتان پئی نادات لەم درهخته بخۆن؟)

ئادۆ: (بۆ؟)

ئههرا: (چونکه هەر کهسیك لەم درهخته بخوات نەمریی بە دەست دەهینی و دەبی بە خاوەنی مولکی نەبراوه ، "ئاھو" بریاری داوه تەنها خۆی نەمر بی و هەموو شتەکانی تەرتیا ببات ، ئەگەر تۆ لەم درهخته بخۆیت لەگەڵ نەمری "ئاھو" دا نەمر دەبی)

"ئادۆ و ئاوا" بۆ پزگاربوون لە مەرگ باوەریان بە قسەکهی "ئههرا" کرد و کهوتنه خواردنی بەری درهختهکه ، تام و چێژی بەری درهختهکه هەر ئهوهنده بوو که لە زاریان نا ، لەگەڵ قووتدانی چەند دەنکیك لە بەری ئهوه درهخته هەستیان بە عەورەت و نەنگی خۆیان لە لا دروست بوو ، ئەوان بەر لە خواردنی بەری درهختهکه پووت بوون ، بەلام هەستیان بە پووتی خۆیان نەدەکرد ، خواردنی ئهوه بەره مانای پووتی تی گەیاندن ، بۆیه دەستیان لە سەر عەورەتی خۆیان دادەنا و بە گەلای درهختهکان دایان دەپۆشی...

"ئههرا" دایه قاقای پێکەنین و پشیتی لی کردن ، ئادۆ و ئاوا ی هاوسەری زانیان فەرمانی پادشای مەزنیان شکاندوو ، بۆیه کهوتنه گریان و پارانهوه ، لە ناکاو دەنگی "ئاھو" ی مەزن هەموو دارستانەکهی پڕ کرد و وتی: (پیم رانهگەیاندن لە بەری ئهوه درهخته مەخۆن ، نەموت "ئههرا" دۆژمنی خۆت و هاوسەرەکهته ، بۆ بە قسەکانی خەلەتان و سنوورەکانی منتان بەزاند؟!)

"ئادۆ و ئاوا" نەیان دەزانی چی بلین ، "ئاھو" بەزەیی پێیاندا هاتەوه و "جالبۆ" ی ناردە لایان و فییری کردن بلین: (ئەی پادشای مەزمنان ئیمە خەتاکار و گوناھکارین ، ستەممان لە خۆمان کردوو ، ئەگەر لیمان نەبووری و بەزەییەکت بە ئیمەدا نەیهتەوه چووینەتە ریزی خەسارۆمەندان و رەنجەرپۆیانەوه)

" ئادۆ و ئاوا " به پیچهوانه ی " ئه هرا " وه تاوان و گونا هه که یان دایه پال
خویان و پادشای مه زنیان به وه ی ئه و کاره که ی پی ئه نجام دابن تۆمه تبار نه کرد
، هه ردوو شانیان دایه ژیر کۆلی قورسی تاوانی خویان و ته نها خوشیان به
زیانمه ند ته ماشا کرد ، چونکه پادشای مه زن باکیکی نی یه له تاوانی ده ست و
پیوه نده کانی ، " ئاهو " ی مه زن بریاری دا " ئادۆ " و هاوسه ره که ی و " ئه هرا
" ی نه فره تلێکراو نه فی بکات و په وانه ی هه ری می یه ک و ناوچه ی " ئه رسا " یان
بکات ...

که گه یشته ئه م خاله پیره میرده که سه ریکی داخست و له قسه کردن وه ستا و
پاش ماوه یه ک له بیده نگی سه ری هه لپری و وتی : (لیژده دا ده وه ستم ، ئه گه ر به
یه کتر گه یشتینه وه باسه که ت بۆ ته واو ده که م ... هه سته با دره نگت لی نه کات و
جامی ئاوی کویه که نۆش بکه و بۆ لای داپیره ت بگه پیره وه ...)

له گه ل چه ند هه نگاوێک دوورکه وتنه وه له ده رگای ئه شکه وته که " راز " له
جیهانیکی پر له ئه فسووندا نوغۆ بوو ، گوێ یه کانی په رده یه ک درا به سه ری دا
و له ده ور به ری خۆی دابرا ، پاش ماوه یه ک له کپیوون سه ری به ره و ئاسمان
هه لپری و بینى هه رچی په نگى جوان هه یه له قوولایی ئاسمان دا په رش
بوونه ته وه ، بوونه وه ره سپی یه کان ئه لقه یان به ستووه و له ناو ده ریایه ک له
په نگدا سه ما ده که ن ، یه کیک له وه په ری یه نازدارانه بانگی " راز " ی ده کرد و
به زمانیکی شیرین و سیمایه کی سپی بلوورینه وه به ره و " راز " بالی ده گرت وه
، ته نی له شی سووک بوو ، چری ماده ده په ویه وه ، ورده ورده لاقه کانی له زهوی
ده بران ، باله کانی وه ک بالی دالێک بلاو ده بوونه وه ، پر به سنگی هه وای هه ل
ده مژی ، تا سه ر ئه نجام که وته باله ته پی ، فرین به ره و په نگه زیوینی یه کان ،
به ره و بوونه وه ره سپی یه کان ، به ره و کۆری عیشق و ئه لقه ی سه مای په ری
یه کان ، فری تا ئه و جیگه ی مروّقه ده بیّت به چیژ ، ده بیّت به په نگ ، به بۆن ،
پاشان ورده ورده به ره و زهوی گه رایه وه له گه ل به رکه وته نی پییه کانی له زهوی
به ئاگا هاته وه و بینى له سه ر جیگه ی نوستنه و داپیره ی به دیاریه وه
دانیشتووه و فرمی سک ده پێژی ، له سه ر جیگه که ی راست بوویه وه و ده سته کانی

له گهردنی داپیره‌ی ئالاند ، پاشان پرسپاری لی کرد: (داپیره گیان بۆچی ده‌گریته؟!)

داپیره: (چوزانم ، شوکر ناساغ نیت؟!)

پاز: (نا ، زۆر باشم ، چی پرویداوه؟!)

داپیره: (له دوینیوه بی ئاگایت ، دکتۆرم هیئا ووتی: هیچی نی یه ته‌نها خه‌وی لی که‌وتوه)

پاز: (کی منی هیئایه‌وه بۆ ئیره؟!)

داپیره: (بۆ خۆت هاتیه‌وه ، به‌لام هه‌رچی پرسپارم لی ده‌کردی هیچ وه‌لامت نه‌بوو ، راسته‌وخۆ خۆت خزانه‌ه ژووره‌که‌ت و خه‌وت لی که‌وت)

پاز - له دلی خوی دا - : (به‌ راستی جیهانیکی سه‌یره ، هه‌رچی ئه‌و پیره‌میرده ده‌بینم پروداویکی ناسروشتی لیم پروو ده‌دات) پاشان به‌ ده‌نگی به‌رز: (داپیره گیان برسیمه)

داپیره: (گیانی داپیره ، هه‌سته با بجینه چیشتخانه‌که)

" پاز " ئه‌و پۆژه نه‌یتوانی بجیت بۆ قوتابخانه ، عه‌سره‌که‌ی بۆ هه‌وال پرسین چهند براده‌ریکی به‌ ده‌ر که‌وتن ، " یوسف " به‌ گهرمی له جیگه‌ی مامۆستایان و هه‌موو پۆله‌که‌یان هه‌والپرسی " پاز " ی کرد ووتی: (هه‌موان خه‌می دیار نه‌بوونی تۆیان بوو ، ده‌یانوت " پاز " زۆر ده‌گمه‌ن له قوتابخانه دوا ده‌که‌ویت ، خوا بکات شتیکی پرووی نه‌دابییت)

" پاز " سوپاسی هه‌موویانی کرد و ناساگی کرد به‌ بیانووی نه‌چوونی بۆ قوتابخانه ...

" پراویژ " سه‌یریکی قوولی " پاز " ی کرد ووتی: (له ناوه‌وه وا هه‌ست ده‌که‌م پروداویکی سه‌یر له تۆ پرویداپییت ، من به‌ حوکمی زۆر نزیکیم له تۆوه هه‌موو شتیکی له سیمات دا ده‌خوینمه‌وه ، ده‌م و چاوت شتیکی تر به‌ من ده‌لییت ...)

پاز: (تۆ ھەمیشە بە ھۆی خەمخۆریتەو ھە بۆ من شتێك ھەست پێ دەکە ی
لەوانە یە وا نەبێت ، ھیچ خەمی منت نەبێت ، ھەمان " پاز " ھ کە ی جارنم)

پاویژ: (من تەندروستی و ئاسودەیی تۆم دەوێت)

پاشان باسەکەیان بە ئاقاریکی تردا گۆپی و " جوتیار " پرسیری کرد: (یاریبەکە ی ئەم شەوتان بینی؟)

شاروخ: (من بینیم .. بەلام خۆزگە نەمبینیایە)

یوسف: (بۆ؟)

شاروخ: (یەكەمجارە ھەلبژاردە ی " بەرازیل " تووشی ئاوا شكستیك
دەبێتەو)

یوسف: (ژیان پستیکی درێژکراو یە لە سەرکەوتن و شکست ، مڕۆڤ بە بێ
شکست تامی سەرکەوتنەکان ناکات ، کەسی زانا و ئازا ئەو کەسە یە لە شکست
سەرکەوتن دروست بکات...)

جوتیار: (مڕۆڤ چۆن دەتوانی لە شکست سەرکەوتن بە دەست بەینی؟)

یوسف: (ھەلبژاردە ی بەرازیل شکستی خوارد ، ھەموو ھەلبژاردە کە بە
تاکە کەسیك بشوبھینی ، پاهینی ھەلبژاردە کە ئەقڵی تاکە کەسە کە یە ، ئەگەر
پاهینەر ئەو خالە لاوازانی کە بوو بە ھۆی دۆرانی تیپەکە ی دیاری بکات و بە
وردی لە سەر یاریزانەکان کار بۆ راست کردنەو ی ھەلەکان بکات ، ئەوا ئەو
شکستە سەرکەوتنیکی گەرە دەستەبەر دەکات ، کەوابوو سەرەتای دەست پێ
کردنی سەرکەوتن لە ناوەرپاستی شکست دایە ، مڕۆڤ لە کاتی شکست دا توانای
پیاچوونەو و دیاری کردنی ھۆکارەکانی شکستی ھە یە ، بەلام لە کاتی
سەرکەوتندا خالە بەھیزەکان لە لای بەرجەستە دەبێت ، ئەو لە کاتی
سەرکەوتندا بیر لەو ھیز و توانایانە ی خۆی دەکاتەو کە سەرکەوتنی بۆ ئەو
دەستەبەر کردوو ، وەلی لە کاتی شکست دا بە پیچەوانەو یە)

شاروخ: (مهرج نی یه هه موو شکستیڤ سهرکه وتنی به دوا دا بیټ ، مروڤ هه یه شکست ده خوا و له هه موو ژیانیدا راست نابیتته وه)

یوسف: (به لئ پاسته ، به لام من وشه ی " شکست " بو ئه و دیارده یه به کار ناهینم ، ئه وه ی تو ده یلی ی شکست نی یه ، به لکو تیڤکشکانه ، شکست که وتنیڤکه هه ستانه وه ی به دوا دا بیټ ، له کاتیڤ دا تیڤکشکان کو تا خاله و جاریڤی تر ئه گهری به رزبوونه وه ی لی ناکریت)

شاروخ: (جا که وابوو " شکست و سهرکه وتن " ته نها ناوی " سهرکه وتن " ی لی بنی و " تیڤکشکان " یش ناو بنی " شکست " ، چونکه گهر " شکست " جوړیڤ بیټ له " سهرکه وتن " که وابوو ته نها سهرکه وتن بوونی هه یه)

یوسف: (ده توانین بلین سهرکه وتن دوو جوړه : جوړیڤکیان له خاله به هیزه کانه وه به ده ست ده هیتری ، جوړه که ی تریان له پیاداچوونه وه و دیاری کردنی خاله لاوازه کانه وه سهره تاکه ی داده مه زریټ)

پاز: (کاک " یوسف " ئه وه ی سهرنجی من پاده کیڤشی و به هیزی ئه قل و بیر ی تو نیشان ده دات گه مه کردنی تو یه به وشه و یاریکردنته له ناو زمان دا...)

یوسف: (چه ز ده که م روڤشنتر له مه به ستت بگه م)

پاز: (تو جاریڤ وشه ی " شکست " له به رانبهر ، یاخود دژ به وشه ی " سهرکه وتن " به کار ده ینی و ئیمه ش به و به کار هیڤانه قه ناعه ت پی ده هینی ، دواتر وشه ی " شکست " و وشه ی " سهرکه وتن " هاوملی یه کتر ده که ییت و ده یانکه ییت به هاوواتا و هاومانای یه کتری ، ئه مه ش زیره کی و به راعه تی تو به گه مه کردن له ناو زمان دا ده سه لمینی ، که " شاروخ " پیڤگه ت لی ده گریت و پیټ ده لی: مهرج نی یه هه موو شکستیڤ سهرکه وتنی به دوا دا بیټ ، پاسته وخو دیټته ده ست و گه مه یه کی تر ده دوژیتته وه ئه ویش دوژینه وه ی وشه ی " تیڤکشکان " ه ، ئه مه ش دیسان هونه ریڤی تره له گه مه کردنی تو له ناو زماندا)

یوسف: (منیش به توانایه کی له داده ده ، ته مه ده شه)

پاز: (ئەو توانایە کامەیه؟)

یوسف: (تۆ دەتوانیت هەموو شتێک پێناسە بکەیت ، دەتوانیت چوارچیۆه بۆ هەموو قسە و بیر و فەلسەفەیهک بدۆزیتەوه ، تۆ بەو پێناسەکردن و چوارچیۆه دۆزینەوهیە بۆ بەرانبەرەکەت خۆت بە تواناتر و بالاتر لە کەسی پێناسەکراو نیشان دەدەیت ، تۆ هەمیشە ئەو بازنە بەرینهیت بە دەوری بازنەکانی تردا دەهێنرییت)

پاز: (پێت وانی یە بەم پێناسەیهی کە تۆ بۆ منی دەکەیت منت چوارچیۆه دار کرد و بووی بەو بازنە فرە بەرینهی بە دەوری بازنە بەرینهکەیی مندا دەهێنرییت؟)

یوسف: (بەلێ من ئەو بازنە بووم بازنەیی تۆم هێنایە ناو خۆمەوه ، بەلام بازنەکەیی من تا ئەو کاتەی تۆ پرسیارەکەت نەکرد بوو بازنەیی بەرین بوو ، کە ئەم پرسیارەیی دوایت کرد دیسان منت هێنایەوه ناو خۆت و ژێر دەستەت کردمەوه)

پاز: (ئەمەش گەمەیهکی تری زمانە)

یوسف: (ئەمەش پێناسەکردن و چوارچیۆه دار کردنیکی ترە)

هەموو دایانە قاقای پێکەنین و پاش ماوهیهکی تر لە دانیشتن برادەرانی "راز" خواحافیزیان کرد و پۆیشتن..

** ** ** ** ** **

پووره " فاتم " داواکەیی " نەسرین " خانی بۆ سەردانی "مەولانا " بە خالە " مەولود " گەیانە و ئەویش پۆژیکی دیاری کرد و هەرسیی بە یاوه‌ری مامۆستا " ئەحمەد " و بە ئۆتۆمبیلەکەیی ئەو سەردانی گوندەکەیی " مەولانا " یان کرد ، لە رێگەدا خالە "مەولود" لە مامۆستا " ئەحمەد " پرسیاری کرد : خەم و

مامۆستا " ئەحمەد " لە وەلامیدا وتی: باس و خواسیك ناخی داگیر کردووم و دەمەویت هیچی لە بارەووە نەدرکینم تا دەگەینە لای ئەم پیاووەی کە ئیوە زۆر بە مەزن ناوی دەهینن...

گەیشتنە بەرەووە و لایاندایە مالى "مەولانا" و خوشبەختانە گوندەکەى بەجى نەهیل بوو، "مەولانا" پيشوازی لیکردن، "نەسرین" خان بە بینینی "مەولانا" دایە قولپەى گریان و ماوہیەکی باش فرمیسکی داباراند، موھتەدا "نەسرین" خانى ناسییەووە، بە بینینی ئەو ژيانى "چار" سالى زانکۆى ھاتەووە بەر یاد...

مامۆستا " ئەحمەد " گلەیی لە پوورە "فاتم" و خالە "مەولود" کرد بۆچی تاكو ئیستا باسى "مەولانا" یان لای ئەو نەکردووە، ئەوان چەند جارێك سەردانیان کردووە، بەلام ئەویان لەگەڵ خۆیان نەبردووە...

"مەولانا" بۆ دامەزراندنی متمانەى مامۆستا " ئەحمەد " بە ھیزی عیرفان و دەسەلاتى مەعنەوى عاریفان و وەلامدانەوہى ئەو پرسیارەى ناخی مامۆستا " ئەحمەد " ى داگیر کرد بوو وتی (ئەو قسانەى ئەم شەو میوانەکەت بۆی کردی ھەموو ناپاستە، بەلگەش بۆ ناپاستى قسەکانى کە گەرایتەووە پى بلى: چەندە پارەت بۆ کردنى ئەو قسە ناپاستانە وەرگرتوووە، ئەگەر حاشای لیکرد پى بلى: بەو ناوینشانەى کەسەکە شەو ھاتە مالتان و نیوہى پارەکەى پى دایت و وتی: نیوہکەى تری دواتر بۆت دەهینم...

موھتەدا بە " نەسرین " خانى وت (لە نەخوشیەکەت مەترسە، چونکە ترس و دلەپراوکیت ھۆکاری زیادکردنى نەخوشیەکەى، بارى دەروونى خۆت ئاسوودە بکە، خەمى داھاتووى منداڵەکان کارێکی باشە بەلام دلەپراوکى و خەمۆکی لە خۆت دوور بخەرەووە، منداڵەکانت ھەموو کەسانى چاک و پاک دەر دەچن بە تاییبەت کۆرە بچوو کەکەت...

بە پوورە " فاتم " ى وت (خۆزگە " فاتمە " خان بە قەدەر تو دل و دەروونم گوشاد دەبوو، خۆزگە خودا دەرونیکی وەك دەروونى تو پى دەبەخشیم، ئەو

پاکیتی و پۆح سووکییه ت پیروژ بیّت ، ئومید ده که م خودا به هۆی ئه و دلّه مه زنه ی تۆوه ئیمه ش ببه خشیّت ، دواتر پووی کرده خاله " مه ولود " وتی :
دوینی شه و هه تا به یانی له گه لّت بووم...

خاله " مه ولود " یش وتی : ئه ی بۆچی داوايه که ت جیبه جی نه کردم و کاره که ت بۆ ئه نجام نه دام؟!

مه ولانا وتی : " پیری مه زن " پازامه ندی له سه ر نه بوو ، ئه و پله یه زۆری ده ویت تا کو مرۆف هه نگاوی یه که می بۆ بنیّت...

ئه و پۆژه تا ئیواره میوانه کان له لای " مه ولانا " مانه وه و دواتر سواری ئۆتۆمبیله که ی مامۆستا " ئه حمه د " بوون و بۆ شار گه رانه وه ، له ریگه دا خاله " مه ولود " پرسیا ری له مامۆستا " ئه حمه د " کرد و وتی (وه لامی خۆتت به ر ده سته که وت ؟)

ئه ویش وتی (به لّی ، مه منونی هه مووتانم که له م سه فه ره دا منتان له گه لّ خۆتان هیئا ، به ر له وه ی سنگی خۆمتان بۆ والا بکه م ده مه وی ئه و پرسیا ره له خاله " مه ولود " بکه م : ئه و چه ند قسه یه چی بوو به نیوان تۆ و " مه ولانا " دا گۆزه ری کرد ؟!)

خاله مه ولود (ئه و شه وه ی " مه ولانا " ئاماژه ی پیدای من شه ویکی زۆر تایبیه ت بوو ، من له خزمه تی " مه ولانا و پیری مه زن " دا بووم ، پۆحه کانمان ئاوێزانی یه که تر بوو بوون ، داوام له " مه ولانا " کرد : له مه قامی چاودی ری (المراقبه) دا کارم له سه ر بکات و به و پله بالایه ی عیرفانم بگه یه نیّت ، ئه ویش پازی نه بوو ، چونکه " پیری مه زن " ئاماژه یه کی به ودا که من لیی تیینه گه یشتم ، تا کو ئه مپۆ خۆی فه رمووی : " پیری مه زن " له سه ر داوايه که ت پازی نه بووه ... ئیستا تۆش باسه که ی خۆتمان بۆ بکه و پیمان بلّی چی رویداوه ؟)

مامۆستا ئه حمه د (دوو پۆژ له مه وه به ر ناسراویکم هات و هه والیکی زۆر تال و

ناخۆشی دا به گویمدا ، هه واله که ... بکه م ... بکه م ... ده و ده و...

هەموو دونیام لێهاتۆتەووە یەك و نەمدەزانی چی بکەم و لە چییەووە دەست پێ بکەم ، ئەو کچە باوکی نییە و هەموو پاز و نیاز و گرفت و پرسیکیان لە لای منە ، ئەو مرقۆفە ناپەکە هات و تۆمەتی ناپاکی دایە پال ئەو کچە بێ تاوانە ، ئەم هاتنەم بۆ لای "مەولانا" ژيانی پێ بەخشیمەووە و لە زەلکاوی گومان دەری هینام ، ئیستا ماوە بچم بۆ گیانی ئەو مرقۆفە ناپاکە و ئەوێ "مەولانا" فەرمووی لەگەڵی ساغ بکەمەووە ، بەلام خالە "مەولود" داوایەکم لە خزمەتدا هەیه ، ئەویش ئەوێ لەگەڵم بێ و پیکەووە ئەو مرقۆفە ناپاکە بانگ بکەین و لێی ببیچینەووە)

خالە "مەولود" لەسەر داواکەیی مامۆستا "ئەحمەد" رازی بوو ، بەلێنی پێدا کە گەرانیەووە چاویان بەو کەسە بکەوێت...

بۆ سبەینی مامۆستا "ئەحمەد" و خالە مەولود "پیاووەکەیان بانگ کردە مائی مامۆستا "ئەحمەد" و پێیان وت (لە پێناوی چیدا ئەو تۆمەتە گەرەیهت دایە پال ئەو کچە بێ گوناھە؟!)

پیاووەکە کە ناوی "کەمال" بوو وتی (کەسیکی زۆر باوەرپێکراو بۆی باس کردووم)

مامۆستا ئەحمەد (دەتوانیت ناوی ئەو کەسەمان پێی بلێیت؟)

کەمال (ناتوانم ، چونکە داوای لێکردووم ناوی نەهینم)

مامۆستا ئەحمەد (لەبەر چی بوو تۆ ئەو هەوالەت بە من گەیاندا؟)

کەمال (هیچ ، تەنها جیرانمی و پرێزت لە لام هەیه و پێم ناخۆش بوو بێمالەکەتان لەکەدار بێت)

- (یانی تۆ بەهۆی خەمخۆرییەووە ئەو هەوالەت بە من گەیاندا؟!)

+ (گومانەت نەبێت)

- (ئەو ئەگەر ئێمە سەلماندان تۆ بەهۆی شتیکی ترەووە ئەو هەوالەت

گەیاندوووە ، تۆ چی دەلێیت؟!)

لیږه دا " که مال " پښه نگی زهره ده لگه را و زمانه به باشی گوئی نه ده کرد و
وتی + (له مه به ستت تی ناگه م ؟ !)

- (باش له مه به ستم حاله ده بیت ، ناوی نه و که سه مان پی ده لیت تی
پښه وانه ی لای من کردوه یان به لگه ت بو به ینینه وه ؟)
+ (ناخر ناتوانم ناوی به ینم !)

- (بو ؟ خو باجت لی وهر ناگریت ؟ !)

+ (نا ، مه به ستم نه وه نییه ، نه و نایه ویت ناوی ئاشکرا بیت)

- (پښه وانه " که مال " ، نه م شیر و پیوی یه بو من مه یننه رده وه ، ناوی
که سه که مان پی بللی ، چونکه به لگه ی ته و او مان له سهر تو و نه و که سه به
ده سته وه یه)

+ (به لیتیم پیده ده بیت له لای نه و ناوم نه ینیت ؟)

- (به لام تو ش به شی خو ت تاوانباریت !)

+ (بو من تاوانبارم ؟ !)

- (له به رنه وه ی به وهر گرتنی پاره تو مه تی ناراست بلاو ده که یته وه)

+ (پاره ی چی ؟ ! من پاره م وهر نه گرتوه)

- (نه ی نه گهر ناو نیشانی پاره که مان پی دایت ، تو چی ده لیت ؟)

+ (فهرموو بیلین با بزانه پاره م وهر گرتوه یان نا ؟ !)

- (به و ناو نیشانه ی نیوه ی پاره که ت وهر گرت و نیوه که ی تری وتی :

دواتر بو ت ده ینم)

که ماموستا " نه حمه د " نه و قسه ی کرد " که مال " شله ژان و تی کچوون
پووی تی کرد و وتی + (ماموستا " نه حمه د " ته نها نه م جاره بمبه خشه ، نه و
کابرا ناپاکه کاره که ی پی کردم ، هه ژاری پالی پیوه نام به و کاره هه لبستم ، به

لیرەدا "کەمال" دەستی بە گریان کرد و خۆی خست بەسەر دەست و پێی
مامۆستا "ئەحمەد" دا...

مامۆستا ئەحمەد وتی - (جاری ناوی کەسە کەمان پێی بلی)

+ (کەسە کە "شاوھیس" ی جیرانی مائی کاکتە)

مامۆستا ئەحمەد - لەبەر خۆیەو - (ئەی "شاوھیس" ی ناپاک! ئیستا
تێدەگەم بۆچی ئەو تۆمەتە ی بۆ ئەو کچە بی بابە بەستە زمانە ی کاکم
هەلبەستوو ، ناھێلیم لە دەستم دەریچیت ، تۆلەت لێدەکەمەو)

خالە مەولود (مامۆستا "ئەحمەد" مڕۆڤ کە خودای لەگەڵ بوو با ترسی لە
هیچ شتێک نەبێت ، تۆ کە خودا کۆمەک و پالپشتتە پیویست ناکات تۆلە ی تاکە
کەسی بکەیتەو ، تۆ پیویستە لیبوردە بیت ، ئەو نەدە بەسە کەسەکان
شەرمەزار بوون و کچە کە و بنەمالە کەشتان لە درۆ و تۆمەت بە سەلامەت
دەرچوون ، "مەولانا" رازی نییە تۆ بەکاری تۆلە سەندنەو هەلبەستیت ، ئەو
گرفت و خەمە کە ی لەسەر تۆ پەواندەو و سوپاس بۆ خودا کچە کەش پاک و
بیگەرد دەرچوو ، بۆیە نابێت بە هیچ جۆریک بیر لە تۆلە کردنەو بکەیتەو)

مامۆستا ئەحمەد (خالە مەولود ، ماوھیک لەمەوبەر ئەو مڕۆڤە ناپاکە داوای
ئەم کچە ی کرد بۆ یەکیک لە براکانی و کچە کە پێی رازی نەبوو ، لە راستیدا
منیش حەزم بە خزمایەتی ئەوان نەبوو ، "شاوھیس" بۆ تۆلە سەندنەو لە من و
ئەو کچە بەم کارە چەپەلە ی هەستاو و ئەم مڕۆڤە خۆفرۆشە ی پەوانە ی لای من
کردوو)

خالە مەولود (خودا بەرگری کرد لە تۆ و ئەو کچە تاکو سوپاسگوزاری بن
نەو کە تۆلە بکەیتەو ، تۆ دەبێت لە جیگە ی تۆلە ئەو دوو کەسە بە من
ببەخشی)

"کەمال" کە ئەو ی بیست خۆی خست بەسەر دەست و پێیەکانی خالە
مەولود "دا و داوای لیکرد لە لای مامۆستا "ئەحمەد" تەکاریان بێت...

مامۆستا ئەحمەد (کاتێک لێیان دەبوورم بە مەرجێک هەردووکیان بێنە
مالەکەم و دان بە تاوانەکە ی خۆیاندا بنین و دەستی بە پرێژت ماچ بکەن و بە لێن
بە تۆ بدەن نەچنەو سەر ئەو کارە دزیوێیان)

کەمال وتی (تۆ تەنھا لێمان خۆش ببە ئێمە ئامادەین هەموو داوایەکان
ئەنجام بدەین ، بەلام با خەڵک پێمان نەزانیت)

ئەو ئێوارەیە " کەمال و شاوھیس " چوونە لای خالە " مەولود " و تکیان
لێکرد لەگەڵیان بێت بۆ مائی مامۆستا ئەحمەد ، خالە مەولودیش وتی (بە یەک
مەرج لەگەڵتان دیم)

شاوھیس (مەرجەکەت لەسەر سەرمانە)

خالە مەولود (بەلێنم پێبدەن لە کاری خراپە دەست بکێشنەو و جاریکی تر
نەچنەو سەری)

هەردووکیان (بەلێن بێت لەسەر دەستی تۆ خالە " مەولود " جاریکی تر
نەچینەو سەر خراپە)

خالە مەولود (دەزانن ئەگەر بەلێنەکەتان بشکێنن چیتان بەسەر دیت ؟)

کەمال (چیمان بەسەر دیت ؟ !)

خالە مەولود (پووبەپووی بەلای گەرە دەبنەو)

هەردوو لەگەڵ خالە " مەولود " چوونە مائی مامۆستا " ئەحمەد " و دوا
دەربڕینی دونیایەکی خەجەڵەتی و دەریایەکی لە پارانەو و بەلێندان مامۆستا
ئەحمەد " لێیان بوورا)

خالە " مەولود " یش وتی (پێشنیار دەکەم هەفتەی داھاتوو هەر چوارمان بە
ئۆتۆمبیلەکە ی مامۆستا " ئەحمەد " سەفەرێکی ئەو گوندانەی نزیک بە چیاکە
بکەین و کێ نالێت لەوێش چاومان بە پیاویکی گەرە ناکەوێت و هەموومان لێ
بەهرەمەند نابین !)

خاله "مه‌ولود" مه‌به‌ستی بینینی "مه‌ولانا" بوو ، بۆیه هه‌موو به‌لێنیان دا هه‌فته‌ی داها‌توو سه‌ردانه‌که‌یان بکه‌ن...

له‌ دوا‌ی ئه‌و سه‌ردانه‌ بۆ لای "مه‌ولانا" که‌مال و شاوه‌یس و مامۆستا ئه‌حمه‌د بوون به‌ برای گیانی به‌ گیانی و برازا‌که‌ی مامۆستا "ئه‌حمه‌د" یش بۆ برایه‌کی خه‌زانه‌که‌ی "شاوه‌یس" داواکرا و خۆشه‌ویستی و ته‌بابی جیگه‌ی رق و کینه‌ی گرته‌وه‌...

** ** ** ** ** **

دوانیوه‌پۆیه‌ک "مه‌ولانا" له‌ ئه‌شکه‌وته‌که‌دا له‌ بیرکردنه‌وه‌یه‌کی قوول دا بوو ، چاوه‌کانی لێک نابوو ، به‌ ده‌نگی پێ به‌ ئاگا هاته‌وه‌ و چاوه‌کانی کرده‌وه‌ ، زۆری نه‌خایاند دوو که‌س خۆیان به‌ ئه‌شکه‌وته‌که‌دا کرد ، یه‌کیکیان گه‌نجی‌کی خه‌لکی گونده‌که‌ی "مه‌ولانا" بوو، ئه‌ویتریان پیاوی‌کی پيش‌سپی بوو ، دیار بوو گه‌نجه‌که‌ وه‌ک پێ نیشانده‌ر بۆ لای "مه‌ولانا" له‌گه‌ڵی هات بوو ، سه‌لامیان کرد ، گه‌نجه‌که‌ هه‌ندی خواردن و شتومه‌کی بۆ "مه‌ولانا" له‌گه‌ڵ خۆی هینا بوو ، توێشه‌به‌ره‌که‌ی دانا و به‌ پیاوه‌ پيش‌سپییه‌که‌ی وت: (ئه‌م پیاوه‌ "مه‌ولانا" یه‌) پاشان پووی له‌ "مه‌ولانا" کرد و وتی (گه‌وره‌م من ده‌بی بگه‌رپیمه‌وه‌ ، ده‌بی مۆله‌تم بده‌ن)

"مه‌ولانا" گه‌نجه‌که‌ی به‌پێ کرد و پۆیششت ، پاشان پووی له‌ پیاوه‌ پيش‌سپییه‌که‌ کرد و وتی (به‌خێر بییت ، زۆر له‌به‌رچاوم نامۆ نیت)

پیاوه‌ پيش‌سپییه‌که‌ — به‌ گریان‌ه‌وه‌ — (برای شیرینم "موهته‌دا" بۆ ئه‌وه‌نده‌ پیر و لاواز بوویت؟!)

مه‌ولانا (بلێم چی؟ گه‌نجی‌تی نامینیته‌وه‌ و زوو کۆچمان لێده‌کات)

پیاوه‌که‌ (گه‌ر ئه‌و گه‌نجه‌ تۆی نیشان نه‌دا بام هه‌رگیز نه‌مده‌ناسیته‌وه‌!)

مه‌ولانا (تۆ کییت؟!)

پیاوه که (من "سمکو" م ، "سمکو" چه تونه یاخییه که ی جارن)

"موهته دا و سمکو" چند کاتر میړیک چاوه کانیاں وشک نه ده بوویه وه و
بیډه نگی بالی به سهریاند کیشا بوو، ته نها ته ماشای یه کتریان ده کرد و
فرمیسیکیان هله ده وهراند...

موهته دا به "سمکو" ی وت (با بگه پینه وه بو گونده که و له ماله وه
میوانداریت لی بکه م)

سمکو (نیرم پی خوشه ، هله دیم له ئاوه دانی ، له چوارچیوه ی دیواره کان
بیزارم)

ئه و شه وه "سمکو" که وته گیرانه وه ی سهر بورده ی مهینه تییه کانی و وتی (
ئازار و مهینه تییه کانی تویان بو باس کردووم ، چه ز ده که م گوی بو به سهرهاتی
من بگریت ، به گیرانه وه ی مهینه تییه کان ئاسوده ده بم)

موهته دا (به به شیکی ئاگادارم ، پیم خوشه گوپیستی به شه که ی تری بم)
سمکو (به هر دهردی سهرییه ک بوو گه ی شتمه "ئه وروپا" و تیکه ل به
دونیا یه ک بووم که بوی تامه زرو بووم ، خو م له هرچی چه زی جهسته یه خالی
کرده وه ، تیرکردنی ورگ و داوین بوو به خه می شه و و پوژم... خواردن ،
خواردنه وه ، رابواردن سی خه می به رده وامم بوون ، له چیژیکی ماددیه وه بو
چیژیکی تر ، له چه زیکی جهسته وه بو چه زیکی تر ، له خواردنه وه یه کی
بیهو شکره وه بو خواردنه وه یه کی تر، به و جوړه داهینانم له چیژی مادیدا ده کرد
، تیرم نه ده خوارد ، دانه ده مرکامه وه ، به دوا ی چیژی گه وره تر و گه وره تر دا
ده گه پام ، شه ویک چه ند برادر ییک لام مانه وه و باسی تام و چیژ و سووده کانی
تلیاک و مادده ی سرکه ریان بو کردم ، منیش له سهر زمانی ئه وانه وه عاشقی ئه و
مادده بیهو شکره بووم ، پرسیارم کرد : چو ن به ده سستی به ینم ؟ وتیان : نیمه
ده توانین بو ت پهیدا بکه ین ، به لام به مهرجیک کارمان له گه ل بکه یت... پرسیم :
چ کاریک ؟ وتیان : بازرگانی تلیاک...

به لّی ، تیگه لّ به جیهانی ئه و دهسته مرۆقه ناپاکه بووم و کهوتینه بازرگانی کردن به تلیاک ، چهند سالّیک خه ریک بووین و دهستمان به چه ندین تاوان سوور بوو ، سه ره نهجام دهستی یاسا گه یشته سه رمان و من و دوو که سی تریان دهستگیر کرد و له دادگا " بیست و پینج " سالّ زیندانی درا به سه رمدا و ماوه ی چه ند مانگی که له به ندیخانه - دوا ی ته و او کردنی ئه و ماوه یه له زیندان - هاتوومه ته دهره وه ، به ندیخانه منی گوپی به مرۆقیکی تر ، که و تمه بیر کردنه وه له هه له کانی ته مه نم ، قسه کانی تۆم هاته وه به ریاد ، گه رامه وه بو به رائه تی مندالی و ساده بوونه وه ، " بیست و پینج " سالّ زیندانی پۆحی منی له زیندانی جه سته م قوتار کرد ، ته نها که سی ک له م نیشتمانه دا بیرم لی ده کرده وه تۆ بوویت ، شه وانه ده هاتیه لام و دلنه وایت ده کردم ، ریگه ت نیشان ده دام ، ئاوات لا دروست ده کردم ، هیوات پی ده به خشیتم ، " بیست و پینج " سالّ له زیندانا من له گه لّ تۆدا بووم ، زۆربه ی ئه وانه ی له گه لّ مندا بوون خه م و ئازاره کانی زیندان فه وتانندی ، به لام من به هیوا ی دیداری تۆوه ، به هیوا ی ئه و پۆژه ی دهرگای زیندانم لی ده کریته وه شه وم ده دایه دم پۆژ ، تۆ شه وانه پیّت ده وتم : " سمکو " من و تۆ یه ک ده گرینه وه ، پیکه وه ده ژین و پیکه وه ده مرین ، ئارام به ، به ژیان گه شبین به ... ئه وایه کمان گرته وه ، ئیتر من تۆ به جینا هیلّم ، منیش ده مه ویت له م ئه شکه وته دا بژیم ، نامه ویت شه و و پۆژ لیّت جیا ببه وه ، ئه م ته مه نه ی که ماوه پیکه وه به سه ری ده به ین و پیکه وه ش ده مرین ، تۆ بوخۆت له به ندیخانه دا پیّت وتم : پیکه وه ده مرین ، له یه ک پۆژدا ده مرین ...)

موهته دا (ژیان له م جیگه دا ئارامی گه ره که)

سمکو (من ئازاری زۆرم چه شتووه ، ئه م جیگه یه لای من به هه شته ، خه می منت نه بیّت ..)

موهته دا (چه نده پیّت خو شه بمی نه ره وه)

*** ** ** *

شه ویك "راز" ته له فونی بۆ مائی خالی کرد و دواى هه وال پرسینی خالی و "سیبهر خان" داواى کرد هه ندی قسه له گهل "لاقه" دا بکات ، "راز" داواى چاوپیکه وتنیکى له "لاقه" کرد ، ئه ویش ئاماده یی ده ربیری ، به لام له کوی یه کتر ببینن ؟ باشترین شوین مائی داپیره یه و به لینی دا سبه ی دواى نیوه رۆ له گهل "ئالان" ی برای سهردانی مالیان بکات...

مامۆستا "ئه حمهد" و "سیبهر خان" یش ئه و نزیکبونه وه ی "لاقه" و راز "یان پی خوش بوو ، به تایبته که ده یانبینی "راز" گه نجیکی رۆشنیری رده وشت به رزه و داپیره ش ئافره تیکى ماقوولی پر له سۆزو میهره ...

هاتنی "لاقه" پووره "فاتم" ی زۆر دلخۆش کرد ، ناوچاوانی "لاقه" ی ماچ کرد و "ئالان" ی له ئامیز گرت و دهم و چاوی خسته ناو هه ردوو له پی ده ستیه وه ، پووره "فاتم" به راده یه ک میهره بان بوو ته نها یه ک جار بینن به س بوو بۆ خوشویستنی ، ئه و له و یه ک جاره بینینه دا هه نده ریز و سۆز و قسه ی شیرینی بۆ به رانبه ره که ی ده رده بری که دلره قترین مرۆفی ده هیئایه جۆش و خرۆش ، ئه و ئافره ت بوو به مانای قوول و پیروزی وشه ی "ئافره ت" ، له ناخی دا که سیکی مه زن بوو ، دوور بوو له پرق و کینه ، به یاسای خوشه ویستی یاخیرترین مرۆفی که مه ندکیش ده کرد و ده یه ئایه ژیر بار ، ژیان و ره فتاری پووره "فاتم" فه لسه فه یه کی نه نوسراوه ی تایبته بوو ، هه لس و که وته کانی له گهل ده وروبه ردا به راده یه ک ورد و پر حیکمه ت بوو واهه ستت ده کرد هه کیم و عاریفیکی زه مانیه و له پشتیه کی فه لسه فی قوول وه کرداره کانی سه رچاوه وه رده گریت ، به لام له راستیدا هیچ کام له وانه نه بوو ، به لکو له وانه مه زنتر بوو ، ئه و مرۆفیکی سینه سافی پر له میهر و جوانی بوو ، له سروشتی پاک و په ری ئاسای خۆیه وه کاره کانی ئه نجام ده دا ، ئه مه ش واته "ساده بونه وه" که مه زنترین فه لسه فه یه ...

"راز" به پوویه کی گه شه وه پیشوازی له "لاقه" کرد ، پووره "فاتم" به بیانووی سه یرکردنی بالنده کان و گو له په نگا و په نگه کانه وه ده ستی "ئالان" ی گرت و رۆیشتن بۆ ناو باخچه به رینه که ...

تەنھا کەوتنى "لاڧە" لەگەڵ "راز" دا شەرمىكى زۆرى بە سەردا ھىنان و
بۆ زالبوون بە سەر ئەو ھەستەدا بە باس و خواسى قوتابخانە دەستیان پى کرد
، دواى ماوەیەك قسە و باسى دووبارە و پەر لە پۆتین "راز" وتى: (دەزانى بۆ
حەزم بە بینىنت بوو؟)

لاڧە: (تا ئىستاش نازانم بۆچى دەتەوئ بمبینى!)
"راز" ھەندى خۆى کۆکردەوہ ، ھەردوو دەستى لىك ئالان و بە شەرم و
سەر داخستەوہ وتى: (من... دەمەوئ پىت بلىم... ئە... ژيان ياساى تايبەت
بە خۆى ھەيە و بە سەر مرۆڤ دا دەيسەپىنى... ئە... يەكك لەو ياسايانە
ھاوسەرگىرى يە... لە راستى دا... من تۆ بە كچىكى ژىر و پەوشت بەرز تەماشە
دەكەم... ئىتر نازانم...!)

لاڧە: (ھەر ئەو ھەندە ، ژىرم و پەوشت بەرزەم ، چىتر؟!)
راز: (لە راستى دا لە ناو ھەستىكى غەرىبىم بەرانبەرت ھەيە)
لاڧە: (دەتوانى تەعبىر لەو ھەستە غەرىبەى خۆت بکەى؟)
راز: (يانى ھەست بە سۆز و بەزەيى دەكەم بەرانبەرت)
لاڧە: (جا بۆ بەزەيت پيامدا دىتەوہ ، خۆ شەل و کوئىر نىم؟!)
راز: (مەبەستم بە بەزەيى ، ئەو ھەيە...)
لاڧە: (چى يە؟!)
راز: (مەبەستم ئەو ھەيە كە من... يانى "من تۆم خۆش دەوئ")
لاڧە: (ئەى بۆ لە سەرەتاوہ وا نالئى؟)
راز: (ترسام بە ھەلە لىم بگەيت)
لاڧە: (ھىچ كەسك لە خۆشەويستى بە ھەلە حالى نابىت ، خۆشەويستى
زمانىكى ترە و بەر لەو ھەيە بکرىت بە قسە لە دلەوہ ھەستى پى دەكرىت)
راز: (جا ئەگەر بە دل ھەست دەکرد كە من خۆشم دەوئى بۆ دەتويست
بە زمان ئىقرارم پى بکەى؟!)
لاڧە: (شاھەتمان تەنھا لە دلەوہ بەس نى يە ، بەلكو دەبى بە زمانىش پاي
بگەيەنى)

لاڤه: (ئەگەر بە دل نەزانی هەستم چۆنە بەرانبەرت دیارە دلت زیندوو نی یە... وەکو تۆ و لە تۆش زیاتر ، بەلکو خۆت و خۆشەویستیەکی ناو دلت دورگە یەکی بچووکن لە دەریای خۆشەویستی مندا)

پاز: (" لاڤه " گیان لە بەردەم میهر و خۆشەویستی تۆدا هەست بە بچووکێ خۆم دەکەم)

لاڤه: (مەزنی تۆیە منی کردوو بە دەریایەکی بێ سنوور ، ئەگەر پوچی شیرینی تۆ نەبوایە من بیابانیکی چۆل و بێ ئاو دەبووم)

پاز: (خۆشەویستی نیوان من و تۆ خۆشەویستی مندالی یە ، لە بیرت دی بە مندالی دەمگرتیتە باوەش و لە گۆمە ئاوەکان دەمپەراندیەوه؟!)

لاڤه: (ئەی لە بیرتە پیللۆوە کانت کەوتە ناو ئاوی چەمەکە و پیللۆوەکانی خۆم لە پێ کردی؟)

پاز: (هەندی جاریش دلمان لە یەکتەر دەرەنجا و پیم دەوتیت : دایە گەورەم گەزۆم بۆ دەکړی ، بەشی تۆ نادەم)

لاڤه: (منیش دەموت: جا منیش نانه قەیسیت بەش نادەم)

هەردوو دەستیان بە پێکەنین کرد ، زۆری نەخایاند داپیرە بە سینییەک و دوو چاوە خۆی کرد بە ژووردا و بە بزەییەکی شیرینەوه وتی: (ئیشەللا ئەم چایە چای خۆشی دەبێ ، من و " ئالان " تێر بۆنی گولمان کرد ، سەیری کۆتر و قومرێیەکانمان کرد ، بەلام وادەزانم قسەکانی نیوان ئێوە لە گول بۆن خۆشتر و لە قومی جوانتر بوو)

" پاز و لاڤه " بە پوویەکی گەش و هەستیکی پڕ لە خۆشی لە بەر داپیرە هەستان و فەرموویان لی کرد ، بەلام داپیرە چایەکی دانا و وتی: (دەچمەوه بۆ لای " ئالان " ، دەمەوی چەپکە گولێکی جوان بۆ مامۆستا " ئەحمەد و سیبەر خان " ئامادە بکەم)

داوی چەند کاتر میتریک لە قسە خۆش و سەربوردەیی مندالی و باسی ژیانی داها توویان ، " لاڤه " داوی مۆلەتی کرد و لەگەڵ " ئالان " بۆ مالهوه گەرایەوه...

ئەو پاش نیوہ پۆیہ بۆ "راز و لاڤە" کاتیکی زیڕین بوو، تا درەنگانیکی شەو "راز" بیری لە یەک بە یەکی قسەکانی نیوان خۆیی و "لاڤە" دەکردەوہ ، بە دەم بیرکردنەوہوہ خەیاڵ بردیەوہ و چاوەکانی خەو دایگرت و نوست... لە خەویندا سەردانی ئەشکەوتەکە ی کرد ، سەری بردە ناو ئەشکەوتەکە پیرەمێردەکە ی نەبینی ، ئاوری دایەوہ لە ئاسۆیەکی زۆر دوورەوہ پیرەمێردەکە بە پۆشاکیکی سپی یەوہ بانگی "راز" ی دەکرد ، تەکانی دایە بەر خۆی تاکو بەرەو لای پیرەمێردەکە بپوات ، بەلام بە ئاگا هات و بینی لە جی ی نوستنەکە ی دوور کەوتۆتەوہ...

بەیانییەکە ی کاریگەری خەونەکە ی پێوہ دیار بوو ، بەلام خەیاڵی لای ئەشکەوت و پیرەمێردەکە بوو ، نەیزانی ئەو پۆژە ی خویندنی چۆن بەسەر برد ، برادەرە نزیکەکانی لە تەندروستی ئەویان پرسی ، بەلام هیچی لا نەدرکاندن ، بۆ سبەینی هەندی لە فەزای خەونەکە دوور کەوتەوہ و باشتر کەوتە بەر چاوی برادەرانی ، ئەو پۆژە قوتابییهک لە وانە ی "فیزیا" دا پرسیاریکی دەربارە ی "کات" لە مامۆستاکی کرد کە: ئایا "کات" بوونیکی راستەقینە ی هەیه؟ ئەگەر هەیه جیگیرە یان گۆراوہ؟

مامۆستای فیزیا: (جیاوازی چی یە لە نیوان بەرسیلە و تری ی پێگە یودا؟ دیارە ھۆکاری زەمەن واتە "کات" بەرسیلە دەگۆرێ بۆ میوہیەکی پێگە یو ، "کات" ھێلکە یەکی پیتراو دەگۆرێت بۆ گیانداریکی کاملی تەواو ، "کات" ھەواوین دەگۆرێ بۆ زستان ، پۆژ دەکات بە شەو.. بۆیە کات بوونیکی بابەتیانە ی ھەیه ، بەلام بوونیکی بەرجەستە نە ، بوونیکی واتایی)

قوتابییهکە: (مامۆستا تۆ دەلی ی "کات" بەرسیلە بۆ تری دەگۆرێت ، لە راستی دا خواردنی بەردەوامی دار میوہکە یە بەرسیلە بۆ تری دەگۆرێ ، ئەگەر ئەو بەرسیلە یە لە دار میوہکە بکەینەوہ و سالیک بە سەریدا تی بپەرێ ، ناگۆرێت بۆ تری)

مامۆستا: (راستە ، خۆراکی دار میوہکە ھۆکاریکە ، بەلام ئەو خۆراکە لە کاتیکی دیاریکراودا گەرەکە وەری بگرییت ، ئەگەر ئەو برە خۆراکە ی لە سی

مانگدا بهرسيله كه وهری دهگريٽ ، به يهك جار بيدهين به بهرسيله كه نهك نابيٽه
هوی پي گهياندي ، بهلكو دهبيٽه هوی فهوراني دار ميؤ و بهرسيله كهش (
قوتابييه كه:) ئه و قسهش وهلامی ههيه ، دهتوانم بليم كه م كه م و بر بر
دهبي خوراك به بهرسيله كه بدری و هيچ پهيوهندي به كاته وه نی يه (
مامؤستا:) دروسته ، كاتيش بریتی يه له و ماوهيهی كه تو كه م كه م و بر بر
خوراكه كه به بهرسيله كه دهدهی (

قوتابييه كه: (گريمان " كات " بوونی ههيه ، باشه جيگيره يان گؤراو؟)
مامؤستاكه: (" كات " ئه گهر له كار و پووداو و شويني داببرين يه كه يه كي
جيگيره ، كاتيک تيكل به جووله و كار و پووداو دهبي به پي ي شته كان
دهگؤري ، لای " ئه نيشتاين " كات پيژهييه و دهگونجي يهك پووداو بوؤ دوو
كهس دوو كاتی جياواز بيٽ)

قوتابييه كه: (من وا ههست دهكه م ئاميړی كاتزمير جوولهی مرؤف دهپيؤي
نهك كاتی تي پهر بوو ، كات هيلكي دريژ كراوهيه و مرؤف له سهري جووله
دهكات ، كاتزميريش ئه و جوولانه نيشان ده دات)

مامؤستاكه: (دروستر وايه بليين : ئاميړی كاتزمير ئه و بره گؤراوهی " كات
" نيشان ده دات كه مرؤف جوولهی تيا دا كرده وه)

قوتابييه كي تر: (مامؤستا ئيمه هيچ له م قسانه تي ناگهين ، تكا دهكه م
باسه كه تان بگورين)

مامؤستا: (مافي خوته باسه كه مان پي رابگري ، ئيستا دهست به وانهی
ئه مرؤمان دهكهين)

پرسیاری قوتابييه كه ده باره ی كات و وهلامه كانی مامؤستا " پاز " ی
گيڙپايه وه بوؤ ناو ئه و چه ند پووداو سهيره ی كه لی پووي دا بوو: (ئايا
كه پانه وه م له ئه شكه وته كه وه بوؤ ماله وه چه نده كاتی بر دوه ؟ ئايا كاتم به
سه ردا تي په ري بوو ؟ ئه ی بوؤ هه ستم پي نه كرد ؟)

هه موو ئه و پرسيارانه لای ئه و بي وه لام بوون و هه ر واش به كراوه یی به جي
ی هيلان ...

عه سره که ی کورسییه که ی برد بو بن دارگویره که و لی ی دانیشته، "خاله مه ولود" ی باخه وان له خواره وه خوی به پیکه سته وه ی که پری دار میوه کانه وه خه ریک کرد بوو، زوری نه خایاند هات بو لای "راز" و له سهر به رده سافه که ی بن دار گویره که لی ی دانیشته و پشتی نا به دار گویره که وه و وتی: (ژیری ئەم دار گویره شوینی حه وان وه ی منه، بمبوره داوای مؤله تم نه کرد و لی ی دانیشتم)

راز: ("خاله مه ولود" گیان، دهرانم شوینی تویه، بویه منیش هاتم هندی قسه ی جوانت لیوهر بگرم)

خاله مه ولود: (من تا پرسیارم لی نه کریت ناتوانم قسان بکه م)
راز: ("خاله مه ولود" هه ست به ئالۆزییه که ده که م له ناخ و بیرمدا، نازانم چۆن بگه م به حه قیقه ت، چۆن دروست له ژیان بگه م؟ وا هه ست ده که م له ناوه وه به سهر چه ند ته وه ره یه کدا دابه ش بووم: ته وه ره ی فیکرو مه عریفه، ته وه ره ی پۆح، ته وه ره ی عیشق و مه حه ببه ت، هه روه ها ته وه ره ی زانست، ئەم وانانه ی به پیزیشته ته وه ره ی ته جروبیه ی ژیان، هه موو ئەمانه ئالۆزم ده که ن، چاره سهر چی یه؟ به بوچوونی به پیزت چی بکه م باشه؟)

خاله مه ولود: (کوری خالۆی له وانیه له به شیکی قسه کانت حالێ نه بم، چونکه من پیاویکی نه خوینده وارم و ساده ده ژیم و بیر ده که مه وه، ئەگه ر مه به ستته ئەوه بی مرقۆ چۆن خوی به خته وه ر بکات، ئەوا هه میشه "عه ودالی حه ق و راستی ببه " و "خۆت خالی بکه ره وه له رق" و "ساده له ژیاندا بژی...")

راز: ("خاله مه ولود" ئەوه ی به پیزته فه رموت سی خالی زۆر کورت و بچووکن، به لام به قه ده ر مرقۆ و ژیان فراوان و مه زنن)
خاله مه ولود: (کوری خۆم ئەگه ر به و جۆره بژیت که بۆم باس کردیت ده ست بۆ هه ر شتی که ببه ی به حه ق و راستیت ده گه یه نیت)

راز: ("خاله مه ولود" گیان من ده مه وی بزانه — جاریکی تریش پرسیارم لی کردیت — ئەم هه موو حیکمه ته چۆن و له کوپوه فیرو بوویت؟!)

خاله مه‌ولود: (کاکه "راز" گیان، باوکی من عاریفیکی گه‌وره بوو، ده‌یتوانی مروّڤ بخته سهر سکه‌یه‌ک تا‌کو له سهری به دروستی به‌گه‌ر بکه‌ویت، ئه‌و ده‌ستی منی گرت و له زور هه‌له‌ی ژیان قوتاری کردم)
راز: (نابیته بی ئه‌ده‌بی ئه‌گه‌ر بپرسم باوکت له کوپوه فیّری ئه‌و حیکمه‌ته بوو بوو؟)

خاله مه‌ولود: (باوکم به‌شیکی زور له عومری به‌گه‌شت و گه‌رانه‌وه خه‌ریک بوو، تا دوا جار له گوندیکدا نیشته‌جی ده‌بیّت و بیر له ژن هیّنان ده‌کاته‌وه)
راز: (یانی گه‌ران فیّری ئه‌و حیکمه‌تانه‌ی کرد بوو؟)
خاله مه‌ولود: (گه‌ران به‌ته‌ن‌ها به‌س نی یه بۆ فیّر بوونی حیکمه‌ت، به‌لکو ده‌بی مروّڤ بزانی به‌دوای چیدا ده‌گه‌رپ، دیار بوو ئه‌وه‌ی باوکم بۆی ده‌گه‌را و له پیناویدا ماندو بوو بوو به‌ده‌ستی هیّنا بوو)

راز: (حه‌ز ده‌که‌م زیاتر باسی ژیانی ئه‌و عاریفه‌م بۆ بکه‌ی)
خاله مه‌ولود: (ئه‌و شته‌ی باوکم ده‌ستی که‌وت بوو زور له لای به‌نرخ بوو، وه‌ک خه‌زنه‌ی چاوچنۆک ده‌یشارد‌ه‌وه، پی‌ی خوش بوو خه‌لکی به‌گیل و نه‌زان و هه‌ندی جاریش خراپه‌کار ته‌ماشای بکه‌ن تا‌کو ئه‌وه‌ی له لایه‌تی به‌ده‌ر نه‌که‌وی...)

شه‌وان به‌ئاگا ده‌هاتم و باوکم له ژووره‌که‌یدا ده‌بینی به‌ئاگایه و به‌کاری خۆیه‌وه خه‌ریکه، سهر له ئیواره ده‌نوست و کاتی‌ک خه‌لکی چاوانیان ده‌چووه خه‌و ئه‌و به‌ئاگا ده‌هات، هه‌ندی شه‌و بۆ شوخی سه‌ریکم ده‌کیشایه ژووره‌که‌ی و ده‌موت: (وه‌ک پاره‌ی پیسکه بیشاره‌وه و به‌ته‌ن‌ها بیژمی‌ره)
ئه‌ویش سه‌یریکی ده‌کردم و ده‌یوت: (هه‌تیوو به‌م نیوه‌ی شه‌وه بۆ به‌ئاگا هاتووی؟)

منیش به‌پیکه‌نینه‌وه ده‌موت: (ده‌مه‌وی بزانی به‌م نیوه شه‌وه چی ده‌که‌ی، لیره ده‌ژمی‌ری، خه‌زینه‌ت هه‌یه؟!)
وه‌لامی ده‌دامه‌وه و ده‌یوت: (به‌خوا ئه‌گه‌ر به‌ته‌مای خه‌زینه و لیره‌ی من بیت به‌بی شیو سهر ده‌نییته‌وه)

"پاز" خاله مه ولودی له قسه کردن پاگرت و وتی: (ئو که شهوان به ئاگا ده هات چی ده کرد و به چی یه وه خوی خه ریک ده کرد؟!)
 خاله مه ولود: (نهینی و پازی بابم ده توت پازی میش ههنگه، من له هه موو کهس -ته نانهت له دایکیشم - زیاتر له باوکه مه وه نزیك بووم، به لام که میکی کهم له و تیگه ییشتم، ئه و شاریکی مه زن بوو له ئه سرار، من ته نها له دووره وه گلۆپه کانی ئه و شارهم بهر چاو ده کهوت و نه گه ییشتمه شه قام و کۆشک و ته لاره کانی)

پاز: (کارو کاسپی باوکت چی بوو؟)
 خاله مه ولود: (به رگ دروو بوو، به پاره یه کی کهم ژیانیکی زۆر نایابی بۆ ئیمه به ره هه م هینا بوو)

پاز: (سه یر له وه دایه له م ژیانده هه یه هه موو نه یینییه کانی خوی ده ربخات، باوکت هه موو شته کانی خوی به تۆ نه گه یاند، تۆ هه موو ئه وه ی که له لاته به منی ناگه یه نیت، من ئه وه ی له لامه به براده ره کانمی نالیم!)
 خاله مه ولود: (هه ر ده بی وایی، تۆ ده بی خۆت بۆ خۆت شار بونیاد بنییت، شاری من بۆ تۆ شیاو نییه، بینینی شاری من ته نها خه ونیک لای تۆ دروست ده کات، بۆ به دیه یانی ئه و خه ونه ده بی خۆت هه ولبدیت و بکۆشیت)
 پاز: ("خاله مه ولود" سه یر ئه وه یه منیکی خوینده واری هۆشیار له بهرده م باخه وانیکی نه خوینده وارا ده بم به که سیکی نه زان)

خاله مه ولود: (ده بی وردترو قوولتر له ژیان بروانی)
 لیڤرده "خاله مه ولود" هه ستا و خواحافیزی له "پاز" کرد و پۆیشت...
 "پاز" به ته نها له ژیر دار گوێزه که مایه وه و کهوته بیرکردنه وه: (ئه وه ی زۆر گرنگ بوو بۆ من له "خاله مه ولود" م نه پرسى: ئه و پێچکه و سکه یه کامه یه مروّف ده که ویتته سه ری و به هۆیه وه جوولّه و ئاراسته ی دروست وهرده گری، چۆن بکه ومه سه ر ئه و سکه یه؟ دلنیا م ئه گه ر ئه و پرسیاره م بکردبایه ده یوت: ئه وه په یوه ندی به خۆته وه هه یه، سکه ی هه یه که سیك به که سیکی تر ناخوات، به لام خو "خاله مه ولود" وتی: باوکه ده یوانی مروّف بخاته سه ر سکه ی دروست، ئه و وتی: باوکه ده ستی گرتم و له زۆر هه لّی ژیان

قوتاری کردم؟! جاریکی تر پرسپاری ئه وهی لی ده کهم: به چ شیوازیک باوکت دهستی توی گرت و له سهر سکهی دروستی ژیان راوه ستاوی کردیت؟ چون دهزانی ئه وهی تو له سهری ده ژیت دروست و بی هه له یه؟ دروست و نادرست چی یه؟

ئیواره له سهر سفره ی نانخواردن "راز" باسی وتووژده کهی نیوان خوی و "خاله مه ولود" ی بو داپیره کرد، داپیره ی له وه لاما وتی: ("خاله مه ولود" برا گه وره ی منه و ماموستا و مورشیدی "وهستا مه حمود" ی باپیره ته) بو یه کهمین جار بوو "راز" قسه یه کی له و جوړه له داپیره ی دهر باره ی "خاله مه ولود" بیستی، قسه که ناخ و هه ست و بیر ی "راز" ی هه ژاند، ماوه یه ک بی ده نگ بوو، پاشان سه یریکی داپیره ی کرد و وتی: (داپیره گیان مه به ستت چی یه له برا گه وره و ماموستا و مورشید؟)

داپیره: (کور ی خوم من په روه رده ی دهستی یه کی له و ئافره تانه م که پیری مه زن په روه رده ی کرد بوو، بهر له مهرگی وه سیتی بو کردم خاله مه ولود به برا گه وره ی خوم بزانه و له مهیدانی ئایینداری خومدا پرس و پای پی بکه م، ده بی بزانی هیچ کهس له خویه وه نابیت به "کهس"، تو پییت وایه ئه م داپیره ی که شوکر بو خودا پیر و گهنج و ژن و مندال و گه وره و بچووک خوشیان ده ویت له خویه وه بووه به و کهسه؟ نا... به لکو ریگای دروستی ژیانم بینیه ته وه، له گه ل خومدا مانده بووم تا کو گوړاوم به م کهسه، خه لکانیکی مه زن دهستیان گرتووم و ریگه ی دروستیان نیشان داوم، "خاله مه ولود" باخه وانمان بوو، نیوان خوشیه کی له راده به دهر له نیوان "وهستا مه حمود" ی باپیرت و "خاله مه ولود" دا هه بوو، من ده مزانی ئه و پیاویکی ئاییندار و گه وره یه به لام نه مده زانی ده سه لاتی پوچی ئه و له و ئاسته دایه، نه مده زانی ماموستا و مورشیدی "وهستا مه حمود" ه، تا شه ویک نیشانیان دام و بو به یانی سویندی "وهستا مه حمود" م دا تا کو ئه و راستیه م لی نه شاریته وه و ئه ویش پی و تم که "خاله مه ولود" مورشیدی پوچی ئه وه و له وه وه زور مانای بهر ز و بلند فیرووه و ریگای دروستی ژیان بینیه ته وه...)

راز: (دایره نزیکترین کەس لە من تۆ بووی کەچی تۆشم نەناسی، نەناسینی "خالە مەولود" کە باخەوانمانە و پۆژانە دەیبینم بە هەر حال، بەلام چۆن تۆم نەناسیوه؟ چۆن لەو نەگەیشتم کە تۆ مرقۆشکی سادە نیت؟ بەلکو شاریکی لە ئەسرار؟)

دایره: (کۆری خۆم من هیچم بە تۆ نەوتوو؟!)

راز: (با... بەو چەند قسەیه زۆر شتت بە من وت، ئەو چەند قسەیه گلۆپی شارێ نەینێ تۆیه کە من لە دوورەوه سەیری دەکەم، ئەو چەند قسەیه نەینێ پەیهوندی "خالە مەولود" لەگەڵ بابی خۆیدا، نەینێ پەیهوندی تۆیه بە "خالە مەولود" ی عاریفەوه، قسەکانی "خالە مەولود" قسە ی خۆی نی یە بە تەنها، قسە ی خۆی و باوکی و تۆ و دەیانێ وەک ئیوهیه، دایره دەمەوی لە ئیوه بگەم، دەمەوی لە ئیوهوه لە ژیان بگەم، دایره تۆو ئەو شتە ی لاتان پیرۆزه بمخەنە سەر ئەو پێگای ئیوه ی لە سەرە، چۆن ئەم بەختە وەرپێهەتان بە دەست هیناوه؟ چی بکەم وەک ئیوه م لێ دیت؟ هەستم بەوه کرد بوو شتەکانی تۆ و "خالە مەولود" زۆر لە یەکتەرەوه نزیکن، بەلام نەم دەزانێ ناخیکی قوول ئیوه ی بە یەکەوه گریداوه، دەزانم ئیوه تەنها نین، کەسیکی تریش شک دەبەم وەکو ئیوه وایە...)

دایره: (کۆری شیرینم ئەو پرسیارانە لە "خالە مەولود" بکە، من جگە لە خۆشەویستی شتیکی ترم لە لانی یە بە تۆی ببەخشم...)

شەوه کە ی دوا ی تەواو کردنی ئەرک و خویندنی قوتابخانە کەوتە بێرکردنەوه لە "خالە مەولود" و دایره ی، ئەو شەوه بریاری دا دەفتەرێک دابنێ و پۆژانە ئەو حیکمەتانە ی تیا بنووسیتەوه، هەر ئەو شەوه دەستی کرد بە نووسینەوه ی وت و ویژەکانی نیوان خۆی و پیرەمیاردی ناو ئەشکەوتەکە، بریاری دا بوو دەفتەرەکە بۆ چەند بەشیکی دابەش بکات، بەشی یەکەمی بۆ حیکمەتی پیرەمیاردی ئەشکەوتەکە، ئەم بەشە ی ناو نا "حیکمەتی پیران"، بەشی دوووەمی تەرخان کرد بۆ حیکمەتەکانی "خالە مەولود" و ناوی لێنا "حیکمەتی باخەوان"، بەشی سێ یەم تەرخان کرا بوو بۆ قسە و ژیان و هەلس و کەوتەکانی دایره و ناوی نابوو "حیکمەتی دایره"، بەشی چوارەم بۆ قسە و

گفتوگوکانی نیوان خۆی و " لافه " ی خۆشه ویستی تهرخان کرد بوو ناوی لی نابوو " حیکمه تی ئه وین " ، به شی پینجه م و کۆتایی بۆ قسه و باس و ژیا نی پۆژانه ی خۆی و مامۆستاکانی و براده رانی له قوتا بخانه و دهره وه ی قوتا بخانه دانا بوو ناوی " حیکمه تی لاوان " ی لینا بوو، به خه تیکی گه وره ش له سه ر پشتی ده فته ره که نو سیبووی " کۆماریک له سیبهر " ، دیار بوو هه ر پینچ به شه که ی به سیبهر و خه یال ده هاته پینش چاو...

به دریزایی دوو هه فته شه وانه ده فته ره که ی ده هیئا و ئه وه ی پینشتر له ژیا نیدا تیپه ری بوو ده ی نوو سییه وه ، ئه و بریاری دا بوو پرسیار و په یوه ندی یه کانی رابگریت بۆ ئه وه ی باس و خوا سه کان به سه ریدا که له که نه بیته و ئه وه ی له وه وه به ر نه ی نوو سییه ته وه پیایدا بگات و تۆماریان بکات...

دوای نوو سیننه وه ی هه موو حیکمه ته کان هه ستی به بارسووک و ئارامیه ک کرد، ده فته ره که ی به خه زینه یه کی گه وره له سه رمایه ی مه عنه وی ته ماشا ده کرد، جانتایه کی تایبه تی له بازار بۆ کړی و به جوانی ده فته ره که ی به رگ گرت و تیایدا هه لی گرت...

ئه و شه وه ی له نوو سیننه وه بوویه وه شه ویکی پر له ئارامی و به خته وه ی بوو، له سه ر پشت به سه ر جیگه که یدا راکشا و هه ردوو ده ستی خسته ژیر سه ریه وه و له بیر خۆیدا ده یوت: (ئو حیکمه تانه ی مرۆڤ ده ییستی تا نه یان نو سیته وه لییان تی ناگات، من جاران به جۆریک له و حیکمه تانه ده گه یشتم و ئیستا جۆریکی تر، جاران ته نها تو یکی حیکمه ته کانم له به ر ده ستدا بوو ئیستا کرۆک و جه وه ره ، نوو سین خۆ دواندنه ، ده ورکردنه وه ی هه موو ئه و مانایانه یه که پۆژانه مرۆڤ و هریان ده گریته ..)

به یانی زوو به ئاگا هات و له ژووره که ی چوو ده ره وه و پوو ی له باخچه که کرد، له سه ره تا وه دا پیره ی له چیشته خانه که دا بی نی خه ریکی دا گیرسانی سه ما وه ره که بوو، خۆی گه یانده لای گو له باخه کان و تیر تیر بۆنی کردن ، چه ند جاریک پر به سنگی هه وای خاوی نی به ره به یانی هه لمژی، جریوه و ده نگ ی پاسارییه کان و خویندنی چه ند بالنده یه کی سه وزی جوان تیکه ل به یه کتر بوو

بوون، سەمفۆنیا یەك بەرھەم ھات بوو ھیچ ئاواز دانەرێك نە ی دەتوانی زمانەكە ی پە ی پێ ببات و نۆتە ی بۆ دابنیت...

ئەو بەرەبەیانە بەختەوهری نم نم وەك باران بە سەر ژیاندا دادەباری، شەپۆلی ئاسودەیی لە لیوی تەپری گۆلە باخەكانەو هەل دەقوولی، گۆلە خونچەكان بە بزەیه کی شیرینەو پێشوازی ئەو پۆژە نوییەیان دەکرد، نەسیمی بەرەبەیان دەچوو ژێر بالی گەلاكان و سەمای فێر دەکردن، لە بەرەبەیاندا پۆچی شتەكان دینە لیوار و دەكەونە شنە و لەرە، كە خۆر هەلدی دەگەڕینەو بۆ ناخ و قوولایی بوون و لیمان دەشارینەو، لە بەرەبەیاندا هەوا تامی هەیه، ئاسمان بۆنی هەیه، بەرد پووناکی دەبەخشی...

دوای تێربوونی لە تام و بۆن و پەنگ، پڕ بوونی بیر و ئەندێشە ی بە جوانی سروشت گەرایەو بۆ لای داپیره و بەیانی باشیکی لی کرد، داپیره سەری هەلپری و وتی: (ژیانت باش، گیانی داپیره، چۆن بوو ئەو بەیانی یە زوو هەستای؟)

راز: (ئەو بەیانی یە لەشم زۆر سووك بوو)

داپیره: (دیاره زوو نووستووی؟)

راز: (هەروەك جارەن)

بێ دەنگیەك "راز" و داپیره ی داگیر کرد و تا کاتی چوون بۆ قوتابخانە ھیچ قسە یەك بە نێوانیاندا تی نەپەری.....

* * * * *

شەوی هەینی مامۆستا "ئەحمەد" لە گەل خێزانی و منداڵەکانی میوانی مائی داپیره بوون، پێ و پەسمی خواردن و خواردنەو بە پەسمی جارەن بە پێو چوو...

مامۆستا "ئەحمەد" و پووره "فاتم" کەوتنە قسە و باسی سەردەمانی پێشوو، دیار بوو هەردووکیان لەزەتیان لە باس و خواسی پێشینان وەردەگرت و

له ناخه وه مهیل و حه نینیان بۆ ئه و پۆژگارانه قوولپی ده دا، جار جار یكیش ده كه وتنه ناوه یانی كه سانیك كه ته نها خویان ده یان ناسین و به گه وه و مه زن یادیان ده كردن..

"سیبه ر خان" به خاوین كردنه وه و پیکه ستنی مالی پوره "فاتم" وه خه ريك بوو، "ئالان" به ری ته له فزیونه كه ی به ر نه ده دا، "لاقه و راز" یش له لایه كه وه به باس و خواسی خویندنه وه خه ريك بوون، له ناو قسه كاندا - لاقه به ده نگیکى نزم - پرسىارى دیار نه بوونی "راز" ی كرد، له وه لامیدا وتی: (ئهو چه ند هه فته یه سه رقالي نووسین بووم)

لاقه: (نووسینی چی؟)

راز: (نوسینه وه ی حیکمه ته کانی ژیان)

لاقه: (دیاره نووسین منی له بیر بردوویته وه !)

راز: (به پیچه وانه وه به شیك له نووسینه كانم تۆی)

لاقه: (مه به ستت ئه وه یه هۆنراوه م بۆ داده نی ی؟)

راز: (نه خیر، هه موو ئه و حیکمه تانه ی عیشقی تۆ فیرم ده کات ده ینووسمه وه)

لاقه: (مه به ستت به حیکمه ت چی یه؟)

راز: (لای من هه ر شتی مروژ داگیر بکات، بیخاته بیرکردنه وه، گۆرانی به سه ردا به یینی، ئاراسته ی بگۆری، ئه قل و پۆحی گه شه پی بدات، حیکمه ته)

لاقه: (جا من توانیومه ئه و کاریگه رییانه له سه ر تۆ به جی به یلم؟)

راز: (تۆ یه کیکی له و حه کیمانه ی حیکمه ت لیه فی ده بم)

لاقه: (من بۆ خۆم وا هه ست ناکه م فه لسه فه یه ک له پشت قسه و کار و هه لۆیسته کانه وه بوونی هه بییت !)

راز: (خۆشەویستی مەزنتەین فەلسەفە، ئەو گۆرانی خۆشەویستی دروستی دەکات ھەزار "ئەرەستۆ" بەرھەمی ناھێنی)

لاڤە: (ئەگەر من ھەکیم بێ ئەوا تۆ مامۆستای ئەو ھەکیمە)

راز: (خۆ ئەگەر من عاریف بێ ئەوا تۆ سەرچاوەی عێرفان و ئیلاھامی من)

ئەگەر کەسیک بەھاتبایە و "راز و لاڤە" و مامۆستا ئەحمەد و پوورە فاتمە ی ببینیایە، سەری لەو فەزایە سوڕ دەما کە ئەو چوارە ی داگیر کرد بوو، "پوورە فاتمە" و مامۆستا ئەحمەد "لە قسە و باسە کە یاندا بوو بوون بە یەك پۆج، لە دەورو بەر داپراوون، دیار بوو باسی پێشینان دەستپێک و سەرەتای دەست پێ کردن بوو ئەگینا باسیکی تر بە نێوانیاندا تێ دەپەری...

"لاڤە و راز" ییش لە قوولترین شوینی دل و دەروونەو ھەوھەری قسە ی پر لە مەھەببەتیان دەدۆزیو ھە و پێشکەشی یەکتریان دەکرد...

ھەر چواریان بە دەنگی "سێبەر خان" بە ئاگا ھاتنەو ھە کە بە سینیەك کاکاو ھەو ھاتە ژوورەو ھە و داوای لی کردن ھەموو کۆ ببەو ھە...

لەگەڵ خواردنەو ھە کاکاودا بێ دەنگییەك ھەموو لایەکی داگیر کرد بوو، دیار بوو ھێشتا لە فەزای باسەكان نەھاتبوونە دەرو ھە و کاریگەرییەكە ی بەری نەدابوون، "سێبەر خان" وتی: (داوای لیبوردن دەکەم، خۆ قسە و باسەكانم پێ نەپریون؟)

مامۆستا ئەحمەد: (بەلێن قسە و باسەمان پێ نەپراو ھە راسە ناکەین، بەلام ھەموومان دەبێ مەمنونی تۆ بین کە بە ئاگات ھێناینەو ھە ئەگینا لەو فەزایە دانەدەپراین و ھەکو کەشتی لە دەریادا نوغۆ دەبووین)

ھەموو دایانە قاقای پێکەنین و تا درەنگانیکی شەو بە خۆشی بە سەریان

برد...

پاش نیوه پۆی پۆژی ههینی "راز" له گهل براده رانی: (پاویژو شاروخ و جوتیار) سهر دانی "یوسف" یان کرد که دوو پۆژ بوو به هوی پیکرانی له یاریدا دهوامی قوتابخانه ی نه کرد بوو...

"جوتیار" له سهر ته رزی جارانی خوی هندی به "یوسف" ی پابوارد: (کاک "یوسف" یاری تۆپی پی چیرۆک نووسین نی یه... یاری هیزی لاق و بازوی دهوی و چیرۆکیش بیر قوول)

یوسف: (باوه ر بکه کاک "جوتیار" کهوتنه کهم زۆر ئاسایی بوو، نازانم چۆن بوو لاقم زهبری پی گهشت)

شاروخ: (تۆ پۆلی که رویشکت پیدرا بوو، که رویشکیش په مزی ترس و کهم بهختی یه، بۆیه ئهم پیکرانهش به شیکه له پۆلی که رویشک)

پاویژ: (سبهینی بۆ قوتابخانه ده گه ریته وه؟)

یوسف: (پیم وایه بتوام)

راز: (خه می وانه کانت نه بی بۆمان نووسیویت وه، مامۆستایان هه والیان ده پرسیت)

یوسف: (سوپاسیان ده کهم، دهستی ئیوهش خوش بیّت بۆ ماندوبوونتان)

شاروخ: (من ده مهوی بپرسم ئهم "پینچ" که سه چ شتی ک کوی کردووینه ته وه و پیکه وه گری ی داوین، ئه گهر پۆژیک یه کیکتان نه بینم ههست به خه مۆکی و بیزاری ده کهم)

جوتیار: (بۆی ههیه بیر و ئایدۆلۆژیامان له یه کتره وه نزی بیتی)

شاروخ: (به پای تۆ په یوه ندیه که ی ئیمه په یوه ندیه کی فیکری و ئایدۆلۆژی یه؟)

جوتیار: (به لی)

پاویژ: (وا نازانم بیر و باوەر ئیمە ی پیکەوێ گری دابیت، لەوانە یە تەنھا ئولفەت و تیکە لاوی قوتابخانە بیت)

جوتیار: (ئەگەر ئولفەت و تیکە لاوی قوتابخانە یە بۆ لەگەڵ کەسانی تردا ئەو جۆرە پە یوێندی یە دروست نەبوو؟)

یوسف: (لەوانە یە خولیاکانمان، خۆزگەکانمان، خەمەکانمان ئیمە ی کۆ کردبیتەوێ)

پاز: (من وا هەست دەکەم ئیمە لە سەرەتای پە یوێندیە کەداین هیشتا خۆشمان لە مانا و مەرامی ئەو پە یوێندی یە نەگە یشتووین)

شاروخ: (بۆچوونە کەت زۆر پوون نی یە)

پاز: (دەمەوی بلیم نەین یە ک ئیمە ی کۆکردۆتەوێ کە هیشتا پە ی پی نەبراوێ)

جوتیار: (هۆی پە ی پی نەبردنە کە ی چی یە؟)

پاز: (وا دەزانم سەرەتای بوونی ئیمە بیت لە ناو پستی پە یوێندیە کەدا)

شاروخ: (نازانم بۆ هەمیشە "پاز" تەفسیری میسالی بۆ شتەکان دەکات؟!)

پاز: (، چونکە هەست بە شتێک دەکەم، لەوانە یە تۆ هەستت پی نەکردبێ)

شاروخ: (حەقیقەتی ئەو شتە چی یە؟)

پاز: (من بەر لەوێ ئیوێ بێن بە دۆست و برادەرم یە ک بە یەکی ئیوێیان لە خەوندای پی ناساندووم، پیشیان وتووم سەرئەنجامی ئیمە بەرەو کوی دەچیت)

پاویژ: (مردوو مری خۆتم لی مە کە بە شیخی تەریقەت)

یوسف: (ببۆرە کاک پاویژ، باس لە خۆکردن بە شیخی تەریقەت نی یە، منیش هەندی شتم لە هاویشیوێ ئەوێ لای کاک "پاز" ه لە لایە)

شاروخ: (دەترسم بچینەوێ بۆ دارستان و ببین بە گاجووت و کەرویشک و

کە لە شیر و بۆلبۆل...)

پاز: (من به پیچه‌وانه‌وه ده‌بینم، وا ده‌زانم له دارستان هه‌ل‌دین)

یوسف: (کاک " پاز " مه‌به‌ستت به دارستان جه‌نگه‌لستانی کۆمه‌لگه‌یه؟)

پاز: (به‌لێ، چونکه بیر و خولیا و خه‌یالی ئیمه به‌ره‌و پرووگه‌یه‌که و کۆمه‌لگه‌ش پروو به پرووگه‌یه‌کی تر پالمان پیوه ده‌نیت)

پاوێژ: (ئیمه ناتوانین پروو به‌پرووی کۆمه‌لگه بوه‌ستینه‌وه)

یوسف: (، بۆیه یان ده‌بی پرووگه‌ی خۆمان وه‌ك ئه‌وان لێ بکه‌ین، یان کۆمه‌لگه به‌جی به‌یلین)

شاروخ: (یان کۆمه‌لگا به‌و جوهره لێ بکه‌ین که خۆمان ده‌مانه‌وی)

جوتیار: (مه‌به‌ستت ئه‌وه‌یه پرووگه‌ی کۆمه‌لگه بگۆرین بۆ پرووگه‌ی خۆمان؟!)

شاروخ: (به‌لێ)

پاوێژ: (ئه‌وه کاریکی زۆر سه‌خت و دژواره و پیویستی به ته‌مه‌نیکی درێژی هه‌زارانی وه‌ك ئیمه‌یه)

پاز: (هه‌رچۆنیک بی‌ت، ده‌بی چاوه‌پوان بین، به‌لام چاوه‌پوانیه‌کی پر له ئارامی... هه‌ریه‌که‌مان با سه‌رقالی خه‌ون و خولیا‌ی خۆی بی‌ت، دوو تووی داها‌توو هه‌والی سه‌یرو مه‌زنی له خو گرتوو)

پاوێژ به شو‌خیه‌وه: (ئهم هه‌تیوه ئاوا ب‌روات تی‌کمان ده‌دات)

هه‌موو ده‌ستیان به پی‌که‌نین کرد، جگه له " یوسف " که زۆر به حوزنه‌وه سه‌یری ده‌م و چاوی " پاز " ی ده‌کرد...

پۆژی شه‌مه له وانه‌ی کوردی دا گفتوگۆیه‌کی گه‌رم له مه‌ر زمان به گشتی و زمانی کوردی به تایبه‌تی کرا، له سه‌ره‌تاوه له مه‌ر یه‌که‌م زمان له سه‌ر زه‌ویدا پابۆچوونی جیاوازان ئالوگۆر کرا، یه‌کی‌ی و ابوو مرو‌ف له ده‌نگه‌ جۆرا و جۆره‌کانه‌وه فی‌ری زمان بووه، هه‌...

سەریدا تیپەریو ئەوجا بوو بە زمان، چونکە وردە وردە مەژۆ ناوی لە شتەکان ناو و ناوەکە بە زمان گۆ کردوو، لە ناو ئەوانەشدا کەسانی هەبوو پێی وابوو خودا بۆ خۆی مەژۆی فێری زمان کردوو، مامۆستای وانە کوردی هەموو ئەو بۆچوونانە بە کراوەیی بەجی هێلاو وتی: (تا ئێستا ساغ نەبووەتەو مەژۆ چۆن فێری زمان بوو، چاکتر وایە لە گۆشەیهکی ترەو لە زمان قسە بکەین ئەویش: هۆکارەکانی گەشەسەندنی زمانە، بۆچی زمانیک گەشە دەکا و زمانیکی تر دەپووکیتهو؟

قوتابیان لە مەر ئەم پرسیارەش بۆ چەند گروپی دابەش بوون، هەندیک هۆکاری گەشەسەندنی زمانی بە گەشەسەندنی فەرھەنگ و کۆلتووڕەو دەبەستەو، هەشبوو دەسەلاتی سیاسی و بوونی دەولەتی بە هۆکاری دادەنا و لە ناو ئەوانەشدا هەبوو گەشەسەندنی زانستی و تەکنۆلۆژی بە هۆکاری گەشە زمان لیک دەدایەو...

مامۆستا هەموو ئەوانە بە راست و دروست لە قەڵەم دا و پێی وابوو پێژە و ژمارە قسەکە رانی هەر زمانیک کاریگەری خۆی هەیە لە سەر پێشکەوتن و دواکەوتنی زمان، چونکە کەم قسە پێ کردنی زمانیک سەر دەکێشی بۆ پووکانەو و ئاوابوون و تیا چوونی ئەو زمانە...

"پاز" ئاراستەیی بایەکی بە پرسیاریک گۆری: (ئایا ئێمە مەژۆ تەنها زمان - مەبەستم ئەم پارچە گۆشتە ناو دەممانە - شک دەبەین بۆ یەکتەتری گەیاندن، یاخود بە چەندین پێگە تر دەتوانین یەکتەری حالی بکەین؟)

مامۆستا: (بە دڵنیاییەو جگە لە قسەکردن چەندین زمانی تر بۆ ئاخافتن هەیە، نووسین زمانە، هێماکانی ترافیک لایت زمانە، سوور بوەستە، سەوز برۆ، ئیشاردەتی دەست و دەم و چاو زمانیکی تایبەتە، کەپۆلالەکان زمانی ئاماژەیی تایبەت بە خۆیان هەیە)

راز: (ئایا دهکریت به بی قسه و ئاماژه و جووله یه کتری حالی بکهین؟ ئایا له پشت هه موو ئه و زمانانه وه که به پیزت باسی لیوه ده کهیت زمانیکی تر بوونی هه یه؟)

مامۆستا: (پرسیاره کهت له لام پۆشن نی یه)

راز: (دهمه وی بلیم ئایا ده کری تو له مالی خۆت و من له مالی خۆمه وه به بی ئه وه ی هیچ جوړه ئامیریك به کاربهینین گفتوگو بکهین، به بی ئه وه ی مه به سته کانمان بگۆرین بو دهنگ و وشه یه کتری حالی بکهین؟)

مامۆستا: (تاكو ئه مرق داهینانیکی زانستی وا نه کراوه و نه بیستراوه، له وانه یه له داهاتوودا بتوانی کاریکی له و جوړه ئه نجام بدری)

قوتابییه ک: (وا ده زانم ئه و پرسیاره ی "راز" له دهره وه ی زانسته و ئه قل و بیرى مرق ناتوانی وه لامی بداته وه)

مامۆستا: (بو ناتوانی؟ له وانه یه چه ندین توانا و هیزی شاراه له مرقدا هه بییت و تاكو هه نووکه په ی پی نه برابیت)

باسه که تا زهنگی پشوو دریزه ی کیشا و هه تا قسه ی له سه ر بکرا بیه لق و پۆپی لی ده بوویه وه، مامۆستا له خالی کدا وه ستا و داوی لیبوردنی له قوتابییه کان کرد...

عه سری پۆزی دووشه ممه بوو "راز" به نیازی دواندنی "خاله مه ولود" پووی له باخچه که کرد و داوی له "خاله مه ولود" کرد پیگه ی پی بدا چه ند پرسیاریکی لی بکات، ئه ویش ئاماده یی خوی دهربری و فه رمووی له لی کرد...

سه ره تا پرسیاره که ی به م جوړه ده ست پی کرد: ("خاله مه ولود" به پیزت پیشتی فه رمووت: باوکم ده ستی گرتم و چوومه سه ر سه کی دروستی ژیان و له زۆر هه له منی پاراست، وات نه فه رموو؟)

خاله مه ولود: (به لی وام وت)

راز: (ئیس‌تا پرس‌سیاره‌که‌ی من ئەوه‌یه: چۆن چۆنی و به‌ چ شیوازیك تۆی
هینایه‌ سەر ئەو سکه‌ دروسته‌؟)

خاله‌ مه‌ولود: (باوکم به‌ خۆشه‌ویستی مامه‌له‌ی له‌ گه‌ل ئیمه‌ ده‌کرد، له‌ پال
ئەوه‌ش دا نموونه‌یه‌کی کرداری و زیندووی قسه‌کانی خۆی بوو، شتیکی به‌ من
نه‌ده‌وت خۆی ئەنجامی نه‌دابایه‌، سه‌رباری هه‌موو ئەوانه‌ باوکم قسه‌ و داواکاری
زۆر که‌م بوو، ئەوه‌نده‌ی به‌ پۆحی بالای کاری ده‌کرده‌ ئیمه‌ ئەوه‌نده‌ قسه‌ و برۆ
و مه‌که‌ی نه‌بوو، ئەو شته‌ی لای باوکم بوو ئەوه‌نده‌ شیرینی کرد بوو هه‌ر که‌سیک
ماوه‌یه‌ک له‌ گه‌لی بژیا‌بایه‌ بۆی تامه‌زۆ ده‌بوو)

راز: (" خاله‌ مه‌ولود " هیش‌تا ئەوه‌ی من عه‌ودالیم باست نه‌کردوه‌، ئەو مانا
و شته‌ جوانانه‌ چی بوون که‌ له‌ باوکته‌وه‌ فی‌ری بووی؟)

خاله‌ مه‌ولود: (له‌ باوکمه‌وه‌ فی‌ری زۆر شت بووم:

* فی‌ر بووم پ‌قم له‌ هی‌چ که‌س و هی‌چ شتی‌ک نه‌بی‌ته‌وه‌...

* فی‌ربووم به‌ پۆحیکی گه‌ش و پ‌ر له‌ هی‌واوه‌ ژیان به‌سه‌ر به‌رم...

* فی‌ربووم پ‌استگۆ و پ‌است ره‌و بم...

* فی‌ربووم به‌زه‌ییم به‌ هه‌ژار و لاواز و لی‌قه‌وماواندا بی‌ته‌وه‌...

* فی‌ربووم هه‌له‌یه‌ نه‌که‌م و به‌ ژیانیکی ساده‌ پ‌ازی بم...

* فی‌ربووم له‌ هی‌چ شت و هی‌چ که‌سی‌ک نه‌ترسم...

* فی‌ربووم چه‌ند کاتر‌می‌ری‌ک به‌ر له‌ به‌ره‌به‌یان به‌ ئاگا بم و لی‌شاوی نوور و
ئارامی هه‌ل بمژم...

* فی‌ربووم هه‌موو شه‌وی‌ک سه‌ر ده‌که‌مه‌ سه‌ر سه‌رین به‌ ته‌واوی قسه‌ و
کرداره‌کانی خۆمدا بچمه‌وه‌ و ئەگه‌ر مافی که‌سی‌کم پ‌یشیل کرد بی‌ت سه‌به‌ینی
بچمه‌ لای و مافه‌که‌ی بۆ بگێرمه‌وه‌...

* فیڤریووم هیچ قسه و کرداریک ئه نجام نه ده م تاکو به باشی بیر له سه ره ئه نجامه که ی نه که مه وه ...

* فیڤریووم هیچ که سیك نه که مه دۆست و براده ری خوُم تا هه لی نه سه نگینم ...

" پاز " داوای کرد له " خاله مه ولود " گوئی ی بو بگری تاکو ئه و " ده " یاسا زیڤینه ی بو بلیته وه و بزانی به و جو ره لی گه یشتوو که " خاله مه ولود " وتی ...

" خاله مه ولود " گوئی ی بو گرت و " پاز " یه ک له دوا ی یه ک هه ر " ده " یاسا که ی بو دووباره کرده وه و " خاله مه ولود " ئافه رینی له " پاز " کرد و داوای لی کرد ته نها قسه نه بی و کاریان پی بکات ...

پۆژی ههینی به مه بهستی بینینی پیره میڤدی ناو ئه شکه وته که " پاز " شاری به جی هیلا و پرووی له چیا ی پر له نوور و ئارامی کرد، ئه و هه ر کاتیك به ره و ئه و چیا به به ری ده که وت پۆحی له ده ریا به کی ئاسوده یی هه ل ده ژه نرا، چیا که شوینیکی ئاسایی نه بوو، ده وت موگناتیسیکی زه به لاهه و مه عده نی وجوودی " پاز " راده کیشی، " پاز " نه ی ده زانی نه یینی ئه و که مه ندکیش بوونه له چیا که دایه یان له ئه شکه وته که دا، یاخود له هیچ کامیکیاندا نییه و نه یینی یه که په یوه سته به پیره میڤده که وه، ئه مجاره یان " پاز " زۆر به په رۆشه وه پرووی له ئه شکه وته که ده کرد، ئه و وای ده زانی ژیان ده ریا به که و ئه شکه وته که گه می ی رزگاریه و پیره میڤده که ش زه ریاوان ...

" پاز " موسافیریکی بیابان بوو ئاوی لیبرا بوو، ته نها سه رچاوه یه ک لی ی پارا و بیی کانیاوی ئه شکه وته که بوو ...

گه یشته به رده م ئه شکه وته که و بیر ی له ناو ئه شکه وته که ده کرده وه (بلی ی پیره میڤده که له وی بی؟ ده بی به چی یه وه خه ریک بی؟ له وانه یه ئاگادار بی به هاتنی من، ئه مجاره یان چی له گه لدا باس بکه م؟)

دەفتەرەكەى بە سنگییه‌وه نووساند و بە پەله‌هاته دەرەوه و برباری دا بۆ
بینینی پیرەمێردەكە پوو له گوندەكەى لاپاللى چىای ئه‌و سەر بکات، گوندەكە
كاترزمیرىك پىگا به‌ پىیان له‌ ئه‌شکه‌وته‌كه‌وه‌ دوور بوو، به‌ گردی‌کدا سەرکه‌وت و
گه‌یشه‌ سەر ته‌پۆلکه‌كه‌ى و به‌ دیوى خۆرئاوایدا گوندەكە به‌ دەرکه‌وت، به‌
لاپاللى گرده‌كه‌دا دابه‌زى و له‌ دوورەوه‌ و نزیک به‌ مزگه‌وتى گوندەكە خه‌لكیكى
نۆرى كه‌وته‌ پىش چاو، پووى كرده‌ خه‌لكه‌كه‌ و بینى هه‌موو چاو به‌ گریانن،
پیاو و ژن و گه‌وره‌ و بچووکی گوندەكە پاوه‌ستان و له‌ دهریای حوزن و
فرمیسكدا نوقم بوون...

"راز" له ناخه وه زه نگیکی بۆ لێ درا و دلەپاوکی و نائارامی پووی تی کرد، له گه‌ڵ گه‌یشتن به یه‌که‌م که‌س پرسباری لێ کرد: (چی پوویداوه؟ کی مرده‌وه؟ ئه‌م خه‌ڵکه بۆ ده‌گرین؟)

پیاوہ کہ بہ چاویکی پر لہ حوزنہ وہ سہیریکی ئہ و مروّفہ ناموئہ ی کرد و
وتی: (مہولانا...)

راز: (مهولانا؟ جي به سهر هاتووه؟!)

ییاوہ کہ: (مہولانا مرد)

راز (تھی تھو کہ سہی ترکیّ یہ لہ گہلّ تھو دا مردوہ؟)

پیاده که (دهلین برای ژنه‌کی "مهولانا" بووه، ماوویهك له مه و بهر هاته ئه م
گونده و هه والی "مهولانا" ی پرسی .

کاتەوێ له ئەشکەوتە کەدا لە گەل " مەولانا " دا پێکەوێ دەژین، دیارە ئەویش مەرگ راپیچی لای " مەولانا " ی کردووە ..

راز: (بۆ " مەولانا " مرد؟ چۆن دەبی بمری؟ بە چی مرد؟)

پیاوێکە: (تۆ کییت؟ چۆن " مەولانا " دەناسی؟)

راز: (" مەولانا " باوکی پۆچی من بوو)

لە گەل و تنی ئەو قسە یەدا بارانی فرمیسک لە چاوەکانی داباری و بەرەو تابووتە کە ی " مەولانا " بە پێکەوت، سەری نا بە تابووتە کە یەوێ و بە قورگی پر لە گریانەوێ و تی: (بۆ بە جییت هیشتم؟ من زۆر تەنهام، تۆ باوکم بوویت، من وام دەزانی ژیان زۆری بە دەمەوێ ماوێ، کۆچە کەت بۆ من ناوێخت بوو، لیم ببووێ درەنگ گەر پامەوێ بۆ لات، لەوانە یە چاوە پوانم بوو بیت)

خەڵکە کە لە نیو خۆیاندا دەیانپرسی: (ئەم لاوێ کی یە؟)

دیار بوو هیچ کام لەوانە " راز " یان نە دەناسی، بەلام لایان سەیر نەبوو کە سیکی نەناسراو بۆ " مەولانا " فرمیسک بریژی، چونکە ئەوان مەزنی دەسەلاتی پۆچی " مەولانا " یان بۆ دەرکەوت بوو کە دەیان و سەدان مەرۆک وەک پەرمانە بە دەوری شەمعی پر لە نووری ئەودا دەسورپانەوێ ...

دەم دەم قەرەباڵغیە کە زیادی دەرکەوت، چونکە لە هەموو گوندەکانەوێ خەلکی پۆل پۆل بە دەم بیستنی مەرگی " مەولانا " وێ دەهاتن، هەر کەسیک بە جۆریک خەم و پەژارە ی خۆی پادەگەیاندا ...

" راز " لە تابووتە کە ی " مەولانا " کەمێک هاتە دواوێ و پرسیری لە پیاویکی ریش سپی کرد: (کامانەن کەس و کاری " مەولانا "؟)

پیرەمیژدە کە: (ئیمە هەموو کەس و کاری ئەوین)

راز: (مەبەستم کۆر و برا و خزمە نزیکەکانیەتی)

پیرەمیژدە کە: (ئەو پیاویکی غەریب بوو، خوشک و برا و کۆر و کچی نەبوو)

پاز: (ئەدی لە کوێو هات بوو؟)

پیره میرده که: (نزیکه ی "سی" ساله هاتۆته ئەم گونده)

پاز: (نهیوت لە کوێو هاتوو؟)

پیره میرده که: (مهولانا کورپی عاریفی مەزن "مەنسووری عەتتار" ه که خاوهنی بنه ماله یه کی گه وره و گرانن، دوا ی مردنی بابی شار به جی ده هیلت و له گهل "مه عسومه" خانی دایکی له م گونده دا نیشته جی بوون، مهولانا ناوی "موهته دا" یه و له شار خاوهنی مولک و سهروهت و سامانیکی بی وینه یه، به لام ئەو بریاری دا ژیا نی زوهد و دونیا نه ویستی ههل بژیژی، ئەو بهر له مهرگی داوا ی له من کرد به لگه و تاپۆی مولک و سهروهت و سامانه که ی له گهل ئەو شتانه ی له بنه ماله که یه وه بۆیان به جی ماوه بگر مه لای خۆم و ته سلیمی دهستی که سیکی بکه م که کورپه زایه تی و له داها توودا سه ره هل ده دات)

پاز: (که سیک هه یه کورپه زا که ی بناسیت؟)

پیره میرده که: (نه خیر، به لام دلنایام سه ره هل ده دات، چونکه "مهولانا" له خۆیه وه قسه ناکات)

"پاز" له گهل خه لکه که دا جه نازه که ی "مهولانا" و "سمکو" یان هه لگرت و به ره و گوپستانی "گردی یاران" به پیکه وتن، له و جیگه یه "مهولانا" و "سمکو" ئە سپه رده ی خاک کران و خه لکی گونده کان دهسته دهسته به ره و شوینی خۆیان گه رانه وه، "پاز" یش دوا ی خوا حافیزی له گلکۆی "مهولانا" به ره و پی ده شته که به ری که وت، بهر له خۆرئا و ابوون گه یشته ماله وه...

سلۆی له داپیره کرد و پیی وت: ده یه ویی ماوه یه ک له ژووره که ی خۆیدا ته نها بیی، خۆی گه یانده ژووره که ی و له دوا ی خۆیه وه ده رگا که ی داخست، له سه ره جیگه که ی دانیش و ده فته ره که ی ده ره ینا و له سه ره تا وه هه ندیک بۆنی کرد و چه ند لۆپه فرمی سکیکی به سه ریدا داباراند، ده فته ره که بۆنی "مهولانا" و ئە شکه وته که ی لی ده هات، له بهر گه که ی زۆر ورد بوویه وه، په نگیکی شینی توخ: (بلی ی له هه لپژاردنی ئەم په نگه دا مه به ستیکی بوو بی؟)

دەفتەرە کە ی کردەو و لاپەرە یە کە می هەڵدایەو و بە م جۆرە نامە کە ی دەست پی کرد بوو:

: (کۆری شیرینم، "راز" هیوام ئاسودەیی و بەختەوەریتە ...

چاوەروانت بووم، بەلام دیار بوو لەو ماوەیەدا تۆ سەرقال بوویت ...

ئازیزە کەم بەشیکی داستانە کە مابوو، دەبوا تەواوم بکردبایە، لەم نامە یەدا دوایین بەشت بۆ باس دەکەم: وتمان "ئاهو" ی مەزن "ئادۆ و ئاوا" ی هاوسەری و "ئەهرا" ی نەفرەت لی کراوی پەوانە ی هەریمی یەک و ناوچە ی "ئەرسا" کرد، "ئادۆ و ئاوا" هاتنە ناو ژیانکی نوێو، ئەوان مانگی هەنگوینیان لە باخ و دارستانە چرو پەرە کە ی هەریمی "حەوت" دا بەسەر برد و ئیستا لە مانگی هەنگوینی گەراونەتەو و دەیانەوی مەملانی لەگەڵ ژیاندا بکەن، بۆ پەواندەو ی غۆربەتی تەنهایی خۆشترین شتی بۆ "ئادۆ و ئاوا" لە دایک بوونی مندال بوو، "ئاوا" دوو دوو مندالی دەبوو، هەر دووانە یەک کۆر و کچی بۆو، پاشان لەگەڵ دووانە یەکی تردا خێزانیان لی پیک دەهینان و کۆر و کچەکان ئال و گۆر دەکران، بەو جۆرە هەریمی "ئەرسا" بە نەو ی "ئادۆ" ئاوەدان کرایەو، "ئاهو" ی مەزن پەيامەکانی خۆی بە "جالبۆ" دا بۆ "ئادۆ" پەوانە دەکرد، مندالەکانی "ئادۆ" ناکۆکی و مەملانی کەوتە نیوانیانەو، هەندیکیان بە دەستی هەندیکی تریان خوینیان پژا، "ئاهو" ی مەزن ئاگاداری شەپ و خوین پژییەکان بوو، "ئاهو" ی مەزن دوا ی مردنی "ئادۆ و ئاوا" بەزەیی بە نەوکانیاندا هاتەو و لە ناو ئەوانەدا کەسانیکی دیاری دەکرد و "جالبۆ" ی بۆ لایان پەوانە دەکرد، "ئاهو" ی مەزن لە پەيامەکانیدا داوی بوو نەوکانی "ئادۆ و ئاوا" ژیان لە خۆیان تیک نەدەن و زەوی بە خوین سوور نەکەن، بەلام ئەوان لە شەپەرەنگیزی خۆیان دەستیان نەکیشایەو، "ئاهو" ی مەزنیش لە ناردنی پەيام بە "جالبۆ" دا بەردەوام بوو، ئەو لە پیلانەکانی "ئەهرا" و پیرو دەستە کە ی بە بەردەوامی "ئادۆ" و وەچەکانی ئاگادار دەکردهو، پی دەوتن: "ئەهرا" بوو ئیو ی لە هەریمی "حەوت" بە دەرکردن دا، بە گۆی "ئاهو" ی مەزن و پەيامەکانی بکەن و لە فیل و پیلانەکانی "ئەهرا" خۆتان بیاریزن ...

نه وه کانی " ئادو " به ناوچه ی " ئرسا " دا بلاو بوونه وه، پوژ له دوا ی پوژ شوینه نادیاره کانی " ئرسا " یان ددوژییه وه، په بیان به نهی نی یه کانی ده برد، ژماره یان زیادی ده کرد، به رانه ر به وهش " ئاهو " ی مه زن په یامنی ره کانی بو لایان زوړتر ده کرد...

نه وه کانی " ئادو " هندی جار له راده به دهر سنووریان د به زاند و گالته یان به ده سه لاتی " ئاهو " ی مه زن ده کرد، ئه ویش بو دهر خستن و سه پاندنی ده سه لاتی خو ی به سه ر پو له کانی " ئادو " دا لییان ده هاته ده ست و با و باران و ه هوره تریشقه و بوومه له رزده ی به گه ر ده خست و سه دان و هه زارانی لی به رباد ده کردن... زنجیره یه کی دوور و دریژ له نه وه کانی " ئادو " سه ری هه لدا، به هه ناوی زه من دا هه زاران سالیان بری و به فراوانی زهوی " ئرسا " په لیان هاویش و بلاو بوونه وه...

دوا ی هه زاران سال سه رکرده یه ک به ناوی " مه روان " - که سوپا سالاری میریکی مه زن بوو - په یدا ده بیټ، بنه ماله یه ک له دوا ی ئه و و له وچه کانی ئه و سه ر هه ل دده، له و بنه ماله یه پیاویکی مه زن به ناوی " مه نسووری عه تتار " له شاریکی گه ورده دا په یدا بوو، ئه و پیاوه به چوار پشت ده چوده وه سه ر " مه روان " ی باپیره گه ورده ی...

" مه نسوور " به زانایی و عیرفان به ناوبانگ بوو، خاوه نی ته نها کورپک بوو به ناوی " موته دا "، ئه و زوړ هزی ده کرد گه ورده یی بنه ماله که ی و په گ و ریشه ی خو ی به " موته دا " بناسینیټ، بویه له هه ولی شه و پوژیدا میژووی ئه و بنه ماله مه زنه ی بو " موته دا " ی تاقه کورپ ده گتیرایه وه..

ئافره تیك به ناوی " مه ریه م " بوو به هاوسه ری " موته دا "، یه کتریان زوړ خوشده ویست، خودا کورپکی پی به خشین و به ناوی باپیره گه ورده یانه وه ناویان نا " مه روان "، دواتر " موته دا " به جیلوه کردنی نووری خودا که له چاوی کیژوله یه که وه - به ناوی میهری - هه ل ده قولاً ئه قلی له ده ست دا و وه کو شیتیك که و ته ناو کوچه و سه ر شه قامه کان، " میهری " ش هه روه ک " موته دا "

هاوسەنگی بیر و دەروونی ئەما و پاش " پینج " سال مانەووە لە خەستەخانەیی
نەخۆشە دەروونییەکاندا کۆچی دوایی کرد...

" حەوت " سال شیتیتی " موهتەدا " ی لە زانیە کەووە گۆری بۆ کەسیک
مندالانی شار یارییان پێ دەکرد و بەردیان لێ دەدا، لەو سالانەدا " مەنسووری
عەتتار " کۆچی دوایی کرد و " مەریەم " یش بە مندالە کەووە بۆ مائی بابی
گەڕایەووە، پاش " حەوت " سال لە شیتیتی هاوسەنگی بۆ ئەقڵی " موهتەدا "
گەڕایەووە و بوویەووە بە مرقیکی ئاسایی، بەلام مرقیکی کە هەموو شتیکی لە
دەست دا بوو: باب، ژن، مندال، مامۆستایی، ناوبانگ، تەنانەت " میهری "
خویندکاریش، هتد...

لە بیرت نەچیت تاكو ئەم جیگە و لیڕە بە دواوەش من داستانە کەیی " ئاھو "
ی مەزنت بۆ دەگیرمەووە...

" موهتەدا " شاری بەجی هیلا و لەگەڵ دایکی پرووی لە لادییە ک کرد و پاش "
دە " سال ژیان لەو لادییەدا " مەعسومە " ی دایکی کۆچی دوایی کرد، "
موهتەدا " لە دواي مردنی دایکی کەمتر بۆ ئاوەدانی دەگەڕایەووە و ژیان تەنھایی
ناو ئەشکەوتی لا پەسەند بوو...

" مەریەم " ی ژنی " موهتەدا " لە سەردەمی شیتیتی " موهتەدا " دا میپردی
کردهووە، بەلام - وەك ئافرەتیکی مەرد - " مەروان " ی تاقە کۆپی بە باشترین
شیوە پەرەردە کرد، مائی بۆ پیکەووە نا و لە تەمەنی " هەژدە " سالی دا ژنی بۆ
هینا، خودا وای کرد " مەریەم " لە هاوسەری دووەمی مندالی نەبیّت، بە چەند
مانگیك دواي ژن هینانی " مەروان " ی تازە لاو " مەریەم " کۆچی دوایی کرد،
پیشتریش " نازداری دایکی و عەبدولای بابی " بە خەمی " مەریەم و موهتەدا " وە
کۆچیان دوایی کرد بوو...

هاوسەرە کەیی " مەروان " ناوی " ژیان " بوو، دواي سالیك لە هاوسەرگیری
ژنە کەیی دووگیان بوو، هیشتا مندالە کەیی نەبوو بوو " مەروان " ی هاوسەری بە
بۆمبی فرۆکە گیانی لە دەست دا، ژنیکی سک پری بەجی هیلا، دواي " شەش "
مانگ لە مردنی میردە کەیی کاتی مندال بوونی ئافرەتە کە هاتە پیشەووە، لەبەر

ترسناکی حاله تی مندالبوونه که ی فرینرایه خهسته خانه ی پاریزگا ، له شه ویکی ساردی زستاندا له گهل " سی " ئافره تی تردا و له یه ک کاتدا منداله کانیا ن لی بوویه وه ، منداله که ی " ژیان " کوپ بوو ، سسته ر و پزیشکه کان منداله که ی " ژیان " یان لی گوړا و دایان به ئافره تیکی تر به ناوی " تابان " ...

" ژیان " له گهل مندالی ئافره تیکی تردا گه پرایه وه و منداله که ی ئه ویش له باوه شی " تابان " نرا و هه ردوو - زور به خو شحالییه وه - بو ناو خانه واده ی خو یان گه پانه وه ، " تابان " منداله که ی ناو نا " رازو " ...

پاش " هه شت " سال له مندالبوونه که ی " تابان " ی به ناو دایکی " رازو " کوچی دوا یی کرد و " رازو " ی به جی هیلا ...

خه سووی " تابان " ، واته " فاتیمه " خان ئافره تیکی میهره بان بوو ، وه ک کوپه زای خو ی باوه شی میهری بو " رازو " کرده وه و په روه رده ی کرد ، ئه و نهیده زانی داپیره ی راسته قینه ی " رازو " نییه و " رازو " ی به ناو کوپه زان مندالی که سیکی تره ...

له بیرت بیټ تا کو ئیستا له سه ر گیرانه وه ی داستانه که ی " ئاهو " ی مه زن به رده وامم ...

" رازو " گه وړه بوو ، ناردیانه به ر خویندن و قوتابییه کی زیره ک بوو ، پوژیک له گهل هاوړیکانیدا بو سه یران روویان له چیا یه ک کرد ، " رازو " هاوړیکانی به جی هیلا و لییان دوور که وته وه ، پاشان له سه ر چیا که دابه زی و پرووی له ئه شکه وتیک کرد ، له ئه شکه وته که دا ری ی که وت له پیره میړدیک به ناوی " مه ولانا " تو بلی " موته دا " ...

ناردنی په یام له لایه ن " ئاهو " ی مه زنه وه بو نه وه کانی " ئادو " به رده وامه و ئه و زنجیره پوچی په کو تایی پی نه هاتو وه ، دوا ی هه زاران سال پیاوړیک به ناوی " پیری مه زن " ئه رکی په یامی ده که ویتته سه ر شان و له دوا ی خو ی سی که س جیگه ی ده گرنه وه :

یه کیکیان ده بیته سه رچاوه ی عیرفان بو باخه وانیک به ناوی " خاله مه ولود " ، دوو دمیان به پوچی مه زنی خو ی له شاره حکه به کدا ئافره تیک . مه رده بان به رده وده

دەکات و دەیکات بە داپیرە "رازۆ" بەلام لە راستیدا ئەو داپیرە "رازۆ" نەبوو، سێ یەمیان باپیری "رازۆ" ناویک پەرودە دەکات، کەوابوو پیری مەزن سێ کەسی لە دواى خۆى بەجیھێلا، سێ کەسە کە بریتی بوون لە: باوکی "خالە مەولود" و باوکی "موهتەدا" و ئافەرەتیکی بە ناوی "حەبیبە خان"، ئەم سێ کەسە کەش ھەریەکەیان کەسیکی پەرودە کرد کە بریتی بوون لە "خالە مەولود و موهتەدا و فاتیمە خاتوون"، ئەو سێ کەسە پەرودە کراوە دەبوا یەک کەس سەرۆکاری بکەن و پێی بگەیهنن کە "رازۆ" بوو...

"رازۆ" بۆ پەيامێک ئامادە دەکرا، دەبوا یە سێ سەرچاوەکەى تر لە سەرچاوەى ئەودا یەکانگیر ببوونایە، واتە ھەر سێ سەرچاوەکە لە یەک کەس دا - کە "رازۆ" ی لاو بوو - تیکەل ببوونایە...

"ئاهو" ی مەزن بە جۆگە لەی باخەوانێک دا بە ناوی "مەولود" سەرچاوەى یەکەمى گەیانده "رازۆ"، بۆ سەرچاوەى دووھم "رازۆ" بە زۆر کرایە کوپەزای ئافەرەتە مەزنەکە و بە پۆحیکى لیوان لیو بە میھرەبانى - وەکو کوپەزای خۆى - "رازۆ" ی پەرودە کرد، بۆ سێھەم سەرچاوەش "رازۆ" درایە بەرو سەرى لە ئەشکەوتیکەو دەرچوو، پیرەمێردێک لە ئەشکەوتەکەدا بوو، فەرمان بەو پیرەمێردە کرا بوو تا کو عیرفان و نھینی یەکانى بە "رازۆ" بگەیهنیت...

ئەو پیرەمێردە لە چەند ئەلقە یە کدا داستانێک بۆ "رازۆ" دەگێرێتەو کە ئەم بەشە دواى ئەلقە یەتی...

"رازۆ" دوو جار سەردانى پیرەمێردەکەى کرد و ئەویش دوو بەشى داستانەکەى بۆ گێرا یەو و لە گێرانەو دەى بەشى سێ یەم و کۆتایی دا مەرگ لە پیرەمێردەکە نزیک بوو یەو و ھەر ئەو ھەندە فریا کەوت بە نووسین بەشى کۆتایی بۆ بگێرێتەو و دوا لاپەرەکانى دەفتەرەکەش تەرخان بکات بۆ نھینی عیرفان کە دەبوا وەك پاسپاردە یەک بە "رازۆ" ی بگەیهنیت...

بە مردنى پیرەمێردى ناو ئەشکەوتەکە زویر مەبە، چونکە "ئاهو" ی مەزن لە داستانەکەیدا ھەر ئەو ھەندە پۆلى پێ بەخشی بوو، من لە ژياندا چیژم لە مەرگ بینو، پۆح پۆحی ئەو شاعیرە بوو کە دەیوت:

مردن له بوونی شهوی گونددا قسه له سبهی دهکات ،

مردن له گه ل هیشوه ترئ دا دیته ناو دهم ،

مردن له قورگی " سوورگه روو " دا ده خوینیت ،

مردن بهرپرسی جوانیی په پری " شاپاله " ،

مردن زورجار پیحانه ده چنی ،

زورجار له سیبهر پوښشتوو ، لیمان ده پروانی ...

تۆش چه ند پوښکت له و داستانه مه زنه دا پی ده به خشرئ و چه ند لاپه پره یه کت
پی پره ش ده کریته وه ، بۆ ئه وهی خو ت و پوښی خو ت لئ نه بی ت به خه یالی
پومانووسی ک له و نه ینیانه بگه له کو تایی ده فته ره که دا ئاماژهم پی کردوون ...

ئهم چیرۆکه کورته ش به ناوی " خه ونی میرووله یه ک " ده که مه دیاری ،
هیوادارم له مانا و مه به سته شاراوه کانی بگه ی ت :

شا میرووله یه ک له په نای چیا یه کی مه زندا کو مه لیک گه رای کرد به ژیر خا که وه و
پاش ما وه یه ک شا میرووله که پو وه پووی مه رگ بوویه وه و کو تایی به ژیا نی هات ،
زوری نه برد گه را کان تروو کان و له په نای چیا مه زنه که دا چاویان به دنیا
هه له ینا ...

یه کی ک له گه را کان گه رای شاهانه بوو ، گه وره و به یز بوو ، خو ی کرد به شای
میرووله کان و شاریان دروست کرد ، ئه وان چیا که یان به پشت و په نای خو یان
ده زانی ، مه زنی ئه و چیا یه سه رسامی کرد بوون ، شه و و پوژ باسی چیا که ویردی
سه ر زمانیان بوو ، له به رده م شکو مه ندیه که یدا به چو کدا ده هاتن و کړنووشیان
ده برد ...

میرووله کان ده ستیان به زور بوون و نه وه خسته نه وه کرد ، نه وه یه کی میرووله
له دایک بوو پاش چه ند پوژیک له بینین چاوه کانیان ده پووکایه وه و نابینا ده بوون
، میرووله کان چاوه کانی خو یان له ده ست ده دا و بۆ هه تا هه تاه چیا مه زنه که یان

له بهرچاوان ون ده بوو، ئه وان چاویان نه بوو تاكو چیاكه ی پی ببینن ، بویه کویرییه که یان سه ری کیشا بو حاشا کردن له بوونی چیا مه زنه که ، هه رچه ند میرووله چاوساغه کانی تر هه ولیان ددها بینینه کانی پیشوویان به بیر بهیننه وه و پییان دهوتن: ئیوه سه رده مانیک که سانیک ی بیبا بوون و له په نای چیا مه زنه که دا دهحه وانه وه ، به لام بیرهینانه وه سوودیکی نه بوو...

میرووله کان له ده ربیرینی ههستی خویان به رانه به چیاكه جیاوازی که وته نیوانیانه وه ، یه کیکیان دهیوت: پیویسته په یکه ریك له شیوه ی چیا مه زنه که دا دروست بکهین و کرنووشی بو ببهین ، یه کیك دهیوت: هه ر ئه وه ندده به سه که دان به بوونی چیا مه زنه که دا ده نیین و شکومه ندی ده دهینه پالی ، دانه یه کی تریان دهیوت: ئیمه و چیا مه زنه که هیچ په یوه ندیه که له نیوانماندا نییه و ئه وه ئیمهین خه یال ده کهین و ئه ندیشه ی جوړاو جوړ له مه ر چیا مه زنه که ده خولقینین و دهیدهینه پالی ، به لام چیا مه زنه که گه وره تره له هه موو ئه و ئه ندیشه ی ئیمه خولقاندوومانه و داومانه ته پال ئه و ، میرووله یه کی تر خه ونی بیبا و تیایدا چیا مه زنه که کومه لیك راستی له مه ر خوی و میرووله کان درکانه بوو ، داوا ی له میرووله کانی تر کرد: وهرن با له م خه ونه وه چیاكه بناسین و خوشه ویستی خۆمانی بو ده ربیرین ، هه ندیک ملکه چی داواکه ی بوون و هه ندیک تریان پشتیان تیکرد ، ژماره ی ئه و میروولانه ی خه ونیان ده بیبا زور بوو، هه ریه که یان په رده ی له سه ر نهینیه کی چیا مه زنه که لا ددها ، فره یی تیروانیینیان بو چیا مه زنه که جیاوازی له شاره میرووله که دا دروست کرد ، هه ر میرووله یه کی خه ونبین دهسته یه ک شوینکه وته ی بو پهیدا بوو، میرووله خه ونبیننه کان کاره کانیا به ته واوکه ری کاری یه کتری ده زانی و له گه ل یه کتر له ئه و په ری خوشه ویستی و ته باایدا بوون ، به لام شوینکه وته کانیا خه ونی میرووله کانیا به پیچه وانه و سرپینه ره وه ی یه کتر لیك ده دایه وه ، ناکوکی نیوانیان سه ری کیشا بو یه کتر تیا بردن و پرژاندنی خوینی یه کتری...

که سانیک ی زور که م هه بوون کوی ئه و ناکوکیانه یان به ناکوکی پرواله تی لیك ده دایه وه و پییان وابوو ململانیکان دهسته یه ک میرووله ی هه لپه رست و بهرژه وه ندیه رست خولقاندوویانه ئه گبنا گه ، مده له خه ونبیننه کان جیاوازی له

نیوانیاندا نه بیټ و خوځیان به ته و اوکاری کاری یه کتری بزائن ئیتر ئه م گشت ململانی و خوځنږیژییه چ مانایه کی بو ده مینیتته وه؟!

میرووله یه ک له و گشت قسه و باسه ی نیوان میرووله کان که له مهر چیا مه زنه که ده یان کرد بیزار بوو ، بریاری دا شار به جیبه یلیت و به چیا مه زنه که دا سر بکه ویت ، ئه و باکیکی به سه ختی پږکه که و دژواری سرکه و تنه که نه بوو، به رده وام بوو له سرکه و تن: به پئی قوناغه جیا جیا کانی سرکه و تن به چیا که دا وینا و تیگه یشتنی بو چیا یه که ده گوږا، له سره تای سرکه و تنه وه وینایه ک و له ناوه راستی چیا که دا وینایه ک و له سره لوتکه ی چیا که ش وینایه کی تر، که گه یشته لوتکه چه ند راستییه کی بو ده رکه و ت ، یه که م: ئه وه ی ئه وان به چیا مه زنه که یان ده بینی ته نها به شیکی که می بوو، چونکه چیا که تا چاو هانا بکات دریژ بوو بوویه وه و سنووره کانی دیار نه بوو ، دووه م: ئه و سرکه و تنه که ئه م سرده یکه پییه وه خه ریکه سرکه و تن بووه به ئه ندیشه و خه یال ، له راستیدا ئه و به جه سته شاره میرووله که ی به جینه هیلاوه و ته نها خه یالی سرکه و تنی کردووه ، سی یه م: چیا مه زنه که له گهل ئه و که سانه دا ده که ویتته گفتوگو که ده گنه ترۆپک و به لوتکه که ی شاد ده بن ، چواره م: ئه و گفتوگو و قسه کردنه ش له ناخی میرووله که خوځدایه و په یوه ست نییه به هه سته کانی ده رده وه له بیستن و بینین...

میرووله که له دوا ی گه رانه وه ی له گه شته پوچییه که ی هه ندیک له و نه ینیانیه ی درکاند ، باس کردنی ئه و نه ینیانیه شاره میرووله ی لیخړ کرده وه و دوا ی لیدانی موری بی باوه ری پارچه پارچه یان کرد...

میرووله یه ک که و ته بیر کرده وه له م گشته قه یرانه ی به روکی یه ک به یه کی شاره میرووله که ی گرت بوو، بریاری دا سه ری خو ی هه لگری و شاره که به جی به یلیت ، ئه و ده یزانی دوورکه و تنه وه له شاره میرووله که کاریکی ئاسان نییه ، ئه و گه ره که برسی بیټ ، گه ره که تینویتی هه ناوی هه لی بقرچییت ، ئه و ده بی له ته نهایی نه ترسیټ ، به لکو بگاته چیژ وه رگرتن له ته نهایی ، بیری کرده وه له دوا ی ده رچوون له شاره میرووله که له چییه وه ده ست پی بکات؟ دوا ی سه رده میک پوچوون له ناو بیر کرده وه دا گه یشته ئه و ئه نجامه ی که ده بیټ له هه موو ئه و شتانه رابمینی که له چیا مه زنه که وه سه رچا

له لاپالی چیا مەزنە کەو وە بۆ پیدە شتە کە شۆر دەبوویە وە ، کەوتە شوین پیی ئاوی
 کانیاو وە کە ، بەشیکی بە لاپال و دەشتە کە بلۆ بوو بوویە وە و لیوی وشکی گژ و
 گیای تەر دەکرده وە و هەناوی تینوی گولەکانی پاراو دەکرد ، گولیک سەرنجی
 راکیشا ، لیی نزیک بوویە وە ، ئولفەتی پیو گرت ، ئولفەت گۆرا بۆ خوشە ویستی ،
 خوشە ویستی زیادی کرد و بەسەر دلی میروولە دا زال بوو ، پاش ماوێهە ک
 خوشە ویستی گۆرا بۆ عیشق ، عیشق زیادی کرد و ناو وە دی میروولە کە ی بە خوی
 لیوان لیو کرد ، میروولە بوونی خوی لیگۆرا بە بوونی گول ، ئەو نەیدەزانی
 میروولە بوو ، وایدەزانی گولبوون لە ناخیدا هەرەرییە و بە گولی لە دایکبوو و
 وەکو گولیش سەردەنیته وە ، میروولە کە سەردەمی وەکو گول ژیا ، بەیانیهە ک لە
 خەو هەستا و بینی میروولە یە ، لەو گەیشتن ئەو گول نەبوو و خەیاڵی بە گول
 لیوان لیو بوو و خوی بە گول لیگۆرراو ، لە گەران ماندو بوو ، لەو راستیه
 گەیشت بە هەولی خوی ناتوانیت لە چیا مەزنە کە تیگات ، پیگە چاره ی لە بەردەمدا
 نەما ، دوا ی تەمەنی و گەران پوو بە دەرگایەکی کلۆم هەشاخا ، خەمی بیئەنجامی
 هەولەکانی داگیری کرد ، لە خواردن و خواردنە وە دابرا ، لە ژیر دار گولە کە دا
 کونیک دڕوست کرد و لە ناویدا راکشا ، هانای برده لای چیا مەزنە کە و داوای
 لی کرد بە هانە یە وە بی و چاره یە ک بۆ دەرده کە ی ببینیتە وە ، ئەو بە تەواوی
 تەسلیم بوونی خوی بۆ چیا مەزنە کە راگە یاند ، حەز و ویست و پەلکوتینی واز لی
 هیئا ، خوی دایە دەستی ویست و بریاری چیا مەزنە کە ، شەوی ویک چیا کە هاتە
 خەونی و پیی وت : دەتەویت خۆم پی بناسینم ؟

میروولە کە زۆر بە تامە زرۆییە وە وتی : بەلی ..

چیا کە پیی وت : سبەینی لە گولە کە پابمینه ، من لە ناو ئەو گولە دا خۆم تەجە لا
 دەکەم و تۆش بمبینه ..

بە یانی تاریک و لیله هەستا بۆ تیپرامان لە گولە کە ، ئەو بۆ تەنها ساتیکیش
 نەیدە ویست لە گولە کە دوور بکە ویتە وە ، یاخود لیی بی ئاگا ببیت ، هەتا نیوەرۆ
 هیچ گۆرانیک بەسەر گولە کە دا نەهات ، دوانیوەرۆ خەریک بوو ماندو دەبوو ، جار
 جاریکیش بیر ی لە خەونە کە ی دەکرده وە و لە خوی دەپرسی : بلیی خەونە کە م

گولّه سووره که زهرد هه لگه را و ورده ورده بوونی گولّه که گۆرا بۆ پارچه نووریك ، پارچه نووریك که مانای چیا مه زنه که ی ده گه یاند ، میرووله که که ئه و نوورده ی بینی و له حه قیقه تی چیا مه زنه که گه یشت هۆش و ژیری له ده ست دا و بوو به یه کیک له شیته کانی سارای به رده م چیا مه زنه که ، پاش ماوه یه ک هۆشی به رها ته وه و ژیری بۆ گه رایه وه ، هه موو ئه وه ی له ته جه لیاتی چیا مه زنه که وه به ده ستی هیئا بوو له دل و بیریدا تۆمار کرا بوو، بیری کرده وه ئه و پیویسته بۆ ناو شاره میرووله که بگه پیتته وه ، گه پانه وه ی ئه و شادییه کی گه ورده ی به شاری میرووله کان به خشی ، چونکه ئه و راستیییه یان بۆ ساغ بوویه وه که میرووله له ده ره وه ی شار ناتوانیت بژیت ، ئه گه ر ماوه یه کیش که نارگیری بکات ئه و دوا جار ده بیئت خۆی به شاری میروولان ته سلیم بکاته وه ، بیری کرده وه چۆن ئه و راستییانه به میرووله کان بگه یه نیت ، وتنی ئه و راستییانه بویرییه کی گه ورده ی ده ویت ، ئه و پیویسته له پال بویریدا زمانیک بۆ گه یاندنی ئه و راستییانه بدۆزیتته وه ، ده ربیرینی ئه وه ی ده رکی کرد بوو به زمانیکی ساده زۆر گران بوو ، بۆیه هاته سه ر ئه وه ی راستیییه کان به زمانی ئاماژه و نمونه بۆ هیئانه وه بۆ میرووله کان ده ربیریت ، " زمانی ئاماژه و نمونه هیئانه وه " ئه و دووپایه یه بوون که ته وای قسه و باسه کانی ئه وی له ئامیز ده گرت ، میرووله کان به زمانی ئاماژه و نمونه کانی میرووله ی زانا راهاتن ، به ئاسانی لیی تیده گه یشتن ، ئارامی و ئاسووده یی بۆ شاری میرووله کان گه رایه وه ، ئایا ئه و نه وانه ی به دوا ی ئه واندا دین دروست له په یامه که ی میرووله ی زانا تیده گهن و پاریزگاری له ئارامی و ئاسووده یی شاره که یان ده کهن ، یاخود ده که ونه لیكدانه وه ی بی بنه ما و ئاره زووبازی و به رژه وه ندگه رای ی بۆ په یامه که ؟ پرسیاریکه و گه ره که بیری لی بکه یته وه ...

ته واو...

ئەو كەسەى تر كە لە گەل من ئەسپەردەى خاك دەكریّت ناوی "سمكو" یە
خالی راستەقینەى تۆیە...

مامۆستا "ئەحمەد" لە خال بۆ تۆ لەبەرترە ، داواى دەستی "لاقە" ی كچی
بکە ، هەتا مردن لە گەل داپیرت "پوورە فاتم" بمینەرەووە...

من بە جیّت دەهێلم ، بەلام هیشتا دوو كەسى تر ماون: "خالە مەولود و
پوورە فاتم...."

تییینی / مولك و مال و بەجیماوی بنەمالەكەمان لە گەل تەواوی بەلگەنامەكان
و قەوالە و تاپۆدا لە ژووریكى مالهەكەمان دا یە و لە ناو سندوقیكى گەورەدا
پاریزراوە، بۆ وەرگرتنیان پەيوەندى بە بنەمالەى "حاجى موحسین" ه وە بكە
ئەوان لەو گوندەن من تییدا ژيام..

بابم سى بەلینی لە من وەرگرت كە ئەمانەن (یەكەم : بەلین دەدەم
پاریزگاری لە هەموو ئەو شتانە بكەم لە بنەمالەكەمەووە بۆم بەجیماوە،

دووهم : بەلین دەدەم ریگە و پەوگەى ئەوان بزر نەكەم كە ریگەى پیاوچاكان و
جوامیرانە ، سییەم : بەلین دەدەم هەرچی لە توانامدا بیّت بۆ خزمەتى میللەت
و نەتەوەى خۆمى بەخت بكەم.. من دەیانخەمە بەردەمى تۆ ، بەلام بویری
ئەوهم نییە داوات لى بكەم بەلینم پى بەدى جیبەجیبیان بكەى...)

شاد و بەختەوەر بیت...

باپیری راستەقینەت

مەولانا (موختەدا)

* دەیهینمەووە بیرت تاكو نووسینی ئەم بیرهینانەوہیە من داستانى "ئادۆ"
ى مەزەنم بۆ تۆ باس کردووە ، لە داواى ئەم دیپرەش هەرچی لە تۆ پوو دەدات
بەشیکە لە داستانە مەزنەكە...

له گهل ته واکردنی خویندنه وهی داستانه که دا خوی و هه موو شته کانی ده و روبه ری لی بوو به بوونه وهی خه یالی: (من چی ده که م له م ژووره دا ، ئه مه ژووره یان خه یاله ، بوونی من له کویدایه ؟! له بنچینه دا "من" بوونی هه یه ؟ "بوون" چ مانایه کی هه یه ؟! ئه م ده فته ره خه یاله یان واقع ؟! ئه و پیره میرده بوونه وه ریکی ئه ندیشه یی بوو یان بوونیکی راسته قینه ی هه بوو ؟ ئه ی من له کویم ؟ کوا داپیره م ؟ کوانی جوانی ، خوشه ویستی ، ناسکی ؟! مانای هه موو ئه مانه له کویم ؟! بو شته کان له مانا خالی ده بنه وه ؟! بو حه قیقه ت بالی گرتنه وه ؟! کوانی "لاقه" ؟! بو بوو به سه راب ؟! کوا نوکته خوشه کانی خاله "ئه حمه د" ؟ کوا حیکمه ته کانی "خاله مه ولود" ؟! هه موو ئه وانه له کوین ؟! بو ئه م گشته جوانی و راستیه له داستانی ئه و پیره میرده دا بوو به ئه فسانه ؟! ئه و قسانه قسه ی ئه و بوون یان قسه ی رومانووس ؟ کوا شهرم و شکو ؟ شهرم و شکو چ مانایه کی هه یه ؟!

ئه و هه تا رۆژی لی بوویه وه له سه ر کردنی پرسیری بی وه لām به زده وام بوو ، به یانی له گهل سپیده ی به ره به یاندا خوی پروت کرده وه و هه موو پۆشاکه کانی به ری فری دایه ناو باخچه که و به پروتی که وته ناو بازاره وه ، خه لکی به بینینی قسه ی سه یر و سه مه ره یان ده کرد ، یه کیك ده یوت: (شیتی ئاین بووه)

یه کیکی تر: (خویندنه وه ی کتیب به و درده ی بردوه)

سییه میان: (ده لّین عاشق بووه)

له ماوه یه کی زۆر که مدا ده نگ و باسی "راز" هه موو شاری داگیر کرد... هاوړیکانی به په له خویان گه یانده ماموستا "ئه حمه د" و له حالّی "راز" ناگاداریان کرده وه ، هه ر زوو به زوو خویان گه یانده "راز" و ویستیان سواری ئوتۆمبیله که ی ماموستا "ئه حمه د" ی بکه ن ، به لām له ده ستیان هه لّه ات و به ره و "مه زاری مه ردان" له پۆژه لاتی شار به راگردن بۆی ده رچوو ، ئه و پر به قورگی هاواری ده کرد: (خه لکینه ، ئه و به رگه په لاسه له به ر خۆتان بکه نه وه ، وهرن با شاریک له پروتان دروست بکه ین... وهرن... وهرن...)

ئەو پېنج ھاوړپە ڕۆح و سۆز و ھەستیان بوو بوو بە یەك كەس ، ئەو شەو
ئەوانیش ھەریەك لە مائی خۆی تا بەیانی نەنووستبوو ، دەنگ و سەدای "راز"
لە گوێی ھاوړپەکانیدا دەنگ و سەدایەکی ئاسایی نەبوو ، ئەوان بە ئاوازی دەنگی
ئەو مەست بوو بوون ، لەگەڵ بینینی ئەو دیمەنە نامۆیەدا ھەر چوار ھاوړپە
ئازیزەكە "راوێژ ، یوسف ، شاروخ ، جوتیار" پۆشاکی بەریان فری دا و
كەوتنە ھاوار و پاگردن : (مەرۆ ، "راز" ، مەرۆ ، بەجیمان مەھیلە...)

ئەویش بە دەم پاگردنەو ھاوړپە دایەو و بانگی دەکردن : (پاڤكەن وەرن ،
با خۆمان بە شاری ڕووتان دلتارام بكەین .. دوام بكەون ... پاڤكەن...)

مامۆستا "ئەحمەد" بە نائۆمیدی گەپایەو و "راز" و ھەرچوار ھاوړپەكە
بە ڕەو زنجیرە چیاكانی پۆژھەلاتی شار بەرپە كەوتن ، شیوان گەیشتنە
ئەشكەوتێك كە ناوی "ئەشكەوتی ڕووتان" بوو ، لە ئەفسانەییەكدا باس لەو
كراوە گواپە شەوێك كاروانی كۆمەڵێك مرقۆی ڕووتیان لەو ئەشكەوتەدا بینووە و
دواتر بزر بوون ..

داوی كەمێك پشوو خەویان لی كەوت كاتی بەئاگا ھاتن "خالەمەولود"ی
باخەوانیان لە ئەشكەوتەكەدا بینی ، جل و بەرگی ھەر پېنجیان و دەفتەرەكە
"مەولانا" كە بۆ "راز" ی بەجی ھیللا بوو لەگەڵ خۆی ھینا بوو ، داواى لە
راز "كرد گوێی بۆ بگرێ و پاقەى نھینى لاپەرەكانى كۆتایی دەفتەرەكەى بۆ
بكات ، ئەو نھینییانەى "مەولانا" بۆ "راز" ئاماژەى پى كرد بوو...

"راز" بە وردی گوێی بۆ لێكدانەوكانى "خالەمەولود" گرت ، وشە
زێڕینەكانى "خالەمەولود" بەقوولی كاری كردە سەر ناخ و بیرى "راز".

"خالەمەولود" لە بەشى كۆتایی دەفتەرەكەى "مەولانا" چەند دیرپكى بۆ
"راز" و چوار ھاوړپەكەى خویندەو :

"پۆمان بەشێكى دانەبڕاو لە بوونی "پۆماننوس" ، گەر بڵین : پۆمان
"پۆماننوس" بە ھەڵەدا نەچووین ، چونكە كۆى بیر و ئەندیشەكانى ئەو لە ناو
پۆمانەكەدا ، بیر و ئەندیشە بە :

بوونیکی سەر بە خۆیە و لە دواى نووسىنى بە کەسى "پۆماننوس" ه وه پەيوەندى نامىنىت ، بە لām پۆمان بوونیکه که "پۆماننوس" دە یخاته دەرەوہى خۆیەوہ ، بۆیە ئیمە و تەواوی بوون بە شیکین لە بوونی "پۆماننوس" ، پۆمان بریتی یە لە بیر و هەست و نەست و خەیاڵی کەسیک که بە نووسین بەرجەستەیان دەکات ، ئیمە و ژیان و گەردوون — لە لایەن پۆماننوسەوہ — نووسراوینەتەوہ ، سەراپای بوون پۆمانیکی نووسراوی دەستی "ئاهو" ی مەزنە ...

"پۆماننوس" و زانست و بیر و خەیاڵ و هەست و نەستی و "قەلەم و کاغەز" و "پۆمانی نووسراو" هەموو یەك بوونی زەبەلاحە و ناتوانین لە یەکتریان دابەڕین ، بە لām هەریەکیان لە ئاستیکی تایبەتی بووندا یە ، بوونی "ئاهو" ی مەزن لە بوونی "پۆمان" هەکی بالاترە ، بە لکو "ئاهو" ی مەزن لە لوتکەى کەمالی بی سنووردا یە ، "پۆماننوس" دە یەوئیت لە خەزینەى ئەسراری بوونی بالای خۆی بخاتە دەرەوہ ، ئەو دە یەوئیت خۆی لە شکۆمەندى خۆیدا نوقم ببییت ، دە یەوئیت خۆی بناسینىت ، خۆی بە کى بناسینىت لە کاتیکیدا تەنها "ئەو" بوونی هە یە و بوونەکانی تر سیبەری ئەو بوونەن؟ دە یەوئیت خۆی بە خۆی بناسینىت ، واتە خۆی ببییت بە ئاوینە بۆ خۆی ، بۆیە و تراوہ : "هەرکەس خۆی بناسییت خوداش دەناسییت" ، دەزانن بۆ؟ چونکە گەر مەرۆف بیەوئیت خۆی بناسییت دەبییت خۆی هەل بکۆلییت ، دەبییت لە نەیینیەکانی ناوہوہى خۆی بخاتە دەرەوہ ، پە ی بە شاراوہکانی خۆی ببات ، تاریکستانەکانی ناوہوہ پۆشن بکاتەوہ ، دەریای خامۆش بشلە قینىت و شەپۆلی هەلچوو بە کەنارەکانی وجوودی خۆیدا بدات ..

جیلوہ کردنەکانی "پۆماننوس" کوتایی نایەن ، ئەو لە ئەزەلەوہ "پۆمان" دەنوسییت ، لە ئەزەلەوہ جیلوہ دەکات و مروارییەکانی دەریای ناوہوہى خۆی دەخاتە دەرەوہ ، کردنی جیلوہ و دەرھینانی مرواری لە بەرزى و بلندی ئەو خودە شکۆمەندە کەم ناکاتەوہ ، ئەو کاملە و کەم ناکات ، بە کارھینانی چەمکی

"كەم و زۆر" بۇ "ئاهو"ى مەزن - كە لە كەمالىكى پەھادايە - بى مانايىيەكى گەرەيە...

ئەو ھەر پۇرۇشكى نوئى لە شان و شكۆمەندىيەكى بى وئەدەيە: (كل يوم هو في شأن) ، ھەموو شكۆمەندىيەكانى پەھا و بى سنوورە و ئەمپۇرى لە دويىنى كامىل تر نىيە ، چونكە گەر واپىت " دويىنى " بۇ "ئاهو"ى مەزن دەپىت بە ناتەواوى ، ئەمەش بۇ گەرەيى و شكۆمەندى ئەو نەشیاوہ ..

"پۇماننوس" بوونى بەپۇمان بەخشى ، "پۇمان" یش ناو و ناوبانگى "پۇماننوس"ى بە "ئاهو" بەخشى...

"ئاهو"ى مەزن - لە بوونى خوى - ئىمەى ھىنايە بوون ، ئىمەیش بوونى ئەومان ئاشكراکرد ، ئىمە "پۇماننوس" ین لە دۇخىكى تریدا ، ئىمە بەفرى كەوتوى قەراغ دەریایەكىن لە وەرزیكى گەرما دا دەتویینەوہ و - وەك دلۆپى ئاو - دەچۆرپىنەوہ ناو دایكى دەریا...

"پۇماننوس" لە پۇمانەكەیدا خویشى بە یەككە لە كەسایەتیەكانى ناو پۇمانە زەبەلاحەكەى باس کردوہ ..

"ئاهو"ى مەزن "پۇماننوس"ە و كەچى خوى کردوہ بە یەككە لە كارەكتەرەكانى ناو پۇمانەكە ، ئایا بوون بە كارەكتەرى ناو پۇمان بۇ "ئاهو"ى مەزن چ مانایەك دەگەینى ؟ ئەو بوون بە كارەكتەرە "ئاهو"ى مەزن دەكات بە بوونىكى خەيالىى ؟ یان دەیەویت پیمان بلیت : بوونى ئیوہ بەشیكە لە بوونى "ئاهو"ى مەزن و بە ھەموومان كار و پۇلى پۇمانىك پادەپەرىنین .. ؟

لەكۆتايدا ھەموو پازیبوون پۇشاكەكان بە بەریاندا بکەنەوہ ، دانیان بە بوونى خویاندا نا و باوەریان بە ژیان بۇ گەرپایەوہ ، ئەوان لەگەل "خالەمەولود" بۇ شار گەرپانەوہ ، گەرپانەوہى ئەوان بۇ شار گەرپانەوہى "پووتەكان" بوو بۇ ناو كەلپۇست پۇشەكان ، كەرپانەوہى "شیتەكان" بوو بۇ ناو "ئاقلان" ، تەسلىم بوونەوہى "یاخییەكان" بۇو بە دەسەلات ، ھاتنەوہیان بۇ شار پووخانى "شارى پوتەكان" بوو ، ھاتنەوہیان بۇ كۆمەلگە پمانى كۆمارەكەیان بوو ، بەلام

به پروت بوونه وه یان سه لماندیان مروڤ ده توانی به سهر هه موو خووخده یه کدا زال
بیټ ، سه لماندیان شاریکی تر هه یه ناوی شاری پروته کانه ، پروت بوونه وه ی
ئه وان دابرانیان بوو له هه موو ئه وه ی مروڤ خولقاندوویه تی ...

"کۆماریک له سیبهر" که تیایدا بوونی راسته قینه ته نها بوونی پۆماننووسه ،
ئیمه خال و پیت و وشه یین ، ئیمه ژیا نمان له گهل یه کتر چه ند پرسته یه که ، ئه و
پرستانه ی مانای نوی به وشه کان ده به خشن ، ئه و وشانه ی که هه ریه که یان له
خودی خویدا مانایه کی هه یه و زۆرجار له دوو توئی پرسته دا مانا بنچینه ییه که ی
خوی له ده ست ده دا ، "کۆماریک له سیبهر" که هه موو شتی کمان به خه یال لی
ده گۆری و ته نها " حیکمه تی پیران " ه مانا به بوونمان ده به خشیته وه ...

له و پۆژه وه ده سه لات و کۆمه لگه نه یان ده ویرا فشار بخه نه سهر لاوه کان ،
چونکه ده ترسان خویان پروت بکه نه وه ، ده ترسان شاری پروتان ئاوه دان
بکه نه وه و تیایدا "کۆمار ی پروته کان " رابگه یه نن ...

ته واو ...

